

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้เสียหาย และการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน
จากบุคคลผู้กระทำต่อวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์

พัชร บวรพัฒนกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2565

**THE LEGAL MEASURES TO PROTECT VICTIMS AND CLAIMS FOR
COMPENSATION FROM PERSONS ACTING AGAINST
FORENSIC EVIDENCE OBJECTS**

PATCHARA BOWORNPATTANAKUN

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurukij pudit University

2022

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้เสียหาย และการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน
จากบุคคลผู้กระทำต่อวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์

เสนอ โดย นายพัชร บวรพัฒนากุล

สาขาวิชา นิติศาสตร์

หมวดวิชา กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์หญิง ทิพย์มณี

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. นิมิต ไชคเหมาะ)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์หญิง ทิพย์มณี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรณวิภา เมืองถ้ำ)

คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ รับรองแล้ว

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย รัตนชื้อสกุล)

วันที่ ๒ เดือน พ.ศ. ๒๕๖๕

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้เสียหาย และการเรียกร้องค่า สินไหมทดแทนจากบุคคลผู้กระทำต่อวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์
ชื่อผู้เขียน	พัชร บวรพัฒนกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ (วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์) นั้นสามารถอธิบาย
สิ่งต่าง ๆ ลงลึกได้ถึงระดับอนุภาคของสสาร เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งของวิทยาศาสตร์ซึ่งถูกนำมาใช้
สืบสวนสอบสวนเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ หรือความผิดในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง และทาง
อาญามากที่สุดในโลก

การสัมผัสสิ่งต่าง ๆ เพียงเล็กน้อยก็สามารถนำสารคัดหลั่งจุดที่ถูกผิวหนังสัมผัสนั้น
ไปตรวจหา DNA ซึ่งซ่อนอยู่ในจุดนั้น ๆ ได้ (Touch DNA) เพราะทุกการสัมผัสทิ้งร่องรอยไว้เสมอ
(Locard's Principle) ดังนั้นวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์จึงกลายเป็นต้นธารแห่งความยุติธรรม
ในหลายกรณี แต่ขณะเดียวกันวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ก็มีความอ่อนไหว ถูกปนเปื้อน ถูกทำ
ให้เสียหาย และถูกทำลายได้ง่าย เพียงแค่เดินเหยียบ หรือสัมผัสซ้ำในจุดเดิม โดยมากคดีการตาย
โดยผิดธรรมชาติที่เกิดขึ้นในเคสสถาน หรือในที่รโหฐานของประเทศไทย วัตถุพยานฯ มักถูกทำให้
ปนเปื้อนเสียหาย ถูกทำลาย โดยจงใจ หรือประมาทเดินเลื้อย จากกลุ่มบุคคล 5 กลุ่ม ที่นิยมเข้าไปใน
สถานที่เกิดเหตุชั้นใน กล่าวคือ กลุ่มอาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิ กลุ่มนักข่าวภาคสนาม กลุ่มตำรวจ
ชั้นผู้ใหญ่ กลุ่มไทยมุง และแม้กระทั่งกลุ่มญาติผู้เสียชีวิตเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการออกมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันสถานที่
เกิดเหตุ และวัตถุพยานฯตามมาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีผล
บังคับใช้มากกว่า 20 ปีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคดังกล่าวได้ เนื่องจาก
เมื่อมีการตายโดยผิดธรรมชาติเกิดขึ้น อาสาสมัครกู้ภัยมักจะไปถึงก่อนเป็นกลุ่มแรก ซึ่งหากเป็นคดีที่
คาดว่าจะเป็นที่น่าสนใจของสังคมไทย ก็จะมีนักข่าวภาคสนาม กลุ่มตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และผู้ติดตาม
สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุเพิ่มเติมอย่างรวดเร็ว ไร้มาตรฐาน ระเบียบ และ
กฎเกณฑ์กำกับดูแล แม้ไม่ใช่ทั้งหมด แต่ก็มียุทธศาสตร์ที่ไม่อาจบอกกล่าวตักเตือน หรือควบคุม

ระหว่างกันได้ โดยเกือบทุกหน่วยงานที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุต่างมีประโยชน์เกี่ยวข้องในอันที่จะ ฟังพาดูให้รู้ให้โทษซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายบางหน่วยงานจึงไม่ กล้าที่จะห้ามปราม หรือบังคับใช้กฎหมายกับผู้บุกรุกสถานที่เกิดเหตุ ประการสำคัญ คือ ยังไม่มี กฎหมายระบุว่าการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานฯ เป็นหน้าที่ของใครอย่างชัดเจน อีกทั้งหลายกรณีการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ นั้นเป็นไปโดยเจตนาทุจริต จากบุคคลบางกลุ่มที่แม้จะ ถูกอบรม หรือแม้แต่เป็นหน่วยงานที่จัดอบรมเรื่องการป้องกันสถานที่เกิดเหตุเองก็ตาม

จากการศึกษาพบว่า ผลกระทบเมื่อพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่พิสูจน์เหตุแห่ง การตาย หรือการมีอยู่ของผู้เกี่ยวข้องในสถานที่เกิดเหตุ ถูกปนเปื้อนทำให้เสียหาย หรือถูกทำลาย ไปนั้น ความเสียหายย่อมเกิดแก่กระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ เพราะจะไม่มีพยานหลักฐานที่แน่นอน หนาไปพิสูจน์จนสิ้นข้อสงสัย (Proof Beyond Reasonable Doubt) ถึงตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงว่า คือผู้ใดหรือเป็นอัตรวิบัติกรรมของผู้ตายเองหรือไม่ ในคดีที่พนักงานสอบสวนไม่เรียกพิสูจน์ หลักฐานตำรวจ หรือไม่ได้ขอความร่วมมือไปยังสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ให้เข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ เช่นนี้ มักเป็นเหตุให้สถานที่เกิดเหตุถูกบุคคลต่าง ๆ บุกรุกเข้าไปจนวัตถุพยานมากมาย นั้นถูก ทำลายไป จากการหยิบจับเหยียบย่ำ (ผลย่อมเช่นเดียวกับกรณีที่เรียกพิสูจน์หลักฐานช้า หรือพิสูจน์ หลักฐานไปช้าเพราะกำลังเจ้าหน้าที่ไม่พอที่จะไปตรวจและปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุได้ทันเวลา) คดีเหล่านั้นก็จะไม่มีหน่วยงานใดสามารถใช้วิทยาการเข้ามาตรวจพิสูจน์ค้นหา เส้นขน ลายนิ้วมือ DNA จากการสัมผัสจุดต่าง ๆ หรือการสัมผัสศพผู้ตาย รอยเท้า ลายพื้นรองเท้าในสถานที่เกิดเหตุ ได้อีกเลย กระบวนการนี้จะบีบบังคับให้คดีดังกล่าวต้องเน้นไปที่การตรวจสอบสภาพศพทางนิติเวชเพียง อย่างเดียวเท่านั้น และหากความเห็นนิติเวชแพทย์มีเกิน 1 สถาบัน และลงความเห็นแตกต่างกัน แม้ความเห็นที่ว่าจำเลยกระทำความผิดจะมีเหตุผลน่าเชื่อถือมีคำอธิบายมากเพียงใด ศาลก็มักจะยก ประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย (In Dubio Pro Reo) ในทันที กระบวนการในชั้นต่าง ๆ ของรัฐ ทั้งหมดที่ผ่านมาย่อมเสียเปล่า เมื่อในที่สุดศาลในคดีอาญายกฟ้อง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า เพราะทนายความฝ่ายจำเลยสามารถซักค้านพยานหลักฐานที่ไม่แน่นอนหนาของรัฐได้ เป็นผลโดยตรง ให้ญาติผู้เสียชีวิตไม่อาจได้รับการเยียวยาในทางแพ่งจากจำเลย และยังคงคลั่งใจในความตาย ที่เกิดขึ้น อีกทั้งจำเลยเอง (หากไม่ได้กระทำความผิดจริง) ก็ไม่อาจพ้นมลทินทางสังคมไปได้ทั้งหมด

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมุ่งศึกษาการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาโดยมีนิติวิทยาศาสตร์เข้า มาอธิบายว่าการกระทำ และความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นละเมิดตามมาตรา 420 ประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ด้วยเหตุอันใด มีผลกระทบในมิติใดบ้าง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้ วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เลือกรับวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

มีการเข้าอบรมหลักสูตรนิติเวชศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี และเข้าศึกษาหลักสูตรปริญญาโททางนิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ถึง 2.5 เทอม เพื่อได้ศึกษาชั่งกถามปัญหาต่าง ๆ โดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญ ฝึกเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุจำลอง และทดลองการค้นหาตรวจพิสูจน์ตัวอย่างแปลผลในห้องปฏิบัติการ (Laboratory) กับทั้งมีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field work) โดยการสมัครเข้าเป็นอาสาสมัครด้วยตนเอง 2 มุลนิธิ ปฏิบัติงานภาคสนามทั้งกลางวัน และกลางคืน สลับกันไปถึง 2 เดือน และมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเฉพาะของอาสาสมัครกู้ภัยใน Line group มากกว่า 6 เดือน ประกอบกับวิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั่วไป และแบบเจาะลึก (In-depth Interview)

จาก 7 สาขาอาชีพ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญสถานที่เกิดเหตุ หน่วยนิติเวชตำรวจ (เกษียณอายุราชการ) มิชิแกน สหรัฐอเมริกา กรรมการบริหาร สมาคมสืบสวนสถานที่เกิดเหตุอาชญากรรมระหว่างประเทศ อิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นครูผู้ฝึกสอนสถาบัน FBI, กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง (Royal Thai Consulate-General at Kunming, Consul), พิสูจน์หลักฐานตำรวจ, เจ้าหน้าที่กองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม, อาจารย์ผู้จบการศึกษาปริญญาเอกทางกฎหมายมหาวิทยาลัยเซี่ยเหมิน (Xiamen University) และ นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญพิเศษปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการและการพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ พร้อมทั้งค้นหา และศึกษาถึงข้อถกเถียงอภิปรายในการร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันสถานที่เกิดเหตุที่มีการเสียชีวิตของสถานิติบัญญัติแห่งชาติมาประกอบการวิจัยด้วย

ภายหลังจากการศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข ผู้วิจัยพบว่า การคุ้มครองป้องกันสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานฯ มี 2 แนวทางด้วยกัน คือ แนวทางที่ 1.การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และอธิบายเงื่อนไข กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งกระบวนการเข้าสถานที่เกิดเหตุของบุคคลต่าง ๆ นั้นให้ชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ เช่นเดียวกันกับเรื่อง หมายค้น หมายจับ และการแจ้งสิทธิบุคคลที่จะถูกจับ ซึ่งใช้บังคับทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยเทียบเคียงจากข้อปฏิบัติของ FBI (Federal Bureau of Investigation) หรือหน่วยสืบสวนกลางของกระทรวงยุติธรรมสหรัฐอเมริกา, กฎหมายเครือรัฐออสเตรเลีย (Commonwealth of Australia), กฎหมายสาธารณรัฐไอร์แลนด์ (Ireland), และกฎหมายของแคนาดา (Canada) ประกอบกับการศึกษาถึงพฤติกรรม ทศนคติคนในสังคมและเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องในสถานที่เกิดเหตุของสหรัฐอเมริกา (U.S.A.) และสาธารณรัฐประชาชนจีน (The People's Republic of China) แต่ทั้งนี้ในประเด็นดังกล่าวนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายหลัก หรือกฎหมายลำดับรอง

หรือแม้แต่ระเบียบ คำสั่งตำราฯ ผู้วิจัยคาดการณ์ว่าจะต้องใช้ระยะเวลาเนิ่นนาน ผู้วิจัยจึงเห็นควรขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา และอุปสรรคดังกล่าวในภาคประชาชนด้วย เป็นแนวทางที่ 2.

ซึ่งสามารถป้องกันสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้ทันที กับทั้งสามารถเตรียมคดีเพื่อฟ้องละเมิดเรียกค่าเสียหายแก่บุคคลทั้ง 5 กลุ่มได้ รวมไปถึงมีการแนะนำการขอหมายเรียกพยานวัตถุที่สำคัญแก่ประเด็นแห่งคดี ตัวอย่างคำซักถามต่อพยานจำเลยเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีสำหรับทนายความฝ่ายโจทก์ และเพื่อทราบแนวทางการเตรียมข้อเท็จจริงที่ถูกต้องแท้จริง รวมไปถึง เพื่อซักซ้อมความเข้าใจของทนายความฝ่ายจำเลยไปพร้อมกันด้วย

Thesis Title	The legal measures to protect victims and claims for compensation From Persons Acting Against Forensic Evidence Objects
Author	Patchara Bowornpattanakun
Thesis Advisor	Associate Professor Pinit Tipmanee
Department	Law
Academic Year	2021

ABSTRACT

Scientific evidence (Forensic testimony) can explain things down to the particle level of matter. It is a branch of science that is used to investigate innocence or guilt in the most civil and criminal justice systems in the world.

The slightest touch can bring secretions at the point of contact with the skin to detect hidden DNA (Touch DNA) because every touch leaves a trace (Locard's Principle) so forensic evidence becomes the source of justice in many cases. But at the same time the object of forensic evidence it's sensitive, contaminated, damaged, and can be easily destroyed just by stepping on the witness object or touching repeatedly in the same place. Most cases of unnatural death occurred in the housing or in the private place in Thailand. Witness objects are often contaminated, damaged, destroyed, willful or negligent by 5 groups of people who tend to enter the inner crime scene, that is the Foundation's Volunteer Rescue Group field reporter group senior police group the Thai Mung group, and even the relatives of the deceased themselves.

However, at the present, legal measures are being taken to protect the crime scene and the objects of witnesses under Section 150 bis of the Criminal Procedure Code. Which has been in effect for more than 20 years but is still unable to solve the problems and obstacles mentioned because when an unnatural death occurs rescue volunteers are usually the first to arrive, which if it is a case that is expected to be of interest to Thai society There will be field reporters. A group of senior police and their followers quickly swirl into the scene of the crime. No standards, rules, and regulations although not all of them, there are groups that cannot be warned or controlled by each other. And almost every agency that enters a crime scene has interests that are deeply intertwined. Some law enforcement officers are reluctant to deter or enforce the law against intruders at the

crime scene. Importantly, there is no law stating who is responsible for securing the crime scene and the objects of witnesses, in many cases entering the crime scene is intentionally corrupt by certain groups of people, even if they are trained or even are agencies that organize training on crime scene protection.

The study found that effects upon forensic evidence proving the cause of death being or the existence of persons involved in the crime scene is contaminated, damaged, or destroyed damage will occur to the entire justice system. Because there will be no solid evidence to prove until the end of doubt (Proof Beyond Reasonable Doubt) as to who the real perpetrator is or whether it is the suicide of the deceased or not. In the case where the investigator did not call for an officer from the Office of Police Forensics or did not call for the Central Institute of Forensic to come into the crime scene, This is often the cause of the accident scene being invaded by various people and various witness objects will be contaminated from grasping and trampling, (The effect would be the same as if the Inquiry Official call for an officer from the Office of Police Forensic come into the case late or forensic officers arrived at the scene late because the officers were insufficient to inspect and block the scene in time). In those cases, there will be no agency that can use technology to come in and find out hairs, fingerprints, DNA from touching points or touching the deceased's body, footprints, shoe soles at the scene of the accident forever. This process will force such cases to focus solely on the forensic examination of the corpse, If the forensic medical opinion has more than 1 institution and has different opinions, Although the opinion that the defendant committed an offense is reasonable and credible and there are many explanations. The court often immediately ceded the benefit of the doubt to the defendant (In Dubio Pro Reo). All the processes in the various layers of the state were in vain. When finally, the court in criminal cases was dismissed. This is partly known because defense attorneys can question weak state evidence, as a direct result, the relatives of the deceased were unable to obtain civil reparation from the defendants and remained skeptical about the death. The defendant himself (If he did not actually commit this crime), could not escape all social stigma.

This thesis, therefore, aims to study the various actions that are problematic with forensic science explaining that the actions and damages that occur are in violation of section 420 of the Civil and Commercial Code for what reason? In what dimensions does it affect? To find a solution to the problem that arises by using a qualitative research method, choosing the documentary research

method, having attended a forensic medicine course at Ramathibodi Hospital and attending a master's degree program in forensic science at Thammasat University for 2.5 semesters to study and ask questions directly from experts, Practice collecting witness objects in a simulated crime scene and experimenting with searching for proving samples and interpreting results in the laboratory with fieldwork data collection by applying to be a volunteer rescue volunteer by 2 foundations, working in the field day and night alternating for 2 months, and collecting data from a specific group of rescue volunteers in Line group for more than 6 months, together with methods of collecting data from general interviews and in-depth interviews from 7 professional fields, Including scene specialists Police Forensic Unit (Retired), Michigan, USA. Executive Director International Crime Scene Investigation Association, Illinois, USA, FBI Instructor. Consul (Police) at the Consulate General in Kunming (Royal Thai Consulate-General at Kunming, Consul). Central Police Forensic Science Division. International Human Rights Division Officer Ministry of Justice. Interviewed the graduate with a doctoral degree in law from Xiamen University in China and a Specialized computer scholar Acting as the head of the Academic and Registration Technology Development Group, Department of Provincial Administration, Ministry of Interior in Thailand. To obtain information about problems and obstacles related to the scene it will also explore and study the controversies in the drafting of legislation related to the defense of the National Legislative Assembly's death scene.

After studying the problems, obstacles, and solutions the researcher found that there are two approaches to protecting the crime scene and the objects of witnesses: Approach 1.) Amendments to various provisions related to and describe the conditions Determine the powers and duties of government officials, Including the process of entering the scene of various people to be clearly the same standard throughout the country The same goes for search warrants, arrest warrants and declarations of the right of persons to be arrested. This applies to both the public and private sectors as compared to the practices of the FBI or the Federal Bureau of Investigation of the United States Department of Justice, Commonwealth of Australia, Republic of Ireland, and Canadian laws, together with the study of behavior Attitudes of people in society and officials involved in crime scenes of the United States of America and the People's Republic of China. But in this regard amending a law, whether it be a primary law or a secondary law, or even a police order, the researchers predict will take a long time. Therefore, the researcher is of the opinion that it is appropriate to suggest solutions to the problems and obstacles mentioned in the citizen's sector as well, It is the second approach that can

immediately protect the crime scene and forensic witness objects and be able to prepare a case for infringement claiming damages to all 5 groups of people. Including the introduction of a subpoena for witnesses important to the issue of the case, Sample questions to the defendant's witness for the benefit of the prosecution for the plaintiff's attorney and to know how to prepare the correct facts to rehearse the understanding of the defense lawyers at the same time.

กิตติกรรมประกาศ

“ลมใต้ปีก” ไม่ว่าจะเครื่องบินขนาดใหญ่ นกตัวเล็กๆ หรือแม้กระทั่งมนุษย์ ต่างก็ต้องมีลมใต้ปีกอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น

สมมุติฐานทั้งหลายของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เริ่มเกิดมีขึ้นได้ จากการเข้าฟังบรรยายในชั่วโมงเรียนวิชากฎหมายแพ่งชั้นสูง ส่วนของกฎหมายลักษณะละเมิดของ รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี (ดังที่ปรากฏตามภาพถ่ายสุดของภาคผนวก ค.) ซึ่งในขณะนั้นผู้วิจัยประสบความสำเร็จในด้านการทำธุรกิจ จึงหลงระเหิง และไม่ได้ให้ความสำคัญกับการทำวิทยานิพนธ์ตามที่ควรจะเป็นอยู่นั้นนาน

ผู้วิจัยกลับเข้ามาพบ ท่านอาจารย์พินิจ ทิพย์มณี อีกครั้งวันที่ 5 พฤศจิกายน 2563 อันเป็นวันที่ผู้วิจัยอยู่ในอีกสถานะหนึ่งต่างออกไปจากครั้งก่อน และเพิ่งผ่านมรสุมหลายลูกในชีวิตมานานถึง 3 ปี

ท่านอาจารย์พินิจ ทิพย์มณี ได้รับฟังเหตุที่ผู้วิจัยห่างหายไป และเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจจะนำมาทำวิทยานิพนธ์อีกครั้ง ท่านฯ ได้ทราบในขณะนั้นเองว่าผู้วิจัยได้ล้มเลิกระเบียบวิธีวิจัยที่เรียนมาไปแทบจะหมดสิ้นแล้ว จึงได้วางงานทุกอย่างที่กำลังทำอยู่ และย้ายห้องมานั่งอธิบายการทำวิทยานิพนธ์ให้ผู้วิจัยฟังด้วยความเมตตา และใส่ใจอย่างที่สุด โดยใช้เวลาอธิบายเกินกว่า 2 ชั่วโมงด้วยสีหน้า แววตา และน้ำเสียงที่เปี่ยมด้วยพลังชีวิต ผู้วิจัยรู้สึกเกรงใจ ในขณะเดียวกันก็มีพลังขึ้นทุกครั้งที่ได้พบ หรือสนทนากับท่านฯ แม้ในเวลาต่อมา ขณะทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยได้หยุดเขียนขาดตอนไปอีก 2 ครั้ง เนื่องจากอยู่ระหว่างการสมัครเรียนต่อต่างประเทศ ทำให้ต้องยืดเวลาการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ออกไป เป็นเหตุให้ต้องเข้ารบกวนท่านอาจารย์พินิจฯ เพื่ออธิบายสิ่งต่าง ๆ มากมายอยู่เสมอ แม้ในวันที่ท่านหอบหิ้วกระเป๋า และหนังสือข้อสอบทำมอเตอร์ไซค์คันเก่า ๆ ของผู้วิจัยเพื่อออกมาแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ที่โต๊ะร้านกาแฟอย่างเต็มที่ ในช่วงสถานการณ์โควิดระบาดรอบที่ 2 เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2564

หากสามารถเปรียบวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้กับโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งที่กำลังถูกสร้างขึ้น ท่านอาจารย์พินิจฯ ย่อมเปรียบเสมือนดังเช่น “วิศวกร” ของโรงงานแห่งนี้เพียงผู้เดียว ซึ่งได้ดำเนินการทุกอย่างตั้งแต่ ร่างแบบ วางรากฐาน แก้งาน ประสานงาน วางแผน แนะนำสิ่งต่าง ๆ ตรวจสอบโครงสร้าง รวมไปถึงคอยให้กำลังใจ และช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าให้แก่ผู้วิจัยจนผ่านอุปสรรคทั้งหลายมาได้

กอบประกับผู้วิจัยได้รับเกียรติจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ ซึ่งรับเป็นประธาน และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ทั้งสองเปรียบได้กับ “สถาปนิก” ของโรงงานแห่งนี้ โดยท่านทั้งสอง คอยช่วยเหลือ ออกแบบในทางเทคนิค แก้ไข ปรับปรุง ให้คำแนะนำอย่างชัดเจน นุ่มนวล และรวดเร็ว ทุกกระบวนการ ทั้งในส่วนของวิทยานิพนธ์ และความรู้ด้านอื่นหลากหลายมิติ ทุกครั้งที่ได้พบปะ พูดคุยกับท่านอาจารย์ทั้งสอง ผู้วิจัยสัมผัสได้ถึงความเมตตาที่แสดงออกมาจากรอยยิ้ม คำพูด น้ำเสียงการแสดงออก การให้คำแนะนำ และตรวจแก้งานที่ละเอียด แม้กระทั่งคำผิดหลง ท่าน อาจารย์ทั้งสองก็ให้ความเมตตาทำสัญลักษณ์ไว้ให้แทบจะทุกจุด ทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาไทย กับทั้งยังเมตตาแนะนำผู้วิจัยเกี่ยวกับการเตรียมตัวศึกษาต่อในต่างประเทศในแง่มุมต่าง ๆ อีกด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ และขอแสดงความระลึกถึงความเมตตาของท่านอาจารย์ทั้ง 3 ท่านไว้ ณ โอกาสนี้ ท่านอาจารย์ทั้ง 3 เปรียบเสมือน “ลมใต้ปีก” ของผู้วิจัย แม้วิทยานิพนธ์จะ สำเร็จเสร็จสิ้นไปแล้ว แต่โอกาสมากมายที่ท่านอาจารย์ทั้ง 3 ให้ผู้วิจัยตลอดมานั้น ยังคงส่งผลอย่าง สำคัญต่อชีวิต และอนาคตของผู้วิจัยอย่างไม่สิ้นสุด

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ภายในความรู้สึกของผู้วิจัยแล้วก็คือสมุดบันทึกการเดินทางครั้ง สำคัญ ซึ่งผู้วิจัยที่ได้ใช้โอกาสนี้ สร้างเหตุให้ได้พบเจอพูดคุยกับจดบันทึกบุคคลที่ผู้วิจัยชื่นชอบ และ เคารพรักลงในสมุดบันทึกเล่มนี้อย่างเป็นทางการ ความรู้ทั้งหลายในสมุดเล่มนี้ย่อมเป็นของครู อาจารย์ที่มีชื่ออยู่ในสมุดเล่มนี้ด้วยกันทั้งสิ้น ผู้วิจัยเพียงนำความรู้ต่าง ๆ ที่เคยเรียนมาแล้วในแต่ละ ช่วงเวลาทั้งจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาร้อยเรียง ในมุมมอง ของผู้วิจัย และพิสูจน์ข้อเท็จจริงในการลงพื้นที่ภาคสนามเท่านั้น

ผู้วิจัยขอแสดงความระลึกถึงพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์ และความใจดี ของ คุณกานต์พิชชา ศรีเจริญ (พี่กานต์) ซึ่งได้เคยเมตตาช่วยเหลือ สนับสนุนผู้วิจัยในห้วงเวลา ที่คับขันของช่วงแรกในการศึกษาในชั้นปริญญาโท เรื่องคำร้อง และการอนุญาตการผ่อนชำระ ค่าธรรมเนียมการศึกษา รวมไปถึงการยกเลิกเบี้ยปรับจากการชำระค่าธรรมเนียมล่าช้า ในครั้งที่ ผู้วิจัยลำบากก็ยังได้รับความเมตตาให้สามารถเข้าสอบได้ก่อนการชำระเงินค่าทำธรรมเนียมเสร็จ สิ้นอีกด้วย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งสองเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนชื่อสกุล คณบดี คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ ซึ่งท่านฯ คอยอ่าน และเซ็นอนุมัติเอกสารคำร้องต่าง ๆ ของผู้วิจัย เกิน 10 ฉบับ เพื่อผู้วิจัยได้นำไปติดต่อขอสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเป็นเอกสารแนะนำตัว และรับรองจากหน่วยงาน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ จิรวิมล ลิปิพันธ์ ในครั้งที่ท่านฯได้แนะนำนักศึกษา รหัส 59 และ 60 เกี่ยวกับบทที่ 3 และบทที่ 4 ของวิทยานิพนธ์ว่าจะนำไปสู่สิ่งใด และเทคนิคสำคัญ อยู่จุดไหน ซึ่งเป็นการแนะนำสั้น ๆ 11 บรรทัดในกลุ่ม Line เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2564 ข้อความ ดังกล่าว ชักจูงสติของผู้วิจัยที่กำลังสับสนอยู่กับเอกสาร และข้อมูลต่าง ๆ มากมาย ให้กลับมาพุ่ง ที่จุดหนึ่งอันเป็นทางหลักที่สำคัญ

ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณจากใจ ถึงพี่ ๆ เจ้าหน้าที่ และเลขานุการที่หลักสูตรนิติ ศาสตร์มหาบัณฑิต โดยเฉพาะ คุณสุวีรัตน์ เจตน์ตะพุก (คุณเอี้ยง) และ คุณจีระนันท์ ทองเสนห์ (คุณแจ่มส์) ที่คอยแจ้งเตือนระยะเวลาต่าง ๆ ที่สำคัญ คอยแก้ไขตอบปัญหามากมายให้นักศึกษาทุก คน แม้ในบางช่วงเวลากการตอบเป็นเวลาดึกอย่างต่อเนือง กับทั้งติดต่อประสานงานต่าง ๆ มากมาย ด้วยไม่ตรีจิตให้นักศึกษาทุกคนตลอดมา โดยเฉพาะการจัดหน้ารูปเล่มวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอแสดงความระลึกถึงพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ทางวิทยาศาสตร์ ของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะสหเวชศาสตร์ สาขานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยเฉพาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สโมสรรสุข และ ท่านอาจารย์ ดร.ไพเราะ ไพโรหิรัญกิจ ซึ่งได้เมตตาผู้วิจัยตลอดระยะเวลาเกือบ 3 เทอมที่ผู้วิจัยได้เรียนอยู่ ณ ที่ แห่งนี้ โดยเฉพาะในเทอมสุดท้ายเมื่อปลายปี 2561 ผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้สามารถเข้าร่วมเรียนใน วิชาอื่น ๆ (Sit in) และในภาคปฏิบัติทางห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ของภาคการศึกษานั้นได้ ทั้งหมด แม้ว่าจะลงทะเบียนเรียนเพียง 1 วิชา และแม้ในท้ายที่สุดไม่สามารถหาค่าใช้จ่ายมาชำระ ค่าธรรมเนียมการศึกษาได้ก็ตาม

อนึ่งวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีอาจเสร็จสมบูรณ์ได้ หากปราศจากการสนับสนุนช่วยเหลือที่ เบี่ยมไปด้วยความเมตตาของคณาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก ทั้ง 8 ท่าน คือ

1. Mr. Dean H. Garrison, Jr.
2. Mr. Hayden B. Baldwin.
3. พันตำรวจโทหญิง ปราวณา พานทอง
4. พันตำรวจโทหญิง นิลรัตน์ นาคสุวรรณ
5. พันตำรวจเอก ดร. ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ
6. อาจารย์ ดร.ยศพนธ์ นิตริจิโรจน์
7. อาจารย์นรีลักษณ์ แพไชยภูมิ
8. อาจารย์สิทธิโชค ชัยปัญญา

อนึ่ง ผู้วิจัยไม่อาจสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จได้หากผู้วิจัยไม่มีน้องชาย น้องสาว คุณแม่ และคุณป้า ของผู้วิจัยที่เป็นรากฐานที่ปักกิ่งแห่งชีวิต ที่คอยให้กำลังใจช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกหนทางของช่วงเวลาชีวิตต้องพบเจอโลกธรรมด้านเสื่อมทั้ง 4

ผู้วิจัยจะส่งต่อความปรารถนาดีที่เปรียบเสมือนลมใต้ปีกทั้งหลายที่เคยได้รับต่อไปในทุกโอกาสแก่บุคคลที่ต้องการ เท่าที่จะสามารถทำได้ในแต่ละช่วงเวลา เพื่อเป็นเครื่องบูชา และระลึกถึงครูอาจารย์ที่เคยให้ไว้กับผู้วิจัย คุณความดีใดที่หากมีขึ้นแล้วจากการส่งเนื้อหา พุดคุย สนทนา ให้บุคคลต่าง ๆ ได้ทราบถึงจุดสำคัญของปัญหา และทางแก้ไขป้องกันเบื้องต้น อันเป็นการหว่านเมล็ดพันธุ์ และประโยชน์ที่เริ่มงอกขึ้นมาแล้ว และอาจจะ หรือกำลังจะมีขึ้นต่อไปในอนาคต ผลดีทั้งหลายเหล่านั้น หรือผลพวงแห่งการนั้น ย่อมเป็นของครูอาจารย์ทุกท่านที่ผู้วิจัยกล่าวถึงข้างต้น และหากจะมีกุศลใดเกิดขึ้นจากการป้องกันสถานที่เกิดเหตุให้เกิดความเป็นธรรมแก่บุคคลใดในอนาคต ที่เป็นผลพวงมาจากวิจัย และบทความที่สืบเนื่องจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ก็ขอให้ตกได้ แก่ดวงจิตทุกดวง ที่ผู้วิจัยได้นำภาพร่างกาย สถานการณ์ต่าง ๆ ในคดีของทุกท่านมาแสดงนั้นด้วย ส่วนความผิดพลาดทั้งหลายที่เกิดขึ้นย่อมเป็นความบกพร่องในการคิด และเขียนของผู้วิจัยเองทั้งสิ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านอีกครั้ง ที่เป็นผู้สนับสนุน และกำลังสำคัญของวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนได้รับการพิจารณา วิทยานิพนธ์ระดับ ดีมาก ในปี พ.ศ. 2564 และทางคณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ได้สร้างวิชา นิติเวช และนิติวิทยาศาสตร์ GL 762 ขึ้นเป็นครั้งแรกในโรงเรียนกฎหมาย สำหรับนิติศาสตรมหาบัณฑิต ช่วงปลายปี 2565

พัชร บวรพัฒนกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ค
สารบัญภาพ.....	ฅ
ประมวลศัพท์ และคำย่อ.....	ฐ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	7
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	7
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 วิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับกฎหมายลักษณะละเมิด และ วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์	10
2.1 วิวัฒนาการ ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และความหมาย ที่เกี่ยวข้อง กับกฎหมายลักษณะละเมิด	11
2.2 ความหมาย แนวคิด และหลักการ เกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ วัตถุประสงค์ ในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุ	36
3. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแล สถานที่เกิดเหตุกับทั้งวัตถุพยาน ทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุ ของประเทศไทยและต่างประเทศ.....	76
3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแลสถานที่เกิดเหตุ และ วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุของประเทศไทย.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.2 การบริหาร จัดการ สถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Management) และ วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุฆาตกรรมในประเทศไทย (ภาคปฏิบัติที่ใช้เป็นการเรียนการสอนกันจริงในโรงเรียนตำรวจ) “ขอยกตัวอย่าง ภายใต้อาณัติคดีแขวนคอ”	104
3.3 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Management) ในทางปฏิบัติที่สอนในโรงเรียนตำรวจ กรณีมีเหตุรับแจ้งการฆ่าตัวตาย หรือฆาตกรรมในทุกกรณี รวมไปถึงกรณีอำพรางศพโดยการแขวนคอ.....	114
3.4 กฎหมายต่างประเทศ.....	121
4. วิเคราะห์ปัญหาการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุโดยละเมิด ไม่มีกฎหมายคุ้มครองและ ทำให้สภาพที่เกิดเหตุหรือวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ถูกปนเปื้อน ถูกทำให้เสียหาย หรือถูกทำลาย โดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ.....	149
4.1 วิเคราะห์ปัญหาการเข้าไปในที่เกิดเหตุโดยละเมิด ไม่มีกฎหมายคุ้มครอง และ ไม่ได้รับความยินยอมอย่างแท้จริงจากผู้เสียหาย	149
4.2 วิเคราะห์ปัญหาในการเริ่มต้นคดีและภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof)	184
4.3 วิเคราะห์ปัญหาการเรียกร้องค่าเสียหายกับบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบ.....	209
4.4 วิเคราะห์ปัญหาการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน การคำนวณ และการประเมิน กับทั้งพฤติกรรมของคนในสังคมที่ไม่ก่อให้เกิดเป็นคดี เปรียบเทียบกับประเทศจีน และโลกตะวันตก (western world) กับประเทศไทย.....	226
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	246
5.1 บทสรุป	246
5.2 ข้อเสนอแนะ	256
บรรณานุกรม	266
ภาคผนวก	284
ก. บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เรื่องการชันสูตรพลิกศพ, สภาผู้แทนราษฎร, พ.ศ. 2542	285
ข. บทสัมภาษณ์เปรียบเทียบซึ่งประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในทางปฏิบัติของไทย และต่างประเทศ	298

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ค. เอกสารหลักฐานการลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลเชิงลึกและข้อมูลในภาคสนาม ในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้.....	337
ประวัติผู้เขียน	346

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แสดงตัวอย่างของพื้นที่ และวัตถุซึ่งอาจมี วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ และ DNA ติดอยู่.....	50
2.2	ปริมาณ DNA ในสารคัดหลั่งประเภทต่าง ๆ ของมนุษย์.....	66
3.1	การแขวนคอตายและถูกรัดคอ มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร	111

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ภาพคดีแขวนคอมีอาสาสมัครนิธิเป็นผู้ตัดเชือกโดยใช้ถุงมือ จับเชือก	4
1.2 ภาพข้อมูลยืนยันว่าปัจจุบันผู้ตัดเชือกผูกคอตังเป็นอาสาสมัครกู้ภัยอยู่.....	4
1.3 ภาพคดีผูกคอกภายในบ้าน	5
1.4 ภาพอาสากู้ภัยที่เข้าไปในที่เกิดเหตุเกินจำนวน.....	6
3.1 ภาพการแขวนคอด้วยตนเอง (Suicide) ภาพการแขวนคอโดยทั่วไปจะมีลักษณะบาดแผลตามแรงโน้มถ่วง.....	111
3.2 ภาพลักษณะบาดแผลที่ถูกรัดคอ จะขนานกับพื้น ไม่มีรอยดึงเฉียงขึ้นจากแรงโน้มถ่วงรูปภาพจากการถูกรัดคอ (Ligature strangulation) ลักษณะเป็นรอยรัดในแนวราบกับลำคอ.....	112
3.3 ภาพแผลรอยรัดที่ขนานกับพื้น ที่ไม่ได้มาจากแรงโน้มถ่วงที่ทำให้ขาดอากาศ	112
3.4 ภาพจากการถูกบีบคอ (manual strangulation) การถูกบีบคอจะมีลักษณะจ้ำกระจายเป็นวงกว้าง.....	113
4.1 ภาพถ่ายของผู้ต้องสงสัยในคดี (ขณะนั้น) แสดงท่าผู้ตายหลังตนพึงประตุมารพบศพ ...	156
4.2 ภาพในวันเกิดเหตุอาสากู้ภัยชุดแรกเข้ามาในที่เกิดเหตุพร้อมเหยียบย่ำจับต้องวัตถุพยานที่สำคัญที่สุดในคดีผูกคอตเสียชีวิต ด้วยมือเปล่า.....	157
4.3 ภาพเท้าอาสากู้ภัยเหยียบย่ำบริเวณเชือกที่ใช้ผูกคอ	157
4.4 ภาพอาสาฯ ใส่ถุงมือผ้า จับ ค้ำ และทิ้งน้ำหนักรัดที่ลูกบิดประตู ซึ่งในคลิปจะเห็นจับอยู่หลายครั้ง มีการเปิดสวิตช์ไฟคลุมศพให้นักข่าวถ่ายภาพ และในคลิปอาสาฯยังเหยียบสายเคเบิลด้านหลังในนาที่ที่ 4.06 - 4.10 อีกด้วย (ตามคลิปวิดีโอ).....	158
4.5 ภาพอาสาฯ กู้ภัยใช้ถุงมือจับลูกบิดประตูด้านนอก.....	158
4.6 ภาพอาสาเหยียบบพที่นอนด้วยรองเท้า สัมผัสศพบริเวณแขนให้นักข่าวถ่ายรูป พงส.เหยียบอยู่ใกล้สายเคเบิล ที่ใช้ผูกคอ โดยไม่มีใครสนใจรักษาว่าเชือกฯคือแหล่งของพยานหลักฐานที่สำคัญที่สุด	159
4.7 ภาพประกาศรับสมัครอบรมนิติเวชฯ และการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของมูลนิธิฯ.....	161
4.8 ภาพประกาศเงื่อนไขการรับสมัครฯอบรมนิติเวชฯ และการรักษาสถานที่เกิดเหตุฯของมูลนิธิฯ	162

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.9 ภาพการประกาศรับสมัครอบรมฯ นิติเวช และการรักษาสถานที่เกิดเหตุของอาสาฯ เมื่อปลายปี 2564.....	163
4.10 ภาพตัวอย่างรายชื่อผู้เข้าอบรมนิติเวชฯ และการรักษาสถานที่เกิดเหตุของอาสาฯ	164
4.11 ภาพนักข่าว 3 คน รวมคนถ่ายคลิป์นี้ และไทยมุงถือโทรศัพท์ ถ่ายภาพด้านหลังอีก 1 คน	166
4.12 ภาพนักข่าวในที่เกิดเหตุ 2 คนเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุชั้นในใกล้ศพ และถ่ายภาพ..	168
4.13 ภาพอาสาผู้กู้ภัยฯ ยืนถ่ายภาพศพผู้ตายซึ่งเป็นผู้หญิงที่นอนเปลือย	168
4.14 ภาพข่าวการแขวนคออำพรางคดีฆาตกรรม	169
4.15 ภาพตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้อง เข้ามาในห้องที่เกิดเหตุแทนที่จะปิดกั้นมวลชน	170
4.16 ภาพนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ อย่างน้อย 3 คนเข้าไปในพื้นที่ ชั้นที่ 3	171
4.17 ภาพอีกมุมหนึ่งที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ.....	171
4.18 ภาพชายไม่ทราบสังกัด แกะซองพลาสติกและเอา (ซองปืนที่เก็บได้ในที่เกิดเหตุ) ซึ่งวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ออกมาจับ ถู เหน็บแบน ให้นักข่าวถ่ายภาพ ต่อหน้า ทุกฝ่าย.....	172
4.19 ภาพการให้สัมภาษณ์ และการจับวัตถุพยานที่มีสถานะเป็นของกลาง	172
4.20 ภาพชายไม่ทราบสังกัดคนเดิม และผู้บังคับบัญชาระดับสูงเข้าที่เกิดเหตุอีกครั้ง	173
4.21 บุคคลต่าง ๆ ยืนเต็มพื้นที่ หากดูในคลิป์ข่าวจะเห็นคนในห้องเข้าออก ไม่ต่ำกว่า 20 คน.....	175
4.22 ภาพมารดาผู้ตายร้อง DSI และกองปราบให้ช่วยรีออดี และสืบสวนสอบสวนใหม่ ...	243
4.23 ภาพทนายความของสภาฯขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ	244
4.24 ภาพนักข่าวให้ความสนใจในคดีที่ ศาลพิพากษายกฟ้องจำเลย ในคดีตัวอย่าง.....	244

หมวดคำศัพท์และคำย่อ

พฐ.	=	พิสูจน์หลักฐานตำรวจ
พงส.	=	พนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวน
อาสา	=	<p>หมายความเฉพาะ : อาสาสมัครกู้ภัยขอมูลนิธิต่าง ๆ</p> <p>จำกัดเฉพาะในความหมายของอาสาฯ (บางคน) และ (บางกลุ่ม) ซึ่งมักทำให้เกิดความเสียหายตามประเด็น</p> <p>ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้เท่านั้น ไม่ได้หมายความรวมถึงอาสา</p> <p>ทุกคน หรือทุกสังกัด</p>
นักข่าว	=	<p>หมายความเฉพาะ : นักข่าวภาคสนามที่มักเข้าไปในสถานที่</p> <p>เกิดเหตุชั้นใน ของคดีที่มีการตายโดยผิดธรรมชาติ โดยเข้าไป</p> <p>ทำข่าว ถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอ สัมภาษณ์ ในสถานที่เกิดเหตุฯ</p> <p>โดยไม่สนใจไยดีว่าตน หรือพวกของตนจะทำให้สถานที่</p> <p>เกิดเหตุ และวัตถุพยานฯเสียหาย ซึ่งรู้หรือควรรู้จากสาขาอาชีพ</p> <p>ของตนว่าการกระทำของตนนั้นทำลายสถานที่เกิดเหตุ และ</p> <p>วัตถุพยานฯ แต่ก็ยังเข้าไปในที่เกิดเหตุชั้นใน ทั้งนี้การที่รู้ หรือ</p> <p>ควรรู้ นั้น เนื่องจากนักข่าวเป็นสายงานที่กว้างขวางเรื่องข้อมูล</p> <p>ในเชิงลึกแทบจะทุกแขนง และสามารถขอข้อมูลกับบุคคลใดๆ</p> <p>อันเกี่ยวกับคดีก็เป็นเรื่องง่ายกว่าทุกสาขาอาชีพ</p> <p>ไม่ว่าจะเป็น การติดต่อ ประสานงาน กับตำรวจทุกระดับชั้น</p> <p>พิสูจน์หลักฐานตำรวจ นักนิติวิทยาศาสตร์ นิติเวชแพทย์ ฯลฯ</p> <p>อยู่ตลอดเวลา เป็นต้น</p>
ตำรวจชั้นผู้ใหญ่	=	<p>หมายความเฉพาะ : ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ (บางคน) ซึ่งมักชอบเข้าไป</p> <p>ไปในสถานที่เกิดเหตุเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ตนอยู่ในข่าว</p> <p>ให้นักข่าวถ่ายรูป โดยที่ตนไม่ได้เกี่ยวข้อง หรือมีความจำเป็น</p> <p>ที่จะต้องเข้าไปในที่เกิดเหตุชั้นใน และเข้าไปโดยที่รู้ว่าทุกอย่าง</p> <p>ก้าวของกลุ่มตนเป็นการทำลายพยานหลักฐาน ของคดีการตาย</p> <p>โดยผิดธรรมชาติ ตามหลักการ ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ</p> <p>และการตรวจสถานที่เกิดเหตุสากล ซึ่งไทยได้นำหลักการ</p> <p>เหล่านั้นเข้ามาสอนใน โรงเรียนตำรวจ และในมหาวิทยาลัย</p>

ต่าง ๆ เท่านั้น ไม่ได้หมายความรวมถึง นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่
 ทุกคน หรือบุคคลที่ปฏิบัติตามกฎการรักษาสถานที่เกิดเหตุ
 สาทอย่างเคร่งครัด เพื่อประโยชน์แห่งคดีของผู้ตาย หรือญาติ
 ของผู้ตาย ในเรื่องการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานฯลฯ
 = สำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนี้หมายถึง

บุคคลทั้ง 5 กลุ่ม

- 1.) อาสาฯตามนิยาม
- 2.) นักข่าวภาคสนามตามนิยาม
- 3.) ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามนิยาม
- 4.) ไทยมุง และ
- 5.) ญาติผู้เสียชีวิตที่ทําลายสถานที่เกิดเหตุและ
 วัตถุพยานบนเนื้อตัวร่างกายศพด้วยความไม่รู้ ทำให้ผู้บริสุทธิ์
 ที่ต้องถูกกล่าวหา ไร้พยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการพิสูจน์
 ความไม่เกี่ยวข้องของตน

วัตถุพยาน = วัตถุพยานทาง : นิติวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ นิติเวชศาสตร์
 นิติชีววิทยา ชีวเคมี ฯลฯ ที่อยู่ในคำอธิบายของวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ป.อ. = ประมวลกฎหมายอาญา

ป.พ.พ. = ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ป.วิ.อ. = ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ป.วิ.พ. = ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ (วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์) นั้นสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ลงลึกได้ถึงระดับอนุภาคของสสาร การสัมผัสเพียงเล็กน้อยก็สามารถนำสารคัดหลั่งจุดที่ถูกผิวหนังสัมผัสนั้นไปตรวจหา DNA ซึ่งซ่อนอยู่ใน หนึ่งกำพริ้วา เหงื่อ โครฯ ได้ (Touch DNA) เพราะทุกการสัมผัสทิ้งร่องรอยไว้เสมอ (Locard's Principle) วัตถุพยานเหล่านี้เปรียบประดุจกุญแจแห่งความยุติธรรมอย่างแท้จริงในศตวรรษที่ 20 แต่ในขณะที่เดียวกันวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นก็มีความอ่อนไหว ถูกปนเปื้อนให้เสียหาย และถูกทำลายได้ง่ายเพียงแค่เดินเหยียบหรือสัมผัสซ้ำในจุดเดิม ฯลฯ

ปัจจุบันเมื่อมีการเสียชีวิตของบุคคลใดเกิดขึ้น ไม่ว่าจะในสถานที่ใด โดยเฉพาะที่เป็นการตายโดยธรรมชาติ คือ 1) ฆ่าตัวตาย 2) ถูกผู้อื่นทำให้ตาย 3) ถูกสัตว์ทำร้ายตาย 4) ตายโดยอุบัติเหตุ 5) ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ¹ บุคคลกลุ่มแรกที่จะทราบเหตุ และเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุไม่ใช่เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจตามตำรา หรือที่เข้าใจกัน แต่กลับเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีเจตนาเข้าไปช่วยเหลือ แม้กระทั่งกลุ่มบุคคลที่มีเจตนาทุจริต บุคคลกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้เกิดความเสียหาย² ในการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุที่มีการเสียชีวิตด้วยกันทั้งสิ้น บุคคลกลุ่มดังกล่าวมานี้ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ที่นิยมเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุชั้นในสุด คือ 1.กลุ่มอาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิ 2.กลุ่มนักข่าวภาคสนาม 3.กลุ่มตำรวจชั้นผู้ใหญ่ 4.กลุ่มไทยมุง และ 5.กลุ่มญาติผู้เสียชีวิตเอง

ไม่ว่าจะมีเหตุใดเกิดขึ้น เช่น รถล้ม รถชน ไฟไหม้ สัตว์มีพิษเข้าบ้าน คนเจ็บป่วย และเหตุการณ์เสียชีวิต อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิต่าง ๆ ในเขตพื้นที่นั้นจะเป็นกลุ่มบุคคลแรกที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุอย่างอลหม่าน และจะมาจากหลากหลายกลุ่มอย่างสิ้นหลาม โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล พร้อมทั้งไทยมุงในบริเวณใกล้เคียง ต่อมาเมื่อพบว่าจะเป็นคดีที่น่าสนใจ

¹ มาตรา 148 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

² มาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

ของสังคม นักข่าวภาคสนาม ที่ได้รับการรายงานจากวิทยุสื่อสาร (ที่สามารถใช้คลื่นรับส่งของทางราชการ) ไม่ว่าจะได้รับแจ้งจากผู้ใด หรือคอยดักฟังรอเหตุที่น่าสนใจด้วยตนเองก็ตาม นักข่าวฯ หลายสำนักเหล่านี้จะเข้ามาที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็วเป็นกลุ่มต่อมา เพื่อเข้าไปถ่ายรูปถ่ายวิดีโอ ซึ่งในบางครั้งนักข่าวฯ มาก่อนเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ หรือพนักงานสอบสวนเสียอีก

ส่วนในคดีที่น่าจะได้รับความสนใจจากสังคม หรือเมื่อได้รับความสนใจจากสังคม ขึ้นแล้ว ไม่ว่าจะจากการถ่ายทอดสด หรือกระจายข่าวอย่างรวดเร็วในสื่อโซเชียลมีเดีย ก็จะมี นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่กับทั้งผู้ติดตามมากมายเข้ามาในพื้นที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็วด้วยเป็นกลุ่มถัดมา เสมอในทุกยุคทุกสมัย โดยบุคคลกลุ่มต่าง ๆ จะสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ไร้มาตรฐานระเบียบกฎเกณฑ์กำกับดูแล ซึ่งตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และผู้ติดตามจะเดินวนเวียนเข้าออกสถานที่เกิดเหตุอยู่หลายรอบเข้าไปเข้ามา (แม้ในขณะที่พิสูจน์หลักฐานยังปฏิบัติหน้าที่ไม่แล้วเสร็จ) บางกรณีผู้ติดตามฯ ดึงวัตถุพยานจากมือพิสูจน์หลักฐานซึ่งตรวจเก็บใส่ซองแล้ว และจับต้องวัตถุพยานที่พบเพียงชิ้นเดียว นั้นด้วยความไม่ระมัดระวังเพื่อให้นักข่าวถ่ายภาพทำข่าว

ทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่ออกคำสั่งห้าม อาสาสมัครกู้ภัยฯ นักข่าว กลุ่มตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ผู้ติดตาม และญาติผู้เกี่ยวข้องเลย จนกว่าจะถึงช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งก็หายไปเสียแล้วเนื่องจากบุคคลต่าง ๆ เข้าไปในที่เกิดเหตุกันทั้งหมดแล้ว จึงไม่เคยมีการตั้งข้อหาขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน³ หรือขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่⁴ แก่บุคคลเหล่านี้มาก่อน เนื่องจากปัจจัยสำคัญข้อหนึ่งคือ เกือบทุกหน่วยงานที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุต่างมีประโยชน์เกี่ยวข้องในอันที่จะพึ่งพาอาศัยให้คุณให้โทษซึ่งกัน และกันอย่างลึกซึ้ง

โดยเหตุนี้ทำให้วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นสารชีวภาพ (ชีววิทยา) ในที่เกิดเหตุถูกนั้น ถูกทำให้ ปนเปื้อน เสียหาย ถูกบิดเบือน ถูกทำให้เสื่อมสภาพสูญเสียไปโดยสิ้นเชิง ซึ่งเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุนั้นสามารถเชื่อมโยงไปสู่ผู้กระทำความผิด หรือบ่งชี้ว่าใครเป็นผู้บริสุทธิ์ได้ชัดเจนมากที่สุด โดยเฉพาะวัตถุพยานที่ใช้วิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องแต่บุคคลที่กล่าวมาข้างต้นเหล่านี้กลับไม่สนใจไยดีที่จะปฏิบัติตาม

³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138 “ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติกรตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ...ฯ”

⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 “ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 วัน หรือปรับไม่เกิน 5000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ...ฯ”

หลักการสากลในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ที่ได้เรียนรู้จากหลักการและประสบการณ์ทางวิชาชีพ หรือแม้กระทั่ง ได้ทราบจากที่มีการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจเลย

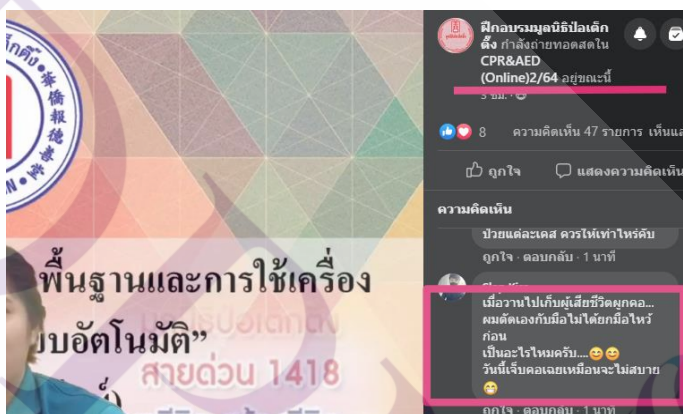
ส่วนในคดีที่พนักงานสอบสวนไม่เรียกพยานหลักฐานตำรวจหรือไม่ได้ขอความร่วมมือไปยังสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ให้เข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ เช่นนี้มักเป็นเหตุให้สถานที่เกิดเหตุถูกบุคคลต่าง ๆ บุกรุกเข้าไปจนวัตถุพยานที่บ่งชี้ สามารถพิสูจน์ความมีอยู่ และพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดนั้นถูกทำลายไปจากการหยิบจับเหยียบย่ำสิ่งต่าง ๆ (ผลย่อมเช่นเดียวกับกรณีที่พนักงานสอบสวนตัดสินใจเรียกพยานหลักฐานช้าเกินเวลา หรือพยานหลักฐานไปถึงที่เกิดเหตุช้า เนื่องจากกำลังเจ้าหน้าที่ไม่พอที่จะไปตรวจ และปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุได้ทันเวลา) คดีเหล่านั้นก็จะไม่มีหน่วยงานใดสามารถใช้วิทยาการเข้ามาตรวจพิสูจน์ค้นหา เส้นขน ลายนิ้วมือ DNA จากการสัมผัสจุดต่าง ๆ หรือการสัมผัสศพผู้ตาย รอยเท้า ลายพื้นรองเท้าในสถานที่เกิดเหตุได้อีกเลย

กระบวนการดังกล่าวนี้จะบีบบังคับให้คดีเน้นไปที่การตรวจสภาพศพทางนิติเวชเพียงอย่างเดียวเท่านั้น และหากความเห็นนิติเวชแพทย์มีตั้งแต่สถาบันที่ 2 ขึ้นไปลงความเห็นแตกต่างกัน แม้ความเห็นที่ว่าจำเลยกระทำความผิดจะมีเหตุผลน่าเชื่อถือมีคำอธิบายมากเพียงใดก็ตาม ศาลก็มักจะยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยในทันที (In dubio pro reo) กระบวนการในชั้นต่างๆ ของรัฐทั้งหมดที่ผ่านมาย่อมเสียเปล่า เมื่อในที่สุดศาลในคดีอาญายกฟ้อง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าเพราะนายความฝ่ายจำเลยสามารถซักค้านพยานหลักฐานที่ไม่แน่นอนหนาของรัฐได้ ความเสียหายในการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐในแต่ละห้วงเวลา ตั้งแต่พนักงานสอบสวนมาจนถึงพนักงานอัยการ ในคดีที่พยานหลักฐานอ่อนจากการถูกบุกรุกสถานที่เกิดเหตุ เมื่อรวมกันทั่วประเทศแล้วเป็นมูลค่ามากมายมหาศาล

ยกตัวอย่างเช่น คดีผูกคอตาย เชือกที่ใช้ผูกคอซึ่งทำให้ตายนั้น แม้ในปัจจุบันยังเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่มักเป็นหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิต่าง ๆ เป็นผู้ตัดและนำศพลงมา ลายนิ้วมือ เหงื่อ หนังกาพริ้ว และที่สำคัญที่สุด DNA ของผู้ที่ผูกเชือก หรือขมวดเชือก ของคนร้าย หรือผู้ตายทั้งหมดจะถูกทำให้ปนเปื้อนและถูกทำลายไปในทันที จากการสัมผัสเชือกของบุคคลที่ไม่ใช่ผู้มีความรู้เรื่องพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ แม้มีการใส่ถุงมือขณะตัดเชือกก็ตาม

ภาพที่ 1.1⁵ ภาพคดีตัวอย่างที่ 1. ภาพคดีแขวนคอมีอาสาสมัครเป็นผู้ตัดเชือกโดยใช้ถุงมือจับเชือก อธิบายภาพที่ 1.1 : เป็นภาพที่ถูกนำเสนอในข่าวเมื่อวันที่ วันที่ 13 สิงหาคม 2558

ภาพที่ 1.2⁶ ภาพข้อมูลยืนยันว่าปัจจุบันผู้ตัดเชือกผูกคอตายยังเป็นอาสาสมัครผู้กักขังอยู่ อธิบายภาพที่ 1.2 : ในกรอบสี่เหลี่ยมเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงว่าปัจจุบันอาสาสมัคร มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งยังเป็นผู้ตัดเชือกที่มีการแขวนคอ ซึ่งเป็นข้อความในห้องอบรมออนไลน์ ของมูลนิธิ ป่อเต็กตึ๊ง ที่ผู้วิจัยเข้าร่วมอบรม เมื่อวันที่ วันที่ 19 มีนาคม 2564 ปรากฏตามเอกสาร ภาคผนวก ก . เรื่อง เอกสารหลักฐานการลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลเชิงลึกและข้อมูลในภาคสนามในการทำวิทยานิพนธ์ เล่มนี้

⁵ TNN Online, “สด นุ่มน้อยใจแฟนผูกคอตายดับคาบ้าน, วันที่ 13 สิงหาคม 2558,” สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=1pAVpau2aXQ>.

⁶ ผู้วิจัย เข้าร่วมการอบรมหลักสูตร, “การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานและการใช้เครื่องกระตุกไฟฟ้าหัวใจ อัตโนมัติ Online ทางทฤษฎี วันที่ 19 มีนาคม 2564 เวลา 9.00-12.00 น. และสอบปฏิบัติจริง รุ่นที่ 2 / 2564 ณ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง,” วันที่ 27 มีนาคม 2564 / ปรากฏตามเอกสารในภาคผนวก ก.

การพิสูจน์ว่าบุคคลใดถูกฆาตกรรมอำพราง หรือกระทำอัตวินิบาตกรรม หลายกรณี หลักฐานมาจากเช็คนี่เองเป็นตัวบ่งบอก และเป็นวัตถุพยานที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งหากตรวจพบหนึ่งกำพร้าว้า เหงื่อ ไคล และ DNA ผู้เสียชีวิตเพียงบุคคลเดียวหลุดติดในเช็กเส้นนั้นระหว่างจับมัดคอตึง และขมวดปมเช็ก โดยไม่มีสารชีวภาพของบุคคลอื่นปนเปื้อน ก็จะเป็นหลักฐานชิ้นหนึ่งที่ย่อมจะระบุอย่างชัดเจนว่าผู้ตายเป็นผู้ผูกคอตตนเอง

ปัจจุบันในประเทศไทยแทบจะไม่สามารถใช้หลักการนี้ได้เนื่องจากเช็กจะถูกปนเปื้อนด้วยกระบวนการ และสิ่งต่าง ๆ หลายชนิด อาจยกตัวอย่างให้เห็นภาพในเบื้องต้นได้ เช่น คดีแขวนคอตายดังจะกล่าวต่อไป ที่จะเห็นได้ว่า มีบุคคลมากมายอยู่ในที่เกิดเหตุเดินสะเปะสะปะอย่างไร้ทิศทาง ไร้การกำกับดูแลหรือป้องกันการถูกปนเปื้อน เช่น ไม่มีการกำหนดบุคคลที่จะเข้าไปในที่เกิดเหตุได้ไม่กำหนดทิศทางการเข้าออก ไม่ใส่หมวกคลุมผม ไม่ใส่ผ้าปิดปาก ป้องกันการกระเด็นของน้ำลายเวลาพูด ไม่มีการใส่ถุงมือ และไม่มีการป้องกันสถานที่เกิดเหตุใด ๆ เลยระหว่างการตรวจที่เกิดเหตุ และชันสูตรพลิกศพ แม้แต่ทางเข้าออกที่ประตูซึ่งเป็นจุดสำคัญที่คนร้ายจะใช้โดยทั่วไปนั้น ก็ถูกอัดกันด้วยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ มากมาย ลายพื้นรองเท้าและรอยเท้าของคนร้ายหากมีอยู่ก็จะถูกทำลายทับถมลบเลือนไปจนหมดสิ้น ดังจะเห็นได้จากภาพคดีตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 1.3⁷ (ภาพคดีตัวอย่างที่ 1) ภาพคดีผูกคอตภายในบ้าน

อธิบายภาพที่ 1.3 : จะเห็นจากภาพว่ามีบุคคลมากมายมายืนมุงดูศพในที่เกิดเหตุ โดยในภาพนี้มีอาสาสมัครอยู่ทั้งสิ้น 4 คน และไทยมุงยืนออกกันที่ประตูทางเข้า มีนักข่าวเป็นผู้ถ่ายภาพนี้จากมุมภายในที่เกิดเหตุซึ่งผิดจากหลักการดังจะได้อธิบายต่อไปในบทที่ 2-3

⁷ TNN Online, “สลด หนุ่มน้อยใจแฟนผูกคอตายดับคาบ้าน วันที่ 13 สิงหาคม 2558,”

สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=1pAVpau2aXQ>

ภาพที่ 1.4 ภาพอาสาสมัครที่เข้าไปในที่เกิดเหตุเกินจำนวน

อธิบายภาพที่ 1.4 : คดีเดียวกัน ในภาพอีกมุมหนึ่งจะเห็นว่า มีอาสาสมัครกู้ภัยที่วางกลมไว้จำนวน 7 คน ช่วงภาพอย่างน้อย 1 คนที่ถ่ายภาพนี้ ชายไม่ทราบสถานะในช่องสี่เหลี่ยมอีก 1 คน เท่ากับว่า รวมกันในมุมของภาพนี้ทั้งสิ้นมี 9 คน ซึ่งอยู่ภายในที่เกิดเหตุ⁸ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการออกมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานฯ ตามมาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีผลบังคับใช้มากกว่า 20 ปีแล้ว⁹ แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคดังกล่าวได้ดังที่เห็นเหตุการณ์เหล่านี้ได้

ผลกระทบส่งต่อเป็นลูกโซ่มายังสังคมทันที เนื่องจาก ผู้กระทำความผิดยังใช้ชีวิตอยู่ในสังคม โดยไม่ได้รับการลงโทษจากการกระทำความผิดของตน ญาติผู้เสียชีวิตย่อมไม่ได้รับความเป็นธรรม ไม่ได้รับการเยียวยาในเรื่องค่าเสียหาย และค่าสินไหมทดแทนคนร้ายที่กระทำละเมิดเป็นเหตุให้ญาติของตนถึงแก่ความตาย เนื่องจากคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญานั้นอิงคำพิพากษาในคดีอาญาเป็นหลัก

อย่างไรก็ดี ผู้บุกรุกสถานที่เกิดเหตุซึ่งจะมาพร้อมกับการทำลายวัตถุพยานฯ จากการจับต้องเหยียบย่ำของตานั้น “ยังคงกระทำอยู่และจะกระทำเรื่อยไป” ทั้งยังคงไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ใด

⁸ เฟิ่งฮ้าง.

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ทวิ วรรคหนึ่ง “ผู้ใดกระทำการใด ๆ แก่ศพหรือสภาพแวดล้อมในบริเวณที่พบศพก่อนการชันสูตรพลิกศพเสร็จสิ้น ในประการที่น่าจะทำให้การชันสูตรพลิกศพหรือผลทางคดีเปลี่ยนแปลงไป เว้นแต่จำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันอันตรายแก่อนามัยของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 2 ปีหรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึง 4 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

วรรคสอง ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำโดยทุจริต หรือเพื่ออำพรางคดี ผู้กระทำต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ”

หมายเหตุ : มาตรา 150 ทวิ บัญญัติเพิ่มเติมขึ้นโดยมาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ.2542.

กับความเสียหายในผลของการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งทางแพ่ง และทางอาญาตลอดมา ซึ่งเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยชิ้นนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา วิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายละเมิด และนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิด
2. กฎหมาย และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแล สถานที่เกิดเหตุกับทั้งวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุ ของประเทศไทย และต่างประเทศ
3. วิเคราะห์ปัญหา และการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุโดยละเมิด และทำให้สภาพที่เกิดเหตุ หรือวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ถูกปนเปื้อนหรือถูกทำลาย โดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ โดยแยกประเด็นของปัญหาข้อเท็จจริง ปัญหาข้อกฎหมาย และปัญหาในทางปฏิบัติ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับ ผู้ซึ่งเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ และกระทำละเมิด ทำให้วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ถูกปนเปื้อนหรือถูกทำลาย ต้องรับผิดชอบ ชดใช้ค่าเสียหาย และค่าสินไหมทดแทน แก่ญาติผู้เสียชีวิต หรือผู้เสียหายในคดีที่มีการฟ้องร้องผิดตัวอันเนื่องมาจากวัตถุพยานในคดีถูกปนเปื้อน หรือถูกทำลาย จากการกระทำละเมิด ทำให้การสันนิษฐานตัวคนผิดในคดีนั้นถูกเบี่ยงเบน

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ปัจจุบันนอกจากกฎหมาย และกระบวนการต่าง ๆ ต้องปรับตัวเข้ากับการหมุนไปของโลกเทคโนโลยีแล้ว บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมยังต้องปรับตัวให้เข้ากับวิทยาศาสตร์ที่ถูกพิสูจน์แล้วจนเป็นที่ยอมรับของสากลนั้นให้ทันต่อยุคสมัยด้วย เพื่อที่จะหาแนวทางกฎหมายในอันที่จะมีผลเป็นการป้องปรามการกระทำผิด และให้บุคคลทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจการกระทำที่เชื่อมโยงกับหลักการทางวิทยาศาสตร์ว่าจะเป็นละเมิดในลักษณะใด เพื่อให้มีการตั้งรูปคดีที่ไม่เคยมีการยื่นฟ้องต่อศาลยุติธรรมมาก่อน และเพื่อการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะศึกษาถึงหลักเกณฑ์ ทฤษฎี หลักกฎหมาย มาตรการทางกฎหมายที่ไม่สามารถปรับเข้ากับสถานการณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้ เพื่อที่จะชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริง และปัญหาที่เกิดขึ้นจากแนวทางการคุ้มครองสถานที่เกิดเหตุการณ์ตายโดยผิดธรรมชาติ รวมถึงวัตถุ

พยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ และไร้ผลบังคับในทางปฏิบัติตลอดมา เพื่อนำเสนอทางแก้ไขสถานการณ์อันเป็นช่องโหว่ที่จะสามารถป้องกัน และแก้ไขปัญหาของบุคคลที่มักเข้าไปทำให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เกิดความเสียหาย รวมไปถึงทำให้ผู้เสียหายสามารถมองเห็นวิถีทางในการเรียกค่าเสียหายแก่บุคคลผู้กระทำละเมิดในคดีที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมได้เสียหายในคดีได้ โดยมีการศึกษาเปรียบเทียบทั้งกฎหมายไทย และต่างประเทศ โดยเน้นศึกษา และยกตัวอย่างไปที่กรณีการตายโดยผิดธรรมชาติที่อาจมีข้อสงสัยว่าเป็นคดีฆาตกรรมซึ่งเกิดขึ้นภายในเคหสถาน และคดีแขวนคอตาย เป็นสำคัญ

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาข้อมูลโดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เลือกใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการศึกษากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน ข้อบังคับ และระเบียบทางราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการเข้าอบรมหลักสูตรนิติเวชศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ และเข้าศึกษาหลักสูตรปริญญาโททางนิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 2 เทอมครึ่ง เพื่อได้ศึกษาทางตำราเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถซักถามปัญหาต่าง ๆ โดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญ ฝึกเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุจำลอง และทดลองการค้นหาคำพิพากษาตัวอย่างแปลผลในห้องปฏิบัติการ (Laboratory) กับทั้งมีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field work) โดยการสมัครเข้าเป็นอาสาสมัครด้วยตนเอง 2 มูลนิธิปฏิบัติงานภาคสนามทั้งกลางวัน/กลางคืนสลับกันไปประมาณ 2 เดือน และมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเฉพาะของอาสาสมัครใน Line group มากกว่า 6 เดือน ประกอบกับวิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั่วไปและแบบเจาะลึก (In-depth Interview) จาก 7 สาขาอาชีพ เพื่อให้เห็นภาพความแตกต่างทางทฤษฎี และปัญหาทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริง พร้อมทั้งค้นหา และศึกษาถึงข้อถกเถียงอภิปรายในการร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันสถานที่เกิดเหตุที่มีการเสียชีวิตของสถานิติบัญญัติแห่งชาติมาประกอบการวิจัยด้วย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมา วิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายละเมิด และนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายลักษณะละเมิดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้ทราบถึงกฎหมาย และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแล สถานที่เกิดเหตุกับวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุที่มีการตายโดยผิดธรรมชาตินั้นว่ามีปัญหาจุดใด

มีกฎหมายสามารถปรับใช้แก่กรณีได้หรือไม่เพียงใด โดยมาตรการต่าง ๆ ของรัฐที่มีอยู่ในปัจจุบันมีผลบังคับใช้อย่างถูกต้องจริงจังหรือไม่ รวมไปถึงกรณีอย่างไรจึงจะเป็นละเมิด และจะปรับนิติวิทยาศาสตร์ในแต่ละกรณีให้เข้ากับหลักเกณฑ์ของกฎหมายลักษณะละเมิดได้อย่างไร

3. เพื่อให้ทราบ และสามารถเสนอแนะแนวทาง การแก้ไขปัญหาเบื้องต้น และการแก้ไขปัญหาระยะยาว ในการควบคุม กำกับดูแล รักษาสถานที่เกิดเหตุ วิธีการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในการยื่นฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด รวมไปถึงการเสนอเพิ่มเติมกฎหมายในประเด็นที่ยังมีช่องโหว่ เพื่อการคุ้มครองรักษาสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีที่มีการตายโดยผิดธรรมชาติเกิดขึ้น

บทที่ 2

วิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับกฎหมายลักษณะละเมิด และวัตถุพยาน ทางนิติวิทยาศาสตร์

นิติวิทยาศาสตร์เริ่มเป็นที่รู้จักของสังคมไทยอย่างจริงจัง และเด่นชัดที่สุด เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2541 ในคดีนางสาวเจนจิรา พลอยอรุณศรี มาจนถึงปัจจุบันนี้ก็ใกล้จะ 24 ปีแล้ว (ซึ่งผู้วิจัยไม่นับรวมคดีตั้งแต่ นางสาวดอริส ฟอน ฮาเฟน (Ms. Doris von Hafen) พ.ศ.2511, นางศยามล ลากก่อเกียรติ พ.ศ. 2536 และ นายแสงชัย สุนทรวัฒน์ พ.ศ. 2539 เนื่องจากกระบวนการต่าง ๆ ยังไม่พัฒนาเป็นสากล) แต่การปรับใช้นิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยยังเน้นไปในทางคดีอาญาเป็นหลักสำคัญเสียส่วนใหญ่

ส่วนการปรับใช้นิติวิทยาศาสตร์กับทางกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ที่เอกชนสามารถดำเนินการร้องขอตรวจพิสูจน์ได้ด้วยตนเองนั้นยังคงมีปรากฏอยู่เพียง 3 เรื่องเท่านั้น คือ 1.) การนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิสูจน์การเป็นบิดามารดาและบุตร เพื่อกำหนดสิทธิหน้าที่ของบุคคลตามกฎหมาย และการรับมรดก กับ 2.) การนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ตรวจสอบลายมือชื่อของบุคคลที่ลงไว้ในเอกสาร และ 3.) ในคดีพิสูจน์การเกี่ยวพันของรถผู้กระทำละเมิด

เป็นเหตุให้นิติวิทยาศาสตร์อยู่ในขอบเขตที่สามารถปรับใช้ได้เพียงแค่ว่าละเมิด ในส่วนของการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกาย หรือการกระทำที่เสียหายซึ่งทรัพย์สินที่สามารถมองเห็นได้ตามปกติเท่านั้น เช่น การพิสูจน์อุบัติเหตุที่เกิดจากรถยนต์บนท้องถนน หรือการลักทรัพย์ ทำให้เสียหายที่มองเห็นได้ด้วยตาเปล่าชิ้นอื่น ๆ เป็นต้น ส่วนทรัพย์สินสิ่งอื่นที่ไม่อาจมองเห็นได้ด้วยตา แม้มืออยู่จริง และเสียหายได้ หรือมีลักษณะเช่นเดียวกับไฟฟ้า หรือคลื่นสัญญาณต่าง ๆ ยังไม่มีการนำมาฟ้องเป็นคดีละเมิด โดยใช้นิติวิทยาศาสตร์อธิบายมาในหลักการเดียวกัน ทำให้บุคคลต่าง ๆ เช่น ญาติผู้เสียชีวิต หรือผู้ถูกกล่าวหาว่าฆาตกรรมฯ ไม่รู้ว่าตนเองกำลังถูกกระทำละเมิดตามมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้อธิบายการกระทำที่เป็นละเมิด จึงต้องทำความเข้าใจในส่วนพื้นฐานทางทฤษฎี เหตุผลค้นกำเนิดที่มาซึ่งซ่อนอยู่ในหลักกฎหมายแต่ละบทแต่ละมาตรา และหลักการ

ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะเป็นฐานสำคัญในการนำทฤษฎี และหลักกฎหมายลักษณะละเมิดมาปรับให้เข้ากับกรณีทางนิติวิทยาศาสตร์ อันจะได้กล่าวดังต่อไปนี้

2.1 วิวัฒนาการ ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และความหมาย ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายลักษณะละเมิด

ในบทบทวนวรรณกรรมนี้ จะทำการศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายลักษณะละเมิด เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจ และวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นละเมิด บุคคลที่ต้องรับผิดชอบ ไปจนถึงการพิจารณาคดีของศาล ในการนำมาปรับใช้แก่กรณีละเมิดที่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง

2.1.1 วิวัฒนาการของกฎหมายละเมิด งานวิจัยของท่านอาจารย์พินิจ ทิพย์มณี อธิบายไว้ว่า :

“ย้อนหลังไปในยุคโบราณ กฎหมายว่าด้วยละเมิด เกิดจากแนวคิดทางศีลธรรม ที่ว่า บุคคลต้องรับผิดชอบเมื่อตนกระทำผิดในทางศีลธรรม หรือเมื่อกระทำ ความชั่ว โดยถือกันว่าบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบนั้นจะต้องได้รับการตอบแทนในทางที่เป็นโทษเท่าเทียมกับผู้เสียหาย เรียกว่า Lex Talionis หรือที่เรียกว่า “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” กล่าวคือ ผู้ถูกละเมิดอาจเข้าทำการตอบแทนโดยมีพักต้องเกรงว่า จะได้รับการแก้แค้นจากผู้กระทำละเมิดอีก แต่ผู้ถูกละเมิดอาจละสติทวิที่จะกระทำการแก้แค้นทดแทนนั้นเสียก็ได้ โดยเรียกเอาค่าทำขวัญตามที่ตกลงกันกับผู้กระทำละเมิด¹⁰

ภายหลังเมื่อสังคมเจริญมากขึ้น รวมตัวกันจนเป็นปึกแผ่น จนกระทั่งมีรัฐและ ผู้ปกครองรัฐ จึงมีการห้ามมิให้มีการแก้แค้นทดแทนระหว่างเอกชนด้วยกัน ที่รังแต่จะยิ่งทำให้มีการแก้แค้นกันไปมาไม่จบสิ้นเป็นเหตุให้ความสงบเรียบร้อยของประชาชนได้รับความกระทบกระเทือน จึงมีการกำหนดจำนวนเงินค่าทำขวัญที่ผู้เสียหายจำต้องรับเอาเมื่อตนถูกละเมิดขึ้น ในขั้นนี้ ผู้ถูกละเมิดกลายเป็นลูกหนี้อันแท้จริงของผู้เสียหาย ดังนั้นละเมิดจึงเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้อย่างหนึ่งตราบจนปัจจุบัน โดยรัฐสงวนสิทธิที่จะลงโทษอาญาแก่ผู้กระทำผิดเองแต่ผู้เดียว¹¹

ทั้งนี้ชาวโรมันเป็นชาติที่บัญญัติกฎหมายลักษณะละเมิด ในยุคของจักรพรรดิจัสติเนียน (Justinian) โดยกฎหมายฉบับแรก คือ กฎหมายสิบสองโต๊ะ ซึ่งประกาศใช้ในปี 450 ก่อนคริสต์ศักราช กฎหมายนี้มีลักษณะที่เข้มงวดและมีบทลงโทษที่รุนแรง เมื่อโรมันขยายตัวเป็นจักรวรรดิ มีการติดต่อค้าขายกับดินแดนต่าง ๆ ซึ่งมีกฎหมายและขนบประเพณีเฉพาะ ชาวโรมันได้รวบรวมกฎหมายที่ได้พบเห็นนี้มาปรับปรุงให้เข้ากับกฎหมายเดิมจน ได้กฎหมายที่เหมาะสมกับจักรวรรดิที่ประกอบด้วยชนหลายกลุ่ม กฎหมายนี้เรียกว่า จุส เจนติอุม (jus gentium) ซึ่งหมายถึง

¹⁰ พินิจ ทิพย์มณี, บทบทวนปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศึกษาเฉพาะกฎหมายลักษณะละเมิด, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2551), น. 4.

¹¹ เพิ่งอ้าง.

กฎหมายของชนทั้งหลายในช่วงปลายจักรวรรดิโรมันได้มีการชำระรวบรวมประมวลกฎหมายโดย อาศัยเอกสาร ต่าง ๆ เป็นหลัก เช่น มติสภาเซเนท พระราชกฤษฎีกาของพระเจ้าจักรพรรดิ หลักปรัชญา และข้อคิดเห็นในกฎหมายที่มีชื่อเป็นต้น กฎหมายฉบับที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย คือ ประมวลกฎหมายจัสติเนียน วางอยู่บนพื้นฐานของกฎธรรมชาติ (Natural Laws) ถือว่ากฎหมายคือสิ่งที่พระเจ้าสร้างขึ้น กฎหมายจึงสามารถใช้ครอบคลุมมนุษย์ทุกคน และทุกรัฐอย่าเท่าเทียมกัน หลักการสำคัญของกฎหมายโรมัน คือให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิของบุคคล ทุกคนจะได้รับความเท่าเทียมกันตามกฎหมายไม่มีการทรมานผู้ต้องหาเพื่อให้รับ สารภาพ รวมทั้งถือว่าผู้ต้องหาคือผู้บริสุทธิ์ ตราบเท่าที่ยังไม่สามารถพิสูจน์ความผิดได้ แม้แต่ทาสก็ได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายลักษณะ ทาส ทาสมีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าทดแทนในกรณีที่มิได้รับความเป็นธรรมจากเจ้านาย กฎหมายที่มีประสิทธิภาพและมีระบบของ โรมันเหล่านี้กลายเป็นแม่แบบของ กฎหมายประเทศต่าง ๆ¹²

โรมันมีกฎหมายมาตั้งแต่สมัยสาธารณรัฐ ในระยะแรกกฎหมายไม่ได้เขียนเป็นลายลักษณ์ การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามวินิจฉัยของผู้พิพากษาซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นสูง ดังนั้นสามัญชนจึงเรียกร้องให้เขียนกฎหมายเป็นลายลักษณ์ ซึ่งต่อมาได้แกะสลักบนแผ่นไม้รวม 12 แผ่นเรียกว่า กฎหมายสิบสองโต๊ะ (Twelve Tables) ความโดดเด่นของกฎหมายโรมัน คือ ความทันสมัย เพราะมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับโครงสร้างการปกครองที่เปลี่ยนเป็นระบอบจักรวรรดิ และสภาพแวดล้อมของประชาชนในทุกส่วนของจักรวรรดิ นอกจากนี้ตุลาการชาวโรมันยังมีส่วนทำให้เกิดการยอมรับหลักการพื้นฐานของกฎหมายว่า ประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย ซึ่งรวมถึงกระบวนการยุติธรรมที่ยึดเป็นแบบอย่างปฏิบัติต่อมาถึงปัจจุบัน คือ ให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์ไว้ก่อน จนกว่าจะมีหลักฐานยืนยันแน่ชัดว่ามีการกระทำความผิด โดยรายละเอียดของกฎหมาย 12 โต๊ะมีดังนี้¹³

- โต๊ะที่ 1: เกี่ยวกับหมายเรียกตัวให้ไปศาล (Vocatio in jus)
- โต๊ะที่ 2: กระบวนการพิจารณาคดี รวมทั้งการเรียกพยาน
- โต๊ะที่ 3: ลูกหนี้ และเจ้าหนี้ (ที่อนุญาตให้เจ้าหนี้สามารถกักขัง หรือฆ่าลูกหนี้ได้)
- โต๊ะที่ 4: สิทธิของหัวหน้าครอบครัว (การขายคนในครอบครัวสามครั้งติดต่อกันจะถือเป็นการปลดปล่อยบุคคลนั้นจากอำนาจการดูแลของหัวหน้าครอบครัว)
- โต๊ะที่ 5: การสืบทอดมรดก และการดูแล (เป็นการแสดงเจตนาของหัวหน้าครอบครัวเกี่ยวกับทรัพย์สิน และผู้ดูแล เกี่ยวกับการตกทอดทรัพย์สินไปยัง)
- โต๊ะที่ 6: ความเป็นเจ้าของ และการครอบครอง

¹² Htrome “กฎหมายโรมัน,” สืบค้นเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2564, จาก <https://htrome.wordpress.com/3-2/>

¹³ เติ้งฮ้าง.

- โຕะที่ 7: อสังหาริมทรัพย์ (Real Property)
- โຕะที่ 8: ละเมิด (Delicta)
- โຕะที่ 9: กฎหมายมหาชน
- โຕะที่ 10: กฎหมายศาสนา (ส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับพิธีศพ)
- โຕะที่ 11-12: ส่วนเพิ่มเติมต่าง ๆ เช่น การห้ามสมรสกันระหว่างชนชั้นอภิชน กับสามัญชน หรือ การฟ้องคดีนายทาสในกรณีที่ทาสไปกระทำละเมิด (Noxalis action)

กฎหมายลักษณะละเมิด ซึ่งอยู่ใน โຕะที่ 8 รายละเอียดมีว่า ผู้ได้รับความเสียหายย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ละเมิดชำระเงินค่าทดแทนแก่ตนตามอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น กรณีลักทรัพย์ นอกจากจะเรียกให้ส่งมอบทรัพย์ที่ถูกลักกลับคืนแล้ว เจ้าทรัพย์ยังมีสิทธิจะเรียกค่าสินไหมทดแทนความเสียหายได้อีกด้วย หรือจะฟ้องร้องต่อบ้านเมืองให้ลงอาญาทางกายแก่คนลักทรัพย์ก็ได้ ถ้าเจ้าทรัพย์จับตัวคนร้ายได้ในขณะลัก เจ้าทรัพย์จะลงโทษทางร่างกายแก่คนร้ายได้ ถ้าคนร้ายลักทรัพย์ในเวลากลางคืน หรือใช้อาวุธ เจ้าทรัพย์ก็ฆ่าคนร้ายเสียได้ ถ้าคนร้ายมิได้ถูกทำอันตรายถึงตาย ก็จะต้องตกเป็นทาสแก่เจ้าทรัพย์ ในกรณีที่ฆ่าคน โดยเจตนากฎหมายโรมันได้ยกเลิกสิทธิเรียกร้องเอาเงินค่าทดแทนของผู้เสียหายอย่างเด็ดขาด และรัฐเข้ารับเป็นธุระปราบปรามลงโทษเสียเอง เป็นต้น¹⁴

ในที่สุดกฎหมายก็วิวัฒนาการมาถึงจุดที่รัฐเป็นผู้มีอำนาจลงโทษทางอาญาแก่นือตัวร่างกายของผู้กระทำความผิดได้แต่เพียงผู้เดียว ส่วนตัวผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดมีแต่เพียงสิทธิที่จะเรียกร้องให้ทดแทนความเสียหายเท่านั้น โดยหลักกฎหมายละเมิดเริ่มพัฒนาจากความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง มาสู่ความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเป็นผลของการกระทำของบุคคลอื่นหรือความเสียหายต่อสิ่งของที่ตนมีหน้าที่ดูแลอีกด้วย เช่น นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำของลูกจ้าง ตัวการต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำของตัวเอง¹⁵ ” เป็นต้น

2.1.2 กฎหมายลักษณะละเมิดในประเทศไทย

สำหรับประวัติศาสตร์กฎหมายลักษณะละเมิดของไทย ก่อนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ละเมิดเป็นคำที่ใช้ในกฎหมายแต่ก็มีความหมายแคบเฉพาะการกระทำผิดต่อราชโองการ หรือที่เรียกว่า ละเมิดพระราชอาญา และต้องถูกปรับใหม่ให้แก่ท้องพระคลังหลวงจึงใกล้เคียงกับการลงโทษทางอาญา¹⁶ และช่วงก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา ก็มีประเพณีที่เกี่ยวกับกฎหมายละเมิด โดยห้าม

¹⁴ พินิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น. 5.

¹⁵ เพิ่งอ้าง.

¹⁶ สุขุม สุภนิษฐ์, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด*, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2548), น. 1.

ไม่ให้จัดการแก้แค้นกันเองโดยพลการ จวบจนสมัยกรุงศรีอยุธยา ถือว่าการแก้แค้นเป็นการ กระทบกระเทือนหมิ่นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ผู้ทำการแก้แค้นโดยพลการจะได้รับ โทษ¹⁷ ซึ่งก่อนที่กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 จะได้ประกาศใช้ กฎหมายเรื่องละเมิดก็มีกระจัด กระจายอยู่ในกฎหมายลักษณะต่าง ๆ ไม่เป็นหมวดหมู่ โดยรวมๆกันอยู่ในกฎหมายลักษณะอาญา ทั้งสิ้น เช่น กฎหมายลักษณะวิวาท กฎหมายลักษณะโจร พระราชกำหนดลักษณะข่มขืน ล่วง ประเวณี ร.ศ. 118 ฯลฯ เรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2466 ได้เริ่มประกาศใช้ กฎหมายลักษณะละเมิดที่มีการจัดเป็นหมวดหมู่ขึ้นอย่างเป็นทางการและเป็นระเบียบ และให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2467 และได้มีการตรวจชำระเรื่อยมาจนได้ฉบับใหม่ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2468 ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้ตลอดมาจวบจนปัจจุบัน¹⁸

2.1.3 หลักทฤษฎีสำคัญในกฎหมายลักษณะละเมิดที่จะนำมาปรับใช้ มีอยู่ 3 ทฤษฎีด้วยกัน

(ก) หลักไม่มีความรับผิดโดยไม่มี ความผิด (No liability without fault : Fault Theory)

ทฤษฎีนี้ เรียกว่า ทฤษฎีความผิด “โดยแต่เดิมนั้นถือว่าความรับผิดในการละเมิดหากมีความเสียหายเกิดขึ้น ผู้ที่ก่อความเสียหายจะต้องรับผิดเสมอ โดยไม่มีสิทธิปฏิเสธความรับผิด โดยถือว่าผู้ที่ได้กระทำการใดขึ้นมาย่อมต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายจากการกระทำของตน ต่อมาแนวคิดดังกล่าวได้รับอิทธิพลทางศาสนามากขึ้น และเริ่มมีความเชื่อ และถือว่าผู้ที่ทำละเมิดคือผู้ที่ทำผิดศีลธรรมด้วย ดังนั้น การที่จะพิจารณาว่าผู้ใดทำละเมิดหรือไม่จึงต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบภายในจิตใจด้วย กล่าวคือ ความรับผิดในทางละเมิดจะมีได้เมื่อการกระทำนั้นเป็นความผิด (Fault) ความผิดในที่นี้ คือ การที่ผู้กระทำ ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้ผู้อื่นเสียหายจึงต้องรับผิด¹⁹”

ความรับผิดตามทฤษฎีความผิด จะประกอบไปด้วย องค์ประกอบส่วนที่เป็นการกระทำ และองค์ประกอบทางจิตใจ ซึ่งหมายถึงจงใจหรือประมาทเลินเล่อ โดยผู้เป็นโจทก์ในคดีละเมิดต้อง พิสูจน์เหตุในการฟ้องคดีตามองค์ประกอบของความผิดว่ามีการกระทำหรือไม่ โดยฝ่าฝืนหน้าที่ หรือไม่ การกระทำนั้นจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ และความเสียหายเป็นผลมาจากความผิด ของผู้กระทำนั้นหรือไม่ จึงจะเป็นละเมิดได้ โดยสรุป หลักความรับผิดทางละเมิดตามทฤษฎีนี้ ต้อง

¹⁷ พินิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว เจริญรอดที่ 1*.

¹⁸ เพ็ญอ้าง, น. 11.

¹⁹ จิตรตรา ขันเงิน, ละเมิด, (กรุงเทพมหานคร: กองกฎหมายและคดี สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครอง ผู้บริโภค, 25581).

มีองค์ประกอบเรื่องความผิด การกระทำให้เกิดความเสียหาย และความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำ และผล โดยมีรายละเอียดสำคัญดังนี้²⁰

- “ความผิด (fault) คำว่า “ความผิด” ในที่นี้ไม่ใช่การกระทำ แต่เป็นสภาพจิตใจ (State of mind) หรือทัศนคติของผู้กระทำละเมิด หรือเป็นสภาพของการละเลย หรือเบี่ยงเบนมาตรฐานภายในจิตใจที่เกิดจากการกระทำ หรือดเว้นการกระทำตามหน้าที่ที่จะต้องป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้น หรือที่น่าถูกตำหนิ ซึ่งการกระทำหรือดเว้นการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่มีสิทธิ หรือฝ่าฝืนปทัสสถานแห่งกฎหมาย โดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ซึ่งการจงใจหรือประมาทเลินเล่อนี้เป็นสภาพทางจิตใจของผู้กระทำที่เป็นเรื่องของความรู้สึกผิดชอบชั่วดี หรือความสามารถในการใช้วิจารณญาณว่า การกระทำของตนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นหรือไม่ ถ้ากระทำไปทั้ง ๆ ที่รู้ว่าการกระทำของตนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น หรือละเลยไม่ใช้วิจารณญาณ หรือความสามารถของตนเพื่อพิจารณาเสียก่อนว่า บุคคลอื่นจะได้รับความเสียหายจากการกระทำของตน สังคมก็จะถือว่าการกระทำนั้นน่าตำหนิหรือเป็นความผิด ซึ่งผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำนั้น²¹”

- “ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล (Causation) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความผิดที่เกิดจากการกระทำของผู้กระทำละเมิดกับความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้กระทำนั้นต้องรับผิดชอบหรือเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ในกฎหมายอังกฤษและสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบ Common law ได้กำหนดความรับผิดชอบทางละเมิดอยู่บนพื้นฐานของความผิด ตามทฤษฎีความผิดไว้เช่นเดียวกัน ภาระหน้าที่การพิสูจน์ในประเด็นนี้จะตกอยู่แก่โจทก์ ซึ่งเป็นผู้รับความเสียหายต้องพิสูจน์เหตุในการฟ้องคดีว่า การกระทำของจำเลยเป็นผลโดยตรงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “เหตุใกล้ชิดกับความรับผิดชอบทางละเมิด” (Proximate cause)²²”

- ความเสียหาย (Injury) เป็นความเสียหายทั่วไปที่เกิดต่อสิทธิที่มีตามกฎหมาย ซึ่งสิทธิที่ว่านี้จะต้องมีกฎหมายรับรองและคุ้มครอง

(ข) หลักความรับผิดโดยสมบูรณ์ (Absolute Liability)

ทฤษฎีนี้มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น ความรับผิดโดยผลแห่งกฎหมาย (liability imposed by law) หรือ ความรับผิดโดยสมบูรณ์ (Absolute liability) เป็นต้น ซึ่งทฤษฎีนี้กล่าวถึง “ความรับผิดที่ผู้กระทำจะต้องรับ ทั้งที่ตนมิได้เป็นผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และไม่เกี่ยวกับการ

²⁰ เพิ่งอ้าง.

²¹ เพิ่งอ้าง.

²² เพิ่งอ้าง.

กระทำที่มีเจตนาภายใน ไม่ว่าจะโดยเจตนาดี หรือเจตนาร้าย และไม่เกี่ยวกับการที่จะรู้หรือไม่รู้ถึงความเสียหายนั้นหรือไม่ก็ตาม ก็ไม่ทำให้บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบตามทฤษฎีนี้พ้นจากความรับผิดไปได้ แนวคิดนี้เริ่มมาจากการที่จำเลยก่อให้เกิดความเสียหายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อสมาชิกในสังคม แทนที่จะมุ่งความรับผิดทางละเมิดพิจารณาแต่เพียงว่า เมื่อความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว และรู้ว่าผู้ใดเป็นผู้ทำหรือผู้ก่อ ก็ควรถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ละเมิด ไม่ว่าจะการกระทำที่ก่อความเสียหายนั้นจะถูกหรือผิดกฎหมาย เพราะถือว่ามนุษย์เราเมื่อได้กระทำการใดขึ้นแล้วย่อมเป็นการเสี่ยงภัยอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจมีผลดีหรือผลร้ายก็ได้ ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบแห่งการนั้น ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้น เขาก็ต้องรับเคราะห์และรับผลแห่งความเสียหายนั้นด้วย ทั้งนี้ผู้กระทำถูกสันนิษฐานว่าต้องรับผิดชอบเบื้องต้นเท่านั้น เพราะทฤษฎีนี้ยังเปิดโอกาสให้จำเลยนำสืบแก้ตัวเพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานในกฎหมายได้²³ ในจุดนี้เป็นจุดสำคัญประการหนึ่ง ที่เป็นข้อแตกต่างจากทฤษฎีรับภัย (Theorie du risque) ซึ่งเป็นทฤษฎีของฝรั่งเศสซึ่งไม่มีอิทธิพลโดยตรงกับกฎหมายละเมิดของไทย เนื่องจากทฤษฎีรับภัยแม้มีรายละเอียดแห่งข้อสันนิษฐานใกล้เคียงกัน แต่ก็ไม่เปิด โอกาสให้มีการดำเนินกระบวนการความรับผิดด้วยความยุติธรรม เหตุเพราะต้องการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย²⁴ เป็นต้น

กฎหมายของประเทศต่าง ๆ ได้รับความอิทธิพลจากทฤษฎี ความรับผิดโดยที่ไม่มี ความผิด (liability without fault) นี้อยู่มาก โดยนำไปใช้กำหนดเหตุในการฟ้องคดีเป็นกฎหมายในรูปของความรับผิดทางละเมิดในสินค้าไม่ปลอดภัย ซึ่งศาลสูงอังกฤษเคยพิพากษาไว้ในคดี Donoghue V. Stevenson ว่า จำเลยที่ผลิตเครื่องดื่ม Ginger ale ต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภคที่พบซากหอยทากตายอยู่ในขวดเพราะถือว่าจำเลยเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายในตลาดนั้น คำพิพากษาในคดีนี้ถือเป็นบรรทัดฐานในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคในตลาด²⁵

ทฤษฎีรับภัย (Theorie du risque) “เป็นทฤษฎีที่เห็นว่า หลักเกณฑ์แห่งความรับผิดทางละเมิดนั้น ไม่จำเป็นที่ผู้ละเมิดจะต้องกระทำความผิดด้วยเมื่อความเสียหายเกิดขึ้น และรู้ว่าผู้ใดเป็นผู้ทำหรือผู้ก่อแล้ว ก็ควรถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ละเมิด ไม่ว่าจะการกระทำที่ก่อความเสียหายนั้นจะผิดหรือถูก เพราะถือว่ามนุษย์เรา เมื่อได้กระทำการใด ๆ ขึ้นแล้วย่อมเป็นการเสี่ยงภัยอย่างหนึ่ง คืออาจมีผลดีก็ได้ผลร้ายก็ได้ ผู้ทำก็จะต้องรับผิดชอบแห่งการเสี่ยงภัยนั้นถ้ามีภัยคือความเสียหายเกิดขึ้นเขาก็จะต้องรับเคราะห์ต้องรับความเสียหายนั้น ความเสียหายต้องเป็นภัยไปกับเขา ซึ่งทฤษฎีรับภัยนี้ เชื่อว่ามีกำเนิดเมื่อราวปลายศตวรรษที่ 19 และในช่วงแรกๆที่ทฤษฎีเกิดขึ้นนั้น เริ่มจากปรัชญาเมธี

²³ เฟ็งฮ้าง, น.17.

²⁴ เฟ็งฮ้าง.

²⁵ จิตรตรา ขันเงิน, อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 10, น. 17.

ที่ช่วงแรกมุ่งเน้นพิจารณาถึงสภาพความในใจของผู้ต้องหา ทำให้เกิดความรับผิดชอบทางอาญาได้ยาก และไม่อาจใช้กฎหมายอาญาคຸ້ມครองให้เกิดความปลอดภัยในชุมชนได้ เนื่องจากการพิสูจน์ว่าการกระทำนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับข้ออย่างไรกับเจตนาฆ่าร้ายในยุคสมัยนั้นยังไม่พัฒนา ต่อมาแนวความคิดทฤษฎีนี้ได้ถูกพัฒนาต่อออกจากความคิดเห็นทางการเมือง และทางเศรษฐศาสตร์ที่นิยมที่สุดก็คือลัทธิลิเบอริลลิสต์ Le liberalisme เป็นลัทธิที่ปล่อยให้มนุษย์ช่วยตัวเองไม่มีการแทรกแซงของรัฐแต่อย่างใด และต่อมาปลายศตวรรษที่ 19 ความคิดเห็นนี้ได้เปลี่ยนแปลงกลับมานิยมลัทธิการเข้าแทรกแซง (interventionnisme) ลัทธิลิเบอริลลิสต์กลับถูกคนตำหนิติเตียนมาก ถือว่าไม่ควรปล่อยให้มนุษย์ช่วยเหลือตัวเองแต่อย่างใด โศดเคี้ยว รัฐต้องเข้าแทรกแซงช่วยเหลือผู้มีกำลังน้อยกว่าป้องกันผลประโยชน์ให้เขา กรณีความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นโดยมากในช่วงนั้นคือ ผู้ได้รับความเสียหายคือผู้มีฐานะต่ำกว่าผู้ก่อความเสียหายเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะ อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในโรงงานคนงานเป็นผู้ได้รับความเสียหาย และเสียชีวิต หรือได้รับบาดเจ็บ แต่เพื่อจะได้รับความเสียหายทดแทนคนงานก็จำเป็นจะต้องฟ้องร้องเจ้าของโรงงานฐานละเมิด แต่จะฟ้องร้องได้ผลจริง ๆ ก็ต้องนำสืบให้ได้ความชัดว่าเจ้าของโรงงานมีความผิดเสียก่อน ซึ่งแรกๆในยุคที่โรงงานและเครื่องจักรยังไม่พัฒนามากนัก การพิสูจน์ความผิดก็ไม่ยุ่งยากอะไร เนื่องจากโรงงานประกอบด้วยเครื่องจักรง่าย ๆ อุบัติเหตุก็ไม่ร้ายแรงถึงกับทำลายพยานหลักฐานเสียหายหมด ยังคงมีอยู่เพียงพอให้เห็นความผิดของเจ้าของโรงงานอยู่บ้าง แต่เมื่อความเจริญแห่งเครื่องจักร (Le developpement du machinisme) ได้พัฒนาขึ้นมากถึงขนาดแล้ว อุบัติเหตุนี้นอกจากทำความเสียหายอย่างร้ายแรงแล้ว ยังทำลายพยานหลักฐานเสียสิ้น ความเสียหายนี้ก็จะไปแก่คนงานนั่นเอง โดยเขาไม่สามารถจะนำสืบว่าเจ้าของโรงงานเป็นผู้ผิดกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบละเมิดได้ การคุ้มครองช่วยเหลือคนงานผู้มีฐานะด้อยกว่าจึงต้องถูกแทรกแซงด้วยทฤษฎีรับภัย โดยนายจ้างถูกบังคับให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ลูกจ้างเพียงส่วนหนึ่งแห่งความเสียหายตามแต่กรณีเท่านั้น มิใช่ความเสียหายทั้งหมดที่ลูกจ้างได้รับ อันเป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศส และเมื่อพิจารณาแล้วประมวลกฎหมายแพ่งฯ ของไทยก็หาได้ถือเอาทฤษฎีรับภัยมายึดเป็นหลักเกณฑ์แห่งความผิดอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามก็เห็นแนวแห่งทฤษฎีรับภัยอยู่บ้างในมาตรา 421 และ 437 ป.พ.พ.²⁶

“ส่วนในสหรัฐอเมริกา ทฤษฎี ความรับผิดโดยที่ไม่มี ความผิด (liability without fault) นี้ปรากฏอยู่ในกฎหมายหลายเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น เรื่อง ความรับผิดเกี่ยวกับสินค้าไม่ปลอดภัย (Product liability) โดยได้เสนอไว้ในคำแถลงของนักนิติศาสตร์ที่เรียกว่า Restatement 2nd of Tort (1965) แนวคำพิพากษาที่เป็นบรรทัดฐานเกี่ยว Product liability ที่ว่านี้ทำให้โจทก์ซึ่งเป็นผู้ได้รับ

²⁶ จี๊ด เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร:

ความเสียหายได้รับประโยชน์ในหลักการนำสืบและแสดงพยานหลักฐานต่อศาล ตามภาคินกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Common law ที่เรียกว่า “The doctrine of res ipsa loquitur” หรือ “The thing speaks for itself” (ปล่อยให้ความจริงแสดงตัวออกมา) หมายความว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ย่อมแสดงตัวว่าฝ่ายใดควรจะเป็นฝ่ายรับผิดชอบทางละเมิด กล่าวคือพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในขณะเกิดความเสียหายนั้นไม่มีใครนอกจากผู้กระทำละเมิดให้เกิดความเสียหายเท่านั้นที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และการที่เกิดเหตุเช่นนั้นขึ้นก็ไม่มีทางสันนิษฐานเป็นอย่างอื่นได้ โดยโจทก์จะเป็นผู้ต้องพิสูจน์ว่า มีความเสียหายเกิดขึ้น และหากไม่มีการกระทำของจำเลยจะไม่เกิดความเสียหายนั้น²⁷

สำหรับกฎหมายของประเทศเยอรมันยังคงรับหลักเกณฑ์ว่าความเสียหายทางละเมิดต้องมีความรับผิดชอบด้วย

กฎหมายไทย ทฤษฎีความรับผิดโดยไม่มี ความผิด ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น มาตรา 437 ความรับผิดของผู้ครอบครองหรือควบคุมยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักร และกฎหมายเกี่ยวกับความเสียหายจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ”

(ค) ทฤษฎีความรับผิดโดยเคร่งครัด หรือความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability)

ทฤษฎีความรับผิดโดยเคร่งครัดหรือเด็ดขาดนี้ ก็มีที่มาจากทฤษฎี ความรับผิดโดยไม่มี ความผิด แต่มีเหตุให้รับผิดเนื่องจากกฎหมายบัญญัติไว้ กล่าวคือ ทฤษฎีนี้ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าอาจต้องรับผิดทางละเมิด แม้ไม่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เมื่อความเสียหายเกิดขึ้นก็ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำละเมิด แต่ทั้งนี้จำเลยก็สามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้ เช่นเดียวกัน โดยนำพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่าพยานหลักฐานของโจทก์มานำสืบให้ศาลเห็น ยกตัวอย่างเช่น เหตุสุควิสัย หรือความเสียหายเกิดขึ้นเพราะความผิดของผู้เสียหายเอง หากไม่ใช้การนำสืบพิสูจน์ใน 2 กรณีดังกล่าวแล้ว ผู้ต้องบทสันนิษฐานของกฎหมายจะต้องรับผิดทุกกรณีอย่างเด็ดขาด²⁸

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีนี้ได้ถูกนำมาใช้ในกฎหมายของไทย เช่น พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 และ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น มาตรา 433 ความรับผิดเกี่ยวกับสัตว์²⁹, มาตรา 437 ความรับผิดของผู้ครอบครองหรือควบคุมยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักร เป็นต้น

2.1.4 ความรับผิดทางละเมิดของบุคคลในกฎหมายไทย มี 3 ลักษณะใหญ่ๆดังนี้²⁹

²⁷ เพิ่งอ้าง.

²⁸ จิตรตรา ชันเงิน, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 10, น. 18.

²⁹ พินิจ ทิพย์มณี, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1, น. 104.

(ก) ความรับผิดชอบเพราะตนเองเป็นคนทำละเมิด (Liability based on fault)

ความรับผิดชอบลักษณะนี้ ต้องรับผิดชอบเพราะตนเองเป็นผู้กระทำ เป็นความรับผิดชอบที่อยู่บนพื้นฐานของความผิด ที่ตนเองได้ลงมือกระทำละเมิดเองจึงต้องรับผิดชอบ ซึ่งบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420-424

(ข) ความรับผิดชอบเพราะบุคคลอื่นทำละเมิด (Vicarious liability)

“ความรับผิดชอบลักษณะนี้ เป็นความรับผิดชอบเพราะบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำละเมิด เป็นความรับผิดชอบที่ตนเองไม่ได้เป็นผู้กระทำ แต่ต้องรับผิดชอบเพราะเป็นผู้มีความสัมพันธ์บางอย่างกับบุคคลนั้นจึงต้องร่วมรับผิดชอบด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425-427 และ 429-431 ยกตัวอย่างเช่น นักข่าวเข้าไปทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุที่มีการตายเกิดขึ้น อันเป็นการกระทำในทางการที่จ้างสำนักข่าวซึ่งเป็นนายจ้าง หรือ ผู้จ่ายค่าจ้างแม้เป็นครั้งคราว แต่ก็มีอำนาจบังคับบัญชา นักข่าวนั้นอยู่ด้วยนั้น ต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำละเมิดของนักข่าวผู้นั้น โดยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายทั้งหมดหรือร่วมกันชดใช้กับผู้กระทำ ตามมาตรา 425 และนายจ้างค่อยไปไล่เบี้ยในเงินจำนวนที่ตนได้ชำระแก่ผู้เสียหายไป เอากลับจากที่กระทำละเมิดได้ในภายหลัง ตามมาตรา 426 เป็นต้น

หลักเกณฑ์ในการกำหนดว่า ใครควรมีความสัมพันธ์ในการต้องรับผิดชอบเพื่อละเมิดของบุคคลอื่นนั้น ในแต่ละประเทศมีหลักเกณฑ์ไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นไปตามรัฐประศาสนโยบาย (Public policy) ของแต่ละประเทศโดยสำคัญในรูปของกฎหมาย ส่วนในประเทศไทยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติถึงความสัมพันธ์ (Connection) ไว้เป็นคู่ ซึ่งคู่ที่สำคัญซึ่งจะนำมาพิจารณาในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีดังนี้

คู่ที่หนึ่ง นายจ้างลูกจ้าง

นายจ้างลูกจ้างเป็นความสัมพันธ์ที่เก่าแก่ที่สุดในโลก และได้มีบทบัญญัติไว้ตั้งแต่สมัยจักรพรรดิจัสติเนียน (Justinian) มีรวบรวมไว้เป็นประมวล ชื่อว่า Corpus Juris Civilis โดยหลักที่เก่าแก่ที่อยู่ในประมวลนั้นคือ หลักนายกับบ่าว (Master and Servant) บัญญัติให้นายต้องรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดของทาสทุกอย่าง ซึ่งต่อมาสังคมไม่มีทาส จึงมีวิวัฒนาการเป็นความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง (Employer and Employee) แทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 โดยเทียบเคียงมาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 831 และประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น มาตรา 715³⁰ ”

“ประเทศไทย ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ (กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์) ท่านได้ทรงสอนวิชา ประทศรัยทางแพ่ง (กฎหมายละเมิดในปัจจุบัน) พระองค์ท่านได้อ้าง

³⁰ เห่งอ้าง, น.150.

สุภาษิตกฎหมายละตินที่ว่า Respondeat superior ซึ่งในสมัยนั้นแปลว่า “เป็นนายเขาต้องรับสำเนา” (Qui facit per alium facit per se) ผู้กระทำการ โดยผ่านผู้อื่นต้องรับผลของการกระทำนั้นควว่าตนเอง ทำเองซึ่งกฎหมายทุกประเทศยึดถือหลัก Respondeat superior ที่ถือว่าเก่าแก่ที่สุด มาสำแดงเป็น กฎหมายเพื่อบังคับใช้เช่นกัน³¹”

“มูลเหตุที่นำไปสู่ความสัมพันธ์อันเป็นเหตุให้นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบในการที่ลูกจ้างทำ ละเมิดเนื่องจาก นายจ้างเป็นฝ่ายไว้นั้นเชื่อใจให้ลูกจ้างกระทำการนั้นจนเกิดเป็นละเมิดขึ้น เมื่อ นายจ้างเป็นฝ่ายรับประโยชน์จากผลงานของลูกจ้าง นายจ้างก็ควรรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจาก ผลงานของลูกจ้างด้วยเช่นกัน บางกรณีนายจ้างยังคงต้องรับผิดชอบแม้ได้ใช้ความระมัดระวังในเรื่องต่าง ๆ แล้ว หรือนายจ้างอาจไม่ได้ประโยชน์จากการกระทำของลูกจ้างเลยก็ได้ กฎหมายบางประเทศ ปิด ปาก ห้ามนายจ้างพิสูจน์ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังแล้ว เช่น กฎหมายไทย เป็นต้น แต่ในกฎหมาย บางประเทศ เช่น สวิส เม็กซิโก และเยอรมัน อนุญาตให้นายจ้างพิสูจน์หลักเลี่ยงความรับผิดได้³²”

“ปัจจุบันนักนิติศาสตร์สมัยใหม่หลายท่านเริ่มมีความเห็นว่าเหตุผลสำคัญที่นายจ้างต้อง ร่วมรับผิดชอบเนื่องมาจากรัฐประศาสตร์ โนบาย (Public policy) ซึ่งเป็นแนวนโยบายที่เห็นกันว่า การกำหนดให้นายจ้างเป็นฝ่ายรับผิดชอบนั้นเป็นการถูกต้องและสอดคล้องกับสถานะในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากลูกจ้างมักเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่มั่งคั่ง หรือ ขาดทุนทรัพย์ ทำให้ผู้เสียหายนั้น บังคับชำระหนี้หรือค่าสินไหมทดแทนได้ยาก ในหลายกรณีไม่สามารถบังคับตามคำพิพากษาเรื่อง ค่าสินไหมทดแทนได้เลย เนื่องจากลูกจ้างไม่มีทรัพย์สินให้บังคับได้

นักกฎหมายบางท่านให้เหตุผลต่อแนวคิดนี้ว่า มีเหตุผลมากที่ทำให้ให้นายจ้างควรรับผิดชอบ เพราะนายจ้างเป็นผู้ควบคุมลูกจ้าง นายจ้างเป็นตัวจักรสำคัญที่หมุนให้เครื่องเดินไป นายจ้างเป็นผู้เลือกลูกจ้าง เข้าทำงาน และการที่ลูกจ้างจงใจขัดคำสั่งของนายจ้างอันชอบด้วยกฎหมายก็ดี หรือ ละเลยไม่นำพาต่อคำสั่งเช่นว่านั้นเป็นอาจินก็ดี ละทิ้งการทำงานไปเสียก็ดี กระทำความผิด อย่างร้ายแรงก็ดี หรือกระทำประการอื่นอันไม่สมควรแก่การปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ลุ่่วงไป โดยถูกต้องและสุจริตก็ดี นายจ้างย่อมมีสิทธิไล่ลูกจ้างออกได้ โดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า หรือ ให้ค่าสินไหมทดแทน (ตามมาตรา 583) เมื่อนายจ้างมีสิทธิเลือกลูกจ้างได้ตามชอบใจ และลูกจ้าง ทำตามคำสั่งของนายจ้างดังกล่าว นายจ้างจึงควรต้องรับผิดชอบในละเมิดของลูกจ้าง ดิกว่าให้ผู้เสียหาย ที่บริสุทธิ์ต้องรับบาปเคราะห์แห่งการนั้น³³”

³¹ เห่งอ้าง.

³² เห่งอ้าง, น. 107.

³³ เห่งอ้าง.

“คู่ที่สอง ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง

แท้จริงแล้วผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง ไม่ถือเป็นความสัมพันธ์ที่บุคคลหนึ่งต้องรับผิดชอบผู้อื่นกระทำ (Vicarious liability) แต่กฎหมายไทยก็ได้บัญญัติจับคู่ความสัมพันธ์ไว้ จนดูประหนึ่งให้เข้าใจเสมือนว่า “ผู้ว่าจ้างต้องร่วมรับผิดชอบในการที่ผู้รับจ้างกระทำละเมิด” เช่นเดียวกับนายจ้าง และลูกจ้างตามมาตรา 425 ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว³⁴

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างทำของ มีข้อแตกต่างจากความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้าง และลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานอยู่อย่างสำคัญ ในส่วนที่ว่าด้วยอำนาจบังคับบัญชา ซึ่งนายจ้างอาจบังคับบัญชาลูกจ้างได้ แต่ผู้ว่าจ้างในสัญญาจ้างทำของไม่มีอำนาจบังคับบัญชาผู้รับจ้าง เหตุเพราะสัญญาจ้างทำของมีวัตถุประสงค์คือความสำเร็จของงานที่ผู้ว่าจ้างเท่านั้น วิธีทำเป็นเรื่องของผู้รับจ้างโดยลำพัง ดังนั้นจึงไม่มีเหตุผลอันใดที่จะต้องกำหนดให้ผู้ว่าจ้างเข้าไปร่วมรับผิดชอบในผลละเมิดที่ผู้รับจ้างกระทำไปโดยลำพังตนเอง

ดังนั้น กฎหมายมาตรา 428 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงบัญญัติยืนยันไว้อีกชั้นหนึ่งว่า ผู้ว่าจ้างจะต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายในกรณีผู้รับจ้างก่อขึ้นแก่บุคคลภายนอกในระหว่างการงานที่ผู้ว่าจ้างก็ต่อเมื่อ ผู้ว่าจ้างเป็นผู้คิดในการงานที่สั่งให้ทำหรือคำสั่งที่ให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง ซึ่งเป็นการกำหนดข้อยกเว้นเพื่อให้ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบเฉพาะกรณีเท่านั้น³⁵

ตัวอย่างเช่น นายแดงจ้างให้นายดำรื้อบ้านของตนเอง หากเกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก นายแดงไม่ต้องรับผิดชอบ แต่หากบ้านที่นายแดงสั่งให้รื้อนั้นเป็นของนายเหลือง เช่นนี้ นายแดง ต้องรับผิดชอบ หรือ

ตัวอย่างเช่น นายม่วงเป็นอาจารย์เรียกแท็กซี่ให้ไปส่งตนเองที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ แต่เกรงว่าจะไปสอนไม่ทัน จึงกำชับบอกให้คนขับแท็กซี่ขับให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อคนขับปฏิบัติตามที่กำชับทำให้เกิดอุบัติเหตุชนรถยนต์คันอื่น นายม่วงผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบ³⁶ หรือ

ส่วนกรณี หากการที่ผู้รับจ้างกระทำไปนั้นเป็นละเมิดอยู่ในตัว ความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างย่อมแตกต่างหากจากผู้รับจ้างเป็นการเฉพาะตัว ทั้งนี้ย่อมพิจารณาได้แตกต่างกันไปแล้วแต่กรณี กล่าวโดยสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างทำของ ตามมาตรา 428 ไม่ถือว่าเป็นอยู่ในกลุ่มของความรับผิดชอบร่วมกับบุคคลอื่น (Vicarious liability)³⁷”

³⁴ เพิ่งอ้าง, น. 117.

³⁵ เพิ่งอ้าง.

³⁶ เพิ่งอ้าง, น. 118.

³⁷ เพิ่งอ้าง.

อนึ่ง ผู้มีอำนาจบังคับบัญชา มิได้หมายเฉพาะถึงแต่ “นายจ้าง” ในสัญญาจ้างแรงงานเท่านั้น ในสัญญาอื่น ๆ หรือในฐานะอื่น ๆ เมื่อผู้ใดมีอำนาจสั่งใครให้ปฏิบัติสิ่งใด ๆ ได้ ผู้นั้นก็เป็นผู้บังคับบัญชาเช่นกัน และต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้บังคับบัญชาในสถานะนายจ้าง เช่น ในสัญญาตัวแทนถ้าเข้าในรูปลักษณะบางประการ ตัวการอาจเป็นผู้บังคับบัญชาของตัวแทนอีกสถานะหนึ่ง ซึ่งต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป³⁸

“คู่ที่สาม ผู้เยาว์กับบิดามารดา

แม้โดยหลักแล้วผู้เยาว์ทำนิติกรรม ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม มิฉะนั้น นิติกรรมนั้นเป็นโมฆะ แต่ในเรื่องละเมิดนั้น ผู้เยาว์กระทำละเมิด ผู้เยาว์นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เพียงแต่บิดามารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรม ต้องร่วมรับผิดชอบด้วยเท่านั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 429 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลใดแม้ไร้ความสามารถเพราะเหตุเป็นผู้เยาว์ หรือวิกลจริต ก็ยังคงต้องรับผิดชอบที่ตนทำละเมิด บิดามารดา หรือผู้อนุบาลของบุคคลเช่นว่านี้ ย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกับเขาด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแล ซึ่งทำอยู่นั้น”

ผู้เยาว์ หมายถึง ผู้ห่อนความสามารถเนื่องจากอายุ กล่าวคือ ในประเทศไทยมีอายุไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ และไม่ได้ทำการสมรสตามกฎหมาย แต่ผู้เยาว์ดังกล่าวต้องไม่ใช่เด็กไร้เดียงสา ไม่รู้สำนึกในการกระทำ ซึ่งไม่อาจกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ย่อมกระทำละเมิดไม่ได้ การที่กฎหมายให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองร่วมรับผิดชอบ เนื่องจากบิดามารดามีหน้าที่ดูแล และให้การศึกษาแก่บุตรผู้เยาว์ ตามมาตรา 1564 เมื่อบุตรประพฤติไม่ดียอมติเตียนไปถึงบิดามารดา กฎหมายจึงให้อำนาจแก่บิดาในการอบรมดูแลและทำโทษบุตรตามสมควร เพื่อว่ากล่าวสั่งสอน ตามมาตรา 1567 สิ่งเหล่านี้เรียกว่า อำนาจปกครอง³⁹”

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมต่อไปว่า การที่กฎหมายให้ผู้เป็นบิดามารดา หรือผู้ปกครองร่วมรับผิดชอบในละเมิดของผู้เยาว์นั้น อาจเป็นอีกเหตุผลหนึ่งว่า เนื่องจากโดยส่วนมากผู้เยาว์ไม่มีสถานะใด ๆ ที่จะสามารถชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลใดเพื่อละเมิดได้ เหตุเพราะผู้เยาว์ส่วนใหญ่ในประเทศไทยยังไม่สามารถหาเลี้ยงชีพโดยตนเองได้ ยังคงต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ จากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (กรณีไม่ได้อยู่กับบิดามารดา) ซึ่งสถานะของผู้เยาว์ย่อมติดขัดมากยิ่งขึ้นกว่า ลูกจ้างโดยทั่วไปเสียอีก กล่าวคือ การที่กฎหมายให้นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบนั้นเพราะว่าสถานะโดยทั่วไปของลูกจ้างมักไม่อาจชำระค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายได้สะดวกรวดเร็วนัก ในหลายกรณีถึงขนาดไม่สามารถชำระให้ผู้เสียหายได้เลยเนื่องจากไม่มีทรัพย์สินอื่นใดและ

³⁸ จี๊ด เศรษฐบุตร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 17, น.195-196.

³⁹ เท็งอ้าง, น. 119.

ประกอบการทำงานที่ได้ค่าตอบแทนในลักษณะหาเช่ากินค่า กฎหมายจึงให้นายจ้างเข้ามาร่วมรับผิดชอบ ดังที่ได้พิจารณาไปในหัวข้อที่ผ่านมาแล้ว ดังนั้น จึงเป็นการเปล่าประโยชน์ที่จะให้ผู้เสียหายต้องเสียเงิน และเสียเวลาในการฟ้องละเมิดแก่ผู้เยาว์โดยลำพัง ในทางปฏิบัติหากผู้เป็นบิดามารดาสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังดูแลผู้เยาว์ตามควรแก่หน้าที่ได้ชัดเจนแล้ว ปัญหาที่จะเกิดขึ้นคือ ผู้เยาว์จำต้องรับผิดชอบละเมิดและชำระค่าสินไหมทดแทน โดยลำพังตนเอง เช่นนี้ผู้เสียหายอาจได้เพียงคำพิพากษาว่าชนะคดีเท่านั้น แต่ไม่อาจบังคับคดีตามคำพิพากษาได้ เนื่องจากผู้เยาว์ส่วนใหญ่ยังไม่มียาน ยังไม่มีเงิน และที่สำคัญยังไม่มีทรัพย์สินให้บังคับ เป็นต้น

(ค) ความรับผิดเนื่องจากกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิด (strict liability)

ความรับผิดลักษณะนี้ เป็นความรับผิดเด็ดขาด เพราะว่าทรัพย์สินที่อยู่ในความดูแลในความควบคุม หรือในความครอบครอง ไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 433-437 ตัวอย่างเช่น นายฟ้าเอากระถางต้นไม้วางไว้บนระเบียงบ้าน ลมพัดแรงกระถางตกใส่ศีรษะนายชมพู ซึ่งเดินผ่านมา ถือว่าทรัพย์สินไปก่อให้เกิดความเสียหาย นายฟ้าซึ่งเป็นผู้ครอบครองต้องรับผิด เป็นต้น

2.1.5 กฎหมายปิดปาก เพื่อยกเว้นความรับผิด

บุคคลผู้กระทำความกระทำความผิดของข้ามผิดตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว การกระทำนั้น จะไม่เป็นความผิดได้เมื่อ อ่างหลักสุจริต และหลักความยินยอม เนื่องจากความยินยอม เช่น ยินยอมให้เข้าไปในเคหสถาน ย่อมเป็นเหตุยกเว้นความรับผิดเฉพาะตัว และเฉพาะกรณี ซึ่งมาจากหลักที่ว่า Volenti Non Fit Injuria หลักนี้นำมาใช้ยกเว้นความรับผิดทั้งทางแพ่ง (กฎหมายลักษณะละเมิด) และทางอาญา แต่จะอ้างได้หรือไม่เพียงใดนั้นต้องพิจารณาจาก

(ก) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญได้วางหลักเรื่องสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้ว่า นอกจากเรื่อง รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแล้ว การใดที่มีได้ห้ามไว้โดยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น บุคคลก็ย่อมมีสิทธิเสรีภาพที่จะกระทำได้ ตราบเท่าที่การกระทำนั้นไม่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ซึ่งหากการกระทำใดซึ่งกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลใด บุคคลนั้นย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลหรือยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญขึ้นต่อสู้ในศาลได้ กับทั้งบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติอีกด้วย⁴⁰ สิทธิเสรีภาพที่มีโดยเฉพาะ และได้รับความคุ้มครอง เช่น สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิเหล่านี้

⁴⁰ รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 25.

จะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามกฎหมายที่ตราขึ้นโดยเฉพาะ⁴¹ เช่น การสืบสวนสอบสวน และการค้นเคหสถานในคดีอาญา เป็นต้น ดังนั้นการเข้าไปในเคหสถานของบุคคลอื่น โดยไม่มีอำนาจหน้าที่ซึ่งกฎหมายระบุไว้โดยเฉพาะ การเข้าไปโดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย เช่น นักข่าวเข้าไปถ่ายรูปศพที่มีสภาพเปลือย หรือถูกฆาตกรรม บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุการณ์ตายโดยผิดธรรมชาติโดยตนเองไม่ได้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงใน อันที่จะต้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุชั้นใน กบทั้งการเข้าไปโดยไม่ได้รับความยินยอมอย่างแท้จริง จากผู้มีส่วนได้เสียในคดี ย่อมไม่อาจกระทำได้⁴²

ความหมายของสิทธิ และเสรีภาพ

“ความหมายของคำว่า “สิทธิ” มีความเห็นอยู่ 2 ความเห็นคือความเห็นประเภทที่ 1 เห็นว่า “สิทธิ” หมายถึง “อำนาจที่กฎหมายให้แก่บุคคลในอันที่จะมีเจตจำนง” (Willensmacht) เช่น ใน การที่บุคคลใดมีกรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สินบุคคลนั้นย่อมมีอำนาจที่จะมีเจตจำนงที่จะครอบครองที่จะ ใช้สอยหรือที่จะจำหน่ายทรัพย์สินนั้น โดยเขาจะใช้อำนาจนั้นหรือไม่ก็ได้หรือจะใช้อำนาจดังกล่าว แต่ เพียงบางประการก็ได้แล้วแต่เจตจำนง (Will) ของเขาผู้ที่มีความเห็นประเภทที่ 1 นี้ได้เห็นว่า ความสำคัญอยู่ที่ “อำนาจ” (Macht) ที่กฎหมายให้แก่บุคคลความเห็นนี้วินด์ไชด์ (Windscheid) นักกฎหมายเยอรมันเป็นผู้คิดขึ้น⁴³”

“ความเห็นประเภทที่ 2 เห็นว่า “สิทธิ” คือ “ประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครองให้ความเห็นนี้ เทริง (Thering) นักกฎหมายเยอรมันเป็นผู้คิดขึ้นผู้ที่มีความเห็นประเภทที่ 2 นี้เน้นหนักไปที่ “วัตถุประสงค์” (Zweck) ของสิทธิกล่าวคือการทำกฎหมายให้อำนาจแก่บุคคลที่จะมีเจตจำนง (Willensmacht) ก็เพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งบุคคลมุ่งประสงค์นั้นจึงควรจะถือว่า “สิทธิ” เป็น “ประโยชน์” ที่กฎหมายคุ้มครองมากกว่าจะเป็น “อำนาจ” ส่วนบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับความเห็นที่ 2 นี้เห็นว่า การที่จะถือว่า “สิทธิ” เป็นประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครองให้นั้นแคบไป เพราะมี “สิทธิ” เป็นจำนวนมากที่ไม่เป็นประโยชน์แก่เจ้าของสิทธินั้น ๆ วิจารณ์เราไม่อาจถือว่า ความเห็นอันใดอันหนึ่ง แต่ความเห็นเดียวเป็นความเห็นที่ถูกต้องเพราะมองกันไปคนละแง่กล่าวคือ ความเห็นประเภทที่ 1 ที่ถือว่า “สิทธิ” เป็น “อำนาจที่กฎหมายให้ในอันที่จะมีเจตจำนง” นั้นเป็นการมองไปในแง่ “เนื้อหา” (Inhalt) ของสิทธิ⁴⁴”

⁴¹ รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 32.

⁴² รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 33.

⁴³ หยุด แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 15 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประกายพริก, ม.ป.ป.), น. 225.

⁴⁴ เท็งฮ้าง.

“ส่วนความเห็นประการที่ 2 ที่ถือว่า “สิทธิ” คือ “ประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง” นั้นเอง ในแง่ “จุดประสงค์ของสิทธิ” ในปัจจุบันนี้ได้ถือกันว่า “สิทธิ” เป็นทั้ง “อำนาจ” และเป็นทั้ง ประโยชน์และควรจะถือว่า “สิทธิ” คืออำนาจที่กฎหมายให้เพื่อให้สำเร็จประโยชน์ที่กฎหมาย คุ้มครอง^{45,}

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย : เห็นว่า เพื่อความเข้าใจอันดีควรจะให้ความหมายของ คำว่า “สิทธิ” ได้แก่ “ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้” ซึ่งหมายความว่า เป็นประโยชน์ ที่กฎหมาย “รับรอง” ว่ามีอยู่และเป็นประโยชน์ที่กฎหมาย “คุ้มครอง” คือคุ้มครองมิให้มีการละเมิด สิทธิรวมทั้งบังคับให้เป็นไปตามสิทธิในกรณีที่มีการละเมิดด้วย⁴⁶

เสรีภาพ (Liberty)

“ตามคำราชธรรมศาสตร์ของอังกฤษได้แยก “เสรีภาพ” ออกจาก “สิทธิ” ซึ่งตามกฎหมาย ภาคพื้นยุโรปไม่ได้แยกเสรีภาพออกไปต่างหากโดยจัดเข้าอยู่ในจำพวกสิทธิ์ตามกฎหมายมหาชน แต่ตามกฎหมายอังกฤษเสรีภาพอาจเป็นเรื่องกฎหมายเอกชนก็ได้ แซลมอนด์ (Salmond) ได้ให้ ความหมายของคำว่า “เสรีภาพ” ไว้ว่า เป็นประโยชน์ซึ่งบุคคลได้มาโดยปราศจากหน้าที่ในทาง กฎหมายใด ๆ ต่อตนเองกล่าวคือเป็นสิ่งที่บุคคลอาจกระทำได้โดยจะไม่ถูกป้องกันขัดขวางโดย กฎหมายบุคคลจะกระทำใด ๆ ได้ตามชอบใจข้ายแห่งเสรีภาพตามกฎหมายกิจกรรมซึ่งภายใน ข่ายนี้กฎหมายปล่อยให้บุคคลกระทำไปโดยลำพัง ยกตัวอย่างเช่น เจ้าของสวนอนุญาตให้เราเข้าไป เทียวในสวนของเขาได้เราก็มีเสรีภาพที่จะเข้าไปในสวนของเขาได้ แต่เจ้าของสวนเขาไม่มี “หน้าที่” ประการใดต่อเราโดยเขาอาจถอนการอนุญาตเสียเมื่อใดก็ได้หรือแม้ไม่ถอนอนุญาต แต่เมื่อเราจะเข้าไป เขาอาจห้ามมิให้เราเข้าไปก็ได้ อย่างไรก็ตามการอนุญาตยังมีอยู่เจ้าของสวนก็มีหน้าที่ที่จะ ไม่เอาหลุมพรางไปดักล่อให้เราตกหลุมและบุคคลอื่นก็มีหน้าที่ที่จะไม่ขัดขวางการที่เราจะเข้าไปใน สวนนั้น “เสรีภาพ” ย่อมมีอยู่มากในกฎหมายมหาชน^{47,}

สิทธิและหน้าที่เป็นของคู่กัน

“มาตรา 421 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติ การใช้สิทธิซึ่งมี แต่จะให้ เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้นท่านว่าเป็นการอันมิชอบด้วยกฎหมายทั้งนี้แสดงว่าไม่มี “สิทธิ” ใด ๆ ที่จะไม่มีข้อ จำกัด เมื่อมีการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตก็ดีหรือใช้สิทธิซึ่งมี แต่จะให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นก็ดีก็ต้องถือว่า “ไม่มี” สิทธิที่จะใช้ได้นอกจากผู้ถือสิทธิจะมีหน้าที่ต่อตนเองที่

⁴⁵ เพิ่งอ้าง.

⁴⁶ เพิ่งอ้าง, น. 226.

⁴⁷ เพิ่งอ้าง, น. 231.

จะต้องใช้สิทธิโดยสุจริต และไม่ใช้สิทธิซึ่งมี แต่จะเกิดความเสียหายให้แก่ผู้อื่นดังกล่าวแล้ว ผู้ถือสิทธิยังมีหน้าที่ที่จะใช้สิทธิไปในทางที่ไม่ขัดต่อประโยชน์ของส่วนรวมด้วย⁴⁸”

องค์ประกอบสิทธิ

“ย่อมมีต่อบุคคลคนเดียวบางคน หรือทุกคนที่จะกระทำหรืองดเว้นกระทำการอย่างใด อย่างหนึ่งสิทธิจึงมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้⁴⁹”

- “เจ้าของสิทธิหรือผู้ถือ “สิทธิ” ซึ่งจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลก็ได้ แต่ “ทรัพย์” ย่อมไม่สามารถเป็นเจ้าของสิทธิได้เช่นบุคคลจะทำพินัยกรรมยกทรัพย์มรดกของเขาให้แก่สุนัขที่เขารักไม่ได้เพราะสุนัขเป็นสัตว์จะเป็นเจ้าของสิทธิไม่ได้เขาได้ แต่ทำพินัยกรรมยกทรัพย์มรดกให้แก่บุคคลโดยมีข้อกำหนดให้เลี้ยงดูสัตว์นั้น

- บุคคลซึ่งมีหน้าที่ ซึ่งได้แก่ บุคคลซึ่งจะต้องรับผิดชอบบังคับ (Sanction) เว้นแต่เขาจะกระทำ หรืองดเว้นกระทำการบางประการทั้งนี้เพราะสิทธิและหน้าที่ย่อมเป็นของคู่กันเมื่อมีเจ้าของสิทธิตามข้อ 1 ก็ต้องมีบุคคลผู้มีหน้าที่ตามข้อ 1 และจะเรียกว่าเขาเป็นผู้ถือ “หน้าที่” ก็ได้ผู้ที่จะมีหน้าที่ได้ย่อมจะต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลเช่นเดียวกัน

- การกระทำหรืองดเว้น ซึ่งบุคคลเจ้าของสิทธิหรือผู้ถือสิทธิสามารถเรียกร้องได้จากบุคคลผู้มีหน้าที่ กล่าวคือสิทธิย่อมเป็นเหตุให้บุคคลมีหน้าที่ที่จะกระทำหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของเจ้าของสิทธิและโดยปกติได้เรียกองค์ประกอบข้อ 3 นี้ว่า “เนื้อหา” (Content) ของสิทธิ

- วัตถุแห่งสิทธิ (Object of Rights) ซึ่ง ได้แก่ บางสิ่งบางอย่างที่การกระทำหรืองดเว้นตามข้อ 3 เกี่ยวข้องบางสิ่งบางอย่างนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นทรัพย์คือวัตถุที่เป็นรูปร่างอาจจะเป็นสิทธิหรือบุคคลก็ได้ วัตถุแห่งสิทธิเป็นสาระสำคัญของสิทธิ

- เหตุให้เกิดสิทธิหรือเหตุให้สิทธิตกทอดไปยังผู้ถือสิทธิซึ่ง ได้แก่ ข้อเท็จจริงที่ทำให้เกิดสิทธิ หรือทำให้สิทธิตกทอดไปยังเจ้าของสิทธิหรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือข้อเท็จจริงซึ่งผลของข้อเท็จจริงนั้นเป็นเหตุให้เจ้าของสิทธิได้รับสิทธินั้น ตามที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่าสิทธิย่อมเกี่ยวข้องกับเจ้าของสิทธิ 3 ทางด้วยกันคือ (1) เป็นสิทธิที่มีต่อบุคคลคนเดียวบางคนหรือบุคคลทุกคนซึ่งเป็นบุคคลผู้มีหน้าที่ (2) เป็นสิทธิที่จะให้บุคคลกระทำหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง (3) เป็นสิทธิเหนือหรือต่อบางสิ่งบางอย่างที่การกระทำหรืองดเว้นนั้นเกี่ยวข้องกับซึ่งเรียกว่า “วัตถุแห่งสิทธิ”⁵⁰”

⁴⁸ เห่งอ้าง, น. 228 .

⁴⁹ เห่งอ้าง, น. 229-230.

⁵⁰ เห่งอ้าง, น. 230.

สิทธิตามกฎหมายมหาชน

“สิทธิ นั้นไม่จำเป็นต้องเกิดจากกฎหมายเอกชนเสมอไปแม้กฎหมายมหาชนก็เป็นที่มาแห่ง “สิทธิ” ได้ในประเทศเยอรมันในชั้นเดิมก็มีการถกเถียงกันว่า สิทธิจะเกิดจากกฎหมายมหาชนได้หรือไม่ แต่ในศตวรรษที่ 19 ก็ได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า “สิทธิ” อาจเกิดจากกฎหมายมหาชนได้ ทั้งนี้นับว่าเป็นชัยชนะของเอกชนที่มีต่อรัฐซึ่งเป็นฝ่ายปกครองและเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิที่เกิดจากกฎหมายมหาชน ดังกล่าวนี้จึงได้มีการจัดตั้ง “ศาลปกครอง” ขึ้นเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากศาลยุติธรรมธรรมดาเพื่อวินิจฉัยคดีปกครองกล่าวคือเพื่อวินิจฉัยการกระทำของเจ้าพนักงานในทางปกครองว่าได้กระทำไปเกินขอบเขตของกฎหมาย หรือใช้อำนาจในทางที่ผิด หรือใช้ดุลพินิจผิดพลาด ฯลฯ ศาลปกครองประกอบด้วยผู้พิพากษาจากศาลยุติธรรมบ้างจากข้าราชการที่มีความเจตนาในทางปกครองบ้างและศาลนี้ย่อมเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารการยอมรับรองสิทธิที่เกิดจากกฎหมายมหาชนหมายความว่ารัฐโดยรัฐธรรมนูญก็ดี โดยกฎหมายก็ด้อยผูกพันตนเองเป็นการยอมผูกมัดของอำนาจสาธารณะ (Deffentliche Gewalt) เพื่อประโยชน์ของเอกชนตามที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าสิทธิตามกฎหมายมหาชนเป็นสิทธิของราษฎรที่มีต่อรัฐและอำนาจสาธารณะอื่น ๆ เช่นเทศบาลสิทธิดังกล่าวนี้รัฐและผู้ทรงอำนาจสาธารณะอื่น ได้รับรองหรือให้แก่ราษฎรแยกสิทธิตามกฎหมายมหาชนออกได้ ดังนี้⁵¹”

- สิทธิที่เกี่ยวกับสถานะของบุคคลในทางปฏิเสธ (Negative Status) ซึ่ง ได้แก่ สิทธิที่จะป้องกัน และสิทธิในเสรีภาพที่มีต่อรัฐ ซึ่งโดยสิทธินี้ ราษฎรย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้รัฐและเจ้าพนักงานของรัฐละเว้นที่จะไม่ก่อกำไรสิทธิดังกล่าวนี้ ได้แก่ สิทธิตามรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน (Human Rights)

- สิทธิที่เกี่ยวกับสถานะของบุคคลในทางที่จะดำเนินการ (Active Status) ซึ่งเป็นสิทธิที่ราษฎรที่จะมีต่อรัฐเช่นสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิที่ให้ไว้แก่ราษฎรในการที่จะก่อตั้งชีวิตในทางการเมืองของรัฐ

- สิทธิที่จะเรียกร้องการปฏิบัติการบางประการจากรัฐ (Positive Status) เช่นสิทธิที่จะเรียกร้องให้รัฐคุ้มครองสิทธิของบุคคลสิทธิที่จะขอให้คุ้มครองตนจากการกระทำของรัฐต่างประเทศสิทธิที่จะเรียกร้องให้รัฐปฏิบัติการเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับข้าราชการเช่นสิทธิเรียกร้องให้จ่ายเงินเดือนหรือจ่ายบำนาญ เป็นต้น

⁵¹ เติ้งฮ้าง, น. 235.

- ในทางที่กลับกันรัฐก็มี “สิทธิ” ตามกฎหมายมหาชนต่อราษฎร เช่น รัฐมีสิทธิที่จะได้รับการเชื่อฟังถ้อยคำและความเชื่อสัตย์จากราษฎร แต่รัฐจะต้องออกเป็นกฎหมายก่อตั้งสิทธิดังกล่าวขึ้นเช่นสิทธิที่จะเรียกร้องให้ราษฎรรับราชการ⁵² เป็นต้น

สิทธิตามกฎหมายเอกชน

“การจะเข้าใจสิทธิในกฎหมายเอกชนได้ดี จะต้องมีการแบ่งแยกสิทธิออกไปเป็นเรื่องๆ สิทธิตามกฎหมายเอกชนสามารถแบ่งแยกอธิบายในรายละเอียดได้หลายกรณี⁵³ ในที่นี้ ขออธิบายการแบ่งแยกสิทธิตามสภาพของสิทธิ เป็นสำคัญดังนี้ คือ 1. การแบ่งแยกสิทธิตามสภาพของสิทธิ และ 2. การแบ่งสิทธิตามวัตถุแห่งสิทธิ

- การแบ่งแยกสิทธิตามสภาพของสิทธิ เป็นการแบ่งแยกตาม “เนื้อหา” ของสิทธิที่กฎหมายให้และอาจแยกออกได้เป็น 3 ประเภทคือ 1. สิทธิเด็ดขาด 2. สิทธิสัมพัทธ์ 3. สิทธิก่อตั้ง

- สิทธิเด็ดขาด (Absolute Rights) สิทธินี้บางท่านก็เรียกสิทธิแห่งการเป็นเจ้าของ Beherrschungsrecht ซึ่ง ได้แก่ สิทธิที่กฎหมายให้อำนาจเจ้าของสิทธิที่จะเกี่ยวข้องกับบุคคลทรัพย์สินหรือสิทธิ (เช่น ลิขสิทธิ์) โดยที่คิดกันมิให้บุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง สิทธินี้มีผลต่อบุคคลทุกคนในโลก กล่าวคือ ทุกคนย่อมมีหน้าที่ที่จะเคารพต่อสิทธิเด็ดขาดบางคนเรียก “สิทธิเด็ดขาด” ว่าเป็นสิทธิที่จะคิดกัน กล่าวคือที่จะคิดกันบุคคลภายนอกไม่ให้เข้ามาเกี่ยวข้องเช่นสิทธิที่มีต่อบุคลิกภาพของบุคคล เช่นบุคคลย่อมมีสิทธิที่จะไม่ให้บุคคลอื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวกับสิทธิที่เกี่ยวกับส่วนตัวของเขา เช่นจะเอารูปภาพหรือจดหมายส่วนตัวของเขามาโฆษณา หรือต่อสายโทรศัพท์แอบฟัง หรืออัดเทปบันทึกการสนทนาของเขาไม่ได้ สิทธิในทางครอบครัว (เช่นสิทธิของสามีที่จะอยู่ร่วมกับภริยาหรือสิทธิของบิดามารดาที่จะใช้อำนาจปกครองบุตร) หรือทรัพย์สินสิทธิ (เช่นกรรมสิทธิ์ตัวอย่างเมื่อบุคคลมีกรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สินใดบุคคลทุกคนก็มีหน้าที่ที่จะต้องไม่ละเมิดต่อทรัพย์สินนั้นเช่นจะต้องไม่เอาทรัพย์สินของเขาไปโดยเขาไม่อนุญาตจะเห็นได้ว่ากรรมสิทธิ์ย่อมเป็นเด็ดขาดเพราะมีต่อบุคคลทุกคน โดยไม่มีข้อยกเว้น⁵⁴”

- “สิทธิสัมพัทธ์ (Relative Rights) หรือสิทธิเรียกร้อง (Anspruch) สิทธินี้ให้อำนาจที่จะเรียกร้องจากบุคคลอื่นที่กระทำหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งสิทธิสัมพัทธ์นี้อาจแยกออกได้สองประเภท คือ

(ก) สิทธิเรียกร้องที่เกิดจากนิติสัมพันธ์อันใดอันหนึ่งประมวลกฎหมายแพ่งได้กำหนดมูลที่ก่อนนิติสัมพันธ์ไว้ 4 ประการคือ (1) นิติกรรมและสัญญา (2) จัดการงานนอกสั่ง (3) ลาภมิควร

⁵² เห่งอ้าง, น. 235-236.

⁵³ เห่งอ้าง, น. 240.

⁵⁴ เห่งอ้าง, น. 241.

ได้และ (4) ละเมิดเช่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 453 ผู้ขายย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ชำระราคาทรัพย์สินที่ขายและผู้ซื้อย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อหนึ่งประมวลกฎหมายแพ่งฯ ได้บัญญัติเรื่องสิทธิเรียกร้องที่เกิดจากนิติสัมพันธ์ไว้ในมาตรา 194 ซึ่งใช้คำว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้” อนึ่งการชำระหนี้ด้วยงดเว้นการอันหนึ่งอันใดก็ย่อมมิได้ และ

(ข) สิทธิเรียกร้องที่เกิดจากการดำเนินการตามสิทธิที่เขามีอยู่เหนือวัตถุแห่งสิทธิ เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1336 เมื่อมีบุคคลเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไป ผู้มีกรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สินนั้นย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ส่งมอบทรัพย์สินคืน ดังจะเห็นได้จากมาตรา 1336 ซึ่งบัญญัติว่า “ภายในบังคับแห่งกฎหมายเจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตน และได้ตั้งดอกผลนั้นกับทั้งมีสิทธิติดตาม และเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” มีข้อควรสังเกตว่าสิทธิแห่งการเป็นเจ้าของ (Beherrschungsrecht) หรือสิทธิเด็ดขาดนี้เป็นสิ่งที่อยู่หนึ่งหรือเป็นสิทธิอันเป็นฐานะ (Zustandsrecht) ต่อเมื่อสิทธินั้นถูกละเมิดเมื่อใดจึงจะเกิดสิทธิเรียกร้องขึ้นเมื่อئัน⁵⁵”

- “สิทธิก่อตั้ง (Gestaltungsrechte) หรือสิทธิที่อาจทำได้สิทธินี้ให้อำนาจเจ้าของสิทธิที่จะก่อตั้งเปลี่ยนแปลงสิทธิได้ แต่ฝ่ายเดียวเช่น โดยการแสดงเจตนาฝ่ายเดียวก่อให้เกิดผลในทางกฎหมาย คือ ก่อตั้ง เพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงสิทธิ⁵⁶”

ความแตกต่างระหว่างสิทธิเด็ดขาด และสิทธิสัมพัทธ์ มีดังนี้⁵⁷

“สิทธิเด็ดขาดเป็นสิทธิที่มีอยู่ต่อบุคคลทุก ๆ คนโดยทั่วไป แต่สิทธิสัมพัทธ์เป็นสิทธิที่มีอยู่ต่อบุคคลคนหนึ่งหรือบุคคลบางคนเท่านั้น

สิทธิเด็ดขาดนั้นมีลักษณะเป็นสิทธิที่เจ้าของสิทธิเป็นเจ้าของวัตถุแห่งสิทธิเช่น กรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สิน แต่สิทธิสัมพัทธ์นั้นเจ้าของสิทธิเป็น แต่มีสิทธิที่จะเรียกร้องให้บุคคลบางคนกระทำหรืองดเว้นกระทำเท่านั้นเช่นสิทธิตามสัญญาจะซื้อจะขายผู้ซื้อย่อมเรียกให้ผู้ขายไปทำสัญญาซื้อขายเท่านั้น ผู้ซื้อยังไม่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่จะซื้อขาย

การเป็นเจ้าของสิทธินั้นสำหรับสิทธิเด็ดขาดเป็นกรณีที่เป็นเจ้าของเหนือวัตถุแห่งสิทธิ “โดยตรง” เช่นผู้มีกรรมสิทธิ์ย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินแม้เขาจะไม่ได้ครอบครองทรัพย์สินนั้น และมีสิทธิเรียกทรัพย์สินจากผู้ที่เอาทรัพย์สินไปคืนได้ แต่สิทธิสัมพัทธ์นั้นเจ้าของสิทธิเรียกร้องได้เฉพาะผู้มีหน้าที่

⁵⁵ เห่งอ้าง, น. 242.

⁵⁶ เห่งอ้าง.

⁵⁷ เห่งอ้าง, น. 243 – 244.

เช่น กรณีทำสัญญาจะซื้อขายทรัพย์สิน ผู้ซื้อได้แต่เรียกทรัพย์สินให้ผู้ขายมาทำสัญญาซื้อขายแล้วมอบทรัพย์สินได้ แต่ผู้ซื้อจะเรียกทรัพย์สินผู้ครอบครองทรัพย์สินเองไม่ได้

การละเมิดต่อสิทธิเด็ดขาดย่อมได้รับความคุ้มครองโดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ละเมิดจะได้ทำผิดหน้าที่หรือเป็นฝ่ายผิดหรือไม่ แต่สิทธิสัมพัทธ์นั้นจะต้องปรากฏว่าผู้มีหน้าที่จะต้องทำผิดหน้าที่หรือเป็นผู้ผิดจึงจะฟ้องร้องได้

การแบ่งสิทธิตามวัตถุประสงค์แห่งสิทธิ

การแบ่งประเภทของสิทธินี้เป็นการแยกออกไปตามวัตถุประสงค์ซึ่งสิทธินี้มุ่งถือ โดยอาจแยกออกเป็นสิทธิเกี่ยวกับบุคคลสิทธิ เกี่ยวกับครอบครัวและสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน ดังจะได้อธิบายตามลำดับ ดังนี้⁵⁸

สิทธิเกี่ยวกับบุคคล หรือสิทธิเกี่ยวกับเอกชน (Personenrechte หรือ Individualrechte) สิทธินี้เกี่ยวกับตัวบุคคลของเจ้าของสิทธิเองสิทธินี้ยังอาจแบ่งออกได้เป็นสองประเภท กล่าวคือ

“สิทธิแห่งบุคลิกภาพทั่วไป สิทธินี้เกิดจากความคิดเห็นที่จะต้องยอมรับว่าศักดิ์ศรีของมนุษย์เป็นสิ่งที่แต่ละคนไม่ได้บุคคลยอมมีสิทธิที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของเขาโดยไม่มี การกีดกัน สิทธิดังกล่าวนี้คำพิพากษาของศาลสูงต่างประเทศได้ยอมรับรอง นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติไว้ชัดเจนในประมวลกฎหมายแพ่งสวีเดนมาตรา 28 ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดได้รับประทุษร้ายต่อความสัมพันธ์ในทางส่วนตัวย่อมมีสิทธิฟ้องขอให้ขจัดการรบกวนนั้นได้ การฟ้องให้ชำระค่าเสียหายหรือใช้จ่ายเงินจำนวนหนึ่งเป็นการชดเชยนั้นให้กระทำได้เฉพาะในกรณีที่กฎหมายอนุญาตไว้

สิทธิแห่งบุคลิกภาพพิเศษ (Besondere Personenrechte) คือ เจาะจงสิทธิเป็นรายสิทธิไปเช่นสิทธิของบุคคลที่จะใช้ชื่อของเขา (ดูประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 18) สิทธิที่บุคคลมีเหนือชีวิตร่างกายอนามัยเสรีภาพ (ดูประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420) สิทธิในชื่อเสียงหรือเกียรติคุณ (ดูประมวลกฎหมายแพ่งฯ มาตรา 427) สิทธิที่จะขัดขวางมิให้บุคคลมาดักฟังหรือบันทึกเสียงการสนทนาทางโทรศัพท์

สิทธิเกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งได้แก่ กฎหมายกำหนดให้เจ้าของสิทธิมีสิทธิเหนือบุคคลอื่น โดยคำนึงถึงหน้าที่ทางศีลธรรมของเขา เช่น สิทธิระหว่างสามีภรรยา (ประมวลกฎหมายแพ่งฯ มาตรา 1453 ซึ่งบัญญัติว่า “สามีภรรยาจำต้องอยู่กินร่วมกัน ฯลฯ ” ฉะนั้นผู้ใดจะพากริยาไปจากการอยู่กินร่วมกันไม่ได้) หรือสิทธิระหว่างบิดากับบุตร (ได้แก่ อำนาจปกครองบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะดูประมวลกฎหมายแพ่งฯ มาตรา 1532 ซึ่งบัญญัติว่า “บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดาอำนาจปกครองนั้นอยู่แก่บิดา” สิทธินี้เป็นสิทธิเด็ดขาด

⁵⁸ เติ้งอ๋าง.

Absolute Right ตัวอย่าง เช่น บิดามารดาอาจเรียกร้อยจากบุคคลภายนอกทุกคนที่พรากเอาบุตรของเขาไปให้ส่งบุตรคืน)⁵⁹”

“สิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน (Vermögensrecht) สิทธินี้มุ่งถึงสิทธิที่เป็นทรัพย์สินสิทธินี้กฎหมายให้ไว้เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของเจ้าของสิทธินี้ยังอาจแยกออกได้เป็น 4 ประเภทคือทรัพย์สินสิทธิ (Dingliche Rechte) สิทธิเหนือสิ่งที่ไม่มียูปร่าง Gimmaterielle Gueterrechte) สิทธิเรียกร้อยและสิทธิเหนือกองมรดกดังจะได้อธิบายตามลำดับ ดังต่อไปนี้⁶⁰”

“ทรัพย์สินสิทธิ ได้แก่ สิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งอาจแยกออกเป็น (1) สิทธิของการเป็นเจ้าของ (Beherrschungsrecht) เช่นกรรมสิทธิ์หรือสิทธิที่คล้ายกรรมสิทธิ์เช่นสิทธิเหนือพื้นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1410 และ (2) สิทธิที่จะได้รับมาเช่นสิทธิของผู้ครอบครองสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นโดยความสงบ และโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของที่จะได้กรรมสิทธิ์ภายหลังที่ได้ครอบมาเป็นระยะเวลาห้าปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1382 หรือสิทธิของผู้เก็บได้ซึ่งทรัพย์สินหายที่จะได้รับกรรมสิทธิ์ในเมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ตำรวจนครบาล หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ และผู้มีสิทธิที่จะรับทรัพย์สินมิได้เรียกเอาภายในหนึ่งปีตามมาตรา 1325 หรือสิทธิของเจ้าของที่ดินที่จะตัดกิ่งไม้ของเพื่อนบ้านที่ยื่นออกมาติดแล้วไม่ยอมตัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และเมื่อได้แจ้งให้เพื่อนบ้านมาตรา 1347 เป็นต้น⁶¹”

“สิทธิเหนือสิ่งที่ไม่มียูปร่าง เช่น ลิขสิทธิ์ซึ่ง ได้แก่ สิทธิของผู้ประพันธ์ที่จะพิมพ์บทประพันธ์ออกจำหน่ายหรือสิทธิของผู้แต่งบทละครที่จะนำบทละครออกแสดงหรือสิทธิในเครื่องหมายการค้า ฯลฯ

สิทธิเรียกร้อยซึ่ง ได้แก่ สิทธิของบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้มีอยู่เหนือบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าลูกหนี้ที่จะเรียกร้อยให้ลูกหนี้กระทำหรืองดเว้นกระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ตนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 194 ซึ่งบัญญัติว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้อันหนึ่งการชำระหนี้ด้วยงดเว้นการอันใดอันหนึ่งก็ย่อมมีได้” จะเห็นได้ว่าในระหว่างเจ้าหนี้ และลูกหนี้อย่อมมี “หนี้” (Obligation) และเจ้าหนี้อย่อมเรียกร้อยให้ลูกหนี้เท่านั้นที่จะชำระหนี้ให้แก่ตนจะเรียกร้อยจากบุคคลอื่นไม่ได้ตามที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าเจ้าหนี้มีฐานะอ่อนแอกว่าเจ้าของกรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สินเพราะเจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิเรียกทรัพย์สินจากบุคคลทุกที่เอาทรัพย์สินของเขาไป

⁵⁹ เพิ่งอ้าง.

⁶⁰ เพิ่งอ้าง, น. 245.

⁶¹ เพิ่งอ้าง.

สิทธิเหนือกองมรดกซึ่ง ได้แก่ สิทธิที่จะเข้าครอบครองกองมรดกตามกฎหมาย⁶² เป็นต้น

หลักสุจริต

“หลักสุจริตนี้อาจเรียกว่าเป็นหลักแห่งความชอบธรรม ดังเรียกกันในภาษาละตินว่า “bona fides” หรือที่แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า “good faith” ซึ่งหมายถึง หลักแห่งมาตรฐานความซื่อสัตย์หรือความเชื่อมั่นศรัทธาอันบุคคลพึงมีแก่กันโดยชอบ หน้าที่ใช้สิทธิหรือปฏิบัติต่อกันด้วยความสุจริตนี้ ด้านหนึ่งเป็นหลักที่กำหนดกรอบพฤติกรรมของบุคคลให้เข้าไปในทางที่ชอบ ในขณะที่เดียวกันก็เสริมให้ต้องมีหน้าที่ช่วยผดุงความยุติธรรมและเอื้อเฟื้อในการที่คู่กรณีจะปฏิบัติต่อกันและกันในทางที่ควร ทั้งในการที่บุคคลจะใช้สิทธิของตนและในการชำระหนี้ หรือปฏิบัติหน้าที่แห่งตน⁶³” กล่าวอย่างเข้าใจง่าย คำว่า สุจริต หมายความว่า “ซื่อตรง ตรงไปตรงมา ไม่มีอุบายแอบแฝง ซึ่งตรงข้ามกับคำว่า ทุจริต ในกฎหมายอาญา⁶⁴”

“หลักสุจริต เป็นหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ดังที่ปรากฏในบทบัญญัติมาตรา 5 ที่ว่า “ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต” หลักการทั่วไปทำนองเดียวกันนี้ยังปรากฏในระบบกฎหมายที่สำคัญๆ ของโลกโดยมาก อาทิ ในประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 1134 วรรคสาม ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า “They (Agreements) must be performed in good faith” ซึ่งกำหนดให้การปฏิบัติตามสัญญาต้องกระทำโดยสุจริต,⁶⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 242 ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า “An obligor has a duty to perform according to the requirements of good faith, taking customary practice into consideration.” ซึ่งกำหนดว่าลูกหนี้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามชำระหนี้โดยสุจริต ทั้งนี้โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีด้วย และ ประมวลกฎหมายแพ่งสวิส มาตรา 2 วรรคแรก ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า “Every person must act in good faith in the exercise of his or her rights and in the performance of his or her obligations.” ซึ่งวางหลักว่า บุคคลทุกคนต้องใช้สิทธิ และปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต และในมาตรา 2 วรรคสอง ได้กำหนดต่อไปว่า การใช้สิทธิไปในทางมิชอบย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย⁶⁶”

⁶² เติ้งฮ้าง, น. 246.

⁶³ กิตติศักดิ์ ปรกติ, หลักสุจริต และเหตุเหนือความคาดหมายในการชำระหนี้, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: สนพ.วิญญูชน, 2554), น. 16-17.

⁶⁴ พิณิจ ทิพย์มณี, คำบรรยายในห้องเรียน วิชากฎหมายแพ่งชั้นสูง, ห้อง 7309, วันที่ 27 กันยายน 2560, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, ปรากฏตามพินิจฉบับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

https://drive.google.com/drive/folders/1-Tms_RCeYBcGIZ9a9fn-q9N6_NvcJHq8?usp=sharing

⁶⁵ เติ้งฮ้าง, น. 15-16.

⁶⁶ เติ้งฮ้าง.

ดังนั้น การที่อาสาสมัครกู้ภัย และผู้สื่อข่าวยอมรับว่าได้อยู่แล้วทั้งในทางทฤษฎีที่มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการเข้าที่เกิดเหตุ⁶⁷ ในทางปฏิบัติ ที่บุคคลเหล่านี้ ย่อมที่จะได้ทำงานเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวน ตำรวจกองพิสูจน์หลักฐาน นักนิติวิทยาศาสตร์ และแพทย์นิติเวช อยู่เป็นประจำอยู่แล้วการเข้าไปในที่เกิดเหตุย่อมที่จะต้องทราบว่า การเข้าไปของตน และกลุ่มของตนนั้น ย่อมที่จะทำให้มีการปนเปื้อน ทำลายสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุด้วย เป็นการไม่สุจริต หรือใช้สิทธิของตนซึ่งมีแต่จะทำให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่นหรือใช้สิทธิไม่สุจริต เนื่องจากทราบอยู่แล้วหรือควรจะได้ทราบอยู่แก่ใจว่าการเข้าไปในที่เกิดเหตุของตนนั้นย่อมจะก่อให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้น แต่ก็ยังเข้าไปเช่นนั้น จึงไม่อาจอ้างความสุจริตใด ๆ ได้

หลักความยินยอม

“หลัก ความยินยอม ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย (Voluntati Non Fit Injuria) ดังที่ได้พิจารณาไปแล้ว เรานำหลักนี้มาเป็นกฎหมาย โดยไม่ได้กำหนดหรือบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะละเมิดเลย โดยเรียกหลักนี้ว่า (Doctin of dstotel) แปลว่า กฎหมายปิดปาก หมายความว่าถึง ปิดปากเพื่อไม่ให้ คนยินยอม มีสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหายนั่นเอง ทั้งนี้ ความยินยอมย่อมเป็นละเมิด เนื่องจากมีความเสียหายเกิดขึ้น แต่ความยินยอมนั้น จะทำให้เรียกค่าเสียหายไม่ได้เท่านั้น ทั้งนี้ความยินยอม นั้น ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน กับทั้งอยู่ภายใต้บังคับของ พ.ร.บ. ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 อีกด้วย⁶⁸”

2.1.6 หลักภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof)

“เมื่อจะนำคดีขึ้นสู่ศาล เมื่อเตรียมพยานหลักฐานพร้อมแล้ว สิ่งหนึ่งที่จะต้องพิจารณาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ ภาระการพิสูจน์ หรือหน้าที่นำสืบ คือ กระบวนการนำเสนอพยานหลักฐาน

⁶⁷ ยกตัวอย่างการอบรมล่าสุด ของมูลนิธิ ป่อเต็กตึ๊ง รุ่นที่ 1 ในปี 2564 (เลขรุ่นจะหมายถึงครั้งที่จัดอบรม ในปีนั้น ๆ) , อบรมออนไลน์ผ่าน Google Meet (meet.google.com/duf-qqqjw-euv) วันที่ 3 เมษายน 2564 เวลา 08.30 – 12.00 น. ซึ่งหัวข้อการอบรมมีดังนี้ ...

1. หลักการทางด้านนิติเวชเบื้องต้นและขั้นตอนการชันสูตรพลิกศพเบื้องต้น
2. บทบาทเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครของมูลนิธิฯ เพื่อช่วยเจ้าหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุ
3. หลักการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล
4. การเปลี่ยนแปลงหลังการตาย
5. การประเมินเวลาการเสียชีวิต
6. การรักษาสถานที่เกิดเหตุและความรู้เกี่ยวกับวัตถุระเบิดเบื้องต้น

หมายเหตุ: ข้อมูลนี้โพสในเพจ ชื่อ ฝึกอบรมมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง, สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 256, จาก

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=5701166309925821&id=2924450267597453&sfnsm=mo

⁶⁸ พินิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 55*.

ต่อศาล ที่กำหนดขั้นตอนภาระหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์ความจริงในคดีที่พิพาทกันอยู่นั้น โดยในคดีแพ่งศาลจะวางตัวเป็นกลางคอยรับฟังพยานหลักฐานจากการนำสืบของคู่ความ ภายใต้หลักการของระบบกล่าวหา (Accusatorial System) ที่ถือว่า เอกชนกับเอกชนฟ้องร้องกัน ทั้งสองฝ่ายมีสถานะเท่าเทียมกัน ไม่มีฝ่ายใดค้ำกว่า หากฝ่ายใดสืบไม่สมข้ออ้างข้อเถียงของตน ศาลก็จะไม่ยื่นมือเข้าไปช่วย และจะพิจารณาตัดสินไปตามนั้น

ภาระการพิสูจน์จึงเป็นขั้นตอนที่จะชี้มูล ค้นหาความจริง พิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยใช้พยานหลักฐาน ว่า ฝ่ายหนึ่งผิดจริงหรือไม่ ควรต้องรับผิดชอบตามเงื่อนไขของกฎหมายหรือไม่ หรือควรจะต้องรับผิดชอบเพียงใด ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานที่ระบบยุติธรรมทั่วโลกใช้กันมาช้านาน

ภาระการพิสูจน์ หรือ หน้าที่นำสืบ (Burden of Proof) แบ่งโครงสร้างการพิจารณาตามลำดับขั้นตอนการทำงานออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้⁶⁹ โดยท่านอาจารย์จรัญ บรรยายไว้ว่า...

“ขั้นตอนที่ 1 : ต้องกำหนดประเด็นข้อพิพาทในคดีนั้นให้ถูกต้องเสียก่อน

ขั้นตอนที่ 2 : กำหนดภาระการพิสูจน์หรือที่จะเรียกกันว่าหน้าที่นำสืบก็ได้ในแต่ละประเด็นข้อพิพาทในส่วนที่เป็นปัญหาข้อเท็จจริงนั้นในแต่ละประเด็นไป และไม่สามารถกำหนดได้ว่าคดีนี้ใครมีภาระการพิสูจน์หรือใครมีหน้าที่นำสืบโดยรวม เพราะภาระการพิสูจน์หรือหน้าที่นำสืบไม่ได้จับไปที่ละคดี แต่จับไปที่รายประเด็นข้อพิพาท ดังนั้นจะไม่มีทางกำหนดภาระการพิสูจน์หรือหน้าที่นำสืบได้เลย ถ้าไม่รู้ประเด็นข้อพิพาทก่อน แล้วจึงนำกลุ่มประเด็นข้อพิพาทที่เป็นปัญหาข้อเท็จจริงมาวิเคราะห์หาหน้าที่นำสืบหรือภาระการพิสูจน์

ขั้นตอนที่ 3 : การนำพยานหลักฐานเข้าสืบ คือ จะให้คู่ความฝ่ายไหนเป็นฝ่ายที่นำพยานหลักฐานเข้าสืบก่อนหลัง การจัดลำดับการนำสืบก่อนหลังเน้นไปที่คดีทั้งคดี ไม่นิยมเน้นไปที่รายประเด็นข้อพิพาท จึงต้องวิเคราะห์ว่าคดีนี้จะให้โจทก์หรือจำเลยเป็นฝ่ายนำพยานหลักฐานเข้าสืบก่อน ถ้าให้โจทก์สืบก่อนก็นัดพยานโจทก์นัดแรก เป็นต้น ในขั้นตอนที่ 3 เรื่องการจัดลำดับสืบก่อนหลังไม่ควรใช้คำว่าหน้าที่ เพราะการจัดลำดับการนำสืบโดยทั่วไปให้ดูว่าคู่ความฝ่ายใดมีภาระการพิสูจน์หนักกว่า ก็ให้คู่ความฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายนำพยานหลักฐานเข้าสืบก่อนทั้งคดีในทุกประเด็น แล้วจึงให้อีกฝ่ายมีภาระการพิสูจน์เบาว่านำสืบภายหลัง โดยประเทศไทย เฉพาะในคดีแพ่งกำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาลเป็นเรื่องๆ ไป

ขั้นตอนที่ 4 : มาตรฐานการพิสูจน์ กล่าวคือ คนที่มีภาระการพิสูจน์ในแต่ละประเด็นนั้นสามารถนำพยานหลักฐานมาสืบได้ถึงตามมาตรฐานที่กฎหมายวางไว้สำหรับประเด็นนั้น ๆ หรือไม่ ทั้งที่ใน 3 ขั้นตอนแรกเฉพาะในคดีแพ่งจะนำไปใช้ในชั้นชี้สองสถาน แต่ในส่วนขั้นตอนที่ 4 นี้จะ

⁶⁹ จรัญ ภักดีธนากุล, กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน รวมคำบรรยายภาค 2 สมัยที่ 61,

(กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2550), น. 166 – 169.

นำไปใช้ในส่วนของการเขียนคำพิพากษาของศาลเพื่อวิเคราะห์ซึ่งนำนักพยานหลักฐานว่า “ได้มาตรฐานหรือไม่” เป็นต้น

2.1.7 ความเสียหายที่ไม่แน่นอน และความเสียหายในอนาคต

“ความเสียหายที่ไม่แน่นอน ได้แก่ ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นก็ได้ หรืออาจไม่เกิดขึ้นก็ได้ ศาลและนักนิติศาสตร์ในฝรั่งเศสถือว่าความเสียหายที่ไม่แน่นอนนี้ ยังไม่เพียงพอที่จะนำมาเรียกร้องให้รับผิดชอบละเมิดได้ ซึ่งมีความแตกต่างจากความเสียหายในอนาคต⁷⁰”

“ตัวอย่างคดีที่พอจะทำให้เราเข้าใจว่าอย่างไรเป็นความเสียหายที่ไม่แน่นอน ได้แก่ เรื่องการตั้งโรงเก็บกระสุนปืนใกล้เคียงกับหมู่บ้านพวกรชาวบ้านฟ้องฐานละเมิดให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นเนื่องด้วยดินปืนใน โรงงานอาจจะระเบิดเช่นนี้เป็นความเสียหายที่แน่นอนจะเกิดขึ้นก็ได้ไม่เกิดขึ้นก็ได้ศาล Conseil d'Etat ตัดสินลงวันที่กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1892 ใน Dalloz ปี 1883-3-63 ให้ยกฟ้องโจทก์เสียอีกเรื่องหนึ่งคือขณะที่มีการแข่งม้าชิงรางวัลคนดูผู้หนึ่งได้ทิ้งไม้เท้าของตนขวางทางแข่งม้าแข่งตัวหนึ่งได้ล้มลงเจ้าของม้าได้ฟ้องร้องคนดูผู้ทิ้งไม้เท้าให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เขาไม่สามารถจะชนะและไม่ได้รับรางวัลเช่นนี้เป็นความเสียหายที่ไม่แน่นอนอีกเพราะหากม้าแข่งของโจทก์จะไม่ล้มก็ยังไม่แน่ว่าจะชนะหรือไม่⁷¹”

ท่านอาจารย์ จี๊ด เศรษฐบุตร ได้อธิบายว่า : “คำพิพากษาศาล Rouen 1903 ในคดี S. 1904-2-282 D. 1904-2-175 เป็นที่สังเกตด้วยว่าสิ่งที่ว่าเป็นความเสียหายไม่แน่นอนนั้น คือ ไม่ได้รับรางวัล ส่วนคำพิพากษาของศาลไทยมีฎีกาที่ 1050/2506 เป็นต้น แต่ถ้าพิจารณาให้ถี่ถ้วนจะเห็นว่ามีความเสียหายแน่นอนอย่างหนึ่ง คือ ขาดโอกาสที่จะชนะและได้รับรางวัล อย่างไรก็ตามปรากฏว่าศาลได้พิพากษาตามความเห็นนี้ อนึ่ง ในคดีนี้ไม่ได้กล่าวถึงเรียกค่าเสียหายจากละเมิดที่ทำให้ม้าล้มลงและคนได้รับบาดเจ็บ⁷²”

“ความเสียหายที่แน่นอนนี้จะปัจจุบัน (Actuel) หรือไม่ก็ไม่สำคัญ อย่างเป็นปัญหาที่อาจปนเปกันสักหน่อยโดยเข้าใจกันมาว่าความเสียหายที่ไม่แน่นอนคือความเสียหายในอนาคต แท้จริงความเสียหายไม่แน่นอนนั้นไม่ใช่ความเสียหายในอนาคตเสมอไป ตัวอย่างความเสียหายไม่แน่นอนในคดีเรื่องที่สองคือ เรื่องเจ้าของม้าแข่งได้ฟ้องฐานละเมิดนั้น เห็นได้ชัดว่าเป็นเรื่องความเสียหายไม่แน่นอน แต่ไม่ใช่อนาคต เพราะขณะฟ้องร้องได้มีการแข่งม้าถึงที่สุดกันแล้วศาลยังยกฟ้องโจทก์ ถือว่าไม่มีละเมิด⁷³”

⁷⁰ จี๊ด เศรษฐบุตร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 17, น. 72.

⁷¹ เพิ่งอ้าง.

⁷² เพิ่งอ้าง.

⁷³ เพิ่งอ้าง, น. 74.

“ความเห็นศาลในฝรั่งเศส และความเห็นนักนิติศาสตร์ความเสียหายในอนาคตย่อมทำให้เกิดความรับผิดชอบทางละเมิดได้ หากว่าความเสียหายในอนาคตเป็นของแน่นอนแล้ว เข้ากรณีเรื่องหญิงสาวผู้หนึ่งได้มรณะลงเนื่องจากอุบัติเหตุ มารดาของหญิงจึงฟ้องร้องผู้ก่ออุบัติเหตุให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายอันจะเกิดขึ้นเพราะต่อไปภายหน้าบุตรสาวของตนจะได้ช่วยเหลืออุปการะเขา ศาล Paris ตัดสินลงวันที่ 10 mars 1920 D.-2 -1920 137 ให้มารดาหญิงสาวขณะเห็นได้ว่าเป็นความเสียหายในอนาคต แต่แน่นอนย่อมฟ้องร้องทางละเมิดได้ ตามที่กล่าวนี้จะเห็นได้ว่าไม่จำเป็นที่ความเสียหายนั้นจะต้องเป็นปัจจุบัน หรือแท้จริงอยู่ในหลักที่ว่าความเสียหายนั้นแน่นอนหรือไม่ต่างหากถ้าความเสียหายนั้นแน่นอนย่อมมีความรับผิดชอบทางละเมิดได้ หากความเสียหายนั้นไม่แน่นอนย่อมถือว่า ยังไม่มีความรับผิดชอบทางละเมิด เหตุใดจึงถือว่าความเสียหายที่ไม่แน่นอนเป็นเหตุทำให้ฟ้องฐานความรับผิดชอบทางละเมิดไม่ได้ นั่นก็เพราะความเสียหายนั้นไม่เป็นผลโดยตรงเนื่องมาจากการกระทำที่เป็นผิคนั้นเอง หรือ พุคอีกนัยหนึ่งการกระทำที่เป็นผิคนั้นไม่ใช่เหตุโดยตรงแก่ ความเสียหายที่ไม่แน่นอนนั้น จะเกิดขึ้นก็ได้ไม่เกิดขึ้นก็ได้ หมายความว่า จะมีการกระทำนั้นแล้วก็จริง ความเสียหายก็ไม่เกิดขึ้นอีก ต้องมีเหตุอื่นประกอบจึงทำให้เกิดความเสียหาย ความเกี่ยวเนื่องระหว่างความผิดและความเสียหายจึงไกลกัน⁷⁴”

2.2 ความหมาย แนวคิด และหลักการ เกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ วัตถุประสงค์ในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุ

2.2.1 “นิติวิทยาศาสตร์” (Forensic Science) หมายความว่า วิชาที่ว่าด้วยการนำหลักวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ มาประยุกต์เพื่อแก้ไขปัญหาทางกฎหมายและการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีความ⁷⁵ และเป็นวิชาที่ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับวัตถุต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคดีความ เช่น การตรวจทางฟิสิกส์ การตรวจทางเคมี การตรวจทางชีวเคมี หรือชีววิทยา เป็นต้น⁷⁶

“นิติวิทยาศาสตร์ เป็น คำผสมระหว่างคำว่า “นิติ” หมายถึง กฎหมาย และ “วิทยาศาสตร์” หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ มีกระบวนการในการค้นหาความรู้

⁷⁴ เพิ่งอ้าง.

⁷⁵ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.

⁷⁶ วิชาญ เป็ยนิยม, นิติเวชศาสตร์ ตำราประกอบภาพสำหรับนักศึกษาแพทย์ นิติพยาธิวิทยา (การชันสูตรพลิกศพ) และนิติเวชคลินิก, คณะแพทยศาสตร์ รพ.รามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลา, 2561), น. 13.

อย่างเป็นระบบมีขั้นตอน ตรวจสอบได้ จึงเป็นความรู้ที่ได้มาอย่างมีระเบียบแบบแผน และกฎเกณฑ์ หลากหลายกรณีสามารถทำซ้ำ และให้ผลเช่นเดิมได้⁷⁷”

“วิทยาศาสตร์ (Science) หมายความว่า ความรู้ที่ได้โดยการสังเกต และค้นคว้าจาก ปรากฏการณ์ธรรมชาติแล้วจัดเข้าเป็นระเบียบ วิชาที่ค้นคว้าได้หลักฐานและเหตุผลแล้วจัดเข้าเป็น ระเบียบ

“นิติวิทยาศาสตร์” ในที่นี้ หมายความว่า การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขา เช่น ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา มาประยุกต์ใช้ในงานสืบสวน สอบสวน เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ⁷⁸” เพื่อเป็นผลในการบังคับใช้กฎหมาย และการลงโทษ

“นิติเวชศาสตร์” (Forensic medicine, Mmedical jurisprudence, Legal medicine) หมายความว่า วิชาที่ว่าด้วยการใช้หลักทางการแพทย์ช่วยแก้ปัญหาทางกฎหมาย และการพิสูจน์ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีความ และเป็นการนำเอาวิชาแพทย์ทุกสาขาไปประยุกต์เพื่อประโยชน์ แก่ขบวนการยุติธรรมในปัจจุบันนี้ได้มีการวิวัฒนาการเจริญไปมากเช่นเดียวกันวิชาแพทย์สาขา อื่นๆ และได้แยกออกเป็นวิชาย่อยหลายสาขาด้วยกัน คือ

1) นิติพยาธิวิทยา (Forensic pathology) เป็นการศึกษาการตายโดยผิดธรรมชาติ เป็นต้น
2) พิษวิทยา (Toxicology) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพิษ สารพิเศษทั้งหลายที่ได้จากพืช และสัตว์ ซึ่งแยกย่อยได้อีกหลายสาขา เป็นต้น

3) นิติเวชคลินิก (Clinical Jurisprudence or Clinical Forensic Medicine) หมายถึง การตรวจผู้ป่วยที่แพทย์ตรวจแล้วต้องให้ความเห็นแก่พนักงานสอบสวน โดยอาศัยจากอาการ และการตรวจร่างกาย และสิ่งตรวจพบ วัตถุพยานต่าง ๆ เช่น ผู้ป่วยถูกข่มขืนกระทำชำเรา ผู้ป่วยได้รับ อันตรายเกิดบาดแผลชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะจากอุบัติเหตุ ทำตัวเอง หรือถูกทำร้ายจากบุคคลอื่น ผู้ป่วยถูก สารพิษชนิดต่าง ๆ ถูกสารทางกายภาพ เช่น ความร้อน ไฟฟ้า เป็นต้น ได้รับอันตรายจากกลุ่มพวก ขาดอากาศ เช่น จมน้ำ แขนงคอ เป็นต้น นอกจากนั้น ผู้ป่วยที่อาจได้รับคำข่มขืนจากกรมแรงงาน แพทย์ก็จะต้องตรวจผู้ป่วยและให้ความเห็นแก่กรมแรงงานว่าการที่ผู้ป่วยได้รับอันตรายบาดเจ็บ

⁷⁷ อุทัย ธีระวนิทร, “การเก็บและการตรวจวัตถุพยานทางชีวเคมี,” เลกเซอร์ในชั่วโมงเรียนการเก็บและการตรวจวัตถุพยานทางชีวเคมี, หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันอาทิตย์ที่ 28 สิงหาคม 2559 เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูล

อิเล็กทรอนิกส์ <https://drive.google.com/drive/folders/1-pF2tKOdgV6pqIDwjQNxtWubKhIQoPvI?usp=sharing>

⁷⁸ สันดี สุขจันทร์, “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์,” เลกเซอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์, หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันเสาร์ที่ 20 สิงหาคม 2559 เวลา 13.00-16.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ <https://drive.google.com/drive/folders/10WL0WmrVvqaX5SF5SH9KWc439PevDjXE?usp=sharing>

ต้องพิจารณาสูญเสียอวัยวะคิด เป็นที่เปอร์เซ็นต์เพื่อจ่ายเงินชดเชยให้แก่ผู้บาดเจ็บรวมไปถึงการตรวจผู้ป่วยคดีชนิดต่าง ๆ นี้ การที่แพทย์ให้ความเห็นแก่พนักงานสอบสวนในทางคดีอาญาอาจนำไปใช้ในคดีแพ่งเกี่ยวกับฟ้องร้องในเรื่องละเมิดได้อีกด้วย รวมไปถึงการตรวจ การทำพินัยกรรมของผู้ป่วยอาจจะต้องให้แพทย์เป็นพยานเพื่อรับรองว่าขณะทำพินัยกรรมผู้ป่วยมีสติสัมปชัญญะดี ไม่หมดสติ หรือสติฟั่นเฟือน หรือวิกลจริต เป็นต้น

4) นิติซีโรวิทยา (Forensic Serology) เป็นวิชาที่ตรวจเลือดและน้ำเหลืองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแอนติเจนและแอนติบอดี (Antigen and Antibody) และดีเอ็นเอ

5) วัตถุพยานทางชีววิทยา (Biological trace evidence) เป็นการตรวจวัตถุพยานทางชีววิทยา เช่น เลือด น้ำลาย ขน เส้นผม ตัวอสุจิ และน้ำอสุจิ เป็นต้น เป็นการตรวจยืนยันว่าเป็นของใครในที่เกิดเหตุ และที่พบในร่างกายของผู้เสียหาย

6) แอลกอฮอล์กับเวชศาสตร์การจราจร (Alcohol and Traffic Medicine) เป็นการตรวจหาความเมาโดยการวิเคราะห์หาปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดในคนขับขี่ยานชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

7) นิติจิตเวชศาสตร์ (Forensic Psychiatry) เป็นแขนงหนึ่งของสาขาวิชาจิตเวชศาสตร์ (Psychiatry) เป็นวิชาที่ว่าด้วยเรื่องทางจิตและโรคทางจิต เช่น มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนมีประโยชน์มากในกระบวนการยุติธรรมทั้งในคดีอาญาและในคดีแพ่ง

8) การตรวจฟันทางนิติเวชศาสตร์ (Forensic Odontology) เป็น วิชาหนึ่งของวิชาทันตแพทย์ในเรื่องของการตรวจฟัน เช่น ตรวจเรื่องอายุ การตรวจเพื่อพิสูจน์ตัวบุคคลโดยเปรียบเทียบกับกรบันทึกของฟันขณะที่มีชีวิตอยู่ กับลักษณะฟันของคนตาย โดยเฉพาะในรายเน่ามาก ๆ หรือศพที่พบในกองเพลิง หรือเครื่องบินตกแล้วมีเพลิงลุกไหม้ เป็นต้น

9) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ (Law related to Medicine)

ความหมายของวัตถุพยาน:

(ก) ความหมายของวัตถุพยานที่จะนำมาตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ นิติวิทยาศาสตร์ และนิติเวชศาสตร์ เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นพยานหลักฐานทางคดี คือ

“วัตถุพยาน” (Physical Evidence) ที่จะนำมาตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ นิติวิทยาศาสตร์ และนิติเวชศาสตร์ เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นพยานหลักฐานทางคดี หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่พบและเก็บจากสถานที่เกิดเหตุหรือจากตัวบุคคล ไม่ว่าสิ่งนั้นจะมีขนาดเท่าใด และเป็นไปได้ทั้งสถานะ ของเหลว ของแข็ง และก๊าซ หมายความว่ารวมถึงวัตถุพยานทางชีวภาพ ซึ่งมาจากสิ่งมีชีวิต เช่น ส่วนประกอบต่าง ๆ ของสารคัดหลั่งของมนุษย์ ที่มีความเชื่อมโยงทางคดี เป็นต้น

“พยานหลักฐาน” (Evidence) ในทางแพ่ง หมายถึง สิ่งที่จะนำมาใช้ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง ในทางอาญาหมายถึง สิ่งที่พิสูจน์ได้ว่าจำเลยหรือผู้ต้องหา มีความผิดหรือบริสุทธิ์

โดยสรุปความ สำหรับความหมายของวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ หรือวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือวัตถุพยานทางนิติเวชศาสตร์ นั้นเป็นสิ่งใด ๆ ก็ได้ซึ่งเกี่ยวข้องกับคดีความทั้งทางแพ่งหรือทางอาญา โดยมีการนำมาตรวจพิสูจน์และแปลผลและอธิบายทางวิทยาศาสตร์ เพื่อนำมาเป็นพยานหลักฐานในการนำสืบพิสูจน์ในทางคดีความต่าง ๆ เป็นได้ทั้งวัตถุทางชีวภาพ (ที่มีชีวิตหรืออาจเคยมีชีวิตหรือมาจากสิ่งมีชีวิต) และวัตถุโดยทั่วไป ส่วนการจะมีชื่อเรียกวัตถุพยานนั้นว่าอย่างไร เป็นเรื่องแล้วแต่กรณีไปว่าการตรวจลักษณะนั้นมาจากสาขาวิชาด้านใดบ้าง หรือผู้เชี่ยวชาญด้านไหนจากสถาบันใดที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับบ้าง เป็นต้น เนื่องจากทั้งชื่อเรียกงาน และการอธิบายในสิ่งต่าง ๆ ของวิธีการตรวจวัตถุพยาน⁷⁹ มีความเกี่ยวข้องทับซ้อนกันอยู่หลายกรณี จำเป็นต้องพิจารณาเป็นกรณีไป

(ข) องค์ประกอบและความหมายต่าง ๆ ของวัตถุพยานที่จะนำมาตรวจวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์⁸⁰ ในรูปแบบลงรายละเอียดของ “ชีวโมเลกุล”

“สสาร” (Matters) คือ วัตถุต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา เช่น เซลล์ อากาศ ก๊าซ ดิน น้ำ เป็นสิ่งที่มีน้ำหนัก (เช่น แก๊ส หรือ อากาศอัดถึง รวมตัวกันมาก ๆ ถึงหนัก 100 กิโลกรัมได้) มีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ ต้องการที่อยู่ และสสารทุกอย่างต้องมีน้ำหนัก สสารมี 4 สถานะคือ ของแข็ง ของเหลว ก๊าซ และพลาสมา กล่าวอีกนัยหนึ่ง สสารต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งมีชีวิตประกอบขึ้นด้วยอะตอมของธาตุต่าง ๆ เป็นหน่วยย่อยพื้นฐานที่สามารถเกิดปฏิกิริยาทางเคมีได้

“ธาตุ” (Elements) เป็นสารเบื้องต้น ถ้ามารวมประกอบกันจะได้ “สสาร” ต่าง ๆ

“อะตอม” (Atom) หรือเดิมเรียก ปริมาณ คืออนุภาคหน่วยที่เล็กที่สุดของธาตุ เป็นหน่วยพื้นฐานของสสาร ประกอบด้วยส่วนของนิวเคลียสที่หนาแน่นมากอยู่ตรงศูนย์กลาง ล้อมรอบไปด้วยกลุ่มหมอกของอิเล็กตรอนที่มีประจุลบ ซึ่งประกอบด้วยอนุภาค สำคัญ 3 อนุภาค คือ อิเล็กตรอน โปรตอนที่มีประจุบวก และนิวตรอนซึ่งเป็นกลางทางไฟฟ้า อะตอมของธาตุต่าง ๆ เขียนแทนได้ด้วยสัญลักษณ์ซึ่งไม่ซ้ำกัน เป็นต้น

⁷⁹ กฤษฎา ภิรมทรัพย์, “การตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยา,” เลกเซอร์ในชีวโมเลกุลเรียนวิชา การตรวจทางชีววิทยา และการตรวจดีเอ็นเอ, หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บรรยายเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2559, ปรากฏตามพินิจคดีเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

<https://drive.google.com/drive/folders/1-xELBqTjGQHj4VIWAKwo4hsiBhNFbow7?usp=sharing>

⁸⁰ เอกสารประกอบการเรียนวิชา Fundamental science for forensic Science, การเก็บและการตรวจวัตถุพยานทางชีวเคมี, การตรวจพิสูจน์ทางเคมี, การตรวจพิสูจน์ DNA, การตรวจพิสูจน์ทางฟิสิกส์ และ เลกเซอร์ในชีวโมเลกุลเรียนวิชาดังกล่าว, หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เทอม 1 พ.ศ. 2559, และเทอม 1 พ.ศ. 2561, ปรากฏตามพินิจคดีเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

<https://drive.google.com/drive/folders/1EzYJDR-LTjkdXm5hJ8LNb7Y0f9L37NP?usp=sharing>

“อะตอม” ในทางโครงสร้างของสิ่งมีชีวิต อาจอธิบายอีกมุมหนึ่งได้ว่า เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของกลุ่ม กล่าวคือ หลาย ๆ อะตอมรวมกันเป็น “โมเลกุล” หลาย ๆ โมเลกุลรวมกันเป็น ออร์แกเนลล์ (Organelle) และแต่ละออร์แกเนลล์ทำงานร่วมกันกลายเป็น “เซลล์” และสิ่งมีชีวิตที่มีหลายเซลล์ ต้องอาศัยการทำงานประสานกันของเซลล์จำนวนมาก กลุ่มเซลล์ที่รูปร่างเหมือนกัน ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน รวมกันเป็น “เนื้อเยื่อ” (Tissue) เช่น เนื้อเยื่อกล้ามเนื้อ กลุ่มเนื้อเยื่อหลาย ๆ กลุ่ม ประกอบกันเป็น “อวัยวะ” (Organ) เป็นต้น

“นิวเคลียส” (Nucleus) อยู่ในศูนย์กลางของอะตอม ประกอบด้วยโปรตอน และ นิวตรอน จำนวนโปรตอนในนิวเคลียสจะแสดงให้ทราบว่า อะตอมของแต่ละธาตุนั้นแตกต่างกัน เช่น อะตอมของออกซิเจนประกอบด้วยโปรตอน 8 ตัว เป็นต้น นิวเคลียสเล็กขนาดไหนเมื่อเทียบกับอะตอม ถ้าหากอนุमानให้เห็นภาพ สมมุติว่า อะตอม คือ ลูกบอลเบอร์รี่ ที่ใหญ่เท่าสนามฟุตบอล ขนาดใหญ่ในต่างประเทศ นิวเคลียสที่อยู่ตรงกลางจะมีขนาดเท่าลูกแก้ว และนิวเคลียสมีน้หนัก คือ 4×10^{-17} กิโลกรัม/ลูกบาศก์เมตร (Jonathan Bergmann, Ted talk, March 1, 2021)

“อิเล็กตรอน” (Electron) อนุภาคมูลฐานชนิดหนึ่งซึ่งเป็นองค์ประกอบของอะตอมของธาตุทุกชนิด เป็นอนุภาคที่มีประจุไฟฟ้าลบ มีมวลประมาณ $9.10938291(40) \times 10^{-31}$ กิโลกรัม

“โมเลกุล” (Molecule) คือ อนุภาคหน่วยเล็กของสารที่สามารถดำรงอยู่ได้โดยอิสระในธรรมชาติ ซึ่งอาจประกอบจากอะตอมตั้งแต่ 1 อะตอมขึ้นไป เป็นต้น

“สารชีวโมเลกุล” (Biomolecules) คือสารที่พบได้ในสิ่งมีชีวิตทั่วไป เป็นสารอินทรีย์ที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งมีชีวิตทั้งพืช และสัตว์รวมถึงสิ่งมีชีวิตเซลล์เดียว ประกอบด้วยธาตุคาร์บอน และไฮโดรเจน เป็นองค์ประกอบหลัก และธาตุอื่น ๆ เช่น ออกซิเจน ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และกำมะถัน สารชีวโมเลกุลแต่ละชนิดมีขนาด โครงสร้าง คุณสมบัติ และปฏิกิริยาที่แตกต่างกัน ฯลฯ เป็นต้น

“เซลล์” (Cell) คือ หน่วยเล็กที่สุดของสิ่งมีชีวิต โดยเซลล์ (Cell) มาจากคำว่า Cella ในภาษาละติน ซึ่งมีความหมายว่าห้องเล็ก ๆ สิ่งมีชีวิตทุกชนิดล้วนประกอบด้วยเซลล์รวมตัวกัน เซลล์ส่วนใหญ่มีขนาด 20 ไมโครเมตร (1 มิลลิเมตร = 1000 ไมโครเมตร) มีน้ำหนัก “จึงเป็นสสาร”

“สารพันธุกรรม” (หรือ DNA) มีชื่อแบบเต็มว่า กรดดีออกซีไรโบนิวคลีอิก (Deoxyribonucleic Acid) ซึ่งเป็นจำพวกกรดนิวคลีอิก (Nucleic acid) ทำหน้าที่เก็บข้อมูลทางพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิต โดย DNA ส่วนใหญ่อยู่ในรูป โครโมโซม (Chromosome) วางตัวอยู่ในส่วนนิวเคลียสภายในเซลล์ มีรูปร่างเป็นเกลียวคู่ (Double Helix) โดยมีพอลินิวคลีโอไทด์ (Polynucleotide) 2 สาย เรียงตัวในแนวที่ตรงกันข้ามกัน ฯลฯ DNA เป็นสารชีวโมเลกุลที่มีขนาดใหญ่มาก มีน้ำหนักโมเลกุลสูงถึง

1012 คาลตัน จะพบ DNA ได้ภายในเซลล์ของสิ่งมีชีวิต ในเซลล์มนุษย์จะพบ DNA ได้ในนิวเคลียส และไม่โทคอนเดรีย

นิติวิทยาศาสตร์ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) นิติวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เช่น วิชาพิสูจน์หลักฐาน การตรวจสถานที่เกิดเหตุ และเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ และ

2) นิติวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เช่น การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรม ⁸¹

2.2.2 ความสำคัญของนิติวิทยาศาสตร์ นิติวิทยาศาสตร์นั้นมีความโยงใยหลายมิติ ซึ่งในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขออธิบายแยกเป็น 2 มิติ คือ มิติที่มีผลในภาพรวม สู่ภายนอกประเทศ และมิติที่มีผลในภาพรวม ภายในประเทศ ในคดีอาญา และคดีแพ่ง กล่าวคือ

(A) มิติที่มีผลในภาพรวม สู่ภายนอกประเทศ เป็นความสำคัญในด้านการยอมรับ เชื่อถือในระบบการสืบสวนสอบสวน และพิสูจน์ข้อเท็จจริงของไทย และมีผลไปถึงความร่วมมือระหว่างประเทศและความมั่นคง กล่าวคือ การที่ประเทศไทยมีการพัฒนาปรับปรุง ส่งเสริมความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น ทำให้ระบบงานยุติธรรมทั้งระบบมีความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี สอดรับกับอาชญากรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีทั้งคุณและโทษ

ทั้งนี้ งานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ถือว่าเป็นงานที่อำนวยความสะดวกในระดับสากล ประเทศไทยได้ส่งเจ้าหน้าที่ภาคสนาม ทั้งด้านของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงยุติธรรม ไปศึกษาดูงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในต่างประเทศ โดยเฉพาะเรื่องการรักษาสถานที่เกิดเหตุเพื่อป้องกันวัตถุพยานทางชีวภาพ ของหน่วยงาน FBI ในสหรัฐอเมริกา และนำกลับมาใช้พัฒนางานด้านต่าง ๆ จนเจ้าหน้าที่มีความรู้ความ ความชำนาญ แม้จะยังไม่พร้อมทุกพื้นที่ แต่ก็สามารถเห็นได้ชัดจากการพัฒนาส่งเสริมบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีความรู้ในเชิงรุก ยกตัวอย่างเช่น เริ่มมีการกระจายความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ไปยังมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในหลักสูตรการศึกษาระดับมหาบัณฑิต เป็นต้น ย่อมเป็นการกระตุ้นให้บุคคลจากหลายฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีส่วนในงานยุติธรรม ได้ศึกษาและนำไปใช้อย่างได้ผลเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

อนึ่ง เนื่องจากอาชญากรในยุคดิจิทัลนี้ มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี กับทั้งยังสามารถก้าวข้ามพรมแดนไปมา โดยเฉพาะการแพทย์ยุคปัจจุบันพัฒนาไปถึงขั้นที่สามารถเปลี่ยนโฉมหน้า รูปลักษณ์ต่าง ๆ ของตา จมูก แก้ม โครงสร้างของกราม ไบหน้า ไบหู แม้แต่เปลี่ยนแปลงลักษณะของเพศสภาพให้เป็นอีกเพศหนึ่งได้อย่างสมบูรณ์แบบ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเอกลักษณ์ภายนอกที่กระบวนการยุติธรรมในยุคก่อนยังตามไม่ทัน ทำให้อาชญากรที่มีความรู้ และทุนทรัพย์

⁸¹ เพิ่งอ้าง.

สามารถข้ามพรมแดนไปมา ก่อคดี และหลบซ่อนในประเทศต่าง ๆ ได้อย่างง่ายดาย การตรวจพิสูจน์บุคคลจากสารพันธุกรรม เช่น ที่มาจาก รากผม ขน เล็บ ฟัน หนักรังแคต่าง ๆ ในร่างกาย และการตรวจพิสูจน์ลายนิ้วมือแฝง ลายฝ่ามือ ลายฝ่าเท้า เท่านั้นที่มนุษย์ยังไม่อาจเปลี่ยนแปลง หรือปลอมแปลงสารพันธุกรรมของตนได้ จึงเป็นการพิสูจน์ซึ่งเอกลักษณ์ของบุคคลในปัจจุบันได้ดีที่สุด หากยังไม่ถูกทำให้ปนเปื้อนหรือถูกทำให้เสียหายหรือทำลายไปโดยสิ้นเชิงในสถานการณ์ต่าง ๆ

ที่กล่าวมา การได้รับความยอมรับ ความเชื่อถือ และความร่วมมือระหว่างประเทศนั้นย่อมเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยได้มาสู่จุดที่เป็นประเทศหนึ่งในการเป็นผู้นำการจัดประชุมสัมมนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของอาเซียน จึงเป็นการสะท้อนถึงความมั่นใจ ความก้าวหน้า และความน่าเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรมของไทยยิ่งขึ้น

(B) มิติที่มีผลในภาพรวม ภายในประเทศ ในคดีอาญา และ คดีแพ่ง

ในคดีอาญา การสืบสวน สอบสวน ทางนิติวิทยาศาสตร์เริ่มจากการตรวจสถานที่เกิดเหตุภายหลังจากคนร้ายได้ก่อเหตุ และหลบหนีไปแล้ว โดยที่คนร้ายมักฉวยโอกาสลงมือกระทำความผิดในช่วงปลอดภัย จึงยากที่จะมีประจักษ์พยานยืนยันคนร้ายโดยตรงได้ในทุกคดี และหลายกรณีคนร้ายกลับมีความรู้ความสามารถในระดับสูง เช่น คดีของ นายแพทย์วิสุทธิ์ฯ หรือคดีของ นายแพทย์เสริมฯ ซึ่งเป็นคดีประวัติศาสตร์ของไทย ที่จำเป็นต้องนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ ในการตรวจพิสูจน์พยานทางชีวภาพ เพื่องานสืบสวนสอบสวน เป็นต้น

ปัจจุบัน การนำความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในงานต่าง ๆ ในทางอาญานั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ๆ คือ

ส่วนที่หนึ่ง : ด้านเทคโนโลยีการตรวจที่เกิดเหตุ และ วิเคราะห์พยานและงานพิสูจน์หลักฐาน

ส่วนที่สอง : ด้านวิเคราะห์แผนประทุษกรรมของคนร้าย

ส่วนที่สาม : ด้านการตรวจชันสูตรพลิกศพผู้เสียชีวิต

ในทางคดีแพ่ง ในปัจจุบันการนำนิติวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในคดีส่วนแพ่งของประเทศไทยนั้นเน้นหนักไปในเรื่อง การตรวจพิสูจน์ความเป็น พ่อ แม่ ลูก โดยใช้การตรวจเปรียบเทียบรหัสพันธุกรรมของ DNA , RNA เพื่อประโยชน์ด้านสิทธิหน้าที่อันเกี่ยวแก่ทรัพย์สินและทรัพย์สินมรดก การนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกรณีเช่นนี้ทำให้การกล่าวหา ความเคลือบแคลงสงสัย ว่าใครเป็นบุตรของใครจริงหรือไม่ และข้อสันนิษฐานในทางกฎหมายสมัยก่อนนั้นจบสิ้นลงอย่างสมบูรณ์ ยกตัวอย่างเช่น คดีนักร้องวง Big Ass ที่หญิงกล่าวหาว่าลูกในท้องเป็นบุตรของนักร้องนำในวงขณะเกิดข้อพิพาทในคดีนี้ สังคมได้วิพากษ์วิจารณ์ ประณาม นักร้องคนดังกล่าว

อย่างครีกริโครม แต่เมื่อหญิงคลอดออกมาแล้วผลปรากฏว่า DNA ของเด็กและนักร้องนำคนดังกล่าว ไม่ตรงกัน ในทางนิติวิทยาศาสตร์ย่อมอธิบายยืนยันได้ว่าไม่อาจเป็นพ่อลูกกันได้ ทำให้ฝ่ายชายผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องต่าง ๆ นั้นกลับมาได้รับความเป็นธรรมในภายหลัง และในขณะที่เดียวกันยอมแสดงถึงข้อเท็จจริงที่ถูกปิดบังจากฝ่ายหญิงที่เป็นผู้กล่าวหาในตอนต้นด้วยเช่นกัน

2.2.3 วิวัฒนาการทางนิติวิทยาศาสตร์ทำให้การกระทำบางอย่างในสถานที่เกิดเหตุการณ์เสียชีวิต มีผลเป็นละเมิด

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะขอเสนอแนวทางในการนำกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์มาอธิบายการกระทำอันเป็นละเมิด ในพฤติการณ์บางอย่างที่สร้างปัญหาโดยตรงแก่กระบวนการยุติธรรมทั้งระบบทั้งทางแพ่งและทางอาญา ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำกฎหมายลักษณะละเมิดเข้ามาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งยังไม่มีหนังสือหรือคำบรรยายใดกล่าวถึงการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้กับกรณีละเมิดในลักษณะนี้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากคดีที่มีการตายเกิดขึ้น โดยยังไม่ทราบว่าเป็นบุคคลนั้นเสียชีวิตด้วยการกระทำของตนเอง เสียชีวิตโดยธรรมชาติ หรือบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำ ซึ่งการกระทำละเมิดจะเริ่มเกิดขึ้นจากตั้งแต่กลุ่มบุคคลที่ 3 ซึ่งเข้ามาวุ่นวายในที่เกิดเหตุด้วยเหตุผลต่าง ๆ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และท้ายที่สุดการเข้ามา และการกระทำของบุคคลดังกล่าว เป็นเหตุให้การสืบสวนสอบสวน ค้นหาข้อเท็จจริงในประเด็นต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อคดีของรัฐต้องเสียหาย เนื่องจากพยานวัตถุทางชีวภาพซึ่งติดอยู่ตามวัตถุหรือจุดต่าง ๆ ถูกปนเปื้อน ถูกเพิ่มเติม และถูกทำลาย ด้วยการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของบุคคลดังกล่าว มีผลสืบเนื่องอย่างมีนัยสำคัญต่อเอกชนในส่วนของญาติผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีการเสียชีวิตเกิดจากบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำให้ตายในกรณีต่าง ๆ แต่ไม่สามารถหาหลักฐานมาพิสูจน์ได้ หรือแม้กระทั่งส่งผลกระทบต่อผู้ต้องสงสัยผู้ถูกกล่าวหา และผู้ต้องหาในคดีอาญาซึ่งต้องรับชะตากรรมในกระบวนการยุติธรรมที่พยานหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งจะสืบหาตัวผู้กระทำ ความผิดตัวจริงถูกทำลายไป สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้นต่อให้เกิดความเสียหายขึ้นอย่างมหาดศาล หลายกรณีวัตถุพยานทางชีวภาพต้องเสียหายหรือเสื่อมสลายทั้งหมดอย่างถาวร สิทธิต่าง ๆ ของผู้ต้องสงสัยถูกกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง

ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การกระทำอันเป็นละเมิด เริ่มเกิดขึ้นจากสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งมีที่มาจากการเสียชีวิต และการค้นหาความจริงเพื่อนำสืบพิสูจน์กระทำผิดในทางอาญา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเริ่มกล่าวถึงกฎหมาย ขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในเบื้องต้น และรวมถึงการอธิบายหลักการ ศัพท์ และขั้นตอนการตรวจวิเคราะห์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการ ตรวจสอบ ป้องกัน รักษาสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานทางชีวเคมีในสถานที่เกิดเหตุเป็นสำคัญด้วย ดังจะได้กล่าวเป็นข้อ ๆ ต่อไปถัดจากนี้

2.2.3.1 ความหมาย และลักษณะของการตายแยกได้เป็น 2 ประเภท

ก) การตายโดยธรรมชาติ คือ แก่ตาย หรือตายด้วยโรคต่าง ๆ ถ้อยคำ “แกนสมองตาย” ซึ่งเป็นไปตามประกาศแพทยสภา⁸² สำหรับการตายของแกนสมองส่วนหน้า (Forebrain) เป็นการตายที่เรียกว่า เจ้าชายนิทรา คือยังมีชีวิตอยู่แต่ไม่รู้สึกรู้ตัว⁸³ กรณีนี้ไม่ต้องมีการสืบสวนสอบสวนหากไม่มีเหตุอันควรสงสัยของแพทย์ พนักงานสอบสวน หรือญาติ และ

ข) การตายโดยผิดธรรมชาติ มี 5 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. ฆ่าตัวตาย เช่น ผูกคอตาย ฯลฯ เป็นต้น

2. ถูกผู้อื่นทำให้ตาย เช่น คำถูกแทงฆ่าโดยเอาเชือกรัดคอจากข้างหลังจนตาย และอำพรางคดีโดยการนำคำไปแขวนคอ โดยเอาเชือกไปคล้องไว้ที่ถูกปิดประตูและจัดทำศพเสมือนว่าศพผูกคอตาย เป็นต้น

3. ถูกทำร้ายตาย เช่น ถูกงูเห่ากัด หรือ สุนัขรื้อตไวยเลอร์กัดจนติดเชื้อตาย ฯลฯ เป็นต้น

4. ตายโดยอุบัติเหตุ เช่น เจ็บวจับรถเล่น โทรศัพท์ไปด้วย เสียหลักชนตอม่อถึงแก่ความตาย ฯลฯ

5. ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ เช่น ชาว ร่างกายกำยำแข็งแรง นอนกลางวันแล้วตาย เป็นต้น⁸⁴

การตายโดยผิดธรรมชาติทุกกรณีนั้น ต้องมีการชันสูตรพลิกศพ (Post mortem inquest)⁸⁵ ซึ่งไม่จำเป็นต้องผ่าศพ (Autopsy) ทุกกรณี⁸⁶ เพื่อให้ทราบถึง พฤติกรรมแห่งการตาย ซึ่งจะอธิบายความให้ทราบว่าคนตายนั้น ตายจากการฆ่าตัวตาย ถูกฆาตกรรม หรือถูกวิสามัญฆาตกรรม⁸⁷ อันจะ

⁸² ประกาศแพทยสภา ที่ 7/2554 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการวินิจฉัยสมองตาย.

⁸³ แสวง บุญเฉลิมวิภาส, กฎหมายใหม่ทางนิติเวชศาสตร์ นิติวิทยาศาสตร์ และการแพทย์เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม, สถาบันวิจัยและพัฒนาสาคส์สำนักงานศาลยุติธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 50 (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ, 2555), น. 266-267.

⁸⁴ กรรณิการ์ สุทธพจนารักษ์, คู่มือสิทธิมนุษยชน นิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์ สำหรับทนายความ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2556), น. 175-176.

⁸⁵ มาตรา 148 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ความว่า “เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานให้มีการชันสูตรพลิกศพ เว้นแต่ตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย”.

⁸⁶ แสวง บุญเฉลิมวิภาส, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 74, น. 267.

⁸⁷ เพ็ญอ้อ.

“ในประเทศไทยการชันสูตรพลิกศพจะใช้ในระบบตำรวจคือต้องมีพนักงานสอบสวนเป็นหลัก แต่ในต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ นอกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว จะมีเจ้าหน้าที่ศาลที่เรียกว่า Coroner ทำหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพ หากมีการตาย โดยผิดธรรมชาติ เช่น อุบัติเหตุรถชนตายซึ่งหากเป็นเหตุสุดิวสัย Coroner จะลงความเห็นที่ไม่จำเป็นต้องผ่าศพ แต่ในกรณีที่ไม่ว่าจะผ่าศพหรือไม่ ก็จะให้แพทย์เป็นผู้ลงความเห็น ดังนั้นในต่างประเทศจะใช้ระบบตำรวจ ระบบ Coroner และระบบแพทย์ ตามแต่กรณี,”

เป็นจุดเริ่มแห่งการตั้งรูปคดีว่าจะดำเนินการเช่นไร ดำเนินคดี ไปทางไหน รูปแบบใด ทั้งนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบรรยายถึงพฤติกรรมแห่งการตายนั้นหมายความว่าอย่างไร ดังจะได้อธิบายโดยละเอียดในบทที่ 3 ข้อ 3.2 ต่อไป

2.2.3.2 ความหมายของคำว่า “สถานที่เกิดเหตุ” “วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์” และ “แผนประทุษกรรมของคนร้าย”

“สถานที่เกิดเหตุ” หมายถึง สถานที่ใด ๆ ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น สถานที่เกิดเหตุอาจเป็นสถานที่เดียว หรือหลาย ๆ สถานที่ก็ได้

สถานที่ดังกล่าวจะเป็นที่รวมของร่องรอยพยานหลักฐานต่าง ๆ และจะทำให้ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุสามารถอ่านสภาพของสถานที่เกิดเหตุได้ ว่าเกิดเหตุอะไรขึ้นในสถานที่นั้น ๆ เพื่อที่จะทำให้ทราบถึงว่า คนร้ายกระทำการอย่างไร วิธีการใด เวลาอะไร ประสงค์ต่อสิ่งใด และเพื่อยืนยันถึงตัวผู้กระทำความผิด รวมทั้งการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา เนื่องจากอาชญากรย่อมทิ้งร่องรอยในสถานที่เกิดเหตุเสมอ และสถานที่เกิดเหตุ คือ สถานที่สำคัญในการสืบสวนสอบสวน เพื่อหาหลักฐานต่าง ๆ ในการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดและนำมาลงโทษตามกฎหมาย⁸⁸ สถานที่เกิดเหตุจึงเป็นราก หรือ หัวใจสำคัญของการสืบสวนสอบสวน ในคดีที่ต้องใช้พยานหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำของบุคคล

สถานที่เกิดเหตุเปรียบเสมือน คลังสมบัติแห่งหลักฐาน เนื่องจากการสัมผัสทุกครั้งย่อมทิ้งร่องรอย “Every Contact Leaves Trace” ซึ่งเป็นคำกล่าวที่อมตะมาจนถึงปัจจุบันของ Edmond Locard และคำกล่าวนี้ได้กลายมาเป็นหลักในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและพิสูจน์หลักฐาน นั่นคือ กฎของโลคาร์ด (Locard’s Principle)

สถานที่เกิดเหตุจึงเป็นแหล่งรวบรวม ร่องรอยและพยานหลักฐานทั้งหมด แม้ว่าอาชญากรรมที่มีการวางแผนมาอย่างรอบคอบสักเพียงใด ก็ต้องมีแหล่งข้อมูลที่สามารถสืบหาเบาะแสของคนร้าย⁸⁹ หรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับบุคคล และการกระทำที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุให้ได้

⁸⁸ พัชรา ลินลอยมา และสฤณี สืบพงษ์ศิริ, “การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ,” คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, สืบค้นเมื่อวันที่ 14 เมษายน 2564, จาก

<http://nstda.or.th/sciencecamp/th/file/3566669XWL4PYMGKE.pdf>

⁸⁹ “กฎของโลคาร์ด (Locard’s Principle),” มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, (ม.ป.ท: ม.ป.พ, ม.ป.ป), สืบค้นเมื่อวันที่ 14 เมษายน 2564, จาก https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2554/scfor21054sk_ch2.pdf

ร่องรอยต่าง ๆ ที่บุคคลได้กระทำในที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยผู้เสียชีวิตกระทำด้วยตนเอง หรือมีบุคคลอื่นซึ่งเป็นคนร้ายได้กระทำนั้น เรียกว่า วัตถุพยานในที่เกิดเหตุ ซึ่งมีอยู่หลายชนิด แต่วัตถุพยานที่สำคัญนั้นเกิดจากการสัมผัสจากบุคคล

การสัมผัสนั้นทำให้เกิดรอย เช่น ลายนิ้วมือ หากสัมผัสนานหรือแน่นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ก็จะมี DNA ของผู้สัมผัสติดอยู่ในจุดที่สัมผัสนั้น ๆ ด้วย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เรียกได้หลายชื่อ เช่น เรียกว่าวัตถุพยานทางชีวภาพ หรือ วัตถุพยานทางชีววิทยา หรือวัตถุพยานทางชีวเคมี หรือ วัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ หรือวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์

เหล่านี้สามารถเสื่อมสลายได้ตามกาลเวลา แต่ก็ไม่ใช่เวลาอันรวดเร็ว เนื่องจากลายนิ้วมือที่อยู่บนวัตถุ หากอยู่ในร่ม ไรฝุ่นและแสงแดด สามารถคงตัวอยู่ได้นานกว่า 1 ปี หรือ DNA นั้นสามารถคงตัวอยู่ได้นานนับ 10 ปี ในบางกรณีคงตัวอยู่ได้หลายร้อยปี สิ่งที่เร่งการเสื่อมสลายของวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์เหล่านี้ให้เสื่อมสลายหายไปในเวลาอันรวดเร็วและกะทันหันคือ การกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์นั่นเอง ดังจะได้กล่าวต่อไปในรายละเอียด

“วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์” หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่พบ และเก็บจากสถานที่เกิดเหตุ หรือจากตัวบุคคล ไม่ว่าจะสิ่งนั้นจะมีขนาดเท่าใด และเป็นไปได้ทั้งสถานะ ของเหลว ของแข็ง วัตถุพยานทางชีวภาพ⁹⁰ รวมไปถึง กลิ่น เช่น กลิ่นแก๊ส กลิ่นน้ำมัน⁹¹ ซึ่งนำมาตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ที่มีความเชื่อมโยงทางคดี หรือมีความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีนั้น ๆ

ดังนั้น วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์จึงมีอยู่ 2 ประเภท

ประเภทที่หนึ่ง : วัตถุพยานที่มาจากสิ่งมีชีวิต (Biological Evidence) เช่น ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง คราบเลือด คราบอสุจิ คราบเหงื่อ ไคร คราบน้ำลาย น้ำตา น้ำมูก รังแค รอยนิ้วมือ รอยเท้า รอยขีดข่วน รอยถลอก ที่จะนำมาตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

ประเภทที่สอง : วัตถุพยานที่ไม่ได้มาจากสิ่งมีชีวิต (Nonbiological Evidence) เช่น ลายพื้นรองเท้าที่เหยียบเข้าไปในที่เกิดเหตุ เชือกที่รัดคอผู้ตาย เป็นต้น

⁹⁰ เทวัญ วิวัฒน์พัฒนกุล, การบริหารจัดการวัตถุพยาน, คู่มือสิทธิมนุษยชน นิติวิทยาศาสตร์ และ นิติเวชศาสตร์สำหรับทนายความ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เดือนตุลา, 2556), น. 187.

⁹¹ สันติ สุวัจจน์, บันทึกไฟล์เสียงคำบรรยายวิชาพิสูจน์หลักฐานฯ สำหรับผู้สอบเลื่อนยศขึ้นเป็นร้อยตำรวจตรี เพื่อบรรจุเข้างานสายปราบปราม, สนง.ตำรวจภูธรภาค 7, บรรยายเมื่อ สิงหาคม 2554, ปรากฏตามพินิจเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

อย่างไรก็ตาม หลายกรณี วัตถุพยานที่มาจากสิ่งมีชีวิต ติดอยู่บนวัตถุพยานที่ไม่ได้มาจากสิ่งมีชีวิต เช่น ลายนิ้วมือบนเชือก ลายนิ้วมือหรือ DNA ที่ติดอยู่บนเทปกาวหรือเทปพันสายไฟ เป็นต้น

วัตถุพยานที่ต้องนำมาตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นจึงมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปบ้างแต่สื่อถึงสิ่งเดียวกัน ซึ่งอาจารย์ผู้ใหญ่ว่าแต่ละท่านอาจเรียกขานแตกต่างกันออกไปแล้วแต่กรณี ยกตัวอย่างเช่น เรียกว่า วัตถุพยาน⁹² วัตถุพยานทางชีววิทยา⁹³ วัตถุพยานทางชีวภาพ⁹⁴ พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์^{95,96} พยานหลักฐานทางนิติพันธุศาสตร์⁹⁷ และพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์⁹⁸ เป็นต้น

“แผนประทุษกรรมของคนร้าย” (Modus Operandi) หมายถึง วิธีการกระทำความผิดของบุคคล หรือของอาชญากร โดยมีทฤษฎีอธิบายว่า บุคคลโดยทั่วไปมีแนวโน้มที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแนวทางที่เฉพาะตัว ซึ่งพัฒนามาจากนิสัย ความชอบ ความถนัด ความเคยชิน ซึ่งเป็นลักษณะของ

⁹² พรทิพย์ โรจนสุนันท์, “ภาพรวมของนิติเวชกับกระบวนการยุติธรรม,” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา ภาพรวมของนิติเวชกับกระบวนการยุติธรรม หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันที่ 3, 17 กันยายน 2559 ห้อง 214 อาคารปิยชาติ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ <https://drive.google.com/drive/folders/10668BR3Eg6hcyoMUclUyVAN4TY2uyN6R?usp=sharing>

⁹³ กฤษฎา ธิบริวมทรัพย์, “การตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยา,” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชาการตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันเสาร์ที่ 29 ตุลาคม 2559 เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ <https://drive.google.com/drive/folders/1-xELBqTjGQHj4VIWAKwo4hsiBhNFbow?usp=sharing>

⁹⁴ จินตนา ประจุกาญจน และ สุนันท์ ประจุกาญจน, การเก็บวัตถุพยานทางชีวภาพ, คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ สำหรับพนักงานอัยการ, สำนักงานคดีแรงงานภาค 9, สำนักงานอัยการสูงสุด, พิมพ์ครั้งที่ 2 (ม.ป.ท. ม.ป.พ, 2556), น. 2, 3, 6 – 100.

⁹⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 และมาตรา 224/1 แก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2551, และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 128/1 แก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 23) พ.ศ. 2550.

⁹⁶ วิศาล วรสุวรรณรักษ์, วิทยาการก้าวหน้าด้าน นิติพันธุศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561), น. 201.

⁹⁷ เพ็งอ้อ, น. 200.

⁹⁸ เพ็งอ้อ, น. 169, 201.

อาชญากรที่กระทำในรูปแบบวิธีการเดิมๆ⁹⁹ เป็นคุณลักษณะเฉพาะของมนุษย์ เช่น แบบอย่างการพูด รูปแบบการเขียน ท่าทาง อุปนิสัยต่าง ๆ เหล่านี้สามารถบ่งบอกได้ถึงพฤติกรรมของตนเรา บ่งบอกได้ถึงปมหลัง ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่าน ๆ มา โดยเฉพาะแผนประทุษกรรม การสวมบทบาท และการจัดฉาก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่คนร้ายได้กระทำไปเพื่อให้การประกอบอาชญากรรมนั้นสำเร็จ ทั้งในการก่ออาชญากรรม การอำพรางตน และการหลบหนี จัดเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่คนร้ายสามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตามทักษะความชำนาญตลอดจนประสบการณ์ที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงความมั่นใจจากการที่ก่ออาชญากรรมสำเร็จมาแล้ว ในการสืบสวนสมัยใหม่นั้น จำเป็นต้องใช้การจำลองภาพของอาชญากรรม โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Reconstruction) เพื่อวิเคราะห์ว่าคนร้ายคิดอย่างไร อะไรเป็นแรงจูงใจ (Motive) ประเมินถึงปฏิสัมพันธ์ของพฤติกรรมระหว่างเหยื่อกับตัวคนร้าย ทั้งในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน ระหว่าง และหลังการกระทำความผิด โดยจะมีการตั้งคำถามเบื้องต้นว่า ทำไมผู้ตายจึงตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ทำไมจึงต้องเกิดเหตุในช่วงเวลานั้น ทำไมจึงเกิดเหตุในสถานที่แห่งนี้ แล้วทำไมคนร้ายจึงมีพฤติกรรมแบบนี้ เป็นต้น

ซึ่งคำถามเหล่านี้จะถูกนำมาใช้ในการพิจารณาถึงแผนประทุษกรรม แผนประทุษกรรมของคนร้ายเป็นเครื่องมือในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด และเป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือนักนิติวิทยาศาสตร์หรือนักกฎหมายใช้เป็นแนวทางในการ ประติดประต่อความเกี่ยวเนื่องในการกระทำต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุ เพื่อคลี่คลายคดีหรือใช้ซักถามเพื่อผู้มัดการกระทำที่เป็นความผิด

แผนประทุษกรรมของคนร้าย เป็นเครื่องมือในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด และเป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือนักนิติวิทยาศาสตร์ หรือนักกฎหมายใช้เป็นแนวทางในการ ประติดประต่อความเกี่ยวเนื่องในการกระทำต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุ เพื่อคลี่คลายคดี หรือใช้ซักถามเพื่อผู้มัดการกระทำที่เป็นความผิด

สิ่งเดียวที่เป็นกุญแจที่จะเปิดโปงแผนประทุษกรรมของคนร้าย เช่น ในคดีแขวนคอได้ดีกรณีหนึ่ง คือ DNA หรือรอยนิ้วมือแฝงของคนร้ายที่ติดอยู่ที่เชือกหรือปมเชือก เพียงเล็กน้อยก็จะทราบว่ามีใครได้จับเชือกเส้นนั้น และหากไม่เจอ DNA หรือรอยนิ้วมือแฝงของผู้ถูกแขวนคอ บนเส้นเชือกนั้น ก็จะยิ่งชัดเจนว่า เป็นไปไม่ได้เลยที่บุคคลจะแขวนคอตนเองโดยไม่ได้สัมผัสเชือก แต่แล้วเชือกเส้นนั้นกลับถูกบุคคลต่าง ๆ สัมผัส ซึ่งเต็มไปด้วยรอยนิ้วมือ เหงื่อ ไคร ของบุคคลต่าง ๆ ทุกคนที่สัมผัสเชือก ทั้งเชือกลงบนพื้น บ้างเหยียบย่ำ ทำให้ DNA หรือรอยนิ้วมือแฝงของ

⁹⁹ Pong phayao police, “แผนประทุษกรรม,” (ม.ป.ท: ม.ป.พ, ม.ป.ป), สืบค้นเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2564, จาก <http://pong.phayao.police.go.th/inquisitively%204.pdf>

คนร้ายที่อยู่กับเชือกจึงถูกปะปน และถูกทำลายด้วย DNA ของบุคคลต่าง ๆ ไม่อาจที่จะนำมาตรวจวิเคราะห์เพื่อหาตัวผู้สัมผัสเชือกเพื่อวิเคราะห์แผนประทุษกรรมของคนร้ายได้ เป็นต้น

2.2.3.3 ทฤษฎีและหลักการในเรื่องวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญในที่เกิดเหตุการตายโดยผิดธรรมชาติ หรือสงสัยว่ามีการฆาตกรรมอำพรางเกิดขึ้น มีอะไรบ้าง

(ก) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนของโลคาร์ด Locard's Exchange Principle, Dr. Edmond Locard, (ค.ศ. 1877 – 1966) ชาวฝรั่งเศสผู้ให้กำเนิดทฤษฎีนี้ โดยได้ทำการบุกเบิกด้านวิทยาศาสตร์และอาชญาวิทยา โดยมีความเชื่อว่า ทุกวิธีการในวิชาที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติโดยตรงสามารถดัดแปลงมาใช้งานในด้านการเปรียบเทียบเพื่อชี้ยืนยันตัวบุคคลและเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวน ซึ่งเป็นที่มาของทฤษฎีที่ว่า เมื่อวัตถุสองสิ่งมากระทบกันย่อมเกิดการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน (Every contact leaves a trace)¹⁰⁰ หรือ ทุก ๆ การสัมผัสมีการทิ้งร่องรอย¹⁰¹ หมายถึง ไม่ว่าจะมีการจับ การสัมผัส การสวมเสื้อผ้า การเดินไปเหยียบ ณ ที่แห่งใด ย่อมจะมีการทิ้งร่องรอยหรือหลักฐานไว้เสมอ หากมีการเหยียบย่างจะมีการทิ้งลายพื้นรองเท้า หรือรอยเท้า หากมีการสวมใส่เสื้อผ้า อาจพบเส้นผมหรือขนติดอยู่ หรือมีเซลล์ผิวหนังที่สามารถตรวจ DNA ได้ติดที่เสื้อผ้า เป็นต้น บางครั้งร่องรอยที่ทิ้งไว้ดังกล่าวไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า เช่น ลายนิ้วมือแฝง ที่ต้องใช้วิธีการตรวจโดยใช้ผงฝุ่นสีดำให้เห็นรอย หรือเซลล์ที่มีขนาดเล็กมากจนมองด้วยตาเปล่าไม่เห็นแต่สามารถตรวจ DNA จากเซลล์นั้นได้ จากหลักการนี้จึงเป็นที่มาของการศึกษาค้นคว้าทางนิติวิทยาศาสตร์ด้านการตรวจพยานวัตถุอย่างแพร่หลายทั่วโลก¹⁰²

(ข) ดีเอ็นเอจากการสัมผัส (Touch DNA) การใช้อวัยวะของร่างกายสัมผัสไปที่ส่วนใดของวัตถุอีกชนิดหนึ่ง เช่น เอามือเปล่าไปจับเชือกหรือสายเคเบิล ก็สามารถนำเชือก หรือสายเคเบิลนั้นมาตรวจหา DNA ได้ เนื่องจาก การสัมผัสตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยนของโลคาร์ด และการสัมผัสนั้นแม้เพียง 15 วินาที¹⁰³ หรือบางกรณี 30 วินาที¹⁰⁴ ก็เพียงพอที่จะทำให้มีการแลกเปลี่ยนของสารเคมี หรือทำให้มีวัตถุทางชีววิทยามากพอที่จะทำการสกัด DNA ได้แล้ว หรือ

¹⁰⁰ วรรัตน์ ก่อเกิด, “การคาดคะเนความสูงและเพศของบุคคลจากรอยพิมพ์ฝ่าเท้าในกลุ่มประชากรไทย กรณีศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์และจังหวัดแพร่,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), น. 10-11.

¹⁰¹ วิศาล วรสุวรรณรักษ์, วิทยากรก้าวหน้าด้านนิติพันธุศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561), น. 197.

¹⁰² เพิ่งอ้าง.

¹⁰³ วีระศักดิ์ จรัสชัยศรี, “การพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล,” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชาพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล, หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันอาทิตย์ที่ 23 ตุลาคม 2559 เวลา 09.00-12.00

ในบางกรณีระยะเวลาการสัมผัสนั้นอาจจะสั้นหรือยาวกว่าที่ระบุไว้ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพร่างกายในขณะนั้น เช่น จับวัตถุในช่วงที่มีมือมีเหงื่อ และวัตถุนั้นมีน้ำหนักมากพอสมควร มีผิวสัมผัสที่ทำให้การสัมผัสแนบแน่น และมีการเสียดสีได้ง่าย เช่น การจับคัมเบล ยกขึ้นในเวลาที่มือมีเหงื่อชุ่ม ในห้องออกกำลังกาย และก้านจับมีลักษณะเป็นพื้นผิวขรุขระ ก่อนมีข้างคม และคัมเบลนั้นมีน้ำหนักพอสมควร เช่นนี้เพียงจับยกขึ้นแค่ 1 ครั้งและวางลง หรือทำหลุมมือตกลงพื้น รวมระยะเวลาสัมผัสไม่ถึง 3 วินาที ก็สามารถทำให้เหงื่อ หรือเซลล์ผิวหนัง ใดๆ เลือด หรือสารคัดหลั่งอื่น ๆ ที่มี DNA ซ่อนอยู่ สามารถหลุดติดบริเวณก้านจับได้อย่างง่ายดาย เป็นต้น

ดังนั้นพื้นผิวสัมผัส สภาพของอวัยวะเช่น มือแห้งจากการเพิ่งล้างมือด้วยสบู่ในหน้าหนาวหรือมือที่ชุ่มไปด้วยเหงื่อ หรือมือที่มีน้ำมันจากผิวหนังออกมาหลายๆ รวมไปถึงสภาพอากาศในบริเวณนั้นที่แห้ง เย็น ร้อน หรือมีความชื้น ย่อมเป็นส่วนสำคัญที่เข้ามามีผลต่อการติดของ DNA ในสภาพ และระยะเวลาที่แตกต่างกันออกไป

ตารางที่ 2.1 แสดงตัวอย่างของพื้นที่ และวัตถุซึ่งอาจมี วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ และ DNA ติดอยู่¹⁰⁵ ตารางของอาจารย์ บุษบา ฤกษ์อำนาจโชค อธิบายไว้อย่างละเอียดว่า...

ชนิดพยานวัตถุ	ตำแหน่งที่เป็นไปได้ของการพบ DNA	แหล่งของ DNA
รอยกีด	บาดแผล ผิวหนัง เสื้อผ้า	น้ำลาย (เซลล์จากเยื่อบุกระพุ้งแก้ม)
ผ้าห่ม หมอน ผ้าปูที่นอน	พื้นผิวของผ้า หมอน เตียง	เลือด รังแค เส้นผม เส้นขน น้ำลาย คราบอสุจิ เหงื่อ ปัสสาวะ และ ของเหลวจากช่องคลอด
ขวด กระจปอง แก้วน้ำ หลอดดูด ก้นบุหรี่ ซ่อนใส่แล้วทิ้ง	บริเวณที่ถูกปาก และถูกมือสัมผัส	รอยนิ้วมือ น้ำลาย เหงื่อ น้ำมันบนผิวหนัง
เสื้อผ้า ชั้นใน และกางเกงในที่ใส่แล้ว	พื้นผิวของผ้า	เลือด รังแค เส้นผม เส้นขน คราบอสุจิ เหงื่อ ไร ปัสสาวะ คราบอุจจาระ ของเหลวจากช่องคลอด
โทรศัพท์มือถือ แป้นคีย์บอร์ด คอมพิวเตอร์ ลูกบิดประตู หูจับ หน้าต่าง ราวบันได สวิตช์ไฟ ปุ่มรีโมต	จุดสัมผัส	รอยนิ้วมือ ผิวหนัง เหงื่อ ไร น้ำมันที่ออกมาจากผิวหนัง
แว่นตา ต่างหู นาฬิกาข้อมือ	บริเวณที่สัมผัสกับจมูกของแว่น ก้านต่างหู	เหงื่อ น้ำมันที่ออกมาจากผิวหนัง

น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

<https://drive.google.com/drive/folders/10OMK-YBUVTc8JJKi4Hm8oLG8C-mZTtld?usp=sharing>

¹⁰⁴ สันดี สุขวัจน์, *อั้งแล้ว เชิงอรรถที่ 69*.

¹⁰⁵ บุษบา ฤกษ์อำนาจโชค, กระบวนการตรวจวิเคราะห์ดีเอ็นเอในห้องปฏิบัติการนิติพันธุศาสตร์, จากหนังสือ *วิทยาการก้าวหน้าด้านนิติพันธุศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัท บีคอนดี เอ็นเทอร์ไพรซ์ จำกัด, 2561), น. 7.*

ชนิดพยานวัตถุ	ตำแหน่งที่เป็นไปได้ของการพบ DNA	แหล่งของ DNA
	สายและเม็คมะยมของนาฬิกาข้อมือ	น้ำเหลือง ขี้ไคร
ชนิดพยานวัตถุ	ตำแหน่งที่เป็นไปได้ของการพบ DNA	แหล่งของ DNA
กระดาษเช็ดหน้า ผ้าเช็ดตัว	พื้นผิวของผ้า	คราบประจำเดือน น้ำมูก ขี้หู คราบน้ำมัน ผิวหนัง คราบเหงื่อไคร คราบปัสสาวะ คราบอสุจิ
หมวก หน้ากากอนามัย ผ้าอนามัย	ด้านในของพื้นผิวผ้า	รังแค เส้นผม เหงื่อ ไคร น้ำมันบนใบหน้า คราบน้ำลาย เลือด อสุจิ ขนเพชร
กระดาษเอกสาร หนังสือ สมุด	จุดที่นิ้วและมือสัมผัสหรือทาเวลาเขียน เอกสารนั้น	รอยนิ้วมือ รอยฝ่ามือ เหงื่อ
เทปกาว สติกเกอร์	ด้านในแถบที่มีกาว	รอยนิ้วมือ ผิวหนังกำพวด เหงื่อไคร
ไม้จิ้มฟัน ไม้แคะหู	บริเวณปลายแหลม และบริเวณลำไส้ และ ตัวก้านจับ	น้ำลาย ขี้หู น้ำมันในหู เหงื่อ ไคร
แปลงสีพื้น	ขนแปลง ด้านหลังขนแปลง ค้ำแปลง	เลือด น้ำลาย เซลล์เยื่อบุกระพุ้งแก้ม รอย นิ้วมือ
รองเท้า พื้นบริเวณทางเข้าห้อง พื้น บริเวณเตียง ฯลฯ พรมเช็ดเท้า	พื้นผิวที่เท้าไปเหยียบหรือสัมผัส	เหงื่อ ไคร รอยฝ่าเท้า ลายพื้นรองเท้า
บริเวณแก้ม ปาก ห้วนม ข้อมือ ขนบริเวณหัวหน้า อวัยวะเพศ ของศพ	เป็นบริเวณที่มีการจูบ กอด แชน และขน เพชรของฆาตกร	รอยนิ้วมือ เหงื่อ ไคร น้ำลาย ขนเพชร อสุจิ เป็นต้น

(ค) ประเภทของการตรวจวิเคราะห์ทางนิติวิทยาศาสตร์

(1) การตรวจวิเคราะห์ลายนิ้วมือแฝง ลายฝ่ามือ ฝ่าเท้า รอยเท้า ลายพื้นรองเท้า วัตถุพยานประเภทลายนิ้วมือ และรวมไปถึงลายฝ่ามือ ฝ่าเท้าของมนุษย์ใช้ประโยชน์ในการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล (Personal Identification) ได้ดีที่สุดในบรรดาวิชาการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล เนื่องจากลักษณะลายเส้นที่ปรากฏบนลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า ของมนุษย์แต่ละบุคคลมีความแตกต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน (Uniqueness) และไม่เปลี่ยนแปลง (Permanence)

ดังนั้นลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้าแฝง ที่พบในสถานที่เกิดเหตุ จึงเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญที่สุดชนิดหนึ่งที่มีคุณค่าอย่างมากในการสืบสวนสอบสวน สามารถนำไปตรวจพิสูจน์เพื่อยืนยันผู้กระทำความผิดและผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในคดีต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังสามารถนำไปตรวจสอบกับลายพิมพ์นิ้วมือในสารบบคอมพิวเตอร์ตรวจลายนิ้วมืออัตโนมัติ (AFIS) เพื่อตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของคนร้ายและยืนยันตัว

บุคคลได้ ดังนั้น ปัจจุบันการใช้ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า ในการตรวจพิสูจน์เพื่อยืนยันบุคคลจึงเป็นที่ยอมรับและนิยมใช้อยู่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก¹⁰⁶

ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า มีทั้งที่มองเห็นด้วยตาเปล่า (Visible Patent Print) และที่มองเห็นไม่ชัดหรือมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า (Latent Print) ซึ่งสามารถแยกอธิบายได้ดังนี้¹⁰⁷

- ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้าที่มองเห็นด้วยตาเปล่า ชนิด 2 มิติ เนื่องจากมือเท้าเปื้อนสารต่าง ๆ เช่น รอยนิ้วมือเปื้อนเลือด เปื้อนฝุ่น ดินบนพื้นผิวต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

- ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้าที่มองเห็นด้วยตาเปล่า ชนิด 3 มิติ เนื่องจากมือเท้าไปสัมผัสหรือกดลงบนผิววัตถุที่เป็นของอ่อน เช่น ดินเหนียว เป็นผลให้เกิดร่องรอยบนวัตถุนั้นเป็น 3 มิติ

- ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้าแฝง (Latent Print) เป็นเพียงรอยลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้าที่มองเห็นไม่ชัด หรือมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า เช่น ลายนิ้วมือที่ติดบนกระจก อวูธมิด ปีน เชือก กระดาษ ไม้ ลูกบิด มือจับบานหน้าต่าง สวิตซ์ไฟ สวิตซ์รีโมต ส่วนด้ามจับ ไม้เท้า ด้ามจับแปลง ลีฟี่น เป็นต้น

(2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ DNA และการตรวจ DNA จากลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า และจากสารคัดหลั่งประเภทต่าง ๆ

เรารู้จัก DNA Fingerprint หรือ ลายพิมพ์ DNA ในกระบวนการยุติธรรมกันมานานแล้ว โดยคดีแรกในต่างประเทศที่เป็นข่าวซึ่งมีการใช้ DNA ในกระบวนการยุติธรรม คือ คดี โอ เจ ซิมบ์สัน ในสหรัฐอเมริกา ส่วนในประเทศไทยเริ่มรู้จักจาก กรณี ยันตระ , นักร้องดัง มนต์สิทธิ์

ซึ่งเป็นเรื่องการพิสูจน์ พ่อ แม่ ลูก และ โด่งดังที่สุดคงเป็นคดีฆาตกรรม น.ส.เจนจิรา นักศึกษาแพทย์ของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ โดยมีการใช้การตรวจ DNA ในการพิสูจน์หลักฐานจนนำมาซึ่งคำตัดสินในปี 2544 กับทั้งมีคดีที่คล้ายคลึงกัน คือ คดีการหายตัวไปของ พญ.ศัสพร ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวข้องกับ DNA เช่นกัน

“DNA” เป็นตัวย่อของ “Deoxyribonucleic Acid” ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของสารพันธุกรรม

“Fingerprint” จริง ๆ แล้วหมายความว่า ลายพิมพ์นิ้วมือที่ปลายนิ้วทั้งสิบของมนุษย์ ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล ใช้ในการพิสูจน์บุคคลในทางนิติเวชมาแต่เดิม แต่เมื่อนำมารวมกันเป็น DNA Fingerprint จะมีความหมายว่า ลายพิมพ์ DNA ซึ่งมีลักษณะเฉพาะบุคคลเหมือนลายนิ้วมือ

¹⁰⁶ อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์, นิติวิทยาศาสตร์ 2 เพื่อการสืบสวนสอบสวน วัตถุประสงค์ การตรวจพิสูจน์ บทวิเคราะห์, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บจ. จี.บี.พี เซ็นเตอร์, 2552), น. 2.

¹⁰⁷ เพ็งอึ้ง, น. 10.

ในปัจจุบัน นักวิทยาศาสตร์ได้ตรวจพบลำดับของ DNA ในส่วนที่เรียกว่า “ยีน” (Gene) ซึ่งเป็น DNA ในส่วนของหน่วยควบคุมการทำงานของเซลล์ต่าง ๆ ในร่างกาย ดังนั้นการตรวจลำดับของ DNA หรือการหาข้อมูล DNA จึงอาจเรียกว่า “DNA Profiling” ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าเดิม

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ DNA¹⁰⁸

ก่อนทำความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจ DNA จะขออธิบายถึง DNA ในขั้นพื้นฐาน เป็นข้อ ๆ ดังนี้ โดยท่านอาจารย์พรทิพย์ โรจนสุนันท์ ได้อธิบายไว้ในเอกสารอย่างละเอียด ดังนี้...

1. ในร่างกายสิ่งมีชีวิตทุกชนิด จะประกอบไปด้วยเนื้อเยื่อของอวัยวะต่าง ๆ เช่น ด้บบ้าม ไต ซึ่งอวัยวะต่าง ๆ เหล่านี้จะประกอบไปด้วยเซลล์เล็ก ๆ มากมาย โดยมนุษย์เรามีเซลล์ในร่างกายรวมกันเป็นจำนวนถึง 300 ล้าน - 60 ล้านล้านเซลล์¹⁰⁹

2. เซลล์ทุกเซลล์ในร่างกายมีองค์ประกอบ คือ นิวเคลียส (Nucleus) และ ไซโทพลาซึม (Cytoplasm) ยกเว้นเซลล์เม็ดเลือดแดงไม่มีนิวเคลียส โดยสารพันธุกรรม DNA ที่ว่านี้จะมีอยู่ในนิวเคลียส โดยอยู่ใน โครโมโซม (Chromosome) และมีอยู่ในไซโทพลาซึม โดยอยู่ในไมโทคอนเดรีย (Mitochondria)

3. มนุษย์เรามีโครโมโซม 46 อัน อยู่เป็นคู่ คือ 23 คู่ แบ่งเป็นโครโมโซมในร่างกาย 22 คู่ (Autosome) และเป็นโครโมโซมเพศ 1 คู่ (Sex chromosome) คือ X และ Y โดยผู้หญิงมี XX และผู้ชายมี XY

4. โครโมโซมในเซลล์ของร่างกายมนุษย์ เกิดมาจากการผสมกันระหว่างไข่ (Ovum) จากมารดา ซึ่งจะพาโครโมโซม 23 อัน กับเชื้ออสุจิ (Sperm) จากบิดา ซึ่งก็จะพาโครโมโซมอีก 23 อันเช่นกัน เมื่อมีการผสมกันเป็นตัวอ่อนจะรวมตัวเป็นโครโมโซม 23 คู่ ดังนั้นสารพันธุกรรม DNA ในนิวเคลียส จึงมาจากมารดา และบิดาอย่างละครึ่ง แต่ในการเกิดตัวอ่อนของมนุษย์นั้น ไซโทพลาซึมจะมาจากมารดา 100 เปอร์เซ็นต์ ไม่เหมือนนิวเคลียส ดังนั้น DNA ในไมโทคอนเดรีย จึงได้รับมาจากมารดา 100 เปอร์เซ็นต์

5. โครโมโซมมีส่วนประกอบของสารพันธุกรรม DNA ขดตัวจับกับโปรตีน โดย DNA จะมีโครงสร้างพื้นฐานเป็นเส้นคู่ (Double – stand) บิดเป็นเกลียว (Helix)

¹⁰⁸ พรทิพย์ โรจนสุนันท์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ DNA Fingerprint, เอกสารประกอบการเรียนในชั่วโมงเรียน “ภาพรวมของนิติเวชกับกระบวนการยุติธรรม,” หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันที่ 3 และ 17 กันยายน 2559, ห้อง 214 อาคารปิยชาติ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

¹⁰⁹ สมศักดิ์ วรคามิน, “เซลล์มนุษย์และสเต็มเซลล์,” วารสารสำนักการแพทย์ทางเลือก, ปีที่ 5, ฉบับที่ 2, น. 5 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2555).

6. สารพันธุกรรม DNA ประกอบไปด้วย การจับตัวขององค์ประกอบทางเคมี 4 ชนิด หรือที่เรียกว่า เบส (Base) คือ Adenine Thymine Cytosine และ Guanine ซึ่งการเรียงตัวของเบสเหล่านี้ เปรียบเสมือนเป็นรหัสข้อมูลภายในเซลล์

7. สารพันธุกรรมที่มีใน โครโมโซมนี้จะแบ่งเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรก จะทำหน้าที่ควบคุมการทำงานในการสร้างโปรตีนต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานของเซลล์ต่าง ๆ ในอวัยวะของร่างกาย ส่วนนี้เรียกว่า ยีน “Gene” ซึ่งมีเพียง 10 เปอร์เซ็นต์ของจำนวน DNA ในนิวเคลียส / ส่วนที่สอง เป็นส่วนที่ไม่ได้ทำหน้าที่อะไรเป็นพิเศษเรียกว่า “Stutters” ซึ่งมี 90 เปอร์เซ็นต์ของ DNA ทั้งหมด ซึ่ง DNA ในส่วนนี้มีความหลากหลายในการเรียงตัวของเบส

โดยนักวิทยาศาสตร์ได้ศึกษาค้นพบว่าการเรียงตัวของเบสในส่วนที่เป็นยีนอาจจะมีซ้ำกันได้ในคนแต่ละคน เพราะเป็นส่วนในการควบคุมหน้าที่ต่าง ๆ ของอวัยวะในร่างกายซึ่งมีความหลากหลายไม่มากนัก เช่น ยีนควบคุมสีตา ก็จะมีแค่สีฟ้า สีน้ำตาล เป็นต้น การเรียงตัวของเบสในส่วนนี้จึงสามารถนำมาพิสูจน์บุคคลได้ และตั้งแต่ปี 2000 ได้มีการถอดรหัสยีนได้หมดแล้ว

8. สารพันธุกรรม DNA ในส่วน “Stutters” นี้เปรียบเสมือนเป็นลายเซ็นของเรา เนื่องจากคุณลักษณะเฉพาะในข้อ 7 ทั้งนี้ นักวิทยาศาสตร์ที่ค้นพบคุณสมบัติในข้อนี้ ได้ทำการวิจัยและยืนยันได้ว่า โอกาสที่การเรียงตัวของเบสใน DNA ส่วนนี้ จะมีโอกาสซ้ำกันระหว่าง 2 คน ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องพันทางพันธุกรรมกันเลยเพียงหนึ่งในหนึ่งพันล้านคน (million – billion)

9. การตรวจลำดับเบสในส่วน “Stutters” เพื่อพิสูจน์บุคคล ไม่ได้ตรวจสอบให้ครบทุกเบสของโครโมโซมทุกเส้น แต่นักวิทยาศาสตร์ได้พบว่า สามารถใช้เพียงบางตำแหน่งบนโครโมโซม 23 คู่ นั้น มาเปรียบเทียบ เนื่องจากบางตำแหน่งมีความหลากหลายมาก โดยได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานว่าในการพิสูจน์บุคคลด้วยวิธี DNA Fingerprint นี้ ต้องใช้การเปรียบเทียบตำแหน่ง (Locus) อย่างน้อย 10 ตำแหน่ง (Loci) ซึ่งปัจจุบัน FBI ของอเมริกาได้กำหนดเกณฑ์ว่าต้องตรวจถึง 13 ตำแหน่ง และกำลังเปลี่ยนเป็น 16 ตำแหน่ง

10. การตรวจ DNA Fingerprint ของไมโทคอนเดรีย จะต่างจากการตรวจในนิวเคลียส โดยจะกำหนดให้มีการเปรียบเทียบเพียง 4 ตำแหน่งเท่านั้น การรายงานผลก็ไม่เหมือนกับรายงานผลของ DNA นิวเคลียส

โดยสรุป เซลล์ในร่างกายมนุษย์นี้มี DNA อยู่ในโครงสร้างเซลล์ 2 ส่วนคือ ในโครโมโซม และในนิวเคลียส ซึ่งเป็นการถ่ายทอดจากบิดา และมารดาอย่างละ 50 เปอร์เซ็นต์ ซึ่ง DNA ส่วนนี้จะมีเพียง 2 ชุด

ส่วน DNA อีกส่วนอยู่ในโครงสร้างที่เรียกว่า ไมโทคอนเดรีย ซึ่งอยู่ในไซโทพลาซึม และ DNA ส่วนนี้ถ่ายทอดมาจากมารดา 100 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งอธิบายได้ว่า ในการปฏิสนธิของไข่จาก

มารดา กับเชื้ออสุจิจากบิดานั้น เกิดจากไข่ซึ่งมีไซโทพลาซึมมาด้วย มารวมกับเชื้ออสุจิ ซึ่งไม่มีไซโทพลาซึมมาด้วย เมื่อเกิดเป็นตัวอ่อนขึ้น ไซโทพลาซึมของตัวอ่อนจึงมาจากมารดาทั้งหมด โดยไมโทคอนเดรียจะมีจำนวนมากในเซลล์ ซึ่งหมายความว่า จะมีจำนวนมากกว่า 1 ชุด

ส่วนสารพันธุกรรม DNA ในโครโมโซมส่วนที่เป็น “Stutter” มีคุณสมบัติเฉพาะบุคคล ซึ่งใช้ในการพิสูจน์บุคคลได้แม่นยำที่สุด

ในขณะที่สารพันธุกรรม DNA ในไมโทคอนเดรียจะมีลักษณะเฉพาะที่จะพิสูจน์บุคคลได้เพียงว่าเป็นบุคคลที่มีสายพันธุ์ทางมารดาเดียวกันหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ครอบครัวนาย ก. กับ นาง ข. มีลูกสาว 1 คน ลูกชาย 1 คน และมีหลานสาวและหลานชายจากลูกสาวอย่างละ 1 คน กับทั้งมีหลานสาว และหลานชายจากลูกชายอย่างละ 1 คน / DNA ในไมโทคอนเดรียของ นาง ข, ลูกสาว, และหลานชาย หลานผู้หญิง ที่เกิดจากลูกสาว จะเหมือนกันทุกประการ ขณะที่หลานชาย หลานผู้หญิง ที่เกิดจากลูกชาย จะมี DNA ในไมโทคอนเดรีย เหมือนกับภรรยาของลูกชาย

ดังนั้น ประโยชน์ที่จะได้จากการตรวจ DNA Fingerprint ของโครโมโซม และไมโทคอนเดรีย จึงมีจุดประสงค์ที่ไม่เหมือนกัน โดยการตรวจ DNA ในไมโทคอนเดรียจะนำมาพิสูจน์บุคคล เมื่อการตรวจในโครโมโซมมีข้อจำกัด เช่น ไม่มี DNA ต้นฉบับ หรือ ไม่มี DNA ของบิดามารดา เนื่องจากได้เสียชีวิตไปแล้ว แต่กรรมวิธีการตรวจหลักการคล้ายๆกัน ดังจะได้อธิบายต่อไป

การประเมินวัตถุที่ส่งตรวจ¹¹⁰ เนื่องจากการตรวจลายพิมพ์ DNA เป็นการตรวจที่ต้องใช้เทคนิค และความชำนาญ กับทั้งมีต้นทุนที่สูง¹¹¹ ในบางกรณีวัตถุพยานที่นำมาส่งตรวจมี DNA ตีตมาเป็นจำนวนที่น้อยมาก ผู้เก็บรวบรวมวัตถุพยานที่ส่งตรวจต้องระมัดระวังรักษาวัตถุพยานไม่ให้สูญหาย เสียหาย หรือเสื่อมสลายไปน้อยที่สุด เพื่อการตรวจที่ได้ผลดีที่สุดและแม่นยำที่สุด จึงต้องมีการประเมินคุณภาพวัตถุที่ส่งตรวจโดยมีหลักการดังนี้ คือ

1. ตรวจสอบว่าวัตถุพยานแยกว่าเป็นเนื้อเยื่ออะไรก่อน เช่น เป็นเลือด น้ำลาย คราบอสุจิ กระดูก เส้นผม เพื่อเลือกวิธีสกัด DNA ให้เหมาะสมกับเนื้อเยื่อ

2. ตรวจสอบคุณภาพ DNA ของวัตถุพยาน

3. ตรวจสอบปริมาณของ DNA หากมีปริมาณน้อยจะต้องมีวิธีเพิ่มจำนวน DNA (Amplification) ด้วยเทคนิคอื่น ๆ

¹¹⁰ เติ้งอ้ออัง.

¹¹¹ สัมภาษณ์ ประรณนา พานทอง, นักวิทยาศาสตร์ (สบ.3), พิสูจน์หลักฐานจังหวัดนครสวรรค์, 7 สิงหาคม 2564, “ในปี 2564 เฉพาะการตรวจ DNA หรือวัตถุพยานทางชีวภาพ ต่อขึ้นต้นทุนที่รัฐต้องเสียค่าแลป วัสดุอุปกรณ์ น้ำยา ฯลฯ รวมๆแล้วราวๆประมาณ 3000 บาท ต่อขึ้น (โดยประมาณ) เป็นต้นทุนส่วนที่รัฐเสียไปกับการตรวจต่อขึ้นฯ” อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ข.

4. ตรวจสอบว่า DNA ที่ได้เป็นของมนุษย์หรือไม่

5. ตรวจสอบคุณภาพของ DNA (State) เช่น เป็น Single strand หรือเป็น Double stand จะได้เลือกวิธีการตรวจได้ถูกต้อง

การสกัด DNA จากเซลล์ กรรมวิธีในการสกัด DNA ค่อนข้างยาก มีเทคนิคที่ต้องใช้บุคลากรระดับนักวิจัย ต้องรู้ว่าสกัด DNA จากนิวเคลียส หรือ จากไมโทคอนเดรีย ต้องรู้ว่าเป็นเนื้อเยื่อประเภทใด เพื่อจะใช้วิธีสกัดส่วนที่ไม่ต้องการออกได้ถูกต้อง เช่น หากการตรวจจากคราบเลือดจะสกัดง่ายกว่าการตรวจจากชิ้นส่วนกระดูก หรือจากกล้ามเนื้อ เป็นต้น

การตรวจลายพิมพ์ DNA กรรมวิธีในข้อนี้ยากกว่าข้อ 3 ซึ่งโดยทั่วไปมี 2 วิธี คือ ทำด้วยมือ (Manual) และการทำโดยเครื่องอัตโนมัติ (Automate) แต่หลักการในการตรวจจะเหมือนกัน กล่าวคือ จากความรู้พื้นฐานว่า DNA ในส่วน “Stutters” เราจะนำมาใช้พิสูจน์บุคคล ซึ่ง DNA ส่วนนี้มาจากโครโมโซมทุกอัน

นักวิจัยได้ทำการวิจัยไว้แล้วและจะพบว่า “Stutters” ของแต่ละโครโมโซมจะมีบางส่วนของ DNA ที่ซ้ำกันน้อยมาก ดังที่กล่าวไปแล้ว ซึ่งเราสามารถเลือกเฉพาะท่อนของ DNA เหล่านี้ได้โดยใช้เอนไซม์ที่มีลักษณะเฉพาะ (Restricted endonuclease) จากนั้นแยกท่อน DNA ที่ถูกตัดตามความยาวแล้วเปลี่ยนถ่ายแถบของ DNA ไปอยู่บนแผ่นที่เหมาะสม ติดฉลากท่อน DNA ที่อยู่บนแผ่นโดยที่สารกัมมันตภาพรังสี หรือสารปลดกัมมันตภาพรังสี เปลี่ยนถ่ายแถบ DNA ที่ติดฉลากแล้วด้วยเทคนิคเฉพาะ

จากนั้นตรวจหาตำแหน่งของแถบ DNA โดยถ้าเป็นการใช้สารกัมมันตภาพรังสี ก็จะผ่านเครื่องเอ็กซ์เรย์ ผลจะปรากฏออกมาลักษณะ “Bar code” แต่หากไม่ใช้สารกัมมันตภาพรังสี ก็จะใช้วิธีย้อมสีแล้วอ่านด้วยเครื่องปรากฏเป็นเส้นกราฟในตำแหน่งต่าง ๆ กัน โดยเครื่องอื่นจะอ่านตำแหน่งให้โดยอัตโนมัติ

โดยทั่วไปเทคนิคที่ใช้กัมมันตภาพรังสีเป็นเทคนิคที่ทำด้วยมือต้นทุนต่ำกว่าเทคนิคที่ไม่ใช้กัมมันตภาพรังสีที่ใช้เครื่องตรวจอัตโนมัติ ทั้ง 2 วิธี มีข้อดีข้อเสียต่างกันกล่าว ๆ ดังนี้

- การตรวจด้วยมือมีต้นทุนที่ถูกกว่า แต่จะตรวจวัตถุพยานได้ไม่มากต่อการตรวจหนึ่งครั้ง และมีโอกาสที่จะเกิดข้อผิดพลาดจากมนุษย์ได้หลายขั้นตอน เช่น จากขั้นตอนควบคุมเวลา อุณหภูมิ การปนเปื้อน

- การตรวจด้วยเครื่องฯ แม่นยำในเรื่องเทคนิค และสามารถตรวจวัตถุพยานได้ครั้งละเป็นจำนวนมาก ประโยชน์ที่ได้อีกเหตุผล คือ หากมีวัตถุพยานเปรียบเทียบในภายหลัง ซึ่งอาจจะมีระยะเวลาห่างกันสามารถตรวจลายพิมพ์ DNA ของวัตถุพยานครั้งหลังอย่างเดียวแล้วมาเปรียบเทียบข้อมูลกับลายพิมพ์ที่เคยตรวจไว้ได้เลย ไม่ต้องนำวัตถุพยานมาตรวจเปรียบเทียบพร้อมกันอีกครั้ง

แต่หากเป็นการตรวจด้วยมือ จะต้องนำมาตรวจเปรียบเทียบพร้อม ๆ กันเสมอ เพื่อป้องกันการผิดพลาดทางเทคนิค

- ตั้งแต่ช่วงกลางปี 2541 ทางหน่วยงาน FBI ของสหรัฐอเมริกาได้ใช้เกณฑ์ใหม่ คือ ต้องตรวจเป็นจำนวน 13 ตำแหน่ง สำหรับ DNA¹¹²

ในขณะที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายหรือกฎข้อบังคับอันเป็นมาตรฐานว่าจะต้องตรวจ DNA ทั้งหมดกี่ตำแหน่ง

การแปลและสรุปผลลายพิมพ์ DNA¹¹³

เมื่อได้ผลการตรวจมาแล้วจะต้องมีการสรุปผลการตรวจ ซึ่งการสรุปผลมีได้ 3 แบบ ดังนี้

1. Exclusion หมายถึง ผลการตรวจยืนยันได้ถึงความขัดแย้ง 100 เปอร์เซ็นต์ โดยไม่จำเป็นต้องทำการตรวจเพิ่มเติมอีก ซึ่งหากเป็นการตรวจพิสูจน์ บิดา มารดา และบุตร หากผลออกมาเช่นนี้ ก็หมายความว่า ไม่ใช่บิดาของเด็กแน่นอน เนื่องจากตัวเลขที่ปรากฏในแถบของบุตร มีตัวเลขกำกับตำแหน่งที่ไม่ตรงกับบิดาหรือไม่มีในบิดา

ทั้งนี้ บุคคลที่จะเป็นลูกจะต้องมีสารพันธุกรรมมาจากบิดา และมารดาอย่างละครึ่ง ตัวเลขกำกับที่แสดงผลในกราฟครึ่งหนึ่งจะต้องเหมือนกับบิดาทุกตำแหน่ง อีกครึ่งหนึ่งเหมือนกับมารดาทุกตำแหน่ง เป็นต้น แต่กรณีหากเป็นการตรวจ DNA เพื่อพิสูจน์บุคคล หากผลออกมาในความหมายนี้ ก็หมายถึง DNA ที่เก็บมาได้ นั้น ไม่ใช่ หรือไม่ตรงกับ DNA ของผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา หรือจำเลย อาจเป็น DNA ของบุคคลอื่นที่อยู่หรือเข้ามาในที่เกิดเหตุ เป็นต้น

2. Inconclusion หมายถึง ผลการตรวจไม่สามารถสรุปผลได้ เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น เสื่อมสภาพ มีการปนเปื้อนของ DNA หรือมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในกรรมวิธีการตรวจ เช่น น้ำยาหมดอายุ เป็นต้น โดยผลจะปรากฏออกมาในแผ่นกราฟที่ไม่สามารถแสดงผลเป็นตัวเลขได้ในบางตำแหน่งที่ต้องมีตัวเลขกำกับ การที่ไม่มีตัวเลขขึ้นแสดงถึงการเสื่อมสลายของ DNA จึงเป็นการแปลผลในลักษณะว่า ยังสรุปไม่ได้

3. Conclusion หมายถึง เป็นการยืนยันบุคคล ซึ่งการสรุปผลจะต้องไม่มีข้อขัดแย้งตามเกณฑ์มาตรฐานสากล คือ ตัวเลขที่กำกับในกราฟแสดงผลจะต้องตรงกันกับ ผลตรวจ DNA ของบุคคลที่ใช้เปรียบเทียบ 10 ตำแหน่ง เช่นการตรวจพิสูจน์ บิดา มารดา และบุตร ตัวเลขกำกับ

¹¹² เพิ่งอ้าง.

¹¹³ พรทิพย์ โรจนสุนันท์, คุณหญิง, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ DNA Fingerprint, เอกสารประกอบการเรียน ในชั่วโมงเรียน “ภาพรวมของนิติเวชกับกระบวนการยุติธรรม,” หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันที่ 3, 17 กันยายน 2559, ห้อง 214 อาคารปิยชาติ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ในกราฟของบุตร จะต้องตรงกับตัวเลขในกราฟของบิดา 5 ตำแหน่ง และตรงกับกราฟของมารดาอีก 5 ตำแหน่ง

ส่วนในกรณีการส่งตรวจวัตถุพยาน เช่น DNA ของผู้ต้องสงสัย ตรงกับคราบอสุจิ ที่เป็นบนผ้าปูที่นอนผู้ตาย หรือไม่นั้น ตัวเลขกำกับในกราฟของผู้ต้องสงสัยต้องตรงกับ ตัวเลขที่กำกับในผลกราฟการตรวจ DNA ของคราบอสุจิบนผ้าปูที่นอน ครบถ้วนตรงกันทั้ง 10 ตำแหน่ง จึงจะถือว่าเป็นเจ้าของอสุจิ เป็นต้น

ประโยชน์ของการตรวจลายพิมพ์ DNA ¹¹⁴

ในปัจจุบันเรานำการตรวจลายพิมพ์ DNA มาใช้ในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มากมาย รวมทั้งการแพทย์ เช่น การวินิจฉัยโรคทางพันธุกรรม การวิเคราะห์ยีนมะเร็ง รวมถึงการตรวจทางนิติเวชวิทยา และนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย การตรวจในลักษณะนี้มักเป็นการพิสูจน์สายพันธุ์ของมนุษย์ในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

1. ในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งเป็นการพิสูจน์บุคคลที่ได้กระทำชำเราโดยสามารถตรวจ DNA จากคราบอสุจิ เส้นขนที่หัวหน่าว ที่มีรากขน น้ำลายซึ่งอาจมีเยื่อบุกระพุ้งแก้ม คราบเลือด และเซลล์เยื่อบุผนังช่องคลอดซึ่งจะติดอยู่ที่อวัยวะเพศชาย หากยังไม่มีมีการล้างอวัยวะเพศด้วยสบู่ สามารถตรวจเก็บ DNA ของฝ่ายหญิงจาก DNA ซึ่งยังติดอยู่ที่อวัยวะเพศของฝ่ายชายได้ ว่ามีการสอดใส่เกิดขึ้น สารคัดหลั่งที่ติดอยู่กับอวัยวะเพศชายนี้ อาจเป็นอสุจิของชายอื่นได้ และมีผลทำให้ตั้งท้องได้ เช่น คดีฟ้องร้องที่เกิดในต่างประเทศ เมื่อฝ่ายสามีคิดว่าภริยาของตนมีชู้ เนื่องจากเด็กที่เกิดมามีสีผิวที่แตกต่างจากตนและภริยา แต่เมื่อสืบไล่เรียงลำดับเหตุการณ์ผลปรากฏในตอนท้ายว่า ฝ่ายสามีนั่นเองที่ไปเที่ยวหญิงบริการโดยไม่ได้ใส่ถุงยางอนามัย ทำให้อสุจิของชายคนก่อนหน้าซึ่งอยู่ในช่องคลอดของหญิงบริการนั้น ติดมาบนอวัยวะเพศของสามี เมื่อสามีกลับมาบ้าน และได้ล้างอวัยวะเพศของตน และได้ร่วมเพศกับภริยาของตนต่อทำให้อสุจิของชายอื่นที่ติดมานั้น เข้าไปในมดลูกของภริยาและปฏิสนธิทำให้เกิดการตั้งครรภ์ขึ้น ¹¹⁵ ทั้งนี้การตรวจในเบื้องต้นการตรวจสามารถบอกได้ว่าเป็นอสุจิ หรือขนเพชร หรือไม่ โดยการดูด้วยกล้องจุลทรรศน์

แต่การที่จะบอกว่าวัตถุพยานนั้นเป็นของใครจะต้องใช้การตรวจ DNA ทั้งนี้ในสหรัฐอเมริกาคดีฆาตกรรมข่มขืนกระทำชำเรา จะมีการตรวจ DNA ของวัตถุพยานที่พบในผู้ตาย

¹¹⁴ เติ้งอ้อาง.

¹¹⁵ พรทิพย์ โรจนสุนันท์, คุณหญิง, การใช้หลักฐานดีเอ็นเอในศาลไทย, เลกเซอร์สัมมนา โครงการเสริมสร้างศักยภาพวิชาชีพและช่วยเหลือทางกฎหมาย หัวข้อเรื่อง “การใช้นิติวิทยาศาสตร์และดีเอ็นเอในการต่อสู้คดี” วันจันทร์ที่ 11 กุมภาพันธ์ 2556, เวลา 08.30-17.30 น. ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ไว้เสมอ แม้จะยังจับตัวผู้ร้ายไม่ได้ เมื่อตำรวจนำผู้ต้องหามาตรวจสอบในภายหลังก็จะสามารถหาตัวฆาตกรได้ แม้ในบางคดีเหตุการณ์ผ่านไปแล้ว 6-7 ปี นั้นเป็นเพราะการตรวจ DNA ในประเทศเขานั้นมีการรักษามาตรฐานดีมาก พยานที่ใช้หลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์นี้น่าเชื่อถือมากกว่าประจักษ์พยานอย่างแน่นอน นอกจากนี้ในบางครั้งผู้ต้องหาอาจจะฝากรอยกัดไว้บนร่างกายของผู้เสียหายหรือผู้ตายซึ่งสามารถนำคราบน้ำลายมาตรวจ DNA ได้ หรือแม้แต่รอยพิมพ์ฟันก็สามารถยืนยันตัวบุคคลได้

ปัจจุบันมีการตรวจในคนไข้ที่ตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืน ซึ่งมาทำแท้ง โดยสามารถทำการตรวจ DNA จากรกเทียมกับเลือดแม่ และนำมาดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่กระทำชำเราได้นอกจากนี้ วัตถุพยาน เช่น น้ำอสุจิ คราบอสุจิ ขนเพชรที่มีรากขน อาจพบในช่องคลอด บนเตียงนอน¹¹⁶ บนเสื้อผ้า บนผ้าขนหนู ในกระดวยชำระ ถูยางอนามัย และกางเกงในของผู้กระทำชำเรา (ในกรณีที่มีการล้างอวัยวะเพศแล้ว เนื่องจากสารคัดหลั่งของฝ่ายหญิงที่ติดอยู่ที่อวัยวะเพศของฝ่ายชาย และเมื่อเสร็จกิจอาจชำระข่มขืนไม่มีทางที่จะไปอาบน้ำชำระร่างกายในทันที แต่เมื่อได้มีการกระทำผิดขึ้นและได้ในสิ่งที่ตนต้องการแล้ว สิ่งต่อมาที่อาชญากรต้องการ คือ การหลบหนีอำพรางการสืบไล่กางเกงเพื่อหลบหนีออกจากที่เกิดเหตุ คือ ขั้นตอนแรกที่มาตราจะต้องทำ ทำให้สารคัดหลั่งของฝ่ายหญิงที่ติดอยู่ที่อวัยวะเพศของฝ่ายชายที่ยังสดใหม่ นั้น ข่มคิดไปที่กางเกงในของฝ่ายชายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้วิจัยมองว่าอาชญากรปัจจุบันทราบวิธีทำลายหลักฐานด้วยการใส่ถุงยางและการล้างอวัยวะเพศตนเองเท่านั้น ยังไม่ทราบถึงการที่จะทำลายวัตถุพยานจากกางเกงในของตนเอง เนื่องจากยังไม่เคยมีการออกสื่อว่ามีการตรวจเก็บวัตถุพยานจากกางเกงในของผู้ต้องหากับทั้งการข่มขืนกระทำชำเราที่มีการหลั่งอสุจิในช่องคลอดตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ทำให้น้ำอสุจิผสมปนเปกัน (Mix) ไม่อาจนำมาตรวจแยกได้ว่าเป็นของบุคคลใด¹¹⁷ แต่อาจตรวจหาสารคัดหลั่งที่มี DNA จากผนังเยื่อช่องคลอด จากกางเกงใน ด้านในของฝ่ายชายผู้ต้องสงสัยแต่ละคนเพื่อเป็นพยานหลักฐานประกอบในคดีได้

2. ในคดีฆาตกรรม¹¹⁸ ในคดีฆาตกรรม ที่มีการทำร้ายร่างกายกัน ทำให้มีเลือดออกก็สามารถตรวจ DNA จากคราบเลือดที่พบเพื่อหาฆาตกรได้ ตัวอย่างคดีดังในอเมริกา คือ คดีของนาย โอ เจ ซิมบ์สัน นักกีฬาอเมริกันฟุตบอล ที่ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ฆาตรกรของตนเอง ตำรวจได้นำถุงมือของชายที่มีคราบเลือดมาพิสูจน์พบว่า เป็นของผู้ตาย แต่ศาลไม่รับฟังเนื่องจากมาได้มาจากวัตถุพยานไม่โปร่งใส ส่วนคดีต่างๆไป เช่น การพิสูจน์ว่ามีคนเลือดที่พบใกล้ๆที่เกิดเหตุเป็นมีดที่ใช้

¹¹⁶ เพ็งอ้าง.

¹¹⁷ เพ็งอ้าง.

¹¹⁸ เพ็งอ้าง.

แท่งผู้ตายหรือไม่ หรือเชือกที่รัดคอผู้ตายมี DNA ของผู้ตายหรือของบุคคลใด หรือของผู้ต้องสงสัยหรือไม่ ก็ใช้วิธีการตรวจ DNA

ในประเทศไทยคดีที่โด่งดังในการนำเทคนิคทางนิติวิทยาศาสตร์ และการตรวจ DNA มาใช้ คือ คดีฆาตกรรมนักศึกษาแพทยเจเนจรา ทั้งนี้เพราะผู้กระทำผิดมีความรู้อย่างมากในการทำลายวัตถุพยานและพยานหลักฐานจนเกือบหมดสิ้น เมื่อประจักษ์พยานไม่มีเลย การพิสูจน์ความจริงจึงต้องใช้วิทยาศาสตร์ชั้นสูงเข้ามาจับ ซึ่งการตรวจ DNA ของคราบเลือดที่หายรถยนต์ ในห้องน้ำของผู้ต้องหา ขึ้นเนื้อในบ่อเกรอะ และกะโหลกศีรษะออกมาตรงกันกับผู้ตาย

ส่วนคดีที่น่าสนใจอีกคดีหนึ่ง คือ คดีวิสามัญนายสุพจน์ ที่จังหวัดอ่างทอง การพิสูจน์ความจริงว่าผู้ตายน่าจะถูกฆ่าที่จังหวัดอ่างทอง ไม่ใช่จังหวัดนนทบุรี ก็ใช้การตรวจ DNA โดยได้มีการไปตรวจหาต้นหญ้าที่เปื้อนเลือดในบริเวณของจังหวัดอ่างทองที่สงสัยว่าจะถูกฆ่า ทั้งที่เวลาได้ล่วงเลยมาหลายเดือนแล้ว ก็ยังสามารถตรวจพบคราบเลือดซึ่งก็นำมาพิสูจน์ลายพิมพ์ DNA และพบว่าตรงกันกับผู้ตายทั้ง 10 ตำแหน่ง จึงทำให้น่าเชื่อได้ว่าผู้ตายถูกทำให้บาดเจ็บตั้งแตอยู่ที่จังหวัดอ่างทองแล้ว เป็นต้น

3. การตรวจพิสูจน์ บิดา มารดา และบุตร เป็นการตรวจพิสูจน์ยืนยันว่าเป็นบุตรของบิดาหรือไม่ (Parentage Test) หรือเป็นบุตรของมารดาหรือไม่ (Maternity Test) โดยส่วนใหญ่ฝ่ายบิดามักไม่แน่ใจว่าใช่บุตรของตัวเองหรือไม่ ส่วนฝ่ายมารดามักไม่ค่อยมีปัญหา แต่ก็อาจมีกรณีสงสัยอยู่บ้าง เช่น การคลอดบุตรที่โรงพยาบาลแล้วเกรงว่าจะเกิดการสลับตัวเด็กขึ้น หรือ กรณียกไปคลอดในต่างประเทศแล้วไม่มีใบเกิดชัดเจน เมื่อนำบุตรกลับมาไทยก็ต้องมีการตรวจ DNA ยืนยัน หรือในกรณี ชาย หญิง ที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน เมื่อมีบุตรและต้องการความถูกต้องทางทะเบียนทางเขตก็มักขอให้ไปตรวจ DNA เพื่อยืนยันความเป็นบุตร หรือคดีที่มีกองมรดก คดีเหล่านี้มีตัวเงินเข้ามาพัวพันเกี่ยวข้อง หากมีข้อสงสัยก็สามารถตรวจเพิ่มเติมได้จากหลายสถาบัน หรือใช้สถาบันที่น่าเชื่อถือที่สุด ซึ่งการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์มีอยู่ตามมหาวิทยาลัยที่เป็น โรงเรียนแพทย์ บางกรณีการตรวจพิสูจน์อาจขาด DNA ของบิดา หรือมารดาไปคนใดคนหนึ่ง การตรวจ DNA จึงต้องทำการตรวจทั้งในนิวเคลียส และในไมโทคอนเดรียมาใช้ร่วมกันอีกด้วย

4. การตรวจพิสูจน์การติดเชื้อ HIV¹¹⁹ ไวรัส HIV มีลายพิมพ์ DNA ที่มีลักษณะเฉพาะหมายความว่า ผู้รับเชื้อกับผู้ให้เชื้อ จะมีเชื้อ HIV ที่มีลายพิมพ์ DNA เหมือนกัน ในสหรัฐอเมริกาเคยมีคนไข้ฟ้องแพทย์ผู้ผ่าตัดว่าเป็นผู้ปล่อยเชื้อ HIV ให้ แต่เมื่อตรวจ DNA แล้วพบว่า ลายพิมพ์ DNA ไม่ตรงกัน จึงทำให้สรุปได้ทันทีว่าแพทย์ไม่ใช่ผู้ปล่อยเชื้อ ในอเมริกาทนายความใช้ความรู้ในประเด็นด้าน DNA เรียกค่าเสียหายให้โจทก์ จากคนที่ปล่อยเชื้อ HIV ได้

¹¹⁹ เพิ่งอ้าง.

5. ประโยชน์ด้านอื่น ๆ และในคดีละเมิด ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ที่ใช้การตรวจ DNA มาช่วย นอกเหนือจาก 4 ข้อดังกล่าวแล้ว เราอาจนำ DNA มาใช้ในการดำเนินคดีด้านอื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น การตรวจ DNA ของพืชหรือสัตว์ ก็สามารถทำได้ ลักษณะคดีที่อาจนำมาใช้ เช่น คดีลิขสิทธิ์ การขโมยพืช หรือสัตว์ที่มีราคา แม้แต่คดีไม้ป่าสาละวินก็สามารถทำการตรวจ DNA ของต่อไม้ และท่อนซุงที่พบก็อาจบอกได้ว่าตัดมาจากประเทศพม่า หรือตัดจากฝั่งไทย หรือแม้แต่ในกรณีละเมิดที่การกระทำละเมิดผูกโยงกับนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะ ได้กล่าวต่อไป เป็นต้น

2.2.3.4 แนวคิด ทฤษฎี และความสำคัญในการคุ้มครอง ป้องกันสถานที่เกิดเหตุของประเทศ ไทย ที่ยังไม่มีเป็นกฎเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ร่วมกัน และยังไม่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือเกณฑ์มาตรฐานกลางที่ทั้งประเทศต้องกระทำในขั้นตอนเดียวกันและกระบวนการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ที่โดยเฉพาะคดีที่มีการตายโดยผิดธรรมชาติเกิดขึ้น สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยในสาขานิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนตำรวจ และโดยเฉพาะในโรงเรียนนายร้อยตำรวจเอง ก็ยังเป็นการเรียนการสอนที่เป็นเพียงอ้างอิงจากหลักการตรวจ คุ้มครองสถานที่เกิดเหตุจาก FBI ของสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ว่าควรกระทำหรือไม่ควรกระทำเช่นไรเท่านั้น¹²⁰ ซึ่งจะมีรายละเอียด หัวข้อที่แตกต่างกันเล็กน้อยในแต่ละการเรียนการสอนของคณาจารย์แต่ละท่าน ดังนั้นในการอธิบายในหัวข้อต่อไปนี้จะอ้างอิงจากคำราและคำบรรยายในชั้นเรียนทั้งที่มาจากฝั่งทางโรงเรียนนายร้อยตำรวจฝั่งสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ กลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุศูนย์พิสูจน์หลักฐาน ฝั่งสำนักงานอัยการสูงสุด ฝั่งทางสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และในชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

A. การป้องกัน และรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในขั้นตอนการตรวจ สถานที่เกิดเหตุทั้งหมด แต่เนื่องจากแต่ละคดีถ้าไม่มีการป้องกัน และรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ถูกวิธี แล้ว ขั้นตอนต่อมาในการตรวจสถานที่เกิดเหตุย่อมไม่ได้ผล วัตถุพยานที่ได้ อาจไม่ใช่วัตถุพยานที่จะนำไปสู่การจับกุมคนร้ายที่แท้จริง แต่อาจนำไปสู่การจับกุมผู้บริสุทธิ์ได้ และอาจจะมีปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย

เมื่อเจ้าหน้าที่ชุดแรกไปถึงสถานที่เกิดเหตุ (โดยมากจะเป็นตำรวจสายตรวจมอเตอร์ไซค์) จะต้องรับทำความเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากนั้นจะต้องทำการบันทึกเวลาต่าง ๆ ไว้อย่างละเอียด เช่น เวลาที่เกิดเหตุหรือทราบเหตุ เวลาเริ่มแจ้งเหตุ เวลาที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุ

¹²⁰ สันดี สุขวัจน์, “คำบรรยายวิชาพิสูจน์หลักฐาน๑สำหรับผู้สอบเลื่อนยศขึ้นเป็นร้อยตำรวจตรี เพื่อบรรจุเข้างานสายปราบปราม, สนง.ตำรวจภูธรภาค 7, เมื่อเดือน สิงหาคม 2554.” ปรากฏตามพื่นจัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ https://drive.google.com/drive/folders/1-x_xXdrelao-7ErMwvxkbux6oza4Q4E?usp=sharing

เป็นต้น การบันทึกเวลาเป็นสิ่งสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบค่าให้การของผู้ต้องสงสัย และเป็นประโยชน์สำคัญในการเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

เมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษที่จะไม่ทำลายวัตถุพยานที่อาจพบได้ เช่น บริเวณประตูทางเข้า ลูกบิดประตู ที่สวิตช์ไฟ ที่พื้น เป็นต้น นอกจากนี้จะต้องสังเกตและบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย เช่น ประตู หน้าต่าง นั้นเปิดอยู่หรือไม่ ล็อกกุญแจหรือถูกลักขโมยหรือไม่ ไฟหรือผ้าม่านปิดอยู่หรือไม่ มีกลิ่นควันบุหรี่รวมทั้งกลิ่นอื่นหรือไม่ เป็นต้น สิ่งของต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุจะต้องไม่ถูกเคลื่อนย้ายโดยเด็ดขาด เพื่อว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ชุดต่อไปเข้ามาตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ สภาพ และเงื่อนไขต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุยังคงใกล้เคียงกับสภาพเริ่มแรกเมื่อเกิดมากที่สุด หากมีความจำเป็นที่จะต้องเคลื่อนย้ายสิ่งของบางอย่าง เช่น ปืน ปลอกกระสุนที่ตกอยู่ซึ่งอาจถูกพวกไทยมุงเหยียบย่ำทำลาย หรือถูกตะจนสูญหายไป จะต้องระมัดระวังมากที่สุด โดยจะต้องคำนึงเสมอว่าวัตถุเหล่านั้นมีลายนิ้วมือติดอยู่ ก่อนเคลื่อนย้ายจะต้องทำสัญลักษณ์ไว้อย่างละเอียด เพื่อว่าจะได้นำมาวางไว้ที่เดิมได้อย่างถูกต้อง หลังจากนั้นขั้นตอนต่อไป คือ การวางแผนป้องกันสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้พ้นจากการทำลายของผู้ไม่เกี่ยวข้อง และจากเจ้าหน้าที่ ๆ ขาดความรู้ความเข้าใจ สำหรับในสหรัฐอเมริกา นั้นคดีที่เกี่ยวกับชีวิตต้องปิดทางเข้าสถานที่เกิดเหตุทั้งหมดเพื่อป้องกันบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องซึ่งจะทำให้วัตถุพยานถูกเคลื่อนย้ายทำลาย สูญหาย หรือถูกปนเปื้อน แม้แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ในสถานที่เกิดเหตุนั้น และเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูงก็ถือว่าเป็นบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเช่นกัน ¹²¹

B. อุปกรณ์ที่ใช้ป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ในการป้องกัน และรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ดี นอกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันแล้วก็ควรจะมีอุปกรณ์ช่วยในการป้องกัน และรักษาสถานที่เกิดเหตุ ทั้งการป้องกันรอบๆสถานที่ และวัตถุพยานภายในสถานที่เกิดเหตุด้วย อุปกรณ์ดังกล่าวได้แก่

- เทป หรือสายกันสถานที่เกิดเหตุ (Police Line) เป็นแถบพลาสติกเขียนว่า “ห้ามเข้าสถานที่เกิดเหตุ คำสั่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจ” หรือ “Police line do not cross” เป็นต้น

- ตาข่ายคลุมมม หมวก เพื่อป้องกันเส้นผมของบุคคลในทีมร่วงหล่นเพิ่มเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ถูกลมรองเท้า เพื่อสวมเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ช่วยไม่ให้มีการเพิ่มรอยรองเท้าของผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุ

¹²¹ ดิเรก ธนานันท์นิवास กลุ่มงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ศพฐ.7, และ จันที แจ่มจันทร์ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ในหนังสือชื่อ “คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ สำหรับพนักงานอัยการ,” สำนักงานคดีแรงงานภาค 9,สำนักงานอัยการสูงสุด, พิมพ์ครั้งที่ 2 (ม.ป.ท: ม.ป.พ, 2556), น. 2.3.1-53-54.

- ถุงมือ เป็นอุปกรณ์ที่ตำรวจทั่วโลกนิยมใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อช่วยไม่ให้เกิดการเพิ่มเติม หรือทำลายวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ เช่น เพิ่มลายนิ้วมือ เหนือ ใคร ของเจ้าหน้าที่ผู้จำเป็นต้องจับวัตถุพยาน¹²²

C. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ¹²³ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เป็นขั้นตอน และกระบวนการต่าง ๆ ที่ดำเนินการในสถานที่เกิดเหตุเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุพยาน มีขั้นตอนพื้นฐานสำหรับปฏิบัติในสถานที่เกิดเหตุในคดีต่าง ๆ เช่น คดีเกี่ยวกับทรัพย์ เกี่ยวกับชีวิต เพลิงไหม้ และระเบิด รวม 5 ขั้นตอน โดยท่านอาจารย์ พลตำรวจโท สันต์ สุขวัจน์ ได้อธิบายไว้ดังนี้...

ขั้นตอนที่หนึ่ง : การวางแผนในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุก่อนที่จะเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในแต่ละคดีจะต้องมีการวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้มีความเหมาะสมในการปฏิบัติงานทุกครั้งเนื่องจากไม่มีสถานที่เกิดเหตุใดที่เหมือนกัน

ขั้นตอนที่สอง : การบันทึกสภาพของสถานที่เกิดเหตุ มี 3 ขั้นตอนหลัก คือ

1. การจดบันทึก เป็นการบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ที่พบในสถานที่เกิดเหตุ
2. การถ่ายภาพ เป็นการบันทึกสภาพสถานที่เกิดเหตุที่ดีที่สุดและใช้เป็นหลักฐานถึงชั้นศาล
3. การวาดแผนที่และแผนผัง เป็นการเสริมรายละเอียดเพื่อให้เข้าใจสถานที่เกิดเหตุมากขึ้น

ขั้นตอนที่สาม : การตรวจค้นหาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ เป็นหลักและขั้นตอนของกระบวนการในการค้นหา เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุพยาน มีหลายวิธีได้แก่ การค้นหาแบบใช้จำนวนคนเดินแถวเป็นหน้ากระดาน แบบหน้ากระดานประยุกต์ แบบแบ่งพื้นที่ แบบวงกลม หรือแบบก้นหอย เป็นต้น

ขั้นตอนที่สี่ : การเก็บรวบรวมและเก็บวัตถุพยาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะจะต้องกระทำโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจโดยตรงและมีความรู้ความชำนาญเท่านั้น

ขั้นตอนที่ห้า : การประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นการรวบรวมข้อมูลและพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาจากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ นำมาวิเคราะห์ว่าเกิดเหตุการณ์ขึ้นได้อย่างไร ใครเป็นผู้กระทำความผิด

D. การเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ¹²⁴ หลักในการเก็บวัตถุพยาน จะต้องทำการเก็บวัตถุพยานซึ่งจะสูญหายหรือเสียหายได้ง่ายเป็นลำดับแรก ในกรณีที่มีวัตถุพยานหลายชนิดไม่ควรเก็บไว้ในที่เดียวกัน เพราะอาจทำให้เกิดการสับสนและปนเปื้อนได้ วัตถุพยานบางชนิดอาจเสียหายไป การเก็บวัตถุพยานควรกระทำโดยผู้ที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเท่านั้น ตั้งแต่เริ่มต้นการเก็บ

¹²² เพ็งอึ้ง.

¹²³ เพ็งอึ้ง, น. 2.3.1 – 55.

¹²⁴ เพ็งอึ้ง.

จนถึงการพิสูจน์ วัตถุพยานนั้นควรให้ผ่านมือน้อยคนที่สุด การเก็บตัวอย่างวัตถุพยานควรเก็บให้มากที่สุด เพราะบางสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย ทำให้ไม่สามารถกลับไปเก็บวัตถุพยานเพิ่มเติมได้ การเก็บวัตถุพยานแต่ละชนิดมีดังนี้

1) วัตถุพยานที่มีรอยลายนิ้วมือแฝงติดอยู่ ควรเก็บในลักษณะที่ไม่ให้มีการสัมผัสกับวัตถุอื่นเพราะอาจทำให้รอยลายนิ้วมือแฝงลบเลือนไปได้ ถ้าสามารถเก็บลายนิ้วมือแฝงในสถานที่เกิดเหตุได้ควรเก็บโดยวิธีการต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุอย่างถูกวิธี เช่น ใช้ผงฝุ่น ถ่ายภาพ เป็นต้น

2) เครื่องมือที่คนร้ายใช้ในการกระทำความผิด ถ้าเป็นโลหะควรเก็บไว้โดยวิธีป้องกันการความชื้น

3) เสื้อผ้าที่มีคราบเลือดหรือคราบอสุจิติดอยู่ ควรหึ่งลมให้แห้งและเก็บไว้ในถุงกระดาษ

4) เสื้อผ้าของผู้ต้องสงสัย ก็บรรจุใส่ถุงกระดาษเช่นเดียวกัน

5) อาวุธปืนควรเก็บไว้อย่างแน่นหนา ในหีบห่อที่แข็งแรง เช่น กล่องไม้ โดยไม่ใช้วัตถุใดห่อหุ้ม ซึ่งอาจทำให้ลายนิ้วมือแฝงที่ติดอยู่ที่อาวุธนั้นสูญหายไป

6) ปดอกระสุนหรือลูกกระสุนปืน ควรจัดเก็บไว้แยกจากกัน โดยใช้สำลีห่อหุ้มกันกระแทก เพื่อไม่ให้เกิดรอยครูด บูด ยุบ

7) เศษอาหารหรือของเหลวที่อาเจียนออกมาจากร่างกาย เพื่อตรวจพิสูจน์ทางด้านยาพิษ ต้องเก็บไว้ในขวดแก้วที่ปิดสนิท เพื่อป้องกันการระเหยของสารบางชนิดที่ปะปนอยู่

8) ยาทั้งชนิดเม็ดและแคปซูล ควรเก็บในหลอดแก้วอย่างแน่นหนาแล้วใช้ฟองน้ำ หรือสำลีห่อหุ้มไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้แตกเสียหาย กรณียาเสพติดต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

9) แผ่นกระดาษที่ถูกเพลิงไหม้จนดำเกรียม แต่ยังคงสภาพเป็นแผ่นอยู่ อาจมีข้อความที่บันทึกซึ่งเป็นประโยชน์ต่อคดี ควรเก็บไว้ในกล่องที่แข็งแรง และบุภายในด้วยสำลี ควรถือนำส่งด้วยตนเองไม่ควรใช้ระบบขนส่งปกติ

10) วัตถุพยานที่มีขนาดเล็ก เช่น เส้นผม เส้นใย หรือเศษแก้ว ใช้ปากคีบจับขึ้นมาหรือใช้แผ่นเทปใสปิดลงบนพื้นที่ ๆ สงสัย วัตถุพยานจะติดขึ้นมากับแผ่นเทปใส

11) วัตถุพยานประเภทสารระเหย เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ควรเก็บไว้ในกระป๋องที่สะอาด ปิดฝาสนิทเพื่อป้องกันการระเหย ไม่ควรเก็บในขวดหรือถุงพลาสติกเพราะอาจเกิดการละลาย และทำให้สารอื่นเจือปน

12) การเก็บเขม่าปืนที่มีมือ ควรเก็บด้วยก้านสำลี ชุบกรดไนตริก 5% บรรจุของพลาสติกแยกซองแล้วบรรจุลงในซองกระดาษที่บันทึกรายละเอียด และต้องเก็บภายในเวลาที่กำหนด

13) การเก็บตัวอย่าง DNA ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ และภาชนะที่ปราศจากการปนเปื้อน

เก็บอย่างระมัดระวัง การเก็บที่ตัวบุคคลควรมีการบันทึกยินยอมให้เก็บจากบุคคลนั้นด้วย

การเก็บรวบรวมวัตถุพยานเพื่อส่งตรวจพิสูจน์นั้น ถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้นจึงควรปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด ไม่ควรละเลย หรือเพิกเฉยโดยเด็ดขาด ไม่ควรจับต้องวัตถุพยานโดยตรงและควรใส่ถุงมือในการเก็บวัตถุพยาน หากจำเป็นต้องจับวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุควรปฏิบัติดังนี้¹²⁵

1. จับจุดที่เล็กที่สุดที่บุคคลธรรมดาทั่วไปไม่จับ เช่น ถ้วยแก้วให้ใส่ถุงมือจับที่ขอบปากด้านบน และมุมของกันแก้ว หากเป็นขวดก็ใช้ปากกิบ ฝักที่คอขวด เพื่อที่จะสามารถเก็บลายนิ้วมือหรือตัวอย่าง DNA ได้

2. อย่าเอาผ้าเช็ดหน้า หรือผ้าอื่นใดจับหรือห่อวัตถุพยานขึ้นมาโดยเด็ดขาด เพราะอาจทำลายรอยนิ้วมือแฝงได้

3. ของชิ้นเล็ก ๆ ควรใช้ปากกิบจับสัน ของสิ่งนั้นขึ้นมา แล้วเก็บในถุงพลาสติก หรือเก็บในกล่องที่มีฝาปิด

4. ถ้าหากเป็นกระดาศ ให้ใส่ถุงมือจับที่ริมมุมใดมุมหนึ่ง หรือใช้ปากกิบจับจะดีที่สุด

5. หากเป็นอาวุธปืนให้ใช้ลวดหรือเชือกสอดเข้าไปที่โกร่งไกปืนแล้วยกขึ้น ห้ามใช้ไม้หรือของแข็งอื่นใดสอดเข้าไปในปากลำกล้องโดยเด็ดขาด เนื่องจากจะทำให้เกิดการครูด หรือเกิดรอยที่ปากลำกล้องและทำให้การตรวจรอยกระสุนคลาดเคลื่อน

รายละเอียดที่ควรบันทึกในการเก็บวัตถุพยาน ควรบันทึกไว้บนภาชนะที่ใช้เก็บวัตถุพยาน สิ่งที่ควรบันทึกไว้ได้แก่ ชื่อผู้เก็บวัตถุพยานและชื่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง วัน เดือน ปี และเวลาที่เก็บวัตถุพยาน และที่เกิดเหตุ ประเภทของคดี ลักษณะของวัตถุพยานที่เก็บ ตำแหน่งที่พบรายละเอียดย่อของคดี ที่ตั้งของสถานที่เกิดเหตุ

E. การเก็บรักษาวัตถุพยานทางชีววิทยา หรือ DNA¹²⁶ วัตถุพยานทางชีววิทยาและ DNA คือ วัตถุพยานที่ได้มาจากสิ่งมีชีวิต เช่น โลหิต คราบโลหิต อสุจิ คราบอสุจิ เซลล์เยื่อกระดูก ฟัน แก้วเส้นผม เส้นขน น้ำลาย น้ำเหลือง สารคัดหลั่งจากช่องคลอด กระดุก ฟัน ปัสสาวะ อุจจาระ และคราบของสิ่งเหล่านี้ เป็นต้น ซึ่งวัตถุพยานแต่ละชนิดจะมีปริมาณ DNA แตกต่างกัน โดย ท่านอาจารย์จินตนา ประคูกาญจนานา และ สุเจตนา โสคติพันธ์ ได้อธิบายไว้ตามตารางต่อไปนี้...

¹²⁵ เพิ่งอ้าง, น. 2.3.1 – 56.

¹²⁶ จินตนา ประคูกาญจนานา และ สุเจตนา โสคติพันธ์, การตรวจทางชีววิทยา และดีเอ็นเอ ในหนังสือชื่อ คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ สำหรับพนักงานอัยการ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการสูงสุด, (ม.ป.ท: ม.ป.ท, 2556), น. 2.3.5 – 96.

ตารางที่ 2.2 ปริมาณ DNA ในสารคัดหลั่งประเภทต่าง ๆ ของมนุษย์

ชนิดของตัวอย่าง	ปริมาณ DNA
เลือด	20,000-40,000 ng/ml (นาโนกรัม ต่อ มิลลิลิตร) ¹²⁷
คราบเลือด	250-500 ng/cm ² (นาโนกรัม ต่อ ตารางเซนติเมตร)
น้ำอสุจิ	150,000-300,000 ng/ml (นาโนกรัม ต่อ มิลลิลิตร)
ของเหลวที่ป้ายจากภายในช่องคลอด	10-3,000 ng/swab ¹²⁸
เส้นผมติดราก	1-750 ng/root (นาโนกรัม ต่อ หนึ่งรากผม)
เส้นขนติดราก	1-10 ng/root
น้ำลาย	1,000-10,000 ng/ml
ของที่ป้ายจากช่องปาก	100-1,500 ng/swab
ปัสสาวะ	1-20 ng/ml
กระดูก	3-10 ng/mg
เนื้อเยื่อ	50-500 ng/mg

การรักษาวัตถุพยานทางชีววิทยา และ DNA มีความสำคัญมาก เนื่องจากวัตถุพยานสาขานี้เป็นสิ่งที่ออกมาจากสิ่งมีชีวิต จึงสามารถนำไปใช้ได้ ดังนั้นผู้เก็บวัตถุพยานจำเป็นต้องมีความรอบคอบ และระมัดระวัง ตั้งแต่การเก็บโดยวัตถุพยานทุกชิ้นต้องทำให้แห้งโดยการฝังลม และจะต้องบรรจุวัตถุพยานในภาชนะที่เป็นกระดาษ เพื่อป้องกันความชื้นที่เกิดขึ้นหากวัตถุพยานยังไม่แห้งสนิท

การรักษาวัตถุพยานนั้น ง่ายและสะดวกที่สุด คือ ทำให้วัตถุพยานทุกชนิดแห้งโดยการฝังลม ห้ามตากแดด หลังจากบรรจุในภาชนะกระดาษแล้ว วัตถุพยานจะสามารถอยู่ได้ที่อุณหภูมิห้องก่อนนำส่งห้องปฏิบัติการได้นาน

กรณีวัตถุพยานที่เป็นโลหิตสด คราบอสุจิสด ต้องนำไปใส่ตู้เย็นช่องปกติ ห้ามนำเข้าช่องแช่แข็ง ในขณะที่นำส่งต้องใส่ภาชนะที่เก็บความเย็นได้ตลอดการนำส่ง

F. การส่งมอบ / ส่งต่อวัตถุพยาน ต้องกระทำภายใต้กฎแห่งห่วงโซ่การครอบครองพยานวัตถุ หรือ (Chain of Custody)

¹²⁷ 20000 นาโนกรัม = 0.02 มิลลิกรัม .

¹²⁸ การเก็บตัวอย่างส่งตรวจ หรือ Swab หมายถึง เทคนิคในการเก็บตัวอย่างที่เป็นสารคัดหลั่ง เช่น น้ำมูก น้ำลาย เสมหะ เพื่อส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ อ่านว่า 10 ถึง 3000 นาโนกรัม ต่อการสวอบ 1 ครั้ง หรือ 1 ก้าน.

ห่วงโซ่การครอบครองพยานวัตถุ หรือ (Chain of Custody) หมายถึง การที่พยานวัตถุ นั้นได้มีการครอบครองโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งปราศจากการปนเปื้อน หรือการเปลี่ยนแปลงของพยานวัตถุ จนกว่าจะได้รับการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ และส่งผลการตรวจไปยังศาล โดยทั่วไปแล้วในทางปฏิบัติจะทำโดยมีเอกสารกำกับพยานวัตถุที่ระบุเกี่ยวกับการเก็บ หรือ ได้รับพยานวัตถุนั้น โดยผู้ใดเป็นผู้เก็บหรือรับมา เวลาใด ลักษณะพยานวัตถุเป็นเช่นไร เคลื่อนย้ายไปที่ใดหรือส่งต่อไปยังผู้ใด เวลาใด เรื่อยไปจนถึงห้องปฏิบัติการที่ทำการตรวจพยานวัตถุนั้นทางวิทยาศาสตร์ และสุดท้ายคือ ทำลายพยานวัตถุขึ้นอย่างไร รวมถึงเอกสารที่แสดงถึงผลการตรวจพิสูจน์ซึ่งจะต้องส่งไปยังศาล ด้วย เอกสารกำกับนี้จะต้องแสดงให้เห็นว่าไม่มีการปลอมแปลงหรือแก้ไข จนกว่าจะไปถึงศาล¹²⁹

การไม่แสดงถึงห่วงโซ่การครอบครอง (Chain of Custody) จะก่อให้เกิดผลเสียในคดีอย่างมาก อาจทำให้พยานวัตถุนั้นหมดคุณค่าในทางคดีความ เนื่องจากจะทำให้ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า พยานหลักฐานที่นำไปตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีการปนเปื้อน ปลอมแปลง หรือสลับ หรือ แก้ไขพยานวัตถุหรือไม่ ซึ่งหากพิสูจน์ไม่ได้จะทำให้พยานวัตถุนั้นตกไปอยู่ในความสงสัยอัน สมควร (Reasonable Doubt) และศาลจะไม่รับฟังพยานวัตถุนั้น¹³⁰

ดังนั้น ควรมีแบบฟอร์มการส่งมอบวัตถุพยาน มีการลงลายมือชื่อบนแบบฟอร์ม และ ภาชนะบรรจุทุกครั้งที่มีการส่งมอบ

วัตถุพยานทางชีวภาพทุกชนิดต้องมีการเขียนระบุรายละเอียดที่ชัดเจนเพียงพอ เช่น หมายเลขคดี หมายเลขวัตถุพยาน ชนิดลักษณะ จำนวนชิ้นที่ส่งตรวจ วันที่เก็บ สถานที่เก็บ ชื่อผู้เก็บ และต้องปิดผนึกให้เรียบร้อย ลงลายมือชื่อกำกับไว้ที่ผนึกทุกครั้ง ซองที่ปิดผนึกแล้วห้ามเปิดผนึก อีกจนกว่าจะส่งถึงห้องปฏิบัติการ การส่งต่อวัตถุพยานทางชีวภาพทุกครั้งจะต้องมีการลงลายมือชื่อ ของผู้รับกำกับลงบนซอง หรือกล่องที่ใส่วัตถุพยานทางชีวภาพ หรือมีเอกสารกำกับการส่งต่อโดย ไม่ขาดตอน ถูกต้องตามลำดับการครอบครองวัตถุพยาน Chain of Custody ซึ่งจะปรากฏเป็นตาราง อยู่ด้านข้างภาชนะบรรจุ ตามกฎหมายแล้ววัตถุพยานใดที่เกิดเหตุเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงาน สอบสวนเจ้าของสำนวน ดังนั้นเมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุเก็บวัตถุพยานแล้วจะต้องส่งมอบ ใให้กับพนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวน เพื่อทำการส่งห้องปฏิบัติการต่อไป โดยจะต้องลงลายมือ ชื่อ รับ-ส่ง ให้ครบถ้วน¹³¹

¹²⁹ วิศาล วรสุวรรณรักษ์, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติพันธุศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561), น. 199.

¹³⁰ เพิ่งอ้าง.

¹³¹ จินตนา ประจุกาญจน, อ้างแล้ว เชียงธรรมที่ 117, น. 2.3.5-96.

G. ข้อจำกัดการเก็บวัตถุพยานบางประเภท ¹³²

- การเก็บเขม่าดินปืนที่มือนั้น ในบุคคลที่มีชีวิตจะต้องกระทำภายใน 6 ชั่วโมงหลังเกิดเหตุ หรือในบุคคลที่เสียชีวิตแล้วต้องกระทำภายใน 24 ชั่วโมง เป็นต้น ¹³³

- โลหิตสด เช่นจากศพผู้ตาย ต้องใส่ขวดที่มีสารกันโลหิตแข็ง ชื่อที่เรียกว่า EDTA ปิดฝาพลิกขวดไปมาเบา ๆ ให้สารละลายผสมสมกับโลหิตเป็นเนื้อเดียวกัน ใส่กระดิกหรือกล่องโฟมแช่น้ำแข็ง นำส่งตรวจภายใน 24 ชั่วโมง หรือถ้าไม่สามารถส่งได้ทันเวลา ควรหยุดเลือดนั้นบนผ้ากอซ ผึ่งลมให้แห้ง บรรจุของกระดาก วัตถุพยานที่เป็นคราบเลือดแห้งแล้วนี้ สามารถเก็บที่อุณหภูมิห้องได้

- คราบโลหิตบนพื้นหรือผนัง ให้ใช้สำลีพันปลายไม้ชุบน้ำสะอาดหมาด ๆ เช็ดรอบคราบโลหิตนั้น และผึ่งลมให้แห้ง บรรจุของกระดากเช่นเดิม

- คราบโลหิตตามเสื้อผ้า ที่นอน หมอน มุ้ง ให้ผึ่งลมวัตถุพยานให้แห้ง แล้วบรรจุวัตถุพยานทั้งชิ้นลงในซองกระดาก แยกชิ้น แยกซอง ต่างหากจากกัน

- เส้นผม เส้นขน ไม่ควรใช้เครื่องดูดฝุ่น ให้ดูที่ผิวสัมผัส เลือกว่ามีรากถ้าสามารถกระทำได้

- คราบอสุจิแห้ง มักติดอยู่ตามเป้กางเกง ผ้าปูที่นอน ใช้หลักการเก็บเช่นเดียวกับคราบโลหิต

- อสุจิสด ใช้สำลีพันปลายไม้เช็ดเก็บคราบ ผึ่งลมให้แห้ง เก็บบรรจุในซองกระดาก

- เศษผิวหนัง เนื้อเยื่อ ปากคิบบีเซลล์แอลกอฮอล์ให้สะอาด คีบเก็บใส่ซองพลาสติก แต่ถ้าเนื้อยังสดต้องแช่น้ำแข็งส่งตรวจให้เร็วที่สุด

- คราบน้ำลาย ก้นบุหรี่ เศษกระดากหรือทิชชู ควรผึ่งลมให้แห้ง บรรจุของกระดากเช่นกัน

- สารคัดหลั่งที่ป้ายจากช่องคลอดในคดีทางเพศ (Sexual Evidence) ควรใช้ก้านพันสำลีขนาด 0.5 x 1.4 ซม. ซึ่งหากใช้ก้านสำลีขนาดดังกล่าวนี้เมื่อเก็บให้ชุ่มเต็มที่แล้ว สำลีจะมีความจุประมาณ 100 μ l (ไมโครลิตร) ¹³⁴ ซึ่งจะเป็ปริมาณที่พอเหมาะ ป้ายเก็บจำนวน 2-3 ก้าน เขียนระบุให้ชัดเจนว่าเก็บจากผนังช่องคลอด หรือปากมดลูก ผึ่งลมให้แห้งสนิทเช่นเดิม

¹³² เพิ่งอ้าง, น. 2.3.5-95.

¹³³ ตะวัน ไวยรัตน์, “การตรวจพิสูจน์อาวุธ เครื่องกระสุน และเขม่าปืน,” เลกเซอร์ในชั่วโมงเรียนวิชาการตรวจพิสูจน์อาวุธ เครื่องกระสุน และเขม่าปืน, หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันเสาร์ที่ 27 ตุลาคม 2561 เวลา 09.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปราบกฏตามพื้นจัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ https://drive.google.com/drive/folders/1DNe_QPrp7j09f1IHUu5CF2OkXc0Auqu?usp=sharing

¹³⁴ 10 μ l = 0.01 มิลลิลิตร ดังนั้น 100 μ l = 0.1 ml.

ห้ามตากแดดโดยเด็ดขาด หากมีการใช้ถุงยางอนามัย หรือผ้าอนามัย ควรจัดส่งมาพร้อม กับไม้พันสำลีด้วย

2.2.3.5 ปัจจัยที่ทำให้ที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรมเสียหาย เกิดได้จาก 2 กรณี คือ

1. เกิดโดยธรรมชาติ เช่น มีลมแรงพัดฝุ่นผงจำนวนมากทำลายรอยเท้าบริเวณชานบ้าน หรือพัดกันบูหรือกิ่งไม้ไปยังบริเวณอื่นที่ลับตา หรือไกลออกไปจากบริเวณที่เกิดเหตุ หรือฝนตกสาด เข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ โคนพื้นกระเบื้องทางเข้าภายในบ้าน โคนกันบูหรือ ซึ่งถูกทิ้งภายนอก บริเวณบ้าน หรือ แดดส่องเข้ามาถึงบริเวณลูกบิดประตู หน้าต่าง กันบูหรือ พื้นบริเวณทางเข้าหน้า บ้าน เป็นต้น แต่ทั้งนี้ในคดีฆาตกรรมอำพราง ประตู หน้าต่าง ฝ้าม่าน มักจะถูกคนร้ายปิด เพื่อบดบังกลิ่น และสายตาคบคลนภายนอก ดังนั้นพื้นที่ภายในห้องหรือในบ้านที่มีการฆาตกรรมอำ พรางมักถูกปิดทั้งหมด ทำให้ฝนและแสงแดดไม่อาจส่องเข้ามาทำลายวัตถุพยานทางนิติ วิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะ DNA ในวัตถุพยานนั้น ๆ ได้

2. เกิดโดยมนุษย์ วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งมี DNA แฝงอยู่นั้น โดยมากถูก ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เสื่อมสลาย หรือทำให้ถูกปนเปื้อนโดยมนุษย์มากที่สุด เนื่องจากใน ประเทศไทย บุคคลที่เข้าไปในที่เกิดเหตุมีมากมาย ตั้งแต่ประชาชนทั่วไปในบริเวณที่เกิดเหตุ หรือที่ เรียกว่า ไทยมุง ซึ่งมาในรูปแบบพลเมืองดี หรือ มาในรูปแบบมิจฉาชีพ ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จะเข้ามาใน ที่เกิดเหตุทันที เช่น เมื่อได้กลิ่นเน่าผิปกดจึงมีการแจ้งญาติ หรือนิติบุคคล หรือมูลนิธิเข้ามาเปิด ประตู ซึ่งกระบวนการนี้ยังไม่มีการแจ้งตำรวจ เนื่องจากยังไม่แน่ใจว่ามีการตายเกิดขึ้น ในเวลาที่เปิด ประตูและพบว่ามิศพอยู่ภายใน บุคคลบริเวณดังกล่าวจะกรูกันเข้ามามุงดูว่าเป็นใครที่เสียชีวิต และ ตายด้วยสภาพไหนหากบุคคลที่เสียชีวิตเป็นหญิงสาว โดยเฉพาะที่มีรูปร่างหน้าตาดี จะเป็นสิ่งเร้าให้ บุคคลที่รู้จักในบริเวณใกล้เคียงเข้ามาส่องดูและเข้าไปในที่เกิดเหตุเพื่อจะดูสภาพศพมากขึ้นกว่า การที่ศพเป็นผู้ชายหรือคนแก่ โดยเฉพาะกรณีการตายที่ศพหญิงสาวอยู่ในสภาพเปลือยจากฆ่าที่มี เรื่องทางเพศเข้ามาเกี่ยวข้อง จะเป็นสิ่งเร้าให้บุคคลต่าง ๆ เข้ามาดู ถ่ายรูป ถ่ายคลิป เพื่อแชร์บอกต่อ ในรูปแบบต่าง ๆ ทางโซเชียลมีเดียก่อนเจ้าหน้าที่ตำรวจมาอย่างมากมาย แม้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมาถึง ที่เกิดเหตุแล้ว บุคคลที่เข้าไปเหยียบย่ำ หยิบจับ แตะต้องสิ่งต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุ ก็มีบุคคลนับจำนวน เป็น 10 คน เป็นอย่างน้อย เช่น อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิต่าง ๆ นักข่าวที่มักจะมาถึงที่เกิดเหตุเร็วมาก เนื่องจากได้รับรายงานจากตำรวจ และอาสาสมัครกู้ภัย ซึ่งได้กล่าวไปแล้วว่าบุคคลเหล่านี้ใช้ชีวิต สื่อสารชนิดเดียวและคลื่นความถี่เดียวกันกับตำรวจในพื้นที่ เมื่อมีรายงานให้สายตรวจไปในที่เกิด เหตุ อาสาสมัครกู้ภัยจะได้ยินพร้อมกันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และนักข่าวเกือบทุกสำนักก็มีวิทยุสื่อสาร ลักษณะนี้ด้วยเช่นกัน

กรณีผู้เสียชีวิตเป็นหญิงสาวที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะชั้นปริญญาตรี หรือปริญญาโท หรือทำงานในหน้าที่ ๆ สังคมจะให้ความสนใจ เช่น หมอ พยาบาล เจ้าหน้าที่ศาล ฯลฯ จะมีนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่เข้ามาเหยียบย่ำในที่เกิดเหตุ พร้อมกับนักข่าวด้วยเสมอ การปิดกั้นที่เกิดเหตุจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่บุคคลต่าง ๆ เหยียบย่ำได้ภาพข่าวจนที่เกิดเหตุบอบช้ำแล้วทั้งสิ้น

การเข้าไปของบุคคลดังกล่าว หากพบว่าเป็นศพในเวลาเย็นหรือค่ำ ก็จะมีการเปิดไฟ หากพบว่ามีศพ และหากศพส่งกลิ่นเหม็นมากก็จะมี การเปิดประตูหน้าต่างให้ระบายอากาศ หลายกรณีจะมีการเปิดพัดลมไล่อากาศอีกด้วย โดยขั้นตอนนี้จะยังไม่มีใครใส่ถุงมือ ผ้าคลุมผม หรือถุงคลุมรองเท้าใด ๆ ทั้งสิ้น การเข้าไปในขั้นตอนนี้ไม่มีการกะเกณฑ์หรือมีกฎใด ๆ ทั้งสิ้น จะเป็นการกรุกกันเข้าไปของอาสาสมัคร เจ้าหน้าที่นิเทศบุคคล รปภ. และบุคคลที่แจ้งเหตุว่ามีกลิ่นเหม็น ทำให้ลายนิ้วมือ DNA ที่อยู่ที่ลูกบิดประตู สวิตซ์ไฟ สวิตซ์พัดลม หรือรีโมตแอร์ถูกทำลายเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะรอยเท้า และลายพื้นรองเท้าของคนร้ายที่อยู่ในบริเวณศพ ประตูทางเข้า ถูกทำลายเป็นอันดับต่อมาใกล้เคียงกัน ต่อมาก็คือเส้นผม และขนของบุคคลเหล่านี้จะร่วงหล่นลงไป ในสถานที่เกิดเหตุ และเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ นักข่าว และอาสาสมัครซึ่งจะเข้ามาเรื่อย ๆ ตลอดเวลา เข้ามาในสถานที่เกิดเหตุเพิ่มขึ้น ในช่วงระยะเวลาอันสั้นก่อนที่ร้อยเวร หรือพนักงานสอบสวนจะมาและสั่งการให้ปิดกั้นที่เกิดเหตุ สถานที่นั้นก็บอบช้ำ และพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ก็ถูกทำลายไปมากมายแล้ว และเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกชั้นยศไม่กล้าที่จะจับไล่ กีดกัน และออกคำสั่งอย่างจริงจังกับอาสาสมัครทุกมูลนิธิ และนักข่าวทุกสำนัก โดยเฉพาะตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่โดยสากลยอมรับว่า เป็นกลุ่มบุคคลหนึ่งที่มีมักจะเข้ามาเหยียบย่ำ และต้อง สถานที่เกิดเหตุให้ได้รับความเสียหายมากที่สุดบุคคลหนึ่ง¹³⁵

ทางตรงกันข้าม ประเทศไทยนั้นมีวัฒนธรรมที่ผิด ๆ จากสังคมบ่มเพาะมาอย่างยาวนาน ว่า คดีไหนที่นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ลงพื้น ใช้อำนาจสืบสวนสอบสวน ตามมาตรา 18 และ 244 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เข้าไปมีภาพออกคำสั่ง ปรีกษา ชี้นิ้ว ในที่เกิดเหตุ คดีนั้น จะได้รับความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่จริง ๆ แล้วเป็นที่ยอมรับกันว่ามักไม่สนใจว่าการเข้าไปเหยียบย่ำ และต้อง หยิบจับ ยืน ในจุดที่ให้นักข่าวถ่ายรูปไปให้ดูเป็นการสั่งงานนั้นจะเป็นการทำลายพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ¹³⁶ ในบางกรณีจนตำรวจพิสูจน์หลักฐานพูดแทรกเข้ามาในคลิปข่าวว่า “ท่านครับๆระวังเหยียบปลอกกระสุนตรงนั้นด้วยครับ” เราจะเห็นตาม

¹³⁵ Hayden B. Baldwin, B.S. “Cheryl Puskarich May, Crime Scene Contamination Issue,”

Retrieved March 1, 2021, from

<https://www.crime-scene-investigator.net/crime-scene-contamination-issues.html>

¹³⁶ เพิ่งอ้าง.

คลิบข่าวกันจนจินตนาการว่า นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่มักจะเข้าไปเก็บ กัง ๆ เข้าไปถามตำรวจที่รับผิดชอบแทบทั้งสิ้น การไม่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุของนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ อาจมีการลงโทษจากสังคม เช่น ถูกกล่าวหาว่าไม่ทำงาน ไม่สนใจคดี หรือมีผลต่อตำแหน่งหน้าที่เนื่องจากไม่มีผลงาน เป็นต้น ไม่ว่าจะอย่างไรระบบงานของประเทศไทยจึงไม่มีตำรวจคนใดกล้าที่จะห้ามไม่ให้ นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่เข้าไปในที่เกิดเหตุได้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วนายตำรวจชั้นใหญ่นั้นไม่จำเป็นต้องเข้าไปในที่เกิดเหตุชั้นใน ไม่เกี่ยวข้องอะไรเลย¹³⁷ และตามหลักสากลแล้วจะมีจุดที่ให้นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่คอยกำกับสั่งการอยู่ห่างออกไปอีกชั้นหนึ่ง หากมี 3 วงชั้น คือ อยู่ชั้นวงกลางเดียวกับหน่วยแพทย์ หรือแม้แต่ตำรวจเองก็ตาม ก็จะมีโซนให้อยู่รอบนอกสุดให้อยู่อย่างชัดเจน ตามหลักวิชาซึ่งสอนกันในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ที่ผู้วิจัยมีบันทึกไฟล์เสียง ปี 2559¹³⁸ และซึ่งอย่างน้อยก็ต้องรู้ๆ นับตั้งแต่ ปี 2541 จากการศึกษาทำให้ทราบว่า เป็นช่วงยุคที่นิติวิทยาศาสตร์ของไทยเริ่มเข้าสู่ความเป็นสากลมากที่สุด (ในทัศนะของผู้วิจัย) เมื่อพิจารณาจากคดีของนางสาวเจนจิรา พลอยอรุณศรี ปี 2541 เทียบกับคดี นายแสงชัย สุนทรวัฒน์ ปี 2539 ย้อนลงไป ดังนั้นทั้งทางปฏิบัติ ตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ทุกคนจะอ้างว่าไม่รู้เรื่องการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุในระดับสากลไม่ได้

ส่วนการที่ตำรวจไม่กล้าออกคำสั่งห้ามเข้าพื้นที่อย่างเด็ดขาด หรือห้ามเข้าพื้นที่เกิดเหตุเกินจำนวน ฯลฯ กับอาสาสมัครกู้ภัย และนักข่าวฯ นั้น จากการลงพื้นที่ภาคสนามของผู้วิจัยทำให้ทราบว่า เหตุสำคัญนั้น คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งแต่ฝ่ายพนักงานสอบสวน และฝ่ายจราจร จำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือต่าง ๆ มากมายจากอาสาสมัครกู้ภัย ตั้งแต่พลิกศพ ส่งศพ หยิบจับ เช็ดล้างสิ่งต่าง ๆ ที่เน่าเสีย ฯลฯ ไล่ไปจนถึงช่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานจราจร เช่น เคลียร์พื้นที่ที่มีรถชนกัน ไม่ว่าจะ มีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต ติดอยู่ในซากรถ ฯลฯ ก็จะได้อาสาสมัครกู้ภัยนี้ช่วยเหลือก่อนที่จะเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรจะไปถึง ไปจนถึงส่งตัวผู้บาดเจ็บไปโรงพยาบาล ลากรถที่เสียหายรถของกลาง ไปไว้หลังสถานีตำรวจ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ มากมายเหล่านี้ทำให้อาสาสมัครกู้ภัยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เดียวกันนั้นรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี

กรณีนักข่าว นอกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยทั่วไป แม้แต่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะมีความเกรงกลัวหรือเกรงใจนักข่าวอยู่แล้ว ในความเป็นจริงเจ้าหน้าที่ตำรวจยังชอบที่จะให้นักข่าวเข้าไปทำข่าว ซึ่งมีรูปตลกกำลังทำงานในที่เกิดเหตุนั้นด้วย ภาพที่ได้มีความเป็นไปได้อีกที่จะได้พาดหัวข่าว หรืออยู่ในสกู๊ปข่าวในสื่อต่าง ๆ การมีภาพเจ้าหน้าที่กำลังทำงาน มีพลังอำนาจอย่างมากในมิติของสายตาประชาชน และในมิติอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน จึงทำให้ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ (บางคน) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะต้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นคดีที่สังคมไทยให้ความสนใจแทบจะทุกคดี

¹³⁷ เพิ่งอ้าง.

¹³⁸ เพิ่งอ้าง.

โดยไม่สนใจว่าทุกก้าวของคุณ และกลุ่มผู้ติดตามของคุณในที่เกิดเหตุชั้นในนั้นเอง ที่ทำให้ความยุติธรรมห่างไกลออกไปจากผู้เสียมีส่วนได้เสียทุกคน

2.2.3.6 การปนเปื้อน การเสื่อมสลาย การถูกทำให้เสียหาย ของวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ประเภทต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุ สามารถเกิดขึ้นได้โดยวิธีใดได้บ้าง

(1) กรณี รอยนิ้วมือ รอยฝ่ามือ รอยฝ่าเท้า ลายพื้นรองเท้า

- การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นโดยธรรมชาติตามเวลาที่ผ่านไป รอยนิ้วมือ¹³⁹ ที่เกิดจากฝุ่นจะหายไปถ้ามีฝน และลม ขณะที่รอยนิ้วมือ¹⁴⁰ ที่เกิดจากจี๊ตติ้งไสจะหายไปเมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น อัตราความเร็วของการเปลี่ยนแปลงจะขึ้นกับสิ่งภายนอก และคุณภาพของลายนิ้วมือ¹⁴⁰ เช่น ปริมาณสารที่ขับออกมา เงื่อนไขการประทับ เช่น แรงกด ระยะเวลาการกด สภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น ลม ฝน น้ำ ฝุ่น มีปลิวเข้ามาสัมผัส เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติของรอยนิ้วมือ¹⁴⁰ ที่มองไม่เห็น ในกรณีที่มีกบปบรอยที่สุดคือ การสูญเสียความชื้น ถ้าประทับลายนิ้วมือบนพื้นผิวที่ไม่ดูดซับความชื้นจะค่อยๆระเหยไป เช่น ประทับรอยนิ้วมือบนแก้ว หรือ หากมีการประทับลายนิ้วมือบนวัตถุที่มีผิวดูดซับความชื้นจะถูกดูดซับเข้าไปในวัตถุด้วย เช่น ไม้ ทั้งนี้ รอยนิ้วมือบนแก้วจะตรวจเก็บได้ชัดเจนกว่าบนไม้หลังจากหลายชั่วโมงผ่านไป เป็นต้น

ทั้งนี้ในขณะที่น้ำในรอยนิ้วมือค่อย ๆ ระเหยไป ส่วนที่เป็นสารซึ่งขับออกมาจะค่อย ๆ แข็งตัว ออกซิเจนในอากาศจะทำให้ไขมันออกซิไดซ์เป็นฟิล์มบนผิววัตถุ การเปลี่ยนแปลงนี้เริ่มจากส่วนนอกที่สัมผัสอากาศ ฟิล์มจะค่อย ๆ เพิ่มความหนาเข้าสู่ด้านในจนกระทั่งกลายเป็นฟิล์มทั้งหมด เมื่อเวลาผ่านไปฟิล์มนั้นจะค่อย ๆ ละลายและในที่สุดก็หายไป แต่ในบางเงื่อนไขหรือในบางสภาพแวดล้อมทำให้รอยนิ้วมือมีอายุยืนนานกว่าที่คาดหมาย เช่น การตรวจพบลายนิ้วมือบนรูปภาพอัลบั้ม 10 ปี หลังจากประทับ ด้วยการใส่ผงฝุ่นผสมระหว่างอะลูมิเนียม และไลโคโปเดียม หรือ อีกตัวอย่างได้แก่ การตรวจพบลายนิ้วมือบนสมุดด้วยวิธี นินไฮดริน หลังจากการตายของผู้เป็นเจ้าของสมุด 25 ปี เป็นต้น¹³⁹

- การเปลี่ยนแปลงโดยมนุษย์ รอยนิ้วมือในสถานที่เกิดเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเสียหายได้ง่ายด้วยการสัมผัสซ้ำ การเปลี่ยนแปลงนี้เด่นชัดที่สุดในกรณีรอยนิ้วมือที่มองไม่เห็นซึ่งถูกประทับบนวัตถุไม่ดูดซับความชื้น ผิวเรียบ เช่น แก้ว กระเบื้อง ถ้วย ชาม โลหะทาสี ลูกบิดประตู สวิตช์ไฟ พื้น เป็นต้น¹⁴⁰

¹³⁹ อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์, นิติวิทยาศาสตร์ 2 เพื่อการสืบสวนสอบสวน วัตถุพยาน การตรวจพิสูจน์ บทวิเคราะห์, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บจ. จี.บี.พี เซ็นเตอร์, 2552), น. 14 - 15.

¹⁴⁰ เพ็งอึ้ง, น. 15.

ดังนั้น รอยนิ้วมือฯ ที่ถูกสัมผัสซ้ำ เหยียบซ้ำ ในจุดนั้น ๆ ย่อมเสียหายในทันที แม้ว่าจะเป็นการใส่ถุงคลุมพื้นรองเท้าที่ปัจจุบันทำมาจากพลาสติกทั้งสี่ไส สีส้า และสีเขียวก็ตาม เนื่องจากการใส่ถุงคลุมพื้นรองเท้า นั้น เป็นเพียงป้องกันไม่ให้มีการเพิ่มรอยพื้นรองเท้าในที่เกิดเหตุ เพื่ออำนวยความสะดวก การตรวจเก็บ คัดแยก ไปพิสูจน์เท่านั้น แต่หากแม้มีการใส่ถุงคลุมฯ ดังกล่าวแต่เข้าไปในที่เกิดเหตุ เป็น 10 คน โดยเดินกันแบบ ไร่ จุดหมาย ถุงคลุมนั้น จะถูกรูด กดทับ และไถลไปบนพื้น จากการเดินแต่ละก้าวที่พื้นรองเท้าจะไถลจากด้านใน และเมื่อกดทับจนถึงจุดหนึ่งถุงพลาสติกคลุม เท่านั้นก็จะบิดสไลด์กับพื้นทั้งแถบผิวสัมผัส¹⁴¹ หากไปเหยียบย่ำบริเวณที่เป็นรอยเท้า รอยพื้นรองเท้า ของคนร้าย ย่อมทำให้รอยนั้นถูกทำให้เสียหาย และถูกทำให้เปลี่ยนแปลงเสียหายไปได้ทันที การป้องกันรอยนิ้วมือ รอยฝ่ามือ รอยฝ่าเท้า หรือลายพื้นรองเท้า จึงห้ามสัมผัสจุดนั้น ๆ เป็นอันขาด¹⁴²

(2) กรณี DNA

- DNA ที่อยู่ใน รอยนิ้วมือ รอยฝ่ามือ ฝ่าเท้า ดังที่ได้ทำการศึกษาไปแล้วว่า การสัมผัสของนิ้ว ฝ่ามือ ฝ่าเท้า ต่อวัตถุใด ๆ นั้น ย่อมมีทั้งลายนิ้วมือฯ ซึ่งประกอบไปด้วย เหงื่อ ไคร ไขมัน และสารเคมีต่าง ๆ อยู่ด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ลึกลงไปมีเซลล์ และ DNA ในส่วนประกอบต่าง ๆ อยู่มากมายในรอยนิ้วมือฯ นั้น การเสื่อมสลายของ DNA ในกรณีนี้ คือ แสงอาทิตย์ ความร้อน ความชื้นจนทำให้เกิดแบคทีเรียและเชื้อรา รังสี สารเคมี และเชื้อโรค¹⁴³ ที่สำคัญที่สุด DNA ในกรณีนี้ มักถูกทำลายด้วยสารเคมี เช่น ผงฝุ่นเคมีที่ใช้ปิดเพื่อให้ลายนิ้วมือปรากฏ หากปิดฝุ่นลายนิ้วมือ DNA ในลายนิ้วมือนั้นก็ถูกทำลายทันที การเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งจึงจำเป็นอย่างยั้งที่ต้องพิจารณาจากจำนวนของหลักฐานที่มีเป็นสำคัญ¹⁴⁴

- DNA ที่อยู่ใน เส้นผม เส้นขน ซึ่งมีราก สามารถถูกทำลายได้จาก แสงอาทิตย์ ความร้อน และความชื้นที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตของแบคทีเรียและเชื้อราเช่นกัน เนื่องจากพยาน

¹⁴¹ สามารถทดสอบได้โดยการนำถุงพลาสติกทั้งในแบบ แข็ง อ่อน ทั้งแบบใส และทึบ มาผูกไว้กับ รองเท้าเพื่อทดสอบเดิน จะพบว่าเป็นการเดินที่ไม่สะดวก และเสี่ยงต่อการลื่นล้มอย่างมาก การก้าวแต่ละก้าว บุคคลจะเหยียบย่ำ โดยลงฝ่าเท้าอย่างเน้นผิดจากธรรมชาติเนื่องจากความลื่นของถุงพลาสติก แม้พื้นสัมผัสจะเป็น พื้นปูนที่มีความขรุขระก็ตาม การเดิน โดยใส่ถุงคลุมรองเท้าการเดินก็จะลื่น บิด สไลด์ไม่มั่นคง ซึ่งบุคคลบางกลุ่ม ใช้ถุงพลาสติกในการคลุมพื้นรองเท้า .

¹⁴² เติ้งอ๋าง, น. 65.

¹⁴³ เติ้งอ๋าง.

¹⁴⁴ พรทิพย์ โรจนสุนันท์, คุณหญิง, “การใช้หลักฐานดีเอ็นเอในศาลไทย, เลกเซอร์สัมมนา โครงการ เสริมสร้างศักยภาพวิชาชีพและช่วยเหลือทางกฎหมาย หัวข้อเรื่อง “การใช้นิติวิทยาศาสตร์และดีเอ็นเอ ในการต่อสู้คดี” วันจันทร์ที่ 11 กุมภาพันธ์ 2556, ปรากฏตามพื้นจัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

วัตถุทางชีววิทยาจะคงสภาพได้ดีเมื่ออยู่ในอุณหภูมิที่แห้ง และเย็น เนื่องจากเป็นสภาวะทั่วไปที่เบคทีเรียมีการเจริญเติบโตลดลง ส่งผลให้การเสื่อมสภาพของ DNA จะลดตัวไปด้วย¹⁴⁵ สภาพแวดล้อมที่เป็นอากาศปกติไม่มีน้ำ หรือ ความชื้น เนื่องจากน้ำทำให้สายคู่ของ DNA (ที่เป็นรูปบันไดเกลียววนสายคู่เปรียบเสมือนราวบันไดแต่ละฝั่ง) นั้นเสียหาย ไม่สมบูรณ์ และเกิดการขาดตอน เนื่องจาก DNA มีความไวต่อการเติมโมเลกุลของน้ำไปที่พันธะฟอสโฟไดเอสเทอร์ (Phosphodiester Bond) และน้ำหรือความชื้นจะทำให้จุลชีพ เบคทีเรียเจริญเติบโต ทำให้ DNA เสื่อมสภาพ¹⁴⁶ ดังนั้น DNA ที่ถูกเก็บรักษาในสภาวะที่แห้ง และเย็น สามารถคงสภาพอยู่ได้เป็นพันปี¹⁴⁷ ยกตัวอย่างเช่น มัมมี่ของอียิปต์ หรือ มัมมี่ ของจีน ที่ยังสามารถตรวจ DNA ได้ในปัจจุบัน แม้ศพนั้นจะเสียชีวิตมาหลายร้อยหลายพันปีมาแล้ว¹⁴⁸

แต่การถูกทำลายโดยสิ่งมีชีวิตที่มักพบได้บ่อยคือ การทำลายจากมนุษย์ ที่บุคคลต่าง ๆ เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ที่ใส่ถุงมือ ถุงคลุมรองเท้า แต่มักไม่ใส่หมวกคลุมผม ที่เห็นได้ชัดเจน คือ อาสาสมัครมูลนิธิ และนักข่าว ทำให้เส้นผมของบุคคลต่าง ๆ ร่วงปะปน เพิ่มเติม ลงไปในที่เกิดเหตุ ทำให้วัตถุพยานชนิดนี้ถูกละเลย และเก็บไปอย่างผิดพลาด คลาดเคลื่อน อนึ่งเส้นขนมนุษย์ร่วงวันละประมาณ 200 เส้น การเข้าไปในที่เกิดเหตุโดยไม่คลุมผม เส้นผมย่อมร่วงลงไปได้เป็นธรรมดา การเก็บตรวจเส้นผมมักไม่ได้เก็บทุกเส้น และการตรวจ DNA ก็ไม่ได้ตรวจทุกเส้นที่เก็บ เนื่องจากการตรวจมีราคาค่าใช้จ่ายที่สูงมาก¹⁴⁹

ส่วนกรณีเส้นผม เส้นขน ที่ไม่มีราก ก็สามารถเก็บเพื่อตรวจ ไมโทคอนเดรีย DNA ได้ ทั้งนี้เส้นผมไม่ว่ามีราก หรือไม่มีราก ควรเก็บรักษาในอุณหภูมิระหว่าง 22 – 25 องศาเซลเซียส¹⁵⁰

¹⁴⁵ Kansagara AG, Memahon HE, Hogan ME, Dry-state, room-temperature storage of DNA and RNA, Nature methods 2008;5:4-5

¹⁴⁶ Komigama M, Takeda N, Shikegawa H, Hydrolysis of DNA and RNA by lanthanide ions: mechanistic studies leading to new applications, Chem Comm 1999;1443-51.

¹⁴⁷ สันดี สุขวัจน์, อ่างแล้ว เชิงอรรถที่ 111.

¹⁴⁸ Thwikipress, “ข่าววิชาการ ตรวจ DNA จากมัมมี่ในประเทศต่าง ๆ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2564, จาก https://www.thwiki.press/wiki/List_of_DNA-tested_mummies

¹⁴⁹ สันดี สุขวัจน์, เลกเซอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา “สัมมนาวิเคราะห์กรณีศึกษา,” หลักสูตรวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี วันที่ 26 พ.ย. 59 เวลา 13.00-16.00 น, ห้อง 214 อาคารปิยะชาติ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ปรากฏตามพินิจเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ https://drive.google.com/file/d/10_ddye_4e8McR1endNzCJp6aCLn6UFyK/view?usp=sharing

¹⁵⁰ บุษบา ฤกษ์อำนวยโชค, กระบวนการตรวจวิเคราะห์ดีเอ็นเอในห้องปฏิบัติการนิติพันธุศาสตร์ จากหนังสือ วิทยาการก้าวหน้าด้านนิติพันธุศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัท บีคอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์ จำกัด, 2561), น. 38.

หมายความว่า หากอยู่ในอุณหภูมิที่สูงกว่าอุณหภูมิโดยเฉลี่ย คือ อุณหภูมิห้องปกติย่อมมีความเสี่ยงสูงที่ DNA จะถูกทำลายความร้อน

- DNA ที่อยู่ใน หยกเลือด เหงื่อ ไคร น้ำตา น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ อสุจิ และคราบต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถถูกทำลายได้จาก แสงอาทิตย์ ความร้อน และความชื้นจนทำให้เกิดเชื้อราเช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น รถยนต์ที่ปิดกระจกทุกด้าน หรือ รถยนต์ของกลางที่ถูกจอดตากแดดร้อน ภายในห้องโดยสาร จะถูกอบด้วยอุณหภูมิสูงอย่างมาก ในเวลาสาย ๆ ในช่วงหน้าร้อน ภายในห้องโดยสารจะมีความร้อนตั้งแต่ 60-66 องศาฯ แต่หากจอดกลางแจ้งบริเวณพื้นคอนกรีต หรือพื้นยางมะตอย โดยถูกแดดส่อง ตั้งแต่ 12.00-14.00 โดยประมาณ อุณหภูมิภายในห้องโดยสารจะสูงถึง 75-เกือบ 80 องศาฯ แม้อุณหภูมิภายนอกจะอยู่ที่ระหว่าง 35-41 องศาฯก็ตาม¹⁵¹ รถที่ถูกจอดตากแดดร้อนไว้หลังสถานีตำรวจ หากรถคันนั้นมี DNA ให้ต้องตรวจ ก็คงจะถูกทำลายหมดแล้ว¹⁵² ห้องเก็บของกลางของตำรวจในประเทศไทยยังไม่มีเหมือนของต่างประเทศ เช่นใน สหรัฐอเมริกา ที่มีโซนต่าง ๆ จัดไว้ปลอดภัย มีระบบระเบียบในการจัดเก็บอย่างรัดกุม แต่ในประเทศไทยนั้นห้องเก็บของกลางที่รัดกุมเหมือนสหรัฐอเมริกายังไม่มี

ส่วนอสุจิ หากเป็นกลุ่มก้อน และอากาศบริเวณนั้นไม่สามารถทำให้แห้งได้ อสุจินั้นมักจะนำและเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล DNA ย่อมถูกทำลายจากแบคทีเรียฯ ไม่สามารถตรวจพิสูจน์ DNA ได้อีกต่อไป

ต้นเดือนพฤษภาคม

¹⁵¹ ผู้วิจัยทดลอง โดยใช้รถยนต์ติดฟิล์มดำป้องกันแสงแดดขนาดความเข้มกระจกบังลมหน้าและหลังขนาด 40 และ กระจกบังลมด้านข้างขนาด 60 ของยี่ห้อ 3M โดยติดฟิล์ม 2 ชั้น โดยจอดไว้ที่ลานจอดรถที่เป็นพื้นคอนกรีต และบริเวณลานจอดที่เป็นยางมะตอย อากาศโปร่ง ตลาดโรงเกลือ จังหวัดสระแก้ว ระหว่างเวลา 11.00 – 14.00 น. ในช่วง ต้นเดือนเมษายน 2018 โดยใช้เครื่องวัดอุณหภูมิเป็นเข็มนาฬิกา ทั้งนี้ในส่วนตัวถังที่เป็นเหล็ก กระจก คอลโซลด้านหน้ารถที่เป็นพลาสติกซึ่งโดนแดดส่องโดยตรงที่มีความร้อนหน้าผิวสัมผัสที่สูงกว่า.

¹⁵² พรทิพย์ โรจนสุนันท์, คุณหญิง, สืบจากศพ ภาค 2, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2549), น. 41.

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแล สถานที่เกิดเหตุ กับทั้งวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุของประเทศไทย และต่างประเทศ

3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแลสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุของประเทศไทย

- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ

- 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- 2) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
- 3) ประมวลกฎหมายอาญา
- 4) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- 5) ข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง พ.ศ.2480
- 6) พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539
- 7) กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน เรื่องภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof)

3.2 การบริหาร จัดการ สถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Management) และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุฆาตกรรมในประเทศไทย (ภาคปฏิบัติที่ใช้เป็นการเรียนการสอนกันจริงในโรงเรียนตำรวจ) “ขอยกตัวอย่าง ภายใต้อาคารกรณีคดีแขวนคอ”

3.3 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Management) ในทางปฏิบัติที่สอนในโรงเรียนตำรวจ กรณีมีเหตุรับแจ้งการฆ่าตัวตายหรือฆาตกรรมในทุกกรณี รวมไปถึงกรณีอำพรางศพ โดยการแขวนคอ

3.4 กฎหมายต่างประเทศ

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมาย และกฎเกณฑ์อันมีผลบังคับเป็นมาตรฐานกลางในการในการคุ้มครองสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีที่มีการตายโดยผิด

ธรรมชาติ¹⁵³ ว่าจะต้องทำอะไร ในเวลาเช่นใด และมีบุคคลใด จำนวนเท่าใด ไม่เกินที่คนในที่เกิดเหตุบัง กับทั้งในเรื่องการเก็บตรวจวัตถุพยานต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุก็ยังไม่มีความหมาย หรือกฎระเบียบแบบแผนที่มีผลบังคับว่าอย่างน้อยจะต้องเก็บวัตถุพยานอย่างใดมาตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ยังคงเป็นคุณพินิจของพนักงานสอบสวนที่จะเก็บตรวจเท่าใดเพียงใดก็ได้

ทั้งสองกรณีทำให้พื้นที่ ๆ เต็มไปด้วยวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ถูกปล่อยปละละเลยให้บุคคลต่าง ๆ เข้าไปเหยียบย่ำเหยียบจับสิ่งของที่เต็มไปด้วยวัตถุพยานทางชีววิทยาอย่างจงใจ และประมาทเดินเล่น ก่อให้เกิดความเสียหายแก่วัตถุพยานในลักษณะต่าง ๆ เป็นเหตุให้กระบวนการยุติธรรมในยุคปัจจุบันที่อาชญากรรมเล่นสามารถเป็นอาชญากรที่มีความรู้ความสามารถในการหลบเกลื่อนอำพรางได้ เพียงแค่ใช้คำค้นหา เรียนรู้จากข้อมูล คลิปวิดีโอ และแม้กระทั่งจากซีรีส์ สืบสวนสอบสวนของต่างประเทศที่เป็นเชิงสารคดี เช่น CSI ซึ่งข้อมูลในหนังสือส่วนใหญ่เน้นใส่รายละเอียดทั้งทางวิชาการในคดีฆาตกรรม ที่เป็นความจริง เช่น วิธีการที่คนร้ายใช้อำพรางคดีการหลบเกลื่อนร่องรอย เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในทางนิติวิทยาศาสตร์ นิติเวชศาสตร์ การสืบสวนสอบสวน ซึ่งสร้างขึ้นมาจากเนื้อหาที่มีทีมงานจริงเฉพาะด้านให้คำปรึกษาในการใส่รายละเอียดแต่ละจุด รวมทั้งเนื้อหาชวนให้ฝึกทักษะในการติดตามอย่างน่าสนใจ

ทำให้บุคคลทั่วไปในสังคมไทยปัจจุบัน แม้แต่วงการของคณาจารย์ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านอื่น ๆ ยังต้องเคยติดตามรับชมเกี่ยวกับซีรีส์ เรื่องนี้ จึงเป็นที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าตัวอย่างของซีรีส์ เช่นนี้เป็นแบบฝึกหัด แบบจำลองในการเรียนรู้ทั้งทางด้านการคิด การค้นหาค้นหาหลักฐานในฝั่งกระบวนการยุติธรรมที่นำมาปรับใช้กับงานจริงได้ในหลาย ๆ เรื่อง แม้แต่การเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจชั้นสัญญาบัตรก็ยังมีคำแนะนำจากอาจารย์ผู้บรรยายให้ตำรวจในชั้นเรียนรับชมซีรีส์ เรื่องดังกล่าว “แม้จะเป็นไปไม่ได้ในประเทศไทยในหลายจุด แต่ก็มีความหลายจุดที่ตำรวจควรเรียนรู้ศึกษา¹⁵⁴” ในมุมมองกลับกัน องค์ความรู้ในซีรีส์ ประเภทดังกล่าวก็เป็นประโยชน์แก่บุคคลที่เป็น หรือกำลังจะเป็นอาชญากรในอนาคต ทั้งโดยตั้งใจ และไม่ได้ตั้งใจด้วยเช่นกัน แม้ว่าจะเป็นการกระทำความผิดในครั้งแรกหากพื้นเดิมเคยมีความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ และนิติเวชศาสตร์แล้ว แม้พื้นเพดั้งเดิมของบุคคลิก และสภาพจิตใจจะเป็นคนที่ชอบช่วยเหลือคนอื่น สังคมไม่เฝ้าเรียน เมื่อพลังพลาดก่ออาชญากรรมขึ้น กลับเป็นการก่อคดีที่มีความ

¹⁵³ การตายโดยผิดธรรมชาติ ได้ศึกษา และอธิบายไว้ใน บทที่ 2.

¹⁵⁴ สันติ สุวพันธ์, บันทึกไฟล์เสียง คำบรรยายวิชาพิสูจน์หลักฐาน๑ สำหรับผู้สอบเลื่อนยศขึ้นเป็นร้อยตำรวจตรี เพื่อบรรจุเข้างานสายปราบปราม, สนง.ตำรวจภูธรภาค 7, เมื่อ 30 สิงหาคม 2554, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

สลับซับซ้อน ซ่อนเงื่อน ซ่อนกล ที่ประหนึ่งเป็นวิถีคิด และวางแผนของอาชญากรรมระดับดี ซึ่งหากมีแค่การสืบสวนสอบสวนโดยใช้แบบแผนอย่างปกติทั่วไปย่อมไม่อาจหาวัตถุพยานต่าง ๆ มาดำเนินคดีกับผู้ต้องหาหรือจำเลยในขณะนั้นได้เลยแม้จะมีภาพจากกล้องวงจรปิดว่าผู้ตายถูกจำเลยพุงไปก่อนหายตัวไปด้วยก็ตาม สุดท้ายหากไม่มีนิติวิทยาศาสตร์ และกระบวนการสืบสวนสอบสวนสมัยใหม่เข้ามา คดีประเภทนี้สุดท้ายจะต้องถูกศาลยกฟ้องอย่างแน่นอน

ยกตัวอย่างเช่น คดีของ นพ.วิสุทธิ และ พญ. ศัสพร ซึ่ง นพ.วิสุทธิฯ ในขณะนั้นเป็นแพทย์อยู่ที่ รพ.ศิริราช จบแพทยศาสตรบัณฑิตจุฬาฯ คงไม่ต้องพูดถึงความคิด และพื้นฐานจิตใจที่ปรากฏชัดตามวิชาชีพ ที่เรียนมาเพื่อรักษา และช่วยชีวิตเพื่อนมนุษย์ การทำงานใน รพ. ของรัฐในประเทศไทย วันหนึ่งต้องตรวจผู้ป่วยหลายร้อยคน ปีหนึ่งช่วยชีวิตคนเป็นหลักหมื่นคน สภาพจิตใจของบุคคลเช่นนี้ ย่อมไม่มีคำราม่าไหนบอกว่าเข้าลักษณะของอาชญากรอย่างใดเลย

ทั้งนี้ นพ.วิสุทธิฯ ยังจบนิติศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จบนิติบัณฑิตรบัณฑิตศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ จึงเป็นบุคคลที่เป็นผู้มีความรู้ทั้งทางด้านการแพทย์ ทางกฎหมาย ทางนิติวิทยาศาสตร์ และนิติเวชศาสตร์ ซึ่งงานในขณะนั้น ก็ เป็นแพทย์นิติเวชศาสตร์อยู่ที่ รพ.ศิริราชฯ¹⁵⁵ ดังนี้เป็นประเด็นที่ผู้วิจัยพยายามสื่อว่าบุคคลที่มีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ และนิติเวชศาสตร์นั้น เมื่อกระทำความผิดขึ้น แม้ไม่ได้เจตนา แต่กระบวนการทางความรู้ที่นั่นสามารถทำให้รู้วิธีกลบเกลื่อนทำลายพยานหลักฐานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบัน ที่โทรศัพท์มือถือสามารถเข้าถึงข้อมูลแทบทุกชนิดได้ทั่วโลก และเด็กสมัยใหม่ที่สามารถเข้าถึงภาษาต่างประเทศได้ย่อมก้าวข้ามพรมแดนการเรียนรู้ และรับข้อมูลต่าง ๆ ได้ในมิติที่ 4 หรือแม้กระทั่งบุคคลผู้ไม่มีความสามารถทางภาษา สื่อต่าง ๆ ก็มีการแปลซับไตเติลให้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ดังนั้น ซีรีส์ ของต่างประเทศในด้านสืบสวนสอบสวน ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ และนิติเวชศาสตร์ ซึ่งมีความน่าสนใจเน้นหนักไปด้านภาพยนตร์แนวสารคดีนั้น ย่อมเป็นหลักสูตรที่ครอบคลุม และไม่มีประกาศนียบัตรให้เป็นที่สังเกต แต่เมื่อดูซีรีส์ เหล่านี้จบแล้ว ย่อมมีความรู้มากกว่าอ่าน texebook เล่มหนาหลาย ๆ เล่มเลยทีเดียว เนื่องจาก textbook เต็มที่ก็มีเพียงยกตัวอย่างอธิบายภาพประกอบ ไม่อาจสู้การสื่อสารวิชาการผ่านกระบวนการของบทละครที่มีหลากหลายมิติ การเรียนรู้ได้ เปรียบเสมือนการที่นักกฎหมายแทบทุกคนต้องเรียนวิชานิติเวชศาสตร์ที่สอนเกี่ยวกับ

¹⁵⁵ วีระพงษ์ บุญโญภาส, เลกเซอร์ในชั่วโมงเรียน กฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายเอกชน, ห้อง 7308 พ.ศ. 2555, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ <https://drive.google.com/drive/folders/1uNazwPzi-TCgesqiHk5ugisQfoKE5o3p?usp=sharing>

การสืบสวนสอบสวนในคดีที่มีการตายเกิดขึ้นมาแล้ว 1 วิชชา แต่นักกฎหมายทั่วไปก็ไม่อาจที่จะจดจำรายละเอียดนั้นได้หากไม่ได้ใช้แต่ข้อมูลวิชาการที่สื่อสารผ่านทางภาพยนตร์นั้นจะจดจำได้ง่ายและยาวนานกว่า

ที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยกำลังชี้ให้เห็นว่าเราได้เข้าสู่ยุคการเรียนรู้การสอนการกลบเกลื่อนทำลายพยานหลักฐานอย่างสมบูรณ์มาเนิ่นนานแล้ว การสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการทั่วไปย่อมใช้ได้กับอาชญากรรมที่เกิดจากบุคคลที่เป็นที่ก่ออาชญากรรมโดยตรงไปตรงมาเท่านั้น ในบางกรณีการจะหาพยานหลักฐานมาจับกุมชาวบ้านที่พอจะมีความรู้และได้คิดวางแผนเตรียมการกระทำความผิดมาก่อนก็ยังไม่อาจกระทำได้ง่าย

สถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางอาญา ทางแพ่ง และวัตถุพยานต่าง ๆ นั้นกฎหมายให้การยืนยัน และรับรองอีกประการหนึ่งด้วยว่า มีความสำคัญถึงขนาดที่ศาลสามารถให้ทำการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้ถึงกำหนดวันสืบพยาน หากมีเหตุอันควรเชื่อว่า หากมีการเนิ่นช้าจะทำให้พยานหลักฐานนั้นสูญหายไปหรือยากแก่การพิสูจน์¹⁵⁶ และสามารถตัดกระบวนการสืบพยานอย่างอื่นต่อไปได้อีกด้วย¹⁵⁷ แต่คดีที่ต้องอาศัยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นถูกกระทบกระเทือนอย่างร้ายแรง ไล่เลียงลงมาตั้งแต่ในชั้นสืบสวนสอบสวนที่เมื่อวัตถุพยานอันจะนำมาใช้ตรวจสอบทางนิติศาสตร์นั้นถูกปนเปื้อนและถูกทำลายไป การระบุชี้ชัดผู้กระทำความผิดหลายกรณีย่อมเป็นไปได้ยาก การตรวจ DNA ที่มีต้นทุนสูงมาก แต่ชิ้นวัตถุพยานที่ถูกจัดเก็บถูกจำกัดลง และแทบไม่อาจจะกลับไปจัดเก็บในครั้งที่สองได้ เนื่องจากสถานที่ถูกบุคคลมากมายเข้าไปในที่เกิดเหตุ วัตถุพยานถูกปนเปื้อนไปด้วย DNA ของบุคคลต่าง ๆ ที่เป็นของเหล่าอาสาสมัคร กู้ภัย นักข่าว ไทยมุง หรือแม้กระทั่งของฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจเอง กว่ากระบวนการจะไปถึงขั้นที่มีคำพิพากษายกฟ้องจำเลย รัฐจะต้องเสียหายและเสียงบประมาณในขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ไปอย่างมหาศาล ในที่สุดผลกระทบตกมาถึงแก่สังคมที่ยังมีคนร้ายซึ่งมีประสพการณ์ยังลอยนวล และซ้ำร้ายที่สุดผู้เสียหาย ผู้ตาย และญาติผู้เสียชีวิตย่อมไม่ได้รับชดใช้ใด ๆ เลย ซึ่งควรจะได้รับจากรัฐ คือ ความยุติธรรม และ จากฆาตกร คือ คำสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดในความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ดังกล่าว วิวัฒนาการเหล่านี้ย่อมแสดงว่า การกระทำใด ๆ ที่กระทบต่อวัตถุพยานทางนิติศาสตร์เช่นนั้นย่อมเป็นละเมิดอย่างเห็นได้ชัด ดังจะได้กล่าวต่อไป

¹⁵⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 และมาตรา 224/1 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2551

¹⁵⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 128/1 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 23) พ.ศ. 2550.

3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแลสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุของประเทศไทย

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีปัญหาเรื่องไทยมุงที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุต่าง ๆ อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นกรณีอุบัติเหตุจะมีการชะลอรถเพื่อดูเหตุการณ์แม้จะทราบอยู่แต่ใจว่าการกระทำเช่นนั้นจะเป็นเหตุให้รถติดยาวหลายกิโลเมตร และเป็นเรื่องแปลกที่คนส่วนใหญ่ที่ใช้รถใช้ถนนมักกระทำกัน เป็นเหตุให้เกิดรถชะลอตัวสะสมยาวหลายชั่วโมง ส่งผลให้รถพยาบาลเข้าพื้นที่ได้อย่างล่าช้าในกรณีฉุกเฉิน หรือการที่มีรถบรรทุกขนส่งสินค้าประเภทอาหารพลิกคว่ำ และอาหารบรรจุภัณฑ์หล่นกระจัดกระจาย แม้จะมีผู้บาดเจ็บหรือไม่ก็ตาม¹⁵⁸ จนกระทั่งทุกวันนี้ไม่เคยมีกรณีไหนเลยที่จะรอดพ้นการกระโจนเข้าไปของกลุ่มบุคคลในพื้นที่ และผู้ที่ผ่านไปมา ในการที่จะพากันชนทรัพย์สินที่ตกหล่นกระจัดกระจายนั้นกลับบ้านของคนคนละหลายรอบ แม้ว่าจะมีบทกฎหมายที่กำหนดโทษไว้อย่างรุนแรง แต่กฎหมายบทดังกล่าวไม่อาจมีผลใด ๆ เป็นการป้องปรามอาชญากรรมเช่นนี้ได้ แม้ปัจจุบันการกระทำดังกล่าวจะถูกถ่ายทอออกสื่อโซเชียลอย่างง่ายดาย แต่กลุ่มบุคคลก็กลับไม่สนใจใยดี ต่างพากันชนทรัพย์สินออกไปจากที่เกิดเหตุอย่างไม่มีรถหลบหรือปิดบังใบหน้า

ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากมาตรการบังคับใช้กฎหมายมีวัฒนธรรมบางอย่างที่สื่อแสดงว่าการกระทำเหล่านี้ไม่ใช่อาชญากรรมที่ร้ายแรง มีแต่การออกข่าวว่าจะดำเนินคดี แต่ก็ไม่ได้มีการลงโทษให้สังคมเห็นอย่างจริงจัง

¹⁵⁸ ยกตัวอย่าง เช่น

1) บรรณาธิการข่าว, “ข่าวรถบรรทุกเบียดคว่ำหน้าเซเวนฯ ชาวบ้านแห่หอบเบียร์กระป๋องเป็นแพ็ก ๆ กลับบ้าน,” ข่าวสด, (11 ม.ค. 2562), สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก

https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_2073243 และ

2) บรรณาธิการข่าว, “ข่าวกรณีรถบรรทุกไล่กรอกแซ่แข็งคว่ำ คนขับบาดเจ็บสาหัส ชาวบ้านบริเวณดังกล่าวและคนขับรถผ่านไปมาพากันจอดรถจนไล่กรอกกันซุลมุน,” ไทยรัฐ, (12 พฤษภาคม 2563), สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/1842589> และ

3) บรรณาธิการข่าว, “ข่าวรถบรรทุกเบียดเทกระจาด ชาวบ้านดีเนียนแห่เก็บกลับบ้าน,” ข่าว 8, (23 พฤษภาคม 2563), สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก https://www.thaich8.com/news_detail/89015 และ

4) บรรณาธิการข่าว, “ข่าวกรณีรถบรรทุกน้ำมันคว่ำ ชาวบ้านแห่ขโมยน้ำมัน ก่อนบีมไฟท่วมดับ 7 เจ็บครึ่งร้อย,” อมรินทร์ 34 HD, (7 กรกฎาคม 2563), สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก

<https://www.amarintv.com/news/detail/37639> และ

5) บรรณาธิการข่าว, “ข่าวรถบรรทุกเบียดลิโคว่ำ ชาวบ้านแห่เก็บ,” มติชน, (15 มีนาคม 2564), สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.matichon.co.th/รถบรรทุกเบียดลิโคว่ำ ชาวบ้านแห่เก็บ เป็นต้น>

การกระทำเช่นนี้ จึงยังคงอยู่ และจะยังมีให้เห็นอยู่ต่อไปในอนาคต กรณีสถานที่เกิดเหตุที่มีการเสียชีวิตก็เช่นเดียวกัน จะมีบุคคลมากมายเข้าไปเหยียบย่ำ แตะต้องและหยิบจับสิ่งต่าง ๆ แม้ว่าจะมีกฎหมายคุ้มครอง และใช้บังคับมากกว่า 10 ปีแล้ว ดังต่อไปนี้

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ

หลักการมาตรฐานสากลเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยเฉพาะในเคหสถานโดยรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญกำหนดเรื่องสิทธิเสรีภาพของบุคคลในเคหสถาน และหลักนิติธรรมไว้มานานแล้ว แม้ในฉบับปัจจุบันก็ยังยืนยันสิทธิเสรีภาพนั้นอยู่ “ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานสากลในเรื่องการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Rights) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ท่านอาจารย์ วรณวิภา เมืองถ้ำ อธิบายไว้ว่า หมายถึง ความมีค่าของมนุษย์แต่ละคนทั้งในแง่ความมีค่าในแต่ละบุคคลเอง และในสถานะของความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคลด้วย¹⁵⁹

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงถือเป็นสาระสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่ไม่อาจพรากไปเสียได้ เป็นสิ่งซึ่งต้องให้ความเคารพ และมีคุณค่าสูงสุดที่มีอาจจะละเมิดได้ ทั้งต้องได้รับความคุ้มครองจากรัฐ โดยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เกี่ยวข้องกับเสรีภาพของบุคคลในการได้รับความคุ้มครองจากการเข้าแทรกแซงสิทธิส่วนบุคคล”

ซึ่งมีบทบัญญัติของปฏิญญาสากล ข้อที่ 12. บัญญัติไว้ว่า “การเข้าแทรกแซงโดยพลการในกิจการส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน การส่งข่าวสาร ตลอดจนการ โจมตีต่อเกียรติยศ และชื่อเสียงของบุคคลนั้นจะทำได้ ทุก ๆ คนมีสิทธิจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกแซง และ โจมตีดังกล่าว”

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทยก็ได้มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพภายในเคหสถานไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ หมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 32 บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

“การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูล ส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ”

¹⁵⁹ วรณวิภา เมืองถ้ำ, การใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐาน ในคดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ : ศึกษาเฉพาะคดีคัมภีร์, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2562), น. 15.

มาตรา 33 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

“การเข้าไปในเคหสถาน โดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถาน หรือที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

จากบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญฯ ข้างต้นนั้น ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการที่จะกระทำการอย่างใด ๆ ตามที่จิตใจของบุคคลปรารถนาได้ ดังนั้น การที่รัฐจะใช้มาตรการแสวงหาพยานหลักฐาน แม้เป็นมาตรการพิเศษในคดีข้ามนุษย์ ก็ต้องดำเนินการในการใช้มาตรการด้วยความเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งในการแทรกแซงสิทธิความเป็นส่วนตัว ความเสมอภาค ขั้นตอนกระบวนการในการแสวงหาพยานหลักฐาน จะต้องกระทำโดยกระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคลให้น้อยที่สุด และหากเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพรัฐธรรมนูญจะต้องให้อำนาจไว้ รวมถึงต้องมีกฎหมาย พระราชบัญญัติที่ให้อำนาจไว้ซึ่งการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานต้องเป็นไปเพื่อการปราบปรามอาชญากรรม โดยวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน¹⁶⁰ ดังนั้นการกระทำใด ๆ ที่ละเมิดต่อหลักการที่กฎหมายกำหนดไว้นี้ ย่อมขัดกับรัฐธรรมนูญ สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ¹⁶¹ และบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้¹⁶² บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญา ของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยา หรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ¹⁶³ ซึ่งจะได้กล่าวประกอบกฎหมายอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

2) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

“มาตรา 150 ทวิ ผู้ใดกระทำการใด ๆ แก่ศพหรือสภาพแวดล้อมในบริเวณที่พบศพก่อนการชันสูตรพลิกศพเสร็จสิ้น ในประการที่น่าจะทำการชันสูตรพลิกศพหรือผลทางคดีเปลี่ยนแปลงไป เว้นแต่จำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันอันตรายแก่อนามัยของประชาชนหรือเพื่อ

¹⁶⁰ เพิ่งอ้าง.

¹⁶¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 25 วรรค 2.

¹⁶² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 25 วรรค 3.

¹⁶³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 25 วรรค 4.

ประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำโดยทุจริตหรือเพื่ออำพรางคดี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

หลักการของกฎหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การชันสูตรพลิกศพในบริเวณที่พบศพนั้นจะเป็นการค้นหาและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับการตายหรือสาเหตุการตายได้ดีที่สุด หากมีการกระทำการใด ๆ แก่ศพ หรือสภาพแวดล้อมในบริเวณที่พบศพก่อนการชันสูตรพลิกศพจะเสร็จสิ้น พยานหลักฐานดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ หากมีการเคลื่อนย้ายศพลักษณะการเกิดปื้นแดงจากการตกตะกอนของเลือด (Livor mortis) และการแข็งตัวของกล้ามเนื้อศพ (Rigor mortis) ภายหลังจากการตายอาจเปลี่ยนแปลงเป็นผลต่อการคำนวณเวลาการตาย หรือสถานที่ที่ตายคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงไป ตำแหน่งของเลือดที่เปราะเปื้อนร่างกาย เสื้อผ้าของผู้ตาย และบริเวณใกล้เคียงกับศพที่พบเพื่อทราบถึงลักษณะบาดแผลของศพที่มีเลือดออกกับเลือดที่เปราะเปื้อนร่างกาย หรือเสื้อผ้าของผู้ตายและบริเวณใกล้เคียงกับศพที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไร และสันนิษฐานได้ว่าขณะที่ทำให้เกิดบาดแผลนั้น ผู้ตายอยู่ในลักษณะใดแปรเปลี่ยนไปได้ หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่ผิดไปจากเดิมขณะพบศพก็อาจทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไปได้เช่นกัน เพราะผลของการเปลี่ยนแปลงสถานที่เกิดเหตุมีผลต่อพยานหลักฐานจากการรวบรวมพยานหลักฐานในเวลาต่อมา ซึ่งอาจได้จากพยานบุคคลหรือพยานวัตถุเปลี่ยนแปลงจากความน่าจะเป็นหรือขัดต่อเหตุผลของข้อเท็จจริงที่ได้มาจากหลักฐานที่ได้มาต่างกันนั้นก็อาจทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดข้อห้ามไว้¹⁶⁴

อย่างไรก็ตาม กฎหมายก็ไม่ได้ห้ามเป็นการตายตัว โดยกำหนดห้ามเฉพาะกรณีที่มีการกระทำการใด ๆ แก่ศพหรือสภาพแวดล้อมในบริเวณที่พบศพก่อนการชันสูตรพลิกศพเสร็จสิ้นในการที่น่าจะทำให้การชันสูตรพลิกศพ หรือผลทางคดีเปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น ถ้าการกระทำดังกล่าวไม่น่าจะมีผลทำให้การชันสูตรพลิกศพ หรือผลทางคดีเปลี่ยนแปลงไปก็ย่อมกระทำได้ และยังบัญญัติข้อยกเว้นไว้อีก 2 กรณี ดังนี้¹⁶⁵

กรณีที่หนึ่ง : จำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันอันตรายแก่อนามัยของประชาชน ตัวอย่างเช่น กรณีสงสัยว่าผู้ตายอาจเสียชีวิตจากโรคติดต่อร้ายแรง เช่น ไข้กาฬหลังแอ่น ซึ่งอาจแพร่กระจายไปยังผู้ที่อยู่แวดล้อมในบริเวณดังกล่าวได้ หรือกรณีที่สงสัยว่าศพนั้นอาจมีวัตถุระเบิด

¹⁶⁴ บรรณารักษ์, คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ สำหรับพนักงานอัยการ, สำนักงานคดีแรงงานภาค 9,สำนักงานอัยการสูงสุด, พิมพ์ครั้งที่ 2 , (2556), น. 3.2.3 - 16-17.

¹⁶⁵ เพิ่งอ้าง.

หรือวัตถุต้องสงสัยที่อาจเป็นอันตรายฉุกเฉินอยู่ พนักงานสอบสวนย่อมจำเป็นที่จะต้องจัดการเก็บกู้วัตถุเหล่านั้นให้เรียบร้อยก่อนที่จะทำการชันสูตรพลิกศพ ซึ่งหากจำเป็นจะต้องเคลื่อนย้ายศพก็ย่อมที่จะสามารถกระทำได้ เพราะได้รับการยกเว้นความผิดตามกฎหมาย

กรณีที่สอง : จำเป็นต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น เช่น กรณีที่ศพกีดขวางทางจราจร หรือกรณีที่ศพลอยอยู่ในน้ำ หากไม่ทำการตั้งศพไว้ให้อยู่กับที่หรือลากศพกลับเข้าฝั่งก็อาจทำให้ศพเคลื่อนย้ายไปที่อื่น เป็นต้น นอกเหนือจากนี้ ในกรณีแพทย์นิติการกิจต้องดูแลผู้ป่วยอยู่ในภาวะวิกฤติ หรือสถานที่เกิดเหตุมีความไม่ปลอดภัย การที่พนักงานสอบสวนนำศพส่งมาให้แพทย์ทำการชันสูตรพลิกศพที่โรงพยาบาลก็อาจถือว่าได้กระทำไปเพื่อประโยชน์สาธารณะเช่นกัน¹⁶⁶

ส่วนผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งหรือบัญชาการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายคือพนักงานสอบสวน เนื่องจากพนักงานสอบสวนต้องไปสถานที่เกิดเหตุเอง¹⁶⁷ เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ทุกชนิด รวมถึงพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ด้วย เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงในคดีที่เกิดขึ้นได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจไว้คือ

มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

มาตรา 131/1 ในกรณีที่ต้องใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตาม มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางนิติวิทยาศาสตร์ได้

¹⁶⁶ เพิ่งอ้าง.

¹⁶⁷ ประมวลระเบียบตำรวจเกี่ยวกับคดี ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ.2556 ลักษณะที่ 2 การสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุ ข้อ 10. (2),(4),(6),(8) มีใจความว่า “เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นต้องทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นไว้แต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามิร่องรอยหรือหลักฐานซึ่งต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการและจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานกลางหรือศูนย์พิสูจน์หลักฐานหรือพิสูจน์หลักฐานจังหวัด ก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งกองพิสูจน์หลักฐานฯในพื้นที่แล้วแต่กรณี เพื่อจัดเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุและถ่ายรูปร่วมกับพนักงานสอบสวนในคดีต่าง ๆ ได้แก่ คดีความผิดต่อชีวิต คดีฆ่าตัวตายแต่มีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าอาจถูกผู้อื่นฆ่าตาย คดีความผิดฐานลักทรัพย์ คดีความผิดฐานชิงทรัพย์และมีคนตาย คดีความผิดฐานปล้นทรัพย์ คดีวางเพลิงหรือเพลิงไหม้โดยไม่ทราบสาเหตุ คดีอุบัติเหตุขับรถชนแล้วขับหนี รถชนแล้วตัวคนขับหนี หรือรถชนมีคนตายที่เป็นปัญหา คดีสำคัญอื่น ๆ ที่มีร่องรอยหรือพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ เป็นต้น”

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็น และสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้น แล้วแต่กรณี

คำใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรานี้ ให้สั่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานอัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มาตรา 132 เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาดจำลอง หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กบปให้บันทึกรายละเอียดซึ่งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้เกิดความเสียหายขึ้น

ในการตรวจตัวผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาตามวรรคหนึ่ง หากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นหญิง ให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิง หรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขออนุญาตบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นด้วยก็ได้

(2) ค้นเพื่อพบสิ่งของ ซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือได้ใช้ หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยค้น

(3) หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลที่ถูกหมายเรียกไม่จำเป็นต้องมาเอง เมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติตามหมาย

(4) ยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมาดังกล่าวไว้ในอนุมาตรา (2) และ (3)

นอกจากกฎหมายจะให้อำนาจพนักงานสอบสวนแล้ว กฎหมายก็ยังไม่ให้อำนาจแก่ศาลในการสั่งให้ตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ก่อนวันสืบพยานด้วยหากว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นจะเสียหายหรือเสื่อมสลายไป ทำให้เห็นว่า กฎหมายให้ความสำคัญกับการ

เสื่อมสลาย สูญหาย หรือถูกปนเปื้อน ของวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็ นคดีอาญาหรือคดีแพ่ง เนื่องจากวัตถุพยานหลักฐานประเภทนี้สามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่ อาจทำให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้โดยไม่ต้องเลยไปถึงขั้นตอนของการสืบพยานหลักฐานอื่นอีก ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 244/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่ง มาตรา 128/1

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 244/1 ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตรา โทษจำคุก หากมีความจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงใดที่เป็น ประเด็นสำคัญแห่งคดี ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณี que การตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบ ของร่างกายจากคู่ความหรือบุคคลใด ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจ ดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อย ที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และคู่ความ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากคู่ความฝ่ายใดไม่ยินยอมหรือกระทำ การปิด ขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่า ข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่คู่ความฝ่ายตรงข้ามกล่าวอ้าง

ในกรณีที่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่อาจทำ ให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานอื่นอีก หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากมีการ เน้นซักถามจะนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อันสำคัญมาสืบในภายหน้าพยานหลักฐานนั้นจะ สูญเสียไปหรือยากแก่การตรวจพิสูจน์ เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอหรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสองได้ทันทีโดย ไม่จำเป็นต้องรอให้ถึงกำหนดวันสืบพยานตามปกติ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 237 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรานี้ให้ตั้งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 128/1 ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้ พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงใดที่เป็นประเด็นสำคัญแห่งคดี เมื่อศาล เห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ ศาลมีอำนาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีที่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะสามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่ทำให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานอื่นอีก เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ ศาลอาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งโดยไม่ต้องรอให้ถึงวันสืบพยานตามปกติก็ได้

ในกรณีที่การตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองจำเป็นต้องเก็บตัวอย่าง เลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน ปัสสาวะ อุจจาระ น้ำลายหรือสารคัดหลั่งอื่น สารพันธุกรรม หรือส่วนประกอบอื่นของร่างกาย หรือสิ่งที่อยู่ในร่างกายจากคู่ความหรือบุคคลใด ศาลอาจให้คู่ความหรือบุคคลใดรับการตรวจพิสูจน์จากแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญอื่นได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควร ทั้งนี้ ถือเป็นสิทธิของคู่ความหรือบุคคลนั้นที่จะยินยอมหรือไม่ก็ได้

ในกรณีที่คู่ความฝ่ายใดไม่ยินยอม หรือไม่ให้ความร่วมมือต่อการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือไม่ให้ความยินยอมหรือกระทำการขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมต่อการตรวจเก็บตัวอย่างส่วนประกอบของร่างกายตามวรรคสาม ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่คู่ความฝ่ายตรงข้ามกล่าวอ้าง

ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรา นี้ ให้คู่ความฝ่ายที่ร้องขอให้ตรวจพิสูจน์เป็นผู้รับผิดชอบโดยให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของค่าฤชาธรรมเนียม แต่ถ้าผู้ร้องขอไม่สามารถเสียค่าใช้จ่ายได้หรือเป็นกรณีที่ศาลเป็นผู้สั่งให้ตรวจพิสูจน์ ให้ศาลสั่งจ่ายตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด ส่วนความรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้เป็นไปตาม มาตรา 158 หรือ มาตรา 161

3) ประมวลกฎหมายอาญา

เมื่อมีกฎหมายกำหนดคุ้มครอง ให้ความสำคัญกับสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ และ ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ สั่งการเพื่อการดังกล่าวคือพนักงานสอบสวน ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว และเมื่อเกิดพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่า มีบุคคลใด ๆ เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ หรือจะต้องยุ่งเกี่ยวกับวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นกรณีที่เข้าเงื่อนไขของกฎหมายว่า อาจทำให้สภาพแวดล้อมในที่เกิดเหตุและอาจทำให้ผลแห่งคดีเปลี่ยนแปลงไป พนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจภายใต้การบังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนนั้นย่อมมีอำนาจออกคำสั่งให้บุคคลที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณ หรืออยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุออกไปจากพื้นที่ดังกล่าวเพื่อป้องกันผลที่จะเกิดขึ้นได้ หากบุคคลใด ๆ นั้นไม่ปฏิบัติตามยอมเป็นการขัดคำสั่งของเจ้าพนักงาน สั่งการตามอำนาจที่กฎหมายให้ไว้ และเป็นการออกคำสั่งในกรณีทั่ว ๆ ไป¹⁶⁸ และหากบุคคลใด ๆ ทราบคำสั่งแล้วยังฝ่าฝืนไม่ยอมออกก็ย่อมเป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ย่อมเป็นความผิดอีกบทหนึ่งด้วย ดังที่กฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตราดังต่อไปนี้

¹⁶⁸ เทียบเคียงคำพิพากษาฎีกาที่ 185/2503

มาตรา 368 ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยไม่มีเหตุ หรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการสั่งเช่นนั้น เป็นคำสั่งให้ช่วยทำกิจการในหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมาย กำหนดให้สั่งให้ช่วยได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 138 ผู้ใดต่อสู้ หรือขัดขวางเจ้าพนักงาน หรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตาม กฎหมายในการปฏิบัติกรตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่น บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการต่อสู้หรือขัดขวางนั้น ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลัง ประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 420 ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขา เสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

การกระทำที่จะถือว่าเป็นละเมิดต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 4 ประการดังนี้¹⁶⁹

- เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ
- โดยผิดกฎหมาย
- เกิดความเสียหาย
- ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลแห่งการกระทำ

อธิบาย : เป็นการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ: ท่านอาจารย์พินิจ อธิบาย ว่า¹⁷⁰

การกระทำ

“ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “การกระทำ” ไว้ ว่าหมายความว่าอย่างไร แต่พอที่จะอาศัยเทียบเคียง (Analogy) โดยนำประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 วรรคท้าย มาแปลความโดยอนุโลมได้ว่า “การกระทำ” หมายความว่าความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่ง อันใดขึ้น โดยงดเว้นที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย”

¹⁶⁹ พินิจ ทิพย์มณี, ทบทวนปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศึกษาเฉพาะกฎหมายลักษณะละเมิด, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2551), น. 40.

¹⁷⁰ เพิ่งอ้าง.

การกระทำหมายถึง การเคลื่อนไหวอิริยาบถ โดยความรู้สำนึกในการเคลื่อนไหวนั้น รู้สึกตัว โดยอยู่ภายใต้จิตบังคับ หรือการแสดงความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจของตนเองออกมาให้บุคคลทั่วไปทราบโดยการเคลื่อนไหวร่างกายไม่ว่าจะโดยทางใด เช่น การยกไม้ดี เดินไปในเขตหวงห้าม หยิบจับสิ่งของ ในทางตรงกันข้ามการกระทำที่ไม่รู้สึกตัวหรือไม่ได้อยู่ภายใต้จิตบังคับ เช่น การละเมอ คนเพ้อไข้ หรือคนเมาจนไม่ได้สติ ทั้งนี้มีข้อสังเกตต่อมาว่า บุคคลนั้นจะต้องระวังในการนอนไม่ให้ละเมอไปทำความเสียหาย หรือเคยเมาก็ต้องคอยระวัง ไม่ดื่มสุราให้เมาจนหมดสติ แม้ขณะละเมอ หรือเมาก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำ แต่บุคคลนั้นก็เริ่มกระทำในการนอนโดยไม่ระวัง หรือดื่มสุราโดยไม่ระวัง เรียกว่ามีการกระทำในช่วงนี้แล้ว ต่อไปเมื่อทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายก็ต้องรับผิดชอบละเมิด เช่นเดียวกับการเคลื่อนไหวของเด็กไร้เดียงสา ย่อมไม่ถือว่าเป็นการกระทำ เด็กย่อมไม่ผิดละเมิด แต่ผู้ดูแลเด็กอาจต้องรับผิดชอบในผลของเด็กที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้ ถ้าไม่ดูแลเด็กให้ดี ถือว่าผู้ดูแลกระทำโดยประมาทเองตามมาตรา 420 กรณีนี้ผู้ดูแลเด็กไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 429 เพราะเด็กมิได้กระทำละเมิดดังกล่าว

“ในกฎหมายเยอรมันได้อธิบายเพิ่มเติมถึงการก่อความเสียหาย โดยการละเว้นการกระทำ ซึ่งจะก่อให้เกิดความรับผิดชอบเพื่อละเมิดจะมีได้เฉพาะกรณีจำเลยมีหน้าที่จะต้องกระทำหน้าที่ ๆ ว่าเป็น อาจเกิดจากสัญญาหรือเกิดจากฐานะทางข้อเท็จจริง (Factual Position) ซึ่งจะเลยได้ก็ขึ้นก็ได้¹⁷¹”

ศาลเยอรมันได้วางหลักไว้ว่า ทุกคนที่เข้ามามีความสัมพันธ์กับสาธารณชน จะต้องให้ความเอาใจใส่ต่อฐานะของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับสาธารณชนนั้น โดยเฉพาะบุคคลที่เปิดทรัพย์สินไม่ว่าชนิดใดเพื่อให้บุคคลอื่นเข้าไปถึง จะต้องใช้ความระมัดระวังทุกทางที่จะหลีกเลี่ยงอันตรายอันอาจเกิดจากการใช้สิ่งให้อำนวยความสะดวกที่วุ่นวาย ซึ่งเรียกว่าหน้าที่คุ้มครองการจราจร

ตัวอย่างเช่น ในรายงานวิจัยของท่านอาจารย์พินิจ ทิพย์มณี อธิบายไว้ว่า...¹⁷²

- ก.อนุญาตใช้รถจอดในสถานที่จอด แม้จะไม่มี ความรับผิดชอบตามกฎหมายในการทำเช่นนี้ แต่ก็เป็นที่ของ ก. จะต้องดูว่า ประตูด่านที่จอดรถอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้

- เจ้าสำนักโรงแรมจะต้องรับผิดชอบดูแลให้เก้าอี้ในโรงแรมอยู่ในสภาพที่ปลอดภัย แม้ว่าบุคคลที่มีไขว่แจะจะเป็นผู้ใช้เก้าอี้เหล่านั้น

- เทศบาลจะต้องรับผิดชอบดูแลให้ถนนอยู่ในสภาพซึ่งอาจใช้ได้โดยไม่มีอันตราย แม้ว่าดินฟ้าอากาศจะทำให้ถนนเสียหายก็ตาม

กล่าวโดยทั่วไป ศาลเยอรมัน โน้มเอียงที่จะถือว่าบุคคลและบริษัทสาธารณะมีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของบุคคลที่เกี่ยวกับสาธารณชนยิ่งกว่าศาลอังกฤษ มาตรา 823

¹⁷¹ เพิ่งอ้าง, น. 43.

¹⁷² เพิ่งอ้าง.

ยอมคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภคซึ่งได้รับสินค้าที่เป็นอันตรายหรือชำรุดบกพร่องโดยที่ผู้บริโภคมิได้มีความสัมพันธ์โดยตรงทางใด ๆ กับผู้ผลิตและผู้บริโภคได้ซื้อสินค้าจากผู้ขายปลีกไม่ใช่จากผู้ผลิต ผู้ผลิตจะต้องมีค่าเตือนในกรณีที่สินค้าเป็นอันตรายไม่ว่าในตัวเองหรือโดยการใช้

173

จงใจ : ท่านอาจารย์พินิจ ทิพย์มณี ได้อธิบายไว้ในรายงานวิจัยว่า...¹⁷⁴

“นอกจากจะเป็นการกระทำแล้ว การกระทำนั้นต้องกระทำโดย “จงใจ” ซึ่งตามกฎหมายไม่ได้นิยามศัพท์ไว้เป็นการเฉพาะ แต่นักวิชาการได้อธิบายลักษณะของ “จงใจ” ไว้ดังนี้

การกระทำโดยจงใจ ไม่มีระดับความจงใจ ไม่ต้องมีการมุ่งประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลใด ๆ และไม่จำเป็นต้องรู้ว่าใครจะเสียหาย รู้เพียงแต่จะต้องมีเรื่องเสียหายเกิดขึ้น เพียงเท่านั้นก็เป็นการจงใจแล้ว¹⁷⁵

คำว่า “จงใจ” (willful) มีความหมายไม่ตรงกับคำว่า “ตั้งใจ” (intentional) เกี่ยวกับการจงใจซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 แปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า “willfully” ทั้งนี้ ต้นฉบับหรือคำแปลประมวลกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ทั้งภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสใช้คำว่า “intention” ซึ่งมีความหมายถึงความมุ่งหมาย ความตั้งใจ คำแปลฉบับภาษาอังกฤษของประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่นและจีนใช้คำว่า “intentionally”

ประมวลกฎหมายลักษณะหนี้ของสวิสฉบับพิเศษใช้คำว่า “intentionnellement” ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 823 คำแปลบางฉบับใช้คำว่า “intentionally”

คำแปลประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่นมาตรา 709 บางฉบับก็ใช้คำว่า “willfully” ซึ่งคำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งจีนให้คำอธิบายว่า กล่าวโดยเคร่งครัด คำว่า “จงใจ” (willfulness) ไม่ต่างกับการกระทำละเมิดโดยตั้งใจ (intentional wrong)¹⁷⁶”

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า จงใจหมายถึงการกระทำโดยรู้สำนึกถึงผลเสียหายที่เกิดจากการกระทำของตนเอง เช่น ก.ยิง ข.ตาย ในทางอาญาเป็นการกระทำโดยเจตนา ในทางแพ่งต้องถือว่า ก.ได้กระทำโดยจงใจเป็นเหตุให้ ข.ตาย เพราะ ก.รู้สำนึกในความเสียหายที่เกิดขึ้น¹⁷⁷

¹⁷³ เพิ่งอ้าง.

¹⁷⁴ เพิ่งอ้าง, น. 44.

¹⁷⁵ พินิจ ทิพย์มณี, คำอธิบายในห้องเรียน วิชากฎหมายแพ่งชั้นสูง, ห้อง 7309, (27 กันยายน 2560), มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ปรากฏตามพินิจเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

https://drive.google.com/drive/folders/1-Tms_RCeYBcGIZ9a9fn-q9N6_NvcJHq8?usp=sharing

¹⁷⁶ เพิ่งอ้าง, น. 45.

¹⁷⁷ เพิ่งอ้าง, น. 46.

ประมาทเลินเล่อ

การกระทำโดยประมาทเลินเล่อ หมายความว่า การกระทำโดยมิได้ตั้งใจ แต่ปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัย และพฤติการณ์ ซึ่งผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้น ได้แต่หาได้ใช้เพียงพอไม่¹⁷⁸ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า วิสัยอย่างนั้น พฤติการณ์

อย่างนั้น ควรจะอย่างไร แล้วไม่ทำก็เป็นประมาทเลินเล่อ เช่น โทษทัณฑ์มือถือคุชณะขับรถ ทำให้รถเสียหลักไปชนคันอื่น ถือเป็นประมาทเลินเล่อ ทั้งนี้ในทางปฏิบัติ ให้ศาลอนุมานตนเป็นบุคคลอยู่ในขณะนั้น วิสัยเช่นนั้น ศาลจะทำเหมือนกันหรือไม่อย่างไร โดยใช้ระดับวิสัยของศาลเป็นตัววัด ไม่ใช่ระดับวิสัยของวิญญูชนทั่วไป¹⁷⁹ จึงมีความหมายว่า หากศาลเป็นอาสาสมัคร หรือนักข่าว หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือ เป็นคนทั่วไปไทยมุงในขณะนั้น หากศาลประเมินว่าสามารถเข้าไปในที่เกิดเหตุในเวลา หรือ ควันการกระทำไม่ยอมออกจากสถานที่เกิดเหตุ ในสถานการณ์เช่นนั้น โดยรู้หรือควรจะรู้ว่า จะทำเช่นนั้นจะทำให้คนอื่นเสียหาย โดยไม่ต้องทราบถึงว่าผลเสียหายจะอยู่ในระดับใด การกระทำนั้นย่อมเป็นความประมาทเลินเล่อ

ท่านอาจารย์พินิจ ทิพย์มณี อธิบายว่า คำว่า “ประมาทเลินเล่อ ในประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ของไทยนั้น ประเทศต่าง ๆ ส่วนมากมีบัญญัติไว้ในแม่บทลักษณะละเมิด จะเห็นได้จากประมวลกฎหมายแพ่งสเปน อิตาลี ฝรั่งเศส และประมวลกฎหมายลักษณะหนี้สวิส แม้ตามกฎหมายฝรั่งเศส จะถือว่าประมาทเลินเล่อเป็นความผิดอย่างหนึ่งก็ตาม สำหรับกฎหมายสเปนนั้น นอกจากบัญญัติคำว่า “ประมาทเลินเล่อ” (Negligence) ไว้ก็ยังบัญญัติคำว่า “ความผิด” (Faute) ไว้ด้วย แต่ไม่บัญญัติคำว่า “จงใจ” ซึ่งก็ย่อมรวมอยู่ในความหมายของคำว่า “ความผิด” นั้นเอง ส่วนกฎหมายจีนนั้นตรงกันข้ามไม่กล่าวถึงคำว่า “ประมาทเลินเล่อ” กล่าวเฉพาะคำว่า “จงใจหรือความผิด” ซึ่งคำว่า ความผิด ย่อมรวมถึงประมาทเลินเล่อด้วย¹⁸⁰”

อธิบาย : โดยผิดกฎหมาย: ท่านอาจารย์พินิจ ทิพย์มณี อธิบายไว้ว่า...

“โดยผิดกฎหมาย มีความหมายว่า ถ้าการกระทำนั้นเป็นการล่วงสิทธิ โดยผิดหน้าที่ที่ต้องเคารพต่อสิทธินั้น เป็นการกระทำผิดกฎหมายในตัว ไม่ต้องมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้น

¹⁷⁸ คำว่า “ประมาทเลินเล่อ” กฎหมายไม่ได้ให้คำนิยามไว้จึงจำเป็นต้องนำความหมายในกฎหมายอาญา มาตรา 59 มาเทียบเคียงทั้งนี้ตาม มาตรา 4 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

¹⁷⁹ พินิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 23*.

¹⁸⁰ *เพ็งอ้าง*, น. 47.

เป็นความผิดกฎหมายอีกชั้นหนึ่ง “โดยผิดกฎหมาย” มาจากคำว่า “Unlawfully” มีความหมายว่า “ไม่ชอบด้วยกฎหมาย” ไม่หมายถึง ผิดกฎหมาย¹⁸¹”

“ในฉบับร่างภาษาอังกฤษของไทยอย่างที่กล่าวมาแล้ว คำว่าผิดกฎหมายนั้นแม้จะใช้คำว่า Unlawfully นั้น ประเทศเราแปลมาจาก ภาษาเยอรมันที่ว่า “Rechtwidrigkeit” ทั้งนี้มาตรา 420 ของไทยก็มีที่มาจาก กฎหมายเยอรมันมาตรา 823 วรรคแรก¹⁸² และประมวลกฎหมายแพ่งฯ ของญี่ปุ่นมาตรา 709 ซึ่งคำดังกล่าวสามารถแปลให้ถูกต้องเข้ากับสถานการณ์ที่ครอบคลุมชัดเจนที่สุดคือ “โดยมิชอบด้วยกฎหมาย”¹⁸³ ที่กล่าวเช่นนี้อาจยกตัวอย่างได้เช่น การเอาน้ำสาดกันในวันสงกรานต์ทำไม่ถึงไม่ผิด? หรือ การฆ่าตัดคนไข้ การใช้มีดกรีดทำกับเนื้อตัวร่างกายคนไข้โดยจงใจ และรู้ว่าคนไข้ต้องได้รับบาดเจ็บ จะต้องเจ็บปวด หรือรู้ว่าบางกรณีคนไข้ก็มีเปอร์เซ็นต์ที่จะหายขาดจากโรคไม่มากนักในการผ่าตัด เช่นนี้ก็ครอบงำประกอบของละเมิดแล้ว แต่ทำไม่ถึงไม่ผิด? นั้นย่อมหมายความว่า การใช้คำว่า “โดยผิดกฎหมาย” หากหมายความตรงตัว ไม่อาจใช้ครอบคลุมได้ทุกกรณีนั่นเอง ซึ่งนักกฎหมายส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ที่ควรจะเป็นจึงควรใช้คำว่า “ไม่ชอบด้วยกฎหมาย” มากกว่า ซึ่งการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ปราศจากอำนาจ (Without Authority)¹⁸⁴” ซึ่งมีทั้ง...

- อำนาจจากจารีตที่สามารถกระทำได้ เช่น การสาดน้ำในเทศกาลสงกรานต์ หรือ
- อำนาจจากกฎหมายให้สามารถกระทำได้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 67-68 หรือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 449-452 หรือ
- อำนาจจากสัญญาให้กระทำได้ ที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น เขียนไว้ในสัญญาว่า เมื่อถึงเวลาให้ทุบตีภรรยาทิ้ง หรือ
- อำนาจตามคำพิพากษาของศาลให้กระทำได้ เช่น ให้มีอำนาจยึดทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครองของจำเลย หรือ
- อำนาจความยินยอมให้กระทำได้ หากไม่ขัดต่อความสงบฯ ก็สามารถกระทำได้ตามที่ตกลงกัน เป็นต้น¹⁸⁵”

¹⁸¹ พินิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 17*, น. 47.

¹⁸² E.J. Cohn, *Manual of German Law*, (London : The British Institute of International and comparative law, 1968), p. 155.

¹⁸³ พินิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 17*, น. 16, 27.

¹⁸⁴ *เพ็ญอ้าง*, น. 51.

¹⁸⁵ *เพ็ญอ้าง*.

ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งของจีน มาตรา 184 ใช้คำว่า “โดยมิชอบ” (Wrongfully) ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าคำว่า “โดยผิดกฎหมาย” (Unlawfully)

อธิบาย : ต้องเกิดความเสียหาย: ท่านอาจารย์พินิจ ทิพย์มณี อธิบายไว้ว่า..

“เจตนารมณ์ของกฎหมายลักษณะละเมิด มีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาความเสียหายตามกฎหมาย เป็นการที่ผู้เสียหายบังคับสิทธิของตนแก่ผู้ก่อความเสียหายหรือผู้ต้องรับผิด เป็นการบังคับเอาโดยให้คืนสู่สภาพก่อนการละเมิดเกิดขึ้นเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่กฎหมายลักษณะละเมิดของไทยไม่ได้รับรองประโยชน์ทุกอย่างที่บุคคลต้องการ คงจำกัดไว้ตามที่บัญญัติในมาตรา 420 ทำให้เขาเสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด ถ้าทำให้นอกจากที่บัญญัติไว้นี้หาเป็นละเมิดไม่ ดังนั้น ความดีใจ เสียใจ เศร้าใจ เจ็บใจ เหล่านี้กฎหมายของไทยไม่ถือว่าเป็นการทำให้เสียหาย”¹⁸⁶

“หากพิจารณาจากกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 823 อันเป็นที่มาของมาตรา 420 ของไทยพบว่า ก็หาได้บัญญัติรวมไปถึงการทำให้เสียหายแก่จิตใจ แต่บัญญัติเพิ่มเติมในเรื่องความเสียหายไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาตรา 826 ไว้ว่า “บุคคลใดจงใจก่อความเสียหายแก่บุคคลอื่น โดยอาการที่ฝ่าฝืนศีลธรรมอันดี ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้น” แต่เรื่องดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยไม่ได้กล่าวถึงในประเด็นของความเสียหายแก่บุคคลอื่น โดยอาการที่ฝ่าฝืนศีลธรรมแต่อย่างใด และพบว่าในกฎหมายแพ่งเยอรมันก็ไม่ได้กล่าวถึงค่าเสียหายทางจิตใจไว้เช่นเดียวกับประเทศไทย¹⁸⁷ โดยทั่วไปความเสียหายอันเป็นมูลค่าความผิดฐานละเมิดนั้น อาจเป็นความเสียหายที่คำนวณเป็นเงินหรือไม่อาจคำนวณเป็นเงินก็ได้ ซึ่งอันที่จริง ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย และเสรีภาพก็เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดในตัวว่ารวมทั้งความเสียหายที่เป็นเงิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าต้องขาดประโยชน์ เพราะไม่สามารถประกอบการงาน และความเจ็บปวดเสียหายอันเป็นความเสียหายในทางความรู้สึกของจิตใจ ซึ่งก็ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้เช่นกัน ตามหลักจึงถือกันว่าความเสียหายนั้นจะเป็นความเสียหายที่เป็นรูปร่างคำนวณเป็นเงินได้ หรือความเสียหายทางจิตใจคำนวณเป็นเงินไม่ได้ (moral) ถ้าเป็นความเสียหายที่แน่นอน (certain) แล้ว ก็เป็นมูลค่าความผิดฐานละเมิดได้”¹⁸⁸

“ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดของไทยนั้น มีที่มาหรือยกร่างมาจากกฎหมายญี่ปุ่น มาตรา 710 บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามบทบัญญัติตามมาตราก่อน จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแม้ความเสียหายนั้นจะมีใช้ตัวเงินและโดยไม่ต้องคำนึงว่าความเสียหาย

¹⁸⁶ เพิ่งอ้าง, น. 52.

¹⁸⁷ เพิ่งอ้าง, น. 54.

¹⁸⁸ เพิ่งอ้าง.

เช่นว่านั้นจะเกิดจากการกระทำต่อร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลอื่นหรือไม่¹⁸⁹ แม้ไทยจะนำมาจาก Civil Code ก็ตาม แต่กฎหมายญี่ปุ่นไม่ได้จำแนกสิทธิที่ถูกล่วงละเมิดไว้ของไทย ศาลญี่ปุ่นกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำละเมิด โดยไม่มีข้อจำกัดต่าง ๆ อย่างกรณี การไม่ชำระหนี้ ในการใช้ค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน หรือไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ด้วย นอกจากนี้ให้ชดใช้ในความเสียหายที่เป็นตัวเงินแล้ว ก็ยังอาจให้ใช้ความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงินอีก โดยศาลมีอำนาจคำนวณค่าเสียหายได้อย่างอิสระแต่อย่างไรก็ตามไม่ได้บัญญัติไปถึงสิทธิฟ้องร้องค่าเสียหายทางจิตใจไว้อย่างชัดเจน¹⁹⁰

ปัจจุบันมีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องความเสียหายทางจิตใจไว้อย่างชัดเจน แต่ใช้กับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัยเท่านั้น ตาม พระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ไม่สามารถนำมาใช้กับกรณีความเสียหายทางจิตใจอันมีผลสืบเนื่องมาจากการกระทำละเมิดโดยทั่วไป ตามมาตรา 420 ได้ แม้จะมีมาตรา 438 ที่ให้ศาลเป็นผู้กำหนดค่าสินไหมทดแทนได้ตามควรแก่พฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิดก็ตาม หรือตามมาตรา 446 จะกำหนดให้ผู้เสียหายเรียกร้องค่าเสียหายอันมิใช่เป็นตัวเงินได้ แต่หากพิจารณาจากคำพิพากษาฎีกาของไทยที่ผ่านมา ๆ มา ที่พอจะนำมาใช้เป็นบรรทัดฐานในการใช้ดุลพินิจของศาลในแต่ละคดี ปรากฏว่าผู้เสียหายไม่อาจเรียกร้องค่าเสียหายในทางจิตใจ เช่น การเศร้าโศก ฯลฯ ได้เลย

อธิบาย : ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลแห่งการกระทำ: ท่านอาจารย์พินิจทิพย์มณีอธิบายไว้ว่า...

“อาจเรียกว่าความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผล หรือระหว่างความผิดกับความเสียหาย เมื่อบุคคลนั้นจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ความเสียหายดังกล่าว เกิดขึ้นจากการกระทำโดยผิดกฎหมายและโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของบุคคลนั้นหรือไม่

กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การกระทำกับความเสียหายมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ถ้าสัมพันธ์กัน คือ เป็นเหตุเป็นผลกัน และกันแล้ว ผู้กระทำจำต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่

¹⁸⁹ พินิจ ทิพย์มณี, พินิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 17*, น. 56. “Nippon Civil Code Article 710 Compensation for damages Other than Property “Person liable for damages under the preceding article must also compensate for than those to property, regardless of whether the body, liberty or reputation of others have been infringed, or property rights of others have been infringed”

¹⁹⁰ เพิ่งอ้าง.

เกิดขึ้นนั้น เช่น คำตีหัวขาวแตก การที่ศีรษะแตกย่อมสัมพันธ์กับการกระทำของคำ¹⁹¹”

กรณีที่วัตถุแห่งสิทธิ : วัตถุแห่งสิทธิ : ที่ถูกทำให้เสียหาย หรือถูกทำลายมีอยู่ 2 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. วัตถุแห่งสิทธิถูกตรวจพบ และอยู่ในครอบครองของเจ้าหน้าที่ มีสถานะเป็นของกลางแล้ว (ปรากฏดังภาพ 4.18 – 4.19 ในบทที่ 4.1)

2. วัตถุแห่งสิทธิยังไม่ได้มีการถูกตรวจพบในที่เกิดเหตุ ยังไม่มีสถานะเป็นของกลาง (ปรากฏดังภาพ ที่ 1.1, 1.3, 1.4 ในบทที่ 1 และ ภาพที่ 4.2 – 4.5, และ 4.11, - 4.13 ในบทที่ 4.1)

ถูกตรวจพบ และมีสภาพเป็นของกลางแล้ว ผู้ซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายทำให้วัตถุพยานชั้นนั้นถูกปนเปื้อน เสียหาย ย่อมสามารถเกิดขึ้นได้จากการกระทำของทั้งตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และคณะติดตาม จากอาสาสมัครกู้ภัย และนักข่าว จึงต้องนำกฎหมายในเรื่องของกลางมาปรับแก้กรณี และไล่สายแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นลำดับ เพื่อความเข้าใจรากฐานแห่งการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลที่ทำผิดในสถานะต่าง ๆ ดังนี้

การพิจารณาเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลที่กระทำต่อวัตถุแห่งสิทธิซึ่งมีสถานะเป็นของกลางแล้วต้องพิจารณากฎหมายดังต่อไปนี้

5) ข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง พ.ศ.2480

ลักษณะ 1 ข้อ 4. ของกลางนั้น คือ วัตถุใด ๆ หรือทรัพย์สิน ซึ่งตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าพนักงาน โดยอำนาจแห่งกฎหมาย หรือโดยหน้าที่ในทางราชการ และยึดไว้เป็นของกลางเพื่อพิสูจน์ในทางคดี หรือเพื่อจัดการอย่างอื่นตามหน้าที่ราชการ

ข้อ 5. ของกลางแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) ของกลางในคดีอาญา และ

2) ของกลางอย่างอื่น

ของกลางในคดีอาญา คือ ของการที่เกี่ยวข้องต้องจัดการทางคดีอาญา เช่น ของที่บุคคลมีไว้หรือใช้เป็นความผิด หรือของที่ใช้เป็นหลักฐานพิสูจน์ความผิด..๑

ลักษณะ 4 ข้อ 42. ผู้รักษาของกลาง¹⁹²คนใดจงใจหรือเลินเล่อ ละเลย หรือคัดแปลงแก้ไขของกลางให้เปลี่ยนไปจากสภาพที่เป็นอยู่เดิม จงใจหรือเลินเล่อสำรวจของกลางให้ผิดไปจาก

¹⁹¹ พินิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว เจริญธรรม* ที่ 17, น. 62-63.

¹⁹² หมายเหตุท้ายข้อบังคับข้อการเก็บรักษาของกลาง พ.ศ.2480 ระบุว่า : “ของกลางในคดีอาญาเป็นหน้าที่ของตำรวจเป็นผู้เก็บ และฝ่ายปกครองมีหน้าที่เก็บรักษาของกลางอย่างอื่น ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการดำเนินคดี”.

ความจริง หรือเอาของกลางที่ไม่ควรขายไปขาย เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้น หรือการเอาของกลางไปใช้โดยมิใช่เพื่อรักษาของนั้น หรือยกยอกไว้เป็นของตนเสีย นอกจากจะต้องได้รับโทษอันจะพึงมีตามกฎหมายหรือโทษตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้อยู่ในเวลานั้นแล้ว จะต้องชดใช้ราคาของ หรือค่าเสียหายแทนอีกด้วย และ

ข้อ 43. เวลาโอนหน้าที่การรักษาของกลางจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลคนหนึ่ง เป็นหน้าที่ผู้รับจะต้องตรวจของนั้นให้ถูกต้องตรงกับรายการในบัญชี เมื่อผู้รับได้รับหน้าที่ และเข้ารับรักษาโดยมิได้มีการคัดค้านว่าไม่ถูกต้องประการใดแล้ว ต้องถือว่าผู้รับได้รับไว้ถูกต้องตรงตามจำนวนที่ปรากฏในบัญชีแล้ว และทันทีที่ผู้มอบยอมพ้นจากหน้าที่และความรับผิดชอบในจำนวนสิ่งของ ถ้าปรากฏว่า ถ้าการขาดตกบกพร่องในจำนวนสิ่งของขึ้นภายหลัง ผู้รับจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในราคาของนั้น หรือต้องรับโทษทั้งสองสถาน และ

ลักษณะ 5 ข้อ 44. ผู้มีหน้าที่รักษาของกลาง จะมอบหมายหน้าที่รักษาของกลางให้ผู้อยู่ในบังคับบัญชารักษาแทนก็ได้ ในเมื่อของกลางบางสิ่งบางอย่างนั้นเป็นที่ไม่สลักสำคัญ หรือเป็นของที่สมควรจะมอบหมายให้ หรือด้วยความจำเป็นในหน้าที่ชั่วคราว แต่ในการมอบหมายนี้ จะต้องรับผิดชอบในเมื่อเกิดการเสียหายขึ้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า เป็นเหตุสุดวิสัย หรือไม่สามารถจะคุ้มครองได้

ส่วนผู้รับมอบหมายให้รักษาของกลางนั้น ย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการรักษาเช่นเดียวกับผู้มีหน้าที่รักษาของหลวง

6) พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งใน ฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด

มาตรา 5 หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อ ผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการปฏิบัติ หน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของ รัฐที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 157 ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 138 ผู้ใดต่อสู้ หรือขัดขวางเจ้าพนักงาน หรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 142 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน หรือเอกสารใด ๆ อันเจ้าพนักงานได้ยึด รักษาไว้ หรือสั่งให้ส่งเพื่อเป็นพยานหลักฐาน หรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ว่าเจ้าพนักงานจะรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นไว้เอง หรือสั่งให้ผู้อื่นหรือผู้อื่น ส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

7) กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน เรื่องภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof)

จากที่ได้กล่าวถึง ทฤษฎีภาระการพิสูจน์หรือหน้าที่นำสืบ (Burden of Proof) ในบทที่ 2 ไปแล้ว ในบทนี้จะกล่าวถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังจากรวบรวมพยานหลักฐานและต้องนำมาใช้ในชั้นศาลส่วนแพ่ง เรื่องภาระการพิสูจน์ หรือหน้าที่นำสืบดังต่อไปนี้

เรื่องภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof) หมายถึง หน้าที่ หรือ ภาระที่กฎหมายกำหนดให้คู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ข้อกล่าวอ้าง หรือ ข้อเถียงของตน อันเป็นผลแพ้ชนะของคดี¹⁹³ โดยศาลต้องกำหนดให้เป็นไปตามกฎหมาย หากศาลกำหนดผิดแม้คู่ความจะไม่ได้โต้แย้งคัดค้าน ศาลก็ต้องถือตามภาระการพิสูจน์หน้าที่ถูกต้องตามกฎหมาย¹⁹⁴

ซึ่งภาระการพิสูจน์เริ่มตั้งแต่ มาตรา 84/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง “คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตนให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว”

ภาระการพิสูจน์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 ซึ่งวางหลักไว้เพียงข้อเดียว คือ คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใดขึ้นมาสนับสนุนคดีของตน ให้ภาระการ

¹⁹³ เฉลิมวุฒิ สารกิจ, “ถามตอบเรื่องพยานหลักฐาน, ภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof),” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก https://www.readawrite.com/c/3613d826d0b4905b99af7a48504702bc?page_no=1

¹⁹⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 3059-3060/2516, และคำพิพากษาฎีกาที่ 376/2525.

พิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้นตกอยู่แก่คู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้าง และมีข้อยกเว้น 2 ข้อ ซึ่งจะเปลี่ยนภาระการพิสูจน์ไปอยู่ฝ่ายตรงข้าม โดย *ท่านอาจารย์ จรัญ ภักดีธนากุล* อธิบายไว้โดยละเอียด ดังต่อไปนี้¹⁹⁵

“ข้อแรก : มีข้อสันนิษฐานตามกฎหมายบทใดบทหนึ่งสันนิษฐานข้อเท็จจริงให้เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้างไว้ภาระการพิสูจน์จะตกไปอยู่แก่คู่ความฝ่ายตรงข้ามที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานเบื้องต้นตามกฎหมายนั้น

ข้อสอง : เป็นเรื่องข้อสันนิษฐานตามความเป็นจริงถ้ามีข้อสันนิษฐานตามความเป็นจริงสันนิษฐานหรือชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงใดไว้เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้างแล้วภาระการพิสูจน์จะตกไปอยู่แก่ฝ่ายตรงข้ามที่จะต้องนำสืบพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามความเป็นจริงนั้น ข้อสันนิษฐานตามความเป็นจริงนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 44/1 เรียกชื่อว่า ข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์

การนำข้อสันนิษฐานไปใช้กับกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีข้อพิจารณา 4 ประการดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 ประเภทของสันนิษฐานมี 2 ประเภท คือ ข้อสันนิษฐานเบื้องต้นกับข้อสันนิษฐานเด็ดขาดซึ่งมีผลในทางกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานแตกต่างกันกล่าวคือถ้าเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดผลของข้อสันนิษฐานเด็ดขาดจะทำให้ข้อเท็จจริงที่ถูกสันนิษฐานนั้นกลายเป็นข้อเท็จจริงซึ่งไม่อาจโต้แย้งได้ตามมาตรา 84 (2) ศาลจะต้องวินิจฉัยข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามที่กฎหมายสันนิษฐานเด็ดขาดไม่สามารถจะวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้และในทางปฏิบัติไม่ควรอนุญาตให้คู่ความนำพยานหลักฐานมาสืบในข้อเท็จจริงนั้นถึงแม้คู่ความจะได้นำสืบพยานหลักฐานกันไว้เป็นอย่างอื่นศาลก็จะนำพยานหลักฐานนั้นมาวินิจฉัยข้อเท็จจริงให้ผิดเพี้ยนไปจากที่กฎหมายสันนิษฐานไว้เด็ดขาดไม่ได้ในขณะที่ข้อสันนิษฐานเบื้องต้นนั้นไม่ได้ทำให้ข้อเท็จจริงเป็นยุติเหมือนอย่างข้อสันนิษฐานเด็ดขาดข้อสันนิษฐานเบื้องต้นมีผลเพียงเปลี่ยนภาระการพิสูจน์ให้ตกไปอยู่กับฝ่ายตรงข้ามที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานเบื้องต้นนั้นตามมาตรา 84/1 และในกรณีของข้อสันนิษฐานเบื้องต้นนี้อาจจะเกิดจากตัวบทกฎหมายลายลักษณ์อักษรสันนิษฐานไว้หรืออาจจะเกิดจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์ในคดีนั้นสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงไว้แต่ข้อสันนิษฐานเด็ดขาดจะต้องเกิดจากบทบัญญัติกฎหมายลายลักษณ์อักษรเสมอซึ่งไม่มีข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงที่จะทำให้เกิดข้อสันนิษฐานเด็ดขาดได้

ประการที่ 2 ข้อสันนิษฐานไม่ว่าจะเป็นข้อสันนิษฐานเบื้องต้นหรือข้อสันนิษฐานเด็ดขาดจะต้องตรวจสอบให้ดีว่าข้อสันนิษฐานดังกล่าวมีข้อเท็จจริงใดเป็นเงื่อนไขของ

¹⁹⁵ จรัญ ภักดีธนากุล, *กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2553), น. 365-370.

ข้อสันนิษฐาน และข้อเท็จจริงใดเป็นข้อเท็จจริงที่กฎหมายสันนิษฐานการแยกแยะข้อเท็จจริง 2 ประเภท ที่เกี่ยวกับข้อสันนิษฐานนี้จะช่วยให้ใช้ข้อสันนิษฐานได้อย่างเป็นระบบ และถูกหลักเกณฑ์ ตามกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขของข้อสันนิษฐานในภาษาวิชาการ เรียกชื่อว่าข้อเท็จจริงที่เป็นพื้นฐานแห่งข้อสันนิษฐาน (Basic Facts) ส่วนข้อเท็จจริงที่กฎหมาย สันนิษฐานให้หรือได้รับการสันนิษฐานให้ นั้นเรียกว่าข้อเท็จจริงที่ได้รับการสันนิษฐาน (Presumed Fact) ถ้าข้อสันนิษฐานใดสันนิษฐาน โดยไม่ต้องมีข้อเท็จจริงใดมาเป็นเงื่อนไขก่อน ข้อสันนิษฐาน บทนั้นสามารถใช้บังคับได้ทันทีโดยไม่ต้องค้นหาเงื่อนไขของข้อสันนิษฐาน

ตัวอย่างแรก : ข้อสันนิษฐานตามรัฐธรรมนูญที่ให้สันนิษฐานเบื้องต้นไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์เหมือนที่เราเรียกในหลักสากลว่า Presumption of Innocence ซึ่งไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงใดเป็นเงื่อนไขก่อนเลยผู้ต้องหาและจำเลยได้รับ ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานเบื้องต้นนี้ทันทีเพราะฉะนั้นในคดีอาญาจึงเกิดผลว่าในทุกประเด็นที่ กระทบถึงความผิดของจำเลยภาระการพิสูจน์ต้องตกอยู่แก่ฝ่ายโจทก์เพราะ โจทก์เป็นฝ่ายกล่าวอ้าง ว่าจำเลยกระทำความผิดและจำเลยได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานเบื้องต้นตามรัฐธรรมนูญ ดังกล่าว¹⁹⁶

ตัวอย่างที่สอง : ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 6 ที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ทุกคนกระทำการโดยสุจริตโดยไม่ต้องมีเงื่อนไขอะไรเลย ในประเด็นข้อพิพาทว่าบุคคลใดบุคคล หนึ่งสุจริตหรือไม่สุจริตภาระการพิสูจน์จะต้องตกอยู่แก่ฝ่ายที่ได้แย้งว่าเขาไม่สุจริตเพราะฝ่ายที่ กล่าวอ้างว่าสุจริตนั้นได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานเบื้องต้นตามมาตรานี้แล้ว

การแบ่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับข้อสันนิษฐานออกเป็น 2 ประเภทนี้ เป็นไปตามความ ในมาตรา 44/1 ตอนท้าย ที่บัญญัติว่า “คู่ความฝ่ายที่จะอ้างเอาประโยชน์จากข้อสันนิษฐานจะต้อง พิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะรับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว”

กล่าว เงื่อนไขแห่งการที่ตนจะรับประโยชน์จากข้อสันนิษฐาน ก็คือ ข้อเท็จจริงที่เป็น พื้นฐานแห่งข้อสันนิษฐาน (Basic Facts) เพราะฉะนั้นในประเด็นที่ว่าคู่ความฝ่ายใดมีภาระการ พิสูจน์ในข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับข้อสันนิษฐานนั้นจะต้องแยกพิจารณาว่าถ้าเป็นการพิพาทกัน เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เป็นพื้นฐานแห่งข้อสันนิษฐานคู่ความยังต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไข แห่งข้อสันนิษฐานให้ครบถ้วนเสียก่อนจึงจะนำข้อสันนิษฐานบทนั้นมาใช้ได้ และการพิสูจน์ ข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขแห่งข้อสันนิษฐานนี้ต้องใช้หลักทั่วไปที่ว่าผู้ใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงที่เป็น พื้นฐานแห่งข้อสันนิษฐานผู้นั้นมีภาระการพิสูจน์ กล่าวคือ ถ้าข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขแห่งข้อ สันนิษฐานนั้นพิพาทกันอยู่คู่ความฝ่ายที่จะเอาประโยชน์จากข้อสันนิษฐานมีภาระการพิสูจน์ให้ได้

¹⁹⁶ เพิ่งอ้าง, น. 366.

เสียก่อนเมื่อข้อเท็จจริงที่เป็นพื้นฐานแห่งข้อสันนิษฐานยุติแล้วไม่ว่าจะยุติโดยคำรับของคู่ความ หรือโดยการพิสูจน์ของฝ่ายที่จะเอาประโยชน์จากข้อสันนิษฐานก็ตามถ้าเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาด ก็ทำให้เกิดผลเป็นข้อเท็จจริงซึ่งไม่อาจโต้แย้งได้ตามมาตรา 84 (2) แต่ถ้าเป็นข้อสันนิษฐานเบื้องต้น ก็ทำให้เกิดผลเปลี่ยนภาระการพิสูจน์จากฝ่ายที่กล่าวอ้างให้ไปอยู่กับฝ่ายตรงข้ามตามมาตรา 84/1

สรุปได้ว่า เมื่อแยกแยะข้อเท็จจริงที่เป็นพื้นฐานแห่งข้อสันนิษฐานออกจากข้อเท็จจริงที่ได้รับการสันนิษฐานแล้วจะเห็นได้ว่าถ้าพิพาทกันตรงข้อเท็จจริงที่เป็นพื้นฐานแห่งข้อสันนิษฐาน ฝ่ายที่กล่าวอ้างข้อเท็จจริงหรือฝ่ายที่กล่าวอ้างเอาประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นมีภาระการพิสูจน์ตามหลักทั่วไป แต่ถ้าเป็นประเด็นที่พิพาทกันเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ได้รับการสันนิษฐานภาระการพิสูจน์จะตกไปอยู่กับฝ่ายตรงข้ามที่โต้แย้งข้อสันนิษฐานนั้น

ประการที่ 3 ชนิดของข้อสันนิษฐาน ข้อสันนิษฐานในมาตรา 44/1 ปัจจุบันมี 2 ชนิด คือ ข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย (Legal Presumption) หมายถึงข้อสันนิษฐานที่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรบัญญัติไว้ชัดเจน กับข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริง (Factual Presumption) หมายถึงข้อสันนิษฐานที่ไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรบัญญัติไว้แต่อาศัยสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์ในเรื่องนั้นชี้ให้เห็นว่าไม่ควรจะมีข้อเท็จจริงอย่างใดเกิดขึ้นก็ให้สันนิษฐานโดยอาศัยฐานของข้อเท็จจริงดังกล่าวว่ามีข้อเท็จจริงที่ควรจะเป็นนั้นไว้แล้วจึงใช้ข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงนี้แสดงให้เห็นว่าน่าจะมีข้อเท็จจริงนั้นแล้วฝ่ายที่กล่าวอ้างข้อเท็จจริงนั้นได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานบทนี้แล้วส่งผลเป็นการเปลี่ยนภาระการพิสูจน์ไปอยู่ที่ฝ่ายตรงข้ามซึ่งข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงจะมีเฉพาะข้อสันนิษฐานเบื้องต้นเท่านั้นไม่มีข้อสันนิษฐานเด็ดขาดส่วนที่เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายได้ใช้มาเกือบ 40 ปีแล้ว จึงไม่มีอะไรยุ่งยากความสำคัญอยู่ตรงที่ว่าต้องพยายามรวบรวมบรรดาบทกฎหมายที่บัญญัติข้อสันนิษฐานเบื้องต้นเช่นนั้นไว้ให้ครบถ้วนจะได้ไม่หลงลืมมองข้ามไป แต่ถ้าเป็นข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงที่เพิ่งจะนำมาบัญญัติไว้ในมาตรา 44/1 ในปี 2550 โดยนำแนวทางมาจากกฎหมาย Common Law ที่รู้จักกันทั่วโลก ได้แก่ ข้อสันนิษฐานความประมาท เลินเล่อของจำเลยในคดีละเมิดทางแพ่งเรียกว่า Res Ipsa Loquitur เป็นภาษาละตินแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Things Speak for Themselves ภาษาไทยแปลว่า “สรรพสิ่งย่อมเป็นไปตามสภาพ ปกติธรรมดาของเหตุการณ์หรือสรรพสิ่งย่อมประกาศแสดงตัวของมันเอง” แล้วบทสันนิษฐานบทนี้ก็ใช้เฉพาะในคดีละเมิดทางแพ่งไม่ใช่ในคดีอาญา¹⁹⁷

ตัวอย่างที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ได้แก่ กรณีที่โจทก์ในคดีละเมิดได้พิสูจน์หรือแสดงให้เห็นว่าโจทก์ได้รับบาดเจ็บหรือความเสียหายจากวัสดุสิ่งของหรือกิจกรรมบางอย่างโดยหนึ่งซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลบริหารจัดการของจำเลย แต่เพียงผู้เดียว หรือโดยเฉพาะซึ่งโดยสภาพปกติ

¹⁹⁷ เพิ่งอ้าง, น. 368.

ธรรมดาของเหตุการณ์แล้วถ้าจำเลยควบคุมดูแลวัตถุสิ่งของนั้น หรือกิจกรรมนั้นด้วยความระมัดระวังตามสมควรแล้วจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อโจทก์ขึ้นได้เมื่อกิจกรรมหรือวัตถุสิ่งของที่จำเลยควบคุมดูแลอยู่ทำให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์จึงสันนิษฐานเบื้องต้นได้ว่าจำเลยประมาทเลินเล่อเพราะสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์ในสถานการณ์เช่นนั้น ซึ่งให้เห็นว่าถ้าจำเลยใช้ความระมัดระวังเพียงพอแก่กรณีนั้นแล้วความเสียหายจะไม่เกิดแก่โจทก์เมื่อ โจทก์พิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นพื้นฐานแห่งข้อสันนิษฐาน (Basic Fact) ได้แล้ว ภาระการพิสูจน์ที่ว่าจำเลยประมาทหรือไม่ประมาทตกไปอยู่แก่ฝ่ายจำเลยทั้งที่โจทก์เป็นฝ่ายกล่าวอ้างว่าจำเลยประมาทเลินเล่อ

คดีตัวอย่างในประเทศอังกฤษ ได้แก่ โจทก์ได้รับบาดเจ็บจากกระสอบใส่วัสดุที่อยู่ในตู้ต่อเรือของจำเลยซึ่งจำเลยเป็นผู้มีอำนาจควบคุมดูแลอยู่โดยเฉพาะ แต่กระสอบหล่นลงมากถูกโจทก์บาดเจ็บโจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดโดยอ้างว่าจำเลยประมาทเลินเล่อ จำเลยให้การปฏิเสธว่าไม่ได้ประมาทเลินเล่อ จำเลยได้ใช้ความระมัดระวังดูแลอย่างดีแล้ว ศาลของประเทศอังกฤษได้วางบรรทัดฐานเรื่องนี้เอาไว้เป็นแบบอย่างเมื่อ 150 ปีมาแล้วว่า ข้อเท็จจริงที่โจทก์นำสืบในคดีนี้แสดงให้เห็นว่าโจทก์ได้รับความเสียหายจากวัตถุสิ่งของซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของจำเลยโดยเฉพาะแล้วเป็นวัตถุสิ่งของซึ่งตามปกติธรรมดาของเหตุการณ์จะไม่หลุดลอยไปทำให้ใครบาดเจ็บได้ เมื่อกระสอบของจำเลยไปทำให้โจทก์บาดเจ็บ จำเลยจึงมีหน้าที่ต้องอธิบายว่าเกิดขึ้นได้เพราะเหตุใด เมื่อจำเลยไม่มีพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาลให้เห็นว่าจำเลยได้ดูแลจัดการควบคุมกระสอบใส่วัสดุนั้นตามสมควรแก่หน้าที่แล้วจึงสันนิษฐานเบื้องต้นได้ว่าจำเลยประมาทเลินเล่อและต้องรับผิดชอบละเมิดต่อ โจทก์ ทั้งที่โจทก์ไม่มีพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาลว่าจำเลยประมาทอย่างไร¹⁹⁸

กฎหมายละเมิดของไทยไม่ได้มีบทสันนิษฐานความประมาทของจำเลยเอาไว้เป็นการทั่วไปแบบ Res Ipsa Loquitur แต่แยกบัญญัติไว้เป็นข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบเบื้องต้นเฉพาะกรณีไป ได้แก่ ความเสียหายเกิดจากสัตว์ความเสียหายเกิดจาก โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างที่ก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอความเสียหายเกิดจากสิ่งของตกหล่นหรือทิ้งขว้างจาก โรงเรือนและความเสียหายเกิดจากยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล รวมถึงสัตว์อันตราย แต่ไม่มีบทบัญญัติสันนิษฐานความรับผิดชอบเบื้องต้นสำหรับความเสียหายที่เกิดจากการกระทำ หรือพฤติกรรมอันตราย รวมทั้งกรณีที่ความเสียหายเกิดจากวัตถุสิ่งของซึ่งไม่ใช่ทรัพย์สินอันตรายแล้วก็ได้ทิ้งขว้างตกหล่นจาก โรงเรือนเหมือนตัวอย่างที่เกิดขึ้น ในคดีที่เป็นที่มาของข้อสันนิษฐานความประมาทของจำเลยในคดีละเมิดคดีนี้

¹⁹⁸ เพิ่งอ้าง, น. 369.

แม้ในบางประเทศซึ่งใช้ระบบประมวลกฎหมายจะไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงไว้ แต่ในทางปฏิบัติศาลของหลายประเทศในระบบประมวลกฎหมาย เช่น ในประเทศเยอรมัน มักจะพัฒนาหลักกฎหมายในเรื่องภาระการพิสูจน์ขึ้นมาว่าถ้าคู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงที่ควรจะเป็นเช่นนั้นจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์อยู่แล้วศาลมักจะอนุมานข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์นั้นก่อน ผลก็คือภาระการพิสูจน์จะตกไปอยู่กับฝ่ายตรงข้ามถ้าไม่พิสูจน์อะไรเลยจะต้องแพ้คดีศาล ไทยในอดีตก่อนปี 2550 ก็นำเอาหลักเกณฑ์ในเรื่องข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงมาใช้ในทางปฏิบัติหลายเรื่อง แต่ไม่ถึงกับนำหลัก Res Ipsa Loquitur มาใช้เสียทีเดียว เช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4171/2532 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 292/2542

มีบางกรณีในระบบกฎหมาย Common Law ถือว่าเป็นเรื่องของข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงเช่นกรณีเหตุละเมิดเกิดจากเพลิงไหม้ถ้าจำเลยเป็นผู้ครอบครองบ้านต้นเพลิงแล้วเกิดไฟไหม้ขึ้นที่บ้านหรืออาคารที่จำเลยเป็นผู้ครอบครองดูแลอยู่แล้วลุกลามไปไหม้บ้านหรือทรัพย์สินผู้อื่นที่อยู่ข้างเคียงรวมทั้งของโจทก์เสียหาย คดีไฟไหม้บ้านเช่นนี้ ถ้าโจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดในระบบกฎหมาย Common Law โจทก์เพียง แต่นำสืบพิสูจน์ต่อศาลว่าจำเลยเป็นผู้ครอบครองดูแลบ้านต้นเพลิงแล้วเพลิงได้เกิดขึ้นจากบ้านหรืออาคารที่จำเลยครอบครองดูแลโดยไม่ปรากฏความผิดของบุคคลอื่นแล้วทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย เมื่อโจทก์พิสูจน์ได้เช่นนี้ภาระการพิสูจน์จะเปลี่ยนไปตกแก่ฝ่ายจำเลย เนื่องจากโจทก์พิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นพื้นฐานแห่งข้อสันนิษฐานได้แล้วถ้าจำเลยไม่นำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงเช่นนี้ศาลจะฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยประมาทเลินเล่อตามข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริง

แต่แนวบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยก่อนปี 2550 ไม่ได้เดินตามแนวทางของระบบกฎหมาย Common Law โดยวินิจฉัยว่าโจทก์เป็นฝ่ายกล่าวอ้างว่าจำเลยประมาทเลินเล่อเมื่อจำเลยปฏิเสธภาระการพิสูจน์ตกฝ่ายโจทก์ที่เป็นฝ่ายกล่าวอ้างเมื่อโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้เห็นว่าจำเลยประมาทเลินเล่อก็ต้องฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยไม่ได้ประมาทเลินเล่อจึงไม่ต้องรับผิดฐานละเมิดต่อโจทก์พิพากษายกฟ้องโจทก์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1307/2501)

ปัญหาของแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องไฟไหม้ที่ลุกลามนั้น มาจากบ้านต้นเพลิงที่จำเลยเป็นผู้ครอบครองดูแลอยู่แล้วเกิดข้อวิจารณ์ว่าทำไมต้องให้โจทก์เป็นฝ่ายมีภาระการพิสูจน์ในเมื่อโจทก์ไม่ได้รู้เห็นเกี่ยวข้องกับการเกิดไฟไหม้ขึ้นในบ้านของจำเลยโจทก์จะเอาพยานหลักฐานที่ไหนไปพิสูจน์ แต่ในบางคดีโจทก์สามารถพิสูจน์ได้ว่าไฟไหม้ที่ลุกลามมาจากบ้านจำเลยเกิดจากกระแสไฟฟ้าที่บ้านดังกล่าวลัดวงจรจึงเข้าเงื่อนไขของข้อสันนิษฐานตามกฎหมายในประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคสอง¹⁹⁹ เพราะสายไฟฟ้าที่เป็นตัวนำกระแสไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพเมื่ออยู่ในความครอบครองของจำเลย จำเลยจึงต้องบทสันนิษฐานให้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคสองโดยที่โจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าจำเลยประมาทเลินเล่อบทกฎหมายดังกล่าวทำหน้าที่เป็นข้อสันนิษฐานเบื้องต้นตามกฎหมายเปลี่ยนภาระการพิสูจน์เรื่องประมาทเลินเล่อหรือเหตุสุดวิสัยให้ไปเป็นภาระของฝ่ายจำเลยผู้ครอบครองบ้านและครอบครองสายไฟฟ้านั้น แต่ถ้าไม่มีพยานหลักฐานใดแสดงให้เห็นว่าไฟไหม้เกิดจากกระแสไฟฟ้าลัดวงจร ต้องกลับไปอยู่ในหลักทั่วไปว่าโจทก์เป็นฝ่ายกล่าวอ้างว่าจำเลยประมาทเลินเล่อโจทก์มีภาระการพิสูจน์ ซึ่งไม่เหมือนกับในระบบกฎหมาย Common Law ที่ถือว่าสถานการณ์อย่างนี้จำเลยมีภาระการพิสูจน์ให้เห็นว่าตนได้ระมัดระวังดูแลไม่ให้เกิดไฟไหม้ขึ้นในบ้านของตนดีพอสมควรแล้วถ้าไม่นำสืบพยานหลักฐานให้เห็นต้องฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยประมาทเลินเล่อ²⁰⁰

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 416/2538 กระแสไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพเมื่อกระแสไฟฟ้าลัดวงจรเกิดขึ้นที่บ้านของจำเลยทั้งสองจำเลยทั้งสองจึงเป็นผู้มีไว้ในครอบครองของตน ซึ่งกระแสไฟฟ้าดังกล่าวและต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่กระแสไฟฟ้าลัดวงจร เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิด แต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคสอง จำเลยทั้งสองนำสืบเพียงว่าจำเลยทั้งสองดูแลรักษาสายไฟฟ้าภายในบ้านให้ใช้งานได้อย่างปลอดภัยอยู่เสมอ และเพิ่งเปลี่ยนสายไฟฟ้าภายในบ้านใหม่ขณะเกิดเหตุเพลิงไหม้ภายในบ้านของจำเลยทั้งสองไม่ได้ใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าจำเลยทั้งสองไม่ได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อ และไฟฟ้าลัดวงจรเกิดขึ้นได้อย่างไรไม่ทราบ ดังนี้ข้อนำสืบของจำเลยทั้งสองแสดงไม่ได้เลยว่าเป็นเหตุสุดวิสัยจำเลยทั้งสองจึงต้องรับผิดชอบ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5134/2542 วินิจฉัยยืนตาม²⁰¹)

ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นจึงนำไปสู่การบัญญัติข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมไว้ในมาตรา 84/1 ในปี 2550 ข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงหรือข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏ

¹⁹⁹ มาตรา 437 บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง ความข้อนี้ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงบุคคลผู้มีไว้ในครอบครองของตน ซึ่งทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย

²⁰⁰ จรรย์ ภักดีชนากุล, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 43*, น. 370-371.

²⁰¹ *เพิ่งอ้าง*, น. 371.

จากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์นี้เป็นบทกฎหมายที่ยึดหยุ่นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของข้อสันนิษฐานบทนี้ว่าสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์ในคดีนี้ชี้ไปที่ข้อเท็จจริงใดข้อเท็จจริงนั้นก็จะเป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับการสันนิษฐานตามบทสันนิษฐานบทนี้ในฐานะที่เป็นข้อสันนิษฐานซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์

ประการที่ 4 ข้อสันนิษฐานในคดีอาญา ข้อสันนิษฐานเบื้องต้นตามความเป็นจริงที่มีการปรับปรุงแก้ไขขึ้นมาใหม่ในปี 2550 สามารถนำไปใช้ในคดีอาญาได้เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องการกำหนดภาระการพิสูจน์ไว้ จึงต้องอนุโลมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 ไปใช้ด้วย และโดยเฉพาะถ้าข้อสันนิษฐานตามความเป็นจริงที่เป็นคุณต่อจำเลยเป็น โทษต่อโจทก์ ถ้าเป็นคุณต่อจำเลยจะต้องนำไปใช้ แต่ถ้าเป็นโทษต่อจำเลยยังหาบรรทัดฐานมายืนยันไม่ได้ แต่โดยทั่วไปแล้วไม่น่าจะมีอะไรขัดข้อง ฉะนั้นในคดีอาญาประเด็นเรื่องจำเลยประมาทหรือไม่ยังไม่ปรากฏว่ามีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นให้เห็นว่าจำเลยประมาทภาระการพิสูจน์จึงอยู่แก่ฝ่ายโจทก์²⁰²,

โดยสรุป หลักกฎหมายที่ศึกษามาทั้งหมดนี้ ย่อมนำมาปรับใช้แก่กรณีที่เกิดขึ้นในสถานที่เกิดเหตุ ทั้งในทางตรงและ โดยเฉพาะเพื่อการปรับใช้เป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งในส่วนของความรับผิดชอบเพื่อละเมิด ตามมาตรา 420 ป.พ.พ. ของบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุการณ์เสียชีวิตโดยไม่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ

3.2 การบริหาร จัดการ สถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Management) และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุมาตรฐานในประเทศไทย (ภาคปฏิบัติที่ใช้เป็นการเรียนการสอนกันจริงในโรงเรียนตำรวจ) “ขอยกตัวอย่าง ภายใต้สถานการณ์คดีแขวนคอ”

ความเบื้องต้นด้านคดีแขวนคอ และด้านจิตเวชของบุคคลที่ฆ่าตัวตาย ปัจจุบันมีคดีมาตรฐานอำพราง²⁰³ หรือคดีการตายที่มีข้อสงสัยเป็นจำนวนมากนั้นหากได้พิมพ์ค้นหาใน Google และ โดยเฉพาะใน youtube โดยใช้คำค้นหาว่า “ตายปริศนาในห้อง” จะมีคลิปข่าวของไทยขึ้นมาให้เลือกชมมากกว่าร้อยคลิปและมากกว่าร้อยคดี/ปี และปรากฏตามรายงานจำนวนคดีฆาตกรรมในศาลยุติธรรม โดยเฉพาะความผิดต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ ที่ได้รับแจ้งว่าเป็นคดีฆาตกรรมในสารบบ

²⁰² เฝิงฮ้าง, น. 372.

²⁰³ “ฆาตกรรม” (Murder) หมายถึง การฆ่าคน, ส่วนคำว่า “อำพราง” (Conceal) หมายถึง การปิดบังโดยลวงให้เข้าใจไปทางอื่น พุดหรือแสดงอาการไม่ให้ความจริง

ทั่วประเทศอยู่ที่ 1300-1700 คดี/ปี และในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศเรื่องข่มขืน กระทำชำเรา รับแจ้ง อยู่ 1800-2500 คดี/ปี ทั้งนี้ตั้งแต่ปี 2560-2562²⁰⁴ หรือจำนวนผู้ต้องขังในคดีอาญา²⁰⁵

กับทั้งการทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุ และการทำละเมิดอันเกี่ยวข้องกับวัตถุพยานทาง นิติวิทยาศาสตร์มีจุดเด่นแยกย่อยแตกต่างกันออกไปในแต่ละคดี ยกตัวอย่างเช่น ในคดีการตายด้วย ปืนย่อมจะต้องอธิบายจุดต่าง ๆ ซึ่งมีวัตถุพยานที่จะถูกปนเปื้อน ถูกทำลาย กระบวนการต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับเขม่าดินปืนที่จะติดบริเวณต่าง ๆ และวิถีกระสุน ลักษณะของบาดแผล²⁰⁶ ฯลฯ หรือใน เรื่องการตายที่เกิดจากยา สารพิษ²⁰⁷ สารเคมี สารเสพติด²⁰⁸ ก็มีความจำเป็นต้องอธิบายทฤษฎี และ หลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกิดขึ้นของเคมีที่ใช้ในการผลิต กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การทำปฏิกริยาต่อ ร่างกาย ต่อสภาพแวดล้อม ปริมาณ กลิ่น สี และ ผลที่จะเกิดขึ้นตามจุดต่าง ๆ ต่อวัตถุพยานและ ร่างกาย²⁰⁹ ฯลฯ หรือในกรณีการตายที่เกิดจากการใช้รถก็มีความจำเป็นต้องอธิบาย กฎทางฟิสิกส์

²⁰⁴ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, “รายงานสถิติคดีอาญาคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จำแนกตาม ประเภทความผิด รายจังหวัด พ.ศ. 2560 - 2562,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/09.aspx>

²⁰⁵ กรมราชทัณฑ์, “รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ ซึ่งไม่ใช่คดียาเสพติด ณ วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2563,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2563, จาก http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_result.php?date=2020-12-01&report=

²⁰⁶ สุพิไชย ลิ่มศิระวงศ์, การตายจากกระสุนปืนและวัตถุระเบิด, เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชาการตายจาก กระสุนปืนและวัตถุระเบิด, หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันอาทิตย์ที่ 6 พฤศจิกายน 2559 เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูล อีเล็ทรอนิกส์ https://drive.google.com/drive/folders/10xeNl6Chh3bDSIESV_jWBvwyE3taDQ5?usp=sharing

²⁰⁷ อภินันท์ ตั้งเสริมกิจสกุล, พิษวิทยา, เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชาพิษวิทยา, หลักสูตรวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันอาทิตย์ที่ 30 ตุลาคม 2559 เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอีเล็ทรอนิกส์ <https://drive.google.com/drive/folders/117q5oztxzw3j2UpDivHiLBcf0NU8G4n6?usp=sharing>

²⁰⁸ อนุช หัสคุณไพศาล, “การตรวจพิสูจน์สารเสพติดและยาพิษ,” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา การตรวจ พิสูจน์สารเสพติดและยาพิษ, หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันเสาร์ที่ 26 พฤศจิกายน 2559 เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอีเล็ทรอนิกส์ https://drive.google.com/drive/folders/11Et0YbZFTRqH_4HCHbk9Z9rooQt0Z_1_?usp=sharing

²⁰⁹ อรุมา อังธารารักษ์ณ์, “การตรวจพิสูจน์ทางเคมี,” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา การตรวจพิสูจน์ทาง เคมี, หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันเสาร์ที่ 8 ตุลาคม 2559 เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอีเล็ทรอนิกส์ <https://drive.google.com/drive/folders/11K0t6ez2mL3heQkO3T76MqIpPL0zMG3y?usp=sharing>

โมเมนต์ การลั่นไก การชน ความบกพร่องของเครื่องยนต์²¹⁰ ฯลฯ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้รถใช้ถนน ฯลฯ เข้ามาอธิบายด้วย เป็นต้น

การตายแทบจะทุกกรณีเป็นการฆาตกรรมอำพรางได้ทั้งสิ้น และการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ป้องกันวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุ พื้นที่ วัตถุ การถูกปนเปื้อน การถูกทำลาย เงื่อนไขอย่างใดจึงเป็นละเมิด ย่อมมีการอธิบายหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไปอยู่หลายส่วน แม้จะมีหลักการพื้นฐานอย่างเดียวกันอยู่มากก็ตาม

จึงจะเห็นได้ว่าภายใต้ข้อจำกัดมากมาย ไม่อาจอธิบายสิ่งต่าง ๆ ครอบคลุมทั้งหมดทุกกรณีได้ภายในวิทยานิพนธ์เพียงเล่มเดียว ผู้วิจัยจึงเลือกคดีการตายที่เกี่ยวข้องกับการแขวนคอ²¹¹ ซึ่งนิยมนำมาใช้ฆ่าตัวตาย และนำมาใช้อำพรางในคดีฆาตกรรม มากที่สุดอย่างหนึ่งตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน²¹² เนื่องจากเป็นวิธีที่หาอุปกรณ์ได้สะดวกที่สุด ถูกที่สุด และเมื่อมีข่าวเป็นจำนวนมากในอดีต จึงเกิดพฤติกรรมเลียนแบบอันเป็นผลกระทบทางจิตวิทยาการจากสื่อ²¹³

ผู้ที่คิดจะฆ่าตัวตายมีความอ่อนไหวทางอารมณ์และความไม่สมบูรณ์ทางจิตใจอยู่ก่อนหน้า²¹⁴ กับทั้งการฆ่าตัวตายปัจจุบันมักมีภาวะซึมเศร้า และเรื่องความผิดปกติของเคมีในสมองเข้ามาเกี่ยวข้อง ซ้อนทับกันกับ“ความสิ้นหวัง”ในชีวิต ให้เข้าใจคิดว่าเป็นเรื่องเดียวกัน ทั้งนี้ผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าไม่จำเป็นต้องมีความคิดฆ่าตัวตายเสมอไป เนื่องจากในทางตำราจิตเวชนั้น อธิบายไว้ว่า “โรคซึมเศร้าโดยตัวมันเอง ไม่ได้ทำให้เป็นความเสี่ยงแห่งการฆ่าตัวตาย แต่คนที่ป่วยเป็นซึมเศร้าที่มีความสิ้นหวังต่างหากที่ทำให้มีความเสี่ยงในการฆ่าตัวตาย และเป็นความเสี่ยงที่ค่อนข้างจะรุนแรง และคนที่ไม่ได้ป่วยเป็นซึมเศร้าแต่มีความสิ้นหวัง ก็มีความเสี่ยงที่จะฆ่าตัวตายได้เช่นกัน”

²¹⁰ ธนสิทธิ์ แดงจั่น, “การตรวจพิสูจน์ทางฟิสิกส์,” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา การตรวจพิสูจน์ทางฟิสิกส์, หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันเสาร์ที่ 15 ตุลาคม 255 เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

<https://drive.google.com/drive/folders/11NPRHvDJKxB46oQV-ThYF3eOQa9jVz9h?usp=sharing>

²¹¹ “การแขวนคอ” (Execute by hanging) หมายถึง การเอาเชือกหรือผ้า หรือสิ่งอื่นใด เป็นต้น ผูกคอห้อยไว้บนที่สูง เช่นดั้นไม้ไม่ให้เท้าถึงพื้น เพื่อให้ตาย.

²¹² ปรากฏตาม www.youtube.com เมื่อพิมพ์คำว่า “การแขวนคอตาย” จะขึ้นข่าวคดีฆาตกรรมโดยการแขวนคอมากมาย.

²¹³ ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน, “ฆ่าตัวตาย พฤติกรรมเลียนแบบและสื่อมวลชน,” ผู้จัดการออนไลน์, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://mgronline.com/qol/detail/9480000088394>

²¹⁴ วารินทร์ ถาน้อย, อติตยา พรชัยเกตุ, โอว ยอง และภาศิญา อ่อนดี, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล,” วารสารสภาการพยาบาล, ปีที่ 27, ฉบับพิเศษ, น. 71-74 (ตุลาคม-ธันวาคม 2555).

ด้วยเหตุนี้คนที่ฆ่าตัวตายสำเร็จจำนวนมากที่ไม่ได้ป่วยซึมเศร้าโรครซึมเศร้า ก็กับการฆ่าตัวตายเพียงแค่มานช้อนทับกันเท่านั้น ส่วนคนที่เคยคิดฆ่าตัวตายจากความสิ้นหวัง เช่น ที่มักได้ยินบ่อย คือ ชีวิตมันเหนื่อยมาก ลำบากมาก เหนื่อยจนจะทนไม่ไหว โดดเดี่ยว และไม่รู้ถึงความหมายว่าจะมีชีวิตอยู่ไปเพื่ออะไร เป็นต้น

ความคิดเหล่านี้วิ่งวนเวียนโดยมิสาเหตุ มีที่ไปที่ไป ซึ่งบางกรณีไม่ซับซ้อนอะไรมาก เป็นเพียงเหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามา ถ้าหากบุคคลนั้นสามารถผ่านพ้นเหตุการณ์หรือภาวะนั้นมาได้ ความคิดฆ่าตัวตายก็จะไม่วิ่งเข้ามาในหัวบุคคลนั้นอีก หมายความว่า ความคิดฆ่าตัวตายเป็นกระแสที่เกินขึ้นมาเป็นพัก ๆ แล้วหายไปได้ ไม่ถาวรนั่นเอง แต่หากบุคคลนั้นได้พบปัญหาเรื้อรังสะสมมาตั้งแต่อายุน้อยไปกว่านั้น ความคิดนี้อาจมีที่มาจากปมในวัยเด็ก กรณีหลังนี้ก็จะมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น และจึงมักมีอาการป่วยกับอาการซึมเศร้าที่มีความซับซ้อน แม้จะรักษาด้วยยาแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ค่อยได้ผลดีนัก ฯลฯ^{215,216}

ถึงกระนั้นในประเทศไทยผู้ที่เคยมีประวัติการรักษาโรครซึมเศร้า หรือมีอาการที่คนทั่วไปคิดว่าซึมเศร้าหากถูกฆาตกรรม (ไม่ว่าฆาตกรรมจะทราบเรื่องนี้ หรือไม่ก็ตาม แต่ถ้าหากทราบด้วยแล้วการฆาตกรรมนั้น ก็มีทางให้สามารถใช้ข้อมูลนั้นมาสนับสนุน หรือต่อสู้ข้อกล่าวหาได้ล่วงหน้าทันที) ซึ่งความเกี่ยวข้องของผู้ป่วย จิตแพทย์ จะเป็นหลักฐานสำคัญช่วยให้คนร้ายพ้นข้อสงสัยในกระบวนการยุติธรรมของไทยที่ทนายความมักใช้ประวัติและอาการในการรักษาจิตเวชมาต่อสู้คดี และโดยทั่วไปมักได้ผลอย่างสูงในทางคดีอีกด้วย ดังที่ทราบกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งแตกต่างจากแนวความคิดของประเทศตะวันตก ที่มีมุมมองว่าการพบจิตแพทย์เป็นเรื่องธรรมดาของคนทั่วไป และเป็นการได้เรียนรู้พัฒนาตนเองในด้าน ความคิด พฤติกรรม ที่แสดงออกอันมีผลมาจากปมค้างใจของสถานการณ์ที่พบเจอในอดีต ฯลฯ อีกด้วย ในขณะที่เดียวกันกระบวนการผูกคอก็ถูกนำมาใช้ทั้งจากการฆ่าตัวตายเองและการผูกคอกเพื่ออำพรางคดี เนื่องจากมีขั้นตอนที่ง่ายที่สุด

ในทางกลับกัน หากฆาตกรพอจะมีความรู้และเตรียมการ หรือแม้กระทั่งหาข้อมูลมาการอำพรางคดีด้วยวิธีการแขวนคोनั้น การจะตรวจสอบ สืบสวนสอบสวน ย่อมเป็นเรื่องที่ยากที่สุดคดีหนึ่ง

²¹⁵ ประเวศ ดันติพิวัฒนสกุล, “คุยกับคนคิดฆ่าตัวตาย บทเรียนสำหรับครูอาจารย์และพ่อแม่ ช่วงบรยายเนื้อหา” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=12NArWAhghg>

²¹⁶ อนุพงศ์ คำมา, “ปัจจัยที่เกี่ยวกับการฆ่าตัวตายสำเร็จ,” วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, ปีที่ 58, ฉบับที่ 1, น. 5 (มกราคม-มีนาคม พ.ศ.2556).

กับทั้งหากมีการกระทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุและทำให้วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นปนเปื้อนหรือถูกทำลายแล้ว การอำพรางคดีด้วยการแขวนคอ อาจกล่าวได้ว่า ญาติผู้เสียชีวิตก็หมดโอกาสในทางคดีเลยทีเดียว เนื่องจากการแขวนคอที่ใช้เชือกนั้น หากเป็นการฆาตกรรม มักมาจากคนใกล้ชิดตัวของเหยื่อ ที่เข้าหาเหยื่อได้ง่าย กับทั้งมักมีเรื่องความแค้น และเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้อง

ดังนั้นวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญจึงไม่ได้อยู่ที่บาดแผล รอยฟกช้ำ ที่จะพิสูจน์ทางนิติเวชเพียงอย่างเดียว ที่พอจะให้ศาลเชื่อจนลงโทษจำคุกแก่จำเลย แม้การตรวจพิสูจน์ทางนิติเวชจะเป็นวิทยาศาสตร์ด้วยก็ตาม²¹⁷ คดีแขวนคอนั้น เป็นคดีที่มักมีข้อสงสัยของญาติผู้เสียชีวิตมากที่สุดคดีหนึ่ง และเป็นคดีที่วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญที่สุด คือ เชือก และบริเวณพื้น และจุดสัมผัสต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุมักถูกทำให้สูญสลายไปด้วยบุคคลต่าง ๆ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ อันเปรียบเสมือนการช่วยทำลายพยานหลักฐานให้ฆาตกรอีกทางหนึ่งด้วย บุคคลจากหลายฝ่ายที่มักจะมีมากกว่า 10 คนในระยะเวลาอันสั้น และเป็นการทำลายอย่างเป็นกระบวนการซึ่งถูกสนับสนุนด้วยวัฒนธรรมที่ผิด

จะเห็นได้ว่า คดีแขวนคอเป็นคดีหนึ่งที่ไม่มีการกลับมาสืบสวนสอบสวนใหม่ ก็ไม่อาจหาวัตถุพยานในที่เกิดเหตุมาสนับสนุนคดีได้อีก เหตุเพราะไม่มีสารเคมี เลือด สารคัดหลั่งที่ตกค้าง หรือแตกกระจายเลอะเทอะในที่เกิดเหตุ ให้ต้องทำความสะอาดที่ยุ่งยากยาวนานเหมือนคดีการตามจากมิด หรือกระสุนปืน ที่ต้องมีเสียงกรีดร้องทูลทูลราย ขอความช่วยเหลือก่อนตาย หรือเสียงดังจากอาวุธที่ใช้ นั่น แต่การผูกคอนั้นเป็นสิ่งที่ตัดการออกเสียงได้ทั้งหมดเมื่อในวินาทีแรกที่เชือกรัดตรึง และไม่มีวัตถุพยานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากมายนอกจากเชือกเส้นเดียว

ซึ่งในคดีแขวนคอตาย มักจะถูกกระบวนการลาดไปถูกลู่ถูกลงกับการตรวจพิสูจน์บาดแผล การฟกช้ำภายใน รอยตกตะกอนของเลือด ตรวจสารเคมีหรือสารพิษในร่างกาย ตรวจคราบอสุจิ ฯลฯ ทางนิติเวชเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นคดีที่การเดินหมากที่ผิดกระบวนการลงทางได้ง่ายที่สุด อีกทั้งเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวกับทุกคน จึงนำมายกเป็นตัวอย่างประกอบการอธิบายในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

วิวัฒนาการของนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย: ในประเทศไทย เริ่มมีการใช้นิติวิทยาศาสตร์เป็นครั้งแรกจาก พิสูจน์หลักฐานตำรวจ²¹⁸ ต่อมามีการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการ

²¹⁷ ดังที่ได้ศึกษามาแล้วของคดีตัวอย่างหลัก ในบทที่ 1.

²¹⁸ ศักดิ์คำ สุวรรณศิริพิพัฒน์, “มาตรฐานงานนิติวิทยาศาสตร์,” เลกเซอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา มาตรฐานงานนิติวิทยาศาสตร์, หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันเสาร์ที่ 10 กันยายน 2559 เวลา 13.00-16.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปรากฏตามพื้นจัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ <https://drive.google.com/drive/folders/1lys-UQaRt9O9fFphyynXNUHIsN3Mfv9h?usp=sharing>

ตรวจ DNA เพื่อพิสูจน์บุคคล ครั้งแรกคือคดีฆาตกรรมที่นายเสริมสาครราษฎร์ ช่างหั่นศพ นางสาวเจนจิรา พลอยอรุณศรี²¹⁹ เพราะหึงหวงอ้างเหตุที่ต้องฆ่าเพราะความรัก มีการใช้นิติวิทยาศาสตร์มาหาวัตถุพยาน ซึ่งเป็น กะโหลก เส้นผม ชันเนื้อ เลือด และสารคัดหลั่ง ในคดี เพื่อนำมาตรวจ DNA อันทำให้มีพยานหลักฐานมัดตัวผู้กระทำความผิด จนมีคำพิพากษาฎีกาที่ 60831/2546²²⁰ เป็นต้น

ดังที่ได้ศึกษาไปแล้วใน บทที่ 2 เรื่อง คดีแขวนคอ เป็นการตายโดยผิดธรรมชาติ แล้วว่า ต้องมีการชันสูตรพลิกศพ (Post mortem inquest) ตามมาตรา 148 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งไม่จำเป็นต้องผ่าศพ (Autopsy) ทุกกรณี²²¹ เพื่อให้ทราบถึง พฤติกรรมแห่งการตาย ซึ่งจะอธิบายความให้ทราบว่าคนตายนั้น ตายจากการฆ่าตัวตาย ถูกฆาตกรรม หรือถูกวิสามัญฆาตกรรม²²² อันจะเป็นจุดเริ่มแห่งการตั้งรูปคดีว่าจะดำเนินการเช่นไร ดำเนินคดี ไปทางไหน รูปแบบใด ทั้งนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบรรยายถึงพฤติกรรมการตายนั้นหมายความว่าอย่างไร ดังต่อไปนี้

²¹⁹ พรทิพย์ โรจนสุนันท์, คุณหญิง, “ภาพรวมนิติเวชกับกระบวนการยุติธรรม,” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา ภาพรวมนิติเวชกับกระบวนการยุติธรรม, หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันที่ 3, 17 กันยายน 2559, ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปรากฏตามพินิจเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ <https://drive.google.com/drive/folders/10668BR3Eg6hcyoMUclUyVAN4TY2uyN6R?usp=sharing>

²²⁰ ความตอนหนึ่งที่ศาลฎีกาวินิจฉัยคดีว่าไม่ใช่ประเด็นเหตุบรรเทาโทษที่จำเลยอ้าง ความว่า “ความรัก เป็นสิ่งที่เกิดจากใจ ไม่อาจบังคับกันได้ ความรักที่แท้จริงคือความปรารถนาดีต่อคนที่ตนรัก ความยินดีเมื่อคนที่ตนรักมีความสุข การให้อภัยเมื่อคนที่ตนรักทำผิด และการเสียสละความสุขของตนเพื่อความสุขของคนที่ตนรัก..ส่วนที่จำเลยฎีกาว่า จำเลยถูกผู้ตายข่มเหงจิตใจอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมเพราะจำเลยกับผู้ตายมีความสัมพันธ์กันฉันคนรัก แต่ผู้ตายต้องการเลิกความสัมพันธ์กับจำเลยไปมีรักกับผู้ชายคนใหม่ จำเลยจึงบันดาลโทสะฆ่าผู้ตายนั้น เห็นว่า ความรักเป็นสิ่งที่เกิดจากใจไม่อาจบังคับกันได้ ความรักที่แท้จริงคือความปรารถนาดีต่อคนที่ตนรักความยินดีที่คนที่ตนรักมีความสุข การให้อภัยเมื่อคนที่ตนรักทำผิดและการเสียสละความสุขของตนเพื่อความสุขของคนที่ตนรัก จำเลยปรารถนาจะยึดครองผู้ตายเพื่อความสุขของจำเลยเอง เมื่อไม่สมหวังจำเลยก็ฆ่าผู้ตาย เป็นความผิดและการกระทำที่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ของจำเลยโดยฝ่ายเดียวมิได้คำนึงถึงจิตใจและความรู้สึกของผู้ตายหาใช่ความรักไม่ ทั้งเป็นความเห็นผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างยิ่ง ดังนี้ แม้จะฟังข้อเท็จจริงตามที่จำเลยฎีกาก็ถือว่าจำเลยถูกผู้ตายข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม กรณีไม่มีเหตุจูงใจโทษจำเลยน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้..ฯ”

²²¹ แสง บุญเฉลิมวิภาส, กฎหมายใหม่ทางนิติเวชศาสตร์ นิติวิทยาศาสตร์ และการแพทย์เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม, สถาบันวิจัยและพัฒนาสภาคดีสำนักงานศาลยุติธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 50 (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ, 2555), น. 36.

²²² เพิ่งอ้าง.

พฤติกรรมแห่งการตาย แยกอธิบายได้ 3 ลักษณะ

1. การฆ่าตัวตาย เช่น กรณีผูกคอตาย เรามักจะพบเชือก ผ้า หรือสิ่งของที่มีลักษณะเป็นสายซึ่งใช้พัน รัด ตามลำคอผู้เสียชีวิต ลักษณะดังกล่าวเรามักจะพบผู้เสียชีวิตมีลักษณะการขาดอากาศหายใจ เช่น ลิ้นจุกปากให้เห็น ตาเหลือก หน้าเขียวคล้ำ ฯลฯ เป็นต้น

หรือในกรณีการฆ่าตัวตายโดยการกระโดดจากที่สูง มักจะไม่พบร่องรอยต่อสู้อยู่ในห้องพักอาศัยของผู้ตายเนื่องจากตามทฤษฎีแล้ว การตกจากที่สูงเป็นฆาตกรรมได้ยากสำหรับผู้ใหญ่ที่มีสติครบถ้วน ไม่ถูกมอมยา ไม่ได้เสพยาจนเห็นภาพหลอน หรือพลัดตกโดยอุบัติเหตุก็ยากมากที่จะถูกอุ้มทิ้งให้ตกตึกโดยไม่ต่อสู้อื่นๆ กรณีร้องโวยวายให้คนช่วย เป็นไปได้ค่อนข้างยากมาก และหากตกจากตึกที่สูงเกินกว่าชั้นที่ 8 ขึ้นไป เมื่อผ่าศพทางนิติเวชจะพบเส้นเลือดใหญ่ใกล้หัวใจมักจะฉีกขาด ทำให้เลือดในช่องอกออกเป็นจำนวนมาก เช่น พบเลือดในช่องอกด้านซ้ายเกินกว่า 2000 cc. ลักษณะเช่นนี้แสดงถึงที่ร่างกายเครื่องที่ด้วยความเร็วสูงแล้วหยุดทันทีทำให้หัวใจแกว่งกระชาก เป็นเหตุให้เส้นเลือดขาด ลักษณะดังกล่าวก็จะพบกับการเกิดอุบัติเหตุทางรถด้วย²²³ ในทางกลับกันหากตกจากตึกที่อยู่ตั้งแต่ชั้น 8 ลงมา ก็มักจะไม่มีพบลักษณะทางพยาธิดังกล่าว

2. การถูกฆาตกรรม โดยสภาพสถานที่เกิดเหตุมักจะพบร่องรอยต่อสู้อยู่ เช่น

- คราบโลหิตที่เประอะเปื้อน บอกการเคลื่อนที่ของผู้ตาย
- การลี้มของสิ่งของหรือเฟอร์นิเจอร์ บอกทิศทางการต่อสู้หรือเส้นทางที่ผู้ตายจะหนี
- เส้นผมเส้นขน พบในบริเวณที่ต่อสู้ มือ เล็บผู้ตาย
- ร่องรอยอาวุธ เช่น รอยมีด รอยขวาน รอยถูกลูกกระสุนปืน
- บาดแผลป้องกันตัว เช่น บริเวณมือ หรือแขน
- ร่องรอยขีดข่วนและรอยถลอกตามร่างกาย เช่น ไหล่ แขน หลัง ก้น
- สภาพของเครื่องแต่งกาย ขาด หรือกระดุมหลุด²²⁴

3. การวิสามัญฆาตกรรม เช่น การเสียชีวิตโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ทำให้เสียชีวิต ซึ่งมีลักษณะของการเกิดเหตุที่คล้ายคลึงกับการฆาตกรรม ปัจจุบันกฎหมายให้มีเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายร่วมตรวจในสถานที่เกิดเหตุกับพนักงานสอบสวน เช่น ฝ่ายปกครอง แพทย์ พนักงานอัยการ เป็นต้น²²⁵

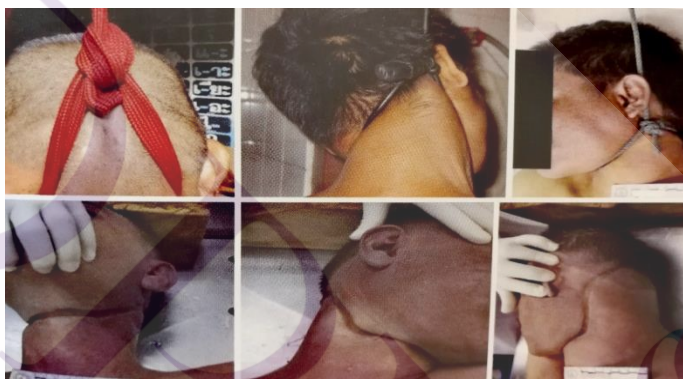
²²³ พรทิพย์ โรจนสุนันท์, คุณหญิง, ผู้เพื่อศพ, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ม.ป.ป), น. 79-88.

²²⁴ กรณีการ สุทธพจนารักษ์, คู่มือสิทธิมนุษยชน นิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์ สำหรับ ทนายความ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2556), น. 176-177.

²²⁵ เพิ่งอ้าง.

ตารางที่ 3.1 การแขวนคอตายและถูกรัดคอ มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร ²²⁶

การแขวนคอ (Hanging Strangulation)	การถูกรัดคอ (Ligature)
รอยรัดที่คอส่วนมากจะเฉียงขึ้นหาปม (ตามภาพที่ 19)	รอยรัดที่คอลลักษณะตามขวางเป็นแนวราบ (ตามภาพที่ 20 และ 13)
รอยรัดมักอยู่บริเวณตำแหน่งลูกกระเดือกหรือเหนือขึ้นไป	รอยรัดมักอยู่ต่ำกว่าลูกกระเดือก
มักไม่มีการบาดเจ็บหรือหักของกระดูกโคนลิ้น หรือกระดูก อ่อนลูกกระเดือก ยกเว้นรายที่อายุมาก หรือแขวนคอใช้น้ำหนักตัวหล่นจากที่สูง	มักพบ โคนลิ้นและกระดูกอ่อนลูกกระเดือกหักได้บ่อย
มักไม่พบบาดแผลปกป้องตนเอง เป็นต้น	มักพบบาดแผลปกป้องตนเอง เป็นต้น

ภาพที่ 3.1 ภาพการแขวนคอด้วยตนเอง (Suicide)²²⁷ ภาพการแขวนคอโดยทั่วไปจะมีลักษณะบาดแผลตามแรงโน้มถ่วง

²²⁶ อุทัย ศีระวนินทร, “การตายจากการขาดอากาศ,” เอกสารคำบรรยายในชั่วโมงเรียนวิชา การตายจากการขาดอากาศ, หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันอาทิตย์ที่ 25 กันยายน 2559 เวลา 09.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. น. 11-14.

“การแขวนคอตาย แบ่ง ได้เป็น 2 แบบ คือ แบบ Complete hanging: ซึ่งเป็นการแขวนคอในลักษณะเท้าไม่แตะพื้น ตัวห้อยโตนง ส่วนมากจะใช้เชือกผูกกับจุดที่สูงๆ การอุดกั้นการไหลเวียนของเลือดสู่สมองจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ใบหน้าจะซีด ไม่พบลักษณะการบวม เลือดคั่งหรือจุดเลือดออกเหนือบริเวณรอยรัด แบบที่สองคือ Incomplete hanging: ซึ่งตามปกติใช้น้ำหนักประมาณ 2 กิโลกรัมก็เพียงพอที่จะกดเส้นเลือดดำได้แล้ว ดังนั้นการแขวนคอที่เท้าหรือน้ำหนักตัวบางส่วนของร่างกายถ่ายเทลงสู่ที่พื้น (เท้าแตะพื้น) จึงตายได้เช่นกัน สามารถพบใบหน้านวมแดงคล้ำ จุดเลือดออกได้ บริเวณเหนือต่อรอยรัด ตาอาจโปนขึ้นได้ (Partially support).

²²⁷ วิชาญ เป็ยวนิม, รูปภาพจากบทที่ 7 “สาเหตุการตายโดยผิดธรรมชาติ,” นิติเวชศาสตร์ ตำราประกอบภาพสำหรับนักศึกษาแพทย์ นิติพยาธิวิทยา (การชันสูตรพลิกศพ) และนิติเวชคลินิก, คณะแพทยศาสตร์ รพ.รามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลา, 2561), น. 107.

อธิบายภาพที่ 3.1 : การแขวนคอตายด้วยตนเอง รอยรัดที่คอส่วนมากจะเฉียงขึ้นหาปม รอยรัดส่วนใหญ่จะเป็นรูปตัว V หัวกลับ (inverted V-shaped) ปมอยู่ได้ทุกด้าน รอยรัศมีช่วงขาดหายในช่วง ปมหรือในช่วงแนวคิงรี้ง

ภาพที่ 3.2 ภาพลักษณะบาดแผลที่ถูกรัดคอ จะขนานกับพื้น ไม่มีรอยดึงเฉียงขึ้นจากแรงโน้มถ่วง รูปภาพจากการถูกรัดคอ (Ligature strangulation) ลักษณะเป็นรอยรัดในแนวราบกับลำคอ²²⁸

อธิบายภาพที่ 3.2 รอยรัดที่คอลักษณะตามขวางเป็นแนวราบ ได้ถูกกระเดือก รอยรัดเป็นแนวตลอดรอบคอไม่มีช่วงขาดหายเหมือนแขวนคอ ถ้ารุนแรงอาจพบเลือดออกใต้บริเวณผิวหนัง พฤติกรรมส่วนใหญ่เป็นการถูกผู้อื่นกระทำ²²⁹ หรือถูกฆาตกรรม (Homicide)

(ภาพคดีตัวอย่างที่ 2)²³⁰

ภาพที่ 3.3 ภาพแผลรอยรัดที่ขนานกับพื้น ที่ไม่ได้มาจากแรงโน้มถ่วงที่ทำให้ขาดอากาศ

อธิบายภาพที่ 3.3 ภาพจากคดีตัวอย่าง บาดแผล ร่องรอยภายนอกที่เป็นเส้นขนานกับพื้น ชัดเจนจึงเป็นเหตุอันควรสงสัย ที่ญาติยกขึ้นมาเป็นประเด็นว่าไม่ใช่การฆ่าตัวตายดังที่กล่าวมาแล้ว

²²⁸ เที่ยงอ้าง, น. 108.

²²⁹ เที่ยงอ้าง, น. 95.

²³⁰ Spring News 19, “สปริงนิวส์ คิซิทัลทีวี ช่อง 19 ปรึศนาการตาย น.ศ. ราชภัฏกำแพงเพชร, 28 ตุลาคม 2557,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=mj1Eysj3uhs>

ภาพที่ 3.4: ภาพจากการถูกบีบคอ (manual strangulation)²³¹ การถูกบีบคอจะมีลักษณะซ้ำกระจายเป็นวงกว้าง อธิบายภาพที่ 3.4 ส่วนใหญ่เกิดจากแรงบีบกดด้วยมือ แต่อาจใช้ท่อนแขน ขา เข่า กดทับ บีบรัดก็ได้ ดังจะพบว่า ใบหน้าจะบวม แดง คล้ำ เลื่อนคั่ง มีจุดเลือดออกเล็กๆทั่วใบหน้า บ่อยครั้งพบเป็นปื้นเลือดออกที่เยื่อตาขาว อาจพบรอยแผล ถลอก ฟกช้ำ รอยเล็บบริเวณคอ หรือ เลือดออกในชั้นกล้ามเนื้อบริเวณคออย่างมาก กระดูกอ่อนบริเวณโคนลิ้น hyoid และกระดูกอ่อนบริเวณกล่องเสียง หรือคอ thyroid มักจะหัก และพบได้บ่อย

กลไกการตายจากการแขวนคอ รัดคอ และบีบคอ ซึ่งทำให้สมองขาดออกซิเจน การกดที่เส้นเลือดใหญ่บริเวณ คอ (Common carotid artery) โดยใช้แรงกดประมาณ 11 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว²³² (Pound per square inch หรือ 11 (PSI) ซึ่งเป็นค่าที่ใช้กับแรงดัน บีบ กด อัน ในลมยางรถฯ ซึ่งหากอธิบายก็คือแรงแบบของนิ้วแค่ไหน หากใช้สองมือโดยกดคอให้ลูกกระดูกอยู่ระหว่างนิ้วชี้และนิ้วโป้งทั้งสอง ที่อยู่ในลักษณะกดคดลงพื้น (คล้ายท่ากดหัวใจของการ CPR) และใช้น้ำหนักกดลงบีบมือให้กระชับ เพียงโน้มตัวลงไปช่วยเล็กน้อยก็จะทำให้มีน้ำหนักประมาณ 11 PSI แล้ว หมายความว่า ผู้ชายวัยรุ่น 1 คนที่ร่างกายปกติไม่จำเป็นต้องมีมัดกล้ามเนื้อที่ใหญ่โตก็สามารถใช้แรงบีบคอในท่าเหมือนท่า CPR นี้ หากกดคดลงเต็มกำลังและบีบมือเต็มแรง ก็น่าจะมีแรง กด อัด ดัน หลายสิบ PSI และเชื่อว่าจะเกินกว่า 30 PSI ซึ่งหากเทียบให้เห็นภาพเป็นกิโลกรัม เพื่อถ่ายทอดความเข้าใจ (ซึ่งโดยปกติค่า PSI จะแปลงเป็นน้ำหนักกิโลกรัมไม่ได้) ก็จะอาจอนุมานให้เข้าใจว่า คนคนหนึ่งสามารถกดน้ำหนักลงสู่สิ่งของที่แนบกับพื้นเต็มแรง หรือกดตาชั่งขายของที่อยู่บนพื้นได้ลงอย่างน้อยก็ 30-40 กิโล โดยยังไม่รวม แรงบีบอัดที่เกิดจากนิ้วอีกด้วย นั่นเอง แต่ในทางวิชาการแรงที่ใช้เพียงแค่ 2 กิโลกรัม โดยประมาณก็เพียงพอที่จะทำให้หมดสติ²³³ และหากกดในแรงนี้ เกิน 1 นาทีในภาวะที่ผู้ถูกกระทำตกใจหัวใจเต้นแรงก็ สามารถทำให้เสียชีวิตได้แล้ว เนื่องจากทำให้เลือดดำไหลออกจากสมองไม่ได้ หากกดเส้นเลือดที่คอทั้งสองเส้น ซึ่งพาดขนานกับลูกกระดูก

²³¹ วิชาญ เป็ยวนันท์, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 75*, น. 109.

²³² *เพ็ญอ้าง*, น. 94.

²³³ อุทัย ศิระวนินทร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 74*, น. 96.

นั้น ทำให้หมดสติได้ภายใน 10 – 15 วินาที โดยใช้แรงกดประมาณ 4.4 ปอนด์ ต่อตารางนิ้ว (PSI) ก็สามารถทำให้เส้นเลือดตีบตันสนิทได้แล้ว²³⁴ (หมายความว่าใช้แรงกดน้อยกว่า 2 กิโลกรัม) การตายหรือการขาดกรรมด้วยวิธีนี้จึงใช้เวลาเพียงไม่นาน และไม่อาจส่งเสียงร้องให้มีผู้สนใจสถานการณ์ได้เลย

3.3 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Management) ในทางปฏิบัติที่สอนในโรงเรียนตำรวจ กรณีมีเหตุรับแจ้งการฆ่าตัวตาย หรือฆาตกรรมในทุกกรณี รวมไปถึงกรณีอาพรางศพโดยการแขวนคอ

นิติวิทยาศาสตร์นั้นเกิดขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์เดียวคือ ค้นหา และพิสูจน์ตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริง ในทางกลับกันคือการพิสูจน์ยืนยันตัวผู้บริสุทธิ์อยู่ในตัวอีกมิติหนึ่ง ซึ่งมีปลายทางเป็นจุดเดียวคือ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินคดีในชั้นศาล ที่ต้องแปลงหลักการต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์เป็นประโยคความในพ้องที่เป็นคำธรรมดาสามัญที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในอันที่จะทำให้ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือตัวจำเลย²³⁵ เข้าถึง และเข้าใจได้ เนื่องจากว่าหากจำเลยไม่เข้าใจในสิ่งที่ถูกฟ้องนั้น อาจตอบคำถาม คำให้การ ผิดจากความเป็นจริงได้ ศาลจึงต้องอ่าน และอธิบายพ้องให้จำเลยฟังอีกครั้ง²³⁶ ซึ่งจุดเริ่มต้นที่ธรรมดาที่สุดแต่มักเป็นประเด็นโต้แย้งที่สำคัญที่สุดคือ สถานที่เกิดเหตุ และในการเข้าสถานที่เกิดเหตุ นั้น จะต้องมีการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างถูกต้องทั้งในเชิงหลักการทั่วไป ทฤษฎีสากล และทางปฏิบัติภายในประเทศ ซึ่งหากผิดพลาดไม่ครบถ้วนจุดใดจุดหนึ่ง สิ่งก็ตามมา คือ ผลพวงแห่ง

²³⁴ วิชาญ เป็ยวนั่ม, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 75*, น. 94.

²³⁵ มาตรา 165 วรรคแรก แห่ง ป.วิ.อาญา วางหลักไว้ว่า “ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ในวันไต่สวนมูลฟ้อง ให้จำเลยมาหรือคุมตัวจำเลยมาศาล ให้ศาลส่งสำเนาพ้องแก่จำเลยรายตัวไป เมื่อศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยตัวจริงแล้ว ให้อ่านและอธิบายพ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าจำเลยทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้..ฯ”

มาตรา 158 (5) แห่ง ป.วิ.อาญา การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำผิด ข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลา และสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่ จำเลยจะเข้าใจข้อหาได้ดี...ฯ”

²³⁶ กรณีสามารถเทียบเคียงอธิบายการไม่เข้าใจในศัพท์ สำนวน ของคำฟ้อง เป็นพ้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และศาลยกฟ้อง คือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2553/17 ได้ว่า “คำฟ้องที่เป็นถ้อยคำหรือข้อความโดยทั่วไป ซึ่งอาจเกิดจากการกระทำได้หลายอย่าง ไม่แน่นอน เช่น คำว่าปลอมเอกสาร การกระทำโดยไม่สุจริต หรือโมฆะกรรม เป็นต้น จะต้องบรรยายรายละเอียดด้วยว่า ได้กระทำการอย่างไร ที่ต้องด้วยลักษณะดังกล่าว มิฉะนั้น จำเลยย่อมไม่เข้าใจ ถือว่าเป็นพ้องเคลือบคลุม..ฯ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย”

สถานการณ์ที่บิดเบือนได้ง่าย²³⁷ อันเป็นผลทำให้อาจถูกทนายความฝ่ายผู้กระทำความผิด หยิบยกขึ้นมาใช้ประกอบเทคนิคทางการ ชักถาม ถามค้าน ถามดิ่ง เพื่อทำลายน้ำหนักพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน และอัยการ (ฝ่ายผู้เสียหาย) เพื่อชักจูงให้ศาลมีความสงสัยในพยานหลักฐานของโจทก์ และในคดีอาญานั้น เมื่อศาลมีความสงสัยซึ่งพยานหลักฐานของโจทก์เสียแล้ว ย่อมจะเข้าหลักการที่ว่า ยอมปล่อยคนผิดไป 10 คนเสียยังดีกว่า ลงโทษผู้บริสุทธิ์เพียงคนเดียว (Better that guilty persons escape than one innocent suffer)²³⁸ อันเป็นหลักการที่ใช้อยู่อย่างเป็นสากลในปัจจุบัน

การบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุที่สอนกันในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ มีหลักอยู่ 4 ข้อใหญ่ ๆ โดย พลตำรวจโท สันต์ สุขวัจน์ ได้อธิบายไว้โดยละเอียด มีดังต่อไปนี้...²³⁹

- 1) การบริหารข้อมูล (Information Management)
- 2) การบริหารบุคคล (Man power Management)
- 3) การบริหารเครื่องมือ และเทคโนโลยี (Technologie Management)
- 4) การบริหารทั่วไป หรือ โลจิสติก (Logestic Management)

²³⁷ สันต์ สุขวัจน์, บันทึกไฟล์เสียงคำบรรยายวิชาพิสูจน์หลักฐาน๑สำหรับผู้สอบเลื่อนยศขึ้นเป็นร้อยตำรวจตรี เพื่อบรรจุเข้างานสายปราบปราม, สำนักงานตำรวจภูธรภาค 7, เมื่อเดือน สิงหาคม 2554, ได้ยกกรณีตัวอย่างไว้ในห้องบรรยายว่า...

“ในต่างประเทศ ระหว่างทางของตำรวจผู้ส่งวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ไปห้องปฏิบัติการ มีอุบัติเหตุเกิดขึ้น ตำรวจผู้ส่งนั้นได้ลงไปและเป็นผู้วิฑูรย์ไปแจ้งเหตุฯ เพื่อให้ผู้รับผิดชอบทราบ และกลับเข้ามาในรถที่ไม่ได้ล็อกนั้นภายในเวลาไม่กี่นาที แล้วจึงนำวัตถุพยานไปส่งตรวจตามหน้าที่ ความข้อนี้ทราบถึงทนายความฝ่ายจำเลยในศาล ทำให้ตำรวจผู้ถูกเรียกเข้ามาเบิกความ และถูกทนายความหลอกถามสื่อไปหึ่งว่า เป็นประเด็นทั่วไปว่า ระหว่างลงไปดูและแจ้งเหตุฯนั้น ได้ล็อกประตูรถหรือไม่ มีอะไรหายหรือไม่ ตำรวจผู้ส่งนั้นตอบว่าไม่ เนื่องจากลงไปไม่นาน แต่เมื่อตอบเช่นนั้น ในช่วงสุดท้าย ทนายถามว่า การดังกล่าว สามารถถูกเปิดประตูและสับเปลี่ยนวัตถุพยานได้หรือไม่ ... ตำรวจตอบว่าอาจเป็นไปได้ คดีนี้ศาลยกฟ้อง (เป็นกรณีตัวอย่างของการทำให้ศาล และลูกขุน ในต่างประเทศ สงสัยในพยานของโจทก์ การที่ศาลได้ฟังเช่นนั้น ตำรวจจะตอบว่า ใช่หรือไม่ใช่ ก็แทบจะไม่มีสำคัญแล้ว เพราะศาลและลูกขุนถูกชักจูงให้เห็นข้อบกพร่องของสถานการณ์เสียแล้ว”.

²³⁸ William Blackstone, “Sir,” Retrieved 14 May 2021, From <https://www.cambridge.org/core/journals/social-philosophy-and-policy/article/abs/on-the-common-saying-that-it-is-better-that-ten-guilty-persons-escape-than-that-one-innocent-suffer-pro-and-con/AA6865F15278E4AF69AA7CE16A04F22B>

²³⁹ สันต์ สุขวัจน์, บันทึกไฟล์เสียงคำบรรยายวิชาพิสูจน์หลักฐาน๑สำหรับผู้สอบเลื่อนยศขึ้นเป็นร้อยตำรวจตรี เพื่อบรรจุเข้างานสายปราบปราม, สำนักงานตำรวจภูธรภาค 7, เมื่อเดือน สิงหาคม 2554, ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ https://drive.google.com/drive/folders/1-x_Xdrelaeo-7ErMwvxbux6oza4Q4E?usp=sharing

อธิบายในข้อ : 1) การบริหารข้อมูล (Information Management)

สถานที่เกิดเหตุ เป็นแหล่งข้อมูลมหาศาลที่ใช้ในการเชื่อมโยงผู้ต้องสงสัย เข้ากับสถานที่เกิดเหตุ รวมทั้งการสนับสนุน หรือหักล้างคำให้การของบุคคลต่าง ๆ ดังนั้นการเข้าสถานที่เกิดเหตุต้องทราบข้อมูลต่าง ๆ จากบุคคลและสิ่งเหล่านั้นก่อน กล่าวคือ

- ข้อมูลจาก ผู้เสียหาย
- ข้อมูลจาก พยาน
- ข้อมูลจาก ผู้ต้องสงสัย
- ข้อมูลจาก สถานที่เกิดเหตุ และ
- ข้อมูลจาก สารระบบข้อมูล

ข้อมูลจาก ผู้เสียหาย

ต้องไล่จากสอบถามข้อมูล ไล่จาก 24 ชั่วโมงที่แล้ว (ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญที่สุด) ว่าเป็นอย่างไร ผู้ตายที่ถูกแขวนคอในที่เกิดเหตุนั้นทำอะไร อยู่ที่ไหน ไปไหนมา ครอบครัวยุติคือใคร เพื่อนที่ทำงานเป็นอย่างไร ก่อนหน้านี้มีเหตุ หรือสิ่งผิดปกติ หรือไม่ อย่างไร มีศัตรูหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้มารวบรวมเป็นตารางเวลาของแต่ละบุคคล (Time Line)²⁴⁰ เพื่อตรวจสอบ สืบสวน สอบสวน ซักปากคำ ในขั้นต่อไป

กรณีถ้ายังไม่ทราบตัวผู้ต้องสงสัย ให้ขยายไปเป็นข้อมูลใน 48 ชั่วโมง หรือไป 72 ชั่วโมง หรือ 1อาทิตย์ หรือ 1เดือน จนกว่าจะได้ข้อมูลอันเป็นประเด็นสำคัญ

ข้อมูลจาก พยาน

พยานนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบ ต้องพิจารณากลับกรองให้ละเอียด เนื่องจากมีทั้งพยานจริงและพยานเท็จ มีกรณีที่พยานให้ข้อมูลบิดเบือนหรือเกินความจริง อยากเป็นคนสำคัญ จึงควรรวบรวมพยานวัตถุที่สัมพันธ์กับความจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นเครื่องพิสูจน์หรือหักล้างคำให้การของพยาน ทั้งนี้ พยานบุคคลที่สำคัญ มี 3 ประเภทด้วยกัน

- ประจักษ์พยาน (Eyewitness) คือ ผู้รู้เห็น หรืออยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง²⁴¹ บางกรณีสำคัญมากกว่าพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะ ประจักษ์พยานที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เสียในคดี

²⁴⁰ ยกตัวอย่างคำถาม เช่น ผู้ตายทำไมมานอนที่โรงแรมนี้ มาทำไม มาได้อย่างไร ขับรถมาเอง หรือนั่งรถรับจ้างมา มีคนมาด้วยหรือไม่ มีใครเห็นคนที่มาด้วยหรือไม่ รถที่มานั้นเลขทะเบียนอะไร เช็คข้อมูลมือถือ (ห้ามดึงซิมออกมิฉะนั้นประวัติการโทรจะหายไป) อีเมล ว่าติดต่อใครอย่างไรบ้าง ฯลฯ ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นข้อมูลเชื่อมโยงถึงผู้ต้องสงสัยต่อไป.

²⁴¹ สันต์ สุขวัฒน์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 86*.

- พยาน บอกเล่า (Hearsay) คือ พยาน ที่ไป ฟัง ไปรับรู้ ข้อมูล มาอีกทีหนึ่ง ไม่ได้ อยู่ในเหตุการณ์ด้วยตนเอง

- พยาน ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Witness) เช่น พิสูจน์หลักฐาน ตำรวจ นักวิชาการ นักนิติวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

ข้อมูลจาก ผู้ต้องสงสัย

กรณีเมื่อสอบถามข้อมูลต่าง ๆ จนมีขอบเขตของบุคคลที่ต้องสงสัยเบื้องต้นแล้ว ข้อมูลขั้นนี้ก็ไปเป็นลักษณะเดียวกันกับ ข้อมูลของผู้เสียหาย เพื่อทำตารางเวลา (Time Line) ว่าในเวลาเกิดเหตุ นั้น ๆ หรือระหว่างช่วงเวลานั้น ๆ ผู้ต้องสงสัยอยู่ที่ไหน มีพยานยืนยันการอยู่ที่นั่น หรือไม่อย่างไร เช่น ไปทำงาน มีการลงชื่อ ตอกบัตร ถอนเงินที่ธนาคาร และจุดที่ลงชื่อตอกบัตร หรือสถานที่ ดังกล่าวนั้นมีกล้องวงจรปิดอยู่ด้วยเป็นสิ่งยืนยัน การจับคนร้ายได้หลายคดีจากการ ทำตารางเวลาที่ดี จะทำให้ทราบว่าสิ่งใดขัดกันในช่วงเวลาต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น พนักงานสอบสวน ผู้มีไหวพริบท่านหนึ่ง ชักถามผู้ต้องสงสัย ในความทรงจำที่เกิดขึ้นนานแล้ว ย้อนกลับไปเมื่อหลาย วัน สอบถามเกี่ยวกับเวลาในช่วงต่าง ๆ ผู้ต้องสงสัยสามารถตอบได้เป็นฉากๆ แต่เมื่อสอบถามถึง ระยะเวลาเกิดเหตุในคดีเพียงไม่กี่วัน ผู้ต้องสงสัยกลับจำไม่ได้ และให้การ โทกหก ซึ่งช่วงเวลาที่ โทกหกนั้นหากมีไหวพริบในการสืบสวนสอบสวนจะสามารถหาข้อพิสูจน์ความจริงเท็จนั้นได้ เช่น จากกล้อง CCTV ตามจุดที่อ้างถึง ว่าผู้ต้องสงสัยได้ไปอยู่ตามที่กล่าวอ้างหรือผ่านจุดใด ๆ ใกล้เคียง จริงหรือไม่ ฯลฯ เป็นต้น

ข้อมูลจาก สถานที่เกิดเหตุ

การคลี่คลายคดีให้ได้อย่างรวดเร็ว นั้นสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งคือ การบันทึก และการสังเกต รายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญในสถานที่เกิดเหตุ โดยการ

- จัดบันทึก
- ถ่ายภาพ
- บันทึกเสียง
- บันทึกวิดีโอ
- ทำแผนที่

ข้อมูลจาก สารระบบข้อมูล

สารบบข้อมูลของราชการ เช่น AFIS เป็นสารบบลายนิ้วมืออัตโนมัติ หรือ ฐานข้อมูล DNA หรือ ทะเบียนประวัติอาชญากร หรือ ฐานข้อมูล การตรวจปลอกกระสุน-หัวกระสุน เช่น ในปี 2554 ฐานข้อมูลนี้บรรจุข้อมูลของอาชญากรได้ประมาณ 5 ล้านคน เป็นต้น

อธิบาย : 2) การบริหารบุคคล (Man Power Management) มี 3 ลักษณะ²⁴²
 บริหารด้านบุคคลในทีมให้พร้อม เช่น มีหัวหน้าทีม ช่างภาพ คนทำแผนที่ คนเก็บวัตถุพยาน และ
 คนรักษาวัตถุพยาน รวม 5 คน เป็นต้น

ปัจจุบัน (ในคำบรรยายคือปี 2554) ในต่างจังหวัดนั้น พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ
 เป็นผู้ทำหน้าที่ทั้งหมดในแต่ละคดีมีเพียงคนเดียว พิสูจน์หลักฐานยังไม่สามารถเข้าที่เกิดเหตุได้หาก
 ไม่มีการร้องขอจากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ และห้องเก็บวัตถุพยานก็ยังไม่มีย่างใน
 ต่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น รถของกลาง หรือรถที่ยึดไว้ตรวจสอบ คือ ลานกว้าง ๆ ล้อมรั้ว
 กลางแจ้งใกล้บริเวณสถานีตำรวจนั่นเอง สิ่งที่จะเกิดขึ้นกับวัตถุพยานที่อาจมีภายใน หรือนอกรถ
 คือ ถูกทำลายจากแสงแดด ฝน และความร้อน-ชื้นในห้องโดยสาร เป็นต้น

บริหารด้านจัดสรรเวลา ซึ่งอาจยกตัวอย่างให้เข้าใจได้ง่ายว่า คนเราไม่สามารถทำอะไร
 หลายอย่างได้ดี ในเวลาเดียวกัน ควรบริหารจัดการเป็นเรื่องๆ ไป

ปัจจุบัน พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบทั่วประเทศ มีงานที่เรียกได้ว่า เกินกว่าจะ
 รับผิดชอบได้ทั้งหมด แต่ก็ต้องรับผิดชอบงานทั้งหมด อัตราารายรับต่อเดือนไม่สัมพันธ์กับจำนวน
 งานที่ต้องรับผิดชอบ ดังจะเห็นได้จากพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีภาระหนี้เงินกู้กับสหกรณ์
 ค้ารถ ค่าน้ำมันในการออกตรวจฯ ไม่เพียงพอกับระยะทางและสถานที่ที่ต้องไปจริง มีการจำเป็นต้อง
 ออกเงินส่วนตัวเอง เลี่ยงต่อปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ และครอบครัว ซึ่งเป็นที่ทราบกันดี
 ของงานพนักงานสอบสวนในประเทศไทย ซึ่งยังคงเป็นปัญหา

บริหารด้านการฝึกอบรมบุคลากร กล่าวคือ บุคคลจะพัฒนาได้จำเป็นต้องมีการ
 เรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ อยู่เสมอ การพัฒนาความรู้ความคิด จะทำให้มุมมองภาพได้กว้างมากขึ้น การคิด
 วิเคราะห์ปัญหาได้ละเอียดคมยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การส่งบุคลากรในหน่วยงานไปเรียนต่อยอด
 ฝึกอบรมในประเด็นต่าง ๆ ให้เกิดทักษะความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

อธิบาย : 3) การบริหารเครื่องมือและเทคโนโลยี (Technologie Management)

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ที่พร้อม เช่น ยานพาหนะที่สภาพดีมีผล
 ทางจิตวิทยา ความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือ เช่น หากตำรวจหรือพิสูจน์หลักฐานขับรถเก่ามาก
 ไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เครื่องมือไม่มี มีผลต่อความวางใจของประชาชน หรือกรณี เครื่องมือ
 สื่อสารที่พร้อมใช้ ย่อมมีผลต่อความปลอดภัยภายในทีม เมื่อมีเหตุที่ต้องติดต่อประสานงานกรณี
 ฉุกเฉินเร่งด่วน เป็นต้น

อธิบาย : 4) การบริหารทั่วไป หรือโลจิสติก (Logestic Management)

²⁴² เพิ่งอ้าง.

เป็นหลักการกว้างๆที่กล่าวถึง สิ่งแวดล้อม หรือเหตุการณ์ใดที่เกี่ยวข้องสนับสนุนงาน เป็นการสนับสนุนงานที่เป็นบริหารทั่วไปในข้อนี้

การป้องกันรักษา และตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุคดีแขวนคอ

1) ในคดีที่แขวนคอตายเองนั้น พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุเป็นแต่เพียงตัวสนับสนุนผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้บริสุทธิ์หรือไม่เท่านั้น แต่ในคดีที่มีการอำพรางศพนั้น การอำพรางเกิดขึ้นจากการไต่ตรองเพื่อชุกช่อน พยานหลักฐาน และปกปิดการกระทำความผิดของตน ซึ่งได้กระทำไว้ก่อนหน้านั้น หลายคดีมีการสร้างพยานหลักฐานขึ้นมาเพื่อให้เจ้าหน้าที่เชื่อว่าเป็นการผูกคอตาย เช่น สร้างจดหมายลาตายขึ้น ลบและทำลายรอยนิ้วมือ หรือทำลายทิ้งซึ่งภาชนะที่ใส่ยานอนหลับ เป็นต้น การได้มาซึ่งบางสิ่งซึ่งเป็นวัตถุพยานที่ถูกชุกช่อนและปกปิดไว้อย่างหยาบ

ในที่เกิดเหตุเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะติดตามนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้ และการจะป้องกันสถานที่เกิดเหตุได้จะต้องกล่าวให้เห็นถึงความสำคัญก่อนในเบื้องต้น

สถานที่เกิดเหตุบ่งบอกถึงอะไรได้บ้าง

1.1 บอกให้รู้ว่า มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น

1.2 บ่งบอกถึงพฤติกรรมของคนร้าย ซึ่ง เวลาทำพ้อง พนักงานสอบสวนต้องบรรยายพฤติกรรมได้ตรงกับพฤติกรรมคนร้าย ซึ่งจะสามารถดูได้จากสถานที่เกิดเหตุ

1.3 บ่งบอกถึงตัวผู้กระทำความผิด เช่น เส้นผมเส้นขนของคนเราร่วงวันหนึ่งประมาณ 200 เส้น เป็นไปได้ไม่น้อยกรณีมาก ที่คนร้ายจะไม่ทิ้งเส้นผมเส้นขน หรือร่องรอยอะไรไว้ในที่เกิดเหตุ เช่น รอยเท้า รอยนิ้วมือ DNA ฯลฯ ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มี คนร้ายที่เป็นชาวบ้านธรรมดา เมื่อก่อคดีเสร็จแล้วน้ำไม้ถูพื้นมาถูรอยเท้า หรือนำเครื่องดูดฝุ่นที่จัดเตรียมมา มาดูดเส้นผมเส้นขนที่คิดว่าอาจเป็นของตนเอง หลังก่อคดีเสร็จ

ฉะนั้นแล้ว การที่จะได้ประโยชน์จากสถานที่เกิดเหตุมากที่สุด ต้องมีการป้องกันให้คงสภาพเดิมมากที่สุด

2) การรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม หมายความว่า การรักษาสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาวะเดิมมากที่สุด ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่นเดียวกับที่พบในครั้งแรก ในขณะที่เดียวกันก็มีการป้องกันไม่ให้พยานหลักฐานสูญหาย

3) ขอบเขตการรักษาสถานที่เกิดเหตุ นั้น ไม่ได้จำกัดเฉพาะบริเวณสถานที่ ใด เกิดอาชญากรรมเท่านั้น จะต้องป้องกันรักษาสถานที่ใกล้เคียงด้วย โดยเฉพาะสถานที่ซึ่งเป็นทางผ่าน ทางเข้าออก ทางหลบหนีของคนร้าย

หลักการ การป้องกันสถานที่เกิดเหตุที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เกี่ยวข้องในคดีควรยึดถือปฏิบัติในการรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ คือ

3.1 เมื่อเจ้าหน้าที่ 191 หรือศูนย์วิทยุของสถานีตำรวจพื้นที่นั้น ได้รับแจ้งเหตุจากผู้เสียหาย ญาติผู้เสียหายหรือพลเมืองดี ที่โทรเข้ามาหา นั้น สิ่งแรกที่ต้องแนะนำคือ ให้ตั้งสติ และให้แจ้งแก่บุคคลในที่เกิดเหตุที่ว่าอย่าแตะต้องสิ่งใด ๆ ทุกชนิดในที่เกิดเหตุ ห้ามปิด-เปิด ไฟ พัดลมแอร์ หน้าต่าง ผ้าม่าน ทุกชนิด จนกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะไปถึงเพื่อตรวจเก็บพยานหลักฐานจนเสร็จสิ้น ซึ่งการแจ้งนี้ เป็นสิ่งแรกที่สำคัญที่สุด ในการเริ่มกระบวนการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

3.2 ขั้นตอนต่อมาคือ ให้วิทยุแจ้งสายตรวจผู้จะไปถึงคนแรกโดยเร็วที่สุดว่า คดีแขวนค้อนนั้นเมื่อไปถึงที่เกิดเหตุแล้ว ให้ดำเนินการปิดกั้นบริเวณโดยรอบด้วยเทปห้ามเข้า หรืออุปกรณ์อื่น เนื่องจากการป้องกันที่เกิดเหตุเพียงการเตือน ย่อมไม่ได้ผลกับไทยมุง นักข่าว และเจ้าหน้าที่มูลนิธิ

3.3 ให้พิจารณาทุกอย่างในสถานที่เกิดเหตุเป็นพยานวัตถุ พยานหลักฐานทั้งหมด

4) ปัจจัยซึ่งทำให้สถานที่เกิดเหตุเสียหาย ปนเปื้อน ที่ต้องปิดกั้นหรือกำจัดออก

4.1 ไทยมุงนักข่าวเจ้าหน้าที่มูลนิธิ/ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่ไม่มีความรู้ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

4.2 สายตรวจเผชิญเหตุ ผู้ไปถึงชุดแรก ที่ไปด้วยความไม่รู้หลักการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

4.3 คนร้าย เปลี่ยนแปลงที่เกิดเหตุโดยความตั้งใจ เพื่อทำลายพยานหลักฐาน

4.4 สถาปัตยกรรมประเทศ ดินฟ้าอากาศ ที่อาจเข้ามาทำลายพยานวัตถุหากไม่มีการป้องกันอย่างทันท่วงที เช่น บานเกล็ดที่คนร้ายถอดพิงไว้ที่กำแพงด้านนอก ซึ่งฝนสาดถึง มีความจำเป็นที่จะต้องนำผ้ามาคลุมไว้ เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัส หรือใช้คีมคีบ หรือใส่ถุงมือหีบจับ โดยพิจารณาต่อจุดเบื้องต้นว่ามีลายนิ้วมือในจุดใด และหีบจับส่วนที่คาดว่าคนทั่วไปจะไม่จับลักษณะนั้น หรือจุดนั้น แล้วดำเนินการย้ายไปวางที่อื่นซึ่งปลอดภัยกว่า โดยแจ้งให้ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบด้วยว่ามาจากจุดใด และได้จับจุดใด เมื่อมีการตรวจในห้องปฏิบัติการ จะได้ทราบว่าจุดที่สัมผัสดังกล่าวไม่ได้เป็นมือของคนร้ายสัมผัส เป็นต้น

4.5 การค้นวัตถุพยานในที่เกิดเหตุของคดีแขวนคอ ทั้งฆ่าตัวตายเอง และฆาตกรรมอำพราง บางกรณีพบมีแขวนคอได้ต้นไม้ แต่ส่วนใหญ่แล้วมักจะเกิดขึ้นภายในอาคารหรือห้องพัก ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นพื้นที่ปิดและปลอดภัยจากสายตาคน อันเนื่องมาจากการแขวนคอเพื่อฆ่าตัวตายสำเร็จได้ ทุกกรณีเกิดขึ้นในเวลาขณะที่ที่ไร้ผู้คนห้ามปราม ได้ทันท่วงที หรือกรณีการอำพรางศพแล้วนำมาแขวนค้อนั้น คนร้ายก็ต้องทำในสถานที่ปลอดภัยเช่นกัน การค้นจึงเป็นไปลักษณะภายในและนอกอาคาร ซึ่งวิธีที่สามารถนำมาใช้อธิบายได้ ย่อมที่จะเป็น การค้นในลักษณะกันหอย ที่ดีที่สุด คือ เดินจากภายนอก วนเข้าสู่ใจกลางห้องอย่างระมัดระวัง ส่วนกรณีที่มีการแขวนคอในห้อง โถงหรือต้องการค้นวัตถุพยานภายนอกอาคาร สามารถทำโดยวิธีการแบ่งโซนความสำคัญเป็น เป็น 4 โซน

และโซนที่สำคัญที่สุดใช้การค้นแบบหน้ากระดาน หรือ ใช้การค้นแบบหน้ากระดานประยุกต์²⁴³ ส่วนพื้นที่ไหนคาดว่าจะจะเป็นพื้นที่สำคัญลำดับรองลงมา อาจใช้การค้นแบบก้นหอยในบริเวณดังกล่าวได้

4.6 ศพแขวนคอในสถานที่เกิดเหตุ

- รักษาสภาพเดิมของศพ ห้ามเคลื่อนย้ายโดยเด็ดขาด
- ถ้าจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายศพ ให้บันทึกรายละเอียดของลักษณะที่เกิดเหตุ และตำแหน่งศพไว้ โดยจดบันทึก กำหนดตำแหน่ง และถ่ายภาพ²⁴⁴
- การนำศพลงต้องตัดเชือกที่ผูก ห้ามใช้วิธีแก้ปมหรือตัดที่ปม และตัดเชือกที่ผูกถ่วงคอ โดยไม่ตัดที่ปมเช่นกัน ซึ่งจะสามารถตรวจ DNA ที่ปมการผูกได้²⁴⁵

3.4 กฎหมายต่างประเทศ

3.4.1 สหรัฐอเมริกา (United State of America)

กฎหมายของสหรัฐอเมริกามีหลายลำดับชั้น มีทั้งในรูปแบบลายลักษณ์อักษรที่เป็นประมวลกฎหมาย และไม่เป็นประมวลกฎหมาย เช่น จารีตประเพณีหรือคำพิพากษาของศาลสูง แต่กฎหมายที่สำคัญที่สุด คือ รัฐธรรมนูญ ซึ่งกำหนดรากฐานของรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกา²⁴⁶ สหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยมลรัฐต่าง ๆ 50 รัฐ รวมตัวเข้าเป็นประเทศเดียวเรียกว่า สหรัฐอเมริกา (United State of America) อย่างไรก็ตาม บรรดารัฐทั้งปวงยังคงมีความเป็นอิสระในบางเรื่อง โดยอำนาจของมลรัฐ (State) จะแตกต่างจากอำนาจของรัฐบาลกลาง (Federal Government) ซึ่งมีส่วนใหญ่เกี่ยวกับกรณีระหว่างมลรัฐต่อมลรัฐ และกรณีระหว่างสหรัฐอเมริกา กับประเทศอื่น ๆ ดังนั้น เรื่องใดที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ภายในมลรัฐของแต่ละมลรัฐ โดยเฉพาะ ไม่เกี่ยวกับมลรัฐอื่น และไม่ปรากฏจากรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใดว่าอยู่ในอำนาจของรัฐบาลกลาง มลรัฐนั้น ๆ ย่อมมีอำนาจเด็ดขาด และสูงสุด เพราะแต่ละมลรัฐ (State) มีรัฐบาลของตนเอง มีผู้ว่าการมลรัฐ

²⁴³ ในการค้นหน้ากระดานประยุกต์นั้น ทางปฏิบัติ หากอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นดิน ไม่ว่าจะเปียกหรือแห้ง การเดินครั้งแรกหากหาวัตถุพยานไม่พบ การเดินตัดในลักษณะตารางนั้นก็มักไม่พบอะไรมากนัก เนื่องจากการเดินทางครั้งแรกอาจเหยียบทำลายวัตถุพยานลงไปแล้ว.

²⁴⁴ สฤชัย สืบพงษ์ศิริ, การป้องกันรักษาและการเข้าสถานที่เกิดเหตุ, เอกสารประกอบการสอน คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, (ม.ป.ท: ม.ป.พ, ม.ป.ป.), น. 29.

²⁴⁵ เลียง หุยประเสริฐ, นิติเวชศาสตร์สำหรับพนักงานสืบสวนสอบสวน, พิมพ์ครั้งที่ 5 (ม.ป.ท: ม.ป.พ, ม.ป.ป.), น. 168.

²⁴⁶ WikiLaw, “กฎหมายของสหรัฐอเมริกา,” สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2564, จาก https://hmong.in.th/wiki/Law_of_the_United_States

(Governor) เป็นหัวหน้ารัฐบาลมีหน่วยราชการต่าง ๆ เป็นผู้รับผิดชอบการบริหารกิจการต่าง ๆ ภายในมลรัฐ แต่ละมลรัฐมีเมืองหลวงของมลรัฐเอง มีรัฐสภาของตนเอง มีศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลสูงสุดของมลรัฐเอง และมีการออกกฎหมายของตนเองได้ แต่ต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่เป็นการแปลกประหลาดที่การกระทำในเรื่องเดียวกัน บางกรณีอาจเป็นความผิดในรัฐหนึ่ง และอาจไม่มีความผิดในอีกรัฐหนึ่งก็ได้ ดังนั้น ระบบกฎหมาย และระบบศาลของสหรัฐอเมริกา จึงมีความซับซ้อน และแตกต่างจากประเทศอื่นโดยทั่วไป²⁴⁷

ระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา²⁴⁸

ระบบกฎหมายของอเมริกาเป็นระบบกฎหมายคอมมอน ลอว์ (Common Law) ซึ่งมีรากฐานและแนวคิดมาจากอังกฤษ โดยได้นำส่วนที่ดีมาใช้ แต่ยังคงความเป็นเอกภาพทางศาลไว้ โดยถือหลักว่าระบบตุลาการจะต้องปลอดจากอำนาจทางการเมือง สภาคองเกรสหรือฝ่ายบริหาร

กฎหมายคอมมอน ลอว์ (Common Law) ซึ่งมาจากคำในภาษาฝรั่งเศสโบราณว่า Comune ley หมายถึง กฎหมายที่ใช้เป็นหลักสามัญร่วมกันทั่วพระราชอาณาจักร (law Common to all English) คำสำคัญในที่นี้คือคำว่า “Common” (สามัญร่วมกัน) เพราะเป็นการสร้างความเป็นเอกภาพทางกฎหมายในอังกฤษ โดยเน้นความยุติธรรมเฉพาะคดีมากกว่าที่จะสร้างกฎเกณฑ์สำหรับใช้ในอนาคต คำพิพากษาของศาลในคดีหนึ่งจะเป็นบรรทัดฐานมัดศาลในคดีต่อไปในอนาคต โดยนำเอาหลักเกณฑ์ที่เกิดขึ้นในคดีก่อนที่เคยเกิดขึ้นแล้วมาใช้ และเน้นให้ความสำคัญในเรื่องวิธีพิจารณาพิพากษามากกว่าเนื้อหาในทางสารบัญญัติ เพราะเชื่อว่าความยุติธรรมส่วนใหญ่อยู่ที่ระบบวิธีการพิจารณาพิพากษาคดี จึงทำให้เกิดระบบคณะลูกขุนหรือจюри (Jury) ซึ่งเป็นราษฎรด้วยกัน นอกจากนั้นยังมีการใช้ระบบหมาย (Writ) เข้ามาให้ความสะดวกแก่การดำเนินคดี กฎหมาย และวิธีพิจารณาเหล่านี้บางทีก็เรียกกฎหมายจารีตประเพณี หรือกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

คอมมอนลอว์ ในความหมายอย่างแคบก็คือ กฎหมายที่ศาลสร้างขึ้นมาจากคำพิพากษา (Judge made law) แต่ในปัจจุบันมีความหมายกว้างขึ้นคือ หมายถึงกฎหมายทั้งหลายในระบบกฎหมายอังกฤษ ซึ่งรวมถึงการรวมเอาหลักกฎหมายใหม่ที่เรียกว่า “เอคควิตี้” (Equity) และกฎหมายลายลักษณ์อักษร” (Statutory Law) เข้าไปด้วย ประเทศที่ใช้กฎหมายสกุลคอมมอนลอว์ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สหภาพแอฟริกาใต้ นิวซีแลนด์ เป็นต้น

กฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกาแบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับกฎหมายไทย คือ

²⁴⁷ Freedom Thing, “ระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา และการพิจารณาตัดสินคดีโดยลูกขุน เปรียบเทียบกับศาลไทย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2564, จาก http://freedom-thing.blogspot.com/2011/11/blog-post_24.html

²⁴⁸ เพิ่งอ้าง.

1. กฎหมายอาญาภาคสารบัญญัติ (Substantive Criminal Law) เป็นกฎหมายซึ่งครอบคลุมบทบัญญัติว่าการกระทำใดเป็นการกระทำความผิดและมีบทลงโทษสถานใด

2. กฎหมายอาญาภาควิธีสบัญญัติ (Procedural Criminal Law) เป็นกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีอาญา การจัดระเบียบบริหารงานยุติธรรมทางอาญา การอภัยโทษ การลดโทษ ฯลฯ

กฎหมายอาญาในระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา มีทั้งส่วนที่เป็นกฎหมาย Common Law และส่วนที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งได้แก่ด้วยบทกฎหมายของรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา และกฎหมายของมลรัฐต่าง ๆ ซึ่งมีแนวโน้มว่ากฎหมายอาญาสารบัญญัติส่วนใหญ่ที่ใช้อยู่ในมลรัฐต่าง ๆ เกิดจากหลักคอมมอนลอว์ แต่ก็มีแนวโน้มว่าเริ่มนิยมใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษรมากขึ้น โดยคำนึงถึงหลักสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ไม่ขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ
2. ต้องกำหนดความผิดและโทษไว้แน่นอนไม่เคลือบคลุม (void-for-vagueness)
3. ไม่มีผลบังคับย้อนหลัง (Expost factor Law)

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายสอบถามไปยังหน่วยงานทางกฎหมายของรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา ถึง 18 แห่ง มากกว่า 10 รัฐ²⁴⁹ โดยสอบถามไปยังศาล สำนักงานอัยการรัฐ ศูนย์ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายของศาล ฯลฯ โดยให้ข้อมูลว่าผู้วิจัยเป็นนักศึกษากฎหมายกำลังทำวิทยานิพนธ์ และค้นหากฎหมายในแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ฯลฯ แล้วแม้แต่ในสภาองเกรส (United States Congress) ฯลฯ แต่ไม่พบกฎหมายที่เกี่ยวข้องใด ๆ กับทั้งแนบเอกสารมากมายที่เป็นข้อมูลส่วนตัวที่เชื่อถือได้ไปพร้อมกัน แต่ก็ไม่มีหน่วยงานใดตอบกลับ จนกระทั่งมีสำนักงานอัยการสูงสุดรัฐนิวเจอร์ซีย์ (Office of The Attorney General , Department of Law & Public Safety, The state of New Jersey) ตอบปฏิเสธการให้ข้อมูล แม้แต่ชื่อกฎหมาย โดยให้เหตุผลว่าหน่วยงานของรัฐไม่จำเป็นต้องให้เหตุผลกับเอกชน และให้ผู้วิจัยสามารถ สอบถามทนายเอกชนทั่วไปได้²⁵⁰

อย่างไรก็ดีในท้ายที่สุด ผู้วิจัยได้พบข้อมูลในส่วนกฎ และขั้นตอนปฏิบัติการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจสหรัฐอเมริกาด้วยตนเอง จากหนังสือชื่อ U.S. Department of Justice Office of Justice Programs National Institute of Justice (กระทรวงยุติธรรมสหรัฐ โครงการสำนักงานยุติธรรม สถาบันยุติธรรมแห่งชาติ) ซึ่งเป็น กฎข้อปฏิบัติกลาง ที่ตำรวจหลายรัฐต้องปฏิบัติตามเป็นเกณฑ์มาตรฐาน รวมถึงขั้นตอนทางปฏิบัติที่ใช้ฝึกอบรม และใช้เป็นการสอบทั้งข้อเขียน และสอบภาคปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และ เจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องในที่เกิดเหตุ

²⁴⁹ ปรากฏตาม ไฟล์ภาพในกล่องจดหมายที่ส่งอีเมล, โปรดดูภาคผนวก ก.

²⁵⁰ ปรากฏตาม ไฟล์ภาพจดหมายการส่งไป และได้รับการตอบกลับ, โปรดดูภาคผนวก ก.

ของสหรัฐอเมริกา โดยกล่าวไว้ในหลักการเงื่อนไขเพื่อป้องกันสถานที่เกิดเหตุอย่างชัดเจน โดยมีเนื้อหาโดยหลัก และผู้วิจัยยกมาโดยบางส่วนเป็นข้อ ๆ ดังนี้²⁵¹

1. เจ้าหน้าที่ต้องได้รับความยินยอมในการตรวจค้นหรือหมายค้นในที่เกิดเหตุที่เป็น
 เลหสถาน

2. เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องประเมินสถานการณ์ และเข้าที่เกิดเหตุอย่างระมัดระวัง

3. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจพูดคุยกับผู้เผชิญเหตุคนแรกเกี่ยวกับการสังเกต และกิจกรรมของเขา

4. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจกำหนดขอบเขต และปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วยเทปกันเขต

โดยทันทีเพื่อป้องกันสถานที่เกิดเหตุ และพยานหลักฐานให้มีความสมบูรณ์ที่สุด ปกป้องหลักฐานที่
 อาจเกิดขึ้นใหม่ เช่น จากเส้นผม รอยนิ้วมือ รอยพื้นรองเท้า รอยยางรถยนต์ หรือจากอุปกรณ์กลไก
 อื่น ๆ ที่อาจทำลายพยานหลักฐานได้ เช่น สปริงเกอร์ฉีดน้ำ เฮลิคอปเตอร์ หรือที่มาจากสัตว์

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องควบคุมสถานการณ์และป้องกันที่เกิดเหตุ กำหนดและรักษา
 เส้นทางการเข้าออก บริเวณที่พบเหยื่อของอาชญากรรม

2. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดบันทึกข้อกังวล ข้อสงสัยด้านความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
 และติดต่อบุคคล หรือหน่วยงานที่เหมาะสม เพื่อจัดการกับอันตราย และระบุวิธีการที่เหมาะสมใน
 การเข้าใกล้ที่เกิดเหตุอย่างระมัดระวัง

3. ให้มีการระบุจุดที่ประมาทต่อการปนเปื้อน หรือนำเสียง่าย เพื่อลดการปนเปื้อนให้
 น้อยที่สุด

4. เมื่อมีผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชี้ให้เห็นจุดที่อาจมีวัตถุพยาน
 และการป้องกันการปนเปื้อนหรือตกหล่นของเส้นผม เส้นขน รอยนิ้วมือ รอยพื้นรองเท้า ที่มาจาก
 บุคลากรทางการแพทย์ และสั่งให้บุคลากรทางการแพทย์ถูกเงินมิให้ “ทำความสะอาด” ที่เกิดเหตุ
 ทั้งนี้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดบันทึกสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

5. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ แนะนำเส้นทางที่กำหนดไว้ เพื่อลดการปนเปื้อน หรือการ
 เปลี่ยนแปลงของที่เกิดเหตุ

6. ให้อยู่กับบุคลากรทางการแพทย์หากเป็นไปได้

²⁵¹ U.S. Department of Justice Office of Justice Programs, National Institute of Justice, “Crime Scene Investigation: A Reference for Law Enforcement Training, June 2004,” Retrieved 1 March 2021, from <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/200160.pdf>

And U.S. Department of Justice Office of Justice Programs, National Institute of Justice, “Crime Scene Investigation: A Guide for Law Enforcement, Research Report, Retrieved 1 March 2021, from <https://archives.fbi.gov/archives/about-us/lab/forensic-science-communications/fsc/april2000/twgcsl.pdf>

7. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจแนะนำให้ผู้บุคลากรทางการแพทย์หลีกเลี่ยงการสัมผัส กับสิ่งของ รายการ วัตถุใด ๆ ที่เป็นพยานหลักฐาน และการกระทำใด ๆ ที่อาจเป็นการลบร่องรอย และหลักฐานทางกายภาพอื่น ๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติงานของผู้บุคลากรทางการแพทย์ฉุกเฉิน ในการทำความสะอาด หรือเนื้อเยื่อ เพื่อการสืบสวนสอบสวนในที่เกิดเหตุ

8. ให้บันทึกการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงการเพิ่มเติม สิ่งของ หรือวัตถุใด ๆ ที่มาจากบุคลากรทางการแพทย์ฉุกเฉิน

9. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจดบันทึกในสิ่งที่จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ในสถานที่เกิดเหตุ การกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และการกระทำของตนเอง และวัตถุประสงค์ ของการเคลื่อนย้ายสิ่งต่าง ๆ โดยใคร และเพื่ออะไร

10. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาความปลอดภัย และควบคุมบุคคลทุกคนในที่เกิดเหตุ และ ระบุทุกคนในที่เกิดเหตุ แยกบุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาต และไม่จำเป็นออกจากที่เกิดเหตุ

11. บุคคลที่ไม่จำเป็น ในที่เกิดเหตุ หมายถึง เจ้าหน้าที่ซึ่งไม่เกี่ยวข้องทางคตินักการ เมือง สื่อมวลชน และบุคคลที่ไม่จำเป็นอื่น ๆ ที่ไม่ได้ทำการสืบสวนสอบสวน หรือปฏิบัติ หน้าที่ด้านความปลอดภัยในที่เกิดเหตุ

12. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจำกัดการเคลื่อนไหวของบุคคลในสถานที่เกิดเหตุให้เดินตาม ทางที่กำหนดไว้เท่านั้น

13. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจป้องกันไม่ให้บุคคลทำลายหลักฐานทางกายภาพ

14. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจขอเอกสารประจำตัวของบุคคลทุกคนที่เข้าออกสถานที่เกิดเหตุ จดบันทึกข้อมูล ชื่อ ที่อยู่ หมายเลข โทรศัพท์ ของผู้ที่คาดว่าเป็นบุคคลต้องสงสัย พยาน ผู้ยื่นดู เหยื่อ สมาชิกในครอบครัว บุคคลที่แสดงความเห็นอกเห็นใจ รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์ฉุกเฉินที่ เกี่ยวข้อง

15. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ควบคุม ดูแล พื้นที่เกิดเหตุจนกว่าจะพ้นหน้าที่ และ โอนการ ควบคุมพื้นที่ และเอกสารการเข้าออกให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยให้มีการแนะนำตัว อำนาจ หน้าที่ ข้อมูลในสถานที่เกิดเหตุที่เกิดขึ้นทั้งหมด บุคคลผู้เกี่ยวข้อง เส้นทาง การเข้าออกที่กำหนด คำสั่งใด ๆ ที่เกิดขึ้นในการนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่รับช่วงต่อในที่เกิดเหตุด้วย

16. ควรพิจารณาให้สำคัญของกฎ ห่วงโซ่ในการครอบครองพยานหลักฐาน หรือ (Chain of custody) มิให้มีจุดขาดตอน เนื่องจากจะมีปัญหาในการใช้พยานหลักฐานนั้นในชั้นศาล

17. ในคู่มือฉบับนี้ระบุถึงการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน และการสวมใส่ชุด PPE ของ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่าง ๆ

18. ให้มีการเก็บตัวอย่าง เส้นผม เส้นขน และตัวอย่างลายพิมพ์นิ้วมือ ลายพื้นรองเท้า ของหน่วยกู้ภัยที่เข้าไปครั้งแรกและฝ่ายที่เกี่ยวข้องก่อนออกจากสถานที่เกิดเหตุด้วย

19. ให้มีการกำหนดพื้นที่เป็น โชน เช่น โชนพื้นที่ภายในที่มีวัตถุพยาน โชนพื้นที่ปลอดภัยให้บุคคลต่าง ๆ โชนพื้นที่ทิ้งขยะในระหว่างการสืบสวนสอบสวนในที่เกิดเหตุ โชนจัดวางอุปกรณ์ และโชนการคัดแยกและกำจัดขยะอีกครั้ง²⁵²

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 13 ขั้นตอน ของ FBI (U.S.A.) ซึ่งใช้เป็นมาตรฐานกลางใน ขั้นตอนที่อยู่ในภาระหน้าที่ของ FBI ทั่วประเทศ และใช้เป็นข้อควรปฏิบัติกลางของพิสูจน์หลักฐาน ตำรวจไทย โดย ท่านอาจารย์ ปรารณา พานทอง อธิบายไว้ว่า..

ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุระบบ FBI จะมีลักษณะการทำงานเป็นทีม โดยในทีมจะมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ประกอบด้วย

1. หัวหน้าทีม (Team Leader)
2. ช่างภาพ (Photographer)
3. เจ้าหน้าที่สเก็ตซ์ภาพ (Sketch Preparer)
4. เจ้าหน้าที่บันทึกและเก็บรักษาวัตถุพยาน(Evidence Recorder/Custodian)
5. เจ้าหน้าที่ค้นหาพยานหลักฐาน (Evidence Recovering Personal)
6. ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (Specialists)

ซึ่งในขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ นั้น จะใช้หลัก 13 ขั้นตอน ประกอบด้วย²⁵³

- ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมตัว (Preparation) เป็นการตรวจสอบความพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงการประเมินสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

- ขั้นตอนที่ 2 ใกล้ถึงสถานที่เกิดเหตุ (Approach Scene) เป็นการเตรียมความพร้อมครั้งสุดท้ายในทุก ๆ ด้าน เช่น จิตใจ เอกสาร อุปกรณ์ ฯลฯ เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความพร้อมมากที่สุดในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

- ขั้นตอนที่ 3 การรักษาความปลอดภัยและการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ (Secure and Protect Scene) เมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ ต้องพิจารณาขอบเขตในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุพยานทั้งหมด โดยต้องไม่สัมผัสถึงความปลอดภัยในสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงจัดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานที่เกิดเหตุ

²⁵² Ibid.

²⁵³ สัมภาษณ์ ปรารณา พานทอง, นักวิทยาศาสตร์ (สบ3), พิสูจน์หลักฐานจังหวัดนครสวรรค์, 7 สิงหาคม 2564, อ่านเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ข.

- ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (Initiate Preliminary Survey) เป็นการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น โดยหัวหน้าทีม เพื่อกำหนดรูปแบบวิธีการของทีมให้เหมาะสมกับสภาพของสถานที่เกิดเหตุรวมถึงการบันทึกสภาพทั่ว ๆ ไป

- ขั้นตอนที่ 5 ประเมินพยานหลักฐานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ (Evaluate Physical Evidence Possibility) เป็นการประเมินถึงพยานหลักฐานที่อาจพบในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะได้ครอบคลุมในการค้นหาวัตถุพยานและป้องกันการทำลายวัตถุพยาน

- ขั้นตอนที่ 6 เตรียมบรรยายสรุปสภาพของสถานที่เกิดเหตุ (Prepare Narrative Description) บรรยายสภาพทั่วไปและลักษณะพิเศษของสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งการบันทึกอาจทำได้หลายวิธี เช่น บันทึกเสียง การเขียน หรือบันทึกวิดีโอ

- ขั้นตอนที่ 7 กำหนดการถ่ายภาพ (Depict Scene Photographically) ถ่ายภาพสภาพของสถานที่เกิดเหตุทั้งระยะใกล้ กลาง และไกล โดยให้ครอบคลุมสภาพหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสถานที่เกิดเหตุโดยเฉพาะวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ

- ขั้นตอนที่ 8 เตรียมการวาดแผนผัง การสเก็ตซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ (Prepare Diagram / Sketch of Scene) เป็นการ สเก็ตซ์ภาพของสถานที่เกิดเหตุ โดยมีการกำหนด ทิศมาตราส่วน และระยะต่าง ๆ

- ขั้นตอนที่ 9 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด (Conduct Detailed Search) เป็นการค้นหาพยานหลักฐานที่อาจพบในสถานที่เกิดเหตุ โดยการค้นหาจะใช้รูปแบบตามความเหมาะสม เช่น แบบตาราง ก้นหอย ฯลฯ

- ขั้นตอนที่ 10 การบันทึกและตรวจเก็บพยานหลักฐาน (Record and Collect Physical Evidence) เป็นการบันทึกตำแหน่งและถ่ายภาพพยานหลักฐาน เพื่อกำหนดตำแหน่งของพยานหลักฐานก่อนการเก็บพยานหลักฐาน

- ขั้นตอนที่ 11 การตรวจสอบขั้นสุดท้าย (Conduct Final Survey) เป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการเก็บพยานหลักฐาน ว่าได้กระทำถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่

- ขั้นตอนที่ 12 การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ (Release Scene) การส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุ ต้องมีบันทึก วัน เวลา ที่ส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุ

- ขั้นตอนที่ 13 การออกรายงานผลการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ²⁵⁴

ข้อควรระวังเพื่อความปลอดภัยในสถานที่เกิดเหตุ (Safety Consideration) FBI คิดว่าความจำเป็นมากที่สุดในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ คือ จะไม่พาผู้ได้บังคับบัญชา รวมถึงเจ้าหน้าที่

²⁵⁴ เพิ่งอ้าง, น. 364 – 352.

มาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ได้รับการติดเชื้ บาดเจ็บ หรือตาย ดังนั้น ในการปฏิบัติงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทุกครั้ง จำเป็นต้องใช้สติปัญญา และสามัญสำนึกในการป้องกันตัว²⁵⁵

หมายเหตุ : สหรัฐอเมริกา มีการนำเทคโนโลยี DNA มาใช้จนเป็นที่ยอมรับในทางกฎหมายมายาวนานก่อน ปี ค.ศ. 2530 จะเห็นได้จากทนายความฝ่ายจำเลยเริ่มมีความคุ้นชินและสามารถหาเหตุผลต่าง ๆ ทางกระบวนการ มาตรฐานการตรวจว่าไม่มีคุณภาพ เพื่อมาหักล้างความน่าเชื่อถือของลายพิมพ์ DNA ในคดีข่มขืนกระทำชำเราได้ แม้ศาลในคดีนั้นจะไม่รับฟังก็ตาม²⁵⁶

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการค้นหาความจริงในคดีแพ่งที่เด่นชัดที่สุดอันเป็นคดีต้นๆที่สามารถสืบค้นได้ทั่วไปของไทยรู้จักกันในชื่อ “คดีพระยัณตระ กับ นางจันทิมา และเด็กหญิงกระต่าย”²⁵⁷ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อปี 2534²⁵⁸ และในคดีอาญาคดีแรกที่มีการตื่นตัวของสังคมมากที่สุดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าค่อนข้างเริ่มเป็นกระบวนการสากลที่สุดในยุคที่ผ่าน ๆ มาของไทย คือ คดีประวัตินางสาวเจนจิรา พลอยอุ่งศรี ในปี 2541²⁵⁹ มาจนถึงปัจจุบันสถานที่เกิดเหตุการเสียชีวิตโดยผิดธรรมชาติในสถานที่ต่าง ๆ ของไทยยังไม่ได้รับการควบคุมดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลเลย โดยเฉพาะคดีการตายในเคสสถาน หรือที่ร โหลฐาน

เกณฑ์ทั่วไปที่ใช้ในการควบคุม กำกับดูแล การจัดการสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุฆาตกรรม ในต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะ เนื่องจากมีการใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการค้นหาความจริงมาอย่างยาวนาน ก่อนปี 1986 พร้อมกับเป็นประเทศที่พลเมือง หน่วยงานของรัฐ ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพอย่างสูง โดยเฉพาะพื้นที่ภายในเคสสถาน ทำให้เมื่อมีการเสียชีวิตเกิดขึ้นภายในที่อยู่อาศัยแล้ว จึงไม่มีบุคคลใด หรือหน่วยงานใดเข้าไปยุ่งย่ำ รุณวายภายในสถานที่เกิดเหตุ จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ไม่สามารถพบเห็นข่าวในทุก ๆ สื่อ

²⁵⁵ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, “การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามระบบ FBI, กองวิชาการ 1, สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2564, จาก <http://div1.forensic.police.go.th/FBI.html>

²⁵⁶ วิชัย บุญแสงและคณะ, ลายพิมพ์ ดีเอ็นเอ.จากสารพันธุกรรมสู่เทคโนโลยีพิสูจน์บุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2545), น. 98 – 99.

²⁵⁷ พรทิพย์ โรจนสุนันท์, คุณหญิง, สืบจากสพ.ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 23 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2544), น. 47.

²⁵⁸ บรรณาธิการข่าว, “ย้อนอดีต พระยัณตระ ตรวจ DNA เพื่อพิสูจน์ ถูก-ผิด,” สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2564, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/print.php?id=646211>

²⁵⁹ เพิ่งอ้าง, น. 49.

โซเซียลมีเดีย ที่ถ่ายภาพศพผู้เสียชีวิตจากระยะใกล้ในสถานที่เกิดเหตุอันเป็นเคสสถานได้เลย ไม่มีภาพข่าวหรือคลิปวิดีโอใด ๆ ที่เห็นว่ามิใช่ผู้เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุอันเป็นเคสสถาน หรือที่ร โทฐานไม่ว่าจะทาง Youtube, Facebook, Google, หรือ Search Engine ใด ๆ จะไม่มีภาพ สถานการณ์เหมือนประเทศไทยเลย แม้ว่าจะค้นลงลึกขนาดไหน หรือใช้คำใด ๆ ก็ตาม อีกทั้ง การเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น เส้นผม เส้นขน รอยนิ้วมือ รอยเท้า และ ลายพื้น รองเท้า นั้น ได้มีการนำมาใช้อย่างจริงจังเป็นระบบอย่างยาวนานแล้วมากกว่า 35 ปี การเข้าไปในที่ เกิดเหตุอาจทำให้ตกเป็นจำเลยในคดีทั้งทางอาญา และทางแพ่ง ต้องเสียเวลา และค่าใช้จ่ายอย่างสูง ในการจ้างทนายความเพื่ออธิบายเหตุผลในชั้นศาล กับทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในอเมริกาซึ่งไปถึงที่เกิด เหตุ และมีธรรมเนียมการปิดกั้นสถานที่ได้อย่างรวดเร็วทันควัน เมื่อมีบุคคลใดเหมือนจะเข้าไปใกล้ ที่เกิดเหตุ ก็จะถูกตักเตือน และมีคำสั่งให้ออกไปห่างๆ ในทันที หากไม่ปฏิบัติตามจะมีการจับกุมนำ ตัวออกจากพื้นที่เพื่อดำเนินคดีขังขังการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในทันทีเช่นกัน²⁶⁰

ดังนั้น จึงไม่ได้เกิดเป็นปัญหาจนทำให้ต้องมีการออกกฎหมาย หรือบทบังคับใด โดยเฉพาะเพื่อมาคุ้มครอง หรือเอาผิดกับบุคคลที่สาม ซึ่งเข้าไป และทำให้สถานที่เกิดเหตุถูก ปนเปื้อน หรือทำให้วัตถุพยานฯ ถูกทำลาย เนื่องจากไม่เป็นที่นิยมในการเข้าไปในที่เกิดเหตุดังที่ กล่าวมาแล้ว ทั้งบุคคลเหล่านี้ถ้าหากมีจะถูกจับไปตั้งแต่อยู่ภายนอกที่เกิดเหตุแล้วนั่นเอง

3.4.2 เครือรัฐออสเตรเลีย (Commonwealth of Australia)

เครือรัฐออสเตรเลีย หรือที่รู้จักกันอย่างสั้น ๆ ว่า จักรภพออสเตรเลีย

โดยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีรูปแบบรัฐบาลเป็นสหพันธรัฐ และระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ ประมุขแห่งรัฐของออสเตรเลียคือพระมหากษัตริย์สหราชอาณาจักร ซึ่งพระองค์ปัจจุบันคือสมเด็จพระราชินีนาถอลิซาเบธที่ 2 พระอิสริยยศในออสเตรเลีย คือ Elizabeth the Second, by the Grace of God Queen of Australia and Her other Realms and Territories, Head of the Commonwealth²⁶¹

นั้นมีพื้นที่ตั้งอยู่ระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก มีเมืองหลวงแห่ง สหพันธรัฐคือกรุงแคนเบอร์รา (Canberra) มีรัฐธรรมนูญแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย ได้นำมาซึ่งการ

²⁶⁰ Dean H. Garrison, Jr., “Crime Scene Technician (Retired) Forensic Services Unit Grand Rapids Police Department Grand Rapids, Michigan, U.S.A. (Personal communication by email),” Retrieved March 23, 2021, Read more in the appendix B (ข) .

²⁶¹ Wikipedia, “ออสเตรเลีย,” สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ออสเตรเลีย>

ปกครองระบบสหพันธรัฐ (Federal government) ตั้งแต่ปี ค.ศ.1901 โดยแบ่งออกเป็น 6 มลรัฐ (State) ดังนี้

1. รัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) เมืองหลวงคือ ซิดนีย์ (Sydney)
2. รัฐวิกตอเรีย (Victoria) เมืองหลวงคือเมลเบิร์น (Melbourne)
3. รัฐควีนแลนด์ (Queensland) เมืองหลวงคือ บริสเบน (Brisbane)
4. รัฐออสเตรเลียใต้ (South Australia) เมืองหลวงคืออะเดลิด (Adelaide)
5. รัฐออสเตรเลียตะวันตก (Western Australia) เมืองหลวงคือเพิร์ท (Perth)
6. รัฐแทสมาเนีย (Tasmania) เมืองหลวงคือโฮบาร์ท (Hobart)

นอกจากนี้ยังมีดินแดนหลัก ๆ บนแผ่นดินใหญ่ 2 แห่ง ได้แก่ นอร์เทิร์นเทร์ริทอรี และ ออสเตรเลียแคพิทอลเทร์ริทอรี (เขตเมืองหลวง) และดินแดนเล็กน้อยอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่แล้ว ดินแดนนั้นมีลักษณะเดียวกับรัฐ แต่รัฐสภากลางสามารถค้ำกฎหมายใดก็ได้จากสภาของดินแดน ในขณะที่ในระดับรัฐ กฎหมายสหพันธรัฐจะค้ำกับกฎหมายรัฐได้เพียงในบางด้านเท่านั้น อำนาจนิติบัญญัติอื่น ๆ นั้นเป็นของรัฐสภาของแต่ละรัฐ²⁶²

รัฐแต่ละรัฐจะมีสภา (ทั้งวุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร) ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ รวมถึงการมีรัฐธรรมนูญ (constitution) เป็นของตนเอง รัฐบาลของจักรภพออสเตรเลีย และของรัฐแต่ละรัฐจะมีกระทรวงทบวงกรมของตนเองแยก ออกต่างหากจากกัน กระทรวงทบวงกรมของรัฐ ดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับรัฐนั้น โดยเฉพาะ ส่วนกระทรวงทบวงกรมของจักรภพดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับทุก ๆ รัฐเป็นส่วนรวม นอกเหนือจาก นั้นข้าราชการประจำของจักรภพ และของรัฐแต่ละรัฐก็คนละชุดกัน ต่างฝ่ายต่างมีคณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือนของตนเอง²⁶³

เนื่องจากการปกครองในรูปแบบสหพันธรัฐทำให้ระบบกฎหมายในแต่ละรัฐ มีความแตกต่างกัน ไปตามสภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามทุกมลรัฐต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของรัฐบาลกลาง ด้วยเหตุนี้เองวิชาชีพกฎหมายและองค์กรต่าง ๆ ที่ควบคุมวิชาชีพ ในแต่ละมลรัฐจึงได้มีความแตกต่างกัน

เครือรัฐออสเตรเลียซึ่งเป็นประเทศในเครือจักรภพของอังกฤษได้รับเอาระบบกฎหมายของ ประเทศอังกฤษคือ Common Law มาใช้หลักของกฎหมาย Common Law คือ ถ้อยหลักแนวคำพิพากษา ของศาลสูง (Doctrine of Precedent) กฎหมายไม่ได้มาจากการออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติ หากแต่มาจากคำพิพากษาของศาลที่ ตัดสินจากคดีที่เกิดขึ้นจริง คำพิพากษาดังนั้นถือไว้

²⁶² เพิ่งอ้าง.

²⁶³ Commonwealth of Australia, บทที่ 7, “ออสเตรเลีย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2564, จาก

Law Report ทำให้เกิดหลัก สำนักการต่างประเทศ ถือนำคำพิพากษาในคดีก่อน ๆ ผูกพันศาลให้ต้องตัดสินตามยกเว้นมีการกลับของศาลที่สูงกว่าหรือโดย กฎหมายจากฝ่ายนิติบัญญัติระบบคอมมอนลอว์นั้น ใช้วิธีพิจารณาโดยระบบกล่าวหา มิใช่ระบบไต่สวน โดยคู่ความแต่ละฝ่ายก็จะเล่าเรื่องของตนเอง ผู้พิพากษาทำหน้าที่เหมือนกรรมการในการพิจารณาผู้พิพากษา จะไม่แสวงหาความจริง การเสนอพยานหลักฐานต่าง ๆ ในคดีเป็นหน้าที่ของคู่ความ และใช้หลัก กฎหมาย จารีตประเพณี (Equity and Customary law) ระบบศาลของออสเตรเลียมีศาลหลายระดับ คือ มีศาล สหพันธ์ หรือ ศาลระดับประเทศ เช่น ศาลสูงออสเตรเลียศาลสหพันธ์แห่งออสเตรเลีย ศาลครอบครัวแห่งออสเตรเลีย และศาลแขวง และก็มีศาลแห่งรัฐต่าง ๆ ออสเตรเลียไม่มีศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่พิจารณาคดี รัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ ศาลทุกศาลจะยึดถือรัฐธรรมนูญเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมาย ประเด็นโต้แย้งเกี่ยวกับ รัฐธรรมนูญสามารถยกขึ้นว่ากล่าวในศาลได้ทุกศาล ศาลสูงสุดที่เป็นผู้พิจารณาชั้นสุดท้ายคือ ศาลสูงแห่ง ออสเตรเลีย

ระบบกฎหมายของออสเตรเลีย มีวิวัฒนาการที่เปลี่ยน ไปจากเดิมที่มีต้นแบบมาจาก ระบบกฎหมายของอังกฤษซึ่งเป็นกฎหมายจารีตประเพณี ถือว่าคำพิพากษาของศาลเป็นกฎหมายในเวลาต่อๆ มาได้ให้ความสำคัญกับกฎหมายที่ตราโดยรัฐสภาเป็นสำคัญ หากมีปัญหาขัดแย้งกันระหว่างกฎหมายจารีตประเพณีกับกฎหมายที่ตราโดยรัฐสภา จะถือตามกฎหมาย ที่ตราโดยรัฐสภา ถ้าหากกฎหมายนั้นตราขึ้นโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ²⁶⁴

ผู้ศึกษาจะขอแนะนำเฉพาะกฎหมายของรัฐ New South Wales มาศึกษาเท่านั้นเนื่องจากมีรายละเอียดของกฎหมายที่จะนำมาเปรียบเทียบกับประเด็นปัญหาการบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และการบังคับใช้กฎหมายในสถานที่เกิดเหตุ ได้ค่อนข้างชัดเจน

ระบบกฎหมายในออสเตรเลียมีพื้นฐานมาจากระบบกฎหมายของอังกฤษดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งถูกนำเข้ามาที่ออสเตรเลียเมื่อออสเตรเลียตะวันออก ซึ่งตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษในปี พ.ศ. 2331 เหมือนกับประเทศอื่น ๆ ที่ได้มาจากระบบกฎหมายและการเมืองจากอังกฤษ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา อินเดีย และนิวซีแลนด์ ออสเตรเลียมีสามแขนงของรัฐบาล:²⁶⁵

สภานิติบัญญัติประกอบด้วยสมาชิกรัฐสภาที่ได้รับการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยซึ่งทำให้กฎหมายกำหนด (กฎหมาย)

²⁶⁴ นายพงศวัฒน์ บุญญาทิพย์ และสมาชิกกลุ่ม 6, “การบริหารจัดการ เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ณ มหาวิทยาลัยนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://oia.coj.go.th/th/file/get/file/201809251c598585976f50c0c7ab621413e691e7194901.pdf>

²⁶⁵ State Library New South Wales, “Section 1: Introduction to courts,” Retrieved 1 June 2021, from <https://legalanswers.sl.nsw.gov.au/hot-topics-courts-and-tribunals/introduction-courts>

- ผู้บริหารซึ่งดำเนินการตามกฎหมาย และบริหารจัดการกิจการของรัฐบาล ในออสเตรเลีย ผู้บริหารประกอบด้วยราชินีและรัฐมนตรี สมเด็จพระราชินีมีผู้แทนในระดับ เครือจักรภพโดยผู้ว่าราชการจังหวัดและในระดับรัฐโดยผู้ว่าการรัฐ และ

- ตุลาการ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการตัดสินที่บังคับใช้ตามกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิ์ทาง กฎหมาย และความรับผิดชอบของผู้คน

พระราชบัญญัติการรวมกิจการของรัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales Consolidated Acts) การบังคับใช้กฎหมายในสถานที่เกิดเหตุ ตามมาตรา 91, 95, 96, 87 พระราชบัญญัติ ปี ค.ศ. 2002 เรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ตามอำนาจ และความรับผิดชอบ ในการกำหนดสถานที่ เกิดเหตุ (LAW ENFORCEMENT (POWERS AND RESPONSIBILITIES) ACT 2002 - SECT 91 Establishment of crime scene)²⁶⁶

กฎหมายนี้มีจุดสำคัญเด่นชัด คือ มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุแก่บุคคล ทั่วไปที่จะมารวมกันในสถานที่เกิดเหตุ และอำนาจหน้าที่ โดยเฉพาะแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการ ปฏิบัติสำหรับกรณีต่าง ๆ มีบทลงโทษกับผู้ฝ่าฝืนทั้งจำคุก และปรับในอัตราที่สูงมาก

สิ่งที่ต้องนำมาอธิบายเบื้องต้น คือ ระบบ “หน่วยโทษ” ของเครือรัฐออสเตรเลีย กล่าวคือ หน่วยโทษ หรือ Penalty Unit หมายถึง โทษทางอาญาประเภทโทษปรับ มีวิธีการกำหนด อัตราโทษเป็นหน่วย ซึ่งเป็นกระบวนการกำหนดค่าปรับทางอาญาที่จะเคลื่อนไหวขึ้นลงตามสภาพ เศรษฐกิจ และสังคมในขณะนั้น เมื่อสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป การแก้อัตรานำหน่วยโทษที่ใช้ใน กฎหมายเกือบทั้งหมดก็สามารถแก้ไขด้วย การปรับแก้กฎหมายเพียงฉบับเดียว ทั้งนี้ในแต่ละมลรัฐ ก็จะมีการกำหนดอัตรานำหน่วยโทษที่แตกต่างกันไป²⁶⁷ ทั้งนี้ในวันที่ 13 พฤศจิกายน 2564 นั้น 1 หน่วยโทษ เท่ากับ 110 ดอลลาร์ออสเตรเลีย (AUD)²⁶⁸ และ 1 AUS = 24.03 บาทไทย ส่วนใน รายละเอียดกฎหมายที่จะยกมาเป็นกรณีตัวอย่างเพื่อศึกษา มีดังต่อไปนี้

²⁶⁶ New South Wales Consolidated Acts, “Law Enforcement (Powers and Responsibilities) ACT 2002 section 91,” Retrieved 1 June 2021, http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s91.html

²⁶⁷ ศิริชนก วิริยเกื้อกุล, “การใช้หน่วยโทษ (Penalty Unit) ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของเครือรัฐ ออสเตรเลีย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=42813

²⁶⁸ Fines, (6-100) Generally, “A fine is a monetary penalty and is noted in Acts as a number of penalty units. The value of one penalty unit is prescribed in s 17 Crimes (Sentencing Procedure) Act and, currently, one penalty unit is equal to \$110,” Retrieved 1 June 2021, from <https://www.judcom.nsw.gov.au/publications/benchbks/sentencing/fines.html>

มาตรา 91 การกำหนดสถานที่เกิดเหตุ²⁶⁹

(1) เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจกำหนดพื้นที่ใดเป็นสถานที่เกิดเหตุในสถานที่ใด ๆ ก็ได้ตามความเหมาะสม และตามสมควรแก่สถานการณ์ได้

(2) โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจที่กำหนดสถานที่เกิดเหตุนั้นจะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบว่าสถานที่นั้น เป็นสถานที่เกิดเหตุตามสมควรแก่กรณี

(3) ทั้งนี้การกำหนดที่เกิดเหตุนั้น ไม่สามารถกำหนดสถานที่เกิดเหตุเดียวกันมากกว่า 24 ชั่วโมง ในหนึ่งครั้งได้ และโดยทั่วไปสามารถกำหนดปิดกั้นที่เกิดเหตุได้เพียงครั้งเดียว เว้นแต่จะมีการออกหมายกำหนดสถานที่เกิดเหตุเป็นเอกสาร (Crime Scene Warrant) จึงจะสามารถกำหนดและปิดกั้นเกินกว่า 24 ชั่วโมงได้ในครั้งต่อไป

มาตรา 95 อำนาจในสถานที่เกิดเหตุ²⁷⁰

อนุมาตรา (1) เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปถึงที่เกิดเหตุแล้ว มีอำนาจที่จะ...

(a) – (d) ให้ป้องกัน และมีคำสั่งให้ คน รถ เรือ หรืออากาศยาน ให้ออกจาก และไม่ให้นำเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ

(e) ป้องกันไม่ให้บุคคลนำหลักฐานออก หรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ หรือสิ่งใด ๆ ในสถานที่เกิดเหตุ และเพื่อจุดประสงค์นั้นให้มีอำนาจจำกุม และตรวจค้นหาบุคคลนั้นได้ด้วย

(f) ถอดหรือทำให้สิ่งกีดขวางออกจากสถานที่เกิดเหตุ

²⁶⁹ *Ibid.*

²⁷⁰ New South Wales Consolidated Acts, “Law Enforcement (Powers and Responsibilities) ACT 2002 section 95,” Retrieved 1 June 2021, from http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s95.html

95 (1) A police officer may, in accordance with this Part and any relevant crime scene warrant, exercise the following functions at, or in relation to, a crime scene established under this Part--

(a) direct a person to leave the crime scene or remove a vehicle, vessel or aircraft from the crime scene,

(c) direct a person not to enter the crime scene,

(d) prevent a person from entering the crime scene,

(e) prevent a person from removing evidence from or otherwise interfering with the crime scene or anything in it and, for that purpose, detain and search the person,

(g) perform any necessary investigation, including, for example, search the crime scene and inspect anything in it to obtain evidence of the commission of an offence,

(h) for the purpose of performing any necessary investigation, conduct any examination or process,

(m) seize and detain all or part of a thing that might provide evidence of the commission of an offence,

(p) any other function reasonably necessary or incidental to a function conferred by this subsection.

(g) ดำเนินการสอบสวนที่จำเป็นใด ๆ รวมถึง ตัวอย่างเช่น ตรวจสอบในสถานที่เกิดเหตุ และตรวจสอบสิ่งใดในนั้นเพื่อให้ได้หลักฐานการกระทำความผิด

(h) เพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินการสอบสวนที่จำเป็น สามารถดำเนินการตรวจสอบ หรือดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

(i) เปิดอะไรก็ตามในสถานที่เกิดเหตุที่ถูกล็อก

(j) ใช้ไฟฟ้ากำลัง หรือยูนิตอื่น ๆ สำหรับการใช้งานในสถานที่เกิดเหตุ ,

(k) เข้าครอบครองของสถานที่หรือควบคุมตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการที่รู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานที่เกิดเหตุ

(l) ถ่ายภาพหรือบันทึกภาพสถานที่เกิดเหตุและสิ่งอื่นใดในนั้น

(m) ยึดและกักทั้งหมดหรือบางส่วนของสิ่งนี้อาจเป็นหลักฐานการกระทำความผิด

(n) ชุบน้ำสิ่งใด ๆ ในที่เกิดเหตุ ,

(o) ลบผนังหรือเพดานคาดฟ้าหรือชั้นของอาคารหรือแผงของยานพาหนะ ,

(p) กระทำการอื่นใด ที่จำเป็นตามสมควรแก่หน้าที่ ที่ได้รับจากส่วนย่อยนี้

อนุมาตรา (2) อำนาจที่มาตรานี้ให้มาเพื่อยึด และกักสิ่งของ²⁷¹ ได้แก่...

(a) อำนาจในการเคลื่อนย้ายสิ่งของออกจากที่เกิดเหตุเมื่อพบ และ

(b) อำนาจในการป้องกัน ปกป้องสิ่งของใน ของสถานที่เกิดเหตุ

อนุมาตรา (3) เจ้าของสถานที่ มีสิทธิปฏิเสธ ไม่ยินยอมให้บุคคลที่ไม่สมควรเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุได้²⁷² และ

บทบัญญัติในส่วนนี้ไม่จำกัดอำนาจการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากผู้ครอบครองนั้นให้ความยินยอม โดยความยินยอมดังกล่าวต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร เท่าที่เป็นไปได้ ตามสมควรแก่กรณี

อนุมาตรา (4) ผู้ครอบครองของสถานที่อาจยินยอมกับ การใช้อำนาจในสถานที่เกิดเหตุ ต่อเมื่อ ผู้ครอบครองสถานที่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจดังต่อไปนี้ ก่อนให้ความยินยอม²⁷³

²⁷¹ New South Wales Consolidated Acts, “Law Enforcement (Powers and Responsibilities) ACT 2002 section 95.” Loc.cit.

²⁷² 95 (3) Nothing in this Part prevents a police officer who is lawfully on premises from exercising a crime scene power or doing any other thing, if the occupier of the premises consents. Any such consent must, as far as is reasonably practicable, be in writing.

²⁷³ 95 (4) The occupier of premises may consent to the exercise of crime scene powers on the premises only if the occupier is, before giving consent, informed by a police officer of the following--

(a) อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าไปสถานที่เกิดเหตุนั้น และ
 (b) เหตุผลในการใช้อำนาจเหล่านั้น และ
 (c) ผู้ครอบครองมีสิทธิในการปฏิเสธความยินยอมที่จะให้เข้าสถานที่เกิดเหตุเช่นนั้นได้
 หมายเหตุ : ภายใต้อนุมาตรา 99 เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจจับกุม และใช้เวลาก่อนที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้า จะจัดการตามกฎหมายสำหรับบุคคลใด ๆ ที่พบใน หรือบน สถานที่ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจคาดว่าเป็นผู้ต้องสงสัยในบริเวณพื้นที่กระทำความผิด

มาตรา 96 สิ่งกีดขวาง หรือการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ และหมายค้นที่เกิดเหตุ²⁷⁴

(1) บุคคลต้องไม่ขัดขวาง หรือ ขัดขวางบุคคลที่ดำเนินการตามหมายที่เกิดเหตุ โดยไม่มีข้อแก้ตัวตามสมควร: บทลงโทษสูงสุด 100 หน่วยโทษ (264,356.76 บาทไทย)²⁷⁵ หรือ จำคุก 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) บุคคลต้องไม่ปฏิเสธ หรือขัดขวาง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งข้อกำหนด หรือคำสั่งที่กำหนดโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีอำนาจในที่เกิดเหตุ: บทลงโทษสูงสุด 10 หน่วยโทษ (26,435.68 บาทไทย)

มาตรา 87 MA อำนาจในการสลายการชุมนุม²⁷⁶

(a) the crime scene powers proposed to be exercised on the premises,

(b) the reasons for exercising those powers,

(c) the right of the occupier to refuse consent.

²⁷⁴ New South Wales Consolidated Acts, “Law Enforcement (Powers and Responsibilities) ACT 2002 section 96,” Retrieved June 1, 2021, http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s96.html

Section 96 Obstruction or hindrance of person executing crime scene warrant

(1) A person must not, without reasonable excuse, obstruct or hinder a person executing a crime scene warrant: Maximum penalty : 100 penalty units or imprisonment for 2 years, or both.

(2) A person must not, without reasonable excuse, fail or refuse to comply with a requirement made or direction given by a police officer pursuant to the exercise of crime scene powers at a crime scene. : Maximum penalty--10 penalty units.

²⁷⁵ 1 หน่วยโทษ = เท่ากับ 110 ดอลลาร์ออสเตรเลีย / 1 ดอลลาร์ออสเตรเลีย = 24.03 บาทไทย (คำนวณ ณ วันที่ 13 พ.ย. 64) ดังนั้น 100 หน่วยโทษ x 110 AUD. = 11,000 AUD หรือเท่ากับ ค่าปรับ 264,356.76 บาทไทย

²⁷⁶ 87MA Power to disperse groups

(1) If a group of persons are assembled within an area that is the target of an authorisation, a police officer may give a direction to those persons, or to any of them, to disperse immediately.

(1) ถ้ามีการรวมกลุ่มบุคคลภายในพื้นที่ที่เป็นเป้าหมายของการอนุญาต เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจสั่งการให้บุคคลเหล่านั้นหรือคนใดคนหนึ่งแยกย้ายกันไปในพื้นที่

(2) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามส่วนที่ 15 เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจดักเตือนแจ้งให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับคำสั่งให้ทราบว่าได้วางกรอบแนวทาง เพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันหรือควบคุมความวุ่นวายในที่สาธารณะนั้นแล้ว

(3) ถูกยกเลิก

(4) บุคคลต้องไม่ปฏิเสธ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ให้ไว้ในมาตรานี้ โดยไม่มีข้อแก้ตัวตามสมควร : บทลงโทษสูงสุด-50 หน่วยโทษ (132,178.38 บาท)

(5) แนวทางตามมาตรานี้ให้พูดด้วยวาจา และหากให้แก่คณะบุคคล ให้ในลักษณะที่น่าจะได้ยินแก่บุคคลทุกคนในกลุ่มนั้น หรือหลายคน เท่าที่ทำได้

(6) หากมีการสั่งการตามมาตรานี้แก่กลุ่มบุคคลแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ต้องสั่ง หรือเตือนซ้ำอีก หรือไม่ต้องแจ้งข้อมูล และคำเตือนตามส่วนที่ 15 ให้แต่ละคนในกลุ่มซ้ำอีก (หมายความว่าจับกุมดำเนินคดีได้ทั้งหมดเลย)

3.4.3 สาธารณรัฐไอร์แลนด์ (Ireland)

บุคคลทั่วไปมักจะมีความสับสนระหว่าง สาธารณรัฐไอร์แลนด์ (Ireland) กับ ไอร์แลนด์เหนือ (Northern Ireland) หรือ ไอซ์แลนด์ (Iceland) ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ทั้งสามประเทศต่างแยกออกจากกัน และไม่มี ความเกี่ยวข้องกัน คงมีเฉพาะ ไอร์แลนด์เหนือ เท่านั้นที่มี

(2) For the purpose of complying with Part 15, the police officer giving the direction must inform the person or persons to whom the direction is given that the direction is given for the purpose of preventing or controlling a public disorder.

(4) A person must not, without reasonable excuse, refuse or fail to comply with a direction given in accordance with this section. : Maximum penalty--50 penalty units.

(5) A direction under this section is to be given orally and, if given to a group of persons, is to be given in such a manner as is likely to be audible to all persons in that group, or to as many of them as practicable.

(6) If a direction under this section is given to a group of persons, it is not necessary for the police officer to repeat the direction, or to repeat the information and warning required to be given under Part 15, to each person in the group.

(7) However, just because the police officer is not required to repeat any such direction, information or warning does not in itself give rise to any presumption that each person in the group has received the direction, information or warning.

ความใกล้ชิดกับสาธารณรัฐไอร์แลนด์ เนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกัน และอาจกล่าวได้ว่าทั้งสองประเทศมีวัฒนธรรมร่วมกัน เนื่องจากเดิมเคยเป็นประเทศเดียวกันมาก่อน สาธารณรัฐไอร์แลนด์ มีลักษณะ ที่ตั้งเป็นเกาะอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของ ทวีปยุโรป ทิศตะวันออกของประเทศติดกับทะเลไอริชที่กั้นระหว่างสาธารณรัฐไอร์แลนด์กับสหราชอาณาจักร (United Kingdom) ด้านบนของเกาะขนาดพื้นที่ ประมาณหนึ่งในห้าเป็นอาณาเขตของสาธารณรัฐไอร์แลนด์เหนือ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสหราชอาณาจักร มีประชากรประมาณ 4.8 ล้านคนใช้ภาษาไอริช (Irish Gaelic) และใช้ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาราชการ²⁷⁷

ระบอบการปกครองของประเทศนี้ (ไม่ใช่ชื่อทางการ) คือ สาธารณรัฐไอร์แลนด์ นับเป็นสมาชิกที่อยู่ไกลสุดทางตะวันตกของสหภาพยุโรป และใช้สกุลเงินยูโร²⁷⁸ เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดอันดับที่สองของทวีป รองจากเกาะบริเตนใหญ่ (Great Britain) ซึ่งจะประกอบด้วยประเทศอังกฤษ สกอตแลนด์ และเวลส์²⁷⁹

ไอร์แลนด์เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีประธานาธิบดีเป็นประมุข โดยได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ทางด้านพิธีการ แต่งตั้งรัฐบาล บัญญัติกฎหมายซึ่งเสนอโดยรัฐสภา มีอำนาจในการยุบสภาและมีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี

ประเทศไทย และไอร์แลนด์ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางกงสุลเมื่อปี พ.ศ. 2509 ต่อมาสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2518 ไทยแต่งตั้งเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน เป็นเอกอัครราชทูตประจำไอร์แลนด์ ส่วนไอร์แลนด์แต่งตั้งเอกอัครราชทูตประจำกรุงกัวลาลัมเปอร์เป็นเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทย นอกจากนี้ ไทยยังมีกงสุลกิตติมศักดิ์ไทยประจำกรุงดับลิน ปัจจุบันคือนายแพทริก โจเซฟ ดินี (Patrick Joseph Dineen) ในขณะที่ ไอร์แลนด์มีกงสุลกิตติมศักดิ์ไอร์แลนด์ประจำประเทศไทย ที่กรุงเทพฯ ปัจจุบัน

²⁷⁷ คณะเดินทางศึกษาดูงานต่างประเทศ, รายงานเรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของสาธารณรัฐไอร์แลนด์ และ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring) ในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา, หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ 23 ณ เมืองกลาสโกว์ สหราชอาณาจักร ระหว่างวันที่ 14 กรกฎาคม 2562 ถึงวันที่ 28 กรกฎาคม 2562, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม <https://jti.coj.go.th/th/file/get/file/20190927b2ac4adb170e63e84d19002cb335b63a105006.pdf>

²⁷⁸ Wikipedia, “สาธารณรัฐไอร์แลนด์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/สาธารณรัฐไอร์แลนด์>.

²⁷⁹ IDP Thailand, “สาธารณรัฐไอร์แลนด์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.idp.com/thailand/study-in-ireland/why-study-in-ireland/>

คือนายปีเตอร์ แกรี ไบส์ตี (Peter Gary Biesty) ภายหลังจากเกิดเหตุกรณีพิพาททางใต้ของไทย เมื่อเดือนธันวาคม 2547 รัฐบาลไอร์แลนด์ได้เสนอขอเปิดสถานกงสุลกิตติมศักดิ์ ณ จังหวัดภูเก็ต²⁸⁰

ไอร์แลนด์ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี โดยมีคณะลูกขุน ซึ่งได้รับอิทธิพลมาช้านานจากประเทศอังกฤษ ร่วมกับระบบประมวลกฎหมายในปัจจุบัน²⁸¹

ในไอร์แลนด์ มีแหล่งกฎหมายหลักสี่แหล่ง:²⁸²

รัฐธรรมนูญ. นี่คือนโยบายกฎหมายภายในประเทศที่มีอันดับสูงสุด

- กฎหมายทั่วไป นี่เป็นแหล่งกฎหมายภายในประเทศรองลงมา เช่น กฎหมายของสหภาพยุโรป

- คดีความ คือ แหล่งที่มาของกฎหมายหลักที่สาม คือ กฎหมายทั่วไป หรือกฎหมายกรณีลำดับชั้นยังดำเนินการภายในระบบกฎหมาย และโดยทั่วไปผู้พิพากษาจะต้องปฏิบัติตามคำตัดสินของศาลที่สูงกว่า ในกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างคำพิพากษาทั้งสองคำพิพากษา ลำดับของศาลที่ออกคำพิพากษาจะเป็นตัวตัดสินว่าควรใช้คำพิพากษาใด

- กฎหมายของสหภาพยุโรป แหล่งที่มาของกฎหมายหลักที่สี่คือกฎหมายของสหภาพยุโรป ในบางพื้นที่ กฎหมายของสหภาพยุโรปเป็นแหล่งกฎหมายที่มีอันดับสูงสุดในไอร์แลนด์ ในกรณีที่กฎหมายของไอร์แลนด์ขัดต่อกฎหมายของสหภาพยุโรป กฎหมายของสหภาพยุโรปจะมีผลบังคับ

สาธารณรัฐไอร์แลนด์ (Ireland) มีบทบัญญัติความรับผิดชอบต่อความประมาทเลินเล่อของชาวสะมาเรียใจดี (อาสาสมัคร และองค์กรอาสาสมัครบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ในตอนที่ 3 ในหัวข้อเรื่อง ชาวสะมาเรียใจดี ข้อที่ 4. ตามความในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางแพ่ง 1961 (หรือ พ.ศ. 2504) แก้ไขเพิ่มเติม ตาม พ.ร.บ. กฎหมายแพ่ง (บทบัญญัติเบ็ดเตล็ด) ค.ศ. 2011 (หรือ พ.ศ. 2554) เพิ่มส่วนที่ 5 หัวเรื่อง ความรับผิดชอบต่อความประมาทเลินเล่อของชาวสะมาเรียใจดี อาสาสมัคร และองค์กรอาสาสมัคร²⁸³ (ชาวสะมาเรีย คือ กลุ่มพลเมืองดีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในศาสนาคริสต์)

²⁸⁰ กระทรวงการต่างประเทศ, “ไอร์แลนด์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.mfa.go.th/th/content/5d5bcc2215e39c306000a230?cate=5d5bcb4e15e39c3060006870>

²⁸¹ WikiLaw, “กฎหมายของสาธารณรัฐไอร์แลนด์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2564, จาก https://hmong.in.th/wiki/Law_of_the_Republic_of_Ireland

²⁸² Thomson Reuters Practical Law, “Legal System, In Ireland, there are four primary sources of law,” Retrieved 1 June 2021, from [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-009-0803?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true#co_anchor_a951048](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-009-0803?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true#co_anchor_a951048)

²⁸³ Electronic Irish Statute Book, Civil Law (Miscellaneous Provisions) Act 2011 Interpretation (Part IVA). Liability for negligence of good samaritans, volunteers and volunteer organisations,

กฎหมายคุ้มครองสถานที่เกิดเหตุของสาธารณรัฐไอร์แลนด์ (Ireland) กฎหมายแพ่ง (บทบัญญัติเบ็ดเตล็ด) ปี 2554 (Civil Law (Miscellaneous Provisions) Act 2011)

กฎหมายนี้จะกำหนดเงื่อนไขของบุคคลที่จะทำหน้าที่ หรือกำลังอยู่ในองค์กรซึ่งเป็นอาสาสมัคร ไม่ว่าจะเป็ผลเมืองดีทั่วไปที่เห็นเหตุฉุกเฉินในกรณีมีผู้บาดเจ็บ หรือองค์กรที่มีรากฐานมาจากความศรัทธาความเชื่อทางศาสนา ก็ตกอยู่ภายใต้ หน้าที่ และเงื่อนไขความรับผิดชอบของกฎหมายนี้ ที่สำคัญที่สุดบุคคลต่าง ๆ ไม่มีอำนาจหน้าที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุที่มีผู้เสียชีวิต (โดยที่ไม่มีผู้บาดเจ็บปนอยู่)

ซึ่งกฎหมายนี้ ผู้วิจัยคิดว่า มีความน่าสนใจตรงที่ รัฐออกกฎหมายที่มีชื่อ และเนื้อหาคล้ายจะเป็นการบอกว่า กฎหมายนี้ออกมาเพื่อคุ้มครองความรับผิดชอบของอาสาสมัคร และผลเมืองดีไม่ให้ต้องรับผิดชอบแต่เมื่อพิจารณาให้ดีแล้ว นี่คือกฎหมายที่กำหนดเงื่อนไข และความรับผิดชอบของอาสาสมัครอาสา และผลเมืองดี ที่จะต้องรับผิดชอบในกรณีต่าง ๆ เช่น เข้าไปช่วยใครต้องมีความรู้ หากช่วยโดยไม่มีความรู้ โดยไม่ใช่กรณีฉุกเฉินแท้จริง และทำให้เกิดความเสียหาย บุคคลที่ช่วยไม่มีความรู้ในทางการแพทย์ หรือไม่ใช่กรณีฉุกเฉินตามเงื่อนไขจริง จะไม่ได้รับการยกเว้นความรับผิดชอบ

หรือกรณีอาสาที่ฝ่าฝืนข้อกำหนด และเงื่อนไข หรือคำแนะนำขององค์กรฯ หรือแม้กระทำให้ในนามขององค์กร กระทำโดยประมาทธรรมดาทำให้เกิดความเสียหาย องค์กรที่อาสาสังกัดนั้นต้องเข้ามารับผิดชอบต่อผู้เสียหาย โดยจะมากน้อยเพียงใดหรือไม่ ศาลเป็นผู้วินิจฉัยในแต่ละกรณีไป

ทั้งนี้ การกระทำละเมิดที่จะได้รับการยกเว้นความรับผิดชอบในค่าเสียหายเฉพาะตนนั้น จะต้องไม่ได้มาจากการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อ คำแนะนำขององค์กร ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่ฝ่าฝืนหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งกินความครอบคลุมอย่างมาก

ซึ่งในประเทศไทยไม่มีเรื่องเหล่านี้ในกฎหมายเลย จึงควรแก่การนำมาศึกษาเปรียบเทียบ โดยเนื้อหาของกฎหมายที่สำคัญอันจะนำมาปรับอธิบาย มีดังต่อไปนี้

ส่วน : ความรับผิดชอบต่อความประมาทเลินเล่อของอาสาสมัครใจดี อาสาสมัคร และองค์กรอาสาสมัคร (Liability For Negligence of Good Samaritans, Volunteers and Volunteer Organisations) การตีความ (ส่วนที่4) Interpretation (Part IVA).

มาตรา 51 A. อนุมาตรา (1)²⁸⁴

“ฉุกเฉิน” รวมถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับ อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจริง หรือที่ถูกจับกุม²⁸⁵

“พลเมืองดี” หมายความว่า บุคคลที่ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ หรือดูแลบุคคลอื่นในกรณีฉุกเฉินโดยไม่หวังค่าตอบแทน หรือรางวัลอื่นใด แต่ไม่รวมถึงผู้ที่กระทำการดังกล่าวในฐานะอาสาสมัคร

“ความประมาท” ไม่รวมถึงการฝ่าฝืนหน้าที่ตามกฎหมาย

“งานอาสาสมัคร” หมายถึงงาน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ดังต่อไปนี้:

(a) วัตถุประสงค์เพื่อการกุศลตามความหมายของ พระราชบัญญัติการกุศล พ.ศ. 2552 (the Charities Act 2009)

(b) โดยไม่กระทบต่อความทั่วไปของวรรค (a) วัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ หรือการดูแลในกรณีฉุกเฉิน หรือเพื่อป้องกันเหตุฉุกเฉิน

“อาสาสมัคร” หมายถึง บุคคลที่ทำงานอาสาสมัครที่ได้รับอนุญาตจากองค์กรอาสาสมัครและกระทำการดังกล่าวโดยไม่คาดหวังการจ่ายเงิน (นอกเหนือจากการชดใช้ค่าใช้จ่ายตามสมควร) หรือรางวัลอื่น ๆ²⁸⁶

²⁸⁴ 51A.— (1) In this Part—

“emergency” includes circumstances arising in connection with an actual or apprehended accident;

“good Samaritan” means a person who, without expectation of payment or other reward, provides assistance, advice or care to another person in an emergency, but does not include a person who does so as a volunteer;

“negligence” does not include breach of statutory duty;

“voluntary work” means any work or other activity that is carried out for any of the following purposes:

(a) a charitable purpose within the meaning of the Charities Act 2009 ;

(b) without prejudice to the generality of paragraph (a), the purpose of providing assistance, advice or care in an emergency or so as to prevent an emergency;

(c) the purpose of sport or recreation;

²⁸⁵ ข้อสังเกต : ไม่กล่าวถึง และไม่หมายรวมถึงกรณีที่มีการเสียชีวิต เมื่อสถานที่เกิดเหตุซึ่งมีการเสียชีวิต ไม่มีผู้บาดเจ็บ กรณีบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ก็ไม่มีความจำเป็นเข้าไปดำเนินการใด ๆ เนื่องจากไม่มีความถึง “ฉุกเฉิน”

²⁸⁶ “volunteer” means a person who does voluntary work that is authorised by a volunteer organisation and does so without expectation of payment (other than reasonable reimbursement for expenses) or other reward.

“องค์กรอาสาสมัคร” หมายถึงหน่วยงานใด ๆ (ไม่ว่าจะจัดตั้งขึ้นหรือไม่ก็ตาม) ที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อผลกำไรและอนุญาตให้ทำงานอาสาสมัครไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์หลักขององค์กรหรือไม่ก็ตาม²⁸⁷

อนุมาตรา (2)

การอ้างอิงในส่วนนี้เกี่ยวกับ การให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ หรือการดูแลบุคคล รวมถึงการอ้างอิงถึงกิจกรรมใด ๆ ต่อไปนี้:

- (ก) การบริหารการปฐมพยาบาลแก่บุคคลนั้น
- (ข) การปฏิบัติต่อบุคคลโดยใช้เครื่องกระตุ้นหัวใจภายนอกแบบอัตโนมัติ (AED)
- (ค) การขนส่งบุคคลจากที่เกิดเหตุฉุกเฉินไปยังโรงพยาบาลหรือสถานอื่นเพื่อให้มั่นใจว่าบุคคลนั้นได้รับการดูแลทางการแพทย์²⁸⁸

การคุ้มครองชาวอาสาสมัครที่ดีจากความรับผิดชอบในความประมาทเลินเล่อ

(Protection of good samaritans from liability for negligence.)

มาตรา 51 D²⁸⁹

²⁸⁷ “volunteer organization” means any body (whether or not incorporated) that is not formed for profit and that authorises the doing of voluntary work whether or not as the principal purpose of the organisation.

²⁸⁸ 51A.— (2) A reference in this Part to the provision of assistance, advice or care to a person includes a reference to any of the following activities:

- (a) the administration of first-aid to the person;
- (b) the treatment of the person using an automated external defibrillator;
- (c) the transportation of the person from the scene of an emergency to a hospital or other place for the purposes of ensuring the person receives medical care.

²⁸⁹ 51D.—

(1) A good samaritan shall not be personally liable in negligence for any act done in an emergency when providing—

- (a) assistance, advice or care to a person who is—
 - (i) in serious and imminent danger, or apparently in serious and imminent danger, of being injured or further injured,
 - (ii) injured or apparently injured, or
 - (iii) suffering, or apparently suffering, from an illness, or
- (b) advice by telephone or by another means of communication to a person (whether or not the person is a person referred to in paragraph (a) who is at the scene of the emergency.

(1) พลเมืองดีไม่ต้องรับผิดชอบความประมาทเลินเล่อสำหรับการกระทำใด ๆ ที่ทำในกรณีฉุกเฉินเมื่อ...

(a) ความช่วยเหลือ คำแนะนำ หรือการดูแลบุคคลที่...

(i) อยู่ในอันตรายที่ร้ายแรง และใกล้จะถึง หรือที่เห็นได้ชัดในอันตรายที่ร้ายแรง และใกล้จะถึง จากการได้รับบาดเจ็บ หรือได้รับบาดเจ็บเพิ่มเติม

(ii) ได้รับบาดเจ็บ หรือได้รับบาดเจ็บอย่างเห็นได้ชัด หรือ

(iii) ทุ๊กหรือเห็นได้ชัดว่าทุ๊กทรมาณจากการเจ็บป่วย

(2) การคุ้มครองจากความรับผิดส่วนบุคคลที่มอบให้กับชาวอาสาเรียที่ดีโดยอนุมาตรา

(1) มีผลบังคับใช้ แม้ว่าเหตุฉุกเฉินจะเกิดจากการกระทำของชาวอาสาเรียที่ดีก็ตาม

(3) การคุ้มครองจากความรับผิดส่วนบุคคลที่มอบให้กับชาวอาสาเรียที่ดีโดยอนุมาตรา

(1) จะไม่นำไปใช้กับ...

(a) การกระทำใด ๆ ที่ทำโดยชาวอาสาเรียใจดีโดยไม่สุจริต หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือ

(b) การกระทำใด ๆ ที่กระทำโดยพลเมืองดี เมื่อให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ หรือการดูแลในสถานการณ์ที่พลเมืองดีมีหน้าที่ (ไม่ว่าจะกำหนดโดย กฎหมาย หรือหลักนิติธรรมอื่นใด) ในการให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ หรือการดูแลดังกล่าว

การคุ้มครองอาสาสมัครจากความรับผิดในความประมาทเลินเล่อ
มาตรา 51 E.²⁹⁰

(2) The protection from personal liability conferred on a good samaritan by subsection (1) applies even if the emergency is caused by an act of the good samaritan.

(3) The protection from personal liability conferred on a good samaritan by subsection (1) shall not apply to—

(a) any act done by the good samaritan in bad faith or with gross negligence, or

(b) any act done by the good samaritan when providing assistance, advice or care in circumstances where the good samaritan has a duty (whether imposed by or under any enactment or any other rule of law) to provide such assistance, advice or care.

²⁹⁰ Protection of volunteers from liability for negligence.

51E.— (1) A volunteer shall not be personally liable in negligence for any act done when carrying out voluntary work.

(2) The protection from personal liability conferred on a volunteer by subsection (1) shall not apply to any act done by the volunteer if—

(a) the act was done by the volunteer in bad faith or with gross negligence, or

(1) อาสาสมัครจะไม่รับผิดชอบต่อความประมาทเลินเล่อสำหรับการกระทำใด ๆ ที่ทำขึ้นเมื่อทำงานด้วยความสมัครใจ

(2) การคุ้มครองจากความรับผิดส่วนบุคคลที่มอบให้กับอาสาสมัครตามอนุมาตรา (1) จะไม่นำไปใช้กับการกระทำใด ๆ ที่ทำโดยอาสาสมัครหาก...

(a) เป็นการกระทำโดยอาสาสมัครโดยไม่สุจริต หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือ

(b) อาสาสมัครรู้ หรือควรจะรู้ว่ามีเหตุผล ว่าการกระทำนั้น...

(i) อยู่นอกขอบเขตงานอาสาสมัครที่ได้รับอนุญาตจากองค์กรอาสาสมัครที่เกี่ยวข้อง หรือ

(ii) ขัดต่อคำแนะนำขององค์กรอาสาสมัครที่เกี่ยวข้อง

ความคุ้มครองเพิ่มเติมสำหรับการคุ้มครองอื่นใดภายใต้กฎหมายอื่น

มาตรา 51 F.²⁹¹

(1) การคุ้มครองจากความรับผิดส่วนบุคคลที่มอบให้กับพลเมืองดีตามมาตรา 51D หรืออาสาสมัครตามมาตรา 51E นั้นเพิ่มเติมจากการคุ้มครอง ความรับผิดส่วนบุคคล ที่มอบให้กับพลเมืองดี หรืออาสาสมัครหรือภายใต้กฎหมาย หรือหลักนิติธรรมอื่นใด

(2) ในการดำเนินการใด ๆ ที่ส่วนนี้ใช้บังคับ ในการพิจารณาว่าองค์กรอาสาสมัครมีหน้าที่ดูแลโจทก์หรือบุคคลอื่นใด ศาลจะพิจารณาว่าจะมีความยุติธรรม และสมเหตุสมผลหรือไม่ ที่จะให้องค์กรนั้นรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงประโยชน์ทางสังคมของกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

(3) ไม่มีส่วนใดในมาตรานี้จำกัดอำนาจในเรื่องที่ศาลอาจพิจารณาการดำเนินการตามมาตรานี้ เมื่อพิจารณาว่าองค์กรอาสาสมัครมีหน้าที่ดูแลโจทก์ หรือบุคคลอื่น

(b) the volunteer knew or ought reasonably to have known that the act was—

(i) outside the scope of the voluntary work authorised by the volunteer organisation concerned, or

(ii) contrary to the instructions of the volunteer organisation concerned.

(3) An agreement, undertaking or arrangement has no effect to the extent that it provides for a volunteer to give a volunteer organisation an indemnity against, or to make a contribution to a volunteer organisation in relation to, a liability that—

(a) the volunteer would incur for his or her negligence but for the operation of subsection (1), and

(b) the volunteer organisation incurs as a result of its vicarious liability for that negligence.

²⁹¹ Protection additional to any other protection under other law.

51F.— The protection from personal liability conferred on a good samaritan by section 51D or a volunteer by section 51E is in addition to any protection from personal liability conferred on the good samaritan or volunteer by or under any other enactment or rule of law.

องค์กรอาสาสมัคร และหน้าที่ดูแล

มาตรา 51 G.²⁹²

(1) ส่วนนี้ใช้กับการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบขององค์กรอาสาสมัครสำหรับความประมาทเลินเล่อที่เกิดจากกิจกรรมที่ดำเนินการ โดย หรือในนามขององค์กร

(2) ในการดำเนินการใด ๆ ที่ส่วนนี้ใช้บังคับ ในการพิจารณาว่าองค์กรอาสาสมัครมีหน้าที่ดูแลโจทก์ หรือบุคคลอื่นใด ศาลจะพิจารณาว่าจะมีความยุติธรรม และสมเหตุสมผลหรือไม่ที่จะพบว่าองค์กรนั้นเป็นหนี้ หน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ทางสังคมของกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.4.4 แคนาดา (Canada)

แคนาดา²⁹³ เป็นประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ ติดกับสหรัฐ เป็นประเทศที่มีที่ตั้งอยู่ทางเหนือมากที่สุดของโลก และมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของโลก ปัจจุบันแคนาดาใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

แคนาดา เป็นสหพันธรัฐที่ประกอบด้วย 10 รัฐ (provinces) และ 3 ดินแดน (territories) และปกครองในระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยมีสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ 2 เป็นพระประมุขสูงสุด ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างรัฐกับดินแดนคือ รัฐของแคนาดาได้รับมอบอำนาจจากบทบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยตรง ขณะที่ดินแดนของแคนาดาจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายของสหพันธรัฐ ดังนั้น รัฐบาลสหพันธรัฐจึงมีอำนาจโดยตรงในการควบคุมดูแลดินแดน ส่วนรัฐบาลของรัฐนั้นจะมีอำนาจ และสิทธิในการปกครองตนเองมากกว่า

แคนาดาเป็นประเทศที่ใช้ภาษาทางการ 2 ภาษา ทั้งในระดับประเทศ และในรัฐนิวบรันสวิก ภาษาทางการ 2 ภาษานั้น คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม แคนาดาเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและเป็นประเทศอุตสาหกรรม มีเศรษฐกิจที่หลากหลาย ซึ่งพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ และพึ่งพาการค้าขาย โดยเฉพาะกับสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่แคนาดามีความสัมพันธ์อันยาวนานและสลับซับซ้อน

²⁹² Volunteer organisations and duty of care.

51G.— (1) This section applies to proceedings relating to the liability of a volunteer organisation for negligence arising from activities carried out by or on behalf of the organisation.

(2) In any proceedings to which this section applies, when determining whether the volunteer organisation owed a duty of care to the plaintiff or any other person, a court shall consider whether it would be just and reasonable to find that the organisation owed such a duty having regard to the social utility of the activities concerned.

²⁹³ Wikipedia, “แคนาดา,” สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ประเทศแคนาดา>

รัฐและดินแดนของแคนาดามีรายชื่อดังต่อไปนี้

รัฐ : 1.อัลเบอร์ตา (Alberta) 2.บริติช โคลัมเบีย (British Columbia) 3.แมนิโทบา (Manitoba) 4.นิวบรันสวิก (New Brunswick) 5.นิวฟันด์แลนด์ (Newfoundland and Labrador) 6.โนวาสโกเชีย (Nova Scotia) 7.ออนแทรีโอ (Ontario) 8.ปรินซ์เอ็ดเวิร์ดไอแลนด์ (Prince Edward Island) 9.ควิเบก (Quebec) 10.ซัสแคตเชวัน (Saskatchewan)

ดินแดน :

1. นอร์ทเวสต์เทร์ริทอรีส์ (Northwest Territories)
2. นูนาวุต (Nunavut)
3. ยูคอน (Yukon)

ระบบกฎหมายของแคนาดา²⁹⁴ เป็นพหุนิยม²⁹⁵: ฐานรากอยู่ในระบบกฎหมาย Common Law ของอังกฤษ (สืบเนื่องจากการเป็นอาณานิคมของจักรวรรดิอังกฤษ) และระบบประมวลกฎหมาย Civil Law ของฝรั่งเศสในส่วนของกฎหมายแพ่ง (สืบทอดมาจากจักรวรรดิฝรั่งเศสที่เคยยึดครองเช่นกัน) และระบบกฎหมายของชนพื้นเมืองที่พัฒนาโดยต่าง ๆ ชนพื้นเมืองของแคนาดาเอง เนื่องจากการแบ่งอำนาจของรัฐบาลกลาง (Federal Government) และรัฐบาลมลรัฐ (Provincial Government) หากจะเปลี่ยนแปลงกฎหมายในระดับรัฐบาลกลางจะมีความยุ่งยากเพราะ ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลมลรัฐทั้ง 10 ด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติของรัฐบาลกลางเรียกว่า Parliament หรือ รัฐสภา แต่ถ้าเป็นมลรัฐเรียก Legislature หรือสภานิติบัญญัติ

ฝ่ายบริหารที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมมี 3 ฝ่าย คือ อัยการสูงสุด (Attorney General) ทำหน้าที่ฟ้องคดี, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (Minister of Justice) ทำหน้าที่ออกกฎหมายหรือเปลี่ยนแปลงกฎหมาย และกระทรวงความปลอดภัยสาธารณะ (Public Safety Ministry ดูแลเรื่องตำรวจและราชทัณฑ์ ประเทศไทยมีรัฐบาลเดี่ยวดูแลทุกอย่าง แต่แคนาดาเป็นระบบสมาพันธรัฐ บางเรื่องรัฐบาลกลางดูแล บางเรื่องรัฐบาลมลรัฐดูแล แต่ก็มีความเกี่ยวพัน รัฐบาลกลางเท่านั้นที่บอกว่าอะไรเป็นอาชญากรรม (Crime) และใช้ประมวลกฎหมายอาญา (Criminal Code) รัฐบาลกลางกำหนดว่าการกระทำไหนว่าเป็น Crime รัฐบาลมลรัฐไม่มีอำนาจกำหนด Crime แต่มีอำนาจกำหนดว่าอะไรเป็น Offence หรือ Regulatory Offences ซึ่งเป็นความผิดอาญาที่มีโทษต่ำ

²⁹⁴ WikiLegal, “พหุนิยมทางกฎหมาย และประวัติศาสตร์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2564, จาก https://hmong.in.th/wiki/Legal_pluralism

²⁹⁵ พหุนิยมทางกฎหมาย คือ การดำรงอยู่ของระบบกฎหมายหลายระบบภายในกลุ่มประชากรเดียวและ / หรือพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ระบบกฎหมายแบบพหุพจน์เป็นที่แพร่หลายโดยเฉพาะยุคอาณานิคมในอดีต ซึ่งกฎหมายของผู้มีอำนาจในอาณานิคมอาจมีอยู่ควบคู่ไปกับระบบกฎหมายแบบดั้งเดิม (กฎหมายจารีตประเพณี)

กว่า Crime เช่น ขับรถเร็วเกินกำหนด การจับไม่มีใบอนุญาตขับขี่เป็น Offence อยู่ในอำนาจรัฐบาลมลรัฐ แต่ถ้า เป็นขับรถในขณะที่เมาสุราแล้วก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและทรัพย์สินของผู้อื่นจะเป็น Crime ของรัฐบาลกลาง

ในส่วนของการตำรวจ จะมีตำรวจในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ Royal Canadian Mounted Police (RCMP) แต่ในระดับรัฐมีตำรวจรัฐ เช่น Victoria Police Department อัยการ (Prosecutors) มี 2 ระดับเช่นเดียวกัน อัยการรัฐบาลกลาง ฟ้องคดีความผิด (Federal Crime) อัยการมลรัฐฟ้องคดีระดับ (Provincial Offence) แต่ที่ฟ้องคดี (Federal Crime) ได้ด้วยเพราะ Federal Parliament มอบอำนาจให้ แต่หากเป็นคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว ซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายยาเสพติด ไม่ใช่ความผิดที่อยู่ใน ประมวลกฎหมายอาญา (Criminal Code) อัยการรัฐบาลกลางจะเป็นผู้มีอำนาจฟ้อง อัยการมลรัฐ (Provincial Prosecutor) มีอำนาจฟ้องได้เฉพาะความผิดที่อยู่ใน Criminal Code เท่านั้น อย่างไรก็ตามแม้คดีลักทรัพย์ปล้นทรัพย์ การกระทำทางเพศ จะเป็น Crime แต่อัยการมลรัฐก็เป็นคนฟ้อง แต่ที่ฟ้องต่อศาล Provincial Court จะเห็นได้ว่าระบบค่อนข้างซับซ้อน ²⁹⁶

คดีตัวอย่างการบังคับใช้กฎหมายในสถานที่เกิดเหตุของตำรวจและศาล เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม ค.ศ. 2001 เป็นคดีที่มีเหตุฆาตกรรมโดยยิงกันตายที่ลานจอดรถใกล้ไนต์คลับชื่อว่า Crystal Lounge ในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นที่สาธารณะในรัฐแอลเบอร์ตา (Alberta) ของแคนาดา (Canada) ในศาล In the Provincial Court of Alberta ²⁹⁷ ตำรวจจึงทำการปิดกั้นลานจอดโดยใช้เทปสีเหลืองในทันทีเมื่อเวลาประมาณ 01.00 น. เพื่อป้องกันการเข้าไปของบุคคลใด ๆ เนื่องจากมีรถของคนจำนวนหนึ่งอยู่ในพื้นที่เกิดเหตุด้วย จนเมื่อเวลาประมาณ 02.30 น. ไนต์คลับเลิก และบุคคลต่าง ๆ ททยออกมา และอยากให้อำหน้าที่ตำรวจเปิดพื้นที่ให้พวกเขาเข้าไปเอารถของตนเอง แต่ตำรวจแจ้งบุคคลต่าง ๆ ว่าการสืบสวนยังไม่เสร็จสิ้น ไม่สามารถอนุญาตให้บุคคลใด ๆ เข้าไปในที่เกิดเหตุ ซึ่งถูกตีกรอบไว้เป็นการชั่วคราว ทำให้สองพี่น้องคู่นี้ไม่พอใจและตะโกนด่าเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยถ้อยคำหยาบคาย และพยายามเดินเข้ามาใกล้แนวกันเพื่อที่จะเข้าไปในที่เกิดเหตุ แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจมาขวางไว้ โดยเตือนว่าให้ห่างออกไป หากไม่ปฏิบัติตามจะถูกจับกุมดำเนินคดี แต่พี่น้องทั้งคู่ไม่ยินยอมและพยายามเข้าไปในที่เกิดเหตุ และด่าทอเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยถ้อยคำหยาบคาย ทั้งสองจึงถูกจับกุมใส่กุญแจมือดำเนินคดีฐานขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ และก่อเหตุความวุ่นวาย โดยถูกนำตัว

²⁹⁶ รายงานเนื่องในโอกาสที่ผู้พิพากษาเข้ารับการอบรมหลักสูตร “กฎหมาย เกี่ยวกับคดีเยาวชนและครอบครัว,” วันที่ 23 มิถุนายน – 7 กรกฎาคม 2562, สำนักงานศาลยุติธรรมและมหาวิทยาลัย วิคตอเรีย (University of Victoria), น. 13 – 14.

²⁹⁷ M. Allen, A Judge of the Provincial Court of Alberta, “R. v. Edwards, 2004 ABPC 14 (CanLII), par. 4,” Retrieved 4 June 2021, from <https://canlii.ca/t/1gbht#par4>

ออกไปโดยทันที²⁹⁸ ในที่สุดศาลจังหวัด อัลเบอร์ตา โดยผู้พิพากษา เอ็ม อัลเลน (M. Allen) ได้ตัดสินว่า การรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากต้องมีการสืบสวนสอบสวน หาตัวผู้กระทำความผิด และการที่ต้องปิดกั้นพื้นที่ดังกล่าวก็เป็นเพียงการชั่วคราว บุคคลใด ๆ สามารถเข้ามาเฝ้าของตนภายหลังจากการสืบสวนสอบสวน ค้นหาพยานหลักฐาน เสร็จสิ้นในเช้าวันถัดไปก็สามารถทำได้ ฯลฯ จำเลยทั้งสองมีความผิดจริงตามข้อกล่าวหา ให้ลงโทษปรับ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2004²⁹⁹

โดยสรุป กรณีจะเป็นการแสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการคุ้มกันสถานที่เกิดเหตุไม่ให้ถูกละเมิดนั้นเป็นไปด้วยความจริงจังกึ่งครัดอย่างมากตั้งแต่ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะนี้ มีมาตั้งแต่ก่อนปี 1971 หรือ (พ.ศ. 2514) โดยบุคคลต่าง ๆ ที่พยายามเข้าไปในแนวกันจะถูกใช้กำลังจับกุมดำเนินคดีในทันทีอย่างเด็ดขาด แม้แนวกันนั้นจะเป็นที่สาธารณะก็ตาม ดังนั้น จากวัฒนธรรมทางสังคม ที่ประชาชนในแถบทวีปตะวันตกให้ความสำคัญ เสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น โดยเฉพาะภายในเคหสถาน ประกอบกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเคร่งครัดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการออกคำสั่ง และจับกุมผู้ฝ่าฝืนที่จะรุกล้ำเข้าไปในแนวกัน ทำให้ไม่อาจเกิดข้อถกเถียง หรือปัญหาที่เกิดจากการละเมิดในที่เกิดเหตุของบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องทั้งในทางแพ่ง และทางอาญา เนื่องจากหากจะมีบุคคลใดพยายามจะเข้าไปในที่เกิดเหตุ หรือสถานที่ซึ่งใช้แนวกันก็จะถูกจับกุมตั้งแต่ภายนอกแนวกัน ไม่อาจเข้าไปเดินภายในให้สถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานต่าง ๆ ถูกทำลายได้

ที่จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมทางสังคม และการบังคับใช้กฎหมายเหล่านี้ได้เกิดขึ้นก่อนที่นิติวิทยาศาสตร์จะถูกพัฒนาขึ้นเป็นสากล ว่าในที่เกิดเหตุนั้นมีวัตถุพยานที่สำคัญอยู่ ทำให้บุคคลกลุ่มเดียวที่อาจทำละเมิดในที่เกิดเหตุ นั่นคือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเท่านั้น ที่เหยียบย่ำในที่เกิดเหตุ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำการสอบสวนในที่เกิดเหตุ ยืน เหยียบบนพรมที่มีคราบเลือด³⁰⁰ ในขณะที่หลักการทางนิติวิทยาศาสตร์เริ่มก่อตัว และพัฒนาขึ้น แนวทางต่าง ๆ ในการปกป้องสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานมิให้ถูกทำลายนั้นก็ได้ถูกพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นการง่ายกว่าเนื่องจากผู้ทำวัตถุพยานถูกทำลาย มีเพียงแต่พฤติกรรมที่มาจากผู้เกี่ยวข้องเท่านั้น มีการตระหนักถึงการทำให้

²⁹⁸ M. Allen, A Judge of the Provincial Court of Alberta, R. v. Edwards, “2004 ABPC 14 (CanLII), par. 5,” Retrieved 4 June 2021, from <https://canlii.ca/t/1gbht#par5>

²⁹⁹ M. Allen, A Judge of the Provincial Court of Alberta, R. v. Edwards, “2004 ABPC 14 (CanLII), par. 96-98,” Retrieved 4 June 2021, from <https://canlii.ca/t/1gbht#par96-98>

³⁰⁰ W. Bodziak, *Footwear Impression Evidence*, (New York: Elsevier, 1990), p. 16-17.

วัตถุพยานในที่เกิดเหตุถูกปนเปื้อน และถูกทำลายจากผู้บังคับบัญชา หรือนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และนักข่าวตั้งแต่ก่อนปี 1984 (พ.ศ.2527) เพื่อหาทางแก้ไขในมิติต่าง ๆ อย่างจริงจัง³⁰¹

ดัชนีค้นหามือย่อ

³⁰¹ J. Peterson, S. Mihajlovic และ M. Gilliland, Forensic Evidence and the Police: The Effects of Scientific Evidence on Criminal Investigations, (National Institute of Justice Research Report, Washington, DC, US Government Printing Office, 1984), p. 46.

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุโดยละเมิด ไม่มีกฎหมายคุ้มครอง และทำให้สภาพที่เกิดเหตุ หรือวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ถูกปนเปื้อน ถูกทำให้เสียหาย หรือถูกทำลาย โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

4.1 วิเคราะห์ปัญหาการเข้าไปในที่เกิดเหตุโดยละเมิด ไม่มีกฎหมายคุ้มครอง และไม่ได้รับความยินยอมอย่างแท้จริงจากผู้เสียหาย แยกเป็นกรณีดังนี้

- (1) อะไรทำให้บุคคลต่าง ๆ พยายามเข้าไปในที่เกิดเหตุ
- (2) ผลประโยชน์ หรือ มลเหตุจูงใจ ที่ซ่อนอยู่ในที่เกิดเหตุ
- (3) กรณีอาสาสมัครกู้ภัย
- (4) สื่อมวลชนภาคสนาม
- (5) ตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้องและตำรวจชั้นผู้ใหญ่
- (6) ไทยมุง
- (7) บุคคลต่าง ๆ ตั้งแต่ (3)-(6) ที่กล่าวไปทั้งหมดนั้น สามารถอ้างหลักสุจริตและหลัก

ความยินยอมเพื่อให้พ้นความรับผิดชอบใด ๆ ได้หรือไม่

- (8) พฤติกรรมของคนในสังคมในต่างประเทศ และประเทศไทยต่อสถานที่เกิดเหตุ
- (9) เปรียบเทียบกฎหมาย และคดีในต่างประเทศ

วิเคราะห์ (1) อะไรทำให้บุคคลต่าง ๆ พยายามเข้าไปในที่เกิดเหตุ

การบุกรุกสถานที่เกิดเหตุในประเทศไทยจากบุคคลต่าง ๆ มีมาช้านาน โดยมีเหตุผล และผลประโยชน์ หรือเหตุจูงใจซ่อนอยู่ เช่นการที่อาสาสมัครกู้ภัยเร่งรีบที่จะไปยังสถานที่เกิดเหตุ โดยขับรถด้วยความหวาดเสียว รุมกันไป เคยมีการทะเลาะเบาะแว้งกันเพื่อแย่งศพผู้เสียชีวิตที่เคยเป็นข่าวโด่งดังนั้น เหตุเพราะ โรงพยาบาล โดยเฉพาะโรงพยาบาลเอกชน จะได้เงินจากประกันของผู้บาดเจ็บ หรือเสียชีวิต จาก พระราชบัญญัติผู้ประสบภัยจากรถฯ ซึ่งไม่ว่าจะรักษาเท่าไร รพ.ก็จะได้เงินจากประกันภัยก่อน แต่ถ้าเสียชีวิตก็ได้ถึง 80,000 บาท และมีพนักงานสอบสวนบางแห่งมีสัญญา กับโรงพยาบาลเอกชนในการนำคนเจ็บส่งโรงพยาบาลจะได้ค่าคอมมิชชั่น 10 % ของค่า

รักษาพยาบาลในแต่ละครั้ง แม้แต่อาสาสมัครกู้ภัยเองก็ได้ 10 % ด้วยเช่นกันในการนำคนเจ็บ หรือผู้เสียชีวิตส่งโรงพยาบาล³⁰²

นายสุทัศน์ เงินหมื่น (ประธานที่ประชุมในวันนั้น) เคยเล่าประสบการณ์ตรงในที่ประชุมสภาฯ “มีข้อความว่า³⁰³ ...เกิดความไม่ไว้วางใจเอกชนมากที่เดี๋ยวนะครับเกิดความไม่ไว้วางใจคนไปเก็บศพเดิมก็ไม่ไว้วางใจอยู่แล้วกลัวเขาจะมาเอาทรัพย์สินต่อไปนี่ยังไม่ไว้วางใจหนักขึ้น เพราะจะเอาไปโรงพยาบาลที่มันได้เปอร์เซ็นต์ ผมก็นึกว่าที่แย่งกันเพื่อที่จะทำบุญที่แท้แข่งเอาเปอร์เซ็นต์ ขอนิดหนึ่งครับคนบ้านผมประสบอุบัติเหตุตรงที่ประสบอุบัติเหตุใกล้โรงพยาบาลพญาไท 1 มากกว่าโรงพยาบาลพญาไท 2 แต่เอาคนเจ็บไปส่งโรงพยาบาลพญาไท 2 ซึ่งไกลกว่า ตรงนั้นผมก็ถามเขาเขาบอกไม่รู้ เขาพาไปอันนี้เจอเองนะครับ โรงพยาบาลแห่งหนึ่งแถวหลักสี่ผมมาเองเลยครับ ตอนนั้นเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่ใช่เล็กนะครับ พาคนประสบอุบัติเหตุมาส่งโรงพยาบาลเวลาประมาณ 4 ทุ่มไม่รับบอกว่าไม่ได้แจ้งมาก่อน ทำไมไม่รับ บอกไม่ได้ต้องแจ้งมาก่อน ผมก็เลยต้องโทรศัพท์หาท่านอธิบดีมาโรงพยาบาลพญาไทถึงรับนะครับ”

จุดนี้ในปัจจุบัน ที่ผู้วิจัยลงข้อมูลภาคสนาม โดยสมัครเป็นอาสาสมัครของมูลนิธิ
 ห นี้ ึ่ง³⁰⁴
 ก็ประสบด้วยตนเองตามกรณีที่คุณสุทัศน์ฯ เล่าไว้เช่นกัน ซึ่งก็ยังมีอยู่ในปัจจุบัน ในกรณีของผู้วิจัยพบเจอถึงขนาดว่า ญาติผู้บาดเจ็บคดีแขวนคอในห้อง(เช้ารายวัน) ต้องการนำส่งโรงพยาบาลที่ใกล้และมีพยาบาลเพื่อนของตนคอยให้ แต่เจ้าของรถกู้ภัยที่ผู้วิจัยนั่งไปด้วย ไม่ยอมเนื่องจากอ้างว่าได้โทรไปแจ้ง โรงพยาบาลหนึ่งไว้แล้ว (ซึ่งโทรไปจริงเมื่อไม่เกิน 3 นาทีก่อน และสามารถโทรแจ้งยกเลิกได้ปกติแต่ไม่ทำเนื่องจาก รพ.ที่อาสาแต่ละเขตสังกัดอยู่จะให้ % มากกว่า แม้ว่าญาติจะนั่งรถมาด้วย และขอให้ไปส่งโรงพยาบาลที่ตนต้องการ เนื่องจากมีญาติผู้ป่วยที่เป็นพยาบาลอยู่ที่นั่น ฯลฯ ไม่ว่าจะอย่างไรก็ถูกเจ้าของรถกู้ภัยฯมูลนิธิหนึ่ง ในเขตหนึ่ง ให้เหตุผลเพื่อปฏิเสธ) ซึ่งโรงพยาบาลที่ไปเป็น รพ.อยู่ในย่านที่คึกคักมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย

³⁰² สุรินทร์ สุสวัสดิ์, บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชันสูตรพลิกศพ ครั้งที่ 3 ห้อง 109 สภาผู้แทนราษฎร วันที่ 1 เมษายน 2542, ความเต็มดูภาคผนวก ก.

³⁰³ สุทัศน์ เงินหมื่น, บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชันสูตรพลิกศพ ครั้งที่ 3 ห้อง 109 สภาผู้แทนราษฎร, วันที่ 1 เมษายน 2542, ความเต็มดูภาคผนวก ก.

³⁰⁴ ผู้วิจัยสมัครลงพื้นที่หลายมูลนิธิ และไม่ขอเอ่ยนามกรณีนี้

โรงพยาบาลเอกชน ได้เงินจาก พ.ร.บ.ฯ ในกรณีบาดเจ็บแน่นอนอยู่แล้ว 30,000.- บาท/เคส เนื่องจากอาการบาดเจ็บที่มาจากอุบัติเหตุบนท้องถนน จึงต้องหามนำส่ง โรงพยาบาล ยากที่จะมีโอกาสรักษาในค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่า 30,000.- บาทในโรงพยาบาลเอกชน ดังนั้น 10% ของ 30,000. = 3,000.- บาท/เคส ที่อาสาฯ (บางกลุ่ม) จะได้ และเป็นที่น่าสังเกตว่าในแต่ละเดือน แต่ละสัปดาห์ ในเขตพื้นที่ ซึ่งมีอุบัติเหตุในสถานการณ์เร่งรีบนั้น กลุ่มที่ได้รับประโยชน์จะมีรายได้เท่าไร นี่คือสาเหตุของการขับรถโดยประมาท บุกรุกที่เกิดเหตุและตีกันหรือฆ่ากันตายของกัญภัย โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ซึ่งมีผลประโยชน์สูง

ส่วน% ที่อาสาฯ จะได้ต่อเมื่อมีการชำระค่ารักษาพยาบาลจาก พ.ร.บ.ฯ แล้ว (โรงพยาบาลได้รับเงิน) หรือ ผู้บาดเจ็บ ได้ชำระค่ารักษาครบถ้วนแล้ว เป็นต้น

ทั้งนี้ต้องแยก และยอมรับว่า บุคคลที่ตั้งใจช่วยเหลือสังคม สละเวลาในชีวิตมาทำหน้าที่อาสาฯ ทำถูกต้องตามระเบียบ ออกค่าน้ำมันเอง ค่าใช้จ่ายเอง ซื้ออุปกรณ์การรักษาพยาบาลเอง ไม่รับเงินจาก โรงพยาบาลเอกชน และเป็นกลุ่มที่ไม่บุกรุกสถานที่เกิดเหตุ ไม่ขับรถเร็ว และไม่รับสิ่งตอบแทนใด ๆ ก็มีอยู่ด้วยเช่นกัน แต่ในที่นี้จะขอกล่าวถึงแต่เฉพาะกลุ่มที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องเท่านั้น

เมื่อกฎหมายปัจจุบัน ให้โรงพยาบาลเอกชนชันสูตรศพได้ด้วยแล้ว คุณ สุรินทร์ฯ ก็ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ตั้งแต่การประชุมสภาฯ ว่า “ ปัญหาความเดือดร้อนต่อไปก็คือเรื่องค่าใช้จ่ายไม่มีโรงพยาบาลเอกชนที่ไหนหรือครอบครัวที่มีค่าใช้จ่ายในการชันสูตรศพหลังจากการชันสูตรศพเสร็จแล้วนะครับศพนั้นประชาชนต้องนำไปบำเพ็ญกุศลถ้าเรียกเท่าไรจะต้องยิ่งจ่ายแพงขึ้นเท่านั้นไม่มีโรงพยาบาลเอกชนโรงพยาบาลไหนไม่คิดค่าชันสูตรศพไม่คิดค่ารักษาพยาบาลก่อนตาย แม้แต่การฉีดศพแค่นิดเดียวทุกวันนี้ยังมีปัญหาในการนำศพออก แล้วถ้าเราขยายวงกว้างออกไปให้โรงพยาบาลเอกชนทุกแห่งสามารถชันสูตรศพได้ เรื่องการเอาศพออกจากโรงพยาบาลและการเรียกค่าใช้จ่ายจากญาติผู้ตายนั้น ปัญหานี้จะกว้างออกไปจะเป็นปัญหากับประชาชนส่วนมากนะครับ³⁰⁵ ”

ดังที่กล่าวมาเบื้องต้นนี้ จะเห็นมูลเหตุชกใจ ในการรุมล้อม เร่งรีบ กันเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุไม่ว่าจะเป็นกรณีผู้บาดเจ็บ หรือ เสียชีวิต ของคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งการได้ประโยชน์ลักษณะนี้ เป็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ แม้จะมีการอบรมการป้องกันสถานที่เกิดเหตุของมูลนิธิก็ตาม ก็ไม่อาจต้านอำนาจของผลประโยชน์ได้ การที่รู้อยู่แล้วว่าจะทำให้สถานที่เกิดเหตุที่น่าจะเสียหาย ๆ³⁰⁶ ย่อมที่จะเป็นการกระทำโดย ทุจริต เป็นต้น ดังที่จะได้พิจารณาต่อไปดังนี้

2) ผลประโยชน์ หรือ มูลเหตุจูงใจ ที่ซ่อนอยู่ในที่เกิดเหตุ

³⁰⁵ สุรินทร์ สุสวัสดิ์, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น. 306-307.

³⁰⁶ มาตรา 150 ทวิ วรรค 1 และ 2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สภาพแวดล้อมในที่เกิดเหตุ บ่งบอกถึงแผนประทุษกรรมของคนร้าย หรือบ่งบอกได้ว่า ในคดีนั้นมีใครเป็นผู้เกี่ยวข้องได้อย่างชัดเจนที่สุด หากการตายนั้นเกิดขึ้นในที่รโหฐาน ยกตัวอย่าง เช่น รอยเท้า จะมีลายเส้นของแต่ละคนแตกต่างกันเปรียบเสมือนรอยนิ้วมือที่เดียว หากเป็นบุคคลที่มักมีเหงื่อออกตามมือและเท้า รอยเท้าเหล่านั้นจะมี DNA ปนอยู่อีกด้วย หรือ ลายของพื้นรองเท้าเหล่านั้น บ่งบอกถึงว่ามีผู้ต้องสงสัยหรือไม่และกี่คน แต่ละคนใส่รองเท้าเบอร์อะไร ไปยืนอยู่ที่จุดไหนกับใครเพื่อทำอะไร (ในอันจะได้ตรวจวัตถุพยานทางชีวภาพที่จุดนั้นอย่างละเอียดต่อไป) เป็นผู้หญิง หรือผู้ชายพิการหรือไม่ และเดินเข้ามาทางไหน ออกทางไหน เป็นต้น

วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่อยู่บนพื้น เช่น รอยเท้า และลายพื้นรองเท้าเป็นวัตถุพยานที่สำคัญอย่างมากในคดี เนื่องจากการก่อเหตุ แม้ฆาตกรจะมีความระมัดระวังในการใส่หมวกใส่ถุงมือ บางกรณีใส่หมวกกันน็อก หรือหน้ากากอนามัยเพื่อปิดบังใบหน้า แต่ไม่เคยมีกรณีใดที่คนร้ายหรือผู้ร่วมกระทำความผิด ใส่ถุงครอบรองเท้าเลย เนื่องจาก ลื่น ทำให้การจุดกระชากลากถู เป็นไปได้ไม่สะดวก และเป็นการไม่สะดวกเวลาจะหลบหนี ยกเว้นบางกรณีคนร้ายหรือผู้เกี่ยวข้อง ใส่ถุงเท้า ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายว่าทุกคดีสภาพแวดล้อมที่มีวัตถุพยานฯ ในจุดเหล่านี้มักถูกทำลายหมด ลื่น จากความงุนงงหรือประมาทเลินเล่อ ของบุคคลต่าง ๆ

เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้น บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่เข้าไปในที่เกิดเหตุตามกฎหมาย คือ พนักงานสอบสวน ตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี³⁰⁷ กำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นไว้แต่คดีสำคัญ ซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามิร่องรอย หรือหลักฐาน ซึ่งต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการ และจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน ก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งกองพิสูจน์หลักฐาน เพื่อจัดเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน ไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและถ่ายรูปร่วมกับพนักงานสอบสวนในคดีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เช่น คดีฆ่าตัวตายแต่มีพฤติการณ์อันน่าสงสัยว่าอาจถูกผู้อื่นฆ่าตาย คดีความผิดฐานชิงทรัพย์และมีคนตายคดี

³⁰⁷ ประมวลระเบียบตำรวจเกี่ยวกับคดี ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ.2556 ลักษณะที่ 2 การสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ข้อ 10. (2),(4),(6),(8). มีใจความว่า “เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นต้องทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นไว้แต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามิร่องรอยหรือหลักฐานซึ่งต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการและจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานกลางหรือศูนย์ - พิสูจน์หลักฐานหรือพิสูจน์หลักฐานจังหวัด ก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งกองพิสูจน์หลักฐานฯ ในพื้นที่แล้วแต่กรณี เพื่อจัดเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและถ่ายรูปร่วมกับพนักงานสอบสวนในคดีต่าง ๆ ได้แก่ คดีความผิดต่อชีวิต คดีฆ่าตัวตายแต่มีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าอาจถูกผู้อื่นฆ่าตาย คดีความผิดฐานลักทรัพย์ คดีความผิดฐานชิงทรัพย์และมีคนตาย คดีความผิดฐานปล้นทรัพย์ คดีวางเพลิงหรือเพลิงไหม้โดยไม่ทราบสาเหตุ คดีอุบัติเหตุขับรถชนแล้วขับหนี รถชนแล้วตัวคนขับหนี หรือรถชนมีคนตายที่เป็นปัญหา คดีสำคัญอื่น ๆ ที่มีร่องรอยหรือพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ เป็นต้น”

วางเพลิงหรือเพลิงไหม้โดยยังไม่ทราบสาเหตุ และคดีสำคัญอื่น ๆ ที่มีร่องรอยหรือพยานหลักฐาน
ในที่เกิดเหตุ

หมายความว่า เมื่อมีการตายเกิดขึ้น ตามระเบียบของตำรวจ ก็ให้พนักงานสอบสวน
เป็นผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเองเพื่อสืบสวนสอบสวนและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่าง
ๆ³⁰⁸ ทั้งนี้เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติหรือตายใน
ระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้มีการชันสูตรพลิกศพ โดยแพทย์ทางนิติเวช ฯลฯ³⁰⁹
โดยกองพิสูจน์หลักฐาน และนักนิติวิทยาศาสตร์จะไม่สามารถเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือแนะนำป้องกัน
สถานที่เกิดเหตุใด ๆ ได้หากไม่ได้รับการร้องขอจากพนักงานสอบสวน หรือผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับ
คดีอาญานั้นร้องขอ³¹⁰ ซึ่งหมายความว่า บุคคลเหล่านี้เท่านั้นเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่สามารถเข้าไปใน
ที่

ซึ่งรวมถึงทีมแพทย์ในการชันสูตรพลิกศพ ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย

ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง และไม่มีอำนาจตามกฎหมายและมักเข้าไปในที่เกิดเหตุโดยละเมิด และ
ทำให้วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์เสียหาย คือ อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิต่าง ๆ นักข่าว ไทยมุง
เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้อง และตำรวจชั้นผู้ใหญ่ กล่าวคือ การเข้าไปของบุคคลเหล่านี้
อาจมีเพียงบุคคลแรกที่ไปที่แจ้งขออนุญาตเข้าพื้นที่เพียงคนเดียวเท่านั้น หลายกรณีไม่ถือเป็นการ
แจ้งขออนุญาตเนื่องจากเพียงเดินเข้าไปในที่ ๆ มีคนมุงอยู่ก่อนแล้วเท่านั้น ทั้งนี้ทีมอื่น คณะอื่น
เมื่อเห็นมีคนเข้าไปก่อนแล้วทางปฏิบัติก็จะไม่มีการแจ้งขออนุญาตใด ๆ เลย จะเดินเข้าไปโดยไม่ขอ
อนุญาตทั้งสิ้น

โดยทุกฝ่ายไม่ได้มีการแจ้งข้อเท็จจริงที่ควรบอกให้เข้าใจว่า มีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับ
วัตถุพยาน ทางนิติวิทยาศาสตร์ และพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่อาจจะต้องเสียหาย หรือเสื่อมสลายไป
จากการเข้าไปในที่เกิดเหตุของตนแต่ละคน เช่น การที่ตนเข้าไปในที่เกิดเหตุ เส้นผม ขน การสัมผัส
ด้วยมือ และการเดินไปแต่ละก้าวของแต่ละคน (แม้จะมีการใส่ถุงมือหรือถุงคลุมรองเท้า) จะมีความ
เสี่ยงสูงที่เส้นผมจะหล่นปนเปื้อนที่เกิดเหตุทำให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเก็บวัตถุพยานทาง
นิติวิทยาศาสตร์อาจเก็บเส้นผมของตนติดไป มือของตน และพวกอาจไปจับถูกบริเวณรอยนิ้วมือ
ของคนร้ายถ้าหากมี และเท้าของตนแต่ละก้าวอาจไปเหยียบถูกลายพื้นรองเท้าของคนร้าย ทำให้รอย
นิ้วมือและลายพื้นรองเท้าบริเวณนั้นสูญสลายไป มีผลต่อการสืบสวนสอบสวน และการนำเสนอ
พยานหลักฐานในชั้นศาลเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์หรือความผิดของบุคคลโดยตรง เป็นต้น

³⁰⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18, 131, 131/1, และ 132.

³⁰⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148, 150.

³¹⁰ พระราชบัญญัติการให้บริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ.2559, มาตรา 5.

เป็นผลให้ความยินยอมนั้นไม่สมบูรณ์ ไม่ถูกต้อง เปรียบประดุจ ผู้ต้องหาที่ไม่ได้รับการแจ้งสิทธิก่อนถูกจับกุม เจ้าของบ้านที่ถูกค้นโดยไม่มีหมายค้น และไม่ได้ให้การอนุญาตในการค้นนั้น หรือการเก็บ DNA จากผู้ต้องหาโดยไม่ได้รับความยินยอมอย่างถูกต้อง ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นเรื่องสิทธิเด็ดขาดในเนื้อตัวร่างกาย และทรัพย์สิน ที่บุคคลมีสิทธิเด็ดขาดที่ต้องได้รับข้อมูลอย่างถูกต้องแท้จริง มีการกลั่นกรองอย่างเป็นระบบจากบุคคลต่าง ๆ ก่อนจะได้ให้ความยินยอม หรือปฏิเสธทั้งสิ้น

สิทธิในการจะให้เข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ที่ครอบครองอยู่ก็เช่นเดียวกัน ของบุคคลที่ไม่รู้ความเสี่ยง ไม่รู้สิทธิว่าตนอาจปฏิเสธได้ หรือกำหนดจำนวน และวิธีการเข้าไปในที่เกิดเหตุของบุคคลต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะแก่บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องตามที่กฎหมายให้อำนาจในการเข้าที่เกิดเหตุเพื่อเป็นการปกป้องวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ที่ตนและครอบครัว เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงนั้นคงจะได้เห็นในคดีตัวอย่าง และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะกล่าวถึงต่อไป

3. กรณีอาสาศมัครกัญภัย

การเข้าไปในที่เกิดเหตุที่มีการแจ้งว่ามีคนตายของอาสาศมัครกัญภัยฯ นั้นไม่มีกฎหมายหรือแนวปฏิบัติที่มีลักษณะบังคับใด ๆ ทั้งจากทางฝ่ายตำรวจและทางฝ่ายมูลนิธิเอง จึงจะเห็นได้อยู่ทั่วไปว่า เมื่อมีเหตุไม่ว่าน้อยใหญ่อันใดเกิดขึ้น เช่น ในเขตกรุงเทพมหานคร จะมีอาสาศมัครกัญภัยมูลนิธิต่าง ๆ ไม่ว่าจะจากองค์กรเดียวกัน และต่างองค์กร จะพากันเข้าไป ณ จุดเกิดเหตุทั้งด้านนอก และพื้นที่ด้านในเป็นจำนวนมาก

ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏผ่านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ย่อมเป็นที่เห็นประจักษ์ผ่านสื่อต่าง ๆ และประสบการณ์ของบุคคลในสังคมมากมายดังที่ทราบกันแล้วว่า เมื่อเกิดเหตุใด ๆ เช่นมีบุคคลบาดเจ็บหรือเสียชีวิตเกิดขึ้น บุคคลแรกๆที่เข้าไปถึงที่เกิดเหตุหลายกรณี ไม่ใช่ตำรวจสายตรวจหรือพนักงานสอบสวน แต่กลับเป็นอาสาศมัครกัญภัยของมูลนิธิต่าง ๆ

เหตุที่เป็นเช่นที่กล่าวนั้น อันเนื่องมาจากการสื่อสารของศูนย์วิทยุรับแจ้งเหตุที่อาสาศมัครกัญภัยใช้สื่อสาร และประสานงานระหว่างกันนั้นสามารถเข้าถึง และรับฟังสิ่งต่าง ๆ ในคลื่นความถี่ราชการด้านความมั่นคงได้ เช่นเดียวกับของเจ้าหน้าที่ตำรวจ³¹¹

การขับรถเพื่อเข้าจุดเกิดเหตุของอาสาศมัครกัญภัยฯแทบจะทุกมูลนิธินั้น ดังที่เห็นเป็นที่ชินตา ก็จะเข้าที่เกิดเหตุด้วยความรวดเร็วมากกว่าทุกหน่วยงานอยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ต่อบุคคลที่บาดเจ็บและต้องการความช่วยเหลือให้ทันทั่วทั้ง โดยเฉพาะผู้ป่วยที่หัวใจหยุดเต้น เป็นลมชัก โรคเส้นเลือดในหัวใจอุดตัน เส้นเลือดในสมองแตก และแม้แต่ถูกงูพิษกัด แต่กลับใช้มาตรฐานเดียวกัน

³¹¹ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้วิจัยเมื่อลงพื้นที่หาข้อมูลภาคสนาม และสมัครเป็นอาสาสมัครมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง.

นี้สำหรับทุกกรณี เช่น รถมอเตอร์ไซค์ล้มหรือชนกันได้รับบาดเจ็บไม่มาก มีการชกต่อยทำร้ายกันจนหัวแตก หรือแม้กรณีคดีที่มีการตายเกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ จะถูกใช้ในมาตรฐานเดียวกันในการเข้าถึงที่เกิดเหตุด้วยความรวดเร็วอย่างที่สุดเท่าที่จะทำได้แทบจะทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม การขับรถให้ไปถึงที่เกิดเหตุด้วยความรวดเร็วที่สุด เพื่อช่วยเหลือ 1 ชีวิตนั้น มีสิ่งที่จะต้องแลกมาอยู่ด้วยอย่างชัดเจนเสมอ นั่นคือ ความประมาทๆ ที่อาจเกิดอุบัติเหตุขึ้นกับอีกหลายชีวิตที่ใช้รถใช้ถนนในระหว่างทางที่รถมูลนิธิทั่วทุกจุดจะแข่งกันไปยังจุดเกิดเหตุเพียงจุดเดียวกัน ซึ่งมักจะเห็นกันตลอดมา แม้ในกรุงเทพมหานครที่มีการจราจรคับคั่งหนาแน่น ซึ่งเป็นกรณีที่ต้องใช้การปฐมพยาบาลขั้นพื้นฐานในการทำแผลเท่านั้น³¹²

การถึงที่เกิดเหตุก่อนบุคคลฝ่ายอื่นของอาสาสมัครนั้นถึงขนาดที่ นายชัย ชิดชอบ: เคยกล่าวไว้ในที่ประชุมสภาฯ ว่า “คือว่าพอเกี่ยวกับการตายโดยเป็นเรื่องที่จะต้องไปชันสูตร ผู้ที่พบศพคนแรกที่สุดไม่มีใครเกินพวกเรามกตัญญูพวกอะไรต่าง ๆ พวกนี้ต้องไปถึงก่อนต้องไปตั้งศพก่อนเห็นทุกอย่างครบพวกเหล่านี้แต่ละจังหวัดที่มีเขียนซึ่งเดี๋ยวนี้เรามีสมาคมเก็บศพทั้งนั้นทั้งประเทศไทยต้องเอาพวกนี้เข้าไปก็จะชัดเจนเลยว่าอะไรเป็นอะไร..ฯ”³¹³ การเข้าไปในที่เกิดเหตุที่มีการตายเกิดขึ้น อาสาสมัครฯ จะเข้าไปในที่เกิดเหตุก่อนเพื่อ รอกกระบวนการสุดท้าย คือ การเคลื่อนย้ายศพไปสถานที่ต่าง ๆ หากมีบุคคลใดร้องขอเท่านั้น ในระหว่างนี้ก็จะเดินกระจัดกระจาย เขยิบย่ำจับต้องอยู่เต็มพื้นที่ทั้งด้านนอกและด้านในสถานที่เกิดเหตุ หากไม่มีข่าวหรือไม่มีเจ้าหน้าที่มาปิดกั้นด้วย (Police Line)

ภาพคดีตัวอย่างต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึงการเข้าไปในที่เกิดเหตุของอาสาสมัครกู้ภัยแห่งหนึ่งในคดีปริศนาการตาย น.ศ.ราชภัฏกำแพงเพชร คดีเกิดเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2556³¹⁴ ซึ่งมีการสูคดีและชันสูตรชันตดชันเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2560 (ปัจจุบันไม่มีข่าวอีก)/ผู้วิจัยขอใช้ข้อมูลและภาพต่าง ๆ ในคดีนี้เป็นฐานประกอบการอธิบายหลักในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เนื่องจากคดีมีความสมบูรณ์ทั้งด้านองค์ประกอบของภาพสถานที่เกิดเหตุมากที่สุด มีบุคคล มีข้อมูลทางคดีทุกแง่มุมมีข้อมูลทางการตรวจพิสูจน์ทางนิติเวช กับทั้งมีข้อมูลจากทางฝั่งของญาติ ของจำเลย ของผู้

³¹² เพิ่งอ้าง.

³¹³ ชัย ชิดชอบ, บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชันสูตรพลิกศพ ครั้งที่ 12 ห้องประชุมคณะกรรมการหมายเลข 2 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา 1 วันที่ 17 มิถุนายน 2542 ความเต็มดูภาคผนวก ก.

³¹⁴ Spring News 19, “สปริงนิวส์ คิซิทล์ทีวี ช่อง 19, ปริศนาการตาย น.ศ. ราชภัฏกำแพงเพชร เผยแพร่อีกครั้งผ่าน youtube เมื่อวันที่ 28 ต.ค. 2557,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=mj1Eysj3uhs>.

ใกล้ชิดผู้ตาย และข้อมูลแวดล้อมต่าง ๆ ที่สำนักข่าวทุกแขนง รวมทั้งผู้วิจัยให้ความสนใจและติดตามมาตั้งแต่แรกจนคดีน่าจะจบแล้วที่ศาลชั้นต้นในปี 60 รวมระยะเวลา 4 ปี ซึ่งถือว่าเป็นคดีที่มีความสมบูรณ์ที่สุดในการนำมาประกอบการศึกษาและอธิบายในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ว่าบุคคลกลุ่มใดมีการกระทำเช่นใดบ้างที่เป็นละเมิดในสถานที่เกิดเหตุและทำลายวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ อันเป็นละเมิดต่อผู้เสียหาย โดยจะไม่ลงรายละเอียดทางการนำสืบพยานแวดล้อมมากนัก

(คดีตัวอย่างที่ 2)

ภาพที่ 4.1 ภาพถ่ายของผู้ต้องสงสัยในคดี (ขณะนั้น) แสดงทำผู้ตายหลังตบประตูลมศพ³¹⁵

อธิบาย ภาพที่ 4.1 เมื่อวันที่ 6 ธ.ค. 2556 พนักงานสอบสวนเมืองกำแพงเพชร รับแจ้งเหตุนักศึกษาหญิง ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผูกคอเสียชีวิตภายในห้องพัก ด้วยสายเคเบิลซึ่งห้อยลงมาจากเพดานฯ อาสาสมัครฯในพื้นที่เป็นบุคคลกลุ่มแรกที่เข้าไปในที่เกิดเหตุก่อนเจ้าหน้าที่ตำรวจ จนญาติผู้ตายให้เป็นพยานในศาลว่าตั้งแต่เข้าไปเห็นสภาพศพเป็นเช่นไร ฯลฯ สภาพศพนอนเสียชีวิตอยู่ที่หลังประตู

ผู้พบศพคนแรกคือแฟนหนุ่ม ซึ่งอยู่กับผู้เสียชีวิตเป็นคนสุดท้าย และให้การกับตำรวจว่า หลังเกิดเรื่องทะเลาะกับผู้ตาย เนื่องจากผัดผั้นและมีปากเสียงกัน เมื่อผู้ตายล็อกประตูห้อง และเก็บตัวเงียบในห้องเป็นเวลานาน จึงตัดสินใจพังประตูเข้าไปก่อนจะพบว่าเสียชีวิตแล้ว

สภาพที่เกิดเหตุ เป็นตึกแถวชั้นเดียว ภายในห้องที่เกิดเหตุพบข้าวของวางกระจาย

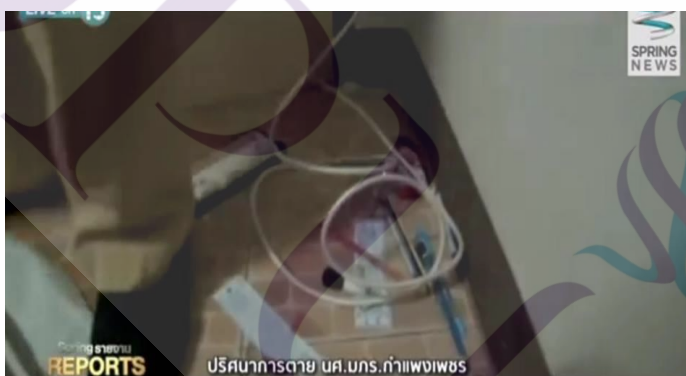
³¹⁵ ปิยพงษ์ สูดสาครเย็น, ฆาตกรรมปริศนาที่ ๑ คดีสาวกำแพงเพชรถูกฆ่าหรือฆ่าตัวตาย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด, 2557), น. 123.

(คดีตัวอย่างที่ 2)

ภาพที่ 4.2³¹⁶ ภาพในวันเกิดเหตุอาสาสมัครกู้ภัยชุดแรกเข้ามาในที่เกิดเหตุพร้อมเหยียบย่ำจับต้องวัตถุพยานที่สำคัญที่สุดในคดีฆาตกรรมเสียชีวิต ด้วยมือเปล่า

อธิบาย ภาพที่ 4.2 อาสาสมัครกู้ภัย จับสายเคเบิลที่เป็นวัตถุพยานให้นักข่าวถ่ายภาพด้วยมือเปล่า เหยียบย่ำบริเวณหลังประตูซึ่งเป็นจุดที่พบศพผู้เสียชีวิต ทั้งที่ยังมีศพผู้เสียชีวิตถูกคลุมผ้าอยู่ ไม่มีการใส่หมวกคลุมผม ถุงคลุมรองเท้า ผ้าปิดปาก การกระทำนี้ผิดหลักสากลอย่างมากที่สุด ดังจะได้อธิบายในบทต่อไปในรายละเอียด

(คดีตัวอย่างที่ 2)

ภาพที่ 4.3 ภาพเท้าอาสาสมัครกู้ภัยเหยียบย่ำบริเวณเชือกที่ใช้ผูกคอ

อธิบาย ภาพที่ 4.3 เชือกที่ใช้แขวนคอกว้างไว้กับพื้นหลังประตูทางเข้าห้อง ซึ่งเป็นจุดที่อาสาสมัครกู้ภัยยืนอยู่ และจากในคลิปข่าวจะเห็นว่าสายเคเบิลนี้ถูกเหยียบย่ำอยู่หลายครั้ง อันเป็นการทำลายวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญที่สุด และเป็นละเมิด ดังจะได้อธิบายในบทต่อไป

³¹⁶ Spring News 19, อ้างแล้ว เจริงอรรถที่ 13.

(คดีตัวอย่างที่ 2)

ภาพที่ 4.4 ภาพอาสารฯ ไล่ถ่มมือผ้า จับ ค้ำ และทิ้งน้ำหนักตัวที่ถูกบิดประตุ ซึ่งในคลิปจะเห็นจับอยู่หลายครั้ง มีการเปิดสวิตช์ผ้าคลุมศพให้นักข่าวถ่ายภาพ และในคลิปอาสารฯยังเหยียบสายเคเบิลด้านหลังในนาที่ที่ 4.06 - 4.10 อีกด้วย (ตามคลิปวิดีโอ)³¹⁷

อธิบาย ภาพที่ 4.4 แพนหนุ่มของผู้ตายก็เข้ามาในที่เกิดเหตุ ในเวลาต่อมาตกเป็นจำเลย ดังนั้นหากมีกรณีคล้ายกันนี้เกิดขึ้น การปล่อยให้บุคคลใด ๆ เข้าไปในที่เกิดเหตุ เส้นผมเส้นขนของบุคคลสามารถร่วงหล่นปนเปื้อนลงไปในสถานที่เกิดเหตุทันที บุคคลต่าง ๆ จะไปจับต้องสิ่งต่าง ๆ มากมาย การจะพิสูจน์สิ่งใดว่าใครควรรอยุ่ หรือไม่อยู่ จับหรือไม่จับสิ่งใด ในเวลาใดหรือไม่ ย่อมไม่สามารถพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ได้อีกต่อไป

กล่าวคือ เป็นการทำลายประเด็นสำคัญที่ว่า พบ DNA เส้นผมหรือเส้นขนในจุดใด รอยนิ้วมือ รอยฝ่ามือ รอยเท้า รอยฝ่าเท้า ของบุคคลที่ต้องสงสัยตามจุดต่าง ๆ และตามเนื้อตัวร่างกาย เสื้อผ้า ฯลฯ ของผู้ตาย การที่เป็นดังภาพนี้บุคคลใดก็ตามที่สามารถเข้าไปในที่เกิดเหตุได้ตามใจย่อมจะสามารถอ้างได้ว่าตกหล่นปนเปื้อนในวันที่เข้าไปดูศพ พร้อมกับกับทางเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย และพ้นจากประเด็นข้อสงสัยที่จะถูกพนักงานสอบสวนตั้งขึ้นได้ทั้งหมด ดังภาพซึ่งมักเหตุการณ์ลักษณะนี้ เกิดขึ้นได้เป็นประจำเกือบทุกคดีในประเทศไทย

(คดีตัวอย่างที่ 2)

ภาพที่ 4.5 ภาพอาสารฯ กู้ภัยใช้ถ่มมือจับลูกบิดประตูด้านนอก

³¹⁷ เพิ่งอ้าง.

อธิบาย ภาพที่ 4.5 ภาพในมุมมองนี้จะเห็นว่า มีทั้งผู้ต้องสงสัยในขณะนั้น (ชายคนที่สองจากซ้าย) และอาสาสมัครถึง 5 คน และป้ายของผู้เสียชีวิต (นั่งอยู่มีกระเป๋าเป้คาดลำตัว) ตำรวจ และไทยมุง (ซึ่งยืนอยู่ตรงประตูและชายที่ยืนซ้ายสุดของภาพ) เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ล้อมศพอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะนักข่าวที่ถ่ายทำข่าวและภาพนี้มีอย่างน้อย 2 คน ทุกคนในภาพยืนเหยียบย่ำที่เกิดเหตุ โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนใช้รองเท้าเหยียบบนที่นอนและอาสาในช่องวงกลม ใช้มือที่ใส่ถุงมือผ้าจับลูกบิดประตู มีการนำท่อนแขน โคนประตู อันเป็นการเพิ่มและทำลายวัตถุพยานในคดี การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นละเมิด ดังจะได้อธิบายรายละเอียดในบทที่ 3 ต่อไป

(คดีตัวอย่างที่ 2)

ภาพที่ 4.6 ภาพอาสาเหยียบบนที่นอนด้วยรองเท้า สัมผัสศพบริเวณแขนให้นักข่าวถ่ายรูป พนักงานสอบสวนเหยียบอยู่ใกล้สายเคเบิลที่ใช้ผูกคอ โดยไม่มีใครสนใจรักษาว่าเชือกก็คือแหล่งของพยานหลักฐานที่สำคัญที่สุด

อธิบาย ภาพที่ 4.6 จากภาพอาสาจากทางซ้ายของภาพใส่รองเท้าหนังสีน้ำตาลเหยียบบนที่นอนซึ่งมักจะมีพยานวัตถุมากมาย อาสาคนต่อมานั่งบนที่นอน และเอามือค้ำที่นอนไว้ อาสาคนต่อมาที่อยู่บนหัวศพ ใช้มือจับแขนศพยกขึ้นมาขยับให้นักข่าวถ่ายภาพ เพื่อให้เห็นว่าศพยังไม่แข็งตัว และคนด้านขวาสุดคือ พนักงานสอบสวนที่กำลังเหยียบแข่งเท้าที่ใส่รองเท้า ใกล้สายเคเบิลที่เป็นวัตถุพยานที่สำคัญที่สุดในคดีแขวนคอ

อาสาสมัครผู้กั้นนั้น บางองค์กร บางมูลนิธิมีประวัติที่เก่าแก่และสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมมาอย่างใหญ่หลวงและยาวนาน แต่ปัจจุบันกลายเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ มีอาสาสมัครเยอะและหลากหลายอย่างมาก จนไม่อาจควบคุมอย่างทั่วถึงได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ไม่มีการตรวจสอบควบคุมในด้านคุณภาพนั่นเอง การรับสมัครอาสาให้ของมูลนิธิใหญ่ เช่น มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และมูลนิธิร่วมกตัญญู นั้น ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สมัครเป็นอาสาด้วยตนเองทั้ง 2 มูลนิธิพร้อมกัน โดยทั้ง 2 มูลนิธิดังกล่าวในเขตกรุงเทพฯ จะสลับกันหยุดและสลับกันทำงานกันคนละวัน และการรับสมัครบุคคลเข้าเป็นอาสาใหม่ของทั้งสององค์กรในขณะนี้ ไม่ได้มีระเบียบการรับสมัคร หรือข้อบังคับใน

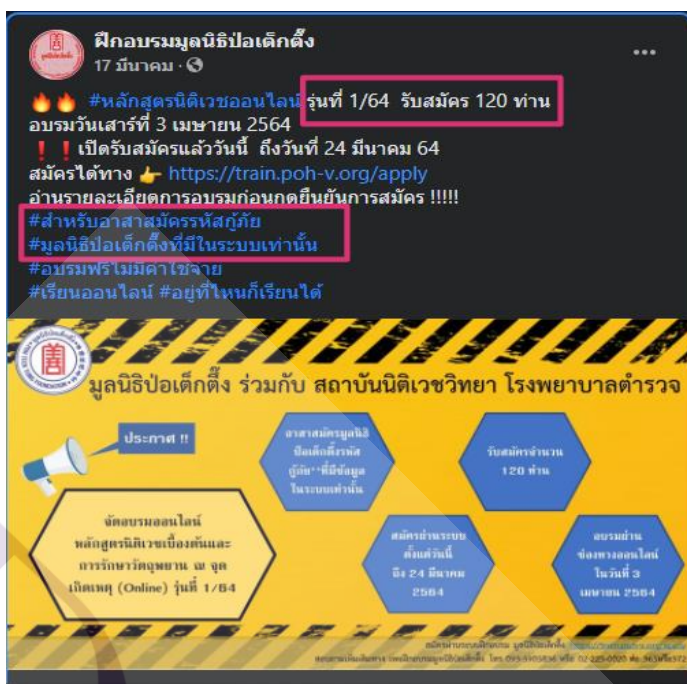
การคัดสรรบุคคลที่จะเข้ามาสมัครใด ๆ เลย กล่าวคือ ใครอยากเป็นอาสาสมัครผู้ภัยของสังกัดมูลนิธิใดก็สามารถเดินไปตามจุดที่มีการรวมกลุ่มรอเหตุใกล้บ้านได้ โดยไปบ่อยๆก็จะมีหัวหน้าจุดเป็นผู้ส่งชื่อให้อยู่ในระบบว่าเป็นอาสาฯจริง หรือรับทราบและให้เข้าไปในกลุ่มสังกัดในพื้นที่นั้น โดยการสมัครหาได้มีการสอบ หรือตรวจสอบประวัติใด ๆ ไม่ว่าจะวุฒิการศึกษาหรือประวัติอาชญากร

ประเด็นสำคัญอยู่ตรงที่ว่า อาสาสมัครผู้ภัย เช่น มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง มีการฝึกอบรมภายในด้านนิติเวช และการเข้าสถานที่เกิดเหตุมานานแล้ว³¹⁸ แต่เป็นการอบรมที่คัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละรุ่นจำนวนไม่มากนัก (ไม่เกิน 200คน) หรือบางมูลนิธิ มีเงื่อนไขการคัดคนเพื่อฝึกอบรมอย่างเข้มงวดว่าต้องเป็นอาสาสมัครมาแล้วกี่ปี อยู่ในระดับใด หรือรับเฉพาะคนที่มีคุณสมบัติอย่างไร ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว อาสาสมัครทุกระดับชั้น ไม่ว่าจะใหม่หรือเก่า กำลังเดินเข้าไปในที่เกิดเหตุที่มีการฆาตกรรมแทบทั้งสิ้น

ยกตัวอย่างเช่น : การเปิดอบรมรุ่น 1 ในปี 2564³¹⁹ ซึ่งแต่ละปีจะมี 2 รุ่น ก่อนจะมีการระบาดของเชื้อ covid-19 เป็นการอบรม ณ ที่ตั้งของมูลนิธิฯ แต่เมื่อมีการระบาดในรอบ 2-3 จึงเริ่มจัดอบรมแบบออนไลน์

³¹⁸ จากการเข้ากลุ่มใน facebook ของกลุ่มต่าง ๆ ที่จะแชร์ข่าวสารการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ รวมถึงนิติเวชฯ ด้วย, กับทั้งผู้วิจัยลงพื้นที่โดยสมัครเข้าอบรมหลักสูตรการฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และการใช้เครื่องกระตุกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ ในปี 2564 เมื่อได้คุยกับวิทยากรบรรยาย ซึ่งรับหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิทยากรซึ่งมาจาก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลว่า “การอบรมด้านนิติเวช มีขึ้นปีละ 2 ครั้ง ต่อครั้งที่รับสมัครไม่มาก เช่น รุ่นนี้อบรมออนไลน์ มี 160 คน เนื่องจากเราไม่สามารถควบคุมผู้ฟังได้ว่าฟังหรือมานั่งหน้าจอเพื่ออบรมจริงหรือไม่”

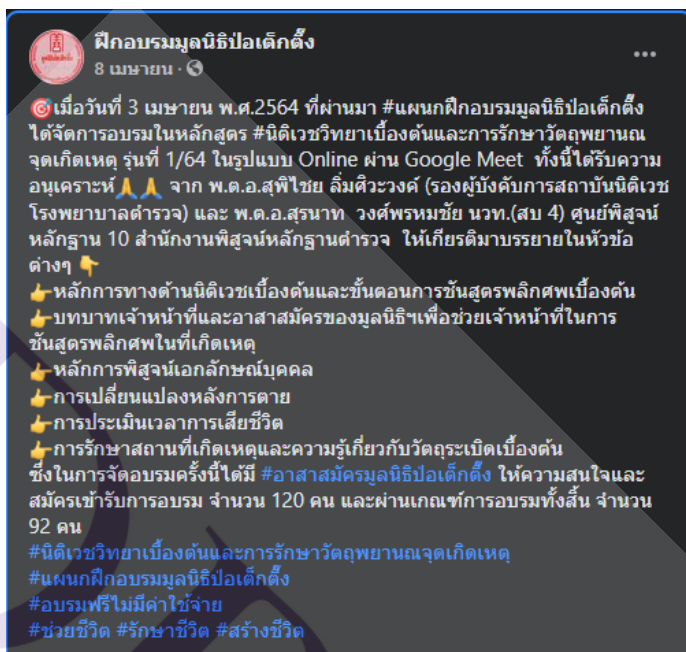
³¹⁹ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง, “ที่มาจากเพจการฝึกอบรมต่าง ๆ ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2564, จาก <https://www.facebook.com/2924450267597453/posts/5627533320622454/>

ภาพที่ 4.7 ภาพประกาศรับสมัครอบรมนิติเวชฯ และการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของมูลนิธิฯ

อธิบาย ภาพที่ 4.7 จากที่ผู้วิจัยลงภาคสนามในฐานะอาสาสมัครกักยฯคนหนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่าในทีมมีอาสาสมัครใหม่เช่นเดียวกับผู้วิจัย แต่อาสาผู้นั้นแม้จะออกพื้นที่ทุกวัน แต่ก็ยังไม่ได้รับการบรรจุให้ได้รับหมายเลข และบัตรประจำตัวของอาสาฯจากมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เมื่อสอบถามบุคคลต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ภายในของมูลนิธิได้ความว่า เนื่องจากรหัสนั้นจะรันตามจำนวนจำกัดในแต่ละปี การที่อาสาสมัครหน้าใหม่ที่เข้ามาเรื่อย ๆ เป็นจำนวนมากอยู่ทุกวัน ทำให้ไม่สามารถจัดสรรรหัส และบัตรประจำตัวให้ให้กับทุกคน และการส่งเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับรหัสฯ นั้นอยู่ที่หัวหน้าทีมในแต่ละจุด ทั้งนี้การจะส่งหรือไม่เป็นดุลพินิจของหัวหน้าทีมกรณีหนึ่ง อีกกรณีหนึ่งคือ จำนวนรหัสฯ มีจำกัดในแต่ละปีมีการพิจารณาอายุการเข้างานในพื้นที่ มีการพิจารณาคำเสนอจากหัวหน้าทีม และการพิจารณาจากทางมูลนิธิเองซึ่งการดำเนินการก็มีเจ้าหน้าที่จำนวนไม่พอกับคำร้องขอที่ส่งมาจากทั่วประเทศ ฯลฯ ก็เป็นอีกกรณีหนึ่ง ทั้งนี้มีจำนวนมากมายของประชาชนที่เข้ามาสมัครในทีมอาสาสมัครฯ และยังไม่ได้รหัสประจำตัว ซึ่งหมายความว่ายังไม่ใช่อาสาที่อยู่ในระบบจึงไม่อาจสมัครเข้าอบรมหลักสูตรนี้ได้ แต่ในทางกลับกัน อาสาสมัครกักยฯหน้าทุกคนนั้นมีการเข้าที่เกิดเหตุทุกกรณีทุกเคสพร้อมกับอาสาฯที่อยู่ในระบบ เนื่องจากเวลาออกเหตุจะไปกันทั้งทีม ผู้วิจัยจึงถามวิทยากรผู้บรรยายการอบรมของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งว่ามีทางอื่นอีกหรือไม่ เพื่อให้ได้รับการอบรมฯเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำให้ยื่นเอกสาร ขอเป็นอาสาสมัครสำรอง ซึ่งจะมีชื่อในระบบและสามารถสมัครเข้าอบรมในหลักสูตรต่างๆ ของมูลนิธิได้ ทั้งนี้มีการ

พิจารณาคุณสมบัติอายุงานเพิ่มเติมด้วย กับทั้งการเปิดรับสมัครรับจำนวนจำกัดทำให้เต็มตั้งแต่ไม่
เกินชั่วโมงแรกที่ประกาศรับออกไป เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในทางลบต่อเจ้าหน้าที่ผู้ให้
ข้อมูลผู้วิจัยขอไม่เปิดเผยชื่อวิทยากรคนดังกล่าวในการให้ข้อมูลต่าง ๆ นี้

ภาพที่ 4.8³²⁰ ภาพประกาศเงื่อนไขการรับสมัครเข้าอบรมนิติเวชเบื้องต้น และการรักษาวัตถุพยาน ณ จุดเกิดเหตุ ของมูลนิธิมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

³²⁰ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง, “ที่มาจากเพจการฝึกรวมต่าง ๆ ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2564, จาก <https://www.facebook.com/2924450267597453/posts/5735490483160070/>

ภาพที่ 4.9 ภาพการประกาศรับสมัครอบรมนิติเวชเบื้องต้น และการรักษาวัตถุพยาน ณ จุดเกิดเหตุของมูลนิธิมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เมื่อปลายปี 2564³²¹

³²¹ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง, “ที่มาจากเพจการฝึกอบรมต่าง ๆ ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2564, จาก <https://www.facebook.com/2924450267597453/posts/6636286349747141/>

รายชื่อผู้เข้าอบรมหลักสูตรนิติเวชเบื้องต้นและการรักษาวัตถุพยาน ณ จุดเกิดเหตุ (Online) รุ่นที่ 4/2564			
อบรมวันที่ 2 ตุลาคม 2564 เวลา 09.00-16.00 น.			
Online ผ่าน Google Meet			
ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	จุด	หมายเหตุ
41	นาย
42	นางสาว
43	นาย
44	นาย
45	นางสาว
46	นาย
47	นาย
48	นาย
49	นาย
50	นาย
51	นางสาว
52	นาย
53	นางสาว
54	นาย
55	นาย
56	สิบตรี
57	นาย
58	นางสาว

👍 1

👍 ถูกใจ 💬 แสดงความคิดเห็น ➡ แชร์

ภาพที่ 4.10 ภาพตัวอย่างรายชื่อผู้เข้าอบรมนิติเวชฯ และการรักษาสถานที่เกิดเหตุของอาสาฯ

อธิบาย ภาพที่ 4.10 ผู้เข้าอบรมฯ มีจำนวนทั้งสิ้น 58 คน ซึ่งอาสาสมัครใหม่จะไม่มีสิทธิเข้ารับการอบรมนี้ เนื่องจากยังไม่ได้รหัสเรียกขานประจำตัว แต่อาสาสมัครที่ไม่ได้เข้าอบรมก็สามารถเข้าที่เกิดเหตุที่มีผู้เสียชีวิตได้ทั่วไป ไม่มีกฎระเบียบควบคุม

ดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่าการส่งทอดความรู้การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุอาชญากรรมมาต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานหลายปีแล้ว แม้การกระจายความรู้จะเป็นการเลือกปฏิบัติทำให้การกระจายความรู้ไม่มีประสิทธิภาพก็ตาม ซึ่งบางมูลนิธิมีหน่วยสำหรับเก็บศพโดยเฉพาะ แต่การเข้าที่เกิดเหตุของหน่วยเหล่านี้ก็ยังคงเป็นการทำให้ปนเปื้อน และทำลายสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานทางชีวภาพอยู่นั่นเอง

4) สื่อมวลชนภาคสนาม

โดยทั่วไปสื่อมวลชนจะเข้ามาในที่เกิดเหตุของคดีที่สังคมอาจให้ความสนใจ หรือกำลังพูดถึงในสื่อต่าง ๆ การเข้าทำหน้าที่ของสื่อมวลชน เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับอาสาสมัคร กล่าวคือ ไม่มีกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ใดที่เป็นสภาพบังคับที่เป็นการกำหนดจำนวนของสื่อใน

สถานที่เกิดเหตุหนึ่ง ๆ ว่าไม่ควรจะเกินที่คนหรือที่สำนัก เราจะเห็นได้จากภาพข่าวที่มีการเสียชีวิตเกิดขึ้นว่า หากคดีใดเป็นเรื่องที่สังคมอาจให้ความสนใจ หรือกำลังให้ความสนใจอยู่ จะมีนักข่าวจากแทบทุกสำนักแห่แหนกันไปปิดล้อม บางส่วนเข้าไปในที่เกิดเหตุอย่างใกล้ชิดแม้จะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ในบางกรณีเข้าไปแม้มีตำรวจที่พิสูจน์หลักฐานกำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ก็ตามการห้ามปรามสื่อมวลชนเป็นเรื่องที่ยากลำบากมากที่สุด หลายกรณีเป็นไปไม่ได้โดยสิ้นเชิง อันเนื่องมาจากวัฒนธรรมบางอย่างที่ถูกสร้างขึ้นโดยบุคคลทุกฝ่าย ยกตัวอย่างเช่น ในสมัยหนึ่งที่ประเทศไทยยังไม่มีโทรศัพท์มือถือ การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ออกโทรศัพท์ข่มเป็นการประกาศตนในหลายมิติ ทั้งในด้านการเป็นที่รู้จักของประชาชน การสื่อสารว่าได้ทำผลงาน และแม้กระทั่งมีผลไปถึงการโยกย้ายในตำแหน่งหน้าที่ราชการจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน ค่านิยมบางประการเหล่านี้ยังคงติดมาในยุคปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้จากการที่นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่มักจำเป็นต้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุในขณะที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐานกำลังทำงานอยู่ เพื่อให้ตนได้เป็นส่วนหนึ่งในภาพข่าว แม้ว่าการเข้าไปในที่เกิดเหตุเช่นนั้นจะไม่ได้สวมชุดป้องกันใด ๆ และเพิ่มการเหยียบย่ำสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานต่าง ๆ ที่ยังตรวจเก็บไม่แล้วเสร็จก็ตาม³²²

เช่นนี้จะเห็นได้ว่าการจะห้ามปรามสื่อมวลชน และอาสาสมัครนิเทศที่มีความสัมพันธ์กับสายงานของตำรวจและสถานที่เกิดเหตุมาอย่างต่อเนื่องและยาวนานนั้นย่อมเป็นไปได้ยากที่สุด เนื่องจากไม่มีกฎหมายใดกำหนดบทลงโทษต่อฝ่ายใดเอาไว้เลย และกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ไม่เคยมีวัฒนธรรมของการกีดกันสื่อมวลชนและอาสาสมัครผู้สื่อข่าวต่าง ๆ ให้ออกจากสถานที่เกิดเหตุมาก่อน ดังจะเห็นได้จากไม่เคยมีสื่อมวลชนหรืออาสาสมัครผู้สื่อข่าวถูกลงโทษในทางใด ๆ ที่เข้าไปในที่เกิดเหตุและภาพที่ออกมาทั้งภาพนิ่งและคลิปวิดีโอย่อมแสดงให้เห็นตามหลักนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นสากลแล้วว่า การเข้าไปเช่นนั้นย่อมทำให้สถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานในที่เกิดเหตุถูกปนเปื้อนหรือถูกทำลายอย่างแน่นอน แม้ในทางวินัยขององค์กรนั้น ๆ ก็ไม่เคยมีการลงโทษประเดิมเช่นนี้มาก่อน เนื่องจากการเข้าไปในที่เกิดเหตุอย่างใกล้ชิดนั้นย่อมส่งผลดีต่อสำนักข่าวเอง ทั้ง ๆ ที่หน่วยงานของทั้งสื่อมวลชน และมูลนิธิจะมีการจัดอบรมการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ และโดยสายงานที่อยู่ใกล้ชิดกระบวนการยุติธรรมทางอาญาย่อมจะทราบดีถึงผลกระทบที่ตนเข้าไปในที่เกิดเหตุเช่นนั้นก็ตาม

³²² หมายเหตุ : สื่อมวลชนภาคสนาม ก็เช่นเดียวกับอาสาสมัครผู้สื่อข่าว มีทั้งสื่อที่ปฏิบัติตามกฎหมายเคารพสถานที่ ให้เกียรติผู้เสียชีวิต ผู้ได้รับบาดเจ็บ หรือที่เรียกกันว่าเหยื่ออาชญากรรม แต่ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะหมายถึงสื่อที่ปฏิบัติตรงกันข้ามกับที่กล่าวมาเท่านั้น.

(ภาพคดีตัวอย่างที่ 2)

ภาพที่ 4.11³²³ ภาพนักข่าว 3 คน รวมคนถ่ายคลิปลี่ และไทยมุงถือโทรศัพท์ถ่ายภาพด้านหลังอีก 1 คน
อธิบาย ภาพที่ 4.11 ในคดีที่น่าจะเป็นที่สนใจของสังคม จะมีนักข่าวอยู่ในที่เกิดเหตุ
อย่างใกล้ชิดเสมอ

การให้ความสนใจกับสถานการณ์ฉุกเฉิน ที่มีความเสียหายทางทรัพย์สิน หรือความตาย
ของบุคคลเป็นเรื่องปกติธรรมดาของมนุษย์โดยทั่วไปที่อยากรู้ อยากเห็น แม้แต่ในสหรัฐอเมริกาซึ่งมี
กฎหมายที่ให้สิทธิอำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในการออกคำสั่ง และบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเข้มงวดกับทั้ง
ประชากรส่วนใหญ่มีจิตสำนึกสาธารณะที่เข้มแข็งก็ยังมีปัญหาเรื่องของการเข้าไปในสถานที่เกิด
เหตุของบุคคลโดยรอบอยู่บ้าง โดยไม่ได้ตั้งใจ และการมีกำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการปิดกั้น
ป้องกันสถานที่เกิดเหตุฯ เป็นเรื่องปกติธรรมดาซึ่งมีมานานแล้ว การคุ้มครองป้องกันสถานที่เกิด
เหตุ และวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องบังคับใช้กฎหมายต่อบุคคล
ดังกล่าว³²⁴ ในขณะที่ประเทศไทยเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีธรรมเนียมและวัฒนธรรมที่จะออกคำสั่ง
และบังคับใช้กฎหมายได้อย่างจริงจัง ต่อกรณีไทยมุงฯ แม้หลากหลายกรณีเป็นการขัดขวางเจ้า
พนักงาน

ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อผู้เสียหาย คือ ลายนิ้วมือและ DNA ของคนร้ายซึ่งอยู่ที่หูจับของหน้าต่าง
กลอนล็อก บนเชือก บนพื้น และบนเตียง ฯลฯ ถูกทำลายโดยพฤติกรรมเหล่านั้น และหากมีการเปิด
ฝ้าม่าน เปิดหน้าต่าง เปิดพัดลมเปิดแอร์³²⁵ หากเป็นเวลากลางวันในห้องที่แสงแดดสามารถส่องเข้า

³²³ Spring News 19, *อ้างแล้ว* เจริญธรรมที่ 13.

³²⁴ Hayden B. Baldwin, B.S. is the Director of Forensic Enterprises, the Executive Director of the
International Crime Scene Investigators, (personal communication, 23 March 2021) Read more in the appendix B.

³²⁵ สันติ สุขวัฒน์, บันทึกไฟล์เสียงคำบรรยายวิชา “พิสูจน์หลักฐานฯสำหรับผู้สอบเลื่อนยศขึ้นเป็นร้อย
ตำรวจตรี เพื่อบรรจุเข้างานสายปราบปราม,” สำนักงานตำรวจภูธรภาค 7, เมื่อเดือน สิงหาคม 2554.
ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

https://drive.google.com/drive/folders/1-x_Xdreleao-7ErMwvxbux6oza4Q4E?usp=sharing

มาในห้องในเวลากลางวันได้ วัตถุพยานทางชีวภาพต่าง ๆ โดยเฉพาะ DNA ในจุดที่แสงแดดส่องถึง จะถูกทำให้เสียหาย หรือถูกทำลายด้วยรังสี UV ทันทีดังที่ได้ศึกษามาแล้ว

อีกทั้ง เมื่อห้องที่ถูกปิดหน้าต่าง และผ้าม่านอยู่นั้น เป็นปกติธรรมดาจะต้องเริ่มมี อุณหภูมิที่สูงขึ้นตามช่วงเวลา หากการพบศพเป็นช่วงกลางวัน และการเข้าไปในที่เกิดเหตุ นั้นจะพบ อยู่เสมอว่า มักจะเข้าไปกันเป็นจำนวนมาก โดยไม่มีกฎเกณฑ์ระหว่างกันของอาสาสมัครกู้ภัยฯ หรือนักข่าว อากาศในห้องจะเพิ่มอุณหภูมิสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว สิ่งที่ถูกคลทัวไปนสถานการณ์นั้นจะทำ คือ เปิดผ้า ม่าน เปิดหน้าต่าง เปิดพัดลม หากเป็นการพบศพที่เสียชีวิตมาหลายวันแล้วส่งกลิ่นเหม็น ก็จะเป็นตัวเร่งพฤติกรรมเหล่านี้ให้เกิดเร็วยิ่งขึ้น และหากพบศพในเวลากลางคืน สิ่งที่จะทำเป็น อย่างแรกเช่นกันก็คือ เปิดไฟทั้งหมดทุกจุด แม้ว่าจะพบศพแล้ว โดยกดสวิทซ์ไฟตามจุดต่าง ๆ ด้วย ความไม่ระมัดระวังจากการปนเปื้อน หรือทำให้สูญสลายไปซึ่ง ลายนิ้วมือและ DNA วัตถุพยานใน จุดเหล่านี้เป็นอีกจุดหนึ่งที่สำคัญ และถูกทำลายด้วยความประมาทเลินเล่อ หลายกรณีเป็นการตั้งใจ ที่จะกระทำเช่นนั้น เพื่อความสะดวกในวัตถุประสงค์บางอย่าง เช่น เปิดไฟทั้งหมดเพื่อจะได้ทำการ ถ่ายบันทึกภาพได้ชัดเจน โดยเฉพาะในคดีที่ศพเป็นเพศหญิง อยู่ในสภาพเปลือย จะยิ่งเร่งเร้าให้มี การกระทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุจากบุคคลต่าง ๆ มากขึ้น เช่น จากนักข่าวที่โดยมากจะเข้าไป เหยียบย่ำถ่ายภาพศพในระยะใกล้ที่สุด เพื่อให้ได้ภาพลักษณะเดียวกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันดังที่ ทราบ และคุ้นตากันตลอดมา โดยจะมีการนำภาพหน้าของผู้ตายตอนยังมีชีวิตมาแทรกเป็นภาพ ประกอบด้วยหากผู้ตายมีหน้าตาที่สวยงาม หรือมีฐานะ หรือการศึกษา หรือการทำงานที่ดี³²⁶ โดยภาพที่ ออกมาเพื่อเรียกให้เกิดกระแสคนดูในสื่อของตน หากเป็นสื่อกระแสหลักในทีวี ก็จะมีการเบลอภาพ แต่หากเป็นสื่อกระแสรอง ที่ออกอากาศออนไลน์ทางโซเชียลมีเดีย เช่น ช่องรายการข่าวทางเคเบิล ทีวี หรือทาง youtube การเบลอภาพแทบจะไม่มีเลย ทั้งนี้ปัจจุบันมีสำนักข่าวบางสำนัก ใช้การ นำเสนอรูปแบบใหม่ที่เป็นภาพแอนิเมชันกราฟิก ซึ่งเป็นภาพจำลองเคลื่อนไหว อยู่บ้างซึ่งส่วนใหญ่ เห็นจาก (บางรายการ) ของทางสำนักข่าว อมรินทร์ทีวี และไทยรัฐทีวี (ซึ่งบางช่วงรายการในสำนัก ข่าวเดียวกันนี้ก็ยังไม่ใช้ภาพเบลออยู่ในคดีการตายทั่วไป³²⁷ หรือคดีที่มีการตายซึ่งอยู่ในสภาพเปลือย

³²⁶ ดังเช่นที่ปรากฏตามภาพที่ 4.14 ดังจะกล่าวต่อไป

³²⁷ Amarin TV News, “นิติกรสาว ผูกคอตับปริศนาข้างเก้าอี้ เพื่อนเชื่อถูกฆ่าอำพราง, เผยแพร่เมื่อ 24 เมษายน 2564, โดยลงทั้งภาพศพจริงในระยะใกล้ถูกถ่ายจากหลายมุมหลายทิศทาง ที่ถูกเบลอ และภาพจำลอง การฟลักโดยมีหน้าผู้ตายตอนมีชีวิตอยู่เป็นภาพประกอบ,” สืบค้นเมื่อวันที่

1 กันยายน 2564, จาก https://www.youtube.com/watch?v=_AW87a3jBDE

แม้จะไม่ได้ลงภาพทุกส่วนของร่างกายก็ตาม)³²⁸ สำนักข่าวส่วนใหญ่ยังนิยมลงภาพจริงที่มีการเบลอภาพ เนื่องจากง่าย สะดวก รวดเร็วทันเหตุการณ์ในการเผยแพร่ และประหยัด เหตุเพราะการทำภาพกราฟิกแอนิเมชัน ต้องใช้บุคลากรที่มากความรู้โดยเฉพาะ ค่าใช้จ่ายสูง ใช้เวลาสร้างนาน ดังนั้น สื่อส่วนใหญ่จึงยังคงต้องไปถ่ายรูปในที่เกิดเหตุเพื่อเก็บภาพอยู่เช่นเดิม เป็นวงจรลูกโซ่ที่ตัดขาดจากกันได้ยาก

(ภาพคดีตัวอย่างที่ 3)

ภาพที่ 4.12³²⁹ ภาพนักข่าวในที่เกิดเหตุ 2 คนเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุชั้นในใกล้ศพ และถ่ายภาพอธิบาย ภาพที่ 4.12 ผู้วิจัยทำการเบลอภาพโดยใช้แอปแปลงเป็นภาพพระบายสี เนื่องจากภาพต้นฉบับไม่มีการเบลอ การกระทำเช่นนี้ของสื่อที่นำคลิปนี้มาลงโดยไม่เบลอภาพ (ตามลิงก์) และการเข้าไปถ่ายภาพลักษณะเช่นนี้ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียชีวิตหรือเหยื่อที่เป็นสตรี ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วไม่กระทำกัน ฯลฯ³³⁰

³²⁸ Amarin TV News, “ครูสาวถูกรัดคอ-น้ำลายฟุ้งปากสิ้นใจปริศนาคาบ้าน 3 พบศพในห้องน้ำภาพเปลือย, วันเผยแพร่เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2560,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=hH6T8p-9YBU>

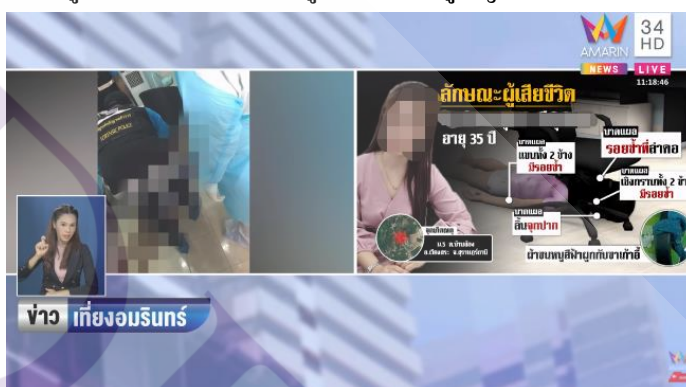
³²⁹ [ชลปรี ฮอทวีพอร์ทนิสต์](#), และศรีราชานิวส์ “พบศพแม่ค้าขายยา ชาวลาว นอนดับเปลือยกายดับปริศนาคาห้อง, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=nLsAFXDe5j0> และ <https://www.facebook.com/watch/?v=3257082317718297>

³³⁰ สัมภาษณ์ นางสาวนริศกษณ์ แพไชยภูมิ, เรื่อง สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียชีวิตที่เป็นเพศหญิงในที่เกิดเหตุ, ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และเจ้าหน้าที่กองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม (สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564), อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ข.

(ภาพคดีตัวอย่างคดีที่ 3)

ภาพที่ 4.13³³¹ ภาพอาสาสมัครฯ ยืนถ่ายภาพศพผู้ตายซึ่งเป็นผู้หญิงที่นอนเปลือย

(ภาพคดีตัวอย่างที่ 4)

ภาพที่ 4.14 ภาพข่าวการแขวนคออำพรางคดีฆาตกรรม³³²

โดยสรุป ลักษณะของการกระทำต่าง ๆ ที่ได้อธิบายยกตัวอย่างมาแล้วเหล่านี้ เป็นละเมิด และสร้างความเสียหายต่าง ๆ มากมาย หลายกรณี เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียชีวิต หรือเหยื่อที่เป็นสตรี

5) กรณีตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้องและตำรวจชั้นผู้ใหญ่

หลักการสากลของทั้งตำรวจสหรัฐฯ³³³ FBI และชั้นปฏิบัติงานจริงในภาคสนามของตำรวจที่มีการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจของสหรัฐฯ³³⁴ ดังที่ได้ศึกษาไปแล้วในบทที่ 3 เรื่องกฎหมายของสหรัฐอเมริกา และการตรวจสถานที่เกิดเหตุของ FBI รวมทั้งในประเทศจีน³³⁵

³³¹ [ชลบุรี สอทธิפורทนิวส์ และศรีราชานิวส์](#), อ้างแล้ว เชนเจอร์นัลที่ 28.

³³² เพิ่งอ้าง.

³³³ Hayden B. Baldwin, B.S. Cheryl Puskarich May, "Crime Scene Contamination Issue,"

Retrieved March 1, 2021, from <https://www.crime-scene-investigator.net/crime-scene-contamination-issues.html>

³³⁴ ปราบกฏตามบทที่ 3, เรื่องกฎหมายของสหรัฐอเมริกา.

³³⁵ สัมภาษณ์ ยศพนธ์ นิตรุจิโรจน์, ผู้ช่วยคณบดี สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง,

ผู้บังคับบัญชา (ตำรวจชั้นผู้ใหญ่) และนักข่าว จะไม่นิยมเข้าไป หรือไม่มีวัฒนธรรมในการที่จะเข้าไปในพื้นที่เกิดเหตุเลย

ตามหลักการของโซนพื้นที่สถานที่เกิดเหตุ มีกล่าว ๆ 3 ชั้น ซึ่งของ FBI จะละเอียดกว่านี้แล้วแต่เคส แต่ขออธิบายในส่วนแบบ 3 โซน³³⁶ กล่าวคือ พื้นที่เกิดเหตุแบ่งเป็น 3 โซนใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

พื้นที่ชั้นที่ 3 ซึ่งเป็นชั้นในสุด ซึ่งมีศพ ผู้ที่มีสิทธิเข้าคือ ร้อยเวรเจ้าของคดี, พงส, พฐ, และแพทย์ ตามที่จำเป็นเท่านั้น

พื้นที่ชั้นที่ 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ชั้นนอกออกมา จากเขตที่ใช้สายกัน เรียกว่าพื้นที่สั่งการ (command post area) จุดนี้จะเป็นจุดที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่อยู่ เป็นระดับสากล และ

พื้นที่ชั้นที่ 1 ซึ่งเป็นพื้นที่ชั้นนอกสุด เป็นพื้นที่สำหรับนักข่าว อาสาสมัครกู้ภัย บางกรณีนักข่าวเข้าได้เต็มที่ คือชั้น ที่ 2 เพื่อสอบถามข้อมูลจากตำรวจชั้นผู้ใหญ่เท่านั้น

(คดีตัวอย่างที่ 2)

ภาพที่ 4.15³³⁷ ภาพตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้อง เข้ามาในห้องที่เกิดเหตุแทนที่จะปิดกั้นมวลชน

อธิบาย ภาพที่ 4.15 ในคลิปข่าว (ตามลิงก์) จะเห็นได้ว่า ตำรวจในภาพคือ คาบตำรวจ 2 คน และตำรวจสายตรวจในวงสี่เหลี่ยมตรงกลาง 1 คน ยืนเก้ ๆ กัง ๆ เหยียบย่ำที่เกิดเหตุไปทุกจุด และบุคคลเหล่านี้ทำละเมิดด้วยเช่นกัน

วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ที่มักถูกทำลายอีกกรณีหนึ่ง คือ วัตถุพยานฯ ที่ติดอยู่ตามลูกบิดประตู หน้าต่าง สวิตช์ไฟในห้อง สวิตช์พัดลม รีโมตเครื่องปรับอากาศ เหตุเพราะแม้ในขณะที่

เรื่อง พฤติกรรมของบุคคลคนในสังคมบริเวณโดยรอบ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อสถานที่เกิดเหตุเสียชีวิต เมืองเซี่ยเหมิน (Xiamen) สาธารณรัฐประชาชนจีน, (14 พฤศจิกายน 2564), อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก.

³³⁶ สันดี สุขวัจน์, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 24*.

³³⁷ Spring News 19, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 13*.

เกิดเหตุซึ่งผิวสัมผัสของวัตถุสิ่งของเหล่านี้จะถูกแตะต้องสัมผัสเสมอแม้กับคนร้าย เช่น คนร้ายจะเข้าห้องก็ต้องใช้มือจับลูกบิดประตู ซึ่งหากห้องที่เกิดเหตุมีหน้าต่างแล้วนั้น หน้าต่างและผ้าม่านมักจะถูกปิดเพื่อบดบังสายตาบุคคลภายนอกไม่ให้ได้เห็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วย ดังนั้น มักเกิดขึ้นอยู่เสมอว่า เมื่ออาสาสมัครกู้ภัยฯ นักข่าว ตำรวจ เข้าไปในห้องที่เกิดเหตุแล้ว ในระหว่างรอกอยบุคคล และกระบวนการต่าง ๆ ก็ไปเปิดไฟ เปิดหน้าต่าง จับลูกบิดประตู³³⁸ เดินวนไปมา เขยิบย่ำจับต้องวัตถุพยาน³³⁹ หรือการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีหน้าที่ปกป้องสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ปล่อยให้พลละเลยให้บุคคลต่าง ๆ เข้ามาในที่เกิดเหตุมากมายเกินจำนวน และเห็นการกระทำความผิดทั้งในทางอาญา มาตรา 150 ทวิวรรค 1 และ 2 ซึ่งได้ศึกษาไปแล้ว และการกระทำที่เป็นละเมิดต่อผู้ตาย และญาติผู้เสียหาย โดยไม่ห้ามปราม ไม่ออกคำสั่ง ไม่ปิดกั้น ย่อมถือว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้น ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ฯ ด้วยหรือไม่³⁴⁰ ส่วนหนึ่ง และเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีพฤติกรรมทำลายวัตถุพยานฯ ในที่เกิดเหตุอยู่ด้วย³⁴¹ ก็เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้เสียหายอีกกรณีหนึ่ง

นี้ ึ่ง ี่

โดยตนเองด้วยหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น ตำรวจชั้นผู้ใหญ่เข้าไปในที่เกิดเหตุฆาตกรรมที่เป็นการตายโดยผิดธรรมชาติ ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

(คดีตัวอย่างที่ 4)

ภาพที่ 4.16 ภาพนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ อย่างน้อย 3 คนเข้าไปในพื้นที่ ชั้นที่ 3³⁴²

³³⁸ ดังเช่นภาพที่ 4.4-4.5, ซึ่งอาสาสมัครกู้ภัยฯ จับ ค้ำ ลูกบิดประตู.

³³⁹ ดังเช่นภาพที่ 4.2, 4.3, 4.6, 4.12, 4.13.

³⁴⁰ ดังเช่นภาพที่ 4.2-4.6

³⁴¹ ดังเช่นภาพที่ 4.6, 4.15.

³⁴² Amarin TV News, “นิติกรสาว ผูกคอตับปริศนาข้างแก้อี เพื่อนเชื่อถูกฆ่าอำพราง,”

ภาพที่ 4.17 ภาพอีกมุมหนึ่งที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ

อธิบายภาพที่ 4.16-4.17 ภาพที่เห็นชัดว่านายตำรวจชั้นผู้ใหญ่เข้าไปในพื้นที่ชั้นในสุดในวันเกิดเหตุที่ยังมีการชันสูตรฯและเก็บรวบรวมวัตถุพยานจาก พิสูจน์หลักฐานตำรวจ (พฐ.) โดยจะเห็น ตำรวจ พฐ. อยู่ในพื้นที่ชั้นในด้วย

ภาพที่ 4.18³⁴³ ภาพชายไม่ทราบสังกัด แกะซองพลาสติกและเอา (ซองปิ่นที่เก็บได้ในที่เกิดเหตุ) ซึ่งวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ออกมาจับ ฎ เหน็บแขน ให้นักข่าวถ่ายภาพ ต่อหน้า ทุกฝ่าย

³⁴³ ข่าวช่อง 8, “ล่ามือฆ่าสาวนิติกร รัศคอกับแก้อี,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=NSoypO2cDnk>

ภาพที่ 4.19³⁴⁴ ภาพการให้สัมภาษณ์ และการจับวัตถุพยานที่มีสถานะเป็นของกลาง

อธิบาย ภาพที่ 4.18-4.19 ในวันเกิดเหตุ/ตำรวจ พฐ. พบของอาวุธปืนในที่เกิดเหตุ และเก็บใส่ถุงซิปล็อกพลาสติก แต่ตำรวจชายมุมขวาสุดของภาพที่ 26 (รูปสามเหลี่ยม) กลับนำวัตถุพยานออกจากมือของ พฐ. และ แกะของวัตถุพยานดังกล่าว ออกและนำออกมาเพื่อทดสอบใส่กับปืน โดยในคลิปนาฬิกาที่ 2.15 – 3.35 (ของเชิงอรรถที่ ภาพที่ 24) จะเห็นได้ว่าวัตถุพยานฯ ถูกนำออกมา และถูกหนีบไว้ที่ลิ้นแบริ์ด้านขวาของตำรวจคนดังกล่าว การกระทำเหล่านี้ หากมีวัตถุพยานทางชีวภาพติดอยู่ที่ซองปืนนั้น เช่น รอยนิ้วมือ หรือ DNA จะถูกปนเปื้อน และถูกทำให้เสียหาย ถูกทำลายจากการกระทำดังกล่าว เพียงเพื่อแสดงให้ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดู และเพื่อให้สื่อมวลชนถ่ายภาพทำข่าว การกระทำเหล่านี้ผิดหลักทั้งหมดที่ศึกษามาแล้ว คือ 1. การที่ ตำรวจ พฐ. ตรวจเก็บวัตถุพยานใส่ถุงซิปล็อกโดยที่ไม่มีการปิดผนึกด้วยสติ๊กเกอร์กระดาษ ลงชื่อ ลงข้อมูลกำกับ ฯลฯ และยอมให้บุคคลอื่นเปิดซอง หยิบวัตถุพยานออกมา และ 2. การที่บุคคลสัมผัสวัตถุพยานที่ตรวจเก็บมาแล้วผิดหลักการทั้งหมด โดยเฉพาะ หลัก ห่วงโซ่การครอบครองพยานวัตถุ (Chain of Custody ซึ่งกล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 และบทที่ 3 เรื่องระเบียบฯ ตำรวจของ USA.) คือ การครอบครองพยานวัตถุที่ถูกป้องกันจากการปนเปื้อน หรือเปลี่ยนแปลง จนกว่าจะได้มีการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ และส่งผลการตรวจไปยังศาล³⁴⁵ ทำให้วัตถุพยานนั้น หากเป็นวัตถุพยานสำคัญในคดี

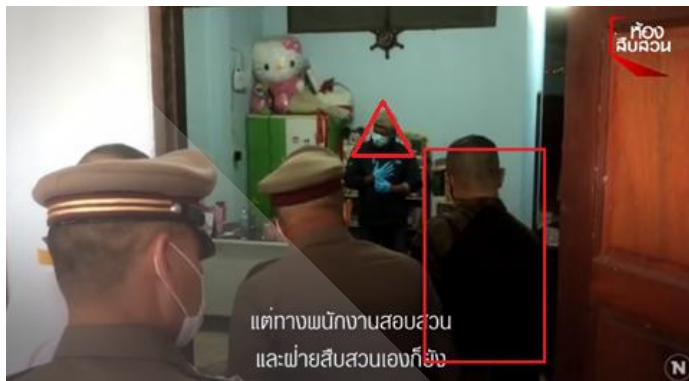
ในต่างประเทศจะถูกทนายความซึ่งมีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ซักค้าน ให้พยานขาดความน่าเชื่อถือได้อันเป็นหลักสากล ³⁴⁶ โดยเฉพาะมีคลิปหลักฐานดังภาพนี้ 3. การเข้าไปในที่เกิดเหตุเพียงใส่ถุงมือชุดเดิมที่ถือเข้าถอดออก ใส่ไว้ตามกระเป๋ากางเกง และหยิบเข้าหยิบออกหลายครั้ง ย่อมทำให้ถุงมือนั้นเป็นแหล่งของการปนเปื้อนที่จะส่งต่อไป เนื่องจากถุงมือชนิดใช้ครั้งเดียวแล้ว

³⁴⁴ Amarin TV 34, “ดับปริศนา! นิติกรสาวสวยศพถูกผูกกับเก้าอี้ญาติเชื่อถูกรัดคอ เค้นสอบ 3 ชายสนิท,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=Ao3Zr3Agp-Q>

³⁴⁵ Giannelli PC, Chain of Custody and the Handing of Real Evidence, Am Crime Law, p.527-69.

³⁴⁶ สันดี สุขวัจน์, อ่างแล้ว เชิงอรรถที่ 24.

ทิ้ง (Disposable) จะต้องเปลี่ยนทุกครั้งเมื่อสัมผัสหรือจับหรือเก็บตัวอย่างวัตถุพยาน³⁴⁷ ทั้งภาคสนามและในห้องปฏิบัติการ

(คดีตัวอย่างที่ 4)

ภาพ 4.20³⁴⁸ ภาพชายไม่ทราบสังกัดคนเดิม และผู้บังคับบัญชาระดับสูงเข้าที่เกิดเหตุอีกครั้ง อธิบาย ภาพที่ 4.20 นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่เข้าไปในพื้นที่กั้น ในวันเกิดเหตุ ที่ตำรวจ พฐ. กลับไปแล้ว จากในคลิปจะเห็นว่าเป็นการเข้าไปโดยเฉพาะอีกครั้งหนึ่งต่างวาระจากภาพที่ผ่าน ๆ มาโดยมีตำรวจได้บังคับบัญชาเปิดแนวกัน และเปิดกุญแจให้เข้าพื้นที่ในภาพนี้³⁴⁹ (จากคลิปในนาทีที่ 0.37-0.50) โดยจะเห็นว่าเป็นช่วงเวลาที่ไม่มีการ พฐ. อยู่แล้ว ชายที่จับจองปิ่น เข้าไปในที่เกิดเหตุ ชั้นในสุด และนำถุงมือชุดเดิมที่เก็บไปแล้วออกมาใส่อีกครั้ง ตามด้วยตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในกรอบสี่เหลี่ยม ที่เดินตามเข้าไป

โดยสรุป การกระทำเหล่านี้...

- ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ระดับรองผู้บังคับการขึ้นไป จนถึงพลตำรวจเอก โดยเฉพาะรอง ผบ.ตร. และ ผบ.ตร. ซึ่งตำรวจชั้นผู้ใหญ่และผู้ติดตามจะอาศัยอำนาจการสืบสวนสอบสวน มาตรา 18,19,และ244 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มักเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุฯ ทั้งมีผู้ติดตามในขณะมากมาย โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่ว่า การสืบสวนสอบสวน มาตรา 18,19, และ244 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การเข้าไปของกลุ่มบุคคลเหล่านี้มักไม่ค่อยเห็น การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ และในทางปฏิบัติก็ไม่จำเป็นที่คณะบุคคลเหล่านี้จะต้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุชั้นใน

³⁴⁷ บุญบา ฤกษ์อำนวยโชค, กระบวนการตรวจวิเคราะห์ดีเอ็นเอในห้องปฏิบัติการนิติพันธุศาสตร์จากหนังสือ วิทยาการก้าวหน้าด้านนิติพันธุศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: บริษัท บีคอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์ จำกัด, 2561), น. 39.

³⁴⁸ Nation TV 22, “มีคนทำให้ตาย!! พิรุณพิฆาต สาวนิติกรดับในบ้าน,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2564, จาก https://www.youtube.com/watch?v=fit-hn_gNK0

³⁴⁹ เพิ่งอ้าง.

- มีข้อพึงสังเกตว่า: แต่ละคน ในแต่ละครั้ง ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร จากญาติ ผู้มีส่วนได้เสียในคดีหรือไม่ หรือได้รับความยินยอมอย่างแท้จริงหรือไม่ ได้มีการชี้แจงหรือแจ้งให้ ญาติผู้มีส่วนได้เสียหรือเจ้าของพื้นที่ทราบถึงผลเสียการเข้าไปเหยียบย่ำหากยังมีพยานหลักฐานทาง นิติวิทยาศาสตร์หลงเหลืออยู่ หรือไม่ และ

- ในขณะเจ้าหน้าที่นั้น ไม่รู้เลยหรือว่าการเข้าไปเหยียบย่ำจำเป็นต้องบอย ๆ ซ้ำ ๆ ของ บุคคลมากมายเช่นนั้นจะทำลายวัตถุพยานที่หลงเหลืออยู่ และจะทำให้ไม่สามารถมาตรวจเก็บ ได้อีก

- การเข้าไปซ้ำหลายครั้งเป็นขณะเช่นนั้นเพื่ออะไร ทั้ง ๆ ที่บุคคลเหล่านี้ก็ไม่ใช่ พนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวน ไม่ใช่พนักงานสอบสวนที่เชี่ยวชาญเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับคดี และ

- การเข้าไปเช่นนั้นก่อให้เกิดประโยชน์อะไร ในคดีของพนักงานอัยการหรือผู้เสียหาย และ

- หากการเข้าไปเพื่อให้นักข่าวถ่ายภาพ ทำข่าว เพื่อให้ตนเองได้อยู่ในข่าว เข้าใน ความหมายว่า เป็นการกระทำโดยทุจริต ตามมาตรา 150 ทวิ วรรค 2 หรือไม่ เป็นต้น

6) ไทยมุง

หากเหตุ การเสียชีวิตเกิดขึ้นในเคหสถาน ไทยมุงมักจะยืนอยู่บริเวณทางเข้าอย่าง หนาแน่น อาจตีวงล้อมเข้ามาบริเวณประตูทางเข้าทั้งด้านนอก และด้านในบ้าง³⁵⁰ การทำลาย พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุของไทยมุงคือ มักสร้างรอยนิ้วมือ รอยพื้นรองเท้าของตน เพิ่มในที่เกิด เหตุเป็นส่วนใหญ่เท่านั้น

บางกรณีอาจเห็นไทยมุงบางคน ที่เข้าไปในห้องใกล้ศพผู้เสียหายเพื่อถ่ายรูปหรือคลิป วิดีโออยู่บ้าง ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

(คดีตัวอย่างที่ 2)

ภาพที่ 4.21 บุคคลต่าง ๆ ยืนเต็มพื้นที่ หากดูในคลิปข่าวจะเห็นคนในห้องเข้าออกไม่ต่ำกว่า 20 คน

³⁵⁰ อ้างแล้ว, ปรากฏตามภาพที่ 1.1, 1.3, 1.4 ใน บทที่ 1.(ครับที่ ตอนแรกเอากะเรียงภาพ ไม่อิงบทครับ)

อธิบาย ภาพที่ 4.21 ในห้องที่เกิดเหตุอีกมุมหนึ่ง จะเห็นได้ว่า มีไทยมุง 5 คน อาสาสมัครกู้ภัย ยืนล้อมศพอยู่ 4 คน อีก 2 คน ยืนข้างโต๊ะเครื่องแป้ง แสดงให้เห็นว่าเคลื่อนย้ายศพ จากหลังประตู มาทำยเตียง และมากลางห้อง มีบุคคลมากมายเหยียบย่ำเต็มพื้นที่ ในขณะที่ยังทำการ สืบสวนสอบสวน และชันสูตรยังไม่เสร็จสิ้น การกระทำแต่ละขั้นตอนทำให้วัตถุพยานตามพื้นถูก ทำลายทั้งหมด เป็นละเมิดโดยชัดเจน³⁵¹

สรุป การเข้าไปสถานที่เกิดเหตุของไทยมุง ไม่เคยสร้างประโยชน์ให้สถานที่เกิดเหตุไม่ว่ากรณีใด ๆ การเข้าไปเพียงเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของตนเท่านั้น ไทยมุงเหล่านี้จะยังเกิดขึ้นต่อไป หากไม่มีการเอาผิดจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และจะพึงกระบวนบังคับใช้กฎหมายจาก ตำรวจไม่น่าจะได้ผลสักเท่าใดนัก การดำเนินคดีกับไทยมุงที่เข้าไปในพื้นที่ชั้นในสถานที่เกิดเหตุ ต้องมาจากผู้เสียหายในทางคดี หรือญาติผู้เสียชีวิต หรือเจ้าของสถานที่นั่นเอง ดังจะได้กล่าวต่อไป

7) บุคคลต่าง ๆ ตั้งแต่ (3)-(6) ที่กล่าวไปทั้งหมดนั้น สามารถอ้างหลักสุจริต และหลักความยินยอมเพื่อให้พ้นความรับผิดใด ๆ ได้หรือไม่

ดังที่ได้ศึกษามาแล้วในบทที่ 2- 3. สามารถวิเคราะห์โดยสรุปอีกครั้งว่า ไม่สามารถอ้างได้ เนื่องจากเมื่อพิจารณาจากความหมายของ รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 25,32,33³⁵² และหลักสุจริต และความยินยอม ที่อธิบายไว้แล้วในบทที่ 2 แล้วกรณีหนึ่ง

ประกอบกับทฤษฎีหลักสุจริต และหลักความยินยอมที่ศึกษามาแล้วในบทที่ 2 กรณีหนึ่ง อีกกรณีหนึ่ง คือความยินยอมนั้น ผู้เสียหายต้องรู้ข้อเท็จจริงอยู่แล้วว่าจะเป็นการเสียหายแก่ตนอย่างแน่นอน แม้ว่าผลเสียหายจะเกิดขึ้นจริง³⁵³ ตนก็จะยอมรับผลเช่นนั้น

สามารถยกกรณีตัวอย่าง เปรียบเทียบจากคดีทางการแพทย์ที่ใช้วิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ มารักษาเกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกายของผู้ป่วย ซึ่งต้องได้รับความยินยอมจากผู้ป่วยด้วย แม้การกระทำ

³⁵¹ [Thairath TV](https://www.youtube.com/watch?v=tBA6-GGOG2Q) ช่อง 32 ตามตรงๆกับจอมขวัญ, “แม่เล็กราชภัฏฯ ปี 1 ขอสูติดี ไม่เชื่อ ลูกผูกคอตาย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=tBA6-GGOG2Q>

³⁵² มาตรา 32 บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว
“การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูล ส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ”

มาตรา 33 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน
“การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถาน หรือที่โรฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

³⁵³ สุขุม สุภนิษฐ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: สนพ.นิติบรรณการ, 2548), น. 38-39.

ต่าง ๆ ของแพทย์ จะเป็นการกระทำเพื่อการรักษาอาการ ชีวิต อวัยวะต่าง ๆ ของผู้ป่วยด้วยเจตนาดี และตามหลักวิชาที่ได้เรียนและฝึกปฏิบัติมาอย่างเข้มข้นที่สุด อันถือว่าเป็นวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์ก็ตาม แต่ในที่สุดก่อนปี พ.ศ. 2536 ก็ได้เริ่มมีการเรียกร้องให้แพทย์ต้องได้รับความยินยอมอันบริสุทธิ์³⁵⁴ จากผู้ป่วยก่อนทำการตรวจร่างกายบางประเภท การรักษาทั้งด้านยาเคมี โดยเฉพาะด้านหัตถการทางการแพทย์ ให้เป็นไปตามหลักสากล จนกระทั่งมีการบังคับใช้หลักได้รับความยินยอมจากผู้ป่วย โดยเป็นเอกสารให้ความยินยอม ในโรงพยาบาลทุกแห่งทั่วประเทศในปัจจุบัน เป็นต้น

ความยินยอมอันบริสุทธิ์ หมายความว่า การที่ผู้ป่วยจะต้องได้รู้โดยแจ้งชัดถึงผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับตนเอง นอกจากนั้นที่ผู้ป่วยให้โดยปราศจากการหลอกลวง ชูเชิญ ช่มชู้ หรือวิธีการอันมิชอบด้วยประการอื่น เมื่อพิจารณาจากความยินยอมที่ผู้ป่วยให้แก่แพทย์ในการรักษาพยาบาลนั้น ผู้ป่วยจะต้องเข้าใจถึงรายละเอียดในการรักษาพยาบาล ว่ามีวิธีการรักษาพยาบาลอย่างไรบ้าง ผลดีและอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการรักษามีอยู่แค่ไหนอย่างไร รวมถึงการชี้แจงของแพทย์ให้ผู้ป่วยได้ทราบถึงวิธีการรักษาด้วยวิธีการอื่น ๆ ในกรณีการรักษาที่อาจทำได้หลายวิธี ซึ่งหากผู้ป่วยไม่รู้สาระสำคัญของการกระทำของแพทย์ที่กระทำต่อตน ย่อมมีผลให้สัญญาการรักษาเป็นโมฆะตามมาตรา 156 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของแพทย์เป็นโมฆียะ ตามมาตรา 157 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และสัญญาการรักษาพยาบาลเกิดขึ้นเพราะกลฉ้อฉลเป็นโมฆียะ ตามมาตรา 159 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งผู้ป่วยมีสิทธิบอกล้างนิติกรรมอันเป็นโมฆียะนั้นได้ที่สำคัญแพทย์และโรงพยาบาลไม่อาจฟื้นความรับผิดชอบทางละเมิด หากความยินยอมของผู้ป่วยและแพทย์นั้น ไม่ใช่ความยินยอมอันบริสุทธิ์ และกระทบถึงสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของผู้ป่วยนั้นแล้ว เพราะการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการกระทำที่แพทย์ไม่มีสิทธิ หรือไม่มีอำนาจ อันเป็นองค์ประกอบ “โดยผิดกฎหมาย” ในทางละเมิด³⁵⁵

อย่างไรก็ตามผู้ให้ความยินยอมในเรื่องที่มีรายละเอียดซับซ้อน กฎหมายบัญญัติให้ความยินยอมนั้นต้องมาจากผู้บรรลุนิติภาวะแล้วหรือถือว่าเป็นบรรลุนิติภาวะเท่านั้น โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเอกสารสิทธิ หรือที่เกี่ยวข้อง หรืออาจจะเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีในชั้นศาล เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 56 วรรคหนึ่ง ที่ผู้ไร้ความสามารถ (ผู้เยาว์) ต้องมีผู้แทนโดยชอบธรรมให้ความยินยอมในการดำเนินคดีในชั้นศาล³⁵⁶ ดังนั้นความยินยอมที่จะให้เข้า

³⁵⁴ สุรัชย์ ศักดาพลชัย, “ความรับผิดชอบในทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพ : เวชกรรม,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), น. 70.

³⁵⁵ เพิ่งอ้าง.

³⁵⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 629/2515 (ประชุมใหญ่).

เคสสถานที่มีการตายเกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับคดีความในชั้นศาล รวมทั้งการอธิบายเชิงสถิติต่าง ๆ เพื่อขอเข้าเคสสถานที่เป็นเรื่องของกระบวนการทางกฎหมาย ความยินยอมจึงควรเป็นความยินยอมที่ไม่ได้มาจากผู้เยาว์

ย้อนกลับมาประเด็นสถานที่เกิดเหตุ ทางปฏิบัติที่เกิดขึ้น ไม่เคยมีผู้ใด ทั้งจากหน่วยงานของรัฐ หรือ ของเอกชน ที่แจ้งผู้เสียหายให้ทราบว่า การเข้าไปในที่เกิดเหตุของตนหรือของกลุ่มบุคคลใดจะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือความเสี่ยงในความเสี่ยงในทางคดี จากการเข้าไปของบุคคลต่าง ๆ นั้นจะทำให้อย่างน้อย สภาพแวดล้อมในที่เกิดเหตุในส่วนของรอยเท้า ลายพื้นรองเท้า บนพื้น จะต้องถูกปนเปื้อน ถูกเพิ่มเติม และหากมีรอยเท้าหรือรองเท้าของคนร้าย รอยนั้นจะต้องถูกเหยียบย่ำ และถูกทำลายไปทั้งหมด หรือแต่บางส่วนแล้วแต่กรณี ว่าถูกเหยียบย่ำซ้ำลงไป ในจุดใดบ้าง เช่นนี้เป็นต้น กับทั้งความยินยอมนั้นเป็นเรื่องเฉพาะตัว หากผู้ยินยอมแก่บุคคลหนึ่งแล้วจะถือว่ายินยอมไปถึงทุกคน ทุกกลุ่ม

ดังนั้น เมื่อปรับแก้กรณี ย่อมที่จะเห็นได้ว่า การยินยอมหากจะมีในการที่จะถือว่า ยินยอมโดยปริยายให้เข้าพื้นที่เกิดเหตุฯ นั้น³⁵⁷ ย่อมล้วนแต่เกิดขึ้นด้วยความไม่รู้ข้อเท็จจริงด้านความเสียหายอันเป็นหลักสำคัญนั้น ไม่สามารถนำมาอ้างได้ ทั้งการยินยอมในลักษณะนี้ย่อมเป็นความยินยอมที่ขัดต่อทั้ง พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรมฯ มาตรา 9 และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ทวิ ที่เป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยอยู่ในตัวอีกกรณีหนึ่งด้วย เนื่องจากการยินยอมให้เข้าที่เกิดเหตุฯ แม้จะรู้ว่าทำให้พยานหลักฐานต่าง ๆ ต้องเสียหายไปนั้น นอกจากจะทำให้คดีแพ่งของตนต้องเสียหายแล้ว ยังทำให้คดีอาญาที่รัฐ และสังคมเป็นผู้เสียหายนั้น ได้รับความเสียหายอีกด้วย จึงไม่อาจกระทำได้

ดังจะเห็นได้ว่าในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยเน้นย้ำอย่างที่สุดไปที่การเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุโดยละเมิดฯ อันเนื่องมาจาก เส้นผม นั้นสามารถบอกได้ว่า เจ้าของสูบบุหรี่จัดหรือไม่ โคนววงยา เช่น สารหนู (Arsenic) หรือไม่ หรือโคนววงยามาแล้วนานเท่าไร ซึ่งสามารถระบุได้เช่น มีสารหนูอยู่ในเส้นผม 6 เซนติเมตร แสดงว่าถูกวางยาโดยสารหนูมาแล้วกว่า 6 เดือน เนื่องจากผมมนุษย์โดยปกติจะยาว 1 ซม./เดือน และสามารถตรวจสอบสารต่าง ๆ ว่าเสียชีวิตจากสาเหตุสารพิษ หรือใช้ยาเสพติด ฯลฯ ได้³⁵⁸ รอยนิ้วมือไม่เปลี่ยนแปลงตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่ซ้ำกัน³⁵⁹ และหากไม่ใช่ฝ่า

³⁵⁷ ที่กล่าวเช่นนี้เนื่องจาก มีหลายกรณี เป็นการอาศัยสถานการณ์เข้าไปในที่เกิดเหตุโดยไม่ได้รับอนุญาตจากบุคคลใด.

³⁵⁸ พรทิพย์ โรจนสุนันท์, คุณหญิง, ไขคดีตั้งเบี่ยงหลังศพ, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ส.เอเชียเพลส (1989) จำกัด, 2545), น. 48-49.

³⁵⁹ สันดี สุขวัจน์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 24.

แฝดที่เกิดไข่ใบเดียวกัน³⁶⁰ จะมีเปอร์เซ็นต์การซ้ำกันได้แค่ 1 ในพันล้านคน³⁶¹ (ณ มีนาคม 2020 คาดการณ์ว่าประชากรที่ยังอาศัยอยู่ในโลกมีประมาณ 7.8 พันล้านคน³⁶²)

อีกทั้ง รอยเท้า รอยนิ้วมือ โดยเฉพาะรอยเท้า นั้นเปรียบเสมือนรอยนิ้วมือที่ระบุตัวตนได้ว่าเป็นของใคร รอยบนฝ่าเท้าโดยมาก DNA บนเท้าติดบนพื้น ได้ง่ายกว่า รอยนิ้วมือที่จับสิ่งของ เนื่องจากเท้ารับน้ำหนักของลำตัวทั้งหมดอย่างน้อยคนที่ผอมร่างกายบอบบาง ก็มีน้ำหนักน้อยที่สุดคือ 35 กิโลกรัมในผู้ใหญ่ น้ำหนักขนาดนี้ เวลาออกไปทุกก้าว ทำให้เกิดการบดอัด เสียดสี ซึ่งเท้ามีน้ำมัน เหงื่อ ไคร ผิวหนังกำพร้าที่พร้อมหลั่งคร่อน ฯลฯ ต่าง ๆ มากกว่ามือ

ก็อปกับในส่วนของร่องเท้า นั้น มักบอกถึงสถานะบางอย่างของผู้ใส่ บางครั้งบอกสถานะทางสังคม เพศ และจำกัดชี้เป้าผู้ที่เป็นคนที่เกี่ยวข้องกับที่เกิดเหตุ ทั้งนี้คนทั่วไปหากจะทำลายพยานหลักฐานก็มักจะทิ้งทำลาย มิด ปีน ถูงมือ เสื้อผ้า รถ ยาเสพติด ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่มักจะไม่ทิ้งร่องเท้าที่ใส่อยู่ (หากไม่ใช่ขนาดกรที่เป็มืออาชีพ)

ดังนั้นลายพื้นร่องเท้าในที่เกิดเหตุจึงสำคัญที่สุด และถูกทำลาย ทำให้เสียหาย โดยละเมิดมากที่สุด เปรียบเสมือน ปีน มิด กระเป๋า กระสุนปืน โทรศัพท์ แท็บเล็ต โน้ตบุ๊ก หมวกของคนร้าย หรือ อสูริ ฯลฯ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการตาย ที่ทำตก หรือทิ้งไว้ในที่เกิดเหตุ แม้สิ่งนั้นจะไม่ได้นำมาใช้กระทำความผิด แต่เป็นของที่ทำให้สืบถึงตัวรู้ข้อมูลของคนผิด หรือบริสุทธิ์

สรุป ทั้งนี้แม้บุคคลได้รับความยินยอมให้เข้าเคสสถานซึ่งมีการตายโดยผิดธรรมชาติเกิดขึ้นนั้น ได้รับความยินยอมอันบริสุทธิ์แล้วหากกระทำละเมิดให้เกิดขึ้น ก็ยังต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในละเมิดที่ได้กระทำนั้นแล้วแต่กรณี

8) - 9) พฤติกรรมของคนในสังคม และกฎหมายต่างประเทศ

ดังที่ได้ศึกษามาแล้วในบทที่ 3. ในต่างประเทศ ยกตัวอย่าง เครือรัฐออสเตรเลีย (Australia) รัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) ซึ่งเป็นประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ ที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ เป็นประชาธิปไตยระบอบกษัตริย์ และได้รับอิทธิพลดั้งเดิมจากระบบกฎหมาย Common law อันมาจากจารีตประเพณีและคำพิพากษาของศาลสูง แต่เครือรัฐออสเตรเลียมีการพัฒนาโดยมาให้ความสำคัญกับกฎหมายที่ตราขึ้น โดยรัฐสภาเป็นสำคัญ

³⁶⁰ พรทิพย์ โรจนสุนันท์, *อ้าวแล้ว เจริญรอกที่* 57, น. 68-69.

³⁶¹ วิชัย บุญแสงและคณะ, *ลายพิมพ์ดีเอ็นเอ...จากสารพันธุกรรมสู่เทคโนโลยีพิสูจน์บุคคล*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ สนง.พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2545), น. 96.

³⁶² Wikipedia, "จำนวนประชากรในโลกปัจจุบัน," สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2564, จาก https://en.wikipedia.org/wiki/World_population

และหากมีปัญหาคัดแย้งกันระหว่างกฎหมายจารีตประเพณีกับกฎหมายที่ตราขึ้นจากรัฐสภา จะถือตามกฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐสภา ที่ตราขึ้นโดยชอบตามรัฐธรรมนูญ³⁶³

รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย นั้น เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้น การกำหนดว่าพื้นที่ใดเป็นที่เกิดเหตุ และการเข้าพื้นที่เกิดเหตุซึ่งเป็นเคสสถานของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมีกฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในขั้นตอน และวิธีการ รวมถึงการขออนุญาตผู้ครอบครองพื้นที่ สิทธิของผู้ครอบครองพื้นที่ กับทั้งบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน หรือมุ่งนอกพื้นที่เกิดเหตุอันเป็นที่สาธารณะไว้อย่างชัดเจนซึ่งมีประเด็นเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ศึกษาอยู่ดังต่อไปนี้

เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจกำหนดพื้นที่ใดเป็นสถานที่เกิดเหตุในสถานที่ใด ๆ ก็ได้ตามความเหมาะสม และตามสมควรแก่สถานการณ์ได้³⁶⁴ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจที่กำหนดสถานที่เกิดเหตุนั้น จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบว่าสถานที่นั้น เป็นสถานที่เกิดเหตุตามสมควรแก่กรณี³⁶⁵ ทั้งนี้การกำหนดที่เกิดเหตุนั้น ไม่สามารถกำหนดสถานที่เกิดเหตุเดียวกันมากกว่า 24 ชั่วโมง ในหนึ่งครั้งได้ และโดยทั่วไปสามารถกำหนดปิดกั้นที่เกิดเหตุได้เพียงครั้งเดียว เว้นแต่จะมีการออก “หมายกำหนดสถานที่เกิดเหตุเป็นเอกสาร” ([Crime Scene Warrant](#)) จึงจะสามารถกำหนด และปิดกั้นเกินกว่า 24 ชั่วโมงได้ในครั้งต่อไป³⁶⁶

แม้เจ้าหน้าที่ตำรวจก่อนจะเข้าไปในที่เกิดเหตุ จะต้องแจ้งขออนุญาตผู้ครอบครองสถานที่นั้นก่อน และเจ้าของสถานที่หรือผู้ครอบครองสถานที่ มีสิทธิที่จะ...³⁶⁷

1. สอบถามถึงอำนาจหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่ซึ่งมายังจุดเกิดเหตุได้ และ

³⁶³ พงศวัฒน์ บุญญาพิทักษ์ และคณะ, “บทความเกี่ยวกับการฝึกอบรมหลักสูตร การบริหารจัดการ เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ณ มหาวิทยาลัยนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย สำนักการต่างประเทศ ศาลยุติธรรม,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2564, จาก <https://oia.coj.go.th> > get > filePDF

³⁶⁴ New South Wales Consolidated Acts, “Law Enforcement (Powers and Responsibilities) ACT 2002 section 91 (1)–(3),” Retrieved June 1, 2021, http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s91.html

³⁶⁵ *Ibid.*

³⁶⁶ *Ibid.*

³⁶⁷ 95 (4) The occupier of premises may consent to the exercise of crime scene powers on the premises only if the occupier is, before giving consent, informed by a police officer of the following--

- (a) the crime scene powers proposed to be exercised on the premises,
- (b) the reasons for exercising those powers,
- (c) the right of the occupier to refuse consent.

http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s95.html

2. สอบถามถึงเหตุผลในการใช้อำนาจต่าง ๆ ในการกำหนดที่เกิดเหตุเหล่านั้นได้ และ
 3. เจ้าของสถานที่ที่มีสิทธิปฏิเสธไม่ยินยอมให้บุคคลที่ไม่สมควรเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุได้และบทบัญญัติในส่วนนี้ไม่จำกัดอำนาจการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากผู้ครอบครองนั้นให้ความยินยอม โดยความยินยอมดังกล่าวต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรเท่าที่เป็นไปได้ ตามสมควรแก่กรณี³⁶⁸

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปถึงที่เกิดเหตุแล้ว มีอำนาจที่จะ³⁶⁹

1. ออกคำสั่งบุคคลใด ๆ ไม่ให้เข้าไปในที่เกิดเหตุ และ
2. ป้องกันไม่ให้บุคคลเข้าไปในที่เกิดเหตุ และ
3. ป้องกันไม่ให้บุคคลนำหลักฐานออกหรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ หรือสิ่งใด ๆ ในสถานที่เกิดเหตุและเพื่อจุดประสงค์นั้นให้มีอำนาจจำกุมและตรวจค้นหาบุคคลนั้นได้ด้วย

เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจปกป้องสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุได้³⁷⁰ หากบุคคลใดไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามแนวทางในการกำหนดสถานที่เกิดเหตุ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งกำหนดโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งออกคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายในที่เกิดเหตุ นั้น มีโทษปรับสูงสุด 10 หน่วยโทษ³⁷¹ (1 หน่วยโทษ = 110 AUD และ 1 AUD ณ วันที่ 13 พฤศจิกายน 2554 เท่ากับ 24.03 บาท ฉะนั้นค่าปรับนี้จึง = 26,435.68 บาท)³⁷²

³⁶⁸ 95 (3) Nothing in this Part prevents a police officer who is lawfully on premises from exercising a crime scene power or doing any other thing, if the occupier of the premises consents. Any such consent must, as far as is reasonably practicable, be in writing.

³⁶⁹ 95 (1) A police officer may, in accordance with this Part and any relevant crime scene warrant, exercise the following functions at, or in relation to, a crime scene established under this Part--

(a) direct a person to leave the crime scene or remove a vehicle, vessel or aircraft from the crime scene,

(c) direct a person not to enter the crime scene,

(d) prevent a person from entering the crime scene,

(e) prevent a person from removing evidence from or otherwise interfering with the crime scene or anything in it and, for that purpose, detain and search the person

³⁷⁰ 95 (2) (b), a power to guard the thing in or on the crime scene. Op.cit.

³⁷¹ 96 Obstruction or hindrance of person executing crime scene warrant

(1) A person must not, without reasonable excuse, obstruct or hinder a person executing a crime scene warrant.: Maximum penalty--100 penalty units or imprisonment for 2 years, or both.

หากมีการรวมกลุ่ม รวมตัว ของบุคคลในพื้นที่เป้าหมายของการอนุญาต เจ้าหน้าที่อาจสั่งให้บุคคลเหล่านั้นหรือให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง แยกย้ายกันไปในพื้นที่ก็ได้³⁷³ โดยเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งวัตถุประสงค์ในการนั้น เพื่อป้องกันหรือควบคุมความวุ่นวายให้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รับคำสั่งนั้นทราบด้วย โดยเพียงแจ้งเตือนด้วยคำพูด³⁷⁴ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่จำเป็นต้องกล่าว หรืออธิบายซ้ำในคำเตือนดังกล่าว ต่อทุก ๆ คนในกลุ่ม³⁷⁵ หากบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามการแจ้งเตือน เช่นว่านั้น โดยไม่มีข้อแก้ตัวที่สมเหตุสมผล จะมีโทษปรับสูงสุด 50 หน่วยโทษ (Penalty Units)³⁷⁶ โดย 1 หน่วยโทษปัจจุบันประมาณ 110 AUD³⁷⁷ (จึงเท่ากับ 132,178.38 บาท คำถาม ณ วันที่ 13 พฤศจิกายน 2564) โดยอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสุดแห่งชาติ (NMU) โดยยังไม่ได้หักภาษี ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2553 อยู่ที่ 20.33 AUD ต่อชั่วโมง (488.58 บาท) หรือ 772.60 AUD ต่อสัปดาห์³⁷⁸ (18,567.46 บาท)

(2) A person must not, without reasonable excuse, fail or refuse to comply with a requirement made or direction given by a police officer pursuant to the exercise of crime scene powers at a crime scene. : Maximum penalty--10 penalty units.

³⁷² อ่างนิยาม ค่าเงิน วันและการคำนวณแล้ว, บทที่ 3, กฎหมายเครือรัฐออสเตรเลีย.

³⁷³ Section 87 MA : Power to disperse groups

(1) If a group of persons are assembled within an area that is the target of an authorisation, a police officer may give a direction to those persons, or to any of them, to disperse immediately.

http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s87ma.html

³⁷⁴ 87MA (2) For the purpose of complying with Part 15, the police officer giving the direction must inform the person or persons to whom the direction is given that the direction is given for the purpose of preventing or controlling a public disorder.

(5) A direction under this section is to be given orally and, if given to a group of persons, is to be given in such a manner as is likely to be audible to all persons in that group, or to as many of them as practicable.

³⁷⁵ 87MA (6) If a direction under this section is given to a group of persons, it is not necessary for the police officer to repeat the direction, or to repeat the information and warning required to be given under Part 15, to each person in the group.

³⁷⁶ 87MA (4) A person must not, without reasonable excuse, refuse or fail to comply with a direction given in accordance with this section. : Maximum penalty--50 penalty units.

³⁷⁷ Fines - Judicial Commission of NSW, Fines [6-100] Generally, <https://www.judcom.nsw.gov.au/publications/benchbks/sentencing/fines.html>

³⁷⁸ The National Minimum Wage (NMU), As of 1 July 2021 the National Minimum Wage is \$20.33 per hour or \$772.60 per week. 13 November 2021, From <https://www.fairwork.gov.au/pay/minimum-wages>

การขัดขวางเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีหมายกำหนดที่เกิดเหตุ (crime scene warrant) โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร มีอัตราโทษสูงสุด 100 หน่วยโทษ (100 penalty unit หรือ 264,356.76 บาท) หรือจำคุก 2 ปี หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

โดยสรุป ข้อสำคัญ คือ การเข้าไปในที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศไทย (ที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน) ยังไม่มีกฎหมายกำหนดแบบแผน และความชัดเจนไว้เพื่อป้องกันสถานที่เกิดเหตุในลักษณะต่าง ๆ³⁷⁹ ยังไม่มีการกำหนดให้อำนาจโดยเฉพาะแก่เจ้าหน้าที่เป็นการเฉพาะเรื่อง เพื่อที่ออกคำสั่งใด ๆ ในสถานที่เกิดเหตุ และยังไม่มียกกฎหมายระบุให้บุคคลใด แม้แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้ครอบครองสถานที่ซึ่งเป็นเคสสถาน กับทั้งยังไม่มียกกฎหมายใดระบุถึงสิทธิความสามารถในการต่าง ๆ อย่างชัดเจน เพื่อสอบถาม อนุญาต หรือเพื่อปฏิเสธ บุคคลที่ไม่สมควรเข้าที่เกิดเหตุ จึงยังทำให้บุคคลต่าง ๆ ยังคงเข้าไปทำละเมิดแก่ผู้เสียหายในสถานที่เกิดเหตุอันเป็นเคสสถานยังคงมีต่อไป

อนึ่ง มีผู้อธิบายสถานการณ์ที่สามารถนำมาอธิบายถึงทางปฏิบัติ และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในต่างประเทศที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

ดร.ยศพนธ์ นิธิรุจิโรจน์ : “เมืองเซี่ยเหมิน (厦门市 - Xiamen) สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อเกิดคดีการตายแม่ในที่สาธารณะ (ในมหาวิทยาลัย) แม้จะปรากฏว่ามีศพนักศึกษาหญิงนอนคว่ำหน้าอยู่บริเวณข้างอาคารหอพัก มีเลือดออกตรงพื้นที่คว่ำหน้าอยู่ น่าจะเป็นการฆ่าตัวตายด้วยการกระโดดตึก แต่ก็มีการปิดแถบกันสีเหลือง (Police line) รอบศพแล้ว มีเอาผ้ามาคลุมศพ

แต่เพียงครู่เดียวก็มีเจ้าหน้าที่ตำรวจมา ซึ่งมากัน 2 คน และ ยืนคุมอยู่ข้างนอกแนวกัน อาจจะรอหน่วยอื่นอย่างไรไม่ทราบ แต่ไม่มีตำรวจชั้นผู้ใหญ่มา และตำรวจที่มาก็ไม่ใช่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ไม่มีนักข่าวและอาสาสมัครกู้ภัย ไม่มีใครเข้าไปในแถบกันสีเหลือง (Police line) มีคนบางกลุ่มจับกลุ่มคุยกันอยู่ห่าง ๆ บางคนมีการแอบถ่ายรูปบ้าง แต่ก็เป็นการถ่ายในระยะไกล น่าจะไม่เห็นรายละเอียดอะไรมาก ผมคิดว่าคนจีนมีวัฒนธรรมที่ไม่ค่อยชอบสนใจเรื่องของคนอื่นมากนัก จึงไม่ค่อยมีคนสนใจศพมากเท่าไรเท่าที่อาจารย์เห็นตามเมืองต่าง ๆ ที่เคยไปมา ตำรวจจะไม่พกปืนและประชาชนก็เคารพกฎหมาย อาจเป็นเพราะส่วนหนึ่ง มีกล้องวงจรปิดมากตามจุดต่าง ๆ โดยเฉพาะเมืองเซี่ยเหมิน (Xiamen) ที่อาจารย์เคยอยู่ มีทั่วทุกจุด จะไม่มีการนำภาพมาลงในลักษณะ

³⁷⁹ สัมภาษณ์ ประรณา พานทอง นักวิทยาศาสตร์ (สบ.3) พิสูจน์หลักฐานจังหวัดนครสวรรค์, บทสัมภาษณ์เรื่อง ปัญหาทางปฏิบัติในการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์, (เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2564) และนิลรัตน์ นาคสุวรรณ นักวิทยาศาสตร์ (สบ.3) กลุ่มมาตรฐาน สถานฝึกอบรมและวิจัยการพิสูจน์หลักฐานตำรวจ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง (เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2564), อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ข.

นั้นเลย ส่วนข่าวที่เป็นในลักษณะของสื่อโซเชียลอื่น ๆ ก็ไม่มีการลงภาพลักษณะที่กล่าวเช่นกัน (ยศพนธ์ นิติรัฐจิโรจน์, บทสัมภาษณ์เรื่อง พฤติกรรมของบุคคลคนในสังคมบริเวณโดยรอบ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อสถานที่เกิดการเสียชีวิต เมืองเซี่ยเหมิน (厦门市 - Xiamen) สาธารณรัฐประชาชนจีน (China), อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ข.)”

พันตำรวจเอก ดร.ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ: “การกระทำไทยมุง เกิดขึ้นตลอดเวลาไม่ว่าที่ใด รวมถึงประเทศจีน ก็มีให้เห็นบ้าง แต่เนื่องจากเหตุการณ์อาชญากรรมในประเทศจีนค่อนข้างต่ำ เช่น ฆ่าคนตาย ในแต่ละปีก็ต่ำมาก แล่หลักหน่วย จึงเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ในลักษณะไทยมุงน้อย อย่างไรก็ตาม ตำรวจจีน มีกฎระเบียบการปฏิบัติหน้าที่และจิตวิญญาณ ที่จะต้องปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ดังนั้น ภาพตำรวจค่อนข้างดี ประชาชนเคารพเชื่อฟังตำรวจ

สำหรับตำรวจจีน มีการใช้กล้องวงจรปิดเกือบจะทั่วไป ดังนั้น ประชาชนย่อมเกรงกลัวที่จะทำผิดกฎระเบียบ และตำรวจเอง ก็มีกล้องติดที่บ่าเกือบทุกคน ดังนั้น การที่ประชาชนจะกลัวการกระทำผิด และมีหลักฐานปรากฏชัดเจนทั้งภาพ และเสียง จึงเป็นเรื่องปกติ

จำนวนตำรวจจีนมีไม่มากนัก แต่ตำรวจจีนจะใช้การจ้าง แบบผู้ช่วยตำรวจ เช่น ที่มณฑลยูนนาน (云南 - Yunnan) นี้ มีตำรวจ 80,000 คน แต่มี ผู้ช่วยตำรวจ ประมาณ 80,000 คนเช่นกัน การปฏิบัติหน้าที่ จึงไม่จำเป็นต้องมีคู่มือ หรืออะไรทำนองนั้นแต่สำหรับประเทศไทย ยังมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยภาคเอกชนเข้ามาช่วย เพราะตำรวจและผู้ช่วยตำรวจ ที่ทำหน้าที่ พนักงานสอบสวน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน มีน้อยมาก ไม่เพียงพอ แต่ตำรวจส่วนใหญ่ มีหน้าที่เป็นสายตรวจ และสายจราจร ไม่ได้เข้ามาช่วยงานด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้น ถ้ากำหนดหน้าที่ให้ตำรวจสายปราบปราม จะต้องช่วยเหลือ ตามคำสั่ง พนักงานสอบสวนก็อาจจะแก้ไขปัญหาได้

ปัญหาเรื่องการรักษาสถานที่เกิดเหตุนี้ เป็นปัญหาใหญ่มาก เพราะตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คนที่จะรวบรวมพยานหลักฐานได้ คือ พนักงานสอบสวนเพียงผู้เดียว และในท้องที่สถานีตำรวจ อาจจะมีหลาย ๆ เหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ทำให้พนักงานสอบสวนที่มีประมาณ 10,000 คน ทั่วประเทศ ไม่เพียงพอ ต้องเข้าเวรวันละ 1 คน หรือผลัดละ คน ทำให้การไปตรวจสถานที่เกิด อาจจะมีการล่าช้าไปบ้าง การมีกฎหมาย ห้ามบุคคลเข้าไปสถานที่เกิดเหตุ อาจจะช่วยเหลือได้บ้าง แต่การบังคับใช้จริง อาจจะต้องเป็นการบริหารจัดการภายในสถานีตำรวจ เช่น การกำหนดให้สายตรวจจะต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุ ฯลฯ เป็นต้น”³⁸⁰

³⁸⁰ ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง สำนักงานกงสุล (ฝ่ายตำรวจ), บทสัมภาษณ์เรื่อง : ปัญหาทางปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุการณ์เสียชีวิต ในประเทศจีน และสหรัฐอเมริกา เปรียบเทียบกับประเทศไทย, (เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2564), อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ข.

4.2 วิเคราะห์ปัญหาในการเริ่มต้นคดีและภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof)

4.2.1 ทิศทางการเริ่มต้นคดีในคดีแพ่งสามัญ หรือ คดีมโนสาเร่

ปัญหาที่ทุกคนจะต้องพบเจอหลังจากเตรียมพยานหลักฐานในการที่จะฟ้องร้องคดีด้วยตนเองต่อมาก็ คือ การจ้างทนายความที่มีราคาตั้งแต่ 25,000 ขึ้นไปเป็นขั้นต่ำในการฟ้องร้องคดีแพ่ง ค่าเดินทาง แต่ละนัดเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน การติดต่อพยานที่จะขึ้นให้การ และแต่ละนัดที่จะต้องดำเนินการในศาล ค่าธรรมเนียมศาลที่คิดอัตราร้อยละ 2% ของจำนวนทุนทรัพย์หรือค่าเสียหายที่เรียกร้อง ซึ่งคดีแพ่งสามัญปกติจะประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ ที่เข้มข้นมากมาย มีการชิงดีชิงเด่น โดยศาลจะวางตัวเป็นกลาง ค่อนข้างจะเคร่งครัด เป็นเหตุให้ทนายความก็เรียกค่าดำเนินคดีในอัตราที่ค่อนข้างสูงไปตามกระบวนการ ทุนทรัพย์ ความยากง่าย ยังมีทนายความส่วนหนึ่งที่กำหนดค่าว่าความตามจำนวนที่เรียกค่าเสียหายอยู่ด้วย ดังนั้นเป็นอุปสรรคที่ชาวบ้านทั่วไปที่พอจะหาเข้ากินค่าหรือมีรายได้ไปกว่านั้นไม่มาก เลือกที่จะไม่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในทางแพ่งแต่วิทยานิพนธ์เล่มนี้เน้นไปที่บุคคลทั่วไปในกลุ่มดังกล่าวเป็นหลัก ที่จะสามารถใช้ประโยชน์แห่งกระบวนการในอันที่สามารถเข้าใจ ป้องกันได้ เตรียมพยานหลักฐานและแนวทางในการยื่นฟ้องคดีแพ่งได้ด้วยตนเองเป็นหลักด้วยเช่นกัน และนั่นก็คือ คดีมโนสาเร่³⁸¹

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เน้นถึงจริงดังกล่าว และมุ่งให้แก้ปัญหาด้วยการดำเนินคดีไปที่ “คดีมโนสาเร่” ซึ่งมีค่าขึ้นศาลสูงสุดไม่เกิน 1,000 บาท (โดยทั่วไป 200 บาท) สะดวกรวดเร็ว และศาลไม่เน้นกระบวนการที่เคร่งครัดแบบคดีแพ่งสามัญ ประชาชนหาเข้ากินค่าสามารถดำเนินคดีด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องจ้างทนายความ กระบวนการต่าง ๆ หากผิดพลาดจะมีผู้พิพากษาคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ แตกต่างจากคดีแพ่งโดยทั่วไป ดังจะได้อธิบายดังต่อไปนี้

คดีมโนสาเร่³⁸¹นี้ได้แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2542 มีทั้งหมด 14 มาตราคือมาตรา 189, 190, 190 ทวิ, 190 ตริ, 190 จัตวา, 191 192 192 193, 193 ทวิ, 193 ตริ, 193 จัตวา, 193 เบญจ, 194 195 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือเนื่องจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีมโนสาเร่ที่ใช้อยู่ยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันทำให้การพิจารณาคดีล่าช้าและคู่ความต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควรเมื่อคำนึงถึงทุนทรัพย์ในคดีที่พิพาทกันสมควรแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีมโนสาเร่ให้เหมาะสมขึ้น โดยให้ศาลดำเนินการ

³⁸¹ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, “มโนสาเร่” หมายถึง น. เรื่องเบ็ดเตล็ดคหุหมหิม เช่น เรื่องมโนสาเร่, เรียกคดีอันมีทุนทรัพย์หรือค่าเช่าจำนวนเล็กน้อย ซึ่งไม่เกินจำนวนที่กำหนดในกฎหมายว่า คดีมโนสาเร่.

ใกล้เกลี่ยและเข้าช่วยเหลือคู่ความซึ่งไม่มีความรู้ทางกฎหมายได้เพื่อให้คดีได้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายของคู่ความ

การแก้ไขเพิ่มเติมคดีมโนสาเร่มีวัตถุประสงค์คือ

1. ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีมโนสาเร่ไม่ว่าจะเป็นค่าขึ้นศาลหรือค่าทนายความ เนื่องจากคดีเหล่านี้มีทุนทรัพย์เพียงเล็กน้อยหากต้องเสียค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับคดีมีทุนทรัพย์สูงจะไม่คุ้มกับผลที่จะได้รับและทำให้ผู้ที่กำลังทรัพย์มากกว่าเป็นผู้ได้เปรียบในการดำเนินคดี

2. คู่ความสามารถดำเนินคดีได้เองโดยไม่จำเป็นต้องจ้างทนายความเนื่องจากจะมีการจัดทำแบบพิมพ์คำฟ้องและคำให้การสำหรับคดีมโนสาเร่โดยเฉพาะซึ่งคู่ความที่ไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมายก็สามารถกรอกข้อความได้เองและมีนิติกรให้คำแนะนำและการดำเนินคดีมีลักษณะไม่เป็นพิธีการคู่ความดำเนินคดีได้ด้วยตนเอง

3. การพิจารณาคดีจะเริ่มด้วยการไกล่เกลี่ยซึ่งจะทำให้คดีเสร็จไปด้วยความรวดเร็ว เนื่องจากคดีมีทุนทรัพย์เพียงเล็กน้อยคู่ความมีโอกาสตกลงกันได้โดยง่ายการสืบพยานจะใช้วิธีไต่สวนคือศาลเป็นผู้ซักถามพยานเองส่วนการเลื่อนคดีจะเลื่อนได้ครั้งละไม่เกิน 7 วัน³⁸²

คดีมโนสาเร่ แยกพิจารณาดังนี้: โดยหนังสือ ท่านอาจารย์ วินัย ล้าเลิศ ได้อธิบายไว้ว่า

383

- (1) ความหมายคดีมโนสาเร่
- (2) ลักษณะคดีมโนสาเร่
- (3) การคำนวณทุนทรัพย์คดีมโนสาเร่
- (4) วิธีการฟ้องคดีมโนสาเร่
- (5) การสืบพยาน
- (6) การนั่งพิจารณาคดีมโนสาเร่

“อธิบาย : (1) ความหมาย คดีมโนสาเร่ หมายถึงเรื่องเบ็ดเตล็ดหยาบหยาบ โดยเรียกคดีเล็กน้อยว่าคดีมโนสาเร่คดีมโนสาเร่คำว่า“ มโนสาเร่” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 จึงหมายถึงคดีแพ่งที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ไม่เกินสามแสนบาทหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ฯ

อธิบาย : (2) ลักษณะคดีมโนสาเร่ คดีมโนสาเร่ปี 2 ประเภท คือ ก.คดีที่มีคำขอปลดเปลื้องทุกข์อันคำนวณเป็นราคาเงินได้ไม่เกิน 300,000 บาทหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราช

³⁸² วินัย ล้าเลิศ, กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 1, พิมพ์ครั้งที่ 1 ฉบับปรับปรุงใหม่ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2557), น. 487.

³⁸³ เพิ่งอ้าง, น. 488 – 495.

กฤษฎีกา และ ข.คดีฟ้องขับไล่ออกจากอสังหาริมทรัพย์อันมีค่าเช่า หรืออาจให้เช่าในขณะยื่นคำฟ้องไม่เกิน เดือนละ 30,000 บาทฯ

คดีที่มีค่าขอปลดเปลื้องทุกข์อันคำนวณเป็นราคาค่าเช่าได้ ได้แก่ (1) คดีพิพาทกันในเรื่องทรัพย์สินหรือมีการเรียกหนี้เงินเช่นคดีพิพาทแย่งกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ (2) คดีเรียกทรัพย์สินหรือให้ใช้ราคาทรัพย์สินเช่นยืมฝากทรัพย์สินเป็นต้น (3) คดีเรียกค่าจ้างตามสัญญาจ้างเช่นจ้างแรงงานจ้างทำของและรับขนเป็นต้น (4) คดีฟ้องเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทน เช่น ผิดสัญญาหรือ ละเมิดเป็นต้น

อธิบาย : (3) การคำนวณทุนทรัพย์คดีมีโนสาร่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 190 บัญญัติว่า “ จำนวนทุนทรัพย์หรือราคาอันพิพาทกันในคดีนั้นให้คำนวณดังนี้

1. จำนวนทุนทรัพย์หรือราคานั้นให้คำนวณตามคำเรียกร้องของโจทก์ส่วนดอกผลอันมีถึงกำหนดเกิดขึ้นในเวลายื่นฟ้องหรือค่าธรรมเนียมศาลซึ่งอาจเป็นอุปกรณ์รวมอยู่ในคำเรียกร้องห้ามไม่ให้คำนวณรวมเข้าด้วย

2. ในกรณีมีข้อสงสัยหรือมีข้อโต้แย้งจำนวนทุนทรัพย์หรือราคานั้นให้ศาลกะประมาณตามที่เป็นอยู่ในเวลายื่นฟ้องคดี

3. คดีอันเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่มีข้อหาหลายข้ออันมีจำนวนทุนทรัพย์ หรือราคาไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาให้รวมจำนวนทรัพย์หรือราคาเหล่านั้นเข้าด้วยกัน แต่ถ้าข้อหาเหล่านั้นจะต้องเรียกร้องเอาแก่จำเลยหลายคนถึงแม้ว่ารวมความรับผิดชอบของจำเลยเหล่านั้นเข้าด้วยกันแล้วจะไม่ใช่คดีมีโนสาร่าให้ถือเอาจำนวนที่เรียกร้องเอาจากจำเลยคนหนึ่ง ๆ นั้นเป็นประมาณแก่การที่จะถือว่าคดีนั้นเป็นคดีมีโนสาร่าหรือไม่”

ราคาทรัพย์สินกับจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทนั้นต่างกันคือราคาทรัพย์สินหมายถึงราคา เช่นฟ้องเรียกคืนรถยนต์คันหนึ่งราคา 300,000 บาท กรณีเช่นนี้เป็นราคาทรัพย์สิน แต่ถ้าฟ้องเรียกคืนรถยนต์คันหนึ่งราคา 300,000 บาท เพราะจำเลยกระทำการละเมิดโดยยืมรถยนต์ไปแล้วไม่ส่งคืนการที่จำเลยไม่ส่งคืน ทำให้โจทก์เสียหายเพราะต้องไปว่าจ้างรถยนต์คันอื่นมารับส่งเสียค่าใช้จ่ายวันละ 300 บาท เป็นเวลา 489 วันเป็นเงิน 9,000 บาท กรณีเช่นนี้ราคาทรัพย์สินรวมกับค่าเสียหายเป็นจำนวนทุนทรัพย์ 309,000 บาททุนทรัพย์ จึงหมายถึงรวมถึงราคาด้วย และทุนทรัพย์ที่พิพาทนี้หมายถึงทุนทรัพย์ที่โจทก์เรียกร้องตามคำขอท้ายฟ้องจนถึงวันฟ้องเท่านั้น ส่วนคำขอในอนาคตเช่นดอกเบี้ยค่าเสียหายหรือค่าเช่าในอนาคตไม่รวมอยู่ในทุนทรัพย์ด้วย

จากบทบัญญัติมาตรา 190 การคำนวณทุนทรัพย์คดีมีโนสาร่าให้คำนวณดังนี้

1. จำนวนทุนทรัพย์หรือราคาทรัพย์สินนั้นให้คำนวณตามคำเรียกร้องของโจทก์จึงถือคำฟ้องคำขอของโจทก์เป็นสำคัญมิใช่ถือเอาข้อต่อสู้ของจำเลยมาคำนวณเป็นทุนทรัพย์เช่น โจทก์ฟ้อง

เรียกเงินกู้ยืมมาจากจำเลย 50,000 บาท จำเลยรับว่ากู้จากโจทก์ไปจริง 10,000 บาท เช่นนี้จะถือทุนทรัพย์ 50,000 บาท หรือ 40,000 บาท เพราะจำเลยรับแล้ว 10,000 บาท ที่ได้เถียงกันจริง ๆ 40,000 บาทแต่ต้องถือว่าทุนจริง ๆ 50,000 บาท เพราะตามคำเรียกร้องของโจทก์นั้นเรียกร้องมา 50,000 บาท ส่วนดอกเบี้ยอันมีถึงกำหนดเกิดขึ้นในเวลายื่นคำฟ้องหรือคำธรรมเนียมศาลซึ่งอาจเป็นอุปสรรครวมอยู่ในคำเรียกร้องห้ามไม่ให้คำนวณรวมกันเป็นทุนทรัพย์ กล่าวคือ ทุนทรัพย์นั้น โจทก์มีสิทธิอะไรอยู่ในขณะยื่นฟ้องก็ให้คำนวณเป็นทุนทรัพย์สิทธิอันเกิดขึ้นหลังจากโจทก์ยื่นฟ้องแล้ว โจทก์จะนำมาคำนวณรวมเป็นทุนทรัพย์สิทธิอันเกิดขึ้นหลังจากโจทก์ยื่นฟ้องแล้วโจทก์จะนำมาคำนวณรวมเป็นทุนทรัพย์ด้วยไม่ได้ อันได้แก่ ดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้องถึงชำระหนี้เสร็จค่าเช่านับแต่วันฟ้องถึงวันที่ออกไปจากทรัพย์สินที่เช่าหรือค่าเสียหายอันเกิดขึ้นในอนาคดคำธรรมเนียมศาลกรณีให้จำเลยรับผิดชอบได้แก่ ค่าทนายความค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์เหล่านี้โจทก์จะนำมาคำนวณเป็นทุนทรัพย์ไม่ได้

2. กรณีมีข้อสงสัยหรือมีข้อโต้แย้งในจำนวนทุนทรัพย์ที่โจทก์เรียกร้องหรือราคาทรัพย์สินพิพาทให้ศาลกะประมาณตามที่อยู่ในเวลายื่นฟ้องคดี

3. คดีอันเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่มีหลายข้อหาให้คำนวณดังนี้

ก.) คดีหลายข้อหาที่เรียกเอาแก่จำเลยคนเดียวให้รวมคำนวณทุนทรัพย์ ถ้าไม่เกิน 300,000 บาทเป็นคดีมโนสารแต่ถ้าเกิน 300,000 บาทไม่ใช่คดีมโนสาร

ข.) คดีหลายข้อหาที่เรียกร้องเอาแก่จำเลยหลายคนให้แยกคำนวณทุนทรัพย์ของจำเลยแต่ละคน

อธิบาย : (4) วิธีฟ้องคดีมโนสาร ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 191 บัญญัติว่า “วิธีฟ้องคดีมโนสารนั้น โจทก์อาจยื่นคำฟ้องเป็นหนังสือหรือมาแถลงข้อหาด้วยวาจาต่อศาลก็ได้ในกรณีที่โจทก์ยื่นคำฟ้องเป็นหนังสือหากศาลเห็นว่าคำฟ้องดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือขาดสาระสำคัญบางเรื่องศาลอาจมีคำสั่งให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องในส่วนนั้นให้ถูกต้องหรือชัดเจนขึ้นก็ได้ ถ้าโจทก์มาแถลงข้อหาด้วยวาจาตั้งกล่าวแล้วให้ศาลบันทึกรายการแห่งข้อหาเหล่านั้นไว้อ่านให้โจทก์ฟังแล้วให้โจทก์ลงลายมือไว้เป็นสำคัญ

จากบทบัญญัติมาตรา 191 นี้จะเห็นว่ากรฟ้องคดีมโนสารมี 2 วิธีคือ

1) ฟ้องแบบคดีสามัญ คือ ทำคำฟ้องเป็นหนังสือยื่นต่อศาลในกรณีที่โจทก์ยื่นคำฟ้องเป็นหนังสือนี้หากศาลเห็นว่าคำฟ้องดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือขาดสาระสำคัญบางเรื่องศาลอาจมีคำสั่งให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องในส่วนนั้นให้ถูกต้องหรือชัดเจนขึ้นก็ได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 191 วรรคสอง)

2) ฟ้องด้วยวาจา โดยโจทก์แถลงข้อหาด้วยวาจาต่อศาลในกรณีฟ้องด้วยวาจาให้ศาลบันทึกรายการแห่งข้อหาเหล่านั้นไว้อ่านให้โจทก์ฟังแล้วให้โจทก์ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 191 วรรคสาม)

เมื่อโจทก์ยื่นฟ้องแล้วศาลจะต้องวินิจฉัยว่าเป็นคดีโมฆะหรือไม่

ก) ถ้าไม่เป็นคดีโมฆะ

1. ไม่เป็นคดีโมฆะมาแต่ต้น ถ้าอยู่ในอำนาจศาลเช่น ได้ยื่นฟ้องที่ศาลจังหวัดเพราะไม่มีศาลแขวง แต่ศาลเห็นว่าไม่เป็นคดีโมฆะ ถ้าโจทก์ฟ้องด้วยวาจา ศาลจะสั่งให้โจทก์ไปทำคำฟ้องเป็นหนังสืออย่างคดีสามัญ แต่ถ้าโจทก์ยื่นฟ้องเป็นหนังสืออยู่แล้วศาลก็รับฟ้องและดำเนินการออกหมายเรียกอย่างคดีสามัญ เพราะคดีนี้อยู่ในอำนาจศาล กรณีไม่อยู่ในอำนาจศาล เช่น ได้ยื่นฟ้องไว้ที่ศาลแขวง ศาลเห็นว่าไม่เป็นคดีโมฆะและศาลไม่มีเขตอำนาจพิจารณาคดีนั้นอย่างคดีสามัญ ศาลจะมีคำสั่งให้คืนคำฟ้องนั้น ไปยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจ คำสั่งนี้เป็นคำสั่งไม่รับคำคู่ความโจทก์ อุทธรณ์คำสั่งได้ทันที (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 192 วรรคแรกและวรรคสาม)

2. เป็นคดีโมฆะมาแต่ต้น หมายความว่า เดิมที่เป็นคดีโมฆะและศาลก็รับดำเนินคดีอย่างคดีโมฆะมาแล้วต่อมาภายหลังปรากฏว่าไม่ใช่คดีโมฆะเนื่องจากได้มีคำฟ้องเพิ่มเติมยื่นเข้ามาภายหลังเช่น ชำเริ่มยื่นฟ้อง โจทก์เรียกกองทุนทรัพย์ไม่เกิน 300,000 บาท และศาลรับฟ้องเป็นคดีโมฆะต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องขอเพิ่มทุนทรัพย์เป็น 600,000 บาทคดีนั้นไม่เป็นคดีโมฆะต่อไป ถ้าศาลนั้นมีอำนาจพิจารณาคดีสามัญได้ก็ให้ศาลนั้นดำเนินคดีอย่างคดีสามัญต่อไป แต่ถ้าศาลนั้นไม่มีอำนาจพิจารณาคดีสามัญได้เช่นเป็นศาลแขวง ก็ต้องจำหน่ายเสียจากสารบบความหรือยกฟ้องโจทก์เพราะเป็นเขตอำนาจที่จะพิจารณาคดีนั้นได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 192 วรรคสอง)

ข) ถ้าเป็นคดีโมฆะ

ถ้าศาลเห็นว่าคดีนั้นเป็นคดีโมฆะ ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว และออกหมายเรียกไปยังจำเลยในหมายเรียกนั้นให้จัดแจ้งประเด็นแห่งคดี และจำนวนทุนทรัพย์หรือราคาที่เรียกร้องและข้อความว่าให้จำเลยมาศาลเพื่อการไต่เถียงให้การ และสืบพยานในวันเดียวกัน และให้ศาลสั่งให้โจทก์มาศาลในวันนัดพิจารณานั้นด้วย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 193 วรรคหนึ่ง)

ค) กรณีจำเลยฟ้องแย้งเข้ามาในคดีโมฆะ

ในกรณีที่จำเลยฟ้องแย้งเข้ามาในคดีโมฆะและฟ้องแย้งนั้นมิใช่คดีโมฆะ หรือในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาคดีสามัญรวมกับคดีโมฆะ ให้ศาลดำเนินการพิจารณาคดีโมฆะไปอย่างคดีสามัญ แต่เมื่อศาลพิจารณาถึงจำนวนทุนทรัพย์ลักษณะคดี สถานะของคู่ความหรือเหตุ

สมควรประการอื่นแล้วเห็นว่า การนำบทบัญญัติในหมวดนี้ไปใช้บังคับแก่คดีในส่วนของฟ้องแย้ง หรือคดีสามัญเช่นว่านั้นจะทำให้การดำเนินคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่ายก็ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีในส่วนของฟ้องแย้งหรือคดีสามัญนั้นอย่างคดีมโนสารได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 192 วรรคสี่)

อธิบาย : (5) ค่าขึ้นศาลในคดีมโนสาร

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 190 จัตวา บัญญัติว่า “ในคดีมโนสารให้โจทก์เสียค่าขึ้นศาลในศาลชั้นต้นเท่ากับจำนวนค่าขึ้นศาลที่เรียกเก็บในคดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ ค่าขึ้นศาลชั้นอุทธรณ์ หรือฎีกานั้นให้ผู้อุทธรณ์หรือฎีกาเสียตามจำนวนทุนทรัพย์หรือราคาทรัพย์สินที่พิพาทกันในชั้นอุทธรณ์ฎีกาแล้วแต่กรณี.

ตามบทบัญญัติมาตรา 190 จัตวา ได้บัญญัติให้โจทก์เสียค่าขึ้นศาลในศาลชั้นต้นเท่ากับจำนวนค่าขึ้นศาลที่เรียกเก็บในคดีไม่มีทุนทรัพย์ คือ เรื่องละ 200 บาท (ตามมาตรา 1 (2) (ก)) ส่วนค่าขึ้นศาลในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกาให้ผู้อุทธรณ์หรือผู้ฎีกาเสียตามจำนวนทุนทรัพย์หรือราคาทรัพย์สินที่พิพาทกันในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วแต่กรณี

อธิบาย : (6) การสืบพยาน เมื่อศาลได้รับคำให้การของจำเลยตามมาตรา 193 วรรคสาม หรือจำเลยตกเป็นผู้ขาดนัดยื่นคำให้การตามมาตรา 193 วรรคสี่หรือมาตรา 193 ทวิแล้ว ให้ศาลพิจารณาคดีต่อไปโดยเร็วโดยจะกำหนดให้คู่ความฝ่ายใดนำพยานมาสืบก่อนหรือหลังก็ได้ และให้ศาลสอบถามคู่ความฝ่ายที่จะต้องนำพยานเข้าสืบว่าประสงค์จะอ้างอิงพยานหลักฐานใดแล้วบันทึกไว้ หรือสั่งให้คู่ความจัดทำบัญชีระบุพยานยื่นต่อศาลภายในระยะเวลาตามที่เห็นสมควร (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 193 ตรี)

ในคดีมโนสารเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานมาสืบได้เองตามที่เห็นสมควร

ในการสืบพยานไม่ว่าจะเป็นพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้าง หรือที่ศาลเรียกมาเองให้ศาลเป็นผู้ซักถามพยานก่อนเสร็จแล้วจึงให้ตัวความ หรือทนายความซักถามเพิ่มเติมได้ ให้ศาลมีอำนาจซักถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตามแล้วให้พยานลงลายมือชื่อไว้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 193 จัตวา)

อธิบาย : (7) การนั่งพิจารณาคดีมโนสาร ในคดีมโนสารให้ศาลนั่งพิจารณาคดีติดต่อกันไปโดยไม่ต้องเลื่อนวันแต่มีเหตุจำเป็นศาลจะมีคำสั่งเลื่อนได้ครั้งละไม่เกิน 7 วัน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 193 เบญจ)

โดยสรุป การเตรียมคดีในการฟ้องละเมิดต่อบุคคลที่เข้าไปในเคหสถานโดยไม่ได้รับความยินยอม และจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์เสียหาย สามารถ

ฟ้องเรียกค่าเสียหายโดยเรียกค่าสินไหมทดแทนไม่เกิน 300,000 บาท ก็สามารถฟ้องอย่างคดีมโนสาเร่ได้ ซึ่งคดีจะดำเนินไปอย่างรวดเร็วและไม่เคร่งครัดด้านกฎระเบียบ สามารถฟ้องได้หลายคน ซึ่งในแต่ละคนหากเรียกค่าเสียหายรวมกันไม่เกิน 300,000 หรือ คนละไม่เกิน 300,000 บาทก็ยังเข้าเงื่อนไขของคดีมโนสาเร่อยู่เช่นเดียวกัน ส่วนคดีใดที่ผู้เสียหายเห็นว่าถูกละเมิดสถานที่เกิดเหตุจากบุคคลมากมายและเกิดความเสียหายร้ายแรง โดยประสงค์จะเรียกค่าสินไหมทดแทนในอัตราที่สูงกว่า 300,000 บาท ก็สามารถยื่นคำฟ้องในส่วนคดีแพ่งสามัญได้ โดยเสียอัตราค่าธรรมเนียมศาล 2% ของจำนวนทุนทรัพย์แต่ไม่เกิน 200,000 บาทฯ ได้ตามที่กฎหมายกำหนด

แต่ทั้งนี้ไม่ว่าจะเรียกค่าสินไหมทดแทนในจำนวนเท่าไร กรณีในวิทยานิพนธ์นี้ ศาลจะกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ตามมาตรา 438 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และศาลที่รับฟ้องนั้น ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ กฎหมายห้ามมิให้ศาลที่รับฟ้องคดีไว้ ปฏิเสธไม่ยอมพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีโดยอ้างว่า ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับนั้นเคลือบคลุมหรือไม่สมบูรณ์³⁸⁴

4.2.2 ปัญหาการกระการพิสูจน์นำสืบคดีแพ่งที่มี นิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง

ปัญหาการกระการพิสูจน์ นำสืบ (Burden of Proof) ในคดีแพ่งทั่วไปนั้น ดังได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 2 และ บทที่ 3 จะทำให้เห็นว่า การนำสืบฯ ในฟ้องตามประเด็นของวิทยานิพนธ์เล่มนี้นั้นมีความยากอยู่ตรงที่ ลักษณะแห่งคดีต้องมีความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ และกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่ออธิบายลักษณะของการกระทำ และความเสียหายที่เกิดขึ้น การอธิบายให้ศาลชั้นต้นพิจารณาว่า ใครเป็นผู้เสียหาย (คนเป็นผู้เสียหายหรือไม่อย่างไร) ทรัพย์อันเป็นวัตถุแห่งสิทธิคืออะไร วัตถุแห่งสิทธิถูกกระทำอย่างไร และความเสียหายนั้นมีลักษณะเช่นไร จึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก แล้วจะต้องมีการทำการบ้านให้ดี มิเช่นนั้นแล้ว หากผู้เสียหาย หรือทนายความเองก็ตาม ไม่สามารถพิสูจน์นำสืบให้ศาลเห็นได้ชัด (สืบไม่สม) ย่อมมีผลเป็นประเด็นให้โจทก์แพ้และจำเลยชนะคดีได้อย่างสำคัญ การกระการพิสูจน์นำสืบในคดีเช่นนี้จะต้องตกที่โจทก์ก่อนอย่างแน่นอน เนื่องจากยังไม่เคยมีใครเริ่มฟ้องละเมิดในลักษณะเช่นนี้กับบุคคลต่าง ๆ ที่วิทยานิพนธ์เล่มนี้มุ่งประสงค์มาก่อน

การที่จะพิสูจน์แสดงให้ศาลเห็นว่าวัตถุ สสารซึ่งเสียหาย สูญหายไปจากการกระทำของจำเลยนั้นมีความจำเป็นต้องนำวิทยาศาสตร์ และนิติวิทยาศาสตร์มาอธิบายเท่านั้น ไม่อาจอธิบายด้วยวิธีอื่นได้ ทำนองเดียวกับคดีการพิสูจน์ DNA ของการเป็น บิดา มารดา และบุตร หรือการพิสูจน์ว่าบุคคลใดถูกทำร้ายจากสารพิษจนสมองเสื่อม จนการทำงานของอวัยวะภายในบกพร่อง หรือการที่ผู้ใดได้รับความกระทบกระเทือนทางสมองจนสูญเสียความสามารถบางอย่าง เหล่านี้ต้องใช้เอกสาร

³⁸⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 134

และบทพิสูจน์ตามหลักวิทยาศาสตร์ และความเห็นของแพทย์เฉพาะทางหรือผู้เชี่ยวชาญ ด้วยกันทั้งสิ้น

กับทั้งวัตถุแห่งสิทธิในคดีนี้ อาจแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทหนึ่งต้องเพ่งมองระยะใกล้ในมุมต่าง ๆ จึงจะสามารถสังเกตได้ เช่น รอยนิ้วมือบนแก้ว ลายพื้นรองเท้า และอีกประเภทหนึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า เช่น DNA รอยนิ้วมือแฝงในกระดวย สวิตช์ไฟ ฯลฯ จึงเป็นความท้าทายอีกกรณีหนึ่งที่จะต้องมีการบรรยายสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ให้พยานสอดคล้องกันกับข้อกฎหมายอย่างละเอียด

ปัจจุบันในคดีแพ่งของไทยนั้นยังนำวิทยาศาสตร์และนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาอธิบายเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบ และสิทธิหน้าที่ในกฎหมายต่าง ๆ อยู่เพียง 3 กรณี คือ 1.) การตรวจพิสูจน์ DNA ในการเป็นบิดา มารดา และบุตร ซึ่งกว่าจะเป็นที่ยอมรับมาจนปัจจุบันนั้น ในคดีแรก ๆ ก็ต้องมีการอธิบายทางวิทยาศาสตร์ และนิติวิทยาศาสตร์ของวัตถุ สสาร เซลล์ ยีน โครโมโซม นิวเคลียส ไซโทพลาสซึม ไมโทคอนเดรีย สารพันธุกรรม โครงสร้างของ DNA และ RNA ฯลฯ ให้สังคมและกระบวนการยุติธรรมเข้าใจอย่างละเอียดเช่นเดียวกัน ว่าทุกอย่างนั้นมีที่มาที่ไป มีชีวิต มีลักษณะรูปลักษณะ ฯลฯ มีกระบวนการตรวจพิสูจน์ และจะแสดงผลอย่างไร 2.) การใช้นิติวิทยาศาสตร์ในคดีละเมิดจากการขับรถ โดยประมาณบนท้องถนน และ 3.) การตรวจพิสูจน์ลายมือชื่อในเอกสารต่างๆ

อนึ่ง การรวบรวมพยานหลักฐานของผู้กระทำความผิดในทางภาคปฏิบัติของทนายความ (โปรดดู บทที่ 5 ในข้อเสนอแนะ) และบทสัมภาษณ์ของ พันตำรวจโทหญิง ปรรณาทานทอง, พันตำรวจโทหญิง นิลรัตน์ นาคสุวรรณ และ อาจารย์สิทธิโชค ชัยปัญญา ในภาคผนวก ข. ประกอบการเตรียมคดี

ส่วนในทางวิชาการ เมื่อย้อนกลับมาที่กระบวนการแรกของการพิสูจน์นำสืบ จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ในส่วนของสถานะ ความรู้ความเข้าใจของผู้กระทำ การกระทำวัตถุแห่งการกระทำ และผลแห่งการกระทำ ทั้งในส่วนของผู้เสียหาย และความเสียหาย เพื่อประกอบการตั้งรูปคดี การบรรยายฟ้อง และนำสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็น ดังต่อไปนี้

- การใดจะเป็นละเมิดหรือไม่ พิจารณาจาก

มาตรา 420 ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายแก่...ฯ ททรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น³⁸⁵

³⁸⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420.

มาตรา 4 กฎหมายนั้น ต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใด ๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับแก้คดีได้ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง และถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นก็ไม่มีด้วย ให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป³⁸⁶

- มีการกระทำหรือไม่

การกระทำหมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายหรือเคลื่อนไหวร่างกาย โดยรู้สำนึก ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวร่างกายได้จิตใจบังคับ³⁸⁷ หมายความว่า เป็นการเคลื่อนไหวร่างกายได้ ความคิดที่จะกระทำ และมีการตกลงใจที่จะกระทำ และได้กระทำไปตามที่ตกลงใจอันสืบเนื่องจากความคิดนั้น³⁸⁸ เช่น คิดที่จะเข้าไปทำข่าว หรือ เข้าไปช่วยเหลือกิจการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในที่เกิดเหตุ และตกลงใจพาตนเองเข้าไปในที่เกิดเหตุ

- การกระทำนั้นเป็นการจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ หรือไม่

การกระทำโดยจงใจ ไม่มีระดับความจงใจ ไม่ต้องมีการมุ่งประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลใด ๆ และไม่จำเป็นต้องรู้ว่าใครจะเสียหาย รู้เพียงแต่ว่าจะต้องมีเรื่องเสียหายเกิดขึ้น เพียงเท่านั้นก็เป็นการจงใจแล้ว³⁸⁹

การกระทำโดยประมาทเลินเล่อ หมายความว่า การกระทำโดยมิได้ตั้งใจ แต่ปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัย และพฤติการณ์ ซึ่งผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้แต่หาได้ใช้เพียงพอไม่³⁹⁰ ให้ศาลอนุมานตนเป็นบุคคลอยู่ในขณะนั้น วิสัยเช่นนั้น ศาลจะทำเหมือนกันหรือไม่อย่างไร โดยใช้ระดับวิสัยของศาลเป็นตัววัด ไม่ใช่ระดับวิสัยของวิญญูชนทั่วไป³⁹¹ จึงมีความหมายว่า หากศาลเป็นอาสาสมัคร หรือนักข่าว หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือ เป็นคนทั่วไปไทยมุ่งในขณะนั้น หากศาลประเมินว่าสามารถเข้าไปในที่เกิด

³⁸⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4.

³⁸⁷ ทวิเกียรติ มินะกนิษฐ, มุมมองใหม่ในกฎหมายอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2552), น. 40-41.

³⁸⁸ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร: หจก.จิรัชการพิมพ์, 2546), น. 86-87.

³⁸⁹ พิณิจ ทิพย์มณี, คำอธิบายในห้องเรียน วิชากฎหมายแพ่งชั้นสูง ห้อง 7309, (27 กันยายน 2560), มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

³⁹⁰ คำว่า “ประมาทเลินเล่อ” กฎหมายไม่ได้ให้คำนิยามไว้ จึงจำเป็นต้องนำความหมายในกฎหมายอาญา มาตรา 59 มาเทียบเคียงทั้งนี้ตาม มาตรา 4 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

³⁹¹ เพิ่งอ้าง.

เหตุในเวลา หรือควั่นการกระทำไม่ยอมออกจากสถานที่เกิดเหตุในสถานการณ์เช่นนั้น โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าจะทำเช่นนั้นจะทำให้คนอื่นเสียหาย โดยไม่ต้องทราบถึงว่าผลเสียหายจะอยู่ในระดับใด การกระทำนั้นย่อมเป็นความประมาทเลินเล่อ

- เป็นการกระทำโดยผิดกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย³⁹²หรือไม่

คำว่าโดย “ผิดกฎหมาย” ในมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อาจทำให้เข้าใจผิดได้ว่า ต้องมีกฎหมายบัญญัติโดยชัดแจ้งว่าเป็นความผิด จึงจะผิดเป็นละเมิด แต่ความจริงแล้วหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ คำนี้ทั้งต้นร่างในภาษาอังกฤษที่ใช้คำว่า Unlawfully³⁹³ นั้น ใช้ในความหมายเดียวกับ คำว่า “มิชอบด้วยกฎหมาย” ในมาตรา 421 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งหากแปลว่า “โดยมิชอบด้วยกฎหมาย” จะเข้าใจความหมายที่แท้จริงยิ่งขึ้น เนื่องจากคำว่า โดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้น ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายบัญญัติ

โดยรวม ถ้าได้กระทำโดยไม่มีสิทธิ (Sans Droit)³⁹⁴หรือข้อแก้ตัวตามกฎหมายให้ทำได้ แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติเอาไว้ก่อน และไม่จำเป็นต้องผิดกฎหมายเรื่องใด หรือมาตราใด ก็ถือว่าเป็นการกระทำโดยผิดกฎหมาย³⁹⁵

กล่าวอีกนัยหนึ่ง หากกระทำลงโดยไม่มีอำนาจ หรือไม่มีสิทธิหรือทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด แต่ถ้าหากผู้กระทำได้ทำต่อบุคคลอื่นจนเขาเสียหาย โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ การกระทำนั้นเป็นละเมิดได้ ยกตัวอย่างเช่น ก.จงใจไปนั่งบนหน้าหม้อรถยนต์(บริเวณฝากระโปรงรถยนต์)ของ ข. แม้ความเสียหายไม่เกิดขึ้นจนเห็นประจักษ์ แต่การกระทำของ ก.เป็นละเมิดได้ ส่วนค่าเสียหายจะทำไมเป็นเรื่องที่ต้องนำสืบ และไม่ใช่ว่าประเด็นที่ทำให้ขาดองค์ประกอบอันเป็นละเมิด³⁹⁶

- ไม่มีกฎหมายให้อำนาจกระทำได้ / หรือนิติโทษกรรม ท่านอาจารย์พินิจฯ อธิบายว่า...

“ในฉบับร่างภาษาอังกฤษของไทยอย่างที่กล่าวมาแล้ว คำว่าผิดกฎหมายนั้นแม้จะใช้คำว่า Unlawfully นั้น ประเทศเราแปลมาจาก ภาษาเยอรมันที่ว่า “Rechtswidrigkeit” ทั้งนี้มาตรา 420

³⁹² พินิจ ทิพย์มณี, ทบทวนปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศึกษาเฉพาะกฎหมายลักษณะละเมิด, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2551), น. 48.

³⁹³ “A person who wilfully or negligently injures the life, body, health, freedom, property or other right of another contrary to law is bound to compensate him for any damage arising therefrom”

³⁹⁴ ภาษาฝรั่งเศส ออกเสียงว่า ซอง ดรัวด์ แปลว่า ไม่มีสิทธิ.

³⁹⁵ พินิจ ทิพย์มณี, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 91, น. 49-50.

³⁹⁶ สุขุม ศุภนิษฐ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2548), น. 22.

ของไทยก็มีที่มาจาก กฎหมายเยอรมันมาตรา 823 วรรคแรก³⁹⁷ และประมวลกฎหมายแพ่งฯของ ญี่ปุ่นมาตรา 709 ซึ่งคำดังกล่าวสามารถแปลให้ถูกต้องเข้ากับสถานการณ์ที่ครอบคลุมชัดเจนที่สุดคือ “โดยมิชอบด้วยกฎหมาย”³⁹⁸ ที่กล่าวเช่นนี้อาจยกตัวอย่างได้เช่น การเอาน้ำสาดกันในวันสงกรานต์ทำไมถึงไม่ผิด? หรือ การผ่าตัดคนไข้ การใช้มีดกรีดทำกับเนื้อตัวร่างกายคนไข้โดยจงใจ และรู้ว่าคนไข้ต้องได้รับบาดเจ็บ จะต้องเจ็บปวด หรือรู้ว่าบางกรณีคนไข้ก็มีเปอร์เซ็นต์ที่จะหายขาดจากโรคไม่มากนักในการผ่าตัด เช่นนี้ก็ครบองค์ประกอบของละเมิดแล้ว แต่ทำไมถึงไม่ผิด นั้นย่อมหมายความว่า การใช้คำว่า “โดยผิดกฎหมาย” หากหมายความตรงตัว ไม่อาจใช้ครอบคลุมได้ทุกกรณีนั่นเอง ซึ่งนักกฎหมายส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ที่ควรจะเป็นจึงควรใช้คำว่า “ไม่ชอบด้วยกฎหมาย” มากกว่า ซึ่งการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ปราศจากอำนาจ (Without Authority)³⁹⁹ ซึ่งมีทั้ง...

- อำนาจจากจารีตฯ ที่สามารถกระทำได้ เช่น การสาดน้ำในเทศกาลสงกรานต์ หรือ
- อำนาจจากกฎหมายให้สามารถกระทำได้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 67-68 หรือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 449-452 หรือ
- อำนาจจากสัญญาให้กระทำได้ ที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น เขียนไว้ในสัญญาว่า เมื่อถึงเวลาให้ทุบตีภรรยาทิ้ง หรือ
- อำนาจตามคำพิพากษาของศาลให้กระทำได้ เช่น ให้มีอำนาจยึดทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครองของจำเลย หรือ
- อำนาจความยินยอมให้กระทำได้ หากไม่ขัดต่อความสงบฯ ก็สามารถกระทำได้ตามที่ตกลงกัน เป็นต้น⁴⁰⁰

นิรโทษกรรม หากการกระทำนั้นพิสูจน์ได้ว่า กระทำไปเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา 68 ประมวลกฎหมายอาญา ก็ไม่มีความผิด หรือ กระทำไปด้วยความจำเป็นตามมาตรา 67 ประมวลกฎหมายอาญา การกระทำนั้นไม่ต้องรับโทษ เช่น อาสากู้ภัยหรือประชาชนเห็นเหตุมีการยิงกันตายในรถ เมื่อผู้ร้ายหลบหนีไป จึงได้รับเข้าไปช่วยผู้บาดเจ็บโดยการทุบกระจกเปิดรถ ทำให้จำเป็นต้องสัมผัสจุดต่าง ๆ ที่มีวัตถุขยาฯ ดังนี้ก็ไม่มีความผิด เป็นต้น แต่หากกรณีเป็นเกิดเหตุที่มีการเสียชีวิตแล้ว และมีกระบวนการขั้นตอนทางกฎหมายในการสืบสวนสอบสวน และการชันสูตรพลิกศพ ทั้งจากฝ่ายตำรวจ และจากฝ่ายแพทย์ การกระทำต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

³⁹⁷ E.J. Cohn, Manual of German Law, 1968, p. 155.

³⁹⁸ พินิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 91*, น. 16,27.

³⁹⁹ *เพ็ญอึ้ง*, น. 51.

⁴⁰⁰ พินิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 88*.

ตามที่ได้ศึกษามาแล้ว ย่อมไม่เข้าเกณฑ์ใด ๆ แห่งการป้องกันผล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 67 และ 68 ยกเว้นเป็นภาวะของสถานการณ์ covid – 19 ในปัจจุบัน อาจสามารถปรับว่า เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาด หรือการอื่นที่เป็นการป้องกันโรคได้แล้วแต่กรณี

- ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

ผลที่เกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กับการกระทำ โดยทฤษฎีและแนวคิดเหล่านี้ ใช้เป็นองค์ประกอบการเขียนบรรยายฟ้อง และเพื่อให้เข้ากับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในบางประเด็นแล้วแต่กรณีได้ ส่วนการปรับใช้และพิพากษาคดีเป็นเรื่องของศาล ทั้งนี้ ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำ และผล มี 3 ทฤษฎีใหญ่ ๆ เช่น ทฤษฎีผลโดยตรง (ทฤษฎีเงื่อนไข) และ ทฤษฎีมูลเหตุที่เหมาะสม (ทฤษฎีผลธรรมดา) หรือ ทฤษฎีสอดแทรก เพื่อหาความยุติธรรม โดยใช้ดุลพินิจนำทั้งสองทฤษฎีมาปรับใช้ผสมกัน ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้เป็นทฤษฎีในทางอาญา ซึ่งนำมาปรับใช้กับทางแพ่งได้ตามมาตรา ประกอบกับมาตรา 438 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁴⁰¹

- ผู้เสียหาย คือใครบ้าง ตนเป็นผู้เสียหายหรือไม่พิจารณาจาก

ตามมาตรา 420 ๑...ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหาย...๑ บุคคลอื่นนั้นสามารถเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ และหมายความ โดยเฉพาะคือ เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ซึ่งไม่มีส่วนในการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นนั้น รวมไปถึงบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายนั้นด้วย⁴⁰²

ทั้งนี้หากแม้ผู้ตายมีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดอยู่ด้วย แม้จะไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ซึ่งทำให้อำนาจจัดการแทน และเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการของมารดาผู้เสียหายขาดตามผู้ตายไปด้วย แต่ทั้งนี้มารดาผู้ตายยังคงมีสิทธิเรียกร้อง ขอให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนทางแพ่งได้ ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ตายเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยหรือไม่ บ.ซึ่งเป็นมารดาของผู้ตายและเป็นผู้เสียหายทางแพ่ง ชอบที่จะเรียกร้องให้จำเลยทั้งสองชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่จำเลยทั้งสองจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกันเพียงใด ย่อมเป็นไปตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 442 ประกอบมาตรา 223 ที่ให้พิจารณาว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นฝ่ายไหนเป็นผู้ก่อยิ่งหย่อนกว่ากัน⁴⁰³

ดังกล่าวนี้ ผู้เสียหายในทางแพ่ง มีความหมายกว้างกว่าในทางอาญา ในที่นี้คือผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้ตาย

⁴⁰¹ เพิ่งอ้าง.

⁴⁰² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4),4,5,6 ประกอบมาตรา 4 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

⁴⁰³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 753/2561

ทั้งนี้ผู้กระทำละเมิดในที่เกิดเหตุอาจเป็นญาติ หรือผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายก็ได้ ซึ่งหากการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ ในการเข้าไปในที่เกิดเหตุทำให้ที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานในที่เกิดเหตุถูกปนเปื้อนเสียหาย เป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด กลับกลายเป็นผู้ต้องสงสัยและต้องต่อสู้คดีขึ้นมา หากผู้นั้นพิสูจน์ได้ว่าการที่ตนต้องกลายเป็นผู้ต้องหา และถูกฟ้องนั้นเป็นเพราะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นถูกทำให้ปนเปื้อนหรือเสียหายไปทั้งหมด จากการที่ญาติของผู้ตาย หรือบุคคลอื่น ได้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับที่เกิดเหตุ ทำให้เป็นเช่นนั้น ย่อมหมายความว่าผู้ซึ่งถูกดำเนินคดีซึ่งสุดท้ายพิสูจน์ในศาลแล้วว่าตนเองบริสุทธิ์ และหาหลักฐานมานำสืบพิสูจน์ได้ว่า หากสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานไม่ได้ถูกปนเปื้อน หรือถูกทำลายไป รูปคดีทั้งหมด และการระบุตัว ผู้ต้องสงสัยย่อมเปลี่ยนแปลงไปไม่ใช่เช่น ดังนั้นผู้นั้นย่อมเป็นผู้เสียหายในทางละเมิดด้วยอีกกรณีหนึ่ง ย่อมมีอำนาจฟ้องในการเรียกร้องค่าเสียหาย และค่าสินไหมทดแทนต่อผู้เข้าไปในที่เกิดเหตุโดยละเมิด และทำให้ที่เกิดเหตุและวัตถุพยานต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุถูกปนเปื้อนหรือสูญสลายไปนั้นได้

เป็นที่ยอมรับกันว่า แม้ว่าจะมีความรู้ในเรื่องที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพียงใดมนุษย์ก็ยังคงต้องทิ้งร่องรอยไว้เสมอ เช่น อาจเป็นรอยพื้นรองเท้า ลายส่วนหนึ่งของฝ่ามือ เหงื่อ เส้นผม หรือ DNA จากการสัมผัส (Touch DNA / โปรดคูล่าอธิบายในบทที่ 2) ที่เนื้อตัวร่างกายของฆาตกรที่ใส่ถุงมือเนื้อในส่วนที่ไม่ใส่ถุงมือนั้นไปโดนขอบโต๊ะ เสาหัวบันได ขอบประตู หรือ ไปโดนจุดต่าง ๆ โดยไม่ตั้งใจ หรือเส้นผมที่ถูกจิกร่วงลงมาไม่กี่เส้นจากการต่อสู้เอืดอกสุดท้ายของผู้เสียหายขณะถูกบีบคอ หรือถูกรัดด้วยเชือก หรือถูกแขวนคอขณะที่หมดสติ และอาจฟื้นขึ้นก่อนหมดลมหายใจ เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะถูกทำลายให้เสียหายทั้งหมดในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีอาสาสมัคร และญาติผู้เสียชีวิต แห่กันเข้าไปในที่เกิดเหตุ จับต้องพาเคลื่อนย้ายศพผู้ตายลงมา หรือขยับเขยื้อนศพผู้ตาย การตรวจรอยเท้าหรือลายพื้นรองเท้าย่อมจะมีแต่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาสาสมัคร นักข่าว และญาติผู้เสียชีวิต เป็นต้น (ในปัจจุบันวัยรุ่นทั่วไปที่สนใจติดตามซีรีส์ CSI ย่อมสามารถมีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ และการกระทำความผิด โดยปกปิดร่องรอย หรือหากดูจบหลายภาค เชื่อว่าจะมีความรู้ในที่เกิดเหตุและวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าตำรวจบางกรณีด้วยซ้ำไป)

- จะต้องมี ความเสียหายนั้นเกิดขึ้นต่อวัตถุแห่งสิทธิ คือ ทรัพย์สิน หรือ สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด

ประเด็นที่ต้องพิจารณาเรื่องวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นทรัพย์สินของใคร เพื่อให้ทราบถึงสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลต่าง ๆ ที่มาเกี่ยวข้องในห้วงเวลาต่าง ๆ จึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาดังนี้

(ก) วัตถุพยานที่จะนำมาตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ นิติวิทยาศาสตร์ และนิติเวชศาสตร์ เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นพยานหลักฐานทางคดี

เมื่อพิจารณาความหมายของวัตถุพยาน ในบทที่ 2 จะสามารถสรุปความ สำหรับความหมายของวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ หรือวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือวัตถุพยานทางนิติเวชศาสตร์ นั้น ได้ว่า วัตถุพยานนั้น เป็นสิ่งใด ๆ ก็ได้ซึ่งเกี่ยวข้องกับคดีความทั้งทางแพ่ง หรือทางอาญา โดยมีการนำมาตรวจพิสูจน์และแปลผลและอธิบายทางวิทยาศาสตร์ เพื่อนำมาเป็นพยานหลักฐานในการนำสืบพิสูจน์ในทางคดีความต่าง ๆ เป็นได้ทั้งวัตถุทางชีวภาพ (ที่มีชีวิตหรืออาจเคยมีชีวิตหรือมาจากสิ่งมีชีวิต) และวัตถุโดยทั่วไป ส่วนการจะมีชื่อเรียกวัตถุพยานนั้นว่าอย่างไร เป็นเรื่องแล้วแต่กรณีไปว่าการตรวจลักษณะนั้นมาจากสาขาวิชาด้านใดบ้าง หรือผู้เชี่ยวชาญด้านไหนจากสถาบันใดที่เข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง เป็นต้น เนื่องจากทั้งชื่อเรียกขาน และการอธิบายในสิ่งต่าง ๆ ของวิธีการตรวจวัตถุพยาน มีความเกี่ยวข้องทับซ้อนกันอยู่หลายกรณี จำเป็นต้องพิจารณาเป็นกรณีไป

(ข) วัตถุพยานที่จะนำมาตรวจวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ในรูปแบบของ “ชีวโมเลกุล” เป็นทรัพย์สินหรือไม่

มาตรา 137 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทรัพย์สิน หมายความว่า วัตถุที่มีรูปร่าง

มาตรา 138 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทรัพย์สิน หมายความว่ารวมทั้งทรัพย์สิน และวัตถุที่ไม่มีรูปร่าง ซึ่งมีราคาและอาจถือเอาได้

ประกอบกับความหมายของวัตถุพยานในส่วนการลงรายละเอียดของ “ชีวโมเลกุล” ซึ่งอธิบายไว้ในบทที่ 2 จะสามารถพบคำตอบว่า...

โดยปกติในเวลาทั่วไปนั้นเป็นที่เข้าใจกัน โดยสามัญสำนึกว่า ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง จีไคล น้ำมูก น้ำตา น้ำเลือด น้ำหนอง อสุจิ หรือ สารคัดหลั่งอื่น ๆ ที่ออกมาจากร่างกายมนุษย์เพียงเล็กน้อยนั้น ไม่มีราคาหรือคุณค่าใด ๆ แม้ทางจิตใจ อันจะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจะถือว่าเป็นทรัพย์สินได้ กลับกันยังเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ และอันตรายอีกด้วย

แต่เมื่อมาในยุคปัจจุบัน เป็นที่ประจักษ์กันโดยทั่วโลกล้วนแล้ว หากเป็นในทางอรรถคดีที่มีวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องนั้น เส้นผม เส้นขน ซอกเล็บ ฟัน หนังกำพืดที่หลุดออก น้ำมูก น้ำตา น้ำเลือด น้ำหนอง อสุจิ หรือสารคัดหลั่งอื่น ๆ นั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างสูงที่สุดและทุกฝ่ายที่ต้องเกี่ยวข้องในคดีทั้งในปัจจุบันและในอนาคต รวมไปถึงนักวิชาการ และนักศึกษาย่อมยอมรับ และให้ความสำคัญอย่างมาก อีกทั้งยังมีราคาค่าตัวในการพิสูจน์ วิเคราะห์ แปลผลที่สูงมากไม่แพ้กัน ดังที่เห็นกันได้ว่าในบางคดีพิเศษเลือดเพียงปลายเข็มที่กระเด็นเลือดติดอยู่ที่ผนังห้องน้ำในที่เกิดเหตุเพียง

จุดเดียว⁴⁰⁴ หรือคราบอสุจิที่ติดอยู่บนเสื้อของผู้เสียหายเพียงเล็กน้อย ก็สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตคน และครอบครัวของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้ดีขึ้น (กรณีถูกใส่ความหรือเป็นผู้ต้องสงสัยที่ผิดตัวและต่อมาพบพยานหลักฐานที่ทำให้ตนเองพ้นข้อกล่าวหา) หรือเปลี่ยนชีวิตบุคคล และครอบครัวให้ต้องประสบกับชะตากรรมที่เลวร้าย (เช่น ถูกกล่าวหาและตกเป็นจำเลยทั้ง ๆ ที่อาจจะไม่ได้เป็นผู้กระทำผิดหรือมีส่วนเกี่ยวข้องเลย แต่ไม่สามารถหาพยานหลักฐานมายืนยันความถูกต้องให้ศาลเชื่อได้ ตั้งแต่ถูกฝากขัง และถูกจำคุกไม่ว่าคดีจะถึงที่สุดหรือไม่ หรือแม้แต่ในที่สุดแล้วศาลสูงจะพิพากษาว่าไม่ผิดก็ตาม ชีวิตตนเอง และครอบครัวคนนั้นจะเปลี่ยนไปในทันที และจะเปลี่ยนไปในทางที่เลวร้ายขึ้นอย่างมากหากผู้ที่ถูกจำคุกเป็นหัวหน้าครอบครัว)

ดังนั้น วัตถุพยานในที่เกิดเหตุทั้งหมด ทั้งที่โดยปกติจะเห็นได้ด้วยตาเปล่าก็ดี หรือโดยปกติมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า เช่น สารคัดหลั่งที่แห้งกลายเป็นคราบ หรือสารคัดหลั่งที่ซึมฝังตัวอยู่กับวัตถุใดๆ หรือแม้กระทั่ง สารชีวโมเลกุล เช่น DNA ที่ต้องใช้เครื่องมือ หรือกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาตรวจวิเคราะห์แปลผลก็ดี เหล่านี้ล้วนเป็นสารชีวโมเลกุลที่มีลักษณะรูปร่างทางกายภาพที่ชัดเจนก็มีรูปร่างลักษณะทั้งสิ้น กับทั้งมีเอกลักษณ์บางอย่างที่เฉพาะตัวอาจเรียกได้ว่าเป็นหนึ่งเดียวในโลก เช่น ลายนิ้วมือนิ้วเท้า ลายฝ่ามือฝ่าเท้า แม้แต่ DNA ของมนุษย์ซึ่งมีรูปลักษณ์รูปร่าง โดยทั่วไปจะเหมือนกันหมดทั้งโลก แต่ก็มีโครงสร้างในบางจุดซึ่งแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน ดังจะได้กล่าวต่อไป เป็นต้น

วัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ หรือ สารชีวโมเลกุลเหล่านี้ มักจะไม่มีอยู่โดด ๆ ในอากาศ แต่โดยทั่วไปจะติดหรือปนอยู่กับทรัพย์สินที่มีรูปร่างอยู่เสมอ (ซึ่งทรัพย์สินประเภทรานี้โดยทั่วไปสามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า) เช่น น้ำลายซึ่งมี DNA ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลนั้นสามารถ ติดอยู่ที่ขอบแก้วแม้ดื่มเพียงครั้งเดียว ก้นบุหรี่ หรือแม้กระทั่งติดอยู่ที่ใบหน้า,ริมฝีปากของศพ หรือหยดเลือดที่ตกลงพื้น หรือกระเซ็นไปที่ผนัง หรือติดอยู่กับมิด หรืออาวุธ หรือแม้กระทั่งเหื่อที่ออกมาจากผิวหนัง ที่ติดไปกับวัตถุที่ถูกผิวหนังบริเวณนั้นสัมผัสโดน เช่น ลูกบิดประตู บริเวณหัวซิป หรือปากกา แม้กระทั่งกระดาษจดหมายที่ใส่ถุงมือเขียน แต่ผิวหนังบริเวณแขนได้กดทับไปถูกปลายกระดาษ เป็นต้น ซึ่งทรัพย์สินประเภทรานี้มีสารชีวโมเลกุลติดอยู่นั้นเป็นวัตถุที่มีรูปร่างทั้งสิ้น

⁴⁰⁴ พรทิพย์ โรจนสุนันท์, คุณหญิง, สอนด้วยศพ, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บมจ.อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2545) น. 151, “คดีนายเสริม สาครราษฎร์ ตรวจพบคราบเลือดที่ฝาผนังห้องน้ำทั้งสามด้านสูง 1 เมตรจากพื้นห้องน้ำ ซึ่งเป็นหยดเลือดที่มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า และยังพบหยดเลือดที่สามารถมองเห็น ได้ขนาด 0.3 ซม. ที่ฝาผนังใกล้อ่างล้างมือ..ฯ”

เมื่อสารชีวโมเลกุลผ่านขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์ ก็มีลักษณะเป็นภาพที่ถูกขยายขึ้น เพื่อให้เห็นลักษณะทางกายภาพ และส่วนหนึ่งก็ถูกแปลผลมาอธิบายในเชิงที่มีลักษณะเป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปเอกสารซึ่งมีราคาทั้งค่าใช้จ่ายทั้งทางตรง และทางอ้อม

โดยสรุป สารชีวโมเลกุลถูกพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์แล้วว่า เป็นสิ่งที่มีรูปร่าง มีราคา (ทั้งตัวมันเองและในทางนามธรรมคือคุณค่าในทางคดีสำหรับบุคคลหลายฝ่าย) และอาจถือเอาหรือหวงกั้นไม่ให้ใครมายุ่งเกี่ยวได้ สารชีวโมเลกุลจึงเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่ง อีกทั้งสารชีวโมเลกุลนี้โดยทั่วไปจะติดอยู่กับทรัพย์สินที่มีเจ้าของกรรมสิทธิ์อยู่ก่อนแล้ว จึงไม่น่าจะเกิดข้อสงสัยว่า วัตถุพยานนั้นเป็นทรัพย์สินหรือทรัพย์สินหรือไม่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ข้อถกเถียง และการให้ความเห็นแย้งทางวิชาการในกรณีทำนองเดียวกัน ในยุคสมัยก่อนตั้งแต่ปีประมาณ พ.ศ.2451 ตามความเข้าใจในเวลานั้น โดยหนังสือท่านอาจารย์กิตติศักดิ์ ปรกติ ได้รวบรวม และอธิบายข้อถกเถียงที่สำคัญของผู้ทรงคุณวุฒิไว้อย่างละเอียด ดังต่อไปนี้ “ทรัพย์สินย่อมมีความหมายตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ซึ่งตราค่านियามไว้ในมาตรา 6 (10) ว่า หมายถึง “บรรดาสິงของอันบุคคลสามารถมีกรรมสิทธิ์ หรือถืออำนาจเป็นเจ้าของได้ ฯลฯ” เมื่อมีคดีความการลักกระแสรไฟฟ้า ที่ศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาให้จำเลยชำระค่ากระแสไฟฟ้าในราคา 9 บาท จำคุก 6 เดือน และรอลงอาญา จำเลยฎีกาปัญหาข้อกฎหมายขึ้นมาว่า กระแสไฟฟ้าเป็นพลังงาน ไม่มีรูปร่างและไม่อาจหยิบถือเอาได้ ทั้งไม่อาจคิดเป็นราคาซื้อขายกันได้ จึงไม่เป็นทรัพย์สินที่ลักกันได้ เวลานั้น ซึ่งในเวลาที่มีการพิจารณาของศาลฎีกา คำว่า “ทรัพย์สิน” กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ได้ยกเลิกไปแล้ว จึงต้องใช้คำนิยามในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2468 มาตรา 98 บัญญัติว่า “ทรัพย์สินได้แก่วัตถุที่มีรูปร่าง” แต่ศาลฎีกาก็พิพากษาว่า การลักกระแสรไฟฟ้าย่อมเป็นความผิดฐานลักทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 มาตรา 334 (ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 877/2501 ประชุมใหญ่)⁴⁰⁵

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยคนสำคัญคือ ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย อาจารย์ใหญ่ทางกฎหมายแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการชำระสะสางและจัดทำประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 และเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งได้กล่าวไว้ในหนังสือคำสอนชั้นปริญญาตรี กฎหมายอาญาภาค 2-3, พิมพ์ครั้งที่ 5 หน้า 425-426 ความว่า “ฯ...คำว่า “ทรัพย์สิน” ที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญามีความหมายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 98 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ปัจจุบันคือมาตรา 137) อย่างเป็นวัตถุที่มีรูปร่างย่อมเป็นไปตามวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ และไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่มนุษย์จะมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า เช่น น้ำ หรือแก๊สต่าง ๆ ก็เป็นวัตถุที่มีรูปร่าง แต่พลังงานนั้นในทางวิทยาศาสตร์กายภาพไม่เป็นสิ่งที่มีรูปร่างเป็นแต่

⁴⁰⁵ กิตติศักดิ์ ปรกติ, “กฎหมายกับการพัฒนาสังคมไทย: จากการลักกระแสรไฟฟ้า มาสู่สัญญาญานโทรศัพท,” วารสารไทยศึกษา, ปีที่ 2, ฉบับที่ 2, น. 3-4 (เมษายน-กันยายน 2548).

พลังงานเหมือนพลังงานน้ำ พลังงานแสงแดด โดยเหตุนี้ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันและประมวลกฎหมายอาญาสวิต จึงถือว่าพลังงานไฟฟ้าไม่ใช่ “ทรัพย์สิน” เพราะไม่ใช่วัตถุที่มีรูปร่าง และโดยเหตุนี้กฎหมายอาญาเยอรมัน และสวิตจึงได้มีบทบัญญัติเอาโทษแก่การลักพลังงานไฟฟ้าและพลังงานอื่นเป็นพิเศษ...ผู้สอนเห็นว่า พลังงานไฟฟ้าไม่ใช่ “ทรัพย์สิน” เพราะไม่ใช่สิ่งที่มีรูปร่าง ฉะนั้นตามประมวลกฎหมายอาญาการลักกระแสไฟฟ้าจึงไม่เป็นการผิดเมื่อกระแสไฟฟ้าไม่ใช่วัตถุที่มีรูปร่าง การที่ถือว่ากระแสไฟฟ้าเป็น “ทรัพย์สิน” จึงเป็นการตีความที่ขยายความไปลงโทษผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือเป็นการเทียบเคียงกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งไปในทางเป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาซึ่งขัดกับหลักเกณฑ์ทั่วไปของกฎหมายอาญาและเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้⁴⁰⁶”

อย่างไรก็ตามทั้งนี้ท่านอาจารย์หยุด แสงอุทัย ก็ยังพิเคราะห์ไว้อย่างชัดเจนว่า “อย่างไรเป็นวัตถุที่มีรูปร่างย่อมเป็นไปตามวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ (ในขณะนั้น) และไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่มีมนุษย์จะมองเห็น ได้ด้วยตาเปล่า เช่น น้ำ หรือแก๊สต่าง ๆ ก็เป็นวัตถุที่มีรูปร่าง”

สำหรับความเห็นฝ่ายที่สนับสนุนว่า กระแสไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินนั้นก็มิใช่น้อย และที่สำคัญคือ ท่านอาจารย์บัญญัติ สุชีวะ เนติบัณฑิตอังกฤษ อาจารย์ผู้บรรยายกฎหมายลักษณะทรัพย์สินที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งต่อมาท่านได้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา ได้อธิบายไว้ในหนังสือคำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์สิน, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, พ.ศ.2514, หน้า 6. ว่า “...กระแสไฟฟ้าแม้จะเห็นด้วยตาจับต้องไม่ได้ แต่ก็ประกอบด้วยพลังอนุต่าง ๆ ซึ่งอาจจะพอถือว่าเป็นวัตถุที่มีรูปร่างได้กระมัง” ความเห็นทำนองนี้เป็นความเห็นที่อาศัยเหตุผลตามแนวของท่านอาจารย์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช นิติศาสตร์บัณฑิตอันลือชื่อจากมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด เนติบัณฑิตอังกฤษ และอาจารย์ผู้สอนกฎหมายคนสำคัญของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งต่อมาได้เป็นนายกรัฐมนตรี ท่านได้อธิบายไว้ในหนังสือคำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายลักษณะทรัพย์สิน, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสาส์น, พ.ศ.2521, หน้า 11. ไว้ว่า “...วัตถุที่มีรูปร่างนั้น เข้าใจว่าหมายถึงวัตถุที่ประกอบด้วยรูปและร่างในตัวเองโดยลำพัง มีตัวตนส่วนกว้างยาว สูงต่ำ ภาวส่วนกลมซึ่งกินที่ โดยทั้งนี้แม้จะเป็นปรมาณู (ปัจจุบันเรียกชื่อใหม่ว่า อะตอม) เล็กน้อยจนมองไม่เห็นด้วยตาเปล่าก็ตาม...แม้แต่เชื้อโรคปรมาณูธรรมชาติ ก็ควรจัดว่าเป็นวัตถุที่มีรูปร่างได้...”⁴⁰⁷”

กระแสไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินหรือไม่ ท่านอาจารย์จิติ ดิงศภัทย์ อาจารย์กฎหมายแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพชรน้ำหนึ่งในวงการกฎหมายไทยอีกท่านหนึ่ง ซึ่งช่วงที่ศาลมีคำพิพากษาคดีนี้นั้น ท่านได้รับมอบหมายให้เป็นบรรณาธิการหนังสือคำพิพากษาฎีกาของเนติ

⁴⁰⁶ เพิ่งอ้าง, น. 5.

⁴⁰⁷ เพิ่งอ้าง, น. 6-7.

บัณฑิตยสภาในเวลานั้น ได้แสดงทัศนะไว้ในหมายเหตุท้ายฎีกาที่ 877/2501 น.991 นั้นไว้ว่า “...เมื่อพิจารณาโดยจริงจังก่เห็นอยู่ว่า คำว่า ทรัพย์สิน หรือทรัพย์สินนั้น หาได้แยกใช้ต่างกันอย่างไร เครื่องคิดชัดเจนเสมอไปไม่ นอกจากนี้การลักทรัพย์หมายถึง การลักทรัพย์เคลื่อนที่ได้ ซึ่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียกว่าสังหาริมทรัพย์ คำว่า สังหาริมทรัพย์ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (คือมาตรา 101 เดิม) ก็หมายรวมถึงกำลังแรงแห่งธรรมชาติ เช่นแรงไฟฟ้าด้วยนั่นเอง”⁴⁰⁸,

เมื่อกลับมาที่เนื้อหาเพื่อปรับอธิบายกับหัวข้อนี้ วิทยาศาสตร์พัฒนา และแสดงให้เห็นอย่างแพร่หลายในเวลาต่อมาว่า วัตถุ สสารต่าง ๆ แม้แต่พลังงาน มีรูปร่าง มีโครงสร้างของตัวเองอย่างชัดเจน แม้กระทั่งไฟฟ้า ที่ปัจจุบันทราบกันดีแล้วว่า เป็นพลังงานที่มีโครงสร้างของ “อะตอม” (Atom) เป็นหน่วยที่เล็กที่สุด ซึ่งเป็นหน่วยที่วัดได้ด้วยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ แต่สารพันธุกรรม หรือ DNA ที่เรานำมาเป็นข้อพิจารณาในฐานะของวัตถุพยาน และนำมาตรวจทางวิทยาศาสตร์และนำมาพิจารณาในเรื่องของทรัพย์สินนี้ มีขนาดใหญ่มากกว่า อะตอม ของพลังงานอย่างมาก

ดังนั้น เซลล์ และ สารพันธุกรรม (หรือ DNA, RNA) อันเป็น สารชีวโมเลกุล ที่มีขนาดรูปร่างชัดเจน มีน้ำหนัก ความกว้างความยาว ความสูงฯ ที่สามารถวัดขนาดและรูปร่างได้ แล้วแต่ชนิด สามารถถูกโอนย้าย และในทุกสถานการณ์ทางคดีก็มีราคา และมีมูลค่าไม่ว่าทางทรัพย์สินหรือทางจิตใจ สามารถถือเอาหวังกั้นกันได้ และทุกอย่างเป็นที่ยอมรับของสากล จึงไม่อาจปฏิเสธได้ในทางใดเลยว่า สารชีวโมเลกุล ที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้กำลังยกมาพิจารณานั้นเป็นทรัพย์สินหรือทรัพย์สินอย่างชัดเจน

(ค) วัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นของบุคคลที่ 3 หรือบุคคลอื่นนั้น เป็นทรัพย์สินของใคร ใครมีสิทธิคุ้มครองดูแล หรือมีกรรมสิทธิ์ และถือเป็นของกลางหรือไม่

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1335 ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ท่านว่าแดนกรรมสิทธิ์ที่ดินนั้นกินทั้งเหนือพื้นดิน และได้พื้นดินด้วย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอย และจำหน่ายทรัพย์สินของตน และได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลที่ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1327 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ภายในบังคับแห่งกฎหมายอาญา กรรมสิทธิ์แห่งสิ่งใด ๆ ซึ่งได้ใช้ในการกระทำผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือเกี่ยวกับการกระทำผิดโดยประการอื่น และได้ส่งไว้ในความรักษาของกรม

⁴⁰⁸ เพิ่งอ้าง, น. 7-8.

ในรัฐบาลนั้น ท่านว่าตกเป็นของแผ่นดินถ้าเจ้าของมิได้เรียกเอาภายใน 1 ปีนับแต่วันส่ง หรือถ้าได้ฟ้องคดีอาญาต่อศาลแล้วนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่ถ้าไม่ทราบตัวเจ้าของ ท่านให้ผ่อนเวลาออกไป 5 ปี...๑

ข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง พ.ศ.2480

ลักษณะ 1 ข้อ 4. ของกลางนั้นคือ วัตถุใด ๆ หรือทรัพย์สินซึ่งตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าพนักงาน โดยอำนาจแห่งกฎหมาย หรือโดยหน้าที่ราชการ และยึดไว้เป็นของกลางเพื่อพิสูจน์ในทางคดี หรือเพื่อจัดการอย่างอื่นตามหน้าที่ราชการ⁴⁰⁹

ข้อ 5. ของกลางนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ของกลางในคดีอาญา และ

2) ของกลางอย่างอื่น

ของกลางในคดีอาญา คือ ของกลางที่เกี่ยวข้องต้องจัดการทางคดีอาญา เช่น ของที่บุคคลมีไว้หรือใช้เป็นความผิด หรือของที่ใช้เป็นหลักฐานพิสูจน์ความผิด เป็นต้น

ของกลางอย่างอื่น คือ ของกลางที่ไม่เข้าสู่ลักษณะของกลางในคดีอาญา เช่น ของเก็บตก หล่น หลุดลอยได้ เป็นต้น

โดยปกติวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ ในที่เกิดเหตุ หรือบริเวณใกล้เคียงย่อมจะมีผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์อยู่แต่เดิมแล้ว ซึ่งหากที่เกิดเหตุฆาตกรรมเป็นสถานที่ของบุคคลที่ 3 หรือเป็นที่สาธารณสถาน สสารทางชีวภาพอาจไปติดอยู่ที่ทรัพย์สินของบุคคลอื่นซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับคดี ในที่เกิดเหตุ นั้น ทำให้ทรัพย์สินนั้นต้องกลายเป็นวัตถุพยานซึ่งเป็นของกลางในคดี เจ้าพนักงานตามข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง พ.ศ.2480 เป็นผู้เก็บรักษาของกลางนั้นตามกระบวนการ

- ความเสียหายนั้นมีลักษณะเช่นไร

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จำกัดขอบเขตการศึกษาเพียงการละเมิดในที่เกิดเหตุที่มีคดีการตายที่โดยผิดธรรมชาติ โดยเน้นอธิบายไปที่คดีการแขวนคอเท่านั้น สภาพแวดล้อมในสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานทางชีวภาพที่อาจถูกทำให้เสื่อมสภาพ ทำให้ปนเปื้อน และทำให้สูญสลาย อันถือว่าเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ตามมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สามารถอธิบายได้ดังนี้...

การเข้าไปในพื้นที่ซึ่งตนไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะเข้าไปได้ ก็ถือว่าเป็นความเสียหายแล้วแม้ในกรณีการบุกรุกเคหาสถาน เขาไปโดยไม่มีเหตุอันสมควร แม้ไม่ได้ทำให้ทรัพย์สินภายในบ้านเสียหาย ไม่ได้ทำร้ายใคร ก็ถือว่าเป็นความผิดทั้งทางอาญาและทางแพ่ง

⁴⁰⁹ ข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง พ.ศ.2480, ข้อ 4.

สามารถฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนต่าง ๆ ได้แล้ว⁴¹⁰ แต่กรณีที่เกิดเหตุการณ์ตายโดยผิดธรรมชาติซึ่งเป็นเหตุสถานนั้น มีความอ่อนไหว และถูกพิสูจน์จนเป็นบทเรียนใน โรงเรียนตำรวจ และสถาบันการศึกษาทางนิติเวช และนิติวิทยาศาสตร์ทั่วประเทศ จนมีกฎหมายออกมาคุ้มครอง⁴¹¹ แล้วว่า ต้องเป็นพื้นที่หวงกัน ที่ต้องได้รับความควบคุมและป้องกันเป็นพิเศษ เนื่องจากมีหลักฐานวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการที่จะสืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิด หรือผู้บริสุทธิ์ แฝงอยู่เต็มไปหมด ตามกฎการกระทบของ Locard's Exchange Principle (โปรดดูคำอธิบายใน บทที่ 2 หน้า45) ซึ่งอธิบายว่า วัตถุสองสิ่งกระทบกันย่อมแลกเปลี่ยนสสารซึ่งกันและกันเสมอ หรือทุก ๆ การสัมผัสที่ร่องรอย⁴¹²

และตามหลักการป้องกันที่เกิดเหตุย่อมทราบกันดีแล้วว่า การเข้าไปในที่เกิดเหตุ นั้นทุกอย่างถ้าหากไม่ระมัดระวังอย่างสูง จะทำให้วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ถูกทำลาย จนต้องมีแบบแผนการเรียนการสอนของการเข้าไปในที่เกิดเหตุอย่างเป็นกระบวนการ ไม่ทับทางคนร้ายเหยียบย่ำเหยียบจับให้น้อยที่สุด และจำนวนคนที่เข้าไปต้องน้อยที่สุด ฯลฯ เป็นต้น การเข้าไปเหยียบย่ำ โดยไร้ทิศทาง ไร้การควบคุม ไร้กฎเกณฑ์ ก็เป็นการยืนยันด้วยรูปภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วว่า จะต้องสร้างความเสียหายในทางคดีอย่างแน่นอน

กับทั้งการเข้าไปนั้น นอกจากจะเพิ่มพยานหลักฐานด้านเส้นผม น้ำลาย ของผู้เข้าไปแล้ว การเหยียบย่ำ หยิบจับ ต่าง ๆ นอกจะลบเลือนรอยเท้าของผู้เกี่ยวข้องทางคดีแล้ว ยังเป็นการเพิ่มรอยนิ้วมือ DNA และลายพื้นรองเท้าของแต่ละคนเข้าไปทดแทนอีกด้วย

ดังนั้นภาพ และคลิปวิดีโออันเป็นภาพและเสียงที่สมบูรณ์นั้นย่อมเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงชัดอยู่ในตัวแล้วว่ากำลังกระทำความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่ที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์

ส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อผู้เสียหาย คือ ลายนิ้วมือและ DNA ของคนร้ายซึ่งอยู่ที่หูจับของหน้าต่าง กลอนล็อก บนเชือก บนพื้น และบนเตียง ฯลฯ ถูกทำลายโดยพฤติกรรมเหล่านั้น

⁴¹⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 2069/2552 สรุปใจความว่า “...๑ ที่ว่าการเรียกชื้อราคาทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายในคดีบุกรุกพนักงานอัยการไม่สามารถเรียกให้ได้ เนื่องจากไม่ใช่ความผิด 9 ฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ โจทก์ต้องไปฟ้องเป็นคดีแพ่งต่างหากเอง..๑”

⁴¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ทวิ

⁴¹² วิศาล วรสุวรรณรักษ์, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติพันธุศาสตร์, วิทยาการก้าวหน้าด้าน นิติพันธุศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561), น. 197.

โดยเฉพาะ กรณีพบศพจากการแขวนคอ เป็นธรรมเนียมปฏิบัติมานั้นนานจนปัจจุบันนี้ว่า เป็นอาสาศัมภ์กั๊กๆ เป็นผู้ตัดเชือก และนำศพลงมา

ก่อนการชันสูตรจะเสร็จสิ้น การนำศพลงมาด้วยบุคคลที่ไม่มีความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์นั้น การสัมผัสเชือกที่เป็นพยานหลักฐานชิ้นสำคัญที่สุดในคดีแขวนคอ จะถูกปนเปื้อนอย่างไม่เหลือชิ้นดี จากการนำศพลงมาโดยไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวเพื่อรักษาพยานหลักฐานทางชีวภาพของจุดสัมผัสต่าง ๆ อันเนื่องมาจากหากเป็นการฆ่าตัวตายเอง ย่อมเป็นไปได้โดยที่ผู้จะแขวนคอตนเองจะใส่ถุงมือแล้วมัดเชือก ผูกปม และมัดปม การกระทำเหล่านี้ไม่ว่าจะใช้เชือกอะไรจะทำให้เกิดการเสียดสีของผิวหนังที่มือและเชือก ทำให้เกิดลายนิ้วมือบางส่วน เหงื่อที่อาจเกิดขึ้น และ DNA จากการสัมผัสเชือกอย่างแน่นอนและหลิกเลียง ไม่ได้เลย ซึ่งหากได้พบพยานหลักฐานเช่นนี้เป็นของผู้เสียหายเพียงคนเดียว โดยไม่ปรากฏพยานหลักฐานอื่นใดอีก ย่อมเป็นที่แน่นอนในทันทีว่า จะสามารถตัดข้อสงสัยกับผู้ต้องหาในคดีได้ทั้งหมดทุกประเด็น แต่หากเป็นการฆาตกรรม หรือแม้แต่แขวนคอผู้ตายขณะหมดสติ หรือกรณีแขวนคอศพเพื่อการอำพรางลักษณะการตาย หรืออำพรางคดี ก็เป็นเรื่องที่ยากเช่นกันที่จะมีลายนิ้วมือ เหงื่อ หรือ DNA ของผู้ตายอยู่บนเชือกนั้น ในทางกลับกัน มักจะมีลายนิ้วมือของผู้กระทำผิด หรือไม่มีลายนิ้วมืออยู่เลยเนื่องจากผู้กระทำผิดใส่ถุงมือขณะสัมผัสเชือกไปจนกระทั่งกระบวนการแขวนคอ

จะเห็นได้ว่าเชือกเป็นกุญแจที่สำคัญที่สุดในคดีแขวนคอ แต่กลับถูกบุคคลต่าง ๆ จับต้องอย่างไม่ระมัดระวังที่สุดในทุกคดีที่มีการแขวนคอเกิดขึ้น การตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์กับเชือกที่ผูกคอจึงมักไม่นำมาใส่ในบัญชีระบุพยานของศาล เนื่องจากไม่สามารถตรวจสิ่งใดจากเชือกได้จะพบก็แต่การปนเปื้อนเต็มไปทุกจุด

- ความเสียหายเกิดขึ้นต่อสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด

การเข้าไปในที่เกิดเหตุ และทำให้วัตถุพยานในที่เกิดเหตุถูกปนเปื้อนหรือเสียหาย ถือว่าเป็นการกระทำละเมิดต่อ “สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด” ของบุคคลตามมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ด้วยหรือไม่ และสิทธิที่ถูกกระทบเช่นนั้นเป็นสิทธิในลักษณะใด สามารถพิจารณาได้ดังนี้

คำอธิบายเรื่องสิทธิ หน้าที่ ตามกฎหมายมหาชนและกฎหมายเอกชน, วัตถุแห่งสิทธิ, บุคคลผู้ถือสิทธิ, องค์ประกอบของสิทธิ, การแบ่งแยกสิทธิตามวัตถุแห่งสิทธิ ในแง่มุมต่าง ๆ , หน้าที่ของบุคคล และเสรีภาพตามกฎหมายฯ นั้น

จุดที่จะต้องพิจารณาเพิ่มเติมต่อไป คือ คำพิพากษาฎีกาที่ 124/2487 ได้กล่าวอธิบายถึงสิทธิไว้อย่างเข้าใจง่ายว่า “พูดถึงสิทธิ หากจะกล่าวโดยย่อและรวบรัดแล้วก็ได้แก่ ประโยชน์อัน

บุคคลมีอยู่ แต่ประโยชน์จะเป็นสิทธิหรือไม่ก็ต้องแล้วแต่ว่า บุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องเคารพหรือไม่ ถ้าบุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องเคารพ ประโยชน์นั้นก็เป็สิทธิ”...๑

การกระทำที่เสียหายต่อ “สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลอื่น” ในมาตรา 420 นั้นในความเป็นจริงแล้ว การกระทำที่เสียหายต่อ ชีวิต ร่างกาย หรือ ทรัพย์สิน ก็ล้วนเป็นการกระทำต่อ “สิทธิ” ของบุคคลอื่นทั้งสิ้น⁴¹³ ตัวอย่างความเสียหายต่อสิทธิหรือประโยชน์ของโจทก์ที่อาจนำมาเทียบเคียงได้ เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 809/2487 จำเลยชดชวางมิให้วัดโจทก์จัดงานมหรสพเพื่อหาเงินบำรุงวัด ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “การจัดให้มีมหรสพเป็นงานของวัดขึ้นก็เพื่อประสงค์รายได้เป็นพิเศษจากการที่จะมีคนนีกมาทำบุญบริจาค ตามธรรมดา...๑ การที่จำเลยรบกวนจำกัดตัดเสรีภาพของผู้อื่นทำให้เขาขาดประโยชน์ที่ควรได้เช่นนั้น ประโยชน์ที่ขาดนั้นเป็นค่าเสียหายโดยตรงจากการละเมิดนั้นแล้ว จะว่าไม่แน่นอนหรือไกลกว่าเหตุนั้นไม่ได้” หรือ นัยคำพิพากษาฎีกาที่ 2404/2535 สิทธิในการรับราชการ สิทธิที่จะได้รับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมาย เป็นสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา 420 ถูกกระทบและถูกระงับละเมิดได้ เป็นต้น

คำว่า “สิทธิอื่นใด” ในมาตรา 420 หมายความว่า สิทธิ ประเภทที่เป็นบุคคลสิทธิ หรือ ทรัพย์สิน ในเรื่องนี้มีผู้เห็นว่า “สิทธิอื่นใด” หมายเฉพาะทรัพย์สินเท่านั้น ทั้งนี้เป็นการแปลโดยอาศัยหลักกฎหมายละเมิดของเยอรมัน (มาตรา 823) ซึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันยังมีบทบัญญัติความรับผิดเกี่ยวกับกรณีที่เกิดความเสียหายต่อสิทธิอื่น ๆ (บัญญัติไว้ในมาตรา 824) นอกจากสิทธิเด็ดขาดที่บัญญัติไว้ในมาตรา 823 โดยท่านอาจารย์สุขุม สุภนิษฐ์ อธิบายไว้ว่า...

โดยมาตรา 823 ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า

“(1) A person who, intentionally or negligently, unlawfully injures the life, body, health, freedom, property or another right of another person is liable to make compensation to the other party for the damage arising from this. (2) The same duty is held by a person who commits a breach of a statute that is intended to protect another person. If according to the contents of the statute, it may also be breached without fault, then liability to compensation only exists in the fault.” ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหาย ถึงชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” และมาตรา 824 ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันบัญญัติถึงสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ โดยแปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า “A person who untruthfully states or disseminates a fact that is qualified to endanger the credit of another person or to cause other

⁴¹³ สุขุม สุภนิษฐ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: สนพ.นิติบรรณการ, 2548), น. 27-28.

disadvantages to his livelihood or advancement must compensate the other for the damage caused by this even if, although he does not know that the fact is untrue, he should have known.” และแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “บุคคลใดกล่าวไปข้างว หรือแพร่หลายความจริงโดยไม่สุจริต อันเป็นอันตรายต่อชื่อเสียงบุคคลอื่น หรือทางทำมาหาได้ตามที่เป็นอย่าง หรือทางเจริญก้าวหน้า ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ความเสียหายที่เกิดขึ้น แม้กระทั่งเขาไม่รู้ว่าไม่เป็นความจริง แต่เขาควรรู้”⁴¹⁴

แต่มาตรา 420 เป็นบทบัญญัติพิเศษที่อธิบายเรื่องการกระทำอันเป็นละเมิดไม่เหมือนกับเยอรมัน ที่ยังมีบทบัญญัติมาตรา 824,826 บัญญัติถึงการละเมิดต่อสิทธิอื่น ๆ ไว้ด้วย ดังนั้นคำว่า “สิทธิอื่นใด” ในบทบัญญัติมาตรา 420 จึงควรหมายความถึง การทำให้เสียหายต่อ “สิทธิ” ทั้งหลายอันมีกฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ โดยไม่จำกัดเฉพาะสิทธิที่เป็นทรัพย์สินหรือสิทธิเด็ดขาดเท่านั้น การทำให้เสียหายต่อสิทธิตามสัญญาอันเป็นบุคคลสิทธิจึงเป็นละเมิดด้วยตามคำพิพากษาฎีกาที่ 152/2523⁴¹⁵

ข้อควรพิจารณาเป็นขั้นสุดท้ายคือ สิทธิของผู้เสียหายนั้นจะถูกกระทบในกรณีใดบ้าง หากสถานการณ์เกิดเหตุและวัตถุประสงค์ที่เกิดขึ้นที่เกิดเหตุถูกทำให้ปนเปื้อนเสียหาย ซึ่งเป็นสิทธิอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม มาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(1) สิทธิที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาล สิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐเมื่อได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิจากการกระทำผิดอาญาของบุคคลอื่นถูกระทบ⁴¹⁶ เนื่องจากการใช้สิทธิทางศาล ไม่ว่าศาลใดนั้น ซึ่งหลักสำคัญของการใช้สิทธิ คือ ข้อเท็จจริงที่มีพยานหลักฐานรองรับ การที่พยานหลักฐานถูกทำให้เสียหายหรือถูกทำลายไปย่อมเป็นการกระทำที่มีผลกระทบโดยตรงถึงสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาทางศาล อย่างเป็นธรรม และเท่าเทียมของบุคคลทุกคนเป็นการละเมิดสิทธิทั้งหลายเหล่านี้ ที่รัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับบัญญัติรับรอง และคุ้มครองไว้อย่างชัดเจน กับทั้งสิทธิที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหาย อันเกิดจากการกระทำให้บุคคลในครอบครัวต้องเสียชีวิตนั้นถูกระทบด้วย สิทธิดังกล่าว เช่น สิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนแก่ค่าปลงศพ⁴¹⁷ และสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปลงศพ⁴¹⁸ ค่าอุปการะเลี้ยงดู หากก่อนถูกทำ

414 เพิ่งอ้าง.

415 พินิจ ทิพย์มณี, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 91, น. 68.

416 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 25 และ 27.

417 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443.

418 คำพิพากษาฎีกาที่ 533/2506 ค่าซื้อที่ฝังศพและทำดวงซุ้ย ค่าของเช่น ไหว้ศพ ค่าอาหารเครื่องดื่มเลี้ยงแขกก่อนนำศพไปสุสานและอื่น ๆ ตามประเพณีจัดการศพเงินตามฐานานุรูปของผู้ตาย , ฎีกาที่ 574/2506

ละเมิดจนเสียชีวิตนั้นผู้ตายมีหน้าตามกฎหมายที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูบุคคลใดอยู่หรือไม่ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความเป็นจริงว่าจะมีการอุปการะกันอยู่ในขณะนั้นหรือไม่⁴¹⁹ และ ไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าผู้ตายจะมีความสามารถในการอุปการะเลี้ยงดูหรือไม่⁴²⁰ สิทธิเหล่านี้ ย่อมเกิดขึ้นแก่ บุคคลตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ยกตัวอย่างเช่น ภริยาที่ถูกต้องตามกฎหมาย (มาตรา 1461) บิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา 1563, 1547)⁴²¹ มารดาที่ถูกต้องตามกฎหมาย (มาตรา 1546, 1563) ซึ่งบิดามารดาไม่มีสิทธิเรียกค่าอุปการะได้โดยไม่มีเงื่อนไขเรื่องอายุ, บุตรผู้เยาว์ (มาตรา 1564 วรรคแรก), บุตรบุญธรรม (มาตรา 1598/28), บุตรผู้ทุพพลภาพซึ่งหาเลี้ยงตนเองไม่ได้ แม้บรรลุนิติภาวะแล้ว (มาตรา 1564) หากกรณีผู้ตายมีหน้าที่อุปการะบุคคลเหล่านี้ด้วยกันหลายคน บุคคลเหล่านี้ทุกคนเป็นผู้เสียหายที่สามารถฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน รวมทั้งดอกเบี้ย 7.5 ต่อปีของค่าขาดไว้การอุปการะนับตั้งแต่วันทำละเมิด⁴²² สำหรับการขาดไว้การอุปการะจากผู้ทำละเมิดได้

(2) สิทธิที่จะได้รับแรงงานในครัวเรือนหรือในอุตสาหกรรมถูกกระทบ (มาตรา 445) กล่าวคือ การละเมิดและผลแห่งการละเมิดที่เป็นการตายของบุคคลนั้น ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น บุคคลที่ถูกกระทบย่อมเป็นผู้เสียหายโดยอ้อมด้วย เช่น ก่อนเสียชีวิต ผู้ตายเคยทำงานให้แก่บุคคลคนหนึ่ง และบุคคลคนนั้นต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไปอันเนื่องมาจากการเสียชีวิตของลูกจ้างจากละเมิดฯ และทำให้เขาขาดแรงงานส่วนนี้ไป⁴²³ ค่าขาดแรงงานส่วนนี้หมายความรวมถึง ขาดแรงงานในครัวเรือนระหว่างสามภริยา⁴²⁴ และบุตรผู้อยู่ในอำนาจปกครอง ซึ่งมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกันด้วย

(3) ขาดประโยชน์ในการที่จะใช้ทรัพย์สินนั้นเป็นพยานหลักฐานในการฟ้องคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา กล่าวคือ โดยส่วนใหญ่วัตถุพยานที่มีสาระทางชีวภาพติดอยู่นั้นมักเป็นทรัพย์สินของผู้ตาย และตกทอดมายังทายาทโดยธรรม รวมทั้งสิทธิในการใช้สอยทรัพย์สินนั้น ๆ ตามแต่ลักษณะของทรัพย์สินนั้นด้วย การที่ทรัพย์สินนั้นถูกทำให้ปนเปื้อนหรือเสียหาย ย่อมนำมาใช้เป็นพยานหลักฐาน

คำพาหนะในการที่บิดาและญาติของผู้ตายไปจัดการศพ, ฎีกาที่ 2707/2516 คำทำเจดีย์บรรจุอัฐิผู้ตายตามฐานานุรูป และ ฎีกาที่ 2023/2522 คำส่งศพผู้ตายกลับประเทศภูมิลำเนา เป็นต้น

⁴¹⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 1742/2499, 215/2513, 412-413/2515 และ 2361/2516 เป็นต้น.

⁴²⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 412-413/2515, 2361/2515 และ 3474/2529 เป็นต้น.

⁴²¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 2255/2515, กรณีหากศาลพิพากษาภายหลังจากบิดาถูกทำละเมิดถึงแก่ความตาย ไม่มีสิทธิเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู

⁴²² คำพิพากษาฎีกาที่ 829/2509, 2316/2515, 2959/2529

⁴²³ คำพิพากษาฎีกาที่ 584-585/2513, 1047/2522, 2664/2525, และ 3983/2528 เป็นต้น.

⁴²⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 2361/2515.

ในทางคดีเพื่อพิสูจน์ว่าการเสียชีวิตเกิดขึ้นโดยมีผู้ใดเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ได้นั่นเอง สิทธิที่จะใช้สอยทรัพย์สินซึ่งเป็นสิทธิเด็ดขาดย่อมถูกระงับจากการนี้

(4) สิทธิในเคหสถานของบุคคลและครอบครัวถูกระงับ กล่าวคือ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถานของตน การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองจะกระทำผิดได้⁴²⁵ การเข้าไปในที่เกิดเหตุของอาสาสมัครมูลนิธิ และนักข่าว มักไม่ใช่การเข้าไปโดยได้รับอนุญาตจากผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น หรือทายาทโดยธรรมผู้รับมรดกในอสังหาริมทรัพย์นั้นอย่างแท้จริง ทางปฏิบัติ ผู้เข้าไปถึงที่เกิดเหตุกลุ่มแรกอาจมีการขออนุญาตเข้าพื้นที่อยู่บ้าง เป็นบางคน และไม่มีภาระแจ้งรายละเอียดอื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น มีความจำเป็นจะต้องเข้าไปเพื่อเหตุอันใด และจะเข้าไปจำนวนกี่คน และการเข้าไปจะทำอะไรบ้าง และวิธีการเข้าไปจะเข้าไปอย่างไร อีกทั้งไม่มีการแจ้งผลกระทบที่จะได้รับการปณเปื้อนและถูกทำลายของสภาพแวดล้อมที่เกิดเหตุและวัตถุพยานต่าง ๆ อีกด้วย

4.3 วิเคราะห์ปัญหาการเรียกร้องค่าเสียหายกับบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบ

ปัญหาการเรียกร้องค่าเสียหายต่อบุคคลนั้น จะต้องพิจารณาถึงสถานะขณะกระทำ ความผิด เข้ามาประกอบในชั้นสุดท้ายเป็นสำคัญ เนื่องจากเกี่ยวพันถึงเขตอำนาจศาล และกระบวนการเรียกร้องค่าเสียหายก่อนฟ้องด้วย สิ่งที่ต้องพิจารณาถึงสถานะมีดังต่อไปนี้

ดังที่ได้ศึกษาไปแล้วในบทที่ ผู้ต้องรับผิดชอบในละเมิด มีอยู่ 2 สถานะ ที่ว่า เป็นสถานะของผู้ต้องรับผิดชอบในการกระทำของตน และสถานะที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้กระทำละเมิด แม้นไม่ได้มีส่วนร่วมในการกระทำ ความผิด ตามหลักรัฐประศาสน์นโยบาย Public policy⁴²⁶ ซึ่งมีบุคคลดังต่อไปนี้

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ / ฟ้องกระทรวงการคลัง
2. อาสาสมัครกู้ภัย / ฟ้องผู้กระทำความผิดรายบุคคล / นายจ้าง
3. ผู้ร่วมรับผิดชอบกับอาสากู้ภัย ที่บางกรณีเป็นลูกจ้างประจำหรือยังเป็นเยาวชน / บิดา

มารดา

4. สื่อมวลชนภาคสนาม / มีนายจ้างเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบในละเมิด
5. ไทยมุง รับผิดชอบในการกระทำของตนเอง / หากเป็นเด็กและเยาวชน บิดา มารดา ร่วมรับผิดชอบการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนโดยการปรับบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง

หากวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นของกลางนั้น ถูกทำให้ปนเปื้อน ทำให้เสื่อมสภาพ หรือทำให้สูญสลายไปบางส่วน หรือทำให้ถูกทำลายไปโดยสิ้นเชิง จากการเหยียบย่ำ

⁴²⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 22-23.

⁴²⁶ พินิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 88*.

สัมพัทธ์จับต้อง ตามหลักการแลกเปลี่ยนสสารของวัตถุ 2 สิ่งซึ่งมากระทบกันทุกกรณี ตามกฎของ Locars's Exchange Principle ⁴²⁷ และทำให้เกิดความขาดตอนของการครอบครองวัตถุพยาน หรือห่วงโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยาน Chain of Custody ที่ทำการศึกษาไปแล้วนั้น⁴²⁸ มีกฎหมาย กฎ หรือระเบียบข้อบังคับใดจะมาปรับในฐานะกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง ตามมาตรา 4 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อเรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้หรือไม่

ดังที่ได้พิจารณาไปแล้วว่า การกระทำใดเป็นละเมิดนั้น หากครบองค์ประกอบต่าง ๆ ตามมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แล้ว ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำใดเป็นความผิดก็ถือว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นกับผู้อื่นอันเป็นละเมิดแล้ว⁴²⁹ แต่หากกรณีจะปรับกับกฎหมายในฐานะที่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งเพื่อความชัดเจนก็สามารถพิจารณาได้ ดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ทวิ วรรคหนึ่ง และวรรค สอง ย่อมเป็นกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งที่จะนำมาปรับเพื่ออธิบายลักษณะและองค์ประกอบของความผิด อันมีลักษณะเป็นละเมิดที่มีวิทยาศาสตร์ หรือนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังได้พิจารณาไปแล้วในบทที่ 3 และบทที่ 4.1 – 4.2 และ นำ ข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง พ.ศ.2480⁴³⁰ ซึ่งตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าพนักงาน (Chain of Custody)⁴³¹ โดยอำนาจแห่งกฎหมายหรือโดยหน้าที่ในทางราชการ และยึดไว้เป็นของกลางเพื่อพิสูจน์ในทางคดี หรือเพื่อจัดการอย่างอื่นตามหน้าที่ราชการ เมื่อผู้รักษาของกลางคนใด จงใจหรือเลินเล่อ ละเลย ทำให้ของกลางเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพที่เป็นอยู่เดิมๆ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้นๆ ตาม ข้อ 4. ข้อ 5. ข้อ 42. ข้อ 43 และข้อ 44. มาพิจารณาประกอบในส่วนของความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ด้วย กับบุคคล

⁴²⁷ โปรดดู บทที่ 2

⁴²⁸ โปรดดู บทที่ 2

⁴²⁹ โปรดดู บทที่ 3

⁴³⁰ โปรดดู บทที่ 3

⁴³¹ หลักห่วงโซ่แห่งการครอบครองพยานวัตถุ (Chain of Custody) กล่าวไว้แล้วใน บทที่ 2 หน้า 66-

ที่เข้าไปในที่เกิดเหตุการเสียชีวิต อันเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติ โดยเฉพาะในเคสสถาน และไม่ได้
 ได้รับความยินยอมอันบริสุทธิ์หรือความยินยอมอย่างแท้จริง เป็นรายบุคคลเป็นกรณี ๆ ไป จากญาติ
 ผู้เสียชีวิตหรือเจ้าของพื้นที่มีส่วนได้เสียในคดีกับทั้งการเข้าไปนั้นคนก็ไม่ได้มีหน้าที่ความ
 รับผิดชอบ โดยเฉพาะในคดีนั้น หรือไม่ได้มีการร้องขอจากเจ้าหน้าที่เพื่อให้เข้าช่วยเหลือเป็น
 รายบุคคล อันจะเป็นกรณีสถานะผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานฯ อันมีบุคคลดังต่อไปนี้

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจ = ฟ้องเป็นคดีละเมิดของเจ้าหน้าที่ และอาจฟ้องเป็นคดีอาญา

การที่เจ้าพนักงาน ละเลย⁴³²หรืออาจกล่าวได้ว่า ตามวิสัย และพฤติการณ์เจ้าพนักงาน
 หรือในงานของพนักงานสอบสวนย่อมที่จะทราบอยู่แล้วว่าการปล่อยให้บุคคลต่าง ๆ ทั้ง อาสาสมัคร
 กู้ภัย นักข่าว หรือบุคคลใด ๆ เข้าไปในที่เกิดเหตุเช่นนั้น ย่อมจะทำให้สภาพของที่เกิดเหตุ
 เปลี่ยนแปลงไป และวัตถุพยานต่าง ๆ ทางชีวภาพถูกปนเปื้อนหรือถูกทำลาย อันจะมีผลให้การ
 ติดตามสืบหาตัวผู้กระทำความผิดว่ามีอยู่หรือไม่ และหากมีเป็นบุคคลใดนั้น จะได้รับผลกระทบทำ
 ให้คดีเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม เนื่องจากนักเรียนนายร้อยตำรวจจะได้เรียนวิชาสืบสวนสอบสวน และ
 การคุ้มครองรักษาสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุแล้วทุกคน
 รวมไปถึงตำรวจชั้นประทวนที่สอบไล่ได้ หรือได้เลื่อนชั้นยศเป็นร้อยตำรวจตรี หรือบุคคลธรรมดา
 ที่สอบได้เป็นนายร้อยตำรวจตรี ก็ต้องเข้ารับการเรียนการสอนวิชาดังกล่าวด้วยกันทั้งหมดทุกคน
 เช่นกัน เป็นเหตุให้ย่อมจะต้องทราบดีว่าผลแห่งการนั้นจะกระทบกับเรื่องใด และโดยเฉพาะกับ
 บุคคลที่เกี่ยวข้องในทางคดี ไม่ว่าจะเป็นญาติของผู้เสียหาย และตัวผู้ต้องสงสัยเอง ซึ่งหาก
 พยานหลักฐานทางชีวภาพหลายอย่างถูกทำลายไปแล้ว หลายกรณีย่อมที่จะไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าคดี
 นั้นใครเป็นผู้กระทำความผิดหรือบริสุทธิ์ จึงถือได้ชัดเจนว่า พนักงานสอบสวนเจ้าของคดี
 จงใจหรือประมาทเลินเล่อ⁴³³ ปล่อยให้สถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานทางชีวภาพปนเปื้อนหรือถูก
 ทำลาย ไม่ว่าจะบางส่วนหรือทั้งหมด ตามมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือ

⁴³² ตาม พระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 มาตรา 4 – 5, อ้างแล้วในบทที่
 3.

⁴³³ หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร 0601/087 ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2540,
 (กรรมการกฤษฎีกา คณะพิเศษ), ให้ความเห็นว่า การกระทำโดยประมาทเลินเล่อ นั้นหมายถึงการกระทำโดยมิได้
 เจตนา แต่เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจำเป็นต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์
 ส่วนความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จะมีลักษณะที่บุคคลได้กระทำโดยขาดความระมัดระวังที่เบี่ยงเบนไปจาก
 เกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น คาดเห็นได้ว่าความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้หรือถ้าระมัดระวังสักเล็กน้อยก็ยังคงได้
 คาดเห็นว่าอาจเกิดความเสียหายขึ้นเช่นนั้น

แม้กระทั่งในบางกรณีอาจเป็นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงได้ กับทั้งอาจเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่อีกด้วย⁴³⁴

การจะฟ้องให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบในละเมิดสำหรับการกระทำของเจ้าหน้าที่ในกรณีเช่นนี้ ใช้ข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์การพิจารณาว่าอย่างไรเป็นละเมิดอย่างเดียวกันกับ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 แต่มีข้อแตกต่างอยู่บ้างในบางกรณีเรื่องเขตอำนาจศาล และระยะเวลาของอายุความในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องผิดตัว กล่าวคือ

การจะฟ้องคดีต่อศาลปกครองสำหรับการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่นั้น องค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่จะใช้สิทธิเสมอคำฟ้องต่อศาลปกครองโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ นั้น คือ ละเมิดนั้นเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ การใช้อำนาจ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ซึ่งมีสถานะเหนือกว่าเอกชนมีความชอบธรรมที่จะกระทำการเหนือบุคคล หรือทรัพย์สิน และการใช้อำนาจในที่นี้หมายความเฉพาะการใช้อำนาจตามกฎหมายในทางปกครองเท่านั้น⁴³⁵ หมายความว่า เป็นการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองนั่นเอง ส่วนการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายอื่น ๆ เช่น ใช้อำนาจสืบสวนสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายที่มีโทษทางอาญาที่ให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจเกี่ยวกับการจับกุมป้องกัน และปราบปรามผู้กระทำความผิด อยู่ในอำนาจควบคุมตรวจสอบของศาลยุติธรรม⁴³⁶

ดังนั้น การฟ้องหน่วยงานของรัฐ ตาม พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 กรณีเช่นนี้ จึงต้องยื่นคำฟ้องและชำระค่าธรรมเนียมร้อยละ 2 ต่อศาลยุติธรรม การค้นหาพยานหลักฐาน และนำสืบพิสูจน์เป็นไปตามระบบกล่าวหาทั่วไป และการชำระค่าธรรมเนียมศาล ซึ่งการค้นหาพยานหลักฐานในกรณีเช่นนี้สำหรับเอกชนจะได้กล่าวในประเด็นต่อไป

อย่างไรก็ดี ตามมาตรา 11 กล่าวถึงอีกทางเลือกหนึ่ง ในเรื่องที่ทำให้ประชาชนสามารถยื่นคำร้องต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ โดยที่ยังไม่ต้องดำเนินการทางศาล วัตถุประสงค์ของมาตรานี้เป็นเรื่องการลดภาระต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชน โดยผู้เสียหายสามารถยื่นคำร้องต่อหน่วยงานของรัฐที่ข้าราชการผู้นั้นสังกัดอยู่ได้โดยตรง และให้หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าเป็นเรื่องซับซ้อนก็กำหนดระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน หากหน่วยงาน

⁴³⁴ มาตรา 157 ประมวลกฎหมายอาญา “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด...ฯ ต้องระวางโทษ...ฯ”

⁴³⁵ จูติพร ลิ่มแหลมทอง, กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: สนพ.มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548), น. 102.

⁴³⁶ เทียบเคียงคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 74/2545

ของรัฐพิจารณาแล้วว่าละเมิดจริงก็ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปด้วย และส่งคำสั่งนั้นให้ผู้เสียหาย แต่ถ้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้วเห็นว่าคนไม่ต้องรับผิดชอบก็ให้ยกคำร้อง และแจ้งให้ผู้เสียหายทราบ และผู้ร้องที่ถูกปฏิเสธสามารถอุทธรณ์คำสั่งได้ภายใน 90 วันนับแต่ได้รับผลวินิจฉัยเช่นนั้น

แต่ในทางปฏิบัติ หากไม่ใช่กรณีชัดเจนเด่นชัดว่าเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดรุนแรงแก่ประชาชนที่เห็นทางกายภาพแล้ว การจะให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา นี้อยู่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยากยิ่ง โดยเฉพาะหน่วยงานตำรวจที่แม้แต่ผู้บังคับบัญชาระดับสูงยังมีส่วนในการกระทำละเมิดในที่เกิดเหตุด้วยตนเอง

ส่วนระยะเวลาและอายุความ กรณีผู้เสียหายฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่เกิดการละเมิด จะต้องฟ้องภายใน 1 ปี นับแต่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือภายใน 10 ปีนับแต่วันทำละเมิด⁴³⁷ เช่นเดียวกับละเมิดทั่วไป แต่ที่แตกต่างกันออกไปบ้าง คือ หากมีการฟ้องผิดตัว อายุความในการฟ้องร้องผู้ที่ต้องรับผิดชอบขยายออกไปอีก 6 เดือนนับแต่คำพิพากษานั้นถึงที่สุด ตามมาตรา 7 วรรคสอง

ส่วนในคดีอาญา เป็นเรื่องของการฟ้องเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจหน้าที่ในการที่จะต้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุชั้นใน ตามมาตรา 150 ทวิ วรรค 1 และหากเข้าไปเพื่อที่จะได้เป็นข่าว เพื่อที่อยากจะปรากฏตัวให้สื่อมวลชนถ่ายทอดออกสู่สาธารณะ เพื่อที่จะได้แสดงออกว่าตนเองได้ทำงาน ซึ่งจริง ๆ แล้วคนไม่มีความจำเป็นต้องเข้าไปในพื้นที่ชั้นใน เนื่องจากไม่มีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ (แต่ย่อมที่จะรู้ว่าการเข้าไปนั้นทำลายพยานวัตถุทางนิติวิทยาศาสตร์) ซึ่งมีจะพิสูจน์หลักฐานตำรวจทำหน้าที่อยู่แล้วพนักงานสอบสวนเจ้าของคดีไม่จำเป็นต้องขอความเห็นทางนิติวิทยาศาสตร์จากตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่เข้าไปเหล่านั้น และไม่มีกฎหมายให้อำนาจหรือระบุไว้ว่าผู้บังคับบัญชาระดับสูงทั้งใน และนอกพื้นที่ต้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง อย่างเช่นพนักงานสอบสวน การกระทำดังกล่าว ย่อมเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง⁴³⁸ แม้ในลักษณะที่ไม่ใช่ตัวเงิน ก็เป็นผลประโยชน์⁴³⁹ เป็นการกระทำโดยทุจริตตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญา จึงเข้าเงื่อนไขของวรรค 2 มาตรา 150 ทวิ⁴⁴⁰ เนื่องจากการที่เข้าไปนั้นย่อมเป็นที่ทราบกันโดยสากลว่าย่อมที่จะทำให้วัตถุพยาน

⁴³⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448.

⁴³⁸ มาตรา 1 (1) ประมวลกฎหมายอาญา

⁴³⁹ ประยุทธ์ ศิริพานิชย์, ประธานที่ประชุม, บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชันสูตรพลิกศพ, ห้องประชุม กรรมการ 213 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2, สภาผู้แทนราษฎร, วันที่ 3 มิถุนายน 2542, ภาคผนวก ก. น. 314.

⁴⁴⁰ มาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่ หรือหลงเหลือในที่เกิดเหตุถูกปนเปื้อน เสียหาย ถูกทำลายไปในทุกย่างก้าว และทุกการสัมผัส ย่อมส่งผลกระทบต่อรูปคดีของผู้เสียหาย และอัยการอย่างแน่นอน ซึ่งผู้บังคับบัญชาทุกคนทราบเรื่องนี้ดี กับทั้งการเข้าไปนั้นก็ไม่ใช่เพื่อป้องกันอันตราย แก่อนามัย ของประชาชน หรือ เพื่อประโยชน์สาธารณะ อย่างอื่น จึงครบองค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 150 ทวิ วรรค 2 แม้ไม่มีเจตนาให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากกฎหมายมาตรานี้ใช้คำว่า “ในประการที่น่าจะทำให้ การชันสูตรพลิกศพ หรือ ผลทางคดี เปลี่ยนแปลงไป..ฯ”

ผู้เสียหายจึงสามารถฟ้องคดีอาญานี้ได้อีกส่วนหนึ่งกับศาลยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนในพื้นที่ (ซึ่งจะเข้ากระบวนการที่อาจทำให้ไม่สะดวกนัก) หรือจ้างทนายความฟ้องต่อศาลยุติธรรมเป็นคดีตัวอย่างให้แก่สังคมไทย ซึ่งก็สามารถกระทำได้

ส่วนของเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ทราบฝ่ายซึ่งตั้งวัดอุทยานที่พิสุจน์หลักฐานเก็บและครอบครองไว้ ย่อมมีสถานะเป็นของกลางด้วยนั้น การนำออกมาจากถุตามภาพที่ 4.18 – 4.19 ในบทที่ 4.1 นั้น ญาติผู้เสียหายย่อมสามารถดำเนินคดีได้ ตามมาตรา 142 ประมวลกฎหมายอาญา⁴⁴¹ อีกกระทงหนึ่ง โดยขอหมายศาลเรียกอาจารย์ในมหาวิทยาลัย (แม้ในโรงเรียนแพทย์ รพ.ของรัฐ) สาขา ด้านนิติวิทยาศาสตร์ นิติเวชศาสตร์ (อาจารย์แพทย์ด้านนิติเวชหลายท่าน มียศเป็นตำรวจ และมีความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ในระดับผู้เชี่ยวชาญที่ทั้งใน และต่างประเทศยอมรับด้วย)⁴⁴² หรือ พิสุจน์หลักฐานตำรวจ เข้ามาเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญว่าการกระทำนี้เสียหายอย่างไร เป็นต้น

2. อาสาสมัครกู้ภัย = ฟ้องละเมิดต่อศาลยุติธรรมในคดีมโนสาร่า และอาจฟ้องเป็นคดีอาญาอาสาสมัครมูลนิธิ ถือว่าเป็น “ผู้ซึ่งต้องช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย” หรือไม่นั้น

“ผู้ใด กระทำการใด ๆ แก่ศพหรือสภาพแวดล้อม ในบริเวณที่พบศพ ก่อน การชันสูตรพลิกศพ เสร็จสิ้น ในประการที่น่าจะทำให้ การชันสูตรพลิกศพ หรือ ผลทางคดี เปลี่ยนแปลงไป เว้นแต่ จำเป็น ต้องกระทำ เพื่อ ป้องกันอันตรายแก่อนามัย ของประชาชน หรือ เพื่อประโยชน์สาธารณะ อย่างอื่น ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ หก เดือน ถึง สองปี หรือ ปรับตั้งแต่ หนึ่งหมื่นบาท ถึง สี่หมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิด ตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำ โดยทุจริต หรือ เพื่ออำพรางคดี ผู้กระทำ ต้อง ระวางโทษ เป็นสองเท่า ของโทษที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้น”

⁴⁴¹ มาตรา 142 “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือไว้ประโยชน์ซึ่ง ทรัพย์สิน หรือเอกสารใด ๆ อันเจ้าพนักงานได้ยึด รักษาไว้ หรือ สั่งให้ส่งเพื่อเป็นพยานหลักฐาน หรือเพื่อบังคับ การให้เป็นไปตามกฎหมายไม่ว่าเจ้าพนักงานจะรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นไว้เอง หรือสั่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่น ส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

⁴⁴² รายนามอาจารย์แพทย์นิติเวช ซึ่งเชี่ยวชาญนิติวิทยาศาสตร์ และหลายท่านมียศเป็นตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

คำนี้ ไม่มีบัญญัติหรือนิยามไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่มีปรากฏอยู่ใน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138

“ผู้ใดต่อสู้ หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการ ปฏิบัติการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ” จึงอาจนำคำอธิบายในมาตราดังกล่าวมาปรับพิจารณาได้ว่า หากกรณีมีผู้ต่อสู้ขัดขวาง ผู้ที่อาสาสมัครมาช่วยเจ้าพนักงานโดยสมัครใจเอง เช่น ตำรวจอาสา ย่อมไม่ผิดมาตรา 138 เทียบคำ พิพากษาฎีกาที่ 2228/2515⁴⁴³ เนื่องจากถ้อยคำตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138 มีความหมาย จำกัด หมายความว่าเฉพาะถึงกรณีมีกฎหมายบัญญัติให้บุคคลนั้น ๆ มีหน้าที่ต้องช่วยเหลือเจ้าพนักงาน เท่านั้น⁴⁴⁴ เช่นผู้ที่เจ้าพนักงานเรียกให้ระงับเหตุเพลิงไหม้หรือสาธารณภัยอื่น ๆ⁴⁴⁵ ตามมาตรา 383 ถ้าเป็นการต่อสู้ขัดขวาง ผู้ซึ่งเข้าช่วยเจ้าพนักงานโดยความสมัครใจ โดยไม่มีหน้าที่ต้องช่วยตาม กฎหมาย ผู้ต่อสู้ขัดขวางไม่มีความผิดตามมาตรา⁴⁴⁶

ไม่มีกฎหมายระบุ หมายความว่า หากการต่อสู้ขัดขวางเป็นการทำร้ายร่างกาย อาสาสมัคร ผู้กระทำย่อมผิดมาตรา 296 ประกอบมาตรา 289 (3) ได้ เหตุเพราะอาสาเป็น “ผู้ช่วย เหลือเจ้าพนักงาน” ตามความหมายของมาตรา 296 ประกอบ 289(3) ส่วน “ผู้ซึ่งต้องช่วยตาม มาตรา 138 ประมวลกฎหมายอาญา” ต้องเป็นผู้ถูกเรียกให้ช่วยตามกฎหมาย⁴⁴⁷ หมายความว่า เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่ง อยู่ที่ที่มีการร้องขอให้ช่วย และ ต้องมีกฎหมายบัญญัติว่ามีหน้าที่ต้องช่วย⁴⁴⁸

⁴⁴³ ฎีกา 2228 / 2515 ตำรวจขอแรง บ. ราษฎรเจ้าของเรือยนต์ให้ขับเรือติดตามจำเลยซึ่งเป็นคนร้ายไป เมื่อตามไปทัน จำเลยวิ่งหนีขึ้นตลิ่ง ตำรวจกับ บ.ก็ขึ้นตลิ่งแยกกันวิ่งไล่ตามจำเลย จำเลยยิง บ. ได้รับอันตรายแก่ กาย การกระทำของจำเลยเป็นการพยายามฆ่า บ. ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำการตาม หน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(3),80 แต่ไม่ใช่การใช้กำลังประทุษร้ายในการต่อสู้หรือขัดขวางผู้ ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายฯ อันเป็นความผิดตามมาตรา 138 ด้วย.

⁴⁴⁴ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาค 2-3, คำสอนปริญญาดุษฎี คณะนิติศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520), น. 59.

⁴⁴⁵ พจนานุกรม ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, ให้ความหมายสาธารณภัยไว้ว่า “น.ภัยที่เกิดแก่คน หมู่มาก ไฟไหม้ น้ำท่วม เช่น บรรเทาสาธารณภัย”

⁴⁴⁶ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาค 2-3, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), น. 47.

⁴⁴⁷ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, การต่อสู้ขัดขวางผู้ที่อาสาช่วยเจ้าพนักงาน, ตอบปัญหาทางเฟซบุ๊ก เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, 15 เมษายน 2015.

⁴⁴⁸ เช่นกรณีคำพิพากษาฎีกา 1037 / 2503.

และต้องมีเจ้าพนักงานฯที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอยู่ในขณะนั้นด้วย⁴⁴⁹ เป็นข้อที่จะต้องนำมาพิจารณาเบื้องต้น ในทางกลับกัน หากประชาชนทั่วไปอาสาโดยสมัครใจ เข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงาน โดยเจ้าพนักงานไม่ได้ร้องขอให้ช่วย ย่อมอยู่ในฐานะ “ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน”

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิ เช่น มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ข้อสำคัญ คือ เป็นอาสาสมัครช่วยเหลือประชาชนในสังคมฯ⁴⁵⁰ และไม่มีวัตถุประสงค์ข้อใดกล่าวถึงการต้องทำหน้าที่เป็นช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจในที่เกิดเหตุฆาตกรรมอย่างใกล้ชิดเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุฆาตกรรมของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิต่าง ๆ ก็เพื่อการเก็บศพ หรือขนย้ายศพ หรือนำรถยนต์ของกลางไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หน่วยงานนิติเวชฯ หรือที่เก็บรถของสถานีตำรวจเป็นหลัก เท่านั้นไม่มีกฎหมายใดกำหนดเป็นหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิต่าง ๆ ว่าต้องเข้าไปในที่เกิดเหตุที่มีการฆาตกรรม เพื่อจำต้องกระทำการ หรือควั่นกระทำการ และไม่มีกฎหมายใดกำหนดให้อาสาสมัครกู้ภัยจำต้องเข้าช่วยเหลือหรือให้อำนาจเพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงานในกรณีนี้ ดังนั้น เจ้าของบ้าน หรือผู้ครอบครองสถานที่ หรือญาติผู้เสียชีวิตย่อมมีสิทธิเด็ดขาดที่จะสามารถปฏิเสธการที่จะอาสาช่วยเหลือนั้นได้หรือปฏิเสธการเข้าพื้นที่โดยไม่ได้รับอนุญาตเช่นนั้นก็ได้ อีกด้วย

ส่วนการดำเนินการอื่น ๆ ของอาสาสมัครกู้ภัยในที่เกิดเหตุนั้นย่อมเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์เดียว คือ การเก็บศพ และในทางปฏิบัติ คือ เพื่อช่วยเหลือสังคมกับทั้งอำนวยความสะดวกในกิจการตำรวจเท่านั้น ซึ่งเป็นเจตจำนงที่แสดงออกโดยชัดแจ้งและโดยปริยาย ของกลุ่มบุคคลที่ทำงานอาสาสมัครกู้ภัย⁴⁵¹

⁴⁴⁹ ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 77 / 2541.

⁴⁵⁰ ปรากฏตามราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 56 ง, 5 กรกฎาคม 2550, เรื่อง จดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติม ข้อบังคับ “มูลนิธิช่วยเหลือชาวป่อเต็กตึ๊ง (ป่อเต็กตึ๊ง)” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564 จาก

http://www.mratchakitcha.soc.go.th/search_result.php

ข้อ 2 วัตถุประสงค์มูลนิธิมีดังต่อไปนี้

- (1) ช่วยเหลือผู้ประสบอัคคีภัย อุทกภัย ว่างภัย และภัยอื่น ๆ โดยทั่วไป
- (2) จัดตั้งโรงพยาบาลและสถานพยาบาลและให้การสงเคราะห์การรักษาพยาบาลผู้ป่วยอนาถา
- (3) จัดตั้งโรงเรียน สถานศึกษา ให้ทุนการศึกษาและวิจัย
- (4) ช่วยเหลือในการเก็บศพ จัดตั้งสุสานและสถานฌาปนกิจสำหรับศพไร้ญาติ
- (5) ส่งเสริมบำรุงกิจกรรมด้านศาสนา วรรณกรรม ศิลปะและวิทยาศาสตร์
- (6) บำเพ็ญทานการกุศลและประกอบกิจกรรมสังคมสงเคราะห์อื่น ๆ
- (7) ไม่ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

⁴⁵¹ จากการลงพื้นที่ภาคสนามของผู้วิจัย.

กรณีหากเจ้าพนักงานมีการร้องขอให้อาสาสมัครช่วยเหลือ ในการพลิกศพ ตะแคงศพ หรือนำศพลงมาจากจุดใดจุดหนึ่ง ในระหว่างการตรวจสอบพื้นที่ สืบสวนสอบสวน หรือในระหว่างขั้นตอนชันสูตรพลิกศพ สามารถทำได้หรือไม่ และชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

อาสาสมัครผู้ช่วยฯ จะเข้าทุกที่เกิดเหตุเป็นคนแรก หรือระยะเวลาใกล้เคียงกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจสายตรวจอยู่เสมอ การเข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานจะเป็นไปโดยอัตโนมัติแม้ไม่ได้เรียกหรือร้องขอให้ช่วย เนื่องจากอาสาสมัครฯ ส่วนใหญ่อยากช่วยเหลือกิจการของตำรวจอยู่ก่อนแล้ว แต่หากกรณีเจ้าพนักงานเรียกให้ช่วย หรือร้องขอให้ช่วย พลิก ตะแคง หรือเคลื่อนย้ายศพ เช่น นำศพแขวนคอตลงมาจากซ็อดาน เช่นนี้ อาสาสมัครย่อมอยู่ในสถานะทางกฎหมายที่เรียกว่า “ผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ หากมีใครมาต่อสู้อันตรายตามมาตรามาตรา 138 ในขณะนั้น หรือ เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 298(3) หากกรณีมีผู้มาทำร้ายตาม มาตรา 296 หรือฆ่า หรือพยายามฆ่า ตาม 297 ประมวลกฎหมายอาญา”

การเป็นผู้ซึ่งต้องช่วยเหลือเจ้าพนักงานฯ หรือผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน หากกระทำละเมิดในการระหว่างช่วยเหลือนั้น จะต้องรับผิดชอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือ รับผิดชอบในฐานะเจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐต้นสังกัด ตาม พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

ในทางปฏิบัติ อาสาสมัครผู้ช่วยฯ ในที่เกิดเหตุฯ นั้น แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม
กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่ซึ่งในที่สุดเจ้าหน้าที่ร้องขอให้ช่วยดำเนินการต่าง ๆ (เป็นรายบุคคล) เกี่ยวกับศพในขณะที่กำลังดำเนินการชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุขณะนั้น หรือเคลื่อนย้ายศพจากที่เกิดเหตุไปยังสถานที่อื่นต่อไป

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มอาสาฯ จะมีได้ทั้งเป็นบุคคลที่มเดียวกันนั่นเอง หรือมูลนิธิเดียวกันแต่คนละทีม หรือแม้กระทั่งมาจากคนละมูลนิธิ และเข้าๆออกๆขึ้นดู มีพฤติกรรมเป็นไทยมุงเข้าไปในที่เกิดเหตุถ่ายภาพ⁴⁵² จับต้องวัตถุต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุ โดยอาศัยฐานะการเป็นอาสาสมัครผู้ช่วย⁴⁵³ ทำให้ไม่มีผู้ใดห้ามปรามเหมือนดังเช่นไทยมุงที่บางครั้งยังจะถูกห้ามปรามอยู่บ้าง

ในกลุ่มที่ 1 นั้น ไม่ว่าจะถูกร้องขอให้ช่วย หรือเข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่โดยตนเองสมัครใจ โดยเข้าไปช่วยเหลือ เช่น คัดเชือกที่ผูกคอผู้เสียชีวิต นำศพผู้เสียชีวิตลงจากการผูกคอ การช่วยพลิกตะแคงศพเพื่อดูร่องรอย ฯลฯ เหล่านี้ภาพซึ่งถูกถ่ายในที่เกิดเหตุซึ่งพนักงานสอบสวนจะมีการถ่ายภาพผู้เสียชีวิตด้วย ย่อมชัดเจนอยู่แล้วว่า ผู้ใดเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานจริง บุคคลส่วนนี้จะมีเพียงไม่กี่คนเท่านั้น และไม่ควรจะมีจำนวนมาก แต่กระนั้นบุคคลเพียง 2 คนที่ไม่ได้ถูกฝึกหรือควบคุม

⁴⁵² ดังปรากฏในภาพตัวอย่างที่ 4.13 , บทที่ 4.1.

⁴⁵³ ดังปรากฏในภาพตัวอย่างที่ 4.3, 4.5,4.6, ในบทที่ 4.1.

จะทำลายพยานหลักฐาน และวัตถุพยานได้อย่างอุกฤษฏ์เช่นเดียวกัน แต่การเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามความหมายในประมวลกฎหมายอาญานั้น ก็ไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 เนื่องจากไม่ได้อยู่ในความหมายของคำว่า เจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 4 พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ซึ่ง ความหมายของคำว่า “เจ้าหน้าที่” ใน พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 นั้น⁴⁵⁴ หมายความว่ารวมถึงโดยเฉพาะแต่เพียง “บุคคลที่ต้องช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ”⁴⁵⁵ ที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องช่วยเหลือเท่านั้น ดังที่ได้พิจารณามาแล้วอีกทั้ง ไม่ใช่เจตนารมณ์ของกฎหมายนี้ที่จะขยายความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐให้ต้องรับผิดชอบไปถึงเอกชนหรือบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ไปทำละเมิดด้วย⁴⁵⁶ เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น เอกชนจึงต้องฟ้องให้อาสาสมัครผู้เกี่ยวข้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ต่อศาลยุติธรรม

ส่วนใน กลุ่มที่ 2 ตามพฤติการณ์ที่กล่าวมาแล้วนั้น แม้เป็นอาสาสมัครผู้เกี่ยวข้องที่เกิดเหตุการณ์เสียชีวิตโดยผิดธรรมชาติ แต่ก็ไม่ใช่ “ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน” เนื่องจากไม่ได้ช่วยอะไรเมื่อการกระทำต่าง ๆ ของตนก่อให้เกิดละเมิดขึ้น ก็ต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 และฟ้องต่อศาลยุติธรรมตามขั้นตอนปกติเช่นเดียวกัน

ดังนั้น การที่อาสาสมัครผู้เกี่ยวข้อง ทำให้วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้รับความเสียหายนอกจากจะเป็นละเมิดในทางแพ่งแล้ว ยังเป็นการกระทำผิดตามมาตรา 150 ทวิวรรคหนึ่ง บางกรณีวรรคสอง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมาตรา 142 ประมวลกฎหมายอาญาด้วยอีกกรณีหนึ่งเช่นกัน⁴⁵⁷

⁴⁵⁴ มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือในฐานะอื่น.

⁴⁵⁵ น้ำฝน ราชสมบัติ, “ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564, จาก www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/253/files/Article2.pdf&ved=2ahUKEwjHsLSwk97vAhVtyjgGHUv4BSwQFjAKegQICxAC&usg=AOvVaw0L06Tdz7eqa_QfZh8GowSI.

⁴⁵⁶ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ 849/2542, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2564, จาก https://www.krisdika.go.th/data/comment/comment1/2542/c1_0849_2542.pdf

⁴⁵⁷ มาตรา 142 “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน หรือเอกสารใด ๆ อันเจ้าพนักงานได้ยึด รักษาไว้ หรือ ส่งให้ส่งเพื่อเป็นพยานหลักฐาน หรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายไม่ว่าเจ้าพนักงานจะรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นไว้เอง หรือส่งให้ผู้อื่นหรือผู้อื่น ส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เนื่องจาก ดังที่ได้ศึกษามาแล้วว่า ในบทที่ 4.1 เรื่องมูลเหตุจูงใจให้อาสาสมัคร (ส่วนหนึ่ง) ได้รับผลประโยชน์จากการนำผู้บาดเจ็บหรือผู้เสียชีวิตส่งโรงพยาบาล โดยเฉพาะโรงพยาบาลเอกชน บุคคลมากมายทำเป็นอาชีพหลัก⁴⁵⁸ การเข้าไปในที่เกิดเหตุโดยละเมิด ย่อมเป็นเรื่องมีเจตนาทุจริตอยู่ด้วย เมื่อความเสียหายเกิดขึ้น ย่อมเข้าองค์ประกอบ วรรค 2 มาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ด้วยเช่นเดียวกัน

ส่วนอาสาสมัครกู้ภัย ที่ไม่ได้ทำเป็นอาชีพ และไม่ได้อยู่ในสายของการได้รับส่วนแบ่งจากผลประโยชน์ที่ได้รับจากการต่าง ๆ ไม่ว่าจะด้วยทางใด ย่อมไม่เข้ากรณี วรรค 2 มาตรา 150 ทวิ ดังกล่าว แต่ยังคงต้องรับผิดชอบในทางละเมิดแล้วแต่กรณี

ดังกฎหมายในไอร์แลนด์ (Ireland) ที่ศึกษามาแล้วในบทที่ 3 ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่าการกระทำโดยประมาทเลินเล่อของอาสาสมัครกู้ภัย หรือ พลเมืองดีอื่น ๆ โดยปกติจะได้รับการยกเว้นความรับผิดชอบหากเข้าเงื่อนไขของกฎหมาย แต่กระนั้นยังคงต้องรับผิดชอบไม่ว่ากรณีใดหากเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต หรือ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือ อาสาสมัครรู้ หรือควรจะรู้อย่างมีเหตุผลว่า การกระทำนั้นอยู่นอกขอบเขตงานอาสาสมัครที่ได้รับอนุญาตจากองค์กรอาสาสมัครที่เกี่ยวข้อง หรือขัดกับคำแนะนำขององค์กรอาสาสมัครที่เกี่ยวข้อง และการกระทำนั้นต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ

ดังนั้นผู้ญาติผู้เสียหายจึงสามารถฟ้องทั้งคดีแพ่ง และคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดที่เข้ามาในพื้นที่เกิดเหตุทำให้ตนได้รับความเสียหายได้เป็นส่วนตัวต่อศาลยุติธรรม

ส่วนบุคคลที่ ทำงานอาสาสมัครตามชื่อ “อาสาสมัครกู้ภัย” อย่างแท้จริง โดยสมัครใจ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ผลประโยชน์ที่กล่าวกันมา ไม่มีมูลเหตุจูงใจจากสิ่งใด ๆ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาข้อมูลเรียนรู้พัฒนาตนเองในเรื่องที่ตนเข้ามาเป็นอาสา เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำที่เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมที่ตนเองมีเจตนาดีนั้น ต้องไปกระทบสิทธิ หรือกระทบชีวิตของบุคคลอื่นที่ก็ได้รับความเดือดร้อนจากการสูญเสียมาแล้ว

3. ผู้ร่วมรับผิดชอบอาสาสมัครกู้ภัย = อาจฟ้องให้ร่วมรับผิดชอบทางละเมิดต่อศาลยุติธรรมได้ในบางกรณี

กรณีของอาสาสมัครกู้ภัยนั้นเป็นบุคคลซึ่งมีอาชีพอาสาสมัครที่มูลนิธิจ้างประจำ ผู้เสียหายสามารถฟ้องร้องมูลนิธิต้นสังกัดให้ร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิด ตามมาตรา 425 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁴⁵⁹ ทั้งนี้ต้องพิจารณาด้วยว่า ในกลุ่มอาสาสมัครกู้ภัยทุกกลุ่ม จะมีหัวหน้าทีม

⁴⁵⁸ ข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามของผู้วิจัย ในการสมัครเป็นอาสาสมัคร และได้คุยกับบุคคลหลายฝ่าย แม้กระทั่งวิทยากรที่ฝึกอบรมก็ยอมรับว่ามีกรทำเป็นอาชีพหลักจริง.

⁴⁵⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดชอบลูกจ้างในผลแห่งละเมิดซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น

รหัส ต่อท้ายว่า 001 บุคคลนี้จะรับคำสั่ง ประสานงาน คอยรายงานความเป็นไปต่าง ๆ ในทีม กับมูลนิธิต้นสังกัด และอาจได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ตามเงื่อนไขของมูลนิธิต้นสังกัดอยู่ด้วย บางกรณีเข้าเงื่อนไขการเป็นลูกจ้าง และหลายกรณี หัวหน้าทีมก็ออกเหตุด้วยตนเอง หากเป็นกรณี เช่นนี้ก็สามารถฟ้องมูลนิธิให้ร่วมรับผิดชอบได้ด้วยเช่นกัน

ส่วนอาสาสมัครที่ไม่ได้รับเงินเดือน แม้จะอยู่ในสังกัดมูลนิธิ มีป้ายรถ ป้ายชื่อ เสื้อยูนิฟอร์มเป็นตรามูลนิธิ มีรหัสประจำตัวชัดเจน ผู้เสียหายไม่อาจฟ้องมูลนิธิให้ร่วมรับผิดชอบกับบุคคลเหล่านี้ได้ เนื่องจากไม่ได้มีความสัมพันธ์ในทางการจ้างลูกจ้างต่อกัน แม้ว่าอาสาฯ จะทำงานในนามขององค์กรมูลนิธิก็ตาม ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายของไอร์แลนด์ที่ได้ศึกษาไปแล้วในบทที่ 3 ในกฎหมายชื่อ (Civil Law (Miscellaneous Provisions) Act 2011 Section 51G (1) – (2) ที่องค์กรของอาสาสมัครต้องเข้ามาร่วมรับผิดชอบในความประมาทธรรมดาที่อาสาฯ ได้ก่อให้เกิดขึ้นจากกรณีต่าง ๆ ด้วย โดยมีศาลเป็นผู้พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม⁴⁶⁰ ส่วนในประเทศไทยแม้ว่ามีอาสาฯ (บางส่วน) หาประโยชน์จากการเป็นอาสาสมัครกุ๊ยกของมูลนิธินั้น ๆ ก็ตาม แต่หากไม่มีความสัมพันธ์เรื่องตัวการตัวแทนอย่างชัดเจน หรือสืบได้ความว่าเป็นไปในกรณีที่จ้าง หรือองค์กรมีอำนาจบังคับบัญชาในขณะกระทำละเมิดนั้น ก็ไม่สามารถฟ้ององค์กรมูลนิธิฯ ร่วมรับผิดชอบด้วยได้

เนื่องจากอาสาสมัครมูลนิธิทางภาคสนามโดยทั่วไปจะไม่ได้รับเงินตอบแทนใด ๆ จากมูลนิธิอันเป็นต้นสังกัดของตนเอง กับทั้งมูลนิธิต้นสังกัดไม่มีอำนาจบังคับบัญชาอาสาสมัครด้วย จึงไม่อาจฟ้องร่วมเข้ามาได้ในฐานะนายจ้างผู้มีอำนาจบังคับบัญชาได้ ในทางกลับกันอาสาสมัครกุ๊ยกอาจถือว่าเป็นตัวแทนของมูลนิธิในการกระทำต่าง ๆ ได้ อันอาจจะตั้งบรรยายฟ้องให้มูลนิธิเข้ามาร่วมรับผิดชอบได้ในชั้นศาล เนื่องจากอาสาสมัครกุ๊ยกเมื่อทำงานผ่านหลักเกณฑ์แล้วจะได้รับอนุญาตให้ใส่เสื้อ และทำหน้าที่บนรถที่ติดไฟฉุกเฉินฯ ที่มีชื่อ และตราสัญลักษณ์ของมูลนิธิต้นสังกัดของตนติดอยู่อย่างเด่นชัดทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจว่าเป็นการปฏิบัติงานของมูลนิธิ

⁴⁶⁰ Electronic Irish Statute Book, Civil Law (Miscellaneous Provisions) Act 2011 Interpretation (Part IVA). Liability for negligence of good samaritans, volunteers and volunteer organisations, Retrieved June 1, 2021 from <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2011/act/23/section/4/enacted/en/html>

Volunteer organisations and duty of care.

51G.— (1) This section applies to proceedings relating to the liability of a volunteer organisation for negligence arising from activities carried out by or on behalf of the organisation.

(2) In any proceedings to which this section applies, when determining whether the volunteer organisation owed a duty of care to the plaintiff or any other person, a court shall consider whether it would be just and reasonable to find that the organisation owed such a duty having regard to the social utility of the activities concerned.

ไหนด และมาจากมูลนิธิไหนดโดยตรง (แต่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานและบรรยายฟ้องให้ดี โดยสืบให้ศาลเห็นชัดเป็นกรณีไป) ซึ่งก็เป็นกรณีที่ยังไม่เคยมีการฟ้องในประเด็นของวิทยานิพนธ์เล่มนี้มาก่อนเช่นกัน

มีบางกรณี สำหรับบางมูลนิธิ มีการจ้างอาสาสมัครผู้กักขังไว้บางส่วน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้แก่มูลนิธิผู้กักขังของตนเป็นงานประจำ โดยมีอัตราเงินเดือนให้ และมีอำนาจบังคับบัญชาอาสาสมัครผู้นั้น⁴⁶¹ กรณีเช่นนี้เมื่อมีการกระทำละเมิดเกิดขึ้นก็สามารถฟ้องให้มูลนิธิซึ่งเป็นนิติบุคคลเข้ามาร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้ได้ตามมาตรา 425 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้ตามที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น

4. ล้อมวลชนภาคสนาม = ฟ้องต่อศาลยุติธรรม

ทางปฏิบัติ ในบางกรณี บางพื้นที่ พนักงานสอบสวนอาจขอให้นักข่าวบางคนช่วยถ่ายรูปศพผู้ตายในที่เกิดเหตุด้วย (ซึ่งผิดระเบียบและไม่ใช่กรณีที่ควรทำ) อันเนื่องมาจากการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีการปรับเปลี่ยนให้ความสำคัญกับบุคคลที่จะเข้าไปในที่เกิดเหตุตลอดมาว่า บุคคลใดสมควรเข้าไปหรือไม่ เพื่ออะไร มีประโยชน์อย่างไร แพทย์องค์กรใด แพทย์ระดับใด เจ้าหน้าที่อนามัย อัยการผู้พิพากษา ได้หรือไม่ มีการถกเถียงถึงประโยชน์ที่จะเข้าไปในที่เกิดเหตุของบุคคลต่าง ๆ มากมายกว่าจะมีผลสรุปเป็นกฎหมายในเรื่องชันสูตรพลิกศพดังเช่นปัจจุบัน⁴⁶² ยกตัวอย่างเช่น เคยมีความคิดจะให้ทนายความเข้าไปร่วมเป็นพยาน ตัวกลาง ในการชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุด้วย⁴⁶³ แต่ก็ไม่ได้

⁴⁶¹ ยกตัวอย่างเช่น หน่วยผู้กักขังของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ที่เพิ่มมีข่าวชกต่อยทำร้ายร่างกายกันแย่งคนเจ็บที่แยกออสก เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2565 ก็เป็นการชกต่อยทำร้ายร่างกายกันระหว่างอาสาที่ไม่ได้รับเงินเดือนประจำจากมูลนิธิฯ กับอาสาซึ่งได้รับเงินเดือนเป็นเจ้าหน้าที่ประจำของมูลนิธิ รายละเอียดสามารถค้นคำว่า “ผู้กักขังป่อเต็กตึ๊ง ชกต่อยกันแย่งคนเจ็บ กลางแยกออสก ได้จากทุกสื่อ โซเชียลมีเดียไม่ว่า Google, Youtube และ Facebook”

⁴⁶² ผู้วิจัยได้มีโอกาสอ่านแฟ้มการประชุมสภาฯ ในเรื่องกรณีชันสูตรพลิกศพ วันที่ไปคัดเลือกเอกสารที่สภาผู้แทนฯ เพื่อนำมาใช้ประกอบวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ได้อ่านประมาณ 10 แฟ้มใหญ่ที่ทางเจ้าหน้าที่จัดเตรียมไว้รอ ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่พอจัดหามาได้ในช่วงการระบาดของ Covid-19 และเอกสารอยู่ในคลังของตึกเก่าที่กำลังจะย้ายไปที่ทำการใหม่ จึงเชื่อว่าไม่สามารถหาเอกสารการประชุมมาให้เลือกได้ครบ และการหาเรื่องเดียวกันเป็นเรื่องค่อนข้างยากไม่เหมือนการหาข้อมูลอย่างห้องสมุด แต่แยกเป็นวาระการประชุมแต่ละครั้งก็ประชุมถกเถียงกันหลายเรื่อง แต่ผู้วิจัยก็ได้อ่านและคัดเลือกมาเป็นจำนวนมาก จึงเห็นว่าการถกเถียงทั้งหมดนั้นให้ความสำคัญมากกับบุคคลที่จะเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุที่ต้องมีการชันสูตรพลิกศพในที่แห่งนั้นเบื้องต้น แต่ทั้งนี้ไม่มีวาระใดเลยที่ให้ความสำคัญกับบุคคลที่เข้าไปทำลายพยานหลักฐาน โดยไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับที่เกิดเหตุ

⁴⁶³ ปรากฏตาม , บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม

ผ่านสภาฯ เนื่องจากเห็นไม่เกิดประโยชน์ จึงได้ไม่ผ่านมติที่ประชุมฯ แม้ในต่างประเทศก็ยังไม่มีการนำฝ่ายปกครองเข้าไปในที่เกิดเหตุเลย ดังจะขอกล่าวอ้างคำของ...พลตำรวจโท วาสนา เพิ่มลาภ ในการประชุมร่างกฎหมายเรื่องการชันสูตรพลิกศพ ที่มีประเด็นจะเอาฝ่ายปกครองเข้ามาร่วมด้วย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการถกเถียงที่จะนำบุคคลใด ๆ เข้าไปในที่เกิดเหตุ....

พลตำรวจโท วาสนา เพิ่มลาภ : “ฯลฯ...และผมก็ศึกษากฎหมายต่างประเทศ 7 – 8 ประเทศ ผมก็ไม่พบว่าประเทศไหนเขามีฝ่ายปกครองเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ จะมีแต่พนักงานสอบสวน ตำรวจ กับอัยการนี้แหละครับส่วนใหญ่ เท่าที่พบ 7 – 8 ประเทศ ไม่มีฝ่ายปกครองเลย ครับ ผมเกือบจะพูดได้เลยว่าเท่าที่ศึกษาระบบการสอบสวนของต่างประเทศไม่มีฝ่ายปกครองทำการสอบสวนหรือครับ...ฯ นี่เป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนนะครับ⁴⁶⁴”

อนึ่ง ในที่ประชุมสภาฯ เรื่องบุคคลที่ควรไปสถานที่เกิดเหตุการณเสียชีวิตโดยผิดธรรมชาติ ที่ต้องมีการชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุ นั้น มีผู้ร่วมประชุมในการร่างกฎหมายในสภานิติบัญญัติ กล่าวย่ำว่า “ การรวบรวมพยานหลักฐานของสถานที่เกิดเหตุถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ การที่ให้คุณเข้าไปมากจนเกินไปอาจทำให้พยานหลักฐานบางชิ้น หรือบางส่วนหายไป...ฯลฯ ”⁴⁶⁵ (ในครั้งที่มิแนวกิจจะให้บุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้าไปร่วมเป็นพยานในการชันสูตรพลิกศพในสถานที่เกิดเหตุฯ เช่น ทนายความ ฯลฯ เป็นต้น แต่ถูกปิดตกไป)

ดังนั้น การที่พนักงานสอบสวน จะให้ใครเข้าไปเพื่อถ่ายภาพให้ และขอไฟล์ภาพในภายหลัง จึงเป็นเรื่องที่ไม่สมควร⁴⁶⁶ แม้กรณีเช่นนี้เฉพาะนักข่าวผู้นั้นจะเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานฯ ตามประมวลกฎหมายอาญาฯ แต่ก็ไม่อาจเป็นผู้ซึ่งต้องช่วยฯ หรือ เป็นเจ้าหน้าที่ตามความหมายพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ดังกล่าวมาแล้ว จึงต้องฟ้องละเมิดนักข่าวผู้นั้นต่อศาลยุติธรรมตามขั้นตอนปกติทั้งทางแพ่ง (คดีมโนสาร) และ ทางอาญา

ส่วนนักข่าวคนอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในที่เกิดเหตุ ที่ได้กระทำละเมิดเป็นเหตุให้สถานที่เกิดเหตุ และพยานวัตถุทางนิติวิทยาศาสตร์เสียหาย ถูกปนเปื้อนหรือเสียหาย ก็สามารถถูกฟ้องร้องในทาง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชันสูตรพลิกศพ, อ่านเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ก.

⁴⁶⁴ วาสนา เพิ่มลาภ, ปรากฏตาม, บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เรื่องการชันสูตรพลิกศพ, ห้องประชุมกรมการ หมายเลข 108 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2, สภาผู้แทนราษฎร, วันที่ 13 พฤษภาคม 2542, ภาคผนวก ก.

⁴⁶⁵ บวรศักดิ์ ทวีพัฒน์, รายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (การชันสูตรพลิกศพ) ครั้งที่ 12 /2542 วันพฤหัสบดีที่ 17 มิถุนายน 2542 ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข 2 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา 1 เริ่มประชุมเวลา 09.50 น. จีรภา 3/3 . ปรากฏตามภาคผนวก ก.

⁴⁶⁶ สันดี สุขวัจน์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 24.

แพ่งและทางอาญา เช่นเดียวกับกรณีอาสาสมัครกู้ภัยครั้งที่ศึกษามาแล้ว ต่อศาลยุติธรรมตามกระบวนการปกติเช่นเดียวกัน

นักข่าวส่วนใหญ่แล้วมีสังกัดที่ตนประจำอยู่ และจะส่งภาพและคลิปต่าง ๆ ให้แก่ทางต้นสังกัด หากเป็นเรื่องที่มีการจ่ายเงินให้ไม่ว่าจะเป็นรายเดือนหรือเป็นรายครั้ง กับทั้งมีอำนาจบังคับบัญชา ก็สามารถฟ้องบุคคลนั้นเข้ามาเป็นจำเลยร่วมเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนร่วมกันหรือแทนกันกับผู้กระทำละเมิดนั้นได้ ตามหลัก Vicarious liability , Absolute Liability⁴⁶⁷ เหตุที่นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างที่ไปกระทำละเมิดเพื่อ ประโยชน์ต่าง ๆ อยู่กับนายจ้าง และนายจ้างเป็นผู้จ่ายค่าจ้าง กับทั้งลูกจ้างก็เป็นตัวแทนของนายจ้างนั่นเอง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย และเป็นวัตถุประสงค์ของกฎหมายลักษณะละเมิด คือ เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา (รัฐประกาศนโยบาย Public policy) นั่นเอง⁴⁶⁸

โดยสรุป จะเห็นได้ว่ามีปัญหาอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1. ยังไม่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่า การเข้าที่เกิดเหตุคดีมีการตายโดยผิดธรรมดาตินั้น ควรมีหลักเกณฑ์การเข้าอย่างไร เพื่อให้วัตถุพยานต่าง ๆ ไม่ถูกทำลายอย่างเช่นที่ได้ศึกษามาแล้ว ซึ่งปัจจุบันกฎหมาย และคำสั่งตำรวจ กำหนดแต่เพียงผู้ที่มีอำนาจหน้าที่จะต้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ คือ พนักงานสอบสวนเท่านั้น

ประเด็นถัดไป คือ ยังไม่มีกฎหมาย กฎเกณฑ์ที่มีผลใช้บังคับทั่วประเทศ ในการกำหนดแนวเขต หรือโซนที่ให้บุคคลในสถานะต่าง ๆ ต้องถูกจำกัดให้อยู่เพียงแค่พื้นที่รอบนอกนั้น ทำให้บุคคลมากมายแม้รู้ว่าไม่ควรเข้า แต่ก็ได้เข้าไปภายในที่เกิดเหตุ จับต้องวัตถุพยาน ดังที่ได้ศึกษาไปแล้ว

ประเด็นต่อมา คือ โดยทั่วไปอาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่เป็นผู้มีอาชีพหาเช้ากินค่ำ ยกตัวอย่างเช่น ในทีมอาสาฯ ที่ผู้วิจัยลงพื้นที่หาข้อมูลภาคสนามในชุดหนึ่งนั้น มีพนักงานบริการของปั้มน้ำมัน เจ้าหน้าที่เวรเปลของ รพ.เอกชน, บุคคลที่มีอาชีพค้าขายที่ตลาดนัด, พนักงานร้านกาแฟ, บุคคลที่อายุยังอยู่ในความอุปการะของบิดามารดาซึ่งก็มีอยู่หลายคน, พนักงานร้านเสริมสวย เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของบริษัทให้บริการเรือเช่ามือถือ และก็มีบุคคลที่ทำอาชีพหลักในการเลี้ยงชีพ ฯลฯ อยู่ในทีมด้วย ซึ่งเป็นบุคคลที่อาจไม่สามารถชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายได้

แม้มูลนิธิคือผู้หนึ่ง ที่จะได้รับผลประโยชน์ตอนสุดท้ายก็ตาม กล่าวคือ เมื่อกลุ่มอาสาฯ ทำความดีในภาพรวม มูลนิธิยอมได้หน้า ได้ชื่อเสียง ทำให้ยังคงเป็นที่นิยม และสุดท้ายยอมหนีไม่

⁴⁶⁷ จากที่ศึกษามาแล้วใน บทที่ 2

⁴⁶⁸ พิณิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว เจริญรอดที่ 88.*

พื้นเรื่องการมียอดบริจาคเข้ามาในมูลนิธินั้น ๆ เป็นจำนวนมหาศาล แม้จะนำเงินที่ได้รับบริจาคมานั้น คืนสู่สังคมส่วนหนึ่ง หรือส่วนใหญ่ก็ตาม

แต่ในเมื่ออาสาสมัครในสังกัดคน ที่ใส่เสื้อที่มีชื่อ และตราสัญลักษณ์ของตน บนรถที่ไปก็จะมีชื่อ และตราสัญลักษณ์มูลนิธิตัวใหญ่หลายตำแหน่งให้เห็นเด่นชัดนั้น ไปทำละเมิดในหน้าที่ เนื่องจากไม่มีกฎระเบียบข้อบังคับ ในการเข้าพื้นที่เกิดเหตุ ให้อาสาต้องปฏิบัติ กลับมีความหมิ่นเหม่ที่ผู้เสียหายจะไม่สามารถฟ้องให้มูลนิธิเข้ามาร่วมรับผิดชอบได้ หรือในกรณีสำนักข่าวก็ตาม

ส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายภาพ ถ่ายคลิปเพื่อเสนอข่าวฯ ปัจจุบันบุคคลใด ๆ ก็สามารถเป็นนักข่าวอิสระได้ เปิดช่องของตนเองได้ โดยเมื่อถ่ายภาพ หรือวิดีโออย่างไร้ไปก็สามารถนำไปลงในช่องของตนเอง ทั้ง Facebook และ Youtube ฯลฯ⁴⁶⁹ หรือขายให้สำนักข่าวก็สามารถทำได้ หากเป็นกรณีภาพ และคลิป ที่น่าสนใจครบองค์ประกอบที่สามารถนำไปเสนอข่าวฯ ก็จะมีการติดต่อมาซื้อลิขสิทธิ์ฯ ไว้ เพื่อนำไปเผยแพร่ในสื่อช่องทางหลักต่อไป เช่นนี้ อาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนแก่สำนักข่าว หรือนิติบุคคลที่รับซื้อภาพข่าวนั้นไม่ได้ เนื่องจาก ในขณะที่นักข่าวอิสระนั้นกำลังทำละเมิดที่เกิดเหตุ ยังไม่อยู่ในขณะที่มีการจ้งเกิดขึ้น แม้การขายข่าวก็เป็นลักษณะเดิมที่ผู้ขายรู้ว่าขายใคร และเป็นการซื้อขายกันอยู่ประจำ แต่ในขณะที่หรือก่อนนั้น ผู้ซื้อไม่มีอำนาจบังคับบัญชา กับทั้งประโยชน์ของผู้ซื้อ(สำนักข่าว) ก็ยังไม่เกิดขึ้น เนื่องจากผู้ซื้ออาจไม่ซื้อ หรือ ผู้ขาย (นักข่าวอิสระ) อาจขายให้สำนักอื่นที่ให้ราคาสูงกว่าก็ได้ ซึ่งแตกต่างจากกรณีลูกจ้างทั่วไป ที่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา และภายใต้ผลประโยชน์ของนายจ้างในขณะนั้น

ยกตัวอย่างเทียบเคียงคำวินิจฉัยของศาลฎีกา ที่แม้ทำงานอยู่ในเวลางาน แต่กระทำละเมิดเพราะเหตุส่วนตัว ไม่เป็นประโยชน์ในทางการที่จำ นายจ้างก็ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในละเมิดกรณี นายจ้าง จ้างคนขนมะพร้าวในสวนของตนไปไว้บนรถของลุง (พ่อค้าคนกลางที่มารับมะพร้าวจากสวนไปขายต่อ) คนขนมะพร้าว โยนกันไปเป็นทอด ๆ ตามปกติ เมื่อโยนนับจำนวนถึงลูกที่ 77 แล้วพลาดทำมะพร้าวหล่น ลุงที่ยืนดูอยู่ในขณะนั้นจึงค่าลูกจ้างว่า “แกมันเลว โกงนายจ้างนับไม่ครบ” ลูกจ้างจึงเอามะพร้าวทุ่มใส่หัวลุงได้รับบาดเจ็บ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าไม่เป็นไปในทางการที่จ้าง แม้การกระทำอยู่ในเวลางาน ก็หาใช่ทำให้เหตุส่วนตัวนั้นเป็นทางการที่จ้างได้ เนื่องจากการทุ่มมะพร้าวใส่ผู้อื่นอันเป็นละเมิดนั้น เพราะ โจรที่ถูกลัก การกระทำนี้ไม่เกี่ยวกับ

⁴⁶⁹ ยกตัวอย่างเช่น คดีตาม ภาพที่ 4.12, คดี “พบศพแม่ค้าขายชำ ชาวลาว นอนดับเปลือยกายดับปริศนาคาห้อง,” ก็มีสำนักข่าว จากสื่อสองช่องทาง นำภาพมาเสนอข่าว ส่วนเป็นภาพ และวิดีโอ ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนไม่เหมาะสม และไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ ต่อสังคมทั้งสิ้น ปรากฏตามลิงก์...

ชลบุรี ฮอทรีพอร์ตนิวส์ https://www.chonburihotreportnews.com/2020/08/blog-post_43.html

และ ศรีราชานิวส์ <https://www.facebook.com/watch/?v=3257082317718297>

ประโยชน์ของนายจ้าง ซึ่งหากหิบบมะพร้าวลูกใหม่ก็จบ แต่กลับเอาไปทุบใส่หัวลิงเพราะโกรธ นายจ้างไม่ต้องร่วมรับผิดชอบเหตุส่วนตัวนั้น⁴⁷⁰

5. ไทยมุง = ฟ้องต่อศาลยุติธรรมทั้งคดีแพ่ง และคดีอาญา

กรณีไทยมุงต้องรับผิดชอบทางละเมิด โดยตนเอง หากการกระทำละเมิดนั้นเกิดขึ้นในขณะที่เป็นผู้เยาว์ หรือเป็นบุคคลวิกลจริต ยังคงต้องรับผิดชอบทางละเมิด กับทั้งบิดามารดาหรือผู้อนุบาลของบุคคลนั้นย่อมต้องร่วมรับผิดชอบด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าบิดามารดาหรือผู้อนุบาลนั้นได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้นแล้ว⁴⁷¹ โดยยื่นคำฟ้องต่อศาลยุติธรรม โดยไม่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว⁴⁷²

หมายเหตุ : มาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ถูกร่างขึ้นมา และพิจารณาพร้อม มาตรา 150 ทั้งหมด ซึ่งต้องการคุ้มครองสถานที่เกิดเหตุจากเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากมีมูลเหตุมาจากกรณี การวิสามัญฆาตกรรม 6 ศพ และมีการลือบ้านซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุออกไปทั้งหมด⁴⁷³ การประชุมถกเถียงกันในสภาของบุคคลต่าง ๆ จึงมุ่งเน้นไปที่เหตุดังกล่าวเป็นหลักสำคัญ ไม่ได้มีการมองถึงการเข้าไปกระทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุของบุคคลต่าง ๆ ที่วิทยานิพนธ์เล่มนี้นำเสนอ แม้ว่าในสภานั้นจะมีผู้เห็นมีประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ที่เข้าไปในที่เกิดเหตุมากมายโดยไม่มีหน้าที่รับผิดชอบก็ตาม แต่ในสภาฯ ขณะนี้ยังไม่เคยมีวาระซึ่งการยกประเด็นของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ขึ้นมาพิจารณา⁴⁷⁴ ดังนั้นการประชุมสภาเกี่ยวกับ มาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น มีการสอบถาม และถกเถียงกันแยกออกเป็น 2 ฝ่าย เกี่ยวกับการฟ้องร้องและบังคับใช้มาตรานี้ ดังนี้

⁴⁷⁰ พิณิจ ทิพย์มณี, *อ้างแล้ว* เจริญธรรมที่ 88.

⁴⁷¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 429.

⁴⁷² คำพิพากษาฎีกาที่ 7195/2539. “คดีละเมิดมิใช่คดีครอบครัว..ฯ”

⁴⁷³ ณรงค์เลิศ สุรพล, ปรากฏตาม, บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เรื่องการชันสูตรพลิกศพ, ห้องประชุมกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เรื่องการชันสูตรพลิกศพ, หมายเลข 108 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2, สภาผู้แทนราษฎร, วันที่ 13 พฤษภาคม 2542, ภาคผนวก ก.

บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เรื่องการชันสูตรพลิกศพ, ห้องประชุมกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เรื่องการชันสูตรพลิกศพ, หมายเลข 213 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2, สภาผู้แทนราษฎร, วันที่ 3 มิถุนายน 2542, ภาคผนวก ก.

บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เรื่องการชันสูตรพลิกศพ, สภาผู้แทนราษฎร, ภาคผนวก ก.

⁴⁷⁴ จากข้อมูลที่ผู้วิจัยมีทั้งหมด เกี่ยวกับการร่างกฎหมายเรื่องการชันสูตรพลิกศพ สภาผู้แทนราษฎรฯ

ฝ่ายแรก : เห็นและอธิบายว่า ไม่ใช่แต่เฉพาะเจ้าหน้าที่ แต่เป็นบุคคลทุกคนสามารถทำผิดมาตรา 150 ทวิ ไปได้ หากมีการเคลื่อนย้ายศพไป หรือแม้แต่ชาวบ้านแม้ไม่รู้ชื่อไหนก็กระทำความคิดได้ หากไม่ใช่ความจำเป็นเพื่ออนามย์ต่าง ๆ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ญาติผู้เสียชีวิตที่เขาสงสัยเขาคิดว่าเขาเสียหายในสาเหตุการตาย เขาก็แจ้งความดำเนินคดีกับผู้เคลื่อนย้ายศพได้ เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ที่จะสอบสวนหาสาเหตุของการเคลื่อนย้ายศพ เสนอสำนวนส่งอัยการ หากอัยการเห็นว่าจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายเพื่อประโยชน์สาธารณะ ก็สั่งไม่ฟ้อง อยู่ที่ดุลพินิจไม่ว่าจะเป็นอาสาสมัครกู้ภัยถูกฟ้องดำเนินคดีมาตรานี้ได้ แม้ขาดเจตนาที่จะทำให้สภาพแวดล้อมในสถานที่เกิดเหตุหรือผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป และศาลรอลงอาญาได้หากรู้ทำไม่ถึงกรณี⁴⁷⁵

อีกฝ่ายหนึ่ง : เห็นว่า จะผิดกฎหมายอาญาได้ต้องมีเจตนา ในการเคลื่อนย้ายศพ และมาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาน่าจะต้องมีเจตนาพิเศษด้วย คือ เจตนาเคลื่อนย้ายศพเพื่อ จะให้สภาพแวดล้อมในสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงไป หรือเพื่ออำพรางคดี จึงจะผิดมาตรานี้ (ในสภากายกตัวอย่างคดีวิสามัญ 6 ศพ ประมาทบทท้องถนนรถชนกัน รถเก๋งระเบิดกลางถนนคนตายเคลื่อนถนน และชาวบ้านเดินไปพบศพไม่รู้ชื่อไหนก็เห็น เพียงเท่านั้น)⁴⁷⁶ ซึ่งไม่มีกรณีดังที่วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสนอ

ประเด็นที่รับตรงกัน คือ มาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทางปฏิบัติมีข้อเท็จจริงมีมากมายมหาศาลจนไม่อาจพูดให้ชัดเจนในสภา

4.4 วิเคราะห์ปัญหาการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน การคำนวณ และการประเมิน กับทั้งพฤติกรรมของคนในสังคมที่ไม่ก่อให้เกิดเป็นคดี เปรียบเทียบกับประเทศจีน และโลกตะวันตก (Western World) กับประเทศไทย

การเรียกค่าเสียหาย หรือค่าสินไหมทดแทนในกรณีนี้ นั่น ปัญหาที่ต้องนำมาวิเคราะห์ และต้องขอกกล่าวถึงหัวข้อไว้ในเบื้องต้นดังนี้ คือ

⁴⁷⁵ ณรงค์เลิศ สุรพล, ประยุทธ์ ศิริพานิชย์ (ประธานที่ประชุม), เสรี เตมียเวส, เสริมเกียรติ วรดิษฐ์, บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เรื่องการชันสูตรพลิกศพ, สภาผู้แทนราษฎร, ภาคผนวก ก.

⁴⁷⁶ สุรินทร์ คู่สวัสดิ์, ณรงค์เลิศ สุรพล, ประยุทธ์ ศิริพานิชย์, กิรินทร์ ชั่วลางวงศ์, เสริมเกียรติ วรดิษฐ์, บัณฑิต รัชตะนันท์, สำเร็จ อัจฉริยประสิทธิ์, บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เรื่องการชันสูตรพลิกศพ, สภาผู้แทนราษฎร, ภาคผนวก ก.

4.4.1 ปัญหากรณีการเรียกค่าสินไหมทดแทน ต่อผู้กระทำละเมิดจนถึงแก่ความตาย ซึ่งเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา อันเป็น “คดีหลัก” (เป็นการเรียกฯ ต่อจำเลยที่กระทำละเมิดกับผู้ตายโดยตรง)

4.4.2 ปัญหาในการเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด ของบุคคลต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญ ในคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา (อันเป็นปัญหาใน “คดีหลัก” ที่จะมาเกี่ยวเนื่องต่อไป กับ “คดีรอง”)

4.4.3 ปัญหาการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต่อผู้กระทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุ (นักข่าวอาสา กู้ภัย ไทยมุง และตำรวจชั้นผู้ใหญ่) ซึ่งถือว่าเป็น “คดีรอง ความหมายของวิทยานิพนธ์เล่มนี้”

4.4.4 วัฒนธรรมที่ทำให้ไม่เกิดคดีเข้าไปละเมิดสถานที่เกิดเหตุในประเทศจีน (China) และโลกตะวันตก (Western World) กับประเทศไทย

ปัญหากรณีการเรียกค่าสินไหมทดแทนต่อผู้กระทำละเมิดจนถึงแก่ความตาย ซึ่งเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา คือ การเรียกฯ ต่อจำเลยที่กระทำละเมิดกับผู้ตายโดยตรง ที่จำเป็นต้องกล่าวในส่วนนี้ด้วยเพื่อให้เห็นปัญหา อุปสรรค และขั้นตอนของการเรียกค่าสินไหมทดแทนกับจำเลยฯ ก่อนว่า ราคาของชีวิตมนุษย์ที่เสียชีวิตจากการกระทำความผิดอาญาที่มีหลักฐานมัดตัวชัดเจนนั้น ศาลมีหลักเกณฑ์การพิจารณาอย่างไร และให้ค่าเท่าไร เมื่อเห็นภาพแล้วย่อมที่จะเข้าใจกระบวนการในการที่จะต้องเรียกร้องเอาแก่ผู้ทำให้พยานหลักฐานในคดีนั้นเสียหาย ซึ่งจะเป็นไปในทำนองเดียวกัน

วิเคราะห์ 4.4.1 ปัญหากรณีการเรียกค่าสินไหมทดแทน ต่อผู้กระทำละเมิดจนถึงแก่ความตาย ซึ่งเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา อันเป็นคดีหลัก (เป็นการเรียกฯ ต่อจำเลยที่กระทำละเมิดกับผู้ตายโดยตรง)

การที่จะเริ่มบุกเบิกฟ้องคดีกับบุคคลทั้ง 5 กลุ่ม อันถือว่าเป็น “คดีรอง” ย่อมจะได้ค่าสินไหมทดแทนน้อยกว่า “คดีหลัก” ที่มีการตายเกิดขึ้น เช่น คดีหลักศาลให้ผู้ทำละเมิดให้เสียชีวิตต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ญาติฯ จำนวน 300,000 บาท ดังนั้นการฟ้องบุคคลทั้ง 5 กลุ่ม ซึ่งทำให้สถานที่เกิดเหตุปนเปื้อน วัตถุประสงค์ได้รับความเสียหาย ฯลฯ ค่าสินไหมทดแทนนั้นไม่อาจจะเรียกหรือได้รับการพิจารณาให้ได้รับมากไปกว่าค่าของชีวิตที่ได้จำนวน 300,000 บาท ในคดีนั้น ๆ ไปได้

เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่มีคำพิพากษาศาลฎีกา หรือแม้แต่การฟ้องคดี และข่าวการฟ้องบุคคลที่กระทำให้วัตถุประสงค์ทางนิติวิทยาศาสตร์เสียหาย จากบุคคลทั้ง 5 กลุ่มนั้นเลยสักเรื่องเดียว กับทั้งในต่างประเทศดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 และ 4.1 – 4.3 ว่าไม่มีวัฒนธรรมของคนในสังคม ในอันที่จะเข้าไปในที่เกิดเหตุ⁴⁷⁷ แบบวัฒนธรรมทางสังคมของไทย จึงเป็นการยากอย่าง

⁴⁷⁷ ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, ข้อมูลตาม บทสัมภาษณ์, สหรัฐอเมริกาอเมริกา คำตอบข้อที่ 5, และ ยศพนธ์ นิธิรุจิโรจน์ เมืองเซี่ยเหมิน ประเทศจีน, บทที่ 4.5. อ่านเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ข.

มากที่จะหาคำพิพากษาของต่างประเทศมาศึกษาเปรียบเทียบจำนวนค่าสินไหมในกรณีเช่นนี้กับกรณีของประเทศไทยได้

ทั้งนี้ ผู้วิจัยก็สามารถหาคดีเก่าใน Canada ที่พอจะนำมาเทียบเคียงได้ 1 คดี ดังจะได้กล่าวต่อไปในตอนท้าย แต่ในชั้นกระบวนการวิเคราะห์การให้ค่าสินไหมทดแทนของศาลไทยสำหรับกรณีละเมิดที่เกี่ยวกับคดีในพื้นที่เกิดเหตุมาตกรรมฯ ซึ่งถือว่าเป็นคดีหลัก และการถูกทำให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีเช่นนั้นถูกทำให้เสียหาย ถูกทำลายอันเป็นละเมิดซึ่งต้องถือว่าเป็นคดีรองที่ในปัจจุบัน และในยุคบุกเบิกไม่มีทางที่จะเรียกค่าสินไหมเกินกว่าคดีหลักไปได้ ยกตัวอย่างเช่น บุคคลทั่วไปที่หาเช่ากินค่า ถูกมาตกรรม ที่มีพฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งคดีศาลยังให้ค่าสินไหมทดแทนฯ รวมกันเพียง 300,000-500,000. บาทเท่านั้น และการทำให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ถูกทำลาย ในคดีเหล่านั้น แม้ทำให้เกิดปัญหาการพิสูจน์ความผิดที่ยากขึ้น หรืออาจพิสูจน์ผู้กระทำผิดหรือบริสุทธ์ไม่ได้เลยนั้น จะไปเรียกค่าเสียหาย หรือค่าสินไหมทดแทน ที่มากกว่าข้อดีของคดีที่ถือว่าเป็นคดีหลักของศาลนั้นคงไม่ได้ และเป็นการเสียเวลา ซึ่งหากศึกษาให้ดีจะทราบว่าแต่ละคดี ถ้าเงื่อนไขตรงกัน ครบถ้วน ค่าสินไหมทดแทนฯ ศาลให้ได้ไม่หนักกันเท่าใดนัก จึงจำเป็นต้องยกปัญหาของการเรียกค่าสินไหมทดแทนในการเสียชีวิตจากการกระทำละเมิดทั่วไปที่มีมาช้านาน มาวิเคราะห์ศึกษาให้เป็นภาพก่อน ดังนี้

ย่อมเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่ 1 นั้น จัดอยู่ในเรื่องค่าเสียหายประเภทที่ไม่อาจกำหนดมูลค่าหรือตีราคาออกมาเป็นตัวเงินได้ส่วนหนึ่ง (ในส่วนของชีวิตที่เสียไป) และมีส่วนหนึ่งที่สามารถตีราคาได้บ้างคือ ค่าอุปการะเลี้ยงดู ค่ารักษาพยาบาลถ้าหากมี และค่าปลงศพ ซึ่งคำนวณได้ค่อนข้างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามหากมีความเสียหายเกิดขึ้นเพราะการกระทำละเมิดแล้ว การเยียวยาชดใช้ก็จำเป็นต้องมีให้แก่กัน โดยวิถีทางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับความเสียหายดังกล่าว คือการชดเชยเป็นตัวเงิน⁴⁷⁸ ซึ่งเป็นค่าเสียหายลักษณะเดียวกัน และสืบเนื่องกันกับกรณีในข้อที่ 2

เมื่อเทียบกับค่าสินไหมทดแทนด้านอื่น ๆ เช่น ค่าสินไหมทดแทนทางด้านธุรกิจการค้า หรือ ค่าสินไหมทดแทนที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ที่สิ่งเหล่านี้ล้วนมีตัวเลขกำหนดค่อนข้างจะตายตัวชัดเจน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับชีวิตที่ต้องสูญเสียไปโดยผู้ตายไม่ได้มีส่วนคิดในการทำให้ละเมิดเกิดขึ้นแก่ตนนั้นด้วย จะเห็นได้ว่า หากบุคคลธรรมดาที่เป็นผู้มีอาชีพใช้แรงงานเป็นสำคัญ หรือบุคคลผู้มีรายได้ตั้งแต่รายได้กลางลงมา ถูกทำละเมิดให้ถึงแก่ความตาย ไม่ว่าจะเกิดจากการกระทำโดยประมาท หรือ จากการกระทำโดยเจตนาโดยไตร่ตรองไว้ก่อน หากขณะคดี ศาลไทยมักให้ค่า

⁴⁷⁸ ไพโรจิตร์ ปุณฺณพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2553), น. 106.

สินไหมทดแทนต่าง ๆ ที่อยู่ในระดับหลักแสนบาท และหากเป็นผู้เสียหายที่เป็นคนขับมอเตอร์ไซด์ ศาลมักให้ค่าสินไหมทดแทนการเสียชีวิตไม่เกิน 3-5 แสนบาทเท่านั้น ดังจะได้อีกตัวอย่างคำพิพากษาต่อไป

หากครอบครัวผู้เสียชีวิตพอมีฐานะที่สามารถจ้างทนายในระดับเชี่ยวชาญที่รู้จักวิธีนำเสนอการเรียกค่าเสียหายฯ ญาติผู้เสียชีวิตจากละเมิดก็จะได้อีกค่าสินไหม และค่าต่าง ๆ ใกล้เคียงกับจำนวนที่เรียกไปในคำฟ้อง ไล่ไปจนถึงไม่เกิน 2-3 ล้านบาท ซึ่งกว่าที่ครอบครัวผู้เสียชีวิตจะได้รับเงินเยียวยา ก็เกินกว่า 6-8 ปี ตั้งแต่ศาลชั้นต้นไปจนถึงศาลฎีกาพิพากษา (หากชนะคดี) กับทั้งยังมีกรณีศาลฎีกา ลดค่าสินไหมทดแทนที่เป็นจำนวนเงินหลักแสนนั้นลงให้ต่ำกว่าที่ศาลล่างตัดสินให้อีกด้วย

ยกตัวอย่างคำพิพากษาที่ค่อนข้างใหม่ดังนี้

ยกตัวอย่างเช่น คดีที่ 1 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6936/2562 (คดีร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และร่วมกันพยายามฆ่าผู้อื่น โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ศาลให้ 200,000 สำหรับผู้เสียชีวิต และ 20,000 สำหรับผู้บาดเจ็บสาหัส)

ข้อเท็จจริงที่แสดงถึงพฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิด : ข้อเท็จจริงฟังคดีโดยไม่มีคู่ความฝ่ายใดโต้แย้งในชั้นนี้ว่า ในวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุ จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 4 กับพวกโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ร่วมกันใช้อาวุธปืนยิงนาย บ. ผู้ตาย และนาย จ. ผู้เสียหาย 1 นัด กระสุนปืนถูกผู้ตายบริเวณขากรรไกร บ่า ไหล่ และคอด้านขวา เป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย และกระสุนปืนถูกผู้เสียหายบริเวณแขนและไหล่ปลาร้า เป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บเป็นอันตรายสาหัส

ผู้เสียหายที่ 1 (ผู้บาดเจ็บสาหัส) ร้องขอให้บังคับจำเลยให้ชำระค่าสินไหมทดแทน 30,000 บาทฯ

ผู้เสียหายที่ 2 (มารดาผู้ตาย) ฟ้องให้จำเลยที่ 1-4 ร่วมกันชำระค่าสินไหมทดแทน 452,000 บาทฯ

ศาลชั้นต้น : ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชดเชยเงินให้ผู้ร้องที่ 1 จำนวน 30,000 บาท และผู้ร้องที่ 2 จำนวน 300,000 บาท

ศาลอุทธรณ์ : เห็นควรให้ ร่วมรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ร้องที่ 1 และผู้ร้องที่ 2 จำนวน 20,000 บาท และ 200,000 บาทฯ ตามลำดับ

ศาลฎีกา : เห็นว่า เป็นค่าสินไหมทดแทนที่ศาลต้องกำหนดให้ตามควรแก่พฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิดแล้วพิพากษายืน

ตัวอย่างคดี ที่ 2 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7147/2562 (คดีขับรถโดยประมาท ชนรถจักรยานยนต์ จนเป็นเหตุทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และบาดเจ็บสาหัส โจทก์ขอรวม 237,500 บาท ศาลให้ 237,500 บาท ใช้เวลาคำเนินคดี 5 ปี คดีจึงสิ้นสุด)

ข้อเท็จจริงที่แสดงถึงพฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิด: เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2557 เวลาประมาณ 20 นาฬิกา มีผู้ขับรถบรรทุกหกล้อของบริษัท อ.กรู๊ป จำกัด แล่นมาตามถนนบางขุนเทียน ชายทะเล จากถนนพระราม 2 มุ่งหน้าชายทะเล เมื่อถึงที่เกิดเหตุซึ่งถนนแบ่งเป็น 2 ช่องเดินรถรถแล่นสวนทางกัน รถบรรทุกหกล้อคันดังกล่าวเลี้ยวขวาเข้าบริษัท อ.กรู๊ป จำกัด ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้าม ขณะนั้นมีนายเกรียงศักดิ์ ผู้ตาย ขับรถจักรยานยนต์ หมายเลขทะเบียน บ กรุงเทพมหานคร 64 มีนางสาว พ. ผู้ร้องนั่งซ้อนท้ายแล่นสวนมาแล้วพุ่งชนรถบรรทุกหกล้อ เป็นเหตุให้ผู้ตายได้รับบาดเจ็บและถึงแก่ความตายในเวลาต่อมา ส่วนผู้ร้องได้รับบาดเจ็บสาหัส สภาพความเสียหายของรถบรรทุกหกล้อและรถจักรยานยนต์ปรากฏตามรายงานผลการตรวจสภาพรถที่เกิดอุบัติเหตุ

โจทก์ขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล 25,000 บาท ค่าขาดรายได้ 12,500 บาท ค่าเสียความสามารถในการประกอบอาชีพในอนาคต 300,000 บาท ค่าเสียหายได้รับความทุกข์ทรมานทางจิตใจ 300,000 บาท รวมเป็นเงิน 637,500 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีของต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันที่ 1 มีนาคม 2547 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ร้อง

ศาลชั้นต้น : พิพากษายกฟ้องและยกคำร้องของผู้ร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ

ศาลอุทธรณ์ : พิพากษากลับว่า ให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ร้องเป็นเงิน 237,500 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันที่ 1 มีนาคม 2547 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ

ศาลฎีกา : วินิจฉัยว่า แม้โจทก์จะยื่นฟ้องจำเลยเฉพาะความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 แต่โจทก์ก็บรรยายฟ้องว่า การกระทำของจำเลยเป็นเหตุให้ผู้ร้องได้รับอันตรายสาหัส ผู้ร้องจึงเป็นผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องทางแพ่งฐาน มูลละเมิดเรียกร้องให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ร่างกายโดยอาศัย มูลคดีอาญาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1ฯ...ฯ พิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ร้องเป็นเงิน 237,500 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 1 มีนาคม 2547 เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ

ตัวอย่างคดีที่ 3 คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 753/2561

ข้อเท็จจริงที่แสดงถึงพฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิด : ใช้มีดแทงส่วนสำคัญหลายแห่ง เจตนาฆ่าเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย จากการมีเรื่องชกต่อยกันในโรงงาน ผู้ตายมีส่วนผิดด้วยไม่เป็นผู้เสียหายทางนิติบัญญัติ

โจทก์ขอค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการจัดการศพ 250,000 บาท และค่าขาดไร้อุปการะ 1,200,000 บาท รวมเป็นเงิน 1,450,000 บาท

ศาลชั้นต้น : กำหนดให้นาง บ. มารดาผู้ตาย ได้รับค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการจัดการศพผู้ตายรวมเป็นเงิน 150,000 บาท ค่าขาดไร้อุปการะเดือนละ 5,000 บาท เป็นเวลา 20 ปี รวมเป็นเงิน 1,200,000 บาท รวมค่าสินไหมทดแทนทั้งหมดเป็นเงิน 1,350,000 บาท

ศาลฎีกา : ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นจำนวนที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์และฐานะานุรูปของนาง บ.แล้ว ไม่มีเหตุที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข เมื่อจำเลยทั้งสองต้องร่วมกันรับผิดชอบในสามส่วนตั้งวินิจฉัยมาข้างต้นจำเลยทั้งสองจึงต้องร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่นาง บ. ทั้งสิ้น 900,000 บาท ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ฎีกาโต้แย้งเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนที่ศาลชั้นต้นกำหนด ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225

ตัวอย่างคดีที่ 4 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2932/2561 (ผู้ตายขับมอเตอร์ไซค์พุ่งข้างไปตามน้ดถูกลงไปน้รดคอในป่าและน้าทรพญ่ไปจ้มน้า)

หมายเหตุผู้วิจัย : ผู้ร้องน่าจะไม่ได้มีฐานะในการจ้างทนาย และที่ปรึกษาให้เข้ามาช่วยเรื่องรวบรวมหลักฐานในการเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อสนับสนุนคำร้องตามมาตรา 44/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ของพนักงานอัยการ เพราะหากมีค่าทนายจะเริ่มตั้งแต่ 2.5 หมื่นขึ้นไปแล้วเป็นอย่างด้่า และการเรียกค่าสินไหมทดแทนของผู้ร้องที่เป็นญาติผู้ตายจะไม่ใช้ตัวเลขเช่นนี้ 150,000 บาทเช่นนี้

ข้อเท็จจริงที่แสดงถึงพฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิด : จำเลยที่ 1 ล่อดวงผู้ตายไปยั้งที่เกิดเหตุเพื่อจะขายท่อไอเสียรถจักรยานยนต์ ซึ่งความจริงแล้วจำเลยที่ 1 ไม่มี ึ่ง ๆ ที่จำเลยที่ 1 รู้ยู่แล้วยังหลอกให้ผู้ตายมาพบที่บริเวณฟาร์มน้ากหญ่าร้าง (สวนป่า) ผู้ตายก็ขับรถจักรยานยนต์พุ่งข้างมาตามน้ด และถามจำเลยที่ 1 ว่าท่อไอเสียมาหรือยั้ง จำเลยที่ 1 ตอบว่า ให้ใจเย็น ๆ ผู้ตายจึงด้่าจำเลยที่ 1 ว่า “ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์ หลอกกูมาร่อีกแล้ว หลอกกูทำเหี้ยอะไร” จำเลยที่ 1 ได้ยื่นค้าดังกล่าวจึงโมโห คว้่าสายสะพายกระเป๋าหนังของผู้ตายร้ดคอผู้ตายได้ส้กพ้กเมื่อเห็นว้่าผู้ตายอ่อนแรงแล้ว จึงถอดเอาสร้อยคอทองค้่า 1 เส้น และแหวนทองค้่า 2 วง ของผู้ตายออกแล้วจำเลยที่ 2 น้าสร้อยคอทองค้่าและแหวนทองค้่าดังกล่าวไปจ้มน้าที่สถานธน้านุบาลเทศบาลด้่าบลท้่าม่วง

นาง น. ผู้ร้อง : ยื่นคำร้อง ตามมาตรา 44/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนค่าขาดไร้อุปการะ 100,000 บาท และค่าปลงศพ 50,000 บาท รวมเป็นเงิน 150,000 บาท

ศาลชั้นต้น : ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ร้อง 150,000 บาท

ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา : ไม่มีประเด็นให้วินิจฉัยเรื่องค่าสินไหม จึงมิได้กล่าวถึง

คดีตัวอย่างที่ 5 คำพิพากษาฎีกาที่ 10/2562 (ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีทนายในการช่วยเรื่องการเตรียมพยานหลักฐานในคำร้องเรื่องค่าสินไหมทดแทน และมีกรณีที่ทนายความหรือพนักงานอัยการพลาการเรื่องข้อกฎหมายซ่อนอยู่ด้วย 1 ประเด็นในการเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู)

ข้อเท็จจริงที่แสดงถึงเหตุการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิด : ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งคัดค้านกันในชั้นฎีการับฟังได้ว่า ในวันเวลาที่เกิด มีการจัดงานศพนางเฟื่อง ที่บริเวณบ้านเลขที่ 7 ซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุ มีการจัดโต๊ะสำหรับเลี้ยงอาหารผู้ที่มาร่วมงานและมีการแสดงหนังตะลุง ขณะที่ผู้เสียหายและผู้ตายทั้ง 3 คน กำลังนั่งดูหนังตะลุงอยู่โดยนั่งร่วมโต๊ะเดียวกัน จำเลยพาอาวุธปืนมีทะเบียนของจำเลยติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะ โดยไม่มีเหตุสมควรและ โดยไม่ได้รับใบอนุญาตเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ แล้วจำเลยใช้อาวุธปืนดังกล่าวยิงผู้ตายทั้งสามและผู้เสียหาย รวม 4 คน โดยมีเจตนาฆ่าจนเป็นเหตุให้ผู้ตายทั้งสามถึงแก่ความตาย และผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กาย

โจทก์ร่วมที่ 1 ยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าเสียหาย 1,000,000 บาท ค่าขาดไร้อุปการะ 1,080,000 บาท ค่าปลงศพ 88,000 บาท รวม 2,168,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันทำละเมิดจนกว่าจะชำระเสร็จ

โจทก์ร่วมที่ 2 ยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าเสียหาย 1,000,000 บาท ค่าขาดไร้อุปการะ 300,000 บาท ค่าปลงศพ 85,000 บาท รวม 1,385,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันทำละเมิดจนกว่าจะชำระเสร็จ

โจทก์ร่วมที่ 3 ยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าเสียหาย 1,000,000 บาท ค่าขาดไร้อุปการะสำหรับโจทก์ร่วมที่ 3 จำนวน 672,000 บาท และค่าขาดไร้อุปการะสำหรับนางสาว ศ. บุตรของผู้ตายที่ 3 จำนวน 50,000 บาท ค่าปลงศพ 65,000 บาท รวม 1,787,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันทำละเมิดจนกว่าจะชำระเสร็จ

ศาลชั้นต้น : ให้จำเลยชำระเงินแก่โจทก์ร่วมที่ 1 จำนวน 1,668,000 บาท โจทก์ร่วมที่ 2 จำนวน 885,000 บาท โจทก์ร่วมที่ 3 จำนวน 1,287,000 บาท

ศาลอุทธรณ์ : พิพากษาขึ้น

ศาลฎีกา : คดีนี้โจทก์ร่วมที่ 3 ยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าขาดไร้อุปการะสำหรับนางสาว ศ. บุตรของโจทก์ร่วมที่ 3 กับผู้ตายที่ 3 เป็นเงิน 50,000 บาท มาด้วย แม้โจทก์ร่วมที่ 3 เบิกความประกอบสุติบัตร รับฟังได้ว่านางสาว ศ. เป็นบุตรของโจทก์ร่วมที่ 3 กับผู้ตายที่ 3 จริง แต่ตามสุติบัตรดังกล่าวนางสาว ศ. เกิดเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2538 ดังนั้น ขณะที่โจทก์ร่วมที่ 3 ยื่นคำร้องดังกล่าวเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2559 นางสาว ศ.จึงบรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปี บริบูรณ์ และพ้นจากภาวะผู้เยาว์แล้ว เมื่อนางสาว ศ.มิได้ยื่นคำร้องขอค่าขาดไร้

อุปการะเลี้ยงดูซึ่งเป็นสิทธิเฉพาะตัวของทายาทแต่ละคนที่จะพึงเรียกจากผู้กระทำละเมิดต่อผู้ตายที่ 3 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 มาด้วย ทั้งไม่ปรากฏว่านางสาว ศ. มอบอำนาจให้โจทก์ร่วมที่ 3 ยื่นคำร้องขอแทนตน โจทก์ร่วมที่ 3 จึงไม่มีอำนาจเรียกค่าเสียหายในส่วนนี้ แทนนางสาวศรินยา ที่ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วกำหนดให้จำเลยชำระค่าเสียหายในส่วนนี้แก่โจทก์ร่วมที่ 3 เป็นเงิน 50,000 บาท และศาลอุทธรณ์ภาค 9 มิได้แก้ไขให้ถูกต้อง นั้น จึงไม่ชอบ โจทก์ร่วมที่ 3 คงมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน 1,237,000 บาท แม้จำเลยมิได้อุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหานี้ขึ้นมา แต่เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกาเห็นสมควรยกขึ้นวินิจฉัย และแก้ไขให้ถูกต้องได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225

โดยสรุป : จะเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์การร้องค่าสินไหมทดแทนจากการถูกระทำละเมิดจนเสียชีวิต ไม่ว่าจะจากการกระทำโดยประมาท เจตนา หรือโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ไม่ว่าจะเป็คดีที่พิจารณาเบื้องต้นก็เห็นถึงพฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิดเพียงใดก็ตาม การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนมีคดีเดียวที่ศาลไม่ปรับลด คือ คดีเรียก 150,000 บาท นอกนั้นศาลปรับลดทั้งสิ้น หากจะเปรียบเทียบกับค่าต่าง ๆ ที่บุคคลๆหนึ่งจะต้องได้รับเพื่อให้เติบโตมาในสังคมปกติแล้วในยุคนี้ ๆ ของชาวบ้านที่ค่อนข้างขัดสนในสังคมไทยแล้ว แม้ถูกเลี้ยงดูมาอย่างประหยัด ตั้งแต่ฝากครรภ์ จนถึงอย่างน้อยอายุ 22 - 24 ปี จะอยู่ที่ 1.5 บาท⁴⁷⁹ หากใช้ชีวิตแบบครอบครัวตั้งแต่คนชั้นกลางก็จะอยู่ที่ 2.4 ล้าน และหากตามใจในการใช้จ่ายก็จะขึ้นไปจนถึง 7.8 ล้านบาทเข้าไปแล้ว⁴⁸⁰

4.4.2 ปัญหาในการเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด ของบุคคลต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญ ในคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา (อันเป็นปัญหาใน “คดีหลัก” ที่จะมาเกี่ยวเนื่องต่อไป กับ “คดีรอง”) บุคคลดังกล่าว หากเป็นชนชั้นกลางลงมาที่มีเงินพอเลี้ยงชีพ มักไม่ได้จ้างทนายฟ้องคดีแพ่งแยกไปต่างหาก แต่จะสามารถใช้มาตรา มาตรา 44/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ศาลคดีอาญากำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ไปในคราวเดียว และการที่ศาลไทยให้ค่าสินไหมโดยรวมในคดีการเสียชีวิตจากการกระทำที่อุกอาจทั่วไปนั้น อยู่ในหลักแสน ถึง ประมาณสองล้านต้นๆเท่านั้น ซึ่งแยกเป็นชาวบ้านที่พอมีเงินจ้างทนายเพื่อช่วยเตรียมเอกสารพยานหลักฐานในการขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ และพยานหลักฐานในเรื่องค่าสินไหมทดแทน และในส่วนที่ไม่สามารถจ้างทนายความเพื่อช่วยเตรียมพยานหลักฐานเพื่อยื่นคำร้องดังกล่าวได้ ซึ่งกรณีหลังมัก

⁴⁷⁹ Wongnai, “เลี้ยงลูก 1 คนจนโต มีค่าใช้จ่ายเท่าไร,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พ.ย. 2564, จาก

<https://www.wongnai.com/articles/cost-raising-child>

⁴⁸⁰ Aommoney, “กว่าจะจบปริญญาตรี (อายุ22) แม่หมดเงินไปเท่าไร,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พ.ย. 2564, จาก <https://aommoney.com/stories/mrgrayman/กว่าจะจบปริญญาตรี-อายุ-22-แม่หมดเงินไปเท่าไร/12605#kvz0iv4679>

เป็นชาวบ้านธรรมดาที่อยู่ในลักษณะ หาเช้ากินค่ำ ไม่มีเวลา และกำลังที่จะขับเคลื่อนคดียุติธรรมของคุณได้
อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทำงานแต่ละวันก็หมดกำลังเสียแล้ว

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มบุคคลที่เกิดอุบัติเหตุ หรือถูกทำละเมิด ระหว่างที่ตนขับ
มอเตอร์ไซค์ธรรมดา เมื่อถูกจากคำพิพากษาย้อนหลังไปเรื่อย ๆ จะรู้สึกได้ทันทีว่า ชีวิตของบุคคล
กลุ่มหาเช้ากินค่ำนี้ ถูกศาลประเมินราคาชีวิตไว้แล้ว โดยทั่วไปหากไม่มีทนายตามที่กล่าว เมื่อ
พิจารณาจากคำพิพากษาย้อนหลังกลับไปแล้วก็จะได้รับค่าชีวิตที่ผ่านมา ไม่น่าจะเกิน
3.5 - 5 แสนบาท ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเศร้าของสังคมไทย คงเป็นผลโดยตรงมาจากที่ประเทศไทยติด
อันดับของประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำทางสังคม เศรษฐกิจเป็นอันดับต้นของโลกมาอย่างยาวนาน
โดยเฉพาะในปี 2564 เป็นต้น

หลักการที่ว่า การจะให้ค่าสินไหมทดแทนมากน้อยเพียงใดนั้น กฎหมายให้ศาล
พิจารณาจากพฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์ที่ทำละเมิด เช่น จำเลยขับรถโดยประมาท
ในขณะที่การจราจรคับคั่ง หรือมีการกระทำโดยวางแผนไตร่ตรองไว้ก่อน เป็นต้น โดยมีใช้
การพิจารณาว่าจำเลย มีพฤติการณ์ (ได้กระทำ) อันเป็นความรับผิดชอบในทางละเมิดหรือไม่ เช่น เป็น
การกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่ ซึ่งเป็นองค์ประกอบข้อหนึ่งในความรับผิดชอบในทางละเมิด
อันเป็นข้อเท็จจริงหนึ่งที่ต้องพิจารณาเป็นที่ยุติไปแล้วก่อนจะถึงขั้นตอนการกำหนดค่าสินไหม
ทดแทน แต่อย่างไรก็ดีข้อเท็จจริงที่ว่าจำเลยได้ตั้งใจ หรือ ประมาทเลินเล่อหรือไม่ ก็ถือเป็น
พฤติการณ์ที่ศาลจะต้องนำมาใช้วิเคราะห์เพื่อกำหนดค่าสินไหมทดแทนเช่นกัน ส่วนความร้ายแรง
แห่งละเมิด คือ ผลหรือระดับความเสียหายอันสืบเนื่องมาจากลักษณะแห่งการกระทำของจำเลย เช่น
การกระทำโดยอุกอาจ ปล้นในเวลากลางวันโดยใช้อาวุธ ทำให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย⁴⁸¹

แต่เมื่อพิจารณาตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่มียาว ไล่ย้อนหลังไปหลาย ๆ ปี หรือคำ
พิพากษาที่ยกตัวอย่างมาไว้ข้างต้นก็ตาม เมื่อลงถึงรายละเอียดค่าสินไหมทดแทน จะเห็นได้ว่าตั้งแต่
ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาเอง เหมือนจะมียึดถือในการให้ราคาชีวิตของคนในสังคม
เหมือนยึดถือในการกำหนดโทษจำคุกในทางอาญา ที่ทราบกันโดยทั่วไปว่ามีอยู่จริง และถูกกำหนด
ไว้แล้ว ราคาของชีวิตคนก็เช่นกัน โดยเป็นข้อสงสัย และกังขาของสังคมตลอดมาว่า ในคดีที่ได้ยื่น
เหลือเกินอยู่แล้วเหล่านั้น ศาลกำหนดจากอะไร และการลดค่าสินไหมที่ศาลล่างให้น้อยอยู่แล้วนั้น
ลงไปอีก จากศาลฎีกานั้น ศาลฎีกาใช้เหตุผล หรือมีหลักคิดวิเคราะห์จากอะไร

หากมองให้ดี จะเห็นได้ว่าแม้แต่ การทำให้ทรัพย์สินที่ประเมินราคาได้นั้นเสียหาย
สูญหาย ถ้ามีหลักฐานชัดเจนย่อมได้รับค่าสินไหมทดแทนที่ชัดเจนใกล้เคียง หรือมากกว่าราคาเดิม

⁴⁸¹ สุขุม สุภนิตย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 7

และมากกว่าชีวิตคนๆ (โดยเฉพาะในกรณีที่เกิดกันมานี้) และไม่ว่าของสิ่งนั้นจะมีราคา 1 แสน หรือ 100 ล้าน

แต่ในทางกลับกัน การฆ่าคนอื่นเป็นการทำละเมิดที่ร้ายแรงแก่มนุษย์มากที่สุด แม้ว่าจะมีพยานหลักฐานครบถ้วน ก็อาจไม่แน่ว่าจะได้ค่าสินไหมทดแทน ตามที่อาจจะคิดกันโดยสามัญของวิญญูชน ซึ่งวลีที่ว่า “ชีวิตคนคนหนึ่งนั้นประเมินราคามีได้” นั้น...หาใช่เรื่องจริงไม่ ยกตัวอย่าง เช่น แค่ว่าเพียงเท่าที่จำได้ คือ ค่าเรียนปริญญาตรี 4 ปีของผู้วิจัยก็เกิน 5 แสนบาทไปมากแล้ว หรือ แม้แต่ในปริญญาโทเองก็ตาม

หากผู้วิจัยถูกทำละเมิดเสียชีวิต ผู้วิจัยก็พอจะได้ว่าชีวิตของผู้วิจัยจะมีค่าเท่าใด และจะได้ต่ำกว่าที่คิดไว้อีกหากญาติของผู้วิจัย⁴⁸² ในอนาคตหากไม่มีค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความ ไม่รวมโดนทนายความที่ไม่มีความรับผิดชอบ เอาเปรียบ และละเลยไม่ใส่ใจคดี หรือ โฆษณาอวดอ้างในสิ่งที่ตนไม่ได้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีให้เห็นอยู่มากในสังคมไทย และทราบกันดีในสังคมนักกฎหมาย และนักธุรกิจว่ามีอยู่จริง และผู้วิจัยก็เห็นมากับตัวเองด้วยเช่นกัน

4.4.3 ปัญหาการเรียกค่าสินไหมทดแทนต่อผู้กระทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุ (นักข่าว อาสาภัย ไทยมุง และตำรวจชั้นผู้ใหญ่) ซึ่งถือว่าเป็น “คดีรอง ความหมายของวิทยานิพนธ์เล่มนี้”

บุคคลที่จะสามารถฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนต้องเป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย จึงจะมีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุ (เช่น นักข่าว ภัย ไทยมุง ตำรวจชั้นผู้ใหญ่) นั้นได้ เช่น เป็นญาติกฎหมาย ทำให้มีอำนาจฟ้องในกรณีนี้ เกี่ยวโยงกับการอุปการะเลี้ยงดูที่ผู้ตายมีอยู่กับบุคคลตามกฎหมาย⁴⁸³ ก่อนถูกทำละเมิดจนเสียชีวิต ดังนั้น ผู้ที่มีอำนาจฟ้องผู้กระทำละเมิดในที่เกิดเหตุในกรณีนี้ 2 จึงเป็นผู้ที่เคยได้รับการอุปการะจากผู้เสียหาย ไม่ว่าจะเป็น ผู้บุพการี สามิภริยา และผู้สืบสันดาน ซึ่งสามารถฟ้องเรียกค่าอุปการะค่าปลงศพ ค่าอื่นๆ⁴⁸⁴ ที่เกี่ยวข้องแก่กรณีนี้ได้

ส่วนเจ้าของสถานที่ เจ้าของเคหสถาน หรือผู้ครอบครอง สามารถฟ้องร้อง หรือแจ้งความกับพนักงานสอบสวน ในการบุกรุกเคหสถาน หรือบุกรุกเคหสถานในเวลากลางคืน⁴⁸⁵ และ/หรือ ดำเนินคดีในเรื่องของ การสร้างความเดือดร้อนรำคาญ⁴⁸⁶ กับบุคคลทั้ง 5 กลุ่มได้ตามกฎหมายอาญาได้

482 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 ประกอบ มาตรา 446

483 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 ประกอบ มาตรา 446.

484 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443.

485 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 362 ประกอบ 365.

486 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397

แต่จนถึงปัจจุบันยังไม่เคยมีการแจ้งความ หรือฟ้องร้องบุคคลดังกล่าว เนื่องจาก ความรู้ ความเข้าใจด้านที่กล่าวมานี้ ยังไม่ไปถึงประชาชนส่วนใหญ่ หรือแม้แต่พนักงานเองก็ตาม ส่วนภาครัฐโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาตรงนี้ได้ เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องกับ สถานที่เกิดเหตุล้วนมีผลประโยชน์ และอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ตำรวจแทบทั้งสิ้น สิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปิดกั้นได้บ้าง ในกรุงเทพและปริมณฑล คือ ไทยมุง เท่านั้น หากเจ้าหน้าที่ตำรวจไปถึงก่อน และทีมเจ้าหน้าที่นั้นเข้มงวด ส่วนในต่างจังหวัดเป็นไปตามที่ทราบกัน และที่เห็นในภาพ ขวาทัวไป

4.4.4 ปัญหาวัฒนธรรมที่ทำให้ไม่เกิดคดีเข้าไปละเมิดสถานที่เกิดเหตุในประเทศจีน (China) โลกตะวันตก (Western World) กับประเทศไทย

ประเทศจีน (China) ในเมืองต่าง ๆ บุคคลในสังคมก็ไม่นิยม ไม่มีวัฒนธรรมเข้าไปมุงดู ผู้เสียชีวิตเช่นกัน⁴⁸⁷ และไม่นิยม การเข้าไปใกล้ศพของตำรวจชั้นผู้ใหญ่ นักข่าว หรือแม้แต่การเสียชีวิตของนักศึกษาหญิงที่คาดว่าน่าจะตกมาจากตึกในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นที่ ๆ มีบุคคลมากมายก็ตาม⁴⁸⁸ โดยหากเป็นประเทศไทยจะมีทั้ง นักศึกษา ไทยมุง นักข่าวหลายสำนัก กู๊หลัที่แห่มากัน มากมาย เข้าไปมุงดู ถ่ายภาพ ถ่ายคลิป ทำข่าว มีการพาดหัวข่าวในสื่อกระแสหลัก และข่าวท้องถิ่น มากมาย ทั้งเบลอบ้าง ไม่เบลอบ้าง แต่ประเทศจีนนั้นจะเสนอข่าวโดยขึ้นภาพศพผู้เสียชีวิตอย่าง ประเทศไทยไม่ได้⁴⁸⁹

โลกตะวันตก (Western World) โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ประเทศในเครือจักรภพ อังกฤษ ประเทศในสหภาพยุโรป ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส เยอรมัน จีน เกาหลีใต้ ฮองกง และญี่ปุ่น ทั้งหมดนี้เท่าที่ผู้วิจัยค้นคว้าผ่านเว็บไซต์ทางกฎหมายที่เชื่อถือได้คงจะได้กล่าวต่อนั้น ไม่ได้มีกฎหมายเฉพาะเหมือน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ทวิ และไม่ได้มีคดีเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุจนต้องขึ้นศาล (ยกเว้นมาตรการในคดีการเข้าไปมุงดูศพในสถานที่เกิดเหตุจาก บุคคลต่าง ๆ ไม่มีเหมือนในประเทศไทย เนื่องจากไม่ได้เป็นที่นิยมหรือวัฒนธรรมที่จะทำเช่นนั้น⁴⁹⁰

อีกทั้งประเทศเหล่านั้นเคร่งครัดในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลในเคสสถานเป็นอย่างมาก อันเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ไม่มีผู้ใดที่ไม่เกี่ยวข้องอย่างสำคัญในคดี จะเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ เพราะความอยากรู้อยากเห็น หรือเพื่อจะหาประโยชน์อื่นใด ๆ จนเป็นเหตุให้ถูกฟ้องเรียกค่าเสียหาย

487 สิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, บทสัมภาษณ์, ประเทศจีน, คำตอบข้อที่ 1, อ่านเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ข.

488 ยศพนธ์ นิตริจิโรจน์, บทสัมภาษณ์, เมืองเซี่ยเหมิน ประเทศจีน, อ่านเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ข.

489 เพิ่งอ้าง.

490 สิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, บทสัมภาษณ์, สหรัฐอเมริกา, คำตอบข้อที่ 5, อ่านเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก

เพราะการเข้าไปในที่เกิดเหตุในประเทศที่พัฒนาแล้ว เสี่ยงอย่างมากที่จะถูกฟ้องหรือต้องสงสัยว่า เป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง จากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น รอยเท้า เส้นผม กล้องวงจรปิด การบังคับใช้กฎหมาย ยกตัวอย่างเช่น ระเบียบตำรวจของสหรัฐ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเก็บตัวอย่าง เส้นผม ขน ลายนิ้วมือ ลายพื้นรองเท้า และ DNA ของผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปในที่เกิดเหตุด้วย ฯลฯ ตามที่ได้ศึกษามาแล้วในบทที่ 3 เป็นต้น

ดังนั้นจึงเป็นการยากอย่างมากที่นักข่าว อาสาสมัคร ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ จะเข้าไปในที่เกิดเหตุจนถูกฟ้องคดีมาเป็นคำพิพากษาให้ได้เรียน หรือเปรียบเทียบกัน อันจะเห็นได้จากสื่อโซเชียลมีเดียทั่วไปว่า บุคคลที่เข้าไปคุกคามในเคสสถานของผู้อื่น โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา อาจถูกเจ้าของบ้านยิงได้⁴⁹¹ และนักข่าวมีจิตสำนึกที่อยู่ไกลมากจากเส้นแถบกันที่เกิดเหตุ (Police line)⁴⁹² หรือ การนำเสนอข่าวของประเทศเหล่านี้ในหน้าหนังสือพิมพ์หรือในสื่อโซเชียลฯ ทั่วไป จะไม่มีบุคคลใด ๆ บุกรุกเข้าไปเหยียบย่ำในที่เกิดซึ่งเป็นเคสสถานของผู้อื่นเลย

แม้แต่การถ่ายรูปศพของนักข่าว หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่เกี่ยวข้องก็ไม่มี โดยเฉพาะการถ่ายรูปศพของเพศหญิงที่เปลือยแล้วนำมาเบลอ ซึ่งการเข้าไปถ่ายรูปศพหญิงที่เสียชีวิตที่กำลังเปลือยอยู่จากบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง นำมาโพสต์ลงโซเชียลฯ เช่น กลุ่มไลน์กลุ่มของกู้ภัยเอง (ยกตัวอย่างเช่นในคดีแดงโม ที่รูปศพถูกเผยแพร่ในกลุ่มอาสาสมัครกู้ภัยฯ นั้นเอง) หรือสำนักข่าวท้องถิ่นที่ไม่เบลอภาพศพเพศหญิงที่นอนเปลือยนั้นเลย⁴⁹³ ย่อมเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในหลักสิทธิมนุษยชนด้วย⁴⁹⁴

ทั้งนี้ในต่างประเทศ ไม่มีตำรวจชั้นผู้ใหญ่เข้าไปเหยียบย่ำที่เกิดเหตุเพื่อให้ดูเสมือนว่า กำลังเร่งรีบ หรือกระตือรือร้น ให้ความสนใจใส่ใจในการทำงานใด ๆ ซึ่งจะมีเพียงการแถลงข่าวอย่างเป็นทางการภายในสถานที่อื่น ๆ ที่จัดเตรียมไว้เท่านั้น

⁴⁹¹ Husband shoots and kills suspected home intruder in NW Harris Co, Retrieved July 1, 2021, <https://abc13.com/home-invasion-intruder-shot-homeowner-kills-break-in-suspect-keeneland/10846477/>

⁴⁹² Man Shot Dead by Homeowner During Home Invasion in Newport Beach, “By Vikki Vargas, Published August 26, 2021, Retrieved Updated on August 26, 2021 at 11:04 pm,” from <https://www.nbclosangeles.com/news/local/man-shot-dead-by-homeowner-during-home-invasion-in-newport-beach/2680969/>

⁴⁹³ ยกตัวอย่างเช่น ศรีราชานิวส์, “พบศพแม่ค้าขายยำ ชาวลาว นอนดับเปลือยกายดับปริศนาคาห้อง ” สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2565, <https://www.facebook.com/watch/?v=3257082317718297>.

⁴⁹⁴ นริศกษณ์ แพไชยภูมิ, “ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และเจ้าหน้าที่กองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม,” บทสัมภาษณ์, อ่านเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ข.

กับทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ไม่เกี่ยวข้องจะทำหน้าที่ปิดกั้นตีกรอบสถานที่เกิดเหตุอย่างเคร่งครัด แม้เพียงผู้ที่พยายามเข้าไปใกล้แถบนั้น ก็จะถูกห้ามปรามโดยการออกคำสั่งให้ถอยห่าง และหากไม่ปฏิบัติตามจะถูกจับดำเนินคดี ฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ในทันที⁴⁹⁵

ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่เด็ดขาด ด้วยเหตุผลทางด้านวัฒนธรรมทางสังคม และการบังคับใช้กฎหมายที่เคร่งครัด ทำให้การละเมิดในสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นเคสสถานไม่เกิดขึ้นจนเป็นประเด็นว่าการเข้าไปนั้นเป็นการทำลายวัตถุพยาน หรือไม่อย่างใดเลย

ทำให้คดีที่มีการละเมิดในสถานที่เกิดเหตุมีเพียง 1 คดี ที่สามารถหาพบได้จากทางอินเทอร์เน็ตเท่านั้น จากแหล่งข้อมูลส่วนหนึ่งทั้งจากห้องสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากเว็บค้นวิจัย และ เสิร์ชเอนจิน (Search Engines) ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Google, Youtube, และ Facebook ด้วยทุกวลีของคำสำคัญที่ (Keyword) จะสามารถคิดได้ ก็ไม่พบคดีตัวอย่างที่ตรงกับประเด็นเลย แม้ว่าจะค้นจากเว็บค้นกฎหมาย โดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่งดังที่ จะกล่าวถึงต่อไปนี้แล้วก็ตาม

ทั้งนี้ เว็บค้นกฎหมายต่างประเทศที่เข้าถึงง่าย เพื่ออาจจะมีผู้สนใจบางท่าน สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ โดยไม่ต้องลงทะเบียน ไม่ต้องใช้ VPN ฯลฯ จึงขอนำมาลงไว้เป็นข้อมูลดังนี้

ผู้วิจัยได้ค้นหาข้อมูลด้วยข้อความต่าง ๆ มากมาย อย่างครอบคลุมเป็นเวลานานในเว็บต่อไปนี้

1. The LawReform Commission Of Hongkong ซึ่งเป็นเว็บที่มีกฎหมาย และบทความต่าง ๆ ให้ค้นหาครอบคลุมมากที่สุดเว็บหนึ่งของฮ่องกง⁴⁹⁶
2. เว็บค้นกฎหมายต่าง ๆ บทความ วิจัย และคำพิพากษา ในเครือจักรภพอังกฤษ⁴⁹⁷ เช่น England, Wales, Scotland, Northern Ireland⁴⁹⁸
3. เว็บค้นกฎหมายต่าง ๆ ทุกรัฐของประเทศ Australia และ New Zealand⁴⁹⁹

⁴⁹⁵ Dean H. Garrison, Jr., Crime Scene Technician (Retired) Forensic Services Unit Grand Rapids Police Department Grand Rapids, Michigan, U.S.A. (Personal communication by email), March 23, 2021, <https://drive.google.com/drive/folders/1CtGNsx5fNagoNY6PHSdydLB21QJkwa?usp=sharing>

⁴⁹⁶ Hkreform, "The LawReform Commission Of Hongkong," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.hkreform.gov.hk/en/lawlinks/content.htm#research>

⁴⁹⁷ Commonlii, "The law of England, Wales, Scotland," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.commonlii.org/>

⁴⁹⁸ Legislation, "The law of Northern Ireland," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.legislation.gov.uk/ukpga>

4. เว็บคั่นกฎหมายต่าง ๆ ของทุกรัฐในห้องสมุดสภาองเกรส สหรัฐอเมริกา United States Congress⁵⁰⁰ และ กฎหมายของประเทศเยอรมัน ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษ⁵⁰¹
5. เว็บคั่นกฎหมายต่าง ๆ ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยคอร์เนล⁵⁰²
6. เว็บคั่นกฎหมายต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย นิวออร์ก⁵⁰³
7. เว็บคั่นกฎหมายของสหภาพยุโรป EU⁵⁰⁴ และเยอรมัน German Law in English Language⁵⁰⁵
8. เว็บคั่นกฎหมายต่าง ๆ ของประเทศฝรั่งเศส Researching the Law of France⁵⁰⁶ Legifrance translations⁵⁰⁷ และ French Law Guide⁵⁰⁸
9. เว็บคั่นกฎหมายระดับรัฐบาลกลาง และ ระดับมลรัฐของแคนาดา⁵⁰⁹

⁴⁹⁹ Austlii, "All Databases the law of Commonwealth of Australia," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.austlii.edu.au/databases.html#act>

⁵⁰⁰ Loc gov law, "Guide to Law Online: U.S. States and Territories," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.loc.gov/law/help/guide/states.php>

⁵⁰¹ Loc gov law, "Library of Congress," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.loc.gov/law/help/guide/nations/germany.php>

⁵⁰² Cornell, "Listing by Jurisdiction," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.law.cornell.edu/states/listing>

⁵⁰³ NYU Law, "Foreign Law by Jurisdiction," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก http://www.law.nyu.edu/library/research/foreign_intl/foreigndatabasesbyjurisdiction

⁵⁰⁴ Eur lex europa, "German Law in English Language, Official Journal of the European Union" สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.iuscomp.org/gla/archive.htm> และ <https://eur-lex.europa.eu/browse/directories/consleg.html>

⁵⁰⁵ Iuscomp, "German law Archive," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.iuscomp.org/gla/> และ <https://www.iuscomp.org/gla/statutes/statutes.htm> และ <https://www.iuscomp.org/gla/literature/literature.htm>

⁵⁰⁶ Libguides law umn, "French legal research, legal research guide France," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://libguides.law.umn.edu/content.php?pid=419092&sid=3425898#12232751>

⁵⁰⁷ Legifrance, "Legifrance translations," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.legifrance.gouv.fr/Traductions/en-English/Legifrance-translations>

⁵⁰⁸ Lawschool cornell, "French Law Guide," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.lawschool.cornell.edu/library/whatwedo/researchguides/french.cfm>

10. เว็บค้นกฎหมายต่าง ๆ ของ ประเทศนิวซีแลนด์⁵¹⁰
11. เว็บค้นกฎหมายของประเทศที่อยู่ในแถบมหาสมุทรแปซิฟิก⁵¹¹
12. เว็บค้นกฎหมายต่าง ๆ ที่สามารถเลือกประเทศได้ World Legal Information Institute⁵¹²
13. เว็บค้นกฎหมายต่าง ๆ ของประเทศเกาหลีใต้⁵¹³และประมวลกฎหมายแพ่งของเกาหลีใต้⁵¹⁴

14. เว็บค้นกฎหมายต่าง ๆ ของประเทศจีน⁵¹⁵
15. เว็บค้นกฎหมายต่าง ๆ ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษ⁵¹⁶

แต่กระนั้น ผู้วิจัยก็ยังสามารถค้นพบคดีตัวอย่าง 1 คดี ที่เกี่ยวกับการนำประเด็นมาเทียบเคียงให้เห็นถึง การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุของตำรวจ การกระทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นที่สาธารณะซึ่งถึงปิดกั้นอย่างจริงจัง และคำตัดสินในคดีนั้นให้จำเลยแพ้คดี และเสียค่าปรับ ในแคนาดา (Canada) ดังได้ศึกษามาแล้วในบทที่ 3.

กรณีตัวอย่างของประเทศไทย

พฤติกรรมเหล่านี้มาจากทุกภาคส่วนที่เข้าไปหาประโยชน์ทั้งทางด้านภาพลักษณ์ หรือแม้กระทั่งหาประโยชน์ด้านจิตใจของตน ในลักษณะการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมในที่เกิดเหตุ ชำรายสังคมไทยยังมีทัศนคติที่มักมองว่าการที่นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่เข้าไปเวียนเวียนในที่เกิดเหตุ

⁵⁰⁹ Canlii, "The laws of every state in Canada," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.canlii.org/en/index.php>

⁵¹⁰ Parliamentary Counsel Office, "New Zealand Legislation," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.legislation.govt.nz/>

⁵¹¹ Paclii, "Pacific Islands Legal Information Institute," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://http://www.paclii.org/>

⁵¹² Worldlii, "World Legal Information Institute," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://http://www.worldlii.org/>

⁵¹³ Moleg, "South Korean government ministry law," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.moleg.go.kr/english/>

⁵¹⁴ Law go kr, "The law of Korea," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.law.go.kr/engLsSc.do?menuId=0&subMenu=5&query=%EB%AF%BC%EB%B2%95#liBgcolor0>

⁵¹⁵ Asianlii, "Laws of the People's Republic of China," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <http://www.asianlii.org/cn/legis/cen/laws/>

⁵¹⁶ Japanese law translation, "Japanese law," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564, จาก <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/?re=02>

คือ การใส่ใจทำงาน สิ่งเหล่านี้สะท้อนผ่านพฤติกรรมการนำเสนอข่าวของทางสื่อมวลชนพฤติกรรมของนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และอาสาสมัครกู้ภัยของไทยในปัจจุบัน เช่นนี้จะถือได้หรือไม่ว่าเป็นการกระทำอันแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

ในประเทศตะวันตกปัจจุบันมีการพัฒนาถึงการได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องก่อนถึงจะเข้าไปในพื้นที่เกิดเหตุได้ มีการตรวจเก็บตัวอย่างเส้นผม DNA ของเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องในที่เกิดเหตุไว้เป็นตัวอย่างในฐานะข้อมูล มีการให้ผู้ที่เข้าไปในที่เกิดเหตุเช่นเอกสาร กรอกแบบฟอร์มในการเข้าที่เกิดเหตุ และยินยอมให้ตรวจเก็บลายนิ้วมือ เส้นผม เส้นขน และสิ่งต่าง ๆ ในร่างกายเพื่อใช้เปรียบเทียบในฐานะข้อมูลของรัฐอีกด้วย⁵¹⁷ และผู้ที่เข้าเยี่ยมชมทุกคนในที่เกิดเหตุแม้จะมีใบอนุญาตเป็นหนังสือแล้วก็ตาม ก็ต้องจัดเตรียมส่งตัวอย่าง เส้นผม เส้นขน เลือด รอยเท้า ลายพื้นรองเท้า ลายนิ้วมือ ฯลฯ ให้แก่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบด้วยเพื่อวัตถุประสงค์ในการคัดแยกและกำจัด ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ระดับสูงทุกคนจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของผู้เข้ามาเยี่ยมชมที่เกิดเหตุทั้งหมดอีกส่วนหนึ่งแยกต่างหากอีกด้วย⁵¹⁸

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้พบว่า ในต่างประเทศ มีกฎหมายที่ถูกเขียนไว้เกี่ยวกับพลเมืองดี และอาสาสมัครกู้ภัย ที่มักเข้าไปช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ อยู่โดยเฉพาะด้วย ซึ่งอาจนำมาเปรียบเทียบให้เห็นถึงข้อสำคัญบางประการได้ว่า ต่างประเทศนั้นก็มีความที่เหตุการณ์กระทำละเมิดจากอาสาสมัครกู้ภัย และพลเมืองดี มาอย่างช้านานจนถึงขนาดมีการประชุม มีการร่างกฎหมาย มีการประกันภัยเพื่อคุ้มครองค่าเสียหายจากการกระทำของอาสาสมัครกู้ภัยไว้โดยเฉพาะ

การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายจากบุคคลที่หวังดี หรือจากจิตอาสา ในประเทศตะวันตกนั้น มักเกิดขึ้นจากการเข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ การเคลื่อนย้ายช่วยเหลือบุคคล โดยผู้เข้าช่วยเหลือไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ มักทำให้ผู้ประสบอุบัติเหตุเกิดการบาดเจ็บ พิการอย่างถาวร หรือเสียชีวิตได้ จากการช่วยเหลือนั้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศตะวันตกก่อนประเทศไทยเกือบครึ่งทศวรรษมาแล้ว ดังที่ได้นำกฎหมายของไอร์แลนด์ (Ireland) และประเทศต่าง ๆ แล้วในบทที่ 3

⁵¹⁷ L. Eliopoulos, *Death Investigator's Handbook: A Field Guide to Crime Scene Processing, Forensic Evaluations, and Investigative Techniques*. (Boulder, Colorado: Paladin, 1993), p. 2.

⁵¹⁸ D.H. Garrison Jr, "Crime Scene Protection, Forensic Services Unit, Grand Rapids, Michigan, Police Department," Retrieved 1 July 2021, from <https://www.crime-scene-investigator.net/crime-scene-protection.html>

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในไอร์แลนด์ การมีการกำหนดกฎเกณฑ์ความรับผิดชอบของอาสาสมัครองค์กรอาสาสมัคร ชาวสมาธิใจดี และพลเมืองดี ไว้อย่างชัดเจนว่า หากมีการกระทำโดยไม่สุจริตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยเฉพาะอาสาสมัคร จะไม่ได้รับความคุ้มครองใด ๆ หากกระทำภายนอกขอบเขตที่ได้รับอนุญาตจากองค์กรอาสาสมัคร หรือ ชัดคำแนะนำขององค์กรอาสาสมัครที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ องค์กรอาสาสมัคร ยังคงต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความประมาทเลินเล่อของอาสาสมัครอยู่ แม้จะเป็นความประมาทเลินเล่อธรรมดา โดยให้ศาลเป็นผู้พิจารณาจำนวนเงินในการชดเชยค่าสินไหมทดแทน หรือแบ่งส่วน ลดส่วนตามความผิด เพื่อความยุติธรรม และความสมเหตุสมผลตามแต่กรณีตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางแพ่ง ค.ศ. 1961 (พ.ศ. 2504)⁵¹⁹

บทสรุป ผู้วิจัยขอยกผลแห่งคดีซึ่งถึงที่สุดแล้วมาเป็นกรณีศึกษา ที่มีผู้เข้าไปในที่เกิดเหตุมากมาย ดังที่ได้ยกมาศึกษาในคดีตัวอย่างที่ 2 ในบทที่ 3 ซึ่งเป็นคดีเดียวกันกับคดีตัวอย่างที่ 2 ในบทที่ 4.1

ในคดีนี้ สังคมให้ความสนใจเป็นจำนวนมากรวมทั้งตัวผู้วิจัยเองที่ติดตามมาตลอด และเป็นจุดตัดสำคัญที่ทำให้เริ่มหาข้อมูลลงเรียนในหลักสูตรต่าง ๆ ด้วยธงของการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุของบุคคลต่าง ๆ เช่นในคดีนี้เป็นฐานและเป้าหมายในการศึกษาหาคำตอบ

ในคดีนี้จะเห็นได้ชัดเจนว่า แม้สังคมให้ความสนใจมากเท่าใด แม้สื่อมวลชนช่วยกันประโคมข่าว ติดตามข่าวมากเท่าใด แม้ตำรวจทุกฝ่ายช่วยกันหรือสำนวนมาสอบสวนผู้ต้องหาใหม่ก็ครั้ง แต่เมื่อพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุถูกทำลายหมดสิ้นแล้วดังภาพทั้งหมดที่ยกมาศึกษา การค้นหาความจริงอื่น ๆ ย่อมไร้ความหมาย เนื่องจากปัจจุบันการสืบสวนสอบสวนเน้นไปที่นิติเวชศาสตร์ ที่การค้นหาความจริงจะอยู่ที่ศพ และ ในคดีตัวอย่างที่ 2 นี้ แม้แพทย์นิติเวชของ รพ.ตำรวจจะลงความเห็นว่ารอยเชือกที่ขานานกับพื้น ไม่มีรอยตรึงดั้งขึ้น ฯลฯ ไม่ใช่การฆ่าตัวตายแต่เป็นคดีฆาตกรรม ซึ่งขัดแย้งกับแพทย์นิติเวช รพ. ก่อนหน้าที่ลงความเห็น

⁵¹⁹ ISB, “The Civil Liability Act 1961, Chapter III, Contributory negligence, Produced by the Office of the Attorney General.” Retrieved 1 July 2021, from <http://www.irishstatutebook.ie/eli/1961/act/41/section/34/enacted/en/html>

“ 34.—(1) Where, in any action brought by one person in respect of a wrong committed by any other person, it is proved that the damage suffered by the plaintiff was caused partly by the negligence or want of care of the plaintiff or of one for whose acts he is responsible (in this Part called contributory negligence) and partly by the wrong of the defendant, the damages recoverable in respect of the said wrong shall be reduced by such amount as the court thinks just and equitable having regard to the degrees of fault of the plaintiff and defendant: provided that—”

เป็นการฆ่าตัวตายฯ ได้ ดังนั้นในคดีจึงไม่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างอื่นนอกจากพยานหลักฐานในสำนวนของพนักงานสอบสวน และพยานผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวช 2 คนที่เห็นขัดแย้งกัน เมื่อเห็นขัดแย้งกัน ศาลยกผลประโยชน์ให้จำเลยแน่นอน และเมื่อสุดท้ายพยานหลักฐานอื่น โจทก์สู้บไม่สม และไม่ทำให้ศาลสิ้นข้อสงสัย ศาลชั้นต้นจึงพิพากษายกฟ้อง

หากประเทศไทยเข้มงวดกวดขันในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีจิตสำนึกมวลชนจนเป็นวัฒนธรรม สถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีนี้ จะไม่ถูกรบกวนเท่าที่เห็นในภาพ ผลในทางบวกที่จะตามมาคือ หากมีข้อสงสัย พิสูจน์หลักฐานก็กลับไปค้นหาวัตถุพยานเพิ่มเติมได้ หรือ สามารถหาได้ตั้งแต่แรกเพื่อยืนยัน ให้ญาติผู้ตายสิ้นสงสัย และผู้ถูกกล่าวหาที่พ้นมลทินทางสังคม ฯลฯ

แต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น แม้ตัวผู้ต้องสงสัยเอง ญาติผู้เสียชีวิต เข้าไปอยู่ชั้นงในของศพผู้เสียชีวิตทั้งหมด ลูกค้ำกอดศพ มีบุคคลมากมายสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของศพ จำต้องเหยียบย่ำสิ่งต่าง ๆ

การจะกลับไปหาพยานหลักฐานเป็นไปไม่ได้แล้วโดยสิ้นเชิง อันที่จริงหาไม่ได้ตั้งแต่ครั้งแรกแล้วในสถานการณ์เช่นนั้น ทำให้แม้มีคำพิพากษา ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยก็ยังไม่พ้นข้อครหา มลทิน ทั้งจากตัวญาติผู้เสียชีวิตเองก็ยังไม่สิ้นความกลางแกลงใจ ส่วนการจะอุทธรณ์ ฎีกาต้องมีพยานหลักฐานชิ้นใหม่ที่สำคัญ หากเป็นกรณีเช่นนี้ก็กลับไปหาพยานวัตถุเพิ่มเติมไม่ได้อีกดังที่จะเห็นได้จากการลำดับภาพต่อไปนี้

(ภาพคดีตัวอย่างที่ 2)

ภาพที่ 4.22 ภาพมารดาผู้ตายร้อง DSI และกองปราบให้ช่วยรื้อคดี และสืบสวนสอบสวนใหม่

อธิบาย ภาพที่ 4.22 เมื่อพนักงานสอบสวน สรุปสำนวนลงความเห็นว่าเป็นการฆ่าตัวตายไม่ควรสั่งฟ้องฯ พนักงานอัยการเห็นด้วยฯ จึงสั่งไม่ฟ้อง จนครอบครัวผู้เสียชีวิต เข้าร้องขอให้ DSI ช่วย เนื่องจากไม่เชื่อว่าเป็นการฆ่าตัวตาย โดยกล่าวว่า ลูกตนเองเป็นคนรักชีวิต กลัวตาย และบอกเสมอว่าจะเป็นผู้เลี้ยงดูแลแม่หลังเรียนจบ โดยเชื่อว่าการตายของลูกสาวเป็นฆาตกรรมอำพราง

โดยการแขวนคอ เนื่องจากถูกสาวตนเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ จึงได้ดำเนินการยื่นหนังสือคำร้อง เพื่อขอความเป็นธรรม

ญาติผู้เสียชีวิตเคยเข้ายื่นหนังสือ เพื่อขอความเป็นธรรมต่อ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดกำแพงเพชรฯ (ในขณะนั้น) และ ต่อกองปราบปราม เพื่อให้ช่วยรื้อฟื้นคดีขึ้นมาสอบสวนใหม่อีกครั้ง

ผล คือ มีการสอบสวนใหม่อีกครั้ง⁵²⁰ แต่ทั้งนี้วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ภายในห้องที่เกิดเหตุย่อมถูกทำลายไปหมดสิ้นแล้วตั้งแต่วันแรก (ตามภาพตัวอย่างคดีที่ 2 ทั้งหมด และสามารถดูสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงได้จากในคลิปต่าง ๆ ตามที่อ้างอิงไว้แล้วในเชิงอรรถแต่ละชุด) การรื้อคดีหรือการย้อนกลับมาสืบสวนสอบสวนใหม่นี้ย่อมกลับไปสู่การค้นหาคำความจริงในยุคก่อน และแม้จะรื้อคดีขึ้นมาสืบสวนสอบสวนใหม่อีกก็ครั้งก็ตาม การต่าง ๆ ก็ย่อมมีแต่เพียง การซักถาม การจับพิรุช จับผิด เข้าเครื่องจับเท็จ ฯลฯ ที่ไม่สามารถให้ศาลเชื่อจนปราศจากข้อสงสัยได้ในคดีลักษณะเช่นนี้

(ภาพคดีตัวอย่างที่ 2)

ภาพที่ 4.23 ภาพนายความของสภาฯขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ

อธิบายภาพที่ 4.23 จนในที่สุด เมื่อวันที่ 27 ก.พ. 2559 มารดาผู้เสียชีวิต และนายความของกระทรวงยุติธรรมเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง แพนหนุ่ม ของนางสาววัชรวิฯ เป็นจำเลยด้วยตนเอง ต่อมาศาลได้สวนมูลฟ้องว่าคดีมีมูล ประทับรับฟ้อง และนัดสืบพยานโจทก์ นัดแรกวันที่ 20 มิถุนายน 2559 โดยคดีนี้มีการเข้าเป็นโจทก์ร่วมของพนักงานอัยการ ผู้วิจัยเชื่อว่าถึงอย่างไรคดีนี้มีหลักฐานเพียงชิ้นเดียวเพื่อต่อสู้ในศาลเท่านั้น คือ รายงานความเห็นด้านนิติเวชที่ขัดแย้งกัน หากแพทย์นิติเวชฝ่ายหลังไม่ได้มีชื่อเสียงระดับสากล ย่อมเป็นเรื่องที่ยากมาก

⁵²⁰ Thai PBS News, “ตำรวจ-ดีเอสไอ” รื้อคดี นศ.สาวเสียชีวิตในหอพัก จ.กำแพงเพชร”

สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=L8zsbyUzkeE>

ภาพที่ 4.24 ภาพนักข่าวให้ความสนใจในคดีที่ ศาลพิพากษายกฟ้องจำเลย ในคดีตัวอย่าง⁵²¹

อธิบาย ภาพที่ 4.24 จนที่สุดวันที่ 8 พฤศจิกายน 2560 (ใช้เวลาต่อผู้เกือบ 4 ปี) ศาลชั้นต้นในคดีนี้ได้พิพากษายกฟ้องจำเลย เนื่องจากโจทก์ไม่สามารถหาพยานหลักฐานมาตอบข้อสงสัยว่ากระทำผิดจริงจึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้กับจำเลย

หลังรับฟังการพิพากษาทนายความของครอบครัวผู้ตายระบุว่า จะนำคำพิพากษามาพิจารณา และเตรียมใช้สิทธิ์ยื่นศาลอุทธรณ์ต่อไป โดยจะสู้ให้ถึงที่สุด ขณะที่มารดาของนักศึกษาที่เสียชีวิตเปิดเผยว่า แม้ครอบครัวเคารพคำพิพากษาของศาล แต่ยังคงเชื่อว่าลูกสาวเสียชีวิตเพราะถูกฆาตกรรมมากกว่าฆ่าตัวตาย อีกทั้งผลชันสูตรศพของโรงพยาบาลตำรวจยืนยันขึ้นว่าเป็นการถูกฆาตกรรม หลังจากนั้นจะสู้ต่อไปในกระบวนการยุติธรรมต่อไป จนปัจจุบันไม่มีความเคลื่อนไหวอื่นใดในคดีนี้ปรากฏขึ้นอีก⁵²²

ค้นคืนข่าวขอมอบ

⁵²¹ Thai PBS News, “ยกฟ้องคดีนักศึกษาสาวเสียชีวิตในหอพัก จ.กำแพงเพชร,”

สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/267559>

⁵²² เท่าที่สืบค้นตั้งแต่ปี 2564 จนถึงช่วงเดือนมีนาคม 2565.

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน บุคคลที่ทำงานที่เกิดเหตุการณ์เสียชีวิตโดยผิดธรรมชาติ เปลี่ยนแปลงไป และวัตถุพยานในที่นั้น ถูกทำลายมากที่สุด คือ กลุ่มตำรวจชั้นผู้ใหญ่ กลุ่มอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิ กลุ่มนักข่าวภาคสนาม กลุ่มไทยมุง และญาติผู้เสียชีวิตเอง โดยเฉพาะคดีที่น่าจะเป็นที่สนใจของประชาชน เช่น ผู้ตายเป็นเพศหญิง เป็นที่รู้จัก มีการศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยชื่อดัง เป็นคนมีชื่อเสียง มีหน้าตาดี หรือลักษณะการเสียชีวิตมีความผิดปกติ มีข้อสงสัยในคดีมาก หรือการตายโดยสภาพที่กำลังเปลือย ฯลฯ เช่นนี้ มักจะมี กลุ่มตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และนักข่าวเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็วตามมา

การกระทำเหล่านี้สำหรับสังคมไทยนั้น มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจะมีอยู่ต่อไปในอนาคต เป็นการกระทำที่ในต่างประเทศไม่ยอมรับ และห้ามบุคคลเหล่านี้เข้าสถานที่เกิดเหตุที่มีการเสียชีวิตเอาไว้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นระเบียบตำรวจในสหรัฐอเมริกา และเครือรัฐออสเตรเลีย รัฐนิวเซาท์เวลส์ ดังที่ได้ศึกษามาแล้วในบทที่ 3-4

มาตรการรักษาที่เกิดเหตุการณ์เสียชีวิต และวัตถุพยานของประเทศไทย จากตำรวจท้องที่ยังหละหลวมอย่างมาก และมีวัฒนธรรมบางอย่างที่ขัดขวางการปิดกั้นรักษาสถานที่เกิดเหตุจากบุคคลทั้ง 5 กลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มตำรวจชั้นผู้ใหญ่ กลุ่มนักข่าว และกลุ่มอาสาสมัครกู้ภัยฯ แม้ว่าบุคคลทั้ง 3 กลุ่มหลังนี้ ส่วนใหญ่จะมีความรู้ว่าการที่ตนเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ นั้นผลที่ตามมา คือ จะเป็นการทำลายสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานในคดี ทำให้ผู้ตาย และญาติ รวมถึงผู้บริสุทธิ์ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นฆาตกร ไม่ได้รับความเป็นธรรมก็ตาม ดังจะได้กล่าวต่อไป

จากการศึกษาเชิงลึกโดยการสมัครเข้าเป็นอาสาสมัครด้วยตนเอง : พบว่า ปัญหาขององค์กรที่เน้นประกอบกิจกรรมสาธารณประโยชน์ มูลนิธิกู้ภัยต่าง ๆ ไม่มีความมีกฎระเบียบภายในที่มีสภาพบังคับชัดเจน เรื่องการรับสมัคร การประเมิน และคัดคนเข้า หรือออก หมายความว่า เพียงแต่พิสูจน์ให้เห็นว่า มีใจจะช่วยเหลือคน คอยเผื่อคิดตามกลุ่มเพื่อขอฝึกเป็นอาสา ก็จะได้รับ การพิจารณาให้ตามขึ้นไปบนรถกู้ภัย ไม่มีการคัดกรองว่ามีประวัติอาชญากรรมหรือไม่ ฯลฯ

ดังจะเห็น ในขณะที่ผู้วิจัยเป็นอาสาสมัครนั้น มีการรายงานว่าอีกทีมหนึ่งได้ขโมยของในบ้านที่เข้าไปช่วยเหลือ แต่เนื่องจากมีกล้องวงจรปิด จึงถูกจับกุมดำเนินคดี หรือมีการรับบุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเข้ามาในทีม ซึ่งบุคคลดังกล่าว มักแสดงถึงความคึกคะนอง เช่น ขอนำอาวุธในกระเป๋าเพื่อที่จะไปทำร้ายบุคคลอื่น ที่ตนพบและมีปากเสียงกันขณะทำหน้าที่อาสา เป็นต้น⁵²³

ดังนั้น การเข้ามาเป็นอาสาสมัครผู้ภัย ในการที่จะสามารถปฏิบัติงานภาคสนามได้ หรือการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ นั้น ยังถือว่าหละหลวมไร้การกำกับดูแลที่ชัดเจนจากองค์กรต้นสังกัด เนื่องจากมีกลุ่มสมาชิกที่มากมายอันมีขนาดใหญ่เกินไป และไม่เป็นเอกภาพ ไม่สามารถติดต่อกันข้ามมูลนิธิได้ เนื่องจากพร้อมที่จะกระทบกระทั่งเพื่อผลประโยชน์ในสถานที่เกิดเหตุตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นกรณีผู้ช่วยบาดเจ็บ หรือมีการเสียชีวิต⁵²⁴ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีระเบียบ กฎเกณฑ์การปฏิบัติหน้าที่ภาคสนาม หรือเข้าสถานที่เกิดเหตุของมูลนิธิใด ว่าควรมีระเบียบอย่างไร เช่น อาสาสมัครใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์ หรือผ่านการอบรมความสามารถต่าง ๆ นั้น สามารถเข้าไปในเหตุการณ์ใดได้แค่ไหน ใครเป็นคนควบคุมกำกับดูแล หรือใครไม่อาจเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ สถานการณ์ใดได้ กรณีที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดกรณีหนึ่ง คือ ไม่มีระบบ ระเบียบที่จะให้ความสำคัญกับการต้องแจ้งว่ามีบุคคลใดไปถึงที่เกิดเหตุใด ๆ แล้ว และมีจำนวนกี่คน กี่กลุ่มแล้ว เพื่อที่จะได้ไม่ให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ แทะแหงกันเข้าไปในจุดเกิดเหตุเพียงจุดเดียว ดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วนการแก้ปัญหาานั้น แยกเป็น 2 สถานการณ์ใหญ่ ๆ ต่อไปนี้

⁵²³ หรือกรณีเหตุเพลิงไหม้บ้านท้ายซอยต้นก็ภัยจากทั่วทุกสารทิศ ทุกมูลนิธิ พากันแห่แหนเข้าไปในซอย เกิน 30 คัน และทำให้ระดับเพลิงหลักเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุไม่ได้ มีผู้ภัยน่าจะเกิน 200 คนอยู่ในนั้น 99.99% ของอาสาที่เข้าไปทั้งหมดเพียงแค่ขึ้นดูเจ้าของบ้านซึ่งเป็นผู้ชายกรีดร้องขอให้ช่วยดับไฟในฐานะไทยมุง เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่กล้าไล่อาสา มีแต่พูดเปรยกับชาวบ้านว่า “มาขึ้นมุงอะไรกัน..ออกไป ๆ” รถดับเพลิงหลักอยู่ห่างออกไปมาก มีแต่รถบรรทุกน้ำขนาดเล็กที่ทำอะไรไม่ได้อยู่นานมาก จนบ้านถูกไหม้ไป 70% แล้ว ถึงขนาดที่ต้องเอาเครื่องสูบน้ำมาสูบน้ำเสียจากท่อน้ำทิ้งมาใช้ ฯลฯ และในที่สุดบ้านไหม้ไปทั้งหลัง (ผู้วิจัยยื่นใช้ไฟฉายแรงสูงส่องการประกอบเครื่อง ให้นำหน่วยที่กำลังต่อเครื่องสูบน้ำจากท่อน้ำทิ้งบนพื้นถนนที่มีดมมาก และตามไปส่องให้ในซอยมืด และรีบออกจากที่เกิดเหตุ ส่วนน้ำจากหน่วยดับเพลิงได้เริ่มฉีดเมื่อบ้านไหม้เกินกว่า 70% ที่หลังคาไม่เหลือแล้วเนื่องจากมีแต่ไฟลูกสูงทะเลลูชั่น 2 ผู้วิจัยรีบเนอออกทันทีหลังจากสองไฟเสร็จ โดยต้องเดินผ่านรถผู้ภัย น่าจะเกิน 30 คันที่จอดตายในถนนเลนครึ่ง คนในรถเหล่านั้นพากันไปดูสถานที่เกิดเหตุ ทั้งรถไว้ ฯลฯ ถ้ามีการบริหารจัดการผู้ภัย ว่าสถานที่กรณีหนึ่ง ๆ ให้เข้าไปได้แค่ไหน กี่คัน กี่ทีม บ้านหลังนี้ และกรณีเช่นนี้ในอดีต และอนาคตจะไม่วอดทั้งหลัง) หรือแม้แต่การขับรถไปรับผู้ภัยก็เป็นการขับด้วยความเร็วสูงด้วยความประมาท ที่รถผู้ภัยซึ่งผู้วิจัยนั่งไปเกือบชนมอเตอร์ไซค์บนถนนหลายครั้ง ด้วยความเร็วที่หากชน จะมีผู้เสียชีวิตทันที และคนขับก็มักบอกเสมอว่า มองไม่เห็นเลย ดินะไม่หักเลี้ยวเร็ว ดินะที่ไม่ชน ฯลฯ

⁵²⁴ ปรากฏตาม Google, Youtube, Facebook เมื่อค้นคำว่า “ผู้ภัยตีกันแย่งคนเจ็บแยกออสก” และ “ศึกผู้ภัย! ปอเต็กตึง-สยามรวมใจ ปีนสนันดับ 1, ทั้งสองกรณีเกิดในปี 2565”

5.1.1 ปัญหาและมาตรการการป้องกันความเสียหายส่วนของประชาชน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การให้ความรู้เรื่องความสำคัญของการรักษาป้องกันวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นเคสสถาน กับประชาชน นักศึกษา (ซึ่งปัจจุบันความรู้ี้ยังจำกัดให้ความสนใจอยู่ในเฉพาะกลุ่ม) และการป้องกันแพ่งลักษณะละเมิดจากฝ่ายเอกชนที่ได้รับความเสียหายต่อผู้กระทำความผิดทั้ง 5 กลุ่ม ด้วยตนเองในคดีโมโนสารเร่ บุกรุกเคสสถาน รวมไปถึงแจ้งความคดีก่อความเดือดร้อนรำคาญ แล้วแต่กรณี เป็นเพียงทางเดียวสำหรับสังคมไทยในขณะนี้ ที่จะป้องกันการก่อความเสียหายในสถานที่เกิดเหตุของบุคคลที่มักกระทำละเมิด ได้รวดเร็วฉับพลัน และเป็นการหยุดพฤติกรรมดังกล่าวเป็นวงกว้าง อันมีลักษณะเป็นการ กระจาย ความรู้ รวมถึงเป็นการให้ข้อมูลความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุทางอ้อม จากการถกเถียง อภิปรายในสื่อออนไลน์ที่จะเกิดขึ้นทันทีเมื่อ อาสาสมัคร นักข่าวภาคสนาม ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ถูกฟ้องคดี สิ่งนี้ส่งผลทันทีในระหว่างการรอกระบวนการต่าง ๆ ของการออกกฎหมาย หรือแก้ไขเพิ่มเติมที่ จากการศึกษาวิจัย จะพบว่ายังขาดเหตุปัจจัยที่เอื้ออำนวยมากมาย ผู้วิจัยมองว่ายังคงเป็นเรื่องที่ห่างไกลดังจะได้กล่าวต่อไป

ส่วนการเริ่มฟ้องคดีภาคประชาชน จะเกิดขึ้นเป็นไวรัส (Viral) ที่ถูกพูดถึงมากมาย เข้าไปมีการแชร์ต่อ ๆ กันไปในสื่อโซเชียลมีเดีย จากการที่เกิดมีบุคคลที่ได้รับความเสียหายฟ้องดำเนินคดีกับบุคคลทั้ง 5 กลุ่ม ที่สังคมไทยมีส่วนใหญ่ยังคงเข้าใจว่า บุคคลเหล่านี้เข้ามาช่วยเหลือจึงเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุที่ญาติของบุคคลที่เสียชีวิต แต่เมื่อความจริงปรากฏให้รู้ว่าแท้จริงแล้วบุคคลต่าง ๆ นั้น นั่นเอง ที่เข้าทำลายพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุเพื่อประโยชน์ส่วนตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนบางประเภท ใน 5 กลุ่มที่กล่าวมาแล้วนั้น ก็ยังรู้อยู่แล้วด้วยการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ จะเป็นการทำลายพยานหลักฐานสำคัญแห่งคดี ส่งผลกระทบในคดีของผู้ตาย และผู้มีส่วนได้เสียในคดีนั่นเอง แม้การฟ้องดังกล่าวยังไม่ถึงขั้นที่มีคำวินิจฉัยชี้ขาดในคดี แต่ผลในการตัดสินใจฟ้องนั้น ย่อมจะเป็นการปลุกเมล็ดพันธุ์แห่งความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมต่าง ๆ ของฝ่ายผู้กระทำความผิดกลุ่มอื่น ที่มีพฤติกรรมจากวัฒนธรรมที่ยังรากลึกของสังคมไทย (คนกลุ่มหนึ่งไม่ใช่ทั้งหมด) แทบจะทันที ในคดีแรกเมื่อเกิดเป็นกระแสข่าวขึ้น

เมื่อมีการฟ้องแล้ว ผลย่อมจะทำให้เกิดการกระเพื่อมของความคิด ความรู้สึก และความเข้าใจของสังคมไทยฝ่ายผู้เสียหาย เกิดเป็นผลต่อการตระหนักถึงความระมัดระวังของตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้อง เป็นผลถึงนักกฎหมายที่เริ่มมาทำคดีให้ผู้เสียหายที่ให้รวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดี และจะส่งผลถึงศาล ที่ยังไม่เคยมีการฟ้องคดีลักษณะนี้ขึ้น ฯลฯ เป็นวัฏจักรลูกโซ่ ที่จะทำให้ Keyword ในสิ่งเหล่านี้เกิดมี “เป็นข้อมูลภาษาไทย” ในสื่อโซเชียลมีเดียสำหรับคนไทย อันเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการก่อตัวแห่ง “เหตุปัจจัย” ของจุดเริ่มต้นในการแก้ไขเพิ่มเติม หรือ ออกกฎหมายในรายละเอียดต่อไป เนื่องจากปัจจุบัน คำว่า การทำลายพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ

จากบุคคลทั้ง 5 กลุ่ม ว่าเสียหายอย่างไร ส่งผลกระทบต่อผู้ตายอย่างไร ต่อญาติผู้เสียชีวิตอย่างไร ส่งผลต่อผู้ถูกกล่าวหาอย่างไร เป็นละเมิดเพราะเหตุใด และผู้เสียหายควรป้องกันสถานที่เกิดเหตุอย่างไร ฯลฯ ยังไม่มีข้อมูลสาธารณะเป็นภาษาไทยเลย ทั้งใน Google, Youtube, Facebook, และ Blockdit ในโรงเรียนกฎหมาย หรือแม้กระทั่งในชั้นปริญญาโทสาขานิติวิทยาศาสตร์ ที่อาจารย์ผู้บรรยายก็ไม่กล่าวถึงในชั้นเรียนในเรื่องการละเมิดในลักษณะนี้ จะมีอธิบายเล็กน้อยก็แต่ในชั้นเรียนของโรงเรียนตำรวจเท่านั้น ซึ่งตำรวจก็ไม่สามารถป้องกันสถานที่เกิดเหตุได้ดังที่กล่าวมาแล้ว เนื่องจาก พบการกระทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุอยู่มากมายในสื่อโซเชียลมีเดีย⁵²⁵

การออกกฎหมาย หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายตามประเด็นปัญหา ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะเป็นไปไม่ได้เลย ในยุคที่คน Generation Y ยังมีชีวิตอยู่ หากไม่อาศัยเหตุปัจจัยอื่น จากบุคคลกลุ่มอื่นที่กล่าวมาร่วมด้วย เหตุเพราะการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย ย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากบุคคล 3 ใน 5 ของกลุ่มบุคคลที่วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง คือกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจในสังคม มีอำนาจเกี่ยวโยงใกล้ชิดในสภานิติบัญญัติ อีกทั้งบุคคลหลายคนก็อาจกลายเป็นกรรมาธิการร่างกฎหมายในเวลาต่อมาอีกด้วย ดังจะเห็นว่ากรณีที่เป็นประเด็นปัญหาเหล่านี้ กฎหมายแทบไม่เคยสามารถทำอะไรได้เลยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะกับสื่อมวลชน หรือมูลนิธิบางแห่ง (ก็มีนักการเมืองอยู่เบื้องหลัง) หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่มีอำนาจครอบงำตำรวจที่ยศน้อยกว่าทั้งปวง

ประเด็นอีกข้อหนึ่งของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จึงเน้นไปที่การนำกฎหมายเดิมที่มีอยู่มาใช้ ในการเริ่มคดีภาคประชาชน ขึ้นเป็นข้อหน้าแรก ก่อนการพูดถึงการออก หรือแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จากการฟ้องละเมิดต่อศาลแพ่ง “ในคดีมโนสาร” ซึ่งทางกฎหมายมองว่าเป็นคดีเล็กน้อย แต่ผลที่ได้ จะเป็นมาตรการป้องกัน และปราบปราม การกระทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุของบุคคลทั้ง 5 กลุ่มในคดีอื่น ๆ ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากมาตรการลงโทษทางสังคมที่กฎหมายยังเข้าไม่ถึง (Social Sanction) เนื่องจากผู้ที่โทษหาพึ่งพากระแสสังคม...ยอมเกรงกลัว และได้รับผลกระทบจากกระแสสังคมด้วยเช่นกัน

5.1.2 ปัญหาและมาตรการการป้องกันความเสียหายในส่วนของกรรมาธิการ

ตามประวัติศาสตร์แล้ว ประเทศไทยจะต้องใช้เวลาสำหรับกฎหมายที่ฝืนต่อความคุ้นเคยทางสังคมอย่างน้อยในเรื่อง เรื่องหนึ่ง กินเวลาเกินกว่า 20 ปีเป็นอย่างน้อย ยกตัวอย่างเช่น 1.) ข้อกฎหมายเรื่องการทิ้งขยะในที่สาธารณะ และ 2.) ข้อกฎหมายเรื่องการไม่หลบหลีกรถลูกหนี้ ซึ่งสองเรื่องนี้ ถูกบัญญัติขึ้นมาเกินกว่า 25 - 30 ปีด้วยกันทั้งสิ้น แต่สังคมเริ่มรวมตัวให้ความสำคัญจากสื่อโซเชียลมีเดีย ประเด็นปัญหาตามวิทยานิพนธ์เล่มนี้ก็เช่นเดียวกัน กฎหมายที่

⁵²⁵ โปรดอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 3 หัวข้อย่อยที่ 3.3, 3.4, และบทที่ 4 หัวข้อย่อยที่ 4.3 และ

ใกล้เคียงอย่างยิ่ง ที่จะนำมาปรับแก้ปัญหาได้มากที่สุด คือ มาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งก็มีประกาศใช้เกินกว่า 20 ปีมาแล้ว แต่ก็ไม่เคยมีใครกล้าที่จะนำมาปรับใช้กับบุคคลที่มักทำละเมิดให้สถานที่เกิดเหตุเลย กลับใช้ได้อยู่แต่เพียงจำเลยที่กระทำความผิดข้อหาหลัก เช่น ฆาตกรที่ถูกจับได้ในฆาตกรรม ซึ่งพยายามทำลายหลักฐาน ในคดี เป็นต้น

อนึ่ง กฎหมายมาตรา 150 ทวิ ป.วิ.อ. ดังที่ได้ศึกษามาแล้วว่า วัตถุประสงค์หลักในการออกมาก็เพื่อป้องกันการทำลายพยานหลักฐานจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำการวิสามัญฆาตกรรม และกลับไปทำลายพยานหลักฐาน⁵²⁶ และจะบังคับใช้กับไทยมุงหรือไม่ ต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมถึงเห็นผลหรือไม่ สำหรับไทยมุง หรือต้องมีเจตนาพิเศษเป็นองค์ประกอบกระทำความผิดหรือไม่ก็ยังไม่เป็นที่ถกเถียงกันในสถานิติบัญญัติ และเนื้อหาที่ไม่ชัดเจน⁵²⁷ นั้นย่อมหมายความว่าหากใช้บังคับแต่เฉพาะจำเลยที่เป็นฆาตกรในคดี (ตามฎีกาเท่าที่มีในขณะนี้) กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำการวิสามัญฆาตกรรมเพียงยอมเดียว ย่อมทำให้ข้อความทางกฎหมายของมาตราดังกล่าวที่ว่า “ผู้ใดกระทำการใด ๆ แก่ศพ หรือ สภาพแวดล้อม ในบริเวณที่พบศพ ก่อนการชันสูตรพลิกศพเสร็จสิ้น “ในประการที่น่าจะ” ทำให้ การชันสูตรพลิกศพ หรือ ผลทางคดี เปลี่ยนแปลงไป..ฯลฯ ย่อมขัดกับปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจาก ที่ผู้ทำลายพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุทำให้ประชาชนได้รับความเสียหายไม่ได้มีแต่ฆาตกร และตำรวจที่ทำการวิสามัญฆาตกรรม เท่านั้น และข้อความทางกฎหมายนั้นก็ขัดกันเองอีกด้วย ดังจะเห็นว่ามาตรานี้แทบจะไม่มีคำพิพากษาฎีกาเลย ทั้งยังเป็นผลซ้ำซ้อนกับมาตรา 199 ประมวลกฎหมายอาญา เพียงแต่มาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอัตราโทษสูงกว่าเท่านั้น ซึ่งหากตีความเช่นที่ในสภาร่างฯ กล่าวมานั้น มาตรานี้ก็ไร้ผลในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุโดยสิ้นเชิง ซึ่งอันที่จริงก็ไร้ประสิทธิผลมาโดยตลอด ดังที่เห็นอยู่แล้วตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังปรากฏในภาพคดีตัวอย่างที่ 1 – 4 ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ทั้งนี้ เมื่อกฎหมายใช้คำว่า “น่าจะ หรือ อาจจะ” ย่อมไม่ต้องการผลสำเร็จแห่งการกระทำ เป็นความผิดที่ไม่ต้องการผล ส่วนคำว่า “น่าจะ ตามตรา 150 ทวิ ป.วิ.อ.” คำนี้ไม่จำเป็นต้องมีความเสียหายเกิดขึ้น โดยสมบูรณ์ หรือเกิดขึ้นอย่างชัดเจนก็มีความผิด เนื่องจากในกฎหมายที่มีโทษทางอาญาที่สามารถอธิบายจุดนี้ได้ชัดเจนที่สุด คือ มาตรา 137 ประมวลกฎหมายอาญาที่บัญญัติว่า “ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน ซึ่ง “อาจจะ” ทำให้ผู้อื่นหรือประชาชน

⁵²⁶ ปรากฏตามบทที่ 4 หัวข้อย่อยที่ 4.4 ส่วนที่ 5 เรื่องไทยมุง, ประกอบกับ บันทึกการประชุมกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อ. , เรื่องการชันสูตรพลิกศพ, ห้องประชุมกรรมการวิสามัญฯ เลข 108 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2, สภาผู้แทนราษฎร, วันที่ 13 พฤษภาคม 2542, อภิปรายโดยณรงค์ เลิศ สุรพล, ภาคผนวก ก.

⁵²⁷ เพิ่งอ้าง.

เสียหาย ต้องระวางโทษ...” กฎหมายใช้คำว่า “อาจ” เท่านั้น จึงเท่ากับว่าเป็นความผิดที่ไม่ต้องการผล ไม่จำเป็นต้องเกิดผลเสียหายขึ้น เพียงแต่อาจเสียหายก็เข้าองค์ประกอบความผิด⁵²⁸ เป็นความผิดสำเร็จเมื่อมีการแจ้ง และการแจ้งได้รู้ถึงเจ้าพนักงานแล้ว⁵²⁹ เป็นต้น

ส่วนการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดย่อมเป็นไปได้เลย หากเจ้าหน้าที่ตำรวจบางท่าน หรือโดยส่วนหนึ่ง ยังไม่ทราบด้วยซ้ำว่ามี มาตรา 150 ทวิ ใน ป.วิ.อ. (ซึ่งต่อให้ทราบก็ไม่กล้าที่จะบังคับใช้กฎหมายดังจะได้กล่าวต่อไป) หรือ แม้แต่โรงเรียนกฎหมายเองก็ยังไม่สอนลงในรายละเอียดของมาตรานี้เช่นเดียวกัน กับทั้งการออกสอบก็ยังไม่เป็นที่นิยมในการออกข้อกฎหมาย ลักษณะนี้อีกด้วย การจะถกเถียงในประเด็นต่าง ๆ จึงไร้เหตุพื้นฐานที่มุ่งใจให้เข้าถึง และเรียนรู้

ส่วนการแนะนำให้แก่ใจเพิ่มเติมกฎระเบียบ กฎหมายหรือรายละเอียดในกฎหมายให้ชัดเจนเฉพาะเจาะจง เป็นสิ่งที่ดี แต่ปัญหาที่สำคัญอยู่ที่การบริหารจัดการที่ดีของฝ่ายเจ้าหน้าที่⁵³⁰ กับทั้งการจะแก้ไข เพิ่มเติม หรือออก กฎหมายในยุคปัจจุบัน ก็มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 ควบคุมไว้ว่า ให้มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อไม่ให้มีจำนวนกฎหมายมากเกินไป และควรยกเลิก หรือปรับปรุงกฎหมายที่เห็นว่าหมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน⁵³¹ ในความเห็นของผู้วิจัยนั้น บริบทพื้นฐานของถ้อยคำตาม มาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นั้นชัดเจนอยู่แล้วในตนเอง โดยไม่ต้องออกกฎหมายมาอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมอีก เนื่องจากบทบัญญัติที่อธิบายละเอียดเช่นนี้จากการศึกษาค้นคว้ายังไม่พบในต่างประเทศ⁵³² และเพื่อให้สอดคล้องกับการออกกฎหมายเท่าที่จำเป็นตามรัฐธรรมนูญ

แต่ในทางปฏิบัติ เมื่อความชัดเจนดังกล่าวยังไม่สามารถใช้ได้กับพฤติการณ์แวดล้อมที่เป็นลักษณะเฉพาะของสังคมไทยที่ทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุมีผลประโยชน์เชื่อมโยงต่อกัน⁵³³ อย่างลึกซึ้ง แม้แต่อาจารย์ผู้สอนเรื่องการป้องกันสถานที่เกิดเหตุในปี 2554 ของนักเรียนนายร้อยตำรวจ (ปัจจุบันท่านมียศ พลตำรวจโท และ ท่านก็ยังเป็นอาจารย์ของผู้วิจัย

⁵²⁸ วิชาดี เอี่ยมประไพ, คำบรรยาย กฎหมายอาญาภาคหนึ่ง มาตรา 107 – 208 สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 60, บรรยายครั้งที่ 8, วันพุธที่ 25 กรกฎาคม 2550, น.149.

⁵²⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 3602/2533.

⁵³⁰ ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง สำนักงานกงสุล (ฝ่ายตำรวจ), (สัมภาษณ์วันที่ 3 พฤศจิกายน 2564), ข้อ 6, อ่านเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ข.

⁵³¹ ภูมิ โชคเหมาะ, ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย และพัฒนาทางนิติศาสตร์, สอบเข้าโครงวิทยานิพนธ์ ณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, วันที่ 29 กรกฎาคม 2564.

⁵³² โปรดดูวิธีการค้น และแหล่งที่ค้น ในบทที่ 4. หัวข้อย่อยที่ 4.4.4 .

⁵³³ โปรดดูบทที่ 4. หัวข้อย่อยที่ 4.1 เรื่องที่ 1) - 6)

ที่ผู้วิจัยประทับใจมากที่สุดท่านหนึ่ง เนื่องจากท่านกล้าพูด และกล้าบรรยายสิ่งต่าง ๆ ในชั้นปริญญาโทสาขานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ก็ยังคงเล่าในชั้นเรียนของตำรวจชั้นสัญญาบัตรว่า “ไฟล์คำบรรยายที่ 001 การพิสูจน์หลักฐาน นาที่ที่ 01.30.10 – 10.32.10 = ท่านได้บรรยายว่า⁵³⁴ “สื่อเป็นบุคคลที่มีบทบาทกับตำรวจมาก สื่อจะเขียนให้เราเป็นเทวดา ทำงานไม่เอาไหน ไม่เคยทำอะไรเลย หรือจะเป็นสุขขอมมือปราบก็ได้ หรือคนทำงานเก่งจะเป็นผู้ร้ายก็ได้ สื่อเนี่ย..ตำรวจจะกลัวมาก ในยุคหนึ่งสื่อฝากเนี่ยได้หมดเลย ตำรวจฝากไม่ได้ ฉะนั้นตำรวจไม่กล้าหือกับสื่อหรือครับ...สื่อเขาพยายามทำหน้าที่ของเขา คือ พยายามจะเข้าไปที่เกิดเหตุ พาญาติมาคัดค้านเรา เราจะต้องเอาเค้าให้อยู่ให้ได้ โดยไม่ให้เข้าไปยุ่งวายในที่เกิดเหตุ, จริง ๆ เขาไปยุ่งวายจริง ๆ นะครับ, บางทีสื่อไล่เราด้วยซ้ำ ว่าพี่ ๆ หลบหน้อย ถ่ายรูปไม่ได้ ขนาดเราเป็นร้อยแวนนะ กลายเป็นเราเป็นส่วนเกินไปเลย ฉะนั้นนักเรียนจะต้องหาจุดตั้งให้สื่อไปเลย เช่น บ้านมิศพ เราแบ่งเป็น 3 ชั้นในแนวราบ สื่ออยู่ชั้นนอกสุด และบอกสื่ออยู่ตรงนั้น ไม่ต้องเข้าไปยุ่งวาย เดี่ยวจะให้ข้อมูลเอง ภาพถ่ายอะไรที่ให้ได้เดี๋ยวจะขอ ผบ.และให้ ขอพื่อเข้าไปยุ่งวายกับพยานหลักฐาน นักเรียนบอกแบบนั้นเลยนะครับ และบอกว่าเดี๋ยวครึ่งชั่วโมงจะให้ข้อมูลทีหนึ่ง ถ้าเขาไม่ยอม และโวยวาย เราก็บอกกัน 15 นาทีละกัน นักเรียนต้องคุมให้อยู่ละสื่อพวกนี้” และ

ไฟล์คำบรรยายที่ 002 การพิสูจน์หลักฐาน นาที่ที่ 11.56-13.00 = ท่านได้บรรยายว่า “จากประสบการณ์ผมนะ นักเรียนว่าในที่สอนมาอะไรทำลายพยานหลักฐานมากที่สุด นักเรียนว่าใคร? บุคคลที่ทำลายพยานหลักฐานมากที่สุด คือนี่แหละ... โดยเฉพาะพวกดาวเยอะ ๆ เจ้าหน้าที่ชอบมาทำลายพยานหลักฐานเรา แต่งชุดพลโทมา, ยืมคร่อมศพ, มายืนถ่ายรูป, ถ่ายเสร็จกลับบ้าน, ออกหนังสือพิมพ์แค่นั้นเอง และก็ไม่สนใจว่าพยานหลักฐานจะเสียหายหรือเปล่า บางทีเข้ามาในที่เกิดเหตุ แล้วเอามือมาเท้าโต๊ะที่เรากำลังหาลายนิ้วมือบนโต๊ะอยู่ แล้วมาบอกให้เราหาลายนิ้วมือบนโต๊ะหน่อยแบบนี้ก็มี และบางที มาให้หารอยเท้า ที่คนยืนเต็มบ้านเลย แบบนี้ก็มี ฉะนั้น ผู้บังคับบัญชานี้เป็นปัญหามาก และในความเป็นจริงก็ไล่ผู้บังคับบัญชาออกจากสถานที่เกิดเหตุก็ไม่ได้ สอนเสร็จใครบอกได้...ผมให้เป็นวีรบุรุษเลยนะครับ อ้อได้เหมือนกัน แต่จะติดร้อยตรีนานหน่อยนะ ร้อยตรีไม่นาน ร้อยเอกนาน ลำบากนะครับกับนายเนี่ย กัดกับนายกัดกับหมาดึกว่า กัดไปแพ้ทั้งปี ไม่มีดี ขึ้นเงินอะไรที่น่าจะได้ เขียนทั้งหมด..ฯลฯ”⁵³⁵

⁵³⁴ สันดี สุขวัจน์, บันทึกไฟล์เสียง คำบรรยายวิชาพิสูจน์หลักฐาน สำหรับผู้สอบเลื่อนยศขึ้นเป็นร้อยตำรวจตรี เพื่อบรรจุเข้างานสายปราบปราม, สำนักงานตำรวจภูธรภาค 7, เมื่อ สิงหาคม 2554. ปรากฏตามพื้นจัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

https://drive.google.com/drive/folders/1-x_xXdrelaeo-7ErMwvxkbux6oza4Q4E?usp=sharing

⁵³⁵ เพิ่งอ้าง.

ดังกล่าว สื่อกับนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ (ที่ชอบเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ) จึงเป็นผู้มีอำนาจเหนือกระบวนการเหล่านี้ในสังคมไทยมาช้านานจนปัจจุบัน แม้จะไม่อยากกล่าวเช่นนี้ก็ตาม และจุดนี้คือคำตอบที่ค้างไว้ในย่อหน้า 1, 3 และ 6 ที่ผ่านมา

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ทำให้มีสภาพการนำกฎหมาย เช่น มาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ หรือการออกคำสั่ง และ ข้อหาขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน หรือ ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน เหล่านี้ไม่อาจนำมาใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างสัมฤทธิ์ผลตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในต่างประเทศ⁵³⁶ ดังนี้ก็ย่อมที่ถือว่า มีความจำเป็นอีกเช่นกันที่จะต้องออกกฎหมายอธิบายอำนาจหน้าที่ เจื่อนใจ กฎเกณฑ์ และความรับผิดชอบเพิ่มเติม ให้มีการกำหนด สภาพบังคับ และบทลงโทษกับผู้เกี่ยวข้อง

ขณะเดียวกัน มาตรา 77 แห่งรัฐธรรมนูญ มีเจื่อนใจสำคัญในกรณีนี้ด้วยว่า “ก่อนการตรากฎหมายทุกลบรัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการ รับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการ ตรากฎหมายทุกขั้นตอน รวมถึงรัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วยเพื่อพัฒนากฎหมายทุกลบให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปของสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เป็นสากล และกระบวนการที่แตกต่างออกไปจากเดิม..ฯลฯ”

ดังนั้นย่อมเป็นการดีที่จะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่น นอกจากคณะกรรมการร่างกฎหมายในแวดวงเดิม ๆ เข้ามาแสดงความคิดเห็น ถกเถียง เสนอแนะ และชี้แจงปัญหา ฯลฯ ที่กรรมการทั่วไป ซึ่งเป็นบุคคลระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มต่าง ๆ ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ในเรื่องของบุคคลที่กระทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุเลย เช่น ดังจะเห็นได้ว่ากรรมการที่ได้ยกตัวอย่างในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตามภาคผนวก ก. ล้วนเป็นตำรวจ อดีตตำรวจชั้นผู้ใหญ่ อดีตอสาภูภัย และแพทย์นิติเวชชื่อดัง ซึ่งบุคคลดังกล่าวต้องพึ่งพาอาศัย และเกี่ยวข้องกับผู้มวลชน และตำรวจด้วยกันเองทั้งสิ้น แม้จะมีกรรมการที่เป็นอัยการ และผู้พิพากษาอยู่บ้างก็ตาม ดังจะเห็นได้จากรายงานการประชุมสภา ชั้นกรรมการร่างกฎหมาย ที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ นำมาศึกษาซึ่งต้นฉบับที่อยู่ในสถานิติบัญญัติเรื่องนี้ มีมากกว่า 10 แฟ้มใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยได้อ่านในวันคัดเลือก และคัดถ่ายเอกสารที่เจ้าหน้าที่นำส่วนที่เกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพมาให้ทั้งหมด และที่คัดมาบางส่วนมาใส่ไว้ใน

⁵³⁶ โปรดดูบทสัมภาษณ์ภาคผนวก ข. ของ Mr. Dean H. Garrison, Jr., “Crime Scene Technician (Retired) Forensic Services Unit Grand Rapids Police Department Grand Rapids, Michigan, U.S.A. (Personal communication by email),” Accessed March 23, 2021.

ภาคผนวก ก. ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ก็จะเห็นชัดว่า ไม่เคยมีผู้ใด กล่าวถึงปัญหา และทางแก้ไข บทลงโทษ ฯลฯ กับสื่อมวลชนภาคสนาม ตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้อง ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ที่เข้าไปทำลาย พยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุเลย ในการอภิปรายถกเถียงในการที่จะออก มาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เลยแม้แต่บรรทัดเดียว แม้บุคคลเหล่านั้นมักเข้าไปใน สถานที่เกิดเหตุโดยมีเจตนาภายใน เพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง หรือ ผู้อื่นก็ตาม จะมีกล่าวถึงไทยมุงบ้างเล็กน้อย ดังที่ศึกษาอธิบายไปแล้ว (ในบทที่ 3 - บทที่ 4) และ

มีกรรมการ บางท่านการกล่าวถึงปัญหาของอาสาศักดิ์กัญญ์ตามมูลนิธียุ่เช่นกัน แต่ก็เพียงสั้น ๆ อันเป็นจุดแสดงให้เห็นว่ากรรมการส่วนหนึ่งทราบปัญหาที่อยู่แล้ว เนื่องจากท่าน ผู้นั้นเป็นผู้หนึ่งที่ปฏิบัติงานภาคสนามในสถานที่เกิดเหตุการณ์เสียชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ มาช้านาน แต่ก็เป็นเพียงการกล่าวถึงเฉพาะ อาสาศักดิ์กัญญ์ในบริบทหนึ่งสั้น ๆ เท่านั้น ดังเช่นข้อความหนึ่งที่ ปรากฏในการประชุมอภิปรายในสภานิติบัญญัติ ความว่า ...“ การเคลื่อนย้ายศพ ซึ่งเราก็ไม่ค่อยให้ ความเอาใจใส่ มูลนิธิเคลื่อนย้ายมาก็ทำลายหลักฐานไปเยอะ มันต้องมีการอบรม มันต้องมีการกำกับ มาตรฐานของการเคลื่อนย้าย... ฯลฯ”⁵³⁷ ซึ่งในมิติเดียวกันของข้อความนี้ก็ทำให้ทราบว่าผู้กล่าว ข้อความนั้น ตั้งแต่ก่อนปี 2542 ย่อมทราบปัญหาเดียวกันนั้นดี แต่การกระทำในสิ่งเดียวกันนั้น กลับไม่มีการพูดถึงในบริบทของ สื่อมวลชน ตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้อง และตำรวจชั้นผู้ใหญ่เลย ก็เนื่องมาจากหากยกขึ้นมากล่าว ผู้วิจัยคาดและพอจะเข้าใจว่า นั่นคือเป็นการสร้างศรัทธาตัวเอง

ดังนั้นการได้รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลกลุ่มอื่นที่เข้ามามีบทบาทในการตรากฎหมาย ภายใต้งื่อนใจใหม่ของรัฐธรรมนูญ ก็อาจจะมีความเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่แตกต่างออกไป จากเดิมบ้างไม่มากก็น้อย “แต่ทั้งนี้การออก หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายขึ้นมาใหม่ หากมีผลเป็นการ จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ย่อมที่จะอยู่ภายใต้งื่อนใจของ มาตรา 26 ที่การตรากฎหมายที่มี ผลเป็นการจำกัดสิทธิ หรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อน ใจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญ มิได้บัญญัติเงื่อน ใจไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่ม ภาระ หรือจำกัดสิทธิ หรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ของบุคคลมิได้”⁵³⁸ ดังนั้น การจะออกกฎหมาย หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในส่วนที่ว่า

⁵³⁷ พรทิพย์ โรจนสุนันท์, คุณหญิง, รายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญ พิจารณาร่าง พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (การชันสูตรพลิกศพ) ครั้งที่ 12 /2542 วัน พุธที่สิบสี่ที่ 17 มิถุนายน 2542 ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข 2 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา 1 เริ่มประชุมเวลา 09.50 น. น. ภาคที่ 3/3.ปรากฏตามภาคผนวก ก.

⁵³⁸ วรรณวิภา เมืองถ้ำ, การใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีเกี่ยวกับองค์กร อาชญากรรมข้ามชาติ : ศึกษาเฉพาะคดีคัมภีร์, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, 2562),

บุคคลใดถือว่า ไม่จำเป็นในสถานที่เกิดเหตุ ดังเช่นระเบียบตำรวจของสหรัฐอเมริกา และกฎหมายของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ที่กำหนดทั้ง อำนาจหน้าที่ นิยามถึงบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในสถานที่เกิดเหตุ เช่น ญาติผู้เสียชีวิต สื่อมวลชน ตำรวจชั้นที่ไม่เกี่ยวข้อง และนักการเมือง กับทั้งยังกำหนดข้อควรปฏิบัติของตำรวจในสถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงบทลงโทษ ที่มีอัตราโทษที่สูงทั้งในส่วนของโทษจำคุก และโทษปรับ ต่อผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุ ตามที่ได้ศึกษาไปแล้ว ในบทที่ 3 นั้น หากรายละเอียดเป็นเรื่องของการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล กฎหมายนั้นก็ ต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิ เสรีภาพนั้น กับทั้งรายละเอียดของกฎหมายต้องมีความชัดเจนเพียงพอที่ประชาชนจะทราบได้ว่าต้องการจำกัดสิทธิเสรีภาพใด เพียงใด เพื่อที่ประชาชนจะได้ทราบ และปฏิบัติตนใช้สิทธิเท่าที่มีอยู่ในขอบเขตที่กฎหมายซึ่งมีผลใช้บังคับ เป็นการทั่วไปนั้น ได้อย่างถูกต้อง หลักเกณฑ์ข้อนี้เป็นเงื่อนไขที่จำเป็น และไม่อาจยกเว้นได้ ทั้งนี้เป็นหลักประกันความมั่นคงในนิติฐานะ (Legal Security)⁵³⁹

ทั้งนี้ การเข้าสถานที่เกิดเหตุ โดยเฉพาะที่เป็นเคสสถาน หรือในที่รโหฐานนั้น ควรมีกฎระเบียบที่มีผลบังคับที่เกี่ยวข้อง ที่ระบุอำนาจความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ เป็นคุณประโยชน์ เพื่อป้องกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่กำลังถูกลิดรอน ให้เกิดความเสียหาย โดยไม่รู้ตัว และมีบทลงโทษที่ชัดเจนกับผู้ฝ่าฝืน

ส่วนวัตถุประสงค์ทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุ คือ อยู่ภายใต้การครอบครอง เป็นสิทธิ และทรัพย์สินของทายาทผู้เสียหาย⁵⁴⁰ ผู้กระทำให้ปนเปื้อน เสียหาย ถูกฟ้องละเมิดได้ตาม มาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กับทั้งเจ้าของสถานที่ หรือผู้ครอบครองสถานที่ สามารถแจ้งความดำเนินคดีข้อหาบุกรุกเคสสถาน และสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคล ทั้ง 5 กลุ่มได้ตาม ประมวลกฎหมายอาญา

ผู้กระทำละเมิด โดยเฉพาะ อาสาสมัครกู้ภัย นักข่าวภาคสนาม ตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนที่ต้องทำการสืบสวนสอบสวนอย่างเฉพาะเจาะจงในคดีนั้น ๆ ไม่สามารถอ้างหลักสุจริต และความยินยอมเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในละเมิดได้ ไม่ว่าจะกระทำละเมิดโดยตนเอง หรือต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้กระทำละเมิด เพราะเป็นการเข้าไปโดยไม่สุจริต กับทั้งก็ไม่ได้ขออนุญาตโดยแจ้งข้อมูลเท็จจริงว่าผู้มีส่วนได้เสียในคดีจะต้องได้รับความเสียหายจากการเข้าไปของตน⁵⁴¹

น. 16-17.

⁵³⁹ เพิ่งอ้าง.

⁵⁴⁰ โปรดดูหัวข้อ “วัตถุประสงค์ทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นทรัพย์สินของใคร” บทที่ 4

⁵⁴¹ โปรดดู บทที่ 4 หัวข้อย่อยที่ 4.1 ข้อย่อยที่ 7).

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 สำหรับภาคส่วนขององค์กรที่เกี่ยวข้อง

1. เสนอให้เจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ การเสียชีวิตโดยผิดธรรมชาติ หรือในคดีฆาตกรรม เช่น ตำรวจสายตรวจ พนักงานสอบสวน หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ (ที่มักเป็นมือปราบระดับพระกาฬที่จะขึ้นมาเป็น รอง หรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือรอง หรือผู้บัญชาการ ตำรวจภูธรภาคต่าง ๆ ซึ่งคุ้นเคยในอันที่จะเข้าไปตรวจสอบ ตรวจดู วิเคราะห์สถานที่เกิดเหตุ แผน ประทุษกรรมคนร้าย ฯลฯ) ต้องแจ้งสิทธิกับผู้ครอบครองสถานที่ หรือญาติผู้เสียชีวิตในคดีการตาย โดยผิดธรรมชาติว่า ก.) คนมีอำนาจหน้าที่อะไร เหตุผลที่จะต้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุว่าเพื่ออะไร ข.) มีลูกทีมกี่คน ค.) จะเข้าไปโดยรักษาสถานที่เกิดเหตุให้ถูกทำลายน้อยที่สุดด้วยวิธีใด และ ง.) ผู้มีส่วนได้เสียในคดีสามารถปฏิเสธได้หากเห็นว่าไม่สมควรหรือเกินจำนวนที่จำเป็น ดังเช่น กฎหมายในต่างประเทศดังที่ได้ศึกษามาแล้วในบทที่ 3 และ บทที่ 4.

2. เสนอให้องค์กรต่างที่เกี่ยวข้อง ออกระเบียบบังคับ สำหรับการเข้าสถานที่เกิดเหตุ ใช้สำหรับองค์กรของตน โดยมีบทลงโทษที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็้องค์กรสื่อหรือมูลนิธิกุ๊ยกัยต่าง ๆ เช่น หากมีรูป หรือภาพข่าวปรากฏบุคคลใดในสถานที่เกิดเหตุชั้นใน หรือภาพข่าวที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนมาจากบุคคลใด หรือองค์กรข่าวช่องใด ย่อมถูกสมาคมนักข่าวที่รับผิดชอบ ลงโทษเพิกถอนสมาชิก หรือถูกแบน เป็นต้น

3. เสนอให้อาสาสมัครกุ๊ยกัยจะสามารถ เข้าไปในที่เกิดเหตุการเสียชีวิตโดยผิดธรรมชาติ หรือในคดีฆาตกรรมได้ เฉพาะบุคคล ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจอนุญาต และตามจำนวนที่จำเป็นเท่านั้น โดยให้เจ้าหน้าที่ที่มีการบันทึกชื่อ ผู้เข้าเป็นลายลักษณ์อักษร มีป้ายประจำตัวติดหน้าอกแสดงเฉพาะผู้ได้รับอนุญาต (ต้องผ่านการอบรมการป้องกันสถานที่เกิดเหตุด้วย) และต้องมีการแจ้งเพื่อขอ อนุญาต จากญาติ ผู้มีส่วนได้เสียในเหตุแห่งการตายนั้นก่อน กับทั้งต้องมีระเบียบบังคับชัดเจนว่า ผู้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าว ห้ามถ่ายรูป ถ่ายคลิป เนื่องจากจะเป็นการเปิดช่องทางให้มีการหาประโยชน์จากภาพข่าว และจะมีการทะเลาะแย่งชิงการเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานกันอีก อีกทั้งละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะในคดีที่ผู้เสียชีวิตเป็นผู้หญิง ดังที่ได้ศึกษามาแล้ว

4. เสนอให้นักข่าว และสำนักข่าว ปฏิบัติเช่นเดียวกับนักข่าวในประเทศที่เจริญแล้ว คือ ไม่เข้าไปในที่เกิดเหตุการเสียชีวิตโดยผิดธรรมชาติ หรือที่ต้องมีการชันสูตรพลิกศพเลย กับทั้งเลิก นำเสนอภาพข่าวผู้เสียชีวิต แม้จะมีการเบลอ และนำภาพก่อนเสียชีวิตมาเปรียบเทียบ ว่าผู้เสียชีวิตคือใคร เนื่องจากการประโคมข่าวไม่ช่วยให้เกิดประโยชน์ในคดีของพนักงานอัยการ หรือการตัดสิน

ของศาลในคดีที่ต้องอาศัยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เลย ดังที่ได้ศึกษาไปแล้วในบทสรุป
ตอนท้าย บทที่ 4.4

5. เสนอให้ มีกฎระเบียบ หรือคำสั่งตำรวจ เรื่องการบริหารจัดการภายในสถานีตำรวจ
สำหรับสถานที่เกิดเหตุการณ์ตายโดยผิดธรรมชาติ หรือคดีฆาตกรรม เช่น การกำหนดให้สายตรวจ
จะต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุดังกล่าว ต้องกันคนออก หรือห้ามคนทุกคนเข้าในทันที และไม่ให้มี
การจับต้องสิ่งอื่นใดจนกว่าพนักงานสอบสวน หรือพิสูจน์หลักฐานตำรวจ หรือนักนิติวิทยาศาสตร์
ของกระทรวงยุติธรรม จะมาถึง เป็นต้น

5.2.2 สำหรับส่วนของภาครัฐ

1. ขอเสนอให้ออกค่านิยาม ของกฎหมายมาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา ที่เกี่ยวกับประเด็นนี้โดยเฉพาะ โดยขอให้มีการยกประเด็นปัญหาที่กล่าวมาแล้วขึ้น
อภิปรายในสภานิติบัญญัติ หากจะมีการเพิ่ม หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

2. ขอเสนอให้ออกกฎกระทรวง หรือ พระราชกฤษฎีกา ข้อปฏิบัติในการเข้าสถานที่เกิด
เหตุที่มีการเสียชีวิตโดยผิดธรรมชาติ หรือในคดีฆาตกรรม ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจคนใดมีอำนาจหน้าที่
เฉพาะภายในสถานที่เกิดเหตุ นอกจากพนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวน (หากประสงค์ให้ตำรวจ
ชั้นผู้ใหญ่เข้าไปได้ ก็ควรกำหนดให้ชัดเจนว่า คือใคร ตำแหน่งใด โดยเฉพาะเจาะจง เพียงตำแหน่ง
เดียว เพื่อไม่ให้มีการรวมกลุ่ม อาศัยกฎหมายเรื่องอำนาจสอบสวนเข้าไปดังเช่นในปัจจุบัน)

อีกทั้ง กำหนดสิ่งที่ควรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ภายในสถานที่เกิดเหตุการณ์ตายโดยผิด
ธรรมชาติ ของตำรวจสายตรวจ สายปราบปราม พนักงานสอบสวน หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ว่าต้องทำ
สิ่งใด บุคคลใดเป็นผู้รับผิดชอบของเขตใด และสามารถออกคำสั่งอย่างไรได้ และอำนาจในการ
จำกัดคนที่อาจเกี่ยวข้องนั้นเป็นของผู้ใด อีกทั้งคนที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ต้องได้รับอนุญาต
ที่มีบัตรประจำตัวหนีบเสื้อ จากพนักงานสอบสวน ในการได้รับอนุญาตเพื่อเข้าสถานที่เกิดเหตุ
และสามารถเข้าไปได้แค่ไหนเพียงใด

ดังเช่น ระเบียบข้อควรปฏิบัติของตำรวจสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีบทลงโทษด้วยสำหรับผู้ที่
ละเลย จงใจ หรือไม่ปฏิบัติตาม ที่ต้องมีทั้งโทษจำคุก และปรับที่สูงด้วย ดังเช่นกฎหมายของ
รัฐนิวส์เซาท์เวลส์ ดังที่ได้ศึกษายกตัวอย่างมาแล้วว่า หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งโดยชอบด้วย
กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจแก่กรณี อันเป็นการกีดขวาง หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องถูก
ปรับเป็นเงินจำนวนมาก และมีโทษจำคุกที่สูง หรือทั้งจำทั้งปรับ 1 หน่วยโทษ = เท่ากับ 110
ดอลลาร์ออสเตรเลีย / 1 ดอลลาร์ออสเตรเลีย = 25.56 บาทไทย (คำนวณ ณ วันที่ 28 ก.ค. 65) ดังนั้น
100 หน่วยโทษ x 100 AUD. = 11,000.- AUD หรือเท่ากับ ค่าปรับในอัตราสูงสุด คือ 282,150.- บาท

ไทย และจำคุกสูงสุด 2 ปี ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายปัจจุบันของไทย ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งโดยชอบของเจ้าพนักงาน มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 วัน ปรับไม่เกิน 500 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 368 ประมวลกฎหมายอาญา ทำให้การเสี่ยงที่จะฝ่าฝืนเพื่อเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ที่จะได้รับมากกว่าภายในสถานที่เกิดเหตุของบุคคลต่าง ๆ ย่อมที่จะคุ้มกว่าเมื่อเปรียบเทียบในสิ่งที่อาจต้องเสีย ตามหลักนิติเศรษฐศาสตร์

ทั้งนี้การออกกฎหมาย แก้ไขเพิ่มเติม ที่จะบังคับแก่บุคคลใดโดยทั่วไปต้องอยู่ภายใต้หลักการของ มาตรา 77 หลักนิติธรรม⁵⁴² ดังที่ได้อธิบายไว้แล้ว

กับทั้งระบุนิยาม ความหมาย “ของผู้ไม่เกี่ยวข้องในสถานที่เกิดเหตุ” ในกฎหมายอย่างชัดเจนว่า คือใคร ผู้เกี่ยวข้อง และไม่เกี่ยวข้อง เช่น ญาติผู้เสียชีวิต ตำรวจที่ไม่ได้เป็นนสายสืบ ซึ่งทำการสืบสวนสอบสวนในคดี หน่วยกู้ภัย และนักการเมือง นั่นคือผู้ไม่เกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุตาม ระเบียบตำรวจสหรัฐอเมริกา และ เครือรัฐออสเตรเลีย รัฐนิวเซาท์เวลส์ ดังที่ได้ศึกษาไปแล้วในบทที่ 3.

3. เสนอให้มีการออกไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งแสดงระเบียบอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง และอาจจะเกี่ยวข้อง (ถ้าหากมี เช่น ในคดีที่มีการเสียชีวิต 1 ศพ อนุญาตให้มีอาสาสมัครกู้ภัย ที่ได้รับการอบรมการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุแล้ว ตามที่พนักงานสอบสวนอนุญาตโดยชัดแจ้งไม่เกิน 3 คนที่สามารถช่วยพลิกศพ และยกศพได้ เป็นต้น) โดยทุกคนที่เข้าสถานที่เกิดเหตุชั้นในอย่างน้อยต้องใส่หมวกตาข่ายคลุมผม ใส่ถุงมือ และใส่ตาข่ายคลุมเท้า และให้มีการตรวจเก็บตัวอย่างเส้นผม ลายนิ้วมือ และ DNA ของบุคคลที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุทุกคน ในคดีที่ต้องมีการตรวจเก็บวัตถุพยานจากพิสูจน์หลักฐานตำรวจ หรือนักนิติวิทยาศาสตร์ กระทั่งยุคดิจิทัล ตามที่ได้ศึกษากฎหมายต่างประเทศมาแล้วในบทที่ 3 – 4 เป็นต้น

กฎหมาย ระเบียบดังกล่าว ต้องบัญญัติถึง สิทธิของญาติ และเจ้าของสถานที่เกิดเหตุซึ่งมีส่วนได้เสีย ที่จะสามารถปฏิเสธบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง หรือ ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง ได้โดยตรง เช่น นักข่าว อาสาสมัครอื่น ๆ ที่เกินจำนวนแก่ความจำเป็น หรือเข้ามาไม่ถูกเงื่อนไขของเวลา และสามารถปฏิเสธการเข้าไปของ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ในการพยายามเข้าไปสถานที่เกิดเหตุได้

กับทั้งมีคำเตือน เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นเอกสารแนบ เพื่ออธิบาย ความเสี่ยงที่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ใดบ้าง จะถูกทำลาย หาญาดิ หรือเจ้าของพื้นที่มีส่วนได้เสียในคดี กระทำการจับต้องศพ หรือสิ่งใด ๆ หรือเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุ หรืออนุญาตให้ บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในคดี เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ทำนองเดียวกันกับวัตถุประสงคืที่จะคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล เช่น การแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

⁵⁴² เพิ่งอ้าง.

มาตรา 83 , หมายถึง ที่ต้องแจ้งและขอเป็นกรณี ๆ ไป หรือแม้กระทั่งคำประกาศสิทธิของผู้ป่วย และข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วยที่สถานพยาบาลทุกแห่งปะไว้ให้ผู้เข้ารับการรักษาพึงทราบ

ซึ่งกฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษรในเอกสารดังกล่าวนี้ จะเป็นตัวกำหนดหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง และไม่เกี่ยวข้องที่ชัดเจน ทั้งยังเป็นการไม่กดดันให้ พนักงานสอบสวน ในอันที่จะต้องเป็นผู้ไล่ห้ามปรามบุคคลต่าง ๆ ด้วยตนเองอีกด้วย (ซึ่งปรากฏตั้งแต่อดีต มาจนถึงปัจจุบัน เป็นที่ชัดเจนแล้วว่าทำไม่ได้แม้มีการเรียนการสอนใน โรงเรียนตำรวจมานานแล้วก็ตาม) แต่เป็นการแจ้ง ข้อมูล แจ้งสิทธิ แจ้งคำเตือน และอาศัยอำนาจของญาติ และเจ้าของสถานที่ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ในคดี เป็นผู้ไล่บุคคลเหล่านั้น และเป็นการให้ความรู้ เพื่อบอกต่อ และสามารถห้ามปรามบุคคลทั้ง 5 กลุ่มนั้น ได้ด้วยตนเอง

5.2.3 สำหรับผู้เสียหาย

ขอเสนอให้ญาติผู้เสียหายศึกษาเรื่องความสำคัญของวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุการณ์ เสียชีวิต และฟ้องทุกคดี ที่เห็นว่าเกิดความไม่ถูกต้องขึ้น เนื่องจากการกระจายความรู้ และเป็น การปรามสำหรับคดีอื่นในอนาคตได้รวดเร็วที่สุดทันที ตั้งแต่วันที่นักข่าว อาสา หรือตำรวจชั้น ผู้ใหญ่ถูกฟ้องดำเนินคดี ไม่ว่าจะเป็คดีละเมิดทางแพ่ง หรือ คดีอาญา (บุกรุกเคหสถาน หรือ สร้าง ความเดือดร้อนรำคาญ) เมื่อมีการฟ้องจะมีการเสนอข่าวและมีบุคคลมากมายมาถกเถียงให้ความรู้ใน สื่อโซเชียลมีเดียใน โลกปัจจุบัน และกระบวนการที่ควรจะเป็นในด้านอื่น ๆ จะสามารถเกิดขึ้นได้ ตามมาเป็นวัฏจักรที่ทราบกันดีเมื่อเทียบเคียงกับกรณีอื่น ๆ

5.2.4 สำหรับองค์กรทางการศึกษา

ขอเสนอให้มหาวิทยาลัยพิจารณานำประเด็นเหล่านี้อภิปรายในชั้นเรียนวิชากฎหมาย ลักษณะละเมิดเพื่อให้เกิดการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ในแง่มุมต่าง ๆ และเป็นการกระจายความรู้ใน ความสำคัญ รวมทั้งการปกป้องสถานที่เกิดเหตุ ออกสู่สังคมได้รวดเร็วอีกทางหนึ่ง

5.2.5 การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อฟ้องดำเนินคดี

ตัวอย่าง การรวบรวมพยานหลักฐานของทนายความ คำถามที่พึงใช้เพื่อป้องกันสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเองของญาติผู้เสียชีวิตหรือเจ้าของสถานที่ซึ่งมีส่วนได้เสียในคดี และการซักพยาน จำเลย (โดยภาพรวมคร่าว ๆ)

การรวบรวมพยานหลักฐาน เกี่ยวกับใบหน้า ข้อมูล และลายนิ้วมือของผู้กระทำความผิด ในสถานที่เกิดเหตุ คือ การขอให้พิสูจน์หลักฐานเก็บรวบรวมลายพิมพ์นิ้วมือตามจุดที่สำคัญ แม้มีการเข้าไปจับต้องเหยียบย่ำของบุคคลต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องแล้วก็ตาม และอธิบายเหตุผลเพื่อจะ ได้ขอหมายเรียกส่งลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ และไปจับต้องจุดต่าง ๆ

นั้น ได้ถูกบันทึก เข้ากระบวนการในเรื่องของพยานหลักฐานที่ศาลต้องรับฟังเพื่อนำสืบพิสูจน์ความคิด ดังที่ได้ศึกษาไปแล้วในบทที่ 2 เรื่องภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof)

หากพิสูจน์หลักฐานปฏิเสธที่จะเก็บลายนิ้วมือตามคำขอ ผู้เสียหายสามารถขอให้สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานจุดนี้เพิ่มเติมแทน หรือหลังจากพิสูจน์หลักฐานดำเนินการเสร็จในจุดนี้ได้ ตามเงื่อนไขของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์⁵⁴³ เนื่องจากลายนิ้วมือที่ตรวจพบนั้น สามารถขอมาดำเนินคดีได้ ด้วยวิธีการขอให้ศาลออกหมายเรียก ในขั้นตอนของหมายเรียกนั้น อาจขอให้ส่งลายนิ้วมือที่ถูกตรวจพบ และพริ้นต์ออกมาเป็นกระดาษ และส่งไปยังกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิสูจน์ว่าเป็นของบุคคลใด และเมื่อทราบแล้วให้ส่งมายังศาล เพื่อดำเนินคดีกับบุคคลในกระบวนการต่อไปได้ เนื่องจากกรมการปกครอง สามารถตรวจสอบบุคคลจากใบหน้า และลายพิมพ์นิ้วมือ (นิ้วชี้ และนิ้วหัวแม่มือ) ในสถานะของกระดาษพริ้นต์ได้ โดยนำไปตรวจค้นหาในระบบฐานข้อมูล ที่มีชื่อว่า ABIS (Automated Biometric Identification Systems)⁵⁴⁴ การขอให้ศาลออกหมายเรียกพยานเอกสารหรือข้อมูลของหน่วยงานราชการที่ต้องเกี่ยวข้องกันถึง 2 หน่วยงานเช่นนี้ จะทำในหมายเดียว หรือให้พิสูจน์หลักฐานส่งลายนิ้วมือมาศาลก่อน แล้วค่อยขอให้ศาลส่งไปพิสูจน์ทราบว่าเป็นของบุคคลใดจากภาพลายนิ้วมืองกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยอีกขั้นตอนหนึ่งอย่างใด

นี้
 ต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ขึ้นอยู่กับการประสานงาน การอธิบายของผู้เสียหาย ของทนายความ ต่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และความเห็นชอบของผู้พิพากษาแต่ละคดี

5.2.6 มาตรการป้องกันสถานที่เกิดเหตุสำหรับประชาชน ด้วยการตั้งคำถามต่อบุคคลทั้ง 5 กลุ่ม

ส่วนของคำถามที่พึงใช้ในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ นั้น เนื่องจากส่วนใหญ่ อาสาผู้ภัยจะมาถึงก่อน และตามมาด้วย ตำรวจสายตรวจ บางกรณีตำรวจสายตรวจไปถึงสถานที่ก่อน หากเป็นกรณีที่สังคมจะสนใจ นักข่าว และตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะตามมาด้วย และคำถามจะเป็นภาพรวมที่ต้องปรับใช้ตามแต่กรณี ดังนี้

⁵⁴³ ประกาศคณะกรรมการกำกับการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ในกรณีมีร้องขอตามมาตรา 5 (1) (2) (3) และ (4) ที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน

⁵⁴⁴ สิทธิโชค ชัยปัญญา นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ และการพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน กลุ่มงานวิชาการและการพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง อ่านเพิ่มเติมที่ บทสัมภาษณ์ที่ ภาคผนวก ข.

1.) คำถามต่อผู้ที่ ไม่ใช่ พนักงานสอบสวน แพทย์พยาบาลที่มาชั้นสูตรพลิกศพ และผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน: สามารถถามว่า มีหน้าที่ หรือความจำเป็นอะไรจึงเข้า หรือจะเข้า ไปในสถานที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะอย่างไรก็ต้องรอฟังพนักงานสอบสวนมาก่อน และให้ปฏิเสธผู้ไม่เกี่ยวข้องทุกคนไม่ให้เข้ามาในสถานที่เกิดเหตุอย่างเด็ดขาด

2.) คำถามต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ หรือหน่วยอื่นซึ่งมาถึงที่เกิดเหตุก่อน: สามารถถามว่า ควรกันที่เกิดเหตุไม่ให้ผู้ใดซึ่งไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุระหว่างรอ พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีใช่หรือไม่ บุคคลอื่น นอกจาก พนักงานสอบสวน และแพทย์ที่มาชั้นสูตรพลิกศพ ถือว่าไม่เกี่ยวข้องกัคดี และไม่ควรถูกเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุชั้นในใช่หรือไม่

3.) คำถามต่อพนักงานสอบสวนเจ้าของคดี: สามารถถามว่า จะใช้เส้นทางใดในการเดินเข้าที่เกิดเหตุเพื่อไม่ให้วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ตามพื้นถูกทำลาย กับทั้งใครบ้างที่ไม่ควรเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุชั้นใน ใ้กลุ่มอาสาสมัครที่ ไม่ใช่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน กลุ่มนักข่าว และกลุ่มตำรวจชั้นผู้ใหญ่ใช่หรือไม่ และจะกำหนดผู้ช่วยเจ้าพนักงานเท่าที่จำเป็นกี่คน คือตำรวจหรืออาสาสมัครคนไหน และจะปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุเมื่อใด

สามารถถามต่อว่า : การเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุมีการป้องกันไม่ให้ เส้นผม เส้นขน น้ำลาย ลายนิ้วมือของ ผู้มีหน้าที่เข้า หรือไม่อย่างไร ด้วยวิธีใด (เป็นคำถามอ้อมที่บังคับให้ต้องมีการป้องกัน)

4.) คำถามต่ออาสาสมัคร หรือนักข่าว ที่พยายามจะเข้าไปในที่เกิดเหตุ: สามารถถามว่า เคยรับการอบรมการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์หรือไม่ และสามารถถามว่า รู้หรือไม่ทุกอย่างก้าวที่เข้าไปจะทำให้พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ เช่น รอยเท้าคนร้าย ถูกทำลาย (คำถามนี้จะหยุดพฤติกรรมดังกล่าว และทำให้ถูกคิด) และไม่ว่าอย่างไรก็ห้ามไม่ให้เข้าสถานที่เกิดเหตุ

5.) คำถามต่อกลุ่มตำรวจชั้นผู้ใหญ่ : สามารถถามว่า เป็นพนักงานสอบสวนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในด้านใด และตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจะเข้ามาที่คน จะเข้ามาทางใด จะเข้ามาเป็นกลุ่มใหญ่หรือไม่ เพราะเหตุใดต้องมีผู้ติดตามเข้ามาเป็นกลุ่มใหญ่ การเข้ามาเป็นกลุ่มใหญ่จะทำลายพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุหรือไม่ เป็นต้น

หากตำรวจชั้นผู้ใหญ่ยืนยันจะเข้ามา ก็สามรถตั้งคำถามต่อไปได้ว่า : จะเข้ามา ก็ควรก็ควรเข้ามาคนเดียวโดยใส่หมวก ถุงมือ ถุงคลุมเท้า ให้มีฉัตร เดินในที่ ๆ ถูกกำหนด และไม่จำเป็นต้องสิ่งใด ๆ (เจ้าของสถานที่ไม่ควรอนุญาตให้กลุ่มผู้ติดตาม และนักข่าวตามเข้ามาด้วย) อีกทั้ง ตำรวจชั้นผู้ใหญ่สามารถขอรูป คู่สำนวนจาก พนักงานสอบสวนหรือ พิสูจน์หลักฐานตำรวจ ได้อยู่แล้วตามคำสั่งตำรวจที่ 419/2556 และการพูดคุยกับพยานก็สามารถคุยจากภายนอกสถานที่เกิดเหตุได้

ดังเช่นที่ประเทศมหาอำนาจซึ่งเป็นต้นแบบของระบบเหล่านี้ของไทย (เช่น สหรัฐอเมริกา) ปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด

หากตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะเข้าโดยไม่ยอมสวมอุปกรณ์ป้องกันการปนเปื้อน สามารถถามต่อว่า: ควรให้ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ส่งตัวอย่าง เส้นผม ขน เล็บ นิ้วมือ เล็บพื้นรองเท้า และตัวอย่าง DNA ตามหลักสากลด้วยหรือไม่ และให้แจ้งว่าหากเกิดความเสียหายจะมีการดำเนินคดีทางละเมิด

6.) หากพิจารณาแล้วเชื่อว่า หรือสงสัยว่า ญาติของตนเสียชีวิตโดยผิดธรรมชาติ และอาจเป็นคดีที่สังคมให้ความสนใจ จะต้องป้องกันสถานที่เกิดเหตุให้ดีที่สุด ต้องมีการโทรแจ้งญาติที่อยู่หรือเข้าไปในที่เกิดเหตุก่อน ว่าห้ามจับต้อง หรือเหยียบย่ำเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะได้มีพยานหลักฐาน สืบหาตัวคนร้ายมาลงโทษได้ และเมื่อมีนักข่าว เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรืออาสาสมัครกู้ภัย หรือไทยมุง ให้ถามคำถามและปฏิบัติตาม 1 – 5 อย่างเคร่งครัด

7.) หากมีผู้จะไม่ปฏิบัติตาม ให้รีบถ่ายวิดีโอเก็บไว้เป็นหลักฐาน และแจ้งว่า ขอปฏิเสธไม่ให้เข้าเนื่องจาก ไม่มีอำนาจหน้าที่ และไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ แก่คดี กับทั้งจะเป็นการทำลายหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ หากเข้าไปมีความจำเป็นต้องแจ้งความดำเนินคดีฐานบุกรุกเคหสถาน หากเป็นกลางคืน คือ บุกรุกเคหสถานในเวลากลางคืน มีอัตราโทษหนักขึ้น และเมื่อแจ้งความแล้วจะยอมความไม่ได้⁵⁴⁵

8.) พี่ระลึกว่านักข่าวภาคสนาม และตำรวจ ที่ไม่ใช่ พนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้อง หรือ พิสูจน์หลักฐานตำรวจ หรือนักนิติวิทยาศาสตร์ ไม่มีอำนาจเข้าไปเหยียบย่ำสถานที่เกิดเหตุชั้นใน ตามที่ได้ศึกษามาแล้ว ทั้งในบทที่ 3 ในส่วนของกฎหมายต่างประเทศ และบทที่ 4 ตอนท้าย และบุคคลดังกล่าว ไม่อาจช่วยเหลือให้ความเป็นธรรมเพิ่มเติมใด ๆ กับคดีที่ศาลต้องพิจารณาจากวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้⁵⁴⁶ ดังปรากฏตามตัวอย่างคดีที่ 2 ทั้งหมด

ในทางกลับกันบุคคลเหล่านี้ (เฉพาะที่ชอบเข้าไปในพื้นที่เกิดเหตุชั้นใน) กลับเป็นตัวการสำคัญในการทำลายพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างสำคัญทั้งสิ้น⁵⁴⁷ พยานหลักฐานที่หลงเหลือมากที่สุดเท่านั้น จะช่วยให้ชี้ตัวผู้บริสุทธิ์ หรือผู้กระทำผิด หรือชี้ว่าเป็นการตัดสินใจฆ่า

⁵⁴⁵ คำเตือนนี้จะหยุดทุกคนที่พยายามเข้าไปในที่เกิดเหตุ อันเป็นการช่วยเหลือพนักงานสอบสวน และเป็นพื้นฐานแห่งความเป็นธรรมที่จะเกิดขึ้นกับผู้เสียชีวิต และผู้ต้องสงสัยหากเป็นผู้บริสุทธิ์.

⁵⁴⁶ อาจมีบ้างที่ พงส. เห็นว่าฆ่าตัวตาย และหากร้อง ผู้บังคับบัญชาที่อาจมีคำสั่งให้มีการสอบสวนใหม่ แต่ก็ไม่จำเป็นที่ ผบ. หรือนักข่าวต้องเข้าพื้นที่ชั้นในด้วยตนเอง แม้การตรวจสถานที่เกิดเหตุจะเสร็จสิ้นไปแล้วตามอำนาจหน้าที่ของ พิสูจน์หลักฐานตำรวจ เนื่องจาก ผู้บังคับบัญชาสามารถ ตามข้อมูลจากญาติ และขอข้อมูลทั้งหมด รวมทั้งรูปถ่าย จาก พนักงานสอบสวนและพิสูจน์หลักฐานตำรวจได้.

⁵⁴⁷ สันดี สุขวัจน์, *อ้างแล้ว* เจริญธรรมที่ 12.

ตัวตายได้ และพื้นที่ ๆ ถูกรักษาป้องกันย่อมจะกลับมาสืบค้นสืบหาพยานหลักฐานใหม่ที่ครั้งแรก อาจตรวจหาไม่พบ ที่จะสามารถยกขึ้นสู้ในชั้นศาล ในกาลต่าง ๆ ต่อไปได้ ไม่ว่าจะเป็นการสืบสวน สอบสวนหาพยานหลักฐานใหม่จากทางพิสูจน์หลักฐานของรัฐ หากมีการขอหรือคดีให้หน่วยงานใด เข้ามาสอบสวนใหม่ หรือญาติขอให้สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรมเข้ามาทำการตรวจ พิสูจน์หาพยานวัตถุทางวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุ ก็สามารถทำได้ภายใต้เงื่อนไขที่กล่าวไปแล้ว สิ่งเหล่านี้จะลดน้อยลงตามจำนวนคน และจำนวนก้าว ที่เหยียบย่ำของแต่ละคน มีค่ากล่าวยืนยันจาก นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ และการรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้อย่างน่าสนใจ ว่า “ไฟล์บรรยายที่ 002 การพิสูจน์หลักฐาน นาฬิกาที่ 16.00 – 17.00 ท่านได้กล่าวว่า “ถ้าไม่รักษา สถานที่เกิดเหตุ ต่อให้เก่งยังไง เครื่องมือดีแค่ไหน ก็หมดแล้ว”⁵⁴⁸” อนึ่ง ในคดีที่มีความสลับซับซ้อน หรือ มีประเด็นถกเถียงมากมายว่าผู้ตาย ๆ จากการถูกฆาตกรรมหรือไม่ หรือตายจากการฆ่าตัวตาย เอง มักมีการตรวจสถานที่เกิดเหตุซ้ำด้วยกันทั้งสิ้น แต่เป็นที่น่าเสียดาย ในประเทศไทยไม่มีการให้ ความรู้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุแก่บุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นทางเดียวของประเทศไทยในขณะนี้ที่จะ สงวนรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไว้ได้

9.) หากสงสัย และเชื่อมั่นว่าผู้เสียชีวิต ไม่ได้ฆ่าตัวตายแน่นอน ให้รักษาพื้นที่เกิดเหตุไว้ ให้ถูกปนเปื้อนน้อยที่สุด ให้คนเข้าน้อยที่สุด และควบคุมกำกับดูแลจำนวน และวิธีการของบุคคลที่ จะเข้าไปตั้งแต่แรกจนขั้นตอนการ จับต้องศพทุกขั้นตอนมิให้ถูกปนเปื้อน จนกรรยกศพออกไป และแยกศพออกไปแล้ว ก็จำเป็นต้องไม่ให้มีผู้ใดเข้ามาในห้องที่เกิดเหตุอีก นานจนกว่าจะติดต่อ ให้สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ มาตรวจสอบหาหลักฐานอีกครั้ง (กรณีไม่มั่นใจในกระบวนการของรัฐ ที่บางครั้งพนักงานสอบสวนก็มีความเห็นไม่ได้เรียกพิสูจน์หลักฐานเข้ามา และอาจมีความเห็นไม่ ควรสั่งฟ้องเนื่องจากมองว่าเป็นการฆ่าตัวตาย) หรือเป็นไปได้ ศาลชั้นต้นจะพิพากษา เนื่องจากคดี ฆาตกรรมอำพรางมักเกิดในห้องส่วนตัวของผู้ตาย และเป็นลักษณะปิดอยู่แล้ว เพื่อการค้นหา พยานหลักฐานที่อาจพบภายหลังได้

5.2.7 คำซักถามสำหรับทนายความโจทก์

ตัวอย่าง คำถามการซักจำเลยในศาลของทนายความ โจทก์ หรือผู้เสียหายฟ้องคดีเองต่อ ศาลด้วยวาจาโดยไม่มีทนายความ ก็อาจอธิบายประเด็นเหล่านี้ และขอให้ศาลพิจารณาซักถาม แล้วแต่กรณี เนื่องจากยังไม่เคยมีการฟ้องบุคคลเหล่านี้ โจทย์จำเป็นต้องเตรียมพยานหลักฐานให้ ครบถ้วนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ บรรยายฟ้องให้ละเอียด และอธิบายให้ศาลเข้าใจว่าต้องการ อะไร ฯลฯ (ในศาลจะเรียก จำเลย ว่า “พยาน”)

⁵⁴⁸ เพิ่งอ้าง.

ก. พยานประกอบอาชีพตำรวจ มีตำแหน่งอะไร และเคยมีตำแหน่งอะไรมาบ้าง ปรากฏตามเอกสารประวัติการรับตำแหน่ง และประวัติส่วนตัวนี้ใช่หรือไม่⁵⁴⁹

ข. พยานเป็นอาสาสมัคร หรือเป็นนักข่าวอาชญากรรม มาแล้วกี่ปี⁵⁵⁰

ค. พยานมีประสบการณ์ในอาชีพเกี่ยวกับ คดีการตายมาแล้วประมาณกี่คดี⁵⁵¹

ง. พยานมีอำนาจหน้าที่อะไรในสถานที่เกิดเหตุ⁵⁵²

จ. พยานมีความจำเป็น หรือ เกิดประโยชน์อันใดในทางคดี ที่ต้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ⁵⁵³

ฉ. ถ้าจำเลยที่เป็นตำรวจชั้นผู้ใหญ่อ้างประโยชน์ ว่าที่ตนเข้าไปเกิดประโยชน์ ฯลฯ : ให้ถามต่อว่า ประโยชน์ที่พยานว่ามานั้น เกี่ยวข้องกับคดีในสาระสำคัญอย่างไร และมีกฎหมายใดให้อำนาจในการกระทำเช่นนั้นหรือไม่ (พยานจะอ้างอำนาจสืบสวนสอบสวนของตำรวจชั้นผู้ใหญ่)

ให้ถามต่อไปว่า : และหากไม่มีพยานเข้าไป หมายความว่าคดีจะเกิดข้อผิดพลาดเสียหายใช่หรือไม่⁵⁵⁴

ช. ถ้าจำเลยที่เป็นตำรวจชั้นผู้ใหญ่อ้างอำนาจสืบสวนสอบสวน ให้ถามต่ออีกว่า : ก่อนจำเลยไปถึงสถานที่เกิดเหตุนั้นมี พนักงานสอบสวน ไปถึงก่อนแล้ว ชื่อ...นามสกุล...ใช่หรือไม่ และคดีนี้พยาน ต้องช่วยทำสำนวนสอบสวน หรือมีหน้าที่ทำอะไร หรือต้องให้ความเห็นทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือมีความขัดแย้งในเขตพื้นที่สอบสวน หรือไม่อย่างไร

ซ. ในอดีต พยานเคยทำหน้าที่ตำแหน่งพนักงานสอบสวนอยู่ที่ปี⁵⁵⁵

⁵⁴⁹ ตำแหน่งงาน จะบอกถึงความรู้ความสามารถที่มี และกระทำละเมิดทั้งที่ยังรู้.

⁵⁵⁰ ประสบการณ์ในการทำงาน จะบอกถึงสิ่งที่รู้ ควรรู้ และควรจะต้องรู้.

⁵⁵¹ คำถาม ก-ค ถามเพื่อให้ศาลเห็นว่า ประสบการณ์เหล่านั้นต้องรู้ แต่ไม่ทำ หรือฝ่าฝืน เพราะเป็นไปไม่ได้โดยที่คลุกคลี กับสถานที่เกิดเหตุการตายโดยผิดธรรมชาติแล้วจะไม่รู้ เพราะที่นั่นเป็นแหล่งรวมของบุคคลต่าง ๆ ที่ในตอนท้าย ๆ เมื่อพิสูจน์หลักฐานตำรวจถูกเรียก และมาถึง ก็จะต้องไล่ให้ทุกคน (ที่ไม่ใช่กลุ่มตำรวจชั้นผู้ใหญ่) ออกไป รวมทั้งให้เหตุผล หลังจากที่ทุกคนเข้าไปในที่เกิดเหตุจนบอบช้ำทั้งหมดแล้ว.

⁵⁵² กรณี ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้อง : เพื่อให้มีการยืนยันข้อเท็จจริงว่า ตนไม่มีหน้าที่เฉพาะตามกฎหมาย เพราะมีพนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวน พนักงานสอบสวนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ อยู่ในสถานที่เกิดเหตุแล้ว ต่อให้ พนักงานสอบสวน ยังไม่มา ก็ไม่มีความเกี่ยวข้องที่จะต้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุกันเป็นกลุ่มใหญ่.

⁵⁵³ ถ้าจำเลยที่ไม่มีความรับผิดชอบ จะไม่ยอมรับสารภาพ หรือขอโทษผู้ได้รับความเสียหายใด ๆ ก็มักจะอธิบาย มัดตนเอง.

⁵⁵⁴ ข้อยกเว้น จะมีในมาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เท่านั้น หากไม่เข้าเงื่อนไขนี้ ก็ไม่มีข้ออ้างตามกฎหมาย หากปฏิบัติตามคำถามในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ.

⁵⁵⁵ หมายความบางท่านสามารถหาสำนวน หรือจากสำนวน ที่ตำรวจเคยรับผิดชอบได้ไม่ยากนัก เพราะตำรวจที่เคยเป็นพนักงานสอบสวนคงยากที่จะไม่ผ่านคดีที่เกี่ยวข้องกับนิติเวช และนิติวิทยาศาสตร์.

ฉ. พยานได้เรียน หรืออบรมในเรื่องเกี่ยวกับ นิติวิทยาศาสตร์ นิติเวช และการเข้าพื้นที่เกิดเหตุ หลักการต่าง ๆ ที่จะเป็นการทำลายวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนตำรวจ หรือการอบรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาก่อนหรือไม่⁵⁵⁶

ญ. รูปจากภาพข่าว ภาพวิดีโอ คลิปข่าวนี้ เป็นพยานใช่หรือไม่ หรือเป็นคลิปที่พยานเป็นคนถ่ายใช่หรือไม่⁵⁵⁷

ฎ. จากฐานข้อมูลลายนิ้วมือนี้ คือ ข้อมูลประจำตัวของพยานใช่หรือไม่⁵⁵⁸ ฯลฯ เป็นต้น

ฏ. ฯลฯ.....และขอหมายเรียก ผู้เชี่ยวชาญทางนิติวิทยาศาสตร์ ทั้งจาก จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์กระทรวงยุติธรรม รพ.ของรัฐที่เป็นโรงเรียนแพทย์ซึ่งมีแพทย์นิติเวชซึ่งเชี่ยวชาญนิติวิทยาศาสตร์ รพ.ตำรวจ พิสูจน์หลักฐานกลาง และอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีสาขานิติวิทยาศาสตร์ มาเบิกความเป็นพยานให้ความเห็นว่า การกระทำอย่างใดบ้างที่เป็นการทำลายพยานหลักฐาน และจะเกิดความเสียหายอย่างไรต่อวัตถุพยาน ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญก็สามารถให้ความเห็นเป็นเอกสารได้เพื่อความสะดวกแก่ทุกฝ่าย⁵⁵⁹

Plagiarism Checking

⁵⁵⁶ คำถามนี้จะแสดงให้เห็นว่า จำเลยรู้ ครอบรู้ หรือควรต้องรู้ แต่ก็ยังกระทำ ฯลฯ เป็นหน้าที่ของทนายความ หรือผู้เสียหายต้องหาพยานหลักฐานว่า ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ นั้น จนนักเรียนนายร้อยตำรวจ (นรต.) ในรุ่นอะไร และในรุ่นนั้นมีการเรียนวิชานิติเวช พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือ การป้องกันสถานที่เกิดเหตุหรือไม่ คำถามนี้เป็นคำถามที่ให้จำเลยตอบมัดตัว และคำถามนี้ สามารถใช้ถามได้กับคู่กัก หรือนักข่าวได้ด้วย หากหาข้อมูลมาแล้วว่าในองค์กรนั้นมีการอบรม มาก่อน หรือในทีมในนั้นมีผู้ที่ได้รับการอบรมมาก่อนอยู่ด้วย เป็นต้น.

⁵⁵⁷ ข่าวปัจจุบันถ่ายเห็นหน้าทุกคนหมดเป็นปรกติ และคนที่เข้าไปในที่เกิดเหตุก็มักหันหน้าให้กล้องของนักข่าวอยู่เสมอ และเป็นวิสัยของการถ่ายภาพข่าวที่มักจะต้องเห็นหน้าบุคคลอยู่ในเฟรม สภาพแวดล้อมอันเป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์เสียชีวิต ส่วนชื่อผู้ทำข่าวอยู่ในเครดิตสำนักข่าว และสามารถสืบค้นได้ไม่ยากนัก เนื่องจากหาก บรรณาธิการ ไม่ยอมให้ชื่อ ก็ต้องเรียกสำนักข่าว (บรรณาธิการ) หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเป็นจำเลยร่วม หรือหมายเรียกมาเป็นพยานแล้วแต่กรณี.

⁵⁵⁸ ลายนิ้วมือนี้ ได้มาจากการรวบรวมพยานหลักฐาน โปรดอ่านข้อ 5.2.5 ประกอบเนื้อหาในบทที่ 4. รวมไปถึงบทสัมภาษณ์ในภาคผนวก ก. ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ก็จะสามารถหาพยานหลักฐานได้มากพอสมควร หลักฐานจะครบถ้วนหรือไม่ แล้วแต่สถานการณ์ของแต่ละกรณี และขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ค้นหา.

⁵⁵⁹ อนึ่ง การฟ้องเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ การขอความเห็นจากพิสูจน์หลักฐานตำรวจ อาจถูกแทรกแซงได้ ผู้เสียหายจึงสามารถเข้าพบ หรือปรึกษาจากทางสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ได้ ตามเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติ การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2559 และระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกำหนด เป็นต้น.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

งานวิจัย

พินิจ ทิพย์มณี. บททวนปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศึกษาเฉพาะกฎหมายลักษณะละเมิด.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2551.

วรรณวิภา เมืองถ้ำ. การใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีเกี่ยวกับองค์กร

อาชญากรรมข้ามชาติ: ศึกษาเฉพาะคดีค้ามนุษย์. กรุงเทพมหานคร:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2562.

หนังสือ

กรรณิการ์ สุทธพจนารักษ์. คู่มือสิทธิมนุษยชน นิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์

สำหรับทนายความ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2556.

กิตติศักดิ์ ประกิต. “กฎหมายกับการพัฒนาสังคมไทย: จากการลัทธิกระแสไฟฟ้า

มาสู่สักสัญญาณโทรศัพท์.” วารสารไทยคดีศึกษา. ปีที่ 2. ฉบับที่ 2.

(เมษายน-กันยายน 2548).

กิตติศักดิ์ ประกิต. “กฎหมายกับการพัฒนาสังคมไทย: จากการลัทธิกระแสไฟฟ้า

มาสู่สักสัญญาณโทรศัพท์.” วารสารไทยคดีศึกษา. ปีที่ 2. ฉบับที่ 2.

(เมษายน-กันยายน 2548).

_____. หลักสุจริต และเหตุเหนือความคาดหมายในการชำระหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2554.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร:

ห้างหุ้นส่วนจำกัด จีรัชการพิมพ์, 2546.

จินตนา ประดุจกาญจนา และ สุคนธ์ ประดุจกาญจนา. การเก็บวัตถุพยานทางชีวภาพ

คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ สำหรับพนักงานอัยการ. พิมพ์ครั้งที่ 2.

ม.ป.ท: ม.ป.พ, 2556.

จรัญ ภักดีธนากุล. กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน รวมคำบรรยายภาค 2 สมัยที่ 61.

- กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2550.
- จินตนา ประจุกาญจนานา และ สุคนธ์ ประจุกาญจนานา. การเก็บวัตถุพยานทางชีวภาพ
คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ สำหรับพนักงานอัยการ, พิมพ์ครั้งที่ 2.
ม.ป.ท: ม.ป.พ, 2556.
- จินตนา ประจุกาญจนานา และ สุเจตนา โสคติพันธ์. คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์
สำหรับพนักงานอัยการ, สำนักงานคดีแรงงานภาค 9, สำนักงานอัยการสูงสุด, พิมพ์ครั้งที่
2.ม.ป.ท: ม.ป.พ, 2556.
- จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- จิตพร ลิ่มแหลมทอง. กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและความรับผิดทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สนพ.มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.
- ดิเรก ฐนนานท์นิवास และ จันท์ แจ่มจันทร์. คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์
สำหรับพนักงานอัยการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. ม.ป.ท: ม.ป.พ. 2556.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. มุมมองใหม่ในกฎหมายอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552.
- เทวัญ วิวัฒน์พัฒนกุล. คู่มือสิทธิมนุษยชน นิติวิทยาศาสตร์ และ นิติเวชศาสตร์สำหรับทนายความ.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เดือนตุลา, 2556.
- บรรณาธิการ. หนังสือ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ค่วนที่สุด ที่ นร 0601/087. ลงวันที่ 7
กุมภาพันธ์ 2540.
- บุษบา ฤกษ์อำนวยโชค. วิทยาการก้าวหน้าด้านนิติพันธุศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร: บริษัท บีคอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์ จำกัด, 2561.
- ปิยพงศ์ สุดสาครเย็น. มาตรการบริสุทธิ์ฯ คดีสาวก้าแพงเพชรถูกฆ่าหรือฆ่าตัวตาย. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มติชนปากเกล้า, 2557.
- พรทิพย์ โรจนสุนันท์ และคุณหญิง. “การใช้หลักฐานดีเอ็นเอในศาลไทย.”
লেখেরঁসঁমনাโครงการเสริม สร้างศักยภาพวิชาชีพ และช่วยเหลือทางกฎหมาย
หัวข้อเรื่อง “การใช้นิติวิทยาศาสตร์และดีเอ็นเอในการต่อสู้คดี”
วันจันทร์ที่ 11 กุมภาพันธ์ 2556 เวลา 08.30-17.30 น.
ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
<https://drive.google.com/drive/folders/10kZ1dVssHjgJ DOjQZqv488PtpqZZot>

Q?usp=sharing

- ไขคดีตั้งเบี่ยงหลังศพ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ส.เอเชียเพลส (1989) จำกัด, 2545.
- รายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (การชันสูตรพลิกศพ) ครั้งที่ 12 /2542 วันพฤหัสบดีที่ 17 มิถุนายน 2542
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข 2 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา 1
เริ่มประชุมเวลา 09.50 น. หน้า ภาควิ 3/3
- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ DNA Fingerprint.
เอกสารประกอบการสอนในชั่วโมงเรียน หัวข้อภาพรวมของนิติเวชกับกระบวนการยุติธรรม หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์
วันที่ 3, 17 กันยายน 2559 ห้อง 214 อาคารปิยชาติ กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คู่มือสิทธิมนุษยชน นิติวิทยาศาสตร์ และ นิติเวชศาสตร์ สำหรับทนายความ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เดือนตุลา, 2556.
- “ภาพรวมของนิติเวชกับกระบวนการยุติธรรม.” เลกเซอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา.....
หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันที่ 3, 17 กันยายน 2559
ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
<https://drive.google.com/drive/folders/10668BR3Eg6hcyoMUcIUyVAN4TY2uyN6R?usp=sharing>
- สืบจากศพ ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2544.
- สืบจากศพ ภาค 2. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2549.
- ผู้เพื่อศพ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ม.ป.ป.
- ไพโรจิตร บุญญพันธ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 12.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2553.
- เลียง หุยประเสริฐ. นิติเวชศาสตร์สำหรับพนักงานสืบสวนสอบสวน. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร: สุทรไพศาล, 2550.

วาริรัตน์ ถาน้อย อทิตยา พรชัยเกตุ โอว ของ และ ภาศิษญา อ่อนดี. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.” ปีที่ 27.

ฉบับพิเศษ. (ตุลาคม-ธันวาคม 2555).

วิชัย บุญแสง และคณะ. ลายพิมพ์ดีเอ็นเอจากสารพันธุกรรมสู่เทคโนโลยีพิสูจน์บุคคล.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2545.

วิชาญ เปี้ยานิม. นิติเวชศาสตร์ ตำราประกอบภาพสำหรับนักศึกษาแพทย์ นิติพยาธิวิทยา

(การชันสูตรพลิกศพ) และนิติเวชคลินิก. คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลา, 2561.

วินัย ล้าเลิศ. กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 1. พิมพ์ครั้งที่ 1 (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2557.

วิศาล วรสุวรรณรักษณ. วิทยาการก้าวหน้าด้านนิติพันธุศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:

คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561.

ศฤงค์ สืบพงษ์ศิริ. “การป้องกันรักษาและการเข้าสถานที่เกิดเหตุ.” เอกสารประกอบการสอน

คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. ม.ป.ท: ม.ป.พ, ม.ป.ป.

สุขุม สุภนิตย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2553.

_____. คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร:

นิติบรรณาการ, 2548.

แสวง บุญเฉลิมวิภาส. กฎหมายใหม่ทางนิติเวชศาสตร์ นิติวิทยาศาสตร์ และการแพทย์เกี่ยวกับ

กระบวนการยุติธรรม. สถาบันวิจัยและพัฒนาสาคัดสำนักงานศาลยุติธรรม, 10/2555.

หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญาภาค 2-3 คำสอนปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.

_____. กฎหมายอาญาภาค 2-3. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

_____. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์ประกายพรึก, ม.ป.ป.

อรรถพล เข้มสุวรรณวงศ์. นิติวิทยาศาสตร์ 2 เพื่อการสืบสวนสอบสวน วัตถุพยาน การตรวจ

พิสูจน์ บทวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จี.บี.พี เซ็นเตอร์, 2552.

บทความ

ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน. “ฆ่าตัวตาย พฤติกรรมเลียนแบบและสื่อมวลชน.” ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น
เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564

พงศวัฒน์ บุญญาทิพย์ และคณะ. “บทความเกี่ยวกับการฝึกอบรมหลักสูตร การบริหารจัดการ
เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.” ณ มหาวิทยาลัยนิเวศที่เวสต์ ประเทศออสเตรเลีย.
อนุพงษ์ คำมา. “ปัจจัยที่เกี่ยวกับการฆ่าตัวตายสำเร็จ.” วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย.
ปีที่ 58. ฉบับที่ 1. (มกราคม-มีนาคม 2556).

วิทยานิพนธ์

วรารัตน์ ก่อเกิด. “การคาดคะเนความสูง และเพศของบุคคลจากรอยพิมพ์ฝ่าเท้าในกลุ่มประชากรไทยฯ.”
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.

เอกสาร

กิริษฐ์ ชัชวาลวงศ์ เสริมเกียรติ วรดิษฐ์ บัณฑิต รัชตะนันท์ และสำเร็จ อัจฉริยประสิทธิ์.
บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชันสูตรพลิกศพ
กรุงเทพมหานคร: สภาผู้แทนราษฎร.

ชัย ชิดชอบ. บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชันสูตรพลิกศพ ครั้งที่ 12
ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข 2 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา 1
วันที่ 17 มิถุนายน 2542.

ณรงค์เลิศ สุรพล. บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชันสูตรพลิกศพ.
ห้องประชุมกรรมการ หมายเลข 108 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2 สภาผู้แทนราษฎร
วันที่ 13 พฤษภาคม 2542.

บวรศักดิ์ ทวีพัฒน์. รายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไข
เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (การชันสูตรพลิกศพ) ครั้งที่ 12/2542

วันพฤหัสบดีที่ 17 มิถุนายน 2542 ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข 2 ชั้น 3
อาคารรัฐสภา 1 เริ่มประชุมเวลา 09.50 น. น. จีรภา 3/3.

ประยูร ศิริพานิชย์. ประธานที่ประชุม. บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชั้นสูตรพลิกศพ ห้องประชุมกรรมการ 213 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2
วันที่ 3 มิถุนายน 2542

วาสนา เพิ่มลาภ. บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชั้นสูตรพลิกศพ
ห้องประชุมกรรมการหมายเลข 108 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2 สภาผู้แทนราษฎร
วันที่ 13 พฤษภาคม 2542

สุทัศน์ เงินหมื่น. บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชั้นสูตรพลิกศพ. ครั้งที่ 3 ห้อง 109
สภาผู้แทนราษฎร วันที่ 1 เมษายน 2542

สุรินทร์ สุ่มสวัสดิ์. บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชั้นสูตรพลิกศพ. ครั้งที่ 3 ห้อง 109
สภาผู้แทนราษฎร วันที่ 1 เมษายน 2542

เสรี เตมียเวส. บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการชั้นสูตรพลิกศพ. สภาผู้แทนราษฎร

บันทึกเสียงคำบรรยาย / บันทึกเลคเชอร์ในชั่วโมงเรียน

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พินิจ ทิพย์มณี. คำบรรยายในชั้นเรียน (Online) วิชา LG 621 กฎหมายแพ่งลักษณะสัญญาและละเมิดชั้นสูง. (1 พฤษภาคม 2564). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

พินิจ ทิพย์มณี. คำอธิบายในห้องเรียน วิชากฎหมายแพ่งชั้นสูง. ห้อง 7309. (27 กันยายน 2560). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

พินิจ ทิพย์มณี. คำอธิบายในห้องเรียน วิชากฎหมายแพ่งชั้นสูง. ห้อง 7309. (18 ตุลาคม 2560). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

พินิจ ทิพย์มณี. คำอธิบายในห้องเรียน วิชากฎหมายแพ่งชั้นสูง. ห้อง 7309. (30 สิงหาคม 2560). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ภูมิ โชคเหมาะ. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย และพัฒนาทางนิติศาสตร์. สอบเข้าโครงการวิทยานิพนธ์ ณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (วันที่ 29 กรกฎาคม 2564)

วีระพงษ์ บุญโญภาส, เลคเชอร์ในชั่วโมงเรียน กฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายเอกชน ห้อง 7308. 2555. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กฤษฎา ธิบธรรมทรัพย์. “การตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยา.” เลคเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา การตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยา. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันเสาร์ที่ 29 ต.ค. 59 เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

<https://drive.google.com/drive/folders/1-xELBqTjGQHj4VIWAKwo4hsiBhNFbow7?usp=sharing>

ตะวัน ไวยรัตน์. “การตรวจพิสูจน์อาวุธ เครื่องกระสุน และเขม่าปืน.”

เลคเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา การตรวจพิสูจน์อาวุธ เครื่องกระสุน และเขม่าปืน,

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์

วันเสาร์ที่ 27 ต.ค. 2561 เวลา 09.00-12.00 น. ห้อง 214

อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปราบกฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

[https://drive.google.com/drive/folders/1DNe_QPrp7j09f1IHIUu5CF2OkX](https://drive.google.com/drive/folders/1DNe_QPrp7j09f1IHIUu5CF2OkXc0Auqu?usp=sharing)

[c0Auqu?usp=sharing](https://drive.google.com/drive/folders/1DNe_QPrp7j09f1IHIUu5CF2OkXc0Auqu?usp=sharing)

ธนสิทธิ์ แดงจั่น. “การตรวจพิสูจน์ทางฟิสิกส์.” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา การตรวจพิสูจน์ทาง

ฟิสิกส์. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันเสาร์ที่ 15 ต.ค. 59

เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปราบกฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

[https://drive.google.com/drive/folders/11NPRHvDJKxB46oQV-](https://drive.google.com/drive/folders/11NPRHvDJKxB46oQV-ThYF3eOQa9jVz9h?usp=sharing)

[ThYF3eOQa9jVz9h?usp=sharing](https://drive.google.com/drive/folders/11NPRHvDJKxB46oQV-ThYF3eOQa9jVz9h?usp=sharing)

พรทิพย์ โรจนสุนันท์ “ภาพรวมของนิติเวชกับกระบวนการยุติธรรม.” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2559

ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วีระศักดิ์ จรัสชัยศรี. “การพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล.” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา การพิสูจน์

เอกลักษณ์บุคคล.” หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันอาทิตย์

ที่ 23 ต.ค. 59 เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปราบกฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

[https://drive.google.com/drive/folders/10OMK-YBUVTc8JJKi4Hm8oLG8C-](https://drive.google.com/drive/folders/10OMK-YBUVTc8JJKi4Hm8oLG8C-mZTtd?usp=sharing)

[mZTtd?usp=sharing](https://drive.google.com/drive/folders/10OMK-YBUVTc8JJKi4Hm8oLG8C-mZTtd?usp=sharing)

ศักดิ์ดา สุวรรณศิริพัฒน์. “มาตรฐานงานนิติวิทยาศาสตร์.” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา มาตรฐาน

งานนิติวิทยาศาสตร์. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันเสาร์

ที่ 10 ก.ย. 59 เวลา 13.00-16.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปราบกฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

[https://drive.google.com/drive/folders/11ys-UQaRt9O9fFphyynXNUHIsN](https://drive.google.com/drive/folders/11ys-UQaRt9O9fFphyynXNUHIsN3Mfv9h?usp=sharing)

[3Mfv9h?usp=sharing](https://drive.google.com/drive/folders/11ys-UQaRt9O9fFphyynXNUHIsN3Mfv9h?usp=sharing)

สันดี สุขวัจจน์. “ความก้าวหน้าเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์.” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชาความก้าวหน้า

เกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์วัน

เสาร์ที่ 27 สิงหาคม 2559 ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

_____ “สัมมนาวิเคราะห์กรณีศึกษา.” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา สัมมนาวิเคราะห์กรณีศึกษา.

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันเสาร์ที่ 26 พ.ย. 59

เวลา 13.00-16.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

https://drive.google.com/file/d/10_ddye_4e8McR1endNzCJp6aCLn6UFyK/view?usp=sharing

สุพิไชย ลีมีวะวงศ์. “การตายจากกระสุนปืนและวัตถุระเบิด.” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชาการตายจากกระสุนปืนและวัตถุระเบิด. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันอาทิตย์ที่ 6 พฤศจิกายน 2559 เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

https://drive.google.com/drive/folders/10xeNl6Chh3bDSIESV_jWBvwyvE3taDQ5?usp=sharing

อนุช หัสคุณไพศาล. “การตรวจพิสูจน์สารเสพติดและยาพิษ.” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา.....

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์

วันเสาร์ที่ 26 พฤศจิกายน 2559 เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

https://drive.google.com/drive/folders/11Et0YbZFTRqH_4HCHbk9Z9rooQt0Z_1?usp=sharing

อภิรัตน์ ตั้งเสริมกิจสกุล. “พิษวิทยา.” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา พิษวิทยา.

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันอาทิตย์ที่ 30 ตุลาคม 2559

เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

<https://drive.google.com/drive/folders/117q5oztxzw3j2UpDivHiLBcf0NU8G4n6?usp=sharing>

อรอุมา อังธารารักษ์. “การตรวจพิสูจน์ทางเคมี.” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา.

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันเสาร์ที่ 8 ตุลาคม 2559

เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

<https://drive.google.com/drive/folders/11K0t6ez2mL3heQkO3T76MqIPL0zMG3y?usp=sharing>

อุทัย ตีระวินนทร. “การเก็บและการตรวจวัตถุพยานทางชีวเคมี.” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชาการ

เก็บและการตรวจวัตถุพยานทางชีวเคมี. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติ

วิทยาศาสตร์ วันอาทิตย์ที่ 28 สิงหาคม 2559 เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิย

ชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

..... “การเก็บและการตรวจวัตถุพยานทางชีวเคมี.” เลกเชอร์ในชั่วโมงเรียนวิชา.....

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ วันอาทิตย์ที่ 18 สิงหาคม 2559

เวลา 9.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

_____ . “การตายจากการขาดอากาศ.” เอกสารคำบรรยายในชั่วโมงเรียนวิชา.
 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์
 วันอาทิตย์ที่ 25 กันยายน 2559 เวลา 09.00-12.00 น. ห้อง 214 อาคารปิยะชาติ
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

สันติ สุขวัฒน์. บันทึกไฟล์เสียงคำบรรยายวิชา “พินิจหลักฐานสำหรับผู้สอบสวนเอกชนขึ้น

เป็นร้อยตำรวจตรี เพื่อบรรจุเข้างานสายปราบปราม.”

สำนักงานตำรวจภูธรภาค 7 เมื่อเดือน สิงหาคม 2554

ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

https://drive.google.com/drive/folders/1-x_Xdrelaeo-7ErMwvxkbux6oza4Q4E?usp=sharing

_____ . บรรยายกรณีศึกษา คดีรถชนกันซึ่งได้เข้าไปมีส่วนเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญฝ่าย

ผู้เสียหายที่ศาลจังหวัดอยุธยา. สำนักงานตำรวจภูธรภาค 7 เมื่อเดือน สิงหาคม 2554

ปรากฏตามพื้นที่จัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

https://drive.google.com/drive/folders/1-x_Xdrelaeo-7ErMwvxkbux6oza4Q4E?usp=sharing

อบรมสัมมนา

การฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพล่ามในกระบวนการยุติธรรม รุ่นที่ 7. วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564.

ผ่านระบบออนไลน์ โปรแกรม Cisco Webex Meetings ระหว่างวันที่ 10 – 11

พฤศจิกายน 2564 เวลา 8.30 – 16.30 น. กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.

เลคเชอร์และสัมภาษณ์ นางสาวริตักษณ์ แพไชยภูมิ. ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชน

ระหว่างประเทศ และเจ้าหน้าที่กองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม.

หัวข้อสัมภาษณ์: “สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียชีวิตที่เป็นเพศ

หญิงในที่เกิดเหตุ” โดยคำถามและ คำตอบเริ่ม นาที่ที่ 01.02.00 – 01.07.08. ไฟล์เสียง:

โปรดอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมที่ ภาคผนวก ข.

โครงการเสริมสร้างศักยภาพวิชาชีพและช่วยเหลือทางกฎหมาย หัวข้อเรื่อง “การใช้นิติวิทยาศาสตร์

และดีเอ็นเอในการต่อสู้คดี” วันจันทร์ที่ 11 กุมภาพันธ์ 2556. เวลา 08.30-17.30 น.

เลคเชอร์และคำบรรยายของ คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์, การใช้หลักฐานดีเอ็นเอใน

ศาลไทย.

หลักสูตรนิติเวชศาสตร์และกฎหมายการแพทย์สำหรับภูมิภาค ประจำปี 2561. ระหว่างวันที่ 15-17

สิงหาคม 2561. คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.

หลักสูตรการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานและการใช้เครื่องกระตุกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ รุ่นที่ 2

วันที่ 27 มีนาคม 2564. และหลักสูตรการช่วยเหลือนปฐมพยาบาลขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ 4

วันที่ 12 พฤษภาคม 2564. มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

คำพิพากษา

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 74 / 2545.

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ 849 / 2542.

คำพิพากษาศาลจังหวัดชลบุรี คดีดำที่ 2941 / 2560.

คำพิพากษาฎีกาที่ 215 / 2513.

คำพิพากษาฎีกาที่ 533 / 2506.

คำพิพากษาฎีกาที่ 1037 / 2503.

คำพิพากษาฎีกาที่ 1047 / 2522.

คำพิพากษาฎีกาที่ 1742 / 2499.

คำพิพากษาฎีกาที่ 2023 / 2522.

คำพิพากษาฎีกาที่ 2069 / 2552.

คำพิพากษาฎีกาที่ 2228/2515.

คำพิพากษาฎีกาที่ 2255 / 2515.

คำพิพากษาฎีกาที่ 2664 / 2525.

คำพิพากษาฎีกาที่ 2707 / 2516.

คำพิพากษาฎีกาที่ 2959 / 2529.

คำพิพากษาฎีกาที่ 584-585 / 2513.

คำพิพากษาฎีกาที่ 77 / 2541.

คำพิพากษาฎีกาที่ 7195/2539.

คำพิพากษาฎีกาที่ 1050/2506

คำพิพากษาฎีกาที่ 10/2562.

คำพิพากษาฎีกาที่ 2932/2561.

คำพิพากษาฎีกา ที่ 7147/2562.

คำพิพากษาฎีกาที่ 829 / 2509.

คำพิพากษาฎีกาที่ 6936/2562.

คำพิพากษาฎีกาที่ 753 / 2561.

คำพิพากษาฎีกาที่ 412-413 / 2515.

คำพิพากษาฎีกาที่ 3474 / 2529.

คำพิพากษาฎีกาที่ 3983 / 2528.

คำพิพากษาฎีกาที่ 2361 / 2516.

บทสัมภาษณ์

Dean H. Garrison, Jr., “Crime Scene Technician (Retired) Forensic Services Unit Grand Rapids Police Department Grand Rapids, Michigan, U.S.A.

(Personal communication by email),” March 23, 2021, Appears in electronic storage area and Appendix B.

Hayden B. Baldwin. B.S. FBINA. CSCSA. Executive Director. International Crime Scene Investigators Association, Illinois U.S.A. Instructure FBI National Academy. 15774 South LaGrange Road. PMB 385. Orland Park. IL 60462-4766. and is the Executive Director of the International Crime Scene Investigators. TEL: 1-708-460-8082.

FAX: 1-708-460-8843. WEB:

www.icsia.org. hbb@feinc.net, (personal communication. 23 March 2021)

Appears in electronic storage area and Appendix B.

https://drive.google.com/file/d/1q37oRq5_09HVb2fEz73oj4XjCyEw_16q/view?usp=sharing.

นริศกษณ์ แพ้ไชยภูมิ ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และเจ้าหน้าที่กองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2564).

นิลรัตน์ นาคสุวรรณค์ นักวิทยาศาสตร์ (สบ.3) กลุ่มมาตรฐาน สถาบันฝึกอบรมและวิจัยการพิสูจน์หลักฐานตำรวจ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2564)

ปรารธนา พานทอง นักวิทยาศาสตร์ (สบ.3) พิสูจน์หลักฐานจังหวัดนครสวรรค์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2564)

ยศพนธ์ นิตริจโรจน์ ผู้ช่วยคณบดี สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Doctor of Laws (LL.D.) (International Law), Xiamen University 厦门大学,

(สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2564).

ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ. กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง สำนักงานกงสุล

(ฝ่ายตำรวจ) 高力鹏, 警务领事, 泰国驻昆明总领事馆

(สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2564).

สิทธิโชค ชัยปัญญา. นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ

และการพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน กลุ่มงานวิชาการและการพัฒนาเทคโนโลยี

การทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

(สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2565).

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

งานวิชาการ

กฎของโลคาร์ด (Locard's Principle) สืบค้นวันที่ 14 เมษายน 2564, จาก

https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2554/scfor21054sk_ch2.pdf

กฎหมายโรมัน สืบค้น 7 เมษายน 2564, จาก <https://htrrome.wordpress.com/3-2/>

กว่าจะจบปริญญาตรี แม่หมดเงินเท่าใด <https://aommoney.com/stories/mrgrayman/กว่าจะจบ>

ปริญญาตรี-อายุ-22-แม่หมดเงินไปเท่าไร/12605#kvz0iv4679

มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง. “การฝึกอบรมต่าง ๆ ของมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ในเฟซบุ๊ก.”

<https://www.facebook.com/2924450267597453/posts/6636286349747141/>,

วันที่สืบค้น 27 กันยายน 2564.

Thwikipress. “ข่าววิชาการ ตรวจ DNA จากมัมมี่ในประเทศต่าง ๆ.”

https://www.thwiki.press/wiki/List_of_DNA-tested_mummies, วันที่สืบค้น 14

พฤษภาคม 2564

Edu nu “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟฟ้าวงโคจรอิเล็กทรอนิกส์และพลังงานในตัวอิเล็กทรอนิกส์.”

<http://www.edu.nu.ac.th/wbi/355203/basic.htm>, วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.

Wongnai. “ค่าใช้จ่ายสำหรับคนคนหนึ่งตั้งแต่เด็กจนโต.”

<https://www.wongnai.com/articles/cost-raising-child>, วันที่สืบค้น 14 พฤศจิกายน

2564.

Siamchemi “เคมี-ชีวะ-ฟิสิกส์พื้นฐาน.” <https://www.siamchemi.com/สารชีวโมเลกุล/>, วันที่สืบค้น

1 มกราคม 2564.

จิตรตรา ชันเงิน. ละเมิด. กรุงเทพมหานคร: กองกฎหมายและคดี สำนักงานคณะกรรมการ

คุ้มครองผู้บริโภค, 2558.

ฐิรพัฒน์ เทียงกมล. “เอกสารคำบรรยาย พยานหลักฐาน (คดีแพ่ง).”

<https://www.law.cmu.ac.th/law2011/goto.php?action=document&id=2212>,

วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.

น้ำฝน ราชสมบัติ. ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่.

กรุงเทพมหานคร: สำนักกฎหมายสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, (ม.ป.ท.:

- ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง อะตอม ธาตุ และสารประกอบ, บทที่ 2 เคมีที่เป็นพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต,
<https://nachuakpit.ac.th/client-upload/np/uploads/files/เคมีที่เป็นพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต.pdf>,
 ประเวศ ตันติพิวัฒน์สกุล. “คุยกับคนคิดฆ่าตัวตาย บทเรียนสำหรับครูอาจารย์และพ่อแม่
 ช่วงบรรยายเนื้อหา” EP.135 1/2, 1 ธ.ค. 2562.”
<https://www.youtube.com/watch?v=12NArWAhghg>, วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.
- Pong phayao police. “แผนประทุษกรรม.” <http://pong.phayao.police.go.th/inquisitively%204.pdf>,
 17 เมษายน 2564.
- พัชรา สีนลอยมา และสฤณี สืบพงษ์ศิริ. “การตรวจสถานที่เกิดเหตุ.”
<http://nstda.or.th/sciencecamp/th/file/3566669XWL4PYMGKE.pdf>, วันที่สืบค้น 14
 เมษายน 2564.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. “รายงานสถิติคดีอาญาคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จำแนก
 ตามประเภท ความผิดรายจังหวัด พ.ศ. 2560 - 2562.”
<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/09.aspx>, วันที่สืบค้น 1 มกราคม
 2564.
- กรมราชทัณฑ์. “รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ ซึ่งไม่ใช่คดีอาชญากรรม ณ วันที่ 1 ธันวาคม
 2563.” http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_result.php?date=2020-12-01&report=, วันที่สืบค้น 1 ธันวาคม พ.ศ.2563.
- Saranukromthai. “สารพันธุกรรม หรือ ดีเอ็นเอ (DNA).” www.saranukromthai.or.th, วันที่สืบค้น
 1 มกราคม 2564.
- Elfit ssru. “องค์ประกอบทางเคมีของเซลล์.”
[http://www.elfit.ssrุ.ac.th/kittisak_ja/pluginfile.php/98/block_html/content/
 องค์ประกอบทางเคมีของเซลล์-2559.pdf](http://www.elfit.ssrु.ac.th/kittisak_ja/pluginfile.php/98/block_html/content/องค์ประกอบทางเคมีของเซลล์-2559.pdf), วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.
- Wikipedia. “อะตอม วิกีพีเดีย.” www.wikipedia.org, วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.
- อินทรา หาญพงษ์พันธ์ และ บัญชา พูลโกคา. “สารชีวโมเลกุล เอกสารประกอบการสอนโครงการ
 สอนเสริม สโมสรอาจารย์จุฬาฯ.”
[http://www.chemistry.sc.chula.ac.th/Chem_Tutor/biomolecules .pdf](http://www.chemistry.sc.chula.ac.th/Chem_Tutor/biomolecules.pdf), วันที่สืบค้น 1
 มกราคม 2564.
- Wikipedia “อิเล็กทรอนิกส์.” <https://th.wikipedia.org/wiki/อิเล็กทรอนิกส์>, วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.
https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2554/scfor21054sk_ch2.pdf, วันที่สืบค้น 1
 มกราคม 2564.

ข่าว

Nation TV 22. “มีคนทำให้ตาย!! พิรุณเพียบ สาวนิตกรดับในบ้าน.”

https://www.youtube.com/watch?v=fit-hn_gNK0, วันที่สืบค้น 1 กันยายน 2564.

Spring News 19. สปริงนิวส์ ดิจิทัลทีวี ช่อง 19. “ปริศนาการตาย น.ศ. ราชภัฏกำแพงเพชร,”

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=mj1Eysj3uhs>, วันที่สืบค้น 1 กันยายน 2564.

Thairath TV. “แม่เต็กราชภัฏฯ ปี 1 ขอผู้คดี ไม่เชื่อ ลูกผูกคอตาย.”

<https://www.youtube.com/watch?v=tBA6-GGOG2Q>, วันที่สืบค้น 1 กันยายน 2564.

TNN Online. “สลด หนุ่มน้อยใจแฟนผูกคอตายดับคาบ้าน.”

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=1pAVpau2aXQ>, วันที่สืบค้น 1 กันยายน 2564.

มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง. “เพจการฝึกอบรมต่าง ๆ ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ในเฟซบุ๊ก.”

<https://www.facebook.com/2924450267597453/posts/5627533320622454/>,
วันที่สืบค้น 17 มีนาคม 2564.

มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง. “เพจการฝึกอบรมต่าง ๆ ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ในเฟซบุ๊ก.”

<https://www.facebook.com/2924450267597453/posts/5735490483160070/>,
วันที่สืบค้น 8 เมษายน 2564.

มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง. “ข้อมูลนี้ โปสในเพจ ชื่อ ฝึกอบรมมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง.”

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=5701166309925821&id=2924450267597453&sfnsn=mo,
วันที่สืบค้น 27 กันยายน 2564.

Amarin TV News. 24HD Live. “นิตกรสาว ผูกคอตดับปริศนาข้างแก้อี เพื่อนเชื่อถูกฆ่าอำพราง.”

https://www.youtube.com/watch?v=_AW87a3jBDE, วันที่สืบค้น 1 กันยายน 2564.

Amarin TV News, 34HD Live. “ครูสาวถูกรัดคอ-น้ำลายพุ่มปากสิ้นใจปริศนาคาบ้าน 3 พบศพในห้องน้ำสภาพเปลือย.”

<https://www.youtube.com/watch?v=hH6T8p-9YBU>, วันที่สืบค้น 1 กันยายน 2564.

Amarin TV 34. “ดับปริศนา! นิตกรสาวสวยศพถูกผูกกับแก้อีญาติเชื่อถูกรัดคอ เค้นสอบ 3

ชายสนิท.” <https://www.youtube.com/watch?v=Ao3Zr3Agp-Q>, วันที่สืบค้น 1 กันยายน 2564.

บรรณาธิการข่าว. “ข่าวกรณีรถบรรทุกไล่กรอกแซ่แข็งกว่า คนขับบาดเจ็บสาหัส ชาวบ้านบริเวณดังกล่าว และคนขับรถผ่านไปมาพากันจอดรถชนไล่กรอกกันชุลมุน.”

<https://www.thairath.co.th/news/local/1842589>, วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.

บรรณาธิการข่าว. “ข่าวกรณีรถบรรทุกน้ำมันกว่า ชาวบ้านแห่ขโมยน้ำมัน ก่อนบีบไฟท่วมดับ 7 เจ็บครึ่งร้อย.” <https://www.amarintv.com/news/detail/37639>, วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.

ข่าวช่อง 8. “ล้ามือฆ่าสาวนิติกร รัศคอกกับเก้าอี้.”

<https://www.youtube.com/watch?v=NSoypO2cDnk>, วันที่สืบค้น

บรรณาธิการข่าว. “ข่าวรถบรรทุกเบียร์ทะเลาะจาด ชาวบ้านตีเนียนแห่เก็บกลับบ้าน.”

https://www.thaich8.com/news_detail/89015, วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.

บรรณาธิการข่าว. “ข่าวรถบรรทุกเบียร์คว่ำหน้าเซว่นๆ ชาวบ้านแห่หอบเบียร์กระป๋องเป็นแพ็ก ๆ กลับบ้าน.” https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_2073243, วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.

บรรณาธิการข่าว. “ข่าวรถบรรทุกเบียร์ลีโอดคว่ำ ชาวบ้านแห่เก็บ.”

<https://www.matichon.co.th/ข่าวรถบรรทุกเบียร์ลีโอดคว่ำ ชาวบ้านแห่เก็บ>, วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.

บรรณาธิการข่าว. “สาธารณรัฐไอร์แลนด์.” <https://th.wikipedia.org/wiki/สาธารณรัฐไอร์แลนด์>, วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.

บรรณาธิการข่าว. “หน่วยกู้ภัยอยุธยา สมาคมอยุธยาร่วมมือ ทีมงาน ชัชชัย กิตติชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” https://m.youtube.com/watch?v=ekLS_Hv7TGo&t=575s, 1 กรกฎาคม 2564.

ชลบุรี สอทธิพอร์ทนิวส์. “พบศพแม่ค้าขายยำ ชาวลาว นอนดับเปลือยกายดับปริศนาคาห้อง.”

<https://www.youtube.com/watch?v=nLsAFXDe5j0>, วันที่สืบค้น 1 มกราคม 2564.

Amarin TV 34. “ดับปริศนา! นิติกรสาวสวยศพถูกผูกกับเก้าอี้ญาติเชื่อถูกรัดคอ เค้นสอบ 3 ชายสนิท.” <https://www.youtube.com/watch?v=Ao3Zr3Agp-Q>, วันที่สืบค้น 1 กันยายน 2564.

วิกิพีเดีย. “ประชากรโลก. https://en.wikipedia.org/wiki/World_population, 21 พฤษภาคม 2564.

บรรณาธิการข่าว. “หน่วยกู้ภัยอยุธยา สมาคมอยุธยาร่วมมือ ทีมงาน ชัชชัย กิตติชัย จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา.” https://m.youtube.com/watch?v=ekLS_Hv7TGo&t=575s, 1
กรกฎาคม 2564.

foreign language information

Books.

- E.J. Cohn. Manual of German Law. London : The British Institute of International and comparative law, 1968.
- Giannelli PC. Chain of Custody and the Handing of Real Evidence. Am Crime Law.
- J. Peterson. S. Mihajlovic and M. Gilliland. Forensic Evidence and the Police: The Effects of Scientific Evidence on Criminal Investigations. National Institute of Justice Research Report. Washington. DC. US Government Printing Office, 1984.
- Komiyama M. Takeda N. Shikegawa H. Hydrolysis of DNA and RNA by lanthanide ions: mechanistic studies leading to new applications. Chem Comm, 1999.
<https://www.yumpu.com/en/document/read/37464097/hydrolysis-of-dna-and-rna-by-lanthanide-ions-shigekawa-lab>, Retrieved January 1, 2021
- L. Eliopoulos. Death Investigator's Handbook: A Field Guide to Crime Scene Processing, Forensic Evaluations, and Investigative Techniques. Boulder. Colorado: Paladin, 1993.
- W. Bodziak. Footwear Impression Evidence. New York: Elsevier, 1990.

Personal communication (Email)

- Dean H. Garrison, Jr., “Crime Scene Technician (Retired) Forensic Services Unit Grand Rapids Police Department Grand Rapids, Michigan, U.S.A.
(Personal communication by email),” March 23, 2021, Appears in electronic storage area and Appendix B.
- Hayden B. Baldwin. B.S. FBINA. CSCSA. Executive Director. International Crime Scene

Investigators Association, Illinois U.S.A. Instructure FBI National Academy. 14
South LaGrange Road. PMB 385. Orland Park. IL 60462-4766. and is the Executive
Director of the International Crime Scene Investigators.

www.icsia.org. hbb@feinc.net, (personal communication. 23 March 2021)

Siriphon Kusonsinwut. Royal Thai Consulate-General at Kunming. Consul (Police) 399

Qingnian Road. Crowne Plaza Hotel. Kunming. Yunnan 650001. P.R.China
高力鹏警务领事 泰国驻昆明总领事馆 皇冠假日酒店, 青年路, 昆明, 云南省, 中国
E-mail: Siriphon.ku@gmail.com (personal communication, 3 November 2021).

Appears in Appendix B.

Search

ISB. "Civil Law (Miscellaneous Provisions) Act 2011."

<https://www.irishstatutebook.ie/eli/2011/act/23/section/4/enacted/en/html>, Retrieved
June 1, 2021

New South Wales Consolidated Acts "87ma (1). power to disperse groups. law enforcement
(powers and responsibilities) act 2002 - sect 87ma."

http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s87ma.html,
Retrieved June 1, 2021.

New South Wales Consolidated Acts. "87MA (2). (5) Power to disperse groups."

http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s87ma.html,
Retrieved June 1, 2021.

91 (1) Establishment of crime scene, LAW ENFORCEMENT (POWERS AND
RESPONSIBILITIES) ACT 2002 - SECT 91, New South Wales Consolidated Acts,
http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s91.html

91 (2) Establishment of crime scene, LAW ENFORCEMENT (POWERS AND
RESPONSIBILITIES) ACT 2002 - SECT 91, New South Wales Consolidated Acts
http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s91.html

91 (3) Establishment of crime scene, LAW ENFORCEMENT (POWERS AND
RESPONSIBILITIES) ACT 2002 - SECT 91, New South Wales Consolidated Acts,

http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s91.html

95 (4) Crime scene powers, LAW ENFORCEMENT (POWERS AND RESPONSIBILITIES)

ACT 2002 - SECT 95, New South Wales Consolidated Acts,

http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s95.html

95 (1) (c), (d), (e), Crime scene powers, LAW ENFORCEMENT (POWERS AND

RESPONSIBILITIES) ACT 2002 - SECT 95, New South Wales Consolidated Acts.

95 (2) (b), Crime scene powers, LAW ENFORCEMENT (POWERS AND RESPONSIBILITIES)

ACT 2002 - SECT 95, New South Wales Consolidated Acts.

95 (3) Crime scene powers, LAW ENFORCEMENT (POWERS AND RESPONSIBILITIES)

ACT 2002 - SECT 95, New South Wales Consolidated Acts,

http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s95.html

96 (1) Obstruction or hindrance of person executing crime scene warrant, LAW

ENFORCEMENT (POWERS AND RESPONSIBILITIES) ACT 2002 - SECT 96,

New South Wales Consolidated Acts,

http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s96.html

96 (2) Obstruction or hindrance of person executing crime scene warrant, LAW

ENFORCEMENT (POWERS AND RESPONSIBILITIES) ACT 2002 - SECT 96,

New South Wales Consolidated Acts,

http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s96.html

CIEVER BIOLOGY, <https://sites.google.com/a/lublae.ac.th/my-site4/dna>.

CIEVER BIOLOGY, <https://sites.google.com/a/lublae.ac.th/my-site4/sell-khux-xari>.

D.H. Garrison Jr, "Crime Scene Protection, Forensic Services Unit, Grand Rapids, Michigan, Police

Department," [https://www.crime-scene-investigator.net/crime-scene-contamination-](https://www.crime-scene-investigator.net/crime-scene-contamination-issues.html)

[issues.html](https://www.crime-scene-investigator.net/crime-scene-contamination-issues.html), Retrieved July 1, 2021.

DNA, <https://blackmagistel.wixsite.com/biochemistry405/dna>.

Eur lex Europa. "German Law in English Language, Official Journal of the European Union."

<https://eur-lex.europa.eu/browse/directories/consleg.html>, Retrieved January 1,

Fines - Judicial Commission of NSW. 'Fines [6-100] Generally.'

<https://www.judcom.nsw.gov.au/publications/benchbks/sentencing/fines.html>,

Retrieved November 13, 2021.

Hayden B. Baldwin. B.S. "Cheryl Puskarich May. Crime Scene Contamination Issue."

http://classic.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/leara2002451/s87ma.html,

Retrieved March 23, 2021.

Husband shoots and kills suspected home intruder in NW Harris Co, Retrieved July 1, 2021,

<https://abc13.com/home-invasion-intruder-shot-homeowner-kills-break-in-suspect-keeneland/10846477/>

Japanese law translation. "Japanese law." <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/?re=02>,

Retrieved January 1, 2021.

Libguides law umn. "French legal research, legal research guide France."

<https://libguides.law.umn.edu/content.php?pid=419092&sid=3425898#122327>

Retrieved January 1, 2021.

NYU Law. "Foreign Law by Jurisdiction."

http://www.law.nyu.edu/library/research/foreign_intl/foreigndatabasesbyjurisdiction,

Retrieved January 1, 2021.

Canlii. "The laws of every state in Canada." <https://www.canlii.org/en/index.php>, Retrieved J

1, 2021.

D.H. Garrison Jr, "Crime Scene Protection, Forensic Services Unit, Grand Rapids, Michigan, Police

Department," <https://www.crime-scene-investigator.net/crime-scene-contamination-issues.html>, Retrieved July 1, 2021.

Eur lex Europa. "German Law in English Language, Official Journal of the European Union."

<https://www.iuscomp.org/gla/archive.htm>, Retrieved January 1, 2021.

Iuscomp. "German law Archive."

<https://www.iuscomp.org/gla/statutes/statutes.htm>, Retrieved January 1, 2021.

Fines - Judicial Commission of NSW. 'Fines [6-100] Generally.'

<https://www.judcom.nsw.gov.au/publications/benchbks/sentencing/fines.html>,

Retrieved November 13, 2021.

Jonathan Bergmann, "TED-Ed."

https://www.ted.com/talks/jon_bergmann_just_how_small_is_an_atom, Retrieved

January 1, 2021

J. Peterson, S. Mihajlovic and M. Gilliland. Forensic Evidence and the Police: The Effects of Scientific Evidence on Criminal Investigations. National Institute of Justice Research Report. Washington, DC. US Government Printing Office, 1984.

Law go kr. "The law of Korea."

<https://www.law.go.kr/engLsSc.do?menuId=0&subMenu=5&query=%EB%AF%BC%EB%B2%95#liBgcolor0>, Retrieved January 1, 2021.

Lawschool cornell. "French Law Guide."

<https://www.lawschool.cornell.edu/library/whatwedo/researchguides/french.cfr>
Retrieved January 1, 2021.

Legifrance. "Legifrance translations." <https://www.legifrance.gouv.fr/Traductions/english/Legifrance-translations>, Retrieved January 1, 2021.

Man Shot Dead by Homeowner During Home Invasion in Newport Beach, By Vikki Vargas, Published August 26, 2021, Retrieved Updated on August 26, 2021, at 11:04 pm, from <https://www.nbclosangeles.com/news/local/man-shot-dead-by-homeowner-during-home-invasion-in-newport-beach/2680969/>

Moleg. "South Korean government ministry law." <https://www.moleg.go.kr/english/>, Retrieved January 1, 2021.

Paclii. "Pacific Islands Legal Information Institute." <https://www.paclii.org/>, Retrieved January 1, 2021.

Parliamentary Counsel Office. "New Zealand Legislation." <https://www.legislation.govt.nz/>, Retrieved January 1, 2021

R. v. Edwards, 2004 ABPC 414 (CanLII), par., <<https://canlii.ca/t/1gbht#par4>>, retrieved on 2021-06-04

R. v. Edwards, 2004 ABPC 14 (CanLII), par. 5, <<https://canlii.ca/t/1gbht#par5>>, retrieved on 2021-06-04

R. v. Edwards, 2004 ABPC 14 (CanLII), par. 96-98, <<https://canlii.ca/t/1gbht#par96-98>>, retrieved on 2021-06-04

The Civil Liability Act 1961 is amended by the insertion of the following Part after Part IV, PART IVA, Civil Law (Miscellaneous Provisions) Act 2011, Liability for negligence of good samaritans, volunteers and volunteer organisations, office of the attorney

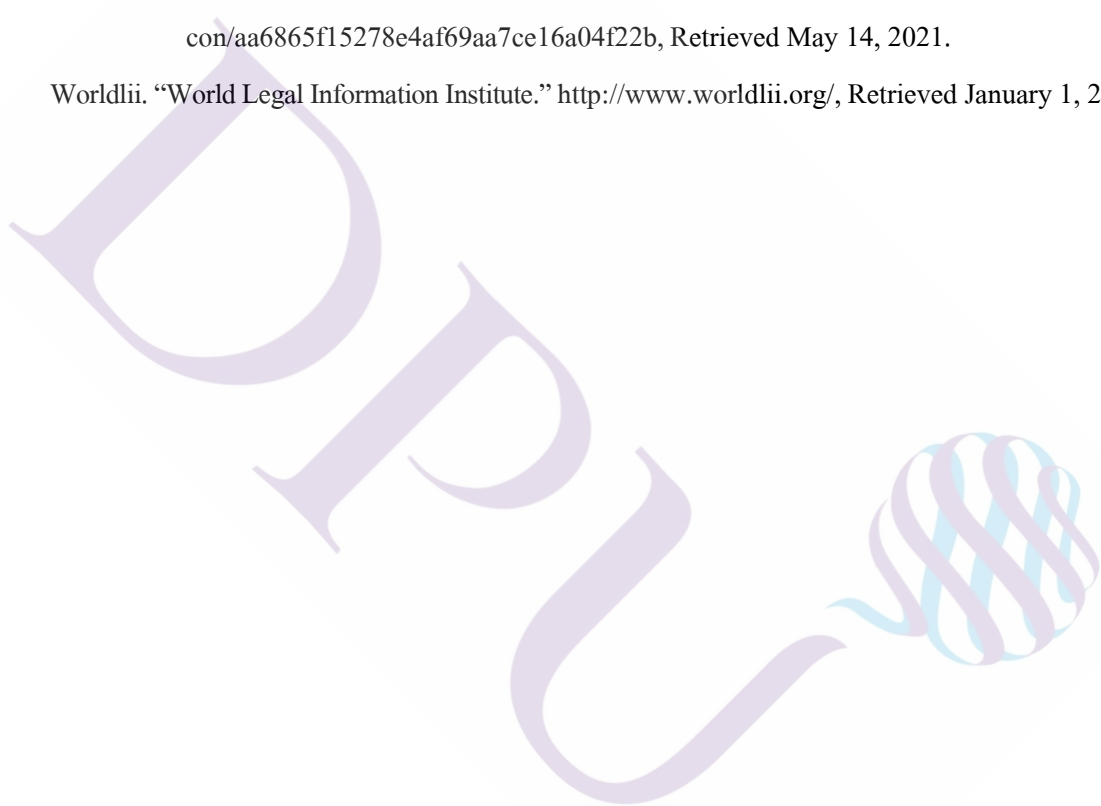
general, from

<http://www.irishstatutebook.ie/eli/2011/act/23/section/4/enacted/en/html>

U.S. Department of Justice Office of Justice Programs, National Institute of Justice, Crime Scene Investigation: A Reference for Law Enforcement Training, June 2004, p.11-24, from <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/200160.pdf>

William Blackstone. "Sir." <https://www.cambridge.org/core/journals/social-philosophy-and-policy/article/abs/on-the-common-saying-that-it-is-better-that-ten-guilty-persons-escape-than-that-one-innocent-suffer-pro-and-con/aa6865f15278e4af69aa7ce16a04f22b>, Retrieved May 14, 2021.

Worldlii. "World Legal Information Institute." <http://www.worldlii.org/>, Retrieved January 1, 2021.

ภาคผนวก ก.

บันทึกการประชุม กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไข
เพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เรื่องการชั้นสูตรพลิกศพ,
สภาผู้แทนราษฎร, พ.ศ. 2542

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (การชั่งสูตรพลิกศพ)

ครั้งที่ ๗

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๒

ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๑๐๘ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	ประธานคณะกรรมการ
๒. พันตำรวจโท วิจิตร สุวิทย์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายสำเร็จ อัจฉริยะประสิทธิ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายชัย ชิดชอบ	กรรมการ
๕. นายณรงค์เลิศ สุรพล	กรรมการ
๖. นายรัชชัย สุวรรณพานิช	กรรมการ
๗. นายบุญสนอง บุญมี	กรรมการ
๘. นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์	กรรมการ
๙. นายไพศาล ยิ่งสมาน	กรรมการ
๑๐. นายวิทยา แก้วภราดัย	กรรมการ
๑๑. นายวินัย เสนเนียม	กรรมการ
๑๒. พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์	กรรมการ
๑๓. นายสุรพงษ์ โตวิจักษณ์ชัยกุล	กรรมการ
๑๔. นายสุรินทร์ สู้สวัสดิ์	กรรมการ
๑๕. พลตำรวจโท เสรี เตมียเวส	กรรมการ
๑๖. นายอาร์เพ็ญ อุดรสินธุ์	กรรมการ
๑๗. นายอิสสระ สมชัย	กรรมการ
๑๘. นายบัณฑิต รัตตะนันท์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๙. นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายสุนัย จุลพงศธร	(ลาการประชุม)
๒. นายนพดล ปัทมะ	(ลาการประชุม)
๓. นางพรทิพย์ ไรจนสุนันท์	(ลาการประชุม)
๔. นายमुख สุธาโรจน์	(ลาการประชุม)

301
 คำเนาถูกต้อง
 OWIN N.
 (นางสาวอรพรรณ สันต์ศิริมานะ)
 วิทยากรชำนาญการพิเศษ

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (การชันสูตรพลิกศพ)
ครั้งที่ ๑๒
วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๒
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๒ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๑

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายสุทัศน์ เงินหมื่น
๒. พันตำรวจโท วิจิตร สุวิทย์
๓. นายนิติภูฏี อินทรสมบัติ
๔. นายสุนัย จุลพงศธร
๕. นายชัย ชิดชอบ
๖. นายณรงค์เลิศ สุรพล
๗. นายบุญสนอง บุญมี
๘. นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์
๙. นางพรทิพย์ โรจนสุนันท์
๑๐. นายไพศาล ยิ่งสมาน
๑๑. พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์
๑๒. นายสุรพงษ์ ไตวิจักษณ์ชัยกุล
๑๓. นายสุรินทร์ สู้สวัสดิ์
๑๔. นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์
๑๕. นายอิสสระ สมชัย
๑๖. นายบัณฑิต ราชตะนันท์

ประธานคณะกรรมการ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการและเลขานุการ ฯ

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายสำเร็จ อัจฉริยะประสิทธิ์	(ลาการประชุม)
๒. นายธวัชชัย สุวรรณพานิช	(ลาการประชุม)
๓. นายนพดล ปัทมะ	(ลาการประชุม)
๔. นาย मुख สุลไลมาน	(ลาการประชุม)
๕. นายวรรณรัตน์ ชาญนุกูล	(ลาการประชุม)
๖. นายวัฒนา เมืองสุข	(ลาการประชุม)
๗. นายวิทยา แก้วภราดัย	(ลาการประชุม)

๐๗๗๗ ๕

วิ. พ.ร.บ. พิจารณาประมวลกฎหมายอาญา (ชั้นสุครพิศภ) ภาวคดี ๓/๒

ที่อยู่วันนี้จะจบทุกเรื่อง แต่ค้างการลงมติไป เพราะฉะนั้นบางท่านก็หลายคณะ
นะครับ ถ้าเช่นนั้น เรื่องนายความเรายุติการอภิปรายนะครับ ไปโหวตคราวหน้าว่า
เห็นควรที่จะเพิ่มนายความหรือไม่ ส่วนหนังสือพิมพ์ก็ตัดไปแล้วใช้ใหม่ครับ

นายสุนัย จุลพงศธร : ท่านประธานครับ ถ้าอย่างนั้นก็ขออนุญาต
สงวนความเห็นไว้คราวหน้าว่าเขาโหวตกันอย่างไรไม่ทราบนะครับ กระผม
สงวนความเห็นไว้ก่อนนะครับ

ประธาน : โอ.เค. นะครับ ท่านอย่าเพิ่งไปนะครับ เตี่ย
ยังไม่จบ ในเรื่องแพทย์ละครับ เห็นว่ามีปัญหาเล็กน้อย เชิญคุณหมอละครับ

นางพรทิพย์ โรจนสุนันท์ : ต้องขออนุญาตที่ต้องทำให้เหมือนลับสน
ย้อนไปย้อนมา เพราะว่าไม่รู้หน้าที่ว่าพูดได้หรือพูดไม่ได้ ก็เลยไม่พูดเสียเป็น
ส่วนใหญ่ เมื่อวานคุยกับท่านบัณฑิต ท่านก็เลยบอกว่าทำไมไม่พูด วันนี้เลยขออนุญาต
ชี้แจงประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องแพทย์ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ในเอกสารที่ให้ไป
เขียนเป็นข้อ ๆ นั้นนะคะ ไม่ได้เป็นความเห็น แต่ให้ข้อสังเกตไว้จะนะคะว่า
อย่างข้อแรกก็คือตัวแพทย์ ก็คือเห็นสมควรอยู่แล้วว่าเป็นแพทย์ แต่ขอให้คำนึงถึง
อะไรบ้าง ๑. แพทย์ที่กล่าวในกฎหมายนี้มันลอย ๆ จริง ๆ แพทย์นี้มีสังกัด รัฐ
เอกชน รัฐก็อยู่ทั้งในสาธารณสุข มหาดไทย มหาดไทยมีทั้ง กทม. มีทั้งสถาบัน
นิติเวช กลาโหม ทบวงมหาวิทยาลัย เอกชนมันซ้ำ เราคงต้องมีระเบียบรองรับ
ท่านทราบไหมคะ ปัจจุบันแพทย์นิติเวชในกลาโหมเยอะมาก แต่ไม่ทำเลย ทำไม
จึงไม่ทำ ทำไมไม่มีระเบียบรองรับ แพทย์อยู่ในทบวงมหาวิทยาลัยทั้งนั้นเลย
ทำไมจึงไม่ทำ ในกรุงเทพมหานครทำไม่ได้ เพราะระเบียบกระทรวงมหาดไทย
บังคับอยู่ในต่างจังหวัดทำได้แต่เขาไม่ทำ ตรงนั้นต้องมาคำนึงสังกัดด้วยนะคะ
รวมทั้งถึงในอนาคตก็คือว่า แพทย์จะต้องออกจากเกือบทุกที่นะคะ คือโรงพยาบาล
ในกำกับรัฐ พุดง่าย ๆ คือเคยเป็น Privatization ข้อ ๒ ในเรื่องของแพทย์
ที่อยากจะให้คำนึงถึงก็คือเรื่องคุณสมบัติ ก็คือถูกแล้วที่เป็นแพทย์ ถ้าเพื่อเราแยก
ประเภทนี้มันก็จะกระจาย แล้วทำให้คนตายนี้ได้รับความยุติธรรมขึ้น ก็คือ
แพทย์ศาสตร์บัณฑิตนี้คงไม่ถึงหรอก เพราะว่าวิชาความรู้ที่ให้สอนในแต่ละสถาบันนี้
ไม่เท่ากัน ก็อาจจะทำได้ในเบื้องต้นในประเด็นอะไรทำนองนี้ หมอที่จะทำได้ดี
ที่สุดก็คือเป็นนิติเวช รองลงมาคือพยาธิแพทย์ สาขากายวิภาคนะคะ ซึ่งเป็นอย่างไร
ค่อยว่าไปอีกทีหนึ่ง มันเป็นเรื่องความพร้อมของแพทย์ แน่นนอนที่สำคัญที่สุดก็คือ
ความรู้ อย่างที่บอกแล้วนะคะก็ไม่เหมือนกัน กับ ๒. คือการกระจายตัว ตัวเลข

Omnia ๕

วิ. พ.ร.บ. พิจารณาประมวลกฎหมายอาญา (ชั้นสูตรพลิกศพ) ภาวคดี ๓/๓

ของทนายความกับแพทย์นี้ดูใกล้เคียงกัน แต่แพทย์นี้มีนกระจุกตัวอยู่ในโรงพยาบาล
 โรงพยาบาลเอกชนนี้มีเฉพาะโรงพยาบาลอำเภอ คลินิกที่มีนี้เป็นคลินิกที่หมอ
 ไม่ทำราชการนี้ไม่ค่อย หมายความว่าท่านทำร้านทั้งวันนี้บ่อยมาก เพราะฉะนั้น
 ปัญหาของการกระจายตัวจะมีผลในทางปฏิบัติต่อโรงพยาบาลอำเภอหรือท้องที่ห่างไกล
 ส่วนอื่นที่ ๓ ก็คือจำนวน ถ้าเพื่อดูทั้งหมดนี้พอ แต่ถ้ามาดูสาขาเฉพาะนี้จะไม่พอ
 แต่ถ้าเราแก้ปัญหาโดยระบบคือแยกประเภทศพอาจจะทำได้นะคะ มาถึงอันที่ ๒
 ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ เมื่อก่อนไปนิดหนึ่งนะคะ คือเรื่องของคำ ว่า ชั้นสูตรพลิกศพ
 ไม่เข้าใจว่าใครที่ไปบัญญัติคำว่า พลิกศพ ใส่เข้าไปทำไม ทำไมไม่ใส่ว่า ชั้นสูตรศพ
 เพราะว่าภาษาอังกฤษมีอยู่คำเดียวคือข้างล่าง Autopsy เกณฑ์มันจึงเหมือนกันหมด
 พอมีคำว่าชั้นสูตรพลิกศพ คนไทยชอบเล่นลิ้น ชอบเล่นตามคำ มันจึงมีคำว่าพลิกศพ
 มันจึงทำให้หาเกณฑ์ไม่ได้เนคะ นั่นคือคำจำกัดความ แล้วมาดูองค์ประกอบที่
 ทางวิชาการของแพทย์นี้ คือองค์ประกอบของการชั้นสูตรศพนี้ขั้นต้นคือดูที่เกิดเหตุ
 แนนอนที่เรากำลังพูดนี้เราควรจะ เน้นเรื่องดูที่เกิดเหตุ ไปเพื่อถ่วงดุล แต่จริง ๆ
 แล้วไปดูที่เกิดเหตุนี้มันเกี่ยวกับเก็บวัตถุพยาน การเก็บวัตถุพยานนั้นไม่ใช่เรื่อง
 ของแพทย์เลย แต่ถ้าเผื่อว่าเป็นแพทย์เฉพาะนี้มันจะช่วยนะคะ เพราะว่ามันจะ
 ช่วยทำให้เกิดความรอบคอบด้วย แต่พอเฝ้าดูความไม่พร้อมมันมี ประเด็นที่ ๒ คือ
 การเคลื่อนย้ายศพ ซึ่งเราก็ไม่ค่อยให้ความเอาใจใส่ มุลินธิเคลื่อนย้ายมา
 ทำลายหลักฐานก็เยอะ มันต้องมีการอบรม มันต้องมีการกำกับมาตรฐานของการ
 เคลื่อนย้าย ทำอย่าง ประเด็นที่ ๓ คือเรื่องของแพทย์ คือการตรวจสภาพศพ
 ซึ่งตรวจศพนี้มันก็คือดูภายนอกนะคะ ภายนอกก็แปลว่าต้องรักษาสภาพศพอย่างที่บอก
 พนักงานสอบสวนไม่มีสิทธิออกทาง เกงเอาไปส่งเอง แล้วอีกตัวหนึ่งเอาไปให้กับ
 คุณหมอ คือไม่ควรแต่ต้องเกี่ยวกับอะไรที่มีอยู่กับศพ เก็บได้แต่วัตถุพยานอย่างนี้
 เป็นต้น มันทำให้การพิสูจน์ความจริงมันขัดกัน อย่าตรวจภายนอกศพเป็นเรื่อง
 ของแพทย์ ตรวจภายในคือผ่าศพภายในจะทำทุกครั้งหรือไม่ไม่เคยมีใครทราบ
 ไข่ไหมครับ การตรวจทางห้องปฏิบัติการ ก็คือการตรวจเสือดวัตถุพยานอะไร
 ทั้งหลายนี้ แต่พอไปมอบให้เป็นหน้าที่ของแพทย์แล้วนี่นี่คือต้องทำ แต่ว่าที่ไหนบ้าง
 ที่ทำได้ แต่เขมาเป็นต้องส่งกองพิสูจน์หลักฐานเท่านั้น เพราะฉะนั้นต่อให้แพทย์
 เจอเขมาเป็น แต่ส่งไปแล้วกองพิสูจน์หลักฐานบอกว่าไม่เจอเขมาเป็น มันจะไป
 ช่วยอะไรได้ หรือแพทย์ตรวจก็ไม่เจอเขมาเป็น แต่ส่งไปแต่บอกว่ามีเขมาเป็น
 มันก็ไม่มีอะไรพิสูจน์ได้ เพราะมันขาดตอนจากกันไข่ไหมคะ สุดท้ายก็คือศพที่

Omman K.

3

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (การชั่งสูตรพลิกศพ)

ครั้งที่ ๑๓

วันพุธที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๒

ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๒๐๓ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	ประธานคณะกรรมการ
๒. พันตำรวจโท วิจิตร สุวิทย์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายบัณฑิต รัชตะนันท์	เลขาธิการคณะกรรมการ
๔. นายนิพิฐฐ์ อินทรสมบัติ	กรรมการ
๕. นายสุนัย จุลพงศธร	กรรมการ
๖. นายชัย ชิดชอบ	กรรมการ
๗. นายณรงค์เลิศ สุรพล	กรรมการ
๘. นายบุญสนอง บุญมี	กรรมการ
๙. พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์	กรรมการ
๑๐. พันตำรวจโท ไหวพจน์ อภรณ์รัตน์	กรรมการ
๑๑. นายสุรินทร์ สุสวัสต์	กรรมการ
๑๒. นายสุวิทย์ คนสมบูรณ์	กรรมการ
๑๓. พลตำรวจโท เสรี เตมียเวส	กรรมการ
๑๔. นายอาร์พีญ อุตรสินธุ์	กรรมการ
๑๕. นายอิสสระ สมชัย	กรรมการ

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายสำเร็จ อัจฉริยะประสิทธิ์	(ลาการประชุม)
๒. นายรัชชัย สุวรรณพานิช	(ลาการประชุม)
๓. นายนพดล ปัทมะ	(ลาการประชุม)
๔. นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์	(ลาการประชุม)
๕. นางพรทิพย์ วัฒนสุนันท์	(ลาการประชุม)
๖. นายไพศาล ยิ่งสมาน	(ลาการประชุม)
๗. นายमुख สุลไลมาน	(ลาการประชุม)
๘. นายวรรณรัตน์ ชาญนุกุล	(ลาการประชุม)

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.

(การขึ้นสูตรพลิกศพ) สภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๒

วันพฤหัสบดีที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒

ห้อง ๑๐๙

เริ่มประชุมเวลา ๙.๕๕ นาฬิกา

ประธาน : เมื่อมาครบองค์ประชุมแล้ว ผมขอเปิดประชุม

ระเบียบวาระที่ ๑ ที่ประธานแจ้งที่ประชุมนี้มีท่านผู้ที่เราได้เรียนเชิญมาเพื่อ
ให้ข้อเท็จจริง และเพื่อที่จะแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณาของกรรมาธิการหลาย
ท่านนะครับ ท่านแรก ท่านบวรศักดิ์ ทวีพันธ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง
สำนักงานตุลาการ ท่านที่ ๒ นายสมเกียรติ วรรณเดช อัยการพิเศษ ฝ่ายคดี สำนักงาน
อัยการสูงสุดนะครับ ท่านที่ ๓ วันชัย แสงศรี เลขาธิการสภาทนาย ท่านที่ ๔
พลตำรวจโท วาสนา เพิ่มลาภ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ท่านที่ ๕ นายรัชชวัลย์
สงวนจิต ท่านผู้บังคับกองคดี ท่านที่ ๖ ท่านนายแพทย์ ชานาญ กุเอี่ยม นะครับ
ท่านที่ปรึกษากระทรวงสาธารณสุข ท่านที่ ๗ ท่านวิจิตรา เกษมสินชาติ ผู้อำนวยการ
สถาบันพยาธิ กรมการแพทย์

เรื่องที่ ๒ เรื่องแจ้งให้ทราบมีท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยื่นคำแปรญัตติมา
๑ ท่านนะครับ ท่านเจริญ จรรย์โกมล ซึ่งจะนำเข้ามาพิจารณาหลังจากที่มีการพิจารณา
เรียงลำดับมาตอนนี้แล้ว จะได้เรียนเชิญท่านผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบคำแปรญัตติด้วย

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุมครับ เชิญท่านกรรมาธิการพิจารณา
รายงานการประชุมที่ประชุมเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ครั้งที่ ๒ ช่วยพิจารณารายงาน
หน้า ๑ ถ้ามีอะไรแก้ไขช่วยท้วงติงด้วย หน้า ๒ หน้า ๓

นายบวรศักดิ์ ทวีพันธ์ : ผมผู้แทนกระทรวงยุติธรรมครับ ทวี ขออนุญาต
เป็นทวิครับ

ประธาน : เชิญแก้ไขด้วยนะครับ เนื่องจากที่เราเชิญมาชี้แจงส่วนมาก
จะเป็นผู้ที่เชิญมาชี้แจงต่อเนืองนะครับ คราวต่อไปขอให้ทำรายงานประชุมเพื่อไว้สำหรับท่าน
ที่มาเป็นผู้แทนหน่วยงานที่มาชี้แจงด้วยนะครับ เชิญหน้า ๓

นายบุญสนอง บุญมี : ขออนุญาตครับ เมื่อคราวที่แล้วมีการประชุมท่านอธิบดี
อัยการฝ่ายวิชาการท่านเรวัตได้มาเข้าร่วมชี้แจงด้วย

ประธาน : เพิ่มด้วยนะครับ ท่านเรวัต หน้า ๕ หนังสือของกระทรวง
สาธารณสุข ผมเข้าใจว่า พ.ศ. จะถูกต้องหรือเปล่าหน้า ๕ ช่วงท้ายการยืนยันให้แพทย์

วิ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มลิวรรณ ๓/๒

12

ครอบคลุมคนที่ได้รับอนุญาตมีใบประกอบวิชาเวชกรรมนะครับ ที่เรียกตามชื่อกฎหมายใหม่หรือของเก่าใบประกอบโรคศิลปะที่แพทย์สภาบังคับควบคุมอยู่ที่ยังประกอบวิชาชีพแพทย์นะครับ เพราะเหตุว่ามันเป็นอย่างนี้ครับ ถ้าเราจะไปเจาะอยู่ที่โรงพยาบาลไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน แม้จะขยายวงกว้างมาถึงเอกชน แต่ว่าก็ยังคงไม่ครอบคลุมหมด เพราะเหตุว่าคนที่จะไม่เข้าไปอยู่ในโรงพยาบาลเอกชนก็มี คนที่จะไม่เข้าไปอยู่ในโรงพยาบาลของรัฐก็มี เธอจะไปอยู่ที่คลินิกของเธอเนะครับ อย่างนี้จะรวมความด้วยไหมเนะครับ ประเด็นอย่างนี้เป็นเรื่องที่จะต้อง ถ้าคิดว่าจำนวนแพทย์จะไม่พอมันน่าจะเข้ามาเนะครับเหมือนทนายที่เขาขึ้นทะเบียนเอาไว้ เวลาศาลจะขออะไรก็ขอได้หมดลักษณะเดียวกันอย่างนี้นะครับ ผมขอเสนอว่ามันควรจะครอบคลุมคนที่เป็นแพทย์อยู่ทั้งหมดที่ประกอบวิชาชีพแพทย์

ประธาน : ผมขอเรียนท่านกรรมาธิการนะครับ แนวการพิจารณาของกรรมาธิการเรา ก็คือเราว่าเป็นประเด็น ถ้าจบประเด็นไปแล้วก็มอเลขาญการไปปรับปรุงมามันง่ายมากเลย อย่างกรณีประเด็นแพทย์จำนวนความพร้อมเพียงพอแล้วใช่ไหมครับ ไม่ว่างจะอยู่ในสถานการณใด ที่นี้ก็เหลือว่าแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนหรือแพทย์ที่เป็นราชการประเด็นนี้ ประเด็นที่ ๓ ก็คือที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม เรื่องที่ ๑ คือเอกชนเฉพาะราชการอย่างเดียวหรือไม่ หรืออย่างไร ๒. แพทย์ประจำโรงพยาบาลและราชการ ๓. ใครก็ตามที่มีใบประกอบวิชาชีพเวชกรรมจะอยู่ในนี้ครับ เชิญครับ

นายสุรินทร์ สู้สวัสดิ์ : ท่านประธานที่เคารพครับ ท่านกรรมาธิการ แล้วก็ผู้เข้าร่วมประชุมครับ กระผม นายสุรินทร์ สู้สวัสดิ์ กรรมาธิการนะครับ ตามมาตรา ๑๕๐ เดิมกฎหมายไม่ได้ระบุว่า เป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐ หรือเป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนนะครับ ที่จะเป็นผู้ชั้นสูตรศพผู้ตาย แต่ที่ผ่านมานหน่วยงานของรัฐ เช่น กรมตำรวจก็ได้มีระเบียบของกรมตำรวจที่กำหนดว่าต้องเป็นแพทย์โรงพยาบาลของรัฐ เท่านั้นที่ดำเนินการอันนี้ได้เนะครับ ถึงแม้ว่าระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานที่ผ่านมาจะไม่ถูกต้องตามกฎหมายนะครับ แต่ที่ผ่านมาก็เกิดความสงบเรียบร้อยกับประชาชนเป็นอย่างดี ประชาชนได้รับความยุติธรรม แต่ถ้าเราจะแก้ไขให้เป็นว่าใช้แพทย์โรงพยาบาลเอกชนเข้ามา ร่วมกัน ผลคือผมเห็นว่า มีแค่ประการเดียว คือมีจำนวนแพทย์ที่จะทำการชันสูตรนี้

๑๓
12

306

อมรินทร์

วิ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มลิวรรณ ๓/๓

มากขึ้นนะ ครับ แต่ผลร้ายที่เกิดขึ้นกับประชาชนนั้นก็มามากตามมา เช่นเดียวกันนะ ครับ ผลร้ายนอกจากที่ประชาชนจะไม่เชื่อมั่นในความยุติธรรมที่จะเกิดขึ้นแล้ว อย่างที่ท่านแพทย์พรทิพย์อภิปรายเมื่อครั้งที่แล้วนะ ครับ ปัจจุบันนี้ก็มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเอาศพของผู้เสียชีวิตออกจากสถานที่ชันสูตรศพจากนิติเวชมีปัญหามากครับ ในเรื่องการที่จะเอาศพออกไป ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ซึ่งอันนั้นเป็นปัญหาที่จะต้องคุยกับทางกรมตำรวจในภายหลังนะ ครับ ปัญหาความเดือดร้อนต่อไป ก็คือเรื่องค่าใช้จ่ายไม่มีโรงพยาบาลเอกชนที่ไหนหรือครับ ที่มีค่าใช้จ่ายในการชันสูตรศพหลังจากการชันสูตรศพเสร็จแล้วนะ ครับ ศพนั้นประชาชนต้องนำไปบำเพ็ญกุศล ถ้าเรียกเท่าไรจะต้องยิ่งจ่ายแพงขึ้นเท่านั้นไม่มีโรงพยาบาลเอกชนโรงพยาบาลไหนไม่คิดค่าชันสูตรศพ ไม่คิดค่ารักษาพยาบาลก่อนตาย แม้แต่การฉีดศพ แต่นิติเวชทุกวันนี้ยังมีปัญหาในการนำศพออก แล้วถ้าเราขยายวงกว้างออกไปให้โรงพยาบาลเอกชนทุกแห่งสามารถชันสูตรศพได้ ปัญหาเรื่องการเอาศพออกจากโรงพยาบาลและการเรียกค่าใช้จ่ายจากญาติผู้ตายนั้นปัญหานี้จะกว้างออกไปจะเป็นปัญหาที่ประชาชนส่วนมากนะ ครับ ผมขอแนะนำตัวนะ ครับ ผมทำงานด้านเก็บศพเป็นกรรมการของอาสาสมัครมูลนิธิร่วมกตัญญูมาประมาณ ๘ ปีนะ ครับ คุณอาสาสมัครมาประมาณ ๓,๐๐๐ กว่าคน ผมทราบถึงปัญหาเรื่องการส่งศพไปโรงพยาบาลนะ ครับ สมัยหนึ่งก่อนที่มีพระราชบัญญัติผู้ประสบภัยจากรถยนต์ตอนนั้น เรานำคนเจ็บไปส่งโรงพยาบาลโรงพยาบาลเอกชนจะปฏิเสธหมดนะ ครับ นอกจากเราโกหกว่านี่ตายมีรถยนต์ชนเขาถึงจะรักษา ถ้าเป็นคนเดินถนนเขาจะไม่รับนะ ครับ แล้วปัจจุบันนี้หลังจากเกิดพระราชบัญญัติอันนั้นขึ้นมาแล้วนะ ครับ โรงพยาบาลเอกชนหลาย ๆ แห่งเขาตั้งหน่วยกู้ภัยขึ้นมาเก็บคนเจ็บส่งโรงพยาบาล ประการแรกไม่ว่าจะรักษาเท่าไรก็ตามเขาจะได้เงินจากประกันภัยก่อน แต่ถ้าตายได้ถึง ๘๐,๐๐๐ บาท แต่หลังจากนั้นก็ยังมีพนักงานสอบสวนบางแห่งมีสัญญาที่โรงพยาบาลเอกชนในการนำคนเจ็บส่งโรงพยาบาลจะได้ค่าคอมมิชชั่น ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ของค่ารักษาพยาบาลแต่ละครั้งนะ ครับ อันนี้สามารถตรวจสอบได้จากโรงพยาบาลทุกแห่งนะ ครับ จะมีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้อยู่ไป แม้แต่ผมทำงานด้านอาสาสมัคร อาสาสมัครเข้ามาแรก ๆ มีอุดมการณ์ แต่ภายหลังนั้นถูกโรงพยาบาลเอกชนซื้อตัวไป มีหน้าที่ให้คนเจ็บส่งโรงพยาบาลเพื่อเอาเงินค่าคอมมิชชั่น ๑๐ เปอร์เซ็นต์ตัวนี้ เพราะฉะนั้นทุกวันนี้เราจะเห็นหน่วยกู้ภัยเกิดขึ้นมากนะ ครับ เนื่องจากเงิน

นายวันชัย สอนศิริ : ท่านประธานครับ คือผมมิได้หมายความว่าให้ไปร้องกัน แต่หมายความว่ามีความมาตรการอย่างนี้แล้ว ถ้าเขาไม่ทำค่อยว่ากันต่อไป แต่มาตรการทางกฎหมาย ขอบพระคุณครับ

ประธาน : เกิดความไม่ไว้วางใจเอกชนมากทีเดียวนะครับ
เกิดความไม่ไว้วางใจคนไปเก็บศพเดิมก็ไม่ไว้วางใจอยู่แล้วกลัวเขาจะมาเอาทรัพย์สินต่อไปนี่ยิ่งไม่ไว้วางใจมากขึ้น เพราะจะเอาไปโรงพยาบาลที่มันได้เบอร์เซ็นต์ผมก็นึกว่าที่แย้งกันเพื่อที่จะทำบุญที่แท้แย้งเอาเบอร์เซ็นต์ ขอนิดหนึ่งครับ
คนบ้านผมประสบอุบัติเหตุตรงที่ประสบอุบัติเหตุใกล้โรงพยาบาลพญาไท ๑ มากกว่าโรงพยาบาลพญาไท ๒ แต่เอาคนเจ็บไปส่งโรงพยาบาลพญาไท ๒ ซึ่งไกลกว่าตรงนั้น ผมก็ถามเขาเขาบอกไม่รู้เขาพาไป อันนี้เจอเองนะครับ
โรงพยาบาลแห่งหนึ่งแถวหลักสี่ ผมมาเองเลยครับ ตอนนั้นเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่ใช่เล็ก ๆ นะครับ พาคนประสบอุบัติเหตุมาส่งโรงพยาบาลเวลาประมาณ ๕ ทุ่ม ไม่รับบอกว่าไม่ได้แจ้งมาก่อนทำไมไม่รับบอกไม่ได้ต้องแจ้งมาก่อน ผมก็เลยต้องโทรศัพท์หาท่านอธิบดีมาโรงพยาบาลพญาไทถึงรับนะครับ เชิญครับ

นายแพทย์สุรวิทย์ กนสมบุรณ์ : ท่านประธานที่เคารพครับ
กระผม นายแพทย์สุรวิทย์ กนสมบุรณ์ ครับ ผมเห็นด้วยกับท่านณรงค์เลิศครับว่าน่าจะมีการเสริมตรงนี้เข้ามาตรงกับภาวะการณ์ ๑. ความขาดแคลนของแพทย์ที่มีอยู่ก็คงยังมีอยู่ แต่แพทย์เอกชนหรือแพทย์ส่วนตัวอย่างผมนี้ครับ
ตอนนี้ไม่มีคลินิกไม่มีอะไร แต่มีใบประกอบโรคศิลปะอยู่บางที่ก็อาจจะมีส่วนใช้นะครับ แล้วก็ในส่วนที่ว่าค่าใช้จ่ายอะไรต่าง ๆ นั้นจุดเน้นของเราส่วนใหญ่จะอยู่ตรงที่ว่าในที่เกิดเหตุแพทย์ของรัฐนี่จะเป็นตัวหลักอยู่แล้ว ส่วนโรงพยาบาลเอกชนในเมื่อกฎหมายนี้ให้โอกาส แต่ความจริงก็เป็นกาให้เกียรติเขาเหมือนกันให้ความเชื่อมั่นซึ่งเขาไม่เคยได้สิทธินี้มาก่อนบางแห่งอาจจะมีการพิเศษ
ท่านองนี้ขึ้นมาครับ เราก็ยกย่องชมเชยกันไป ส่วนการที่จะนำเข้าไปในโรงพยาบาลคือเราทำไประยะหนึ่งเราจะรู้เลยว่าโรงพยาบาลไหนให้บริการดีฝ่ายองค์กรนี้ก็เหมือนกันเขาจะรู้เลยว่าถ้าส่งไปตรงนี้นั้นแพง เขาคงไม่ส่งไปเพราะว่าตรงที่เกิดเหตุกับตรงที่ส่งนั้นมันก็จะไม่สำคัญกันมากนักไม่ใช่ว่าใกล้ตรงไหนเข้าตรงนั้น เพราะว่าคนตายแล้วมันก็ไปตรงไหนที่คิดว่าน่าจะเหมาะสม คือเรื่องราคา เรื่องความสะดวก เรื่องบริการอะไรต่าง ๆ

29

รายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (การขึ้นสูตรพลิกศพ)
ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๒
วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๑

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๕๐ นาฬิกา

ประธาน : ผม พันตำรวจโท วิจิตร สุวิทย์ รองประธานกรรมการ
เนื่องจากเรานัดประชุมเวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ตอนนี้เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกาแล้ว
ก็ถือว่าเป็นเวลาอันสมควร ผมขอเปิดประชุมนะครับ อยากจะขออนุมัติต่อที่ประชุมครับว่า
ท่านประยุทธ์ คิริพานิชย์ ท่านเป็นประธานในที่ประชุมมา ๓ ครั้ง ท่านสามารถที่จะ
ปะติดปะต่อเรื่องราวได้ชัดเจนกว่า ในวันที่สิ่งขอเรียนท่านประยุทธ์ได้ทำหน้าที่ประธาน
ในที่ประชุมหน่อยครับ

(นายประยุทธ์ คิริพานิชย์ ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม)

ประธาน : ท่านกรรมการทุกท่านครับ ผมต้องขอขอบคุณท่านกรรมการ
ทุกท่านและท่านรองฯ วิจิตร ได้กรุณาให้เกียรติผมได้ทำหน้าที่ต่อ กระผมขอดำเนินการ
ตามระเบียบวาระ

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม ไม่มีนะครับ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม ผมทราบว่าเรามีการค้าง
รับรองบันทึกการประชุมตั้งแต่ครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๒ มา เอกสารได้แจกให้ท่านกรรมการแล้ว
ผมขอดำเนินการพิจารณารับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๒ ในวันพฤหัสบดีที่ ๓
มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งได้แจกเอกสารให้กับท่านสมาชิกท่านกรรมการ
ทั้งหมด ๙ หน้า เชิญท่านเลขาฯ ครับ

เลขานุการ : ขอความกรุณาท่านกรรมการดูรายงานบันทึกการประชุม
ครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๒ วันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒ หน้าที่ ๑ หน้าที่ ๒ หน้าที่ ๓
หน้าที่ ๔ หน้าที่ ๕ หน้าที่ ๖ เชิญครับ

นางพรทิพย์ โรจนสุนันท์ : หน้าที่ ๖ ตรงข้อ ๓ ข้างล่าง นามสกุล ตรงนั้น
น เกินมาตัวหนึ่ง หน้าที่ ๖ จากข้างล่าง

44
29

๒๒๐
OMM N

วิ. แก้ไขเพิ่มประมวลกฎหมายอาญา (ชั้นสูตรพลิกศพ) ๑๗ มิ.ย. ๒๕๔๒ จีรภา ๓/๑

พันตำรวจโท วิจิตร สุวิทย์ : ผมไม่คิดใจหอกครับ ประเด็นหรือ
๒ ประเด็น ผมถือว่าไม่ใช่เป็นเรื่องการต่อรอง คือเราต้องการสิ่งที่ดีที่สุด ถ้าหากว่า
การเอาหนังสือพิมพ์เข้ามาด้วยนั้นเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ผมคิดว่าเขาควรจะเอามาด้วยครับ
สิ่งที่นำประเด็นเข้ามาถามวันนี้เพื่อพิจารณาว่าสิ่งที่คุณสนัย เสนอที่ดีที่สุดเหมาะสมที่สุด
ควรที่จะนำเข้ามาบัญญัติไว้ในกฎหมายหรือไม่ เท่านั้นเอง ถ้าหากว่าทั้งทนายความด้วย
ทั้งหนังสือพิมพ์ด้วย ในที่ประชุมเห็นว่าเหมาะสม เหมาะควรที่สุดแล้ว ควรจะเอาทั้ง
๒ สถาบันเลย ไม่ใช่เรื่องการต่อรองนะครับ เป็นเรื่องที่เรามาพิจารณากันครับ

ประธาน : ขอตานช่วยก่อนได้ไหมครับ เชิญครับ

นายชัย ชิดชอบ : ความจริงหลักการเหตุผลของพระราชบัญญัติฉบับนี้
มันก็มีอยู่ชั้นละครับ เรารับหลักการมาแล้ว แต่การเพิ่มเติมมันเป็นอีกส่วนหนึ่งของ
คณะกรรมการ ถ้าจะมีการเพิ่มอย่างนั้นถ้าจะเอาให้บริสุทธิ์ยุติธรรมจริง ๆ
ต้องเพิ่มขึ้นม่อีก คือว่าพอเกี่ยวกับการตายโดยเป็นเรื่องที่จะต้องไปชั้นสูตร ผู้ที่พบศพ
คนแรกที่สุดไม่มีใครเกินพวกร่วมกตัญญู พวกอะไรต่าง ๆ พวกนี้ต้องไปถึงก่อน ต้องไป
ตั้งศพก่อน เห็นทุกอย่างครับ พวกเหล่านี้แต่ละจังหวัดที่มีเขียนชงเตี้ยนี้เขามีสมาคม
เก็บศพทั้งนั้น ทั้งประเทศไทย ต้องเอาพวกนี้เข้าไปก็จะชัดเจนครับว่าจะอะไรเป็นอะไร
ถ้าพูดถึงว่าจะต้องเอาหนังสือพิมพ์ จะต้องเอาสภาทนายความ เอาพวกนี้จะถึงแก่นแท้
เลยครับ แต่ว่าในหลักการไม่มี ผมจึงประธานเสนอที่ประชุมว่าเพื่อเป็นข้อสังเกต
ในการที่จะพิจารณาสู่สภาใหญ่อีกครั้งหนึ่งในวาระ ๒ ถ้าท่านสงวนได้ผมก็จะสงวน
เรื่องนี้ด้วย จะเสนอไปเหมือนกัน

ประธาน : ท่านณรงค์เลิศครับ

นายณรงค์เลิศ สุรพล : ผมเรียนท่านประธานอย่างนี้ครับว่าปัญหา
ของเรื่องมีอยู่ ๒ หลัก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเอาสภาทนายความเข้ามาหรือว่าเอาหนังสือพิมพ์
เข้ามา มามีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพ จะมี ๒ หลัก หลักหนึ่งก็คือเรื่องแนวคิด
แนวคิดในการที่จะนำเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการที่เจ้าพนักงานกระทำการตาม
วรรคสาม คือตายในระหว่างการควบคุม ตายในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การที่
จะนำเอกชนเข้ามาก็เพราะเห็นว่ารัฐเป็นฝ่ายกระทำ เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นฝ่ายกระทำ
การที่มีเอกชนเข้ามาจึงเป็นเรื่องที่ควรจะเป็น เป็นแนวคิดที่ควรจะเป็น จึงเป็นหลักการ
ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์เข้ามามีส่วนร่วม หรือสภาทนายความเข้ามามีส่วนร่วมกับ
หลักคิดอันนี้ นั่นประการหนึ่ง ที่นี้ประการที่ ๒ ก็ต้องมาดูว่าหลักของความพร้อมว่า
ความสามารถ คุณภาพคนเพียงพอหรือเปล่า มีพูดถึงรวบรวมก็คือมาตรฐาน มาตรฐาน

หลักฐานการคัดถ่ายและการรับรองเอกสารในภาคผนวก ก.

เล่มที่ 057

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
 ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 เลขที่ 09

ใบเสร็จรับเงิน
 เลขประจำตัวผู้เสียภาษี 0994000159625

วันที่ 18 มิ.ย. 2564

ได้รับเงินจาก นายพัชร บวรพินนกุล

รายการ	จำนวนเงิน	
	บาท	สต.
ค่าธรรมเนียมรับเงินเอกสาร	649	-
รวมทั้งสิ้น	649	-

ได้รับเงินไว้เป็นการถูกต้องแล้ว

ลายมือชื่อ ผู้รับเงิน
 (น.เสาวพิยวรรณ ทรูณมาบเค)

(เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีชำนาญงาน)

หมายเหตุ : ท่านสามารถตรวจดูเนื้อหาการอ้างอิงอื่น ๆ ได้จากเอกสารการประชุมทั้ง 30 ฉบับ จาก พื้นที่เก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นไฟล์ PDF ได้จากลิงก์ที่เปิดสาธารณะดังนี้ <https://drive.google.com/drive/folders/1EQ7xfOv0SZ1k7m3a-bWoX6Nsz-s8YX8K?usp=sharing>

และหากสนใจในรายละเอียดของการประชุม ที่เกี่ยวกับประเด็นนี้เพิ่มเติม ก็สามารถขอเอกสารทั้งหมดอีกประมาณ 235 ฉบับ ที่คัดถ่ายแบบรับรองไว้แล้วได้จาก ผู้วิจัยทางอีเมล patchara.16th@gmail.com

ภาคผนวก ข.
บทสัมภาษณ์เปรียบเทียบซึ่งประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในทางปฏิบัติของไทย
และต่างประเทศ

**บทสัมภาษณ์เปรียบเทียบซึ่งประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในทางปฏิบัติของไทย
และต่างประเทศแผนผังบาทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา**

1 . Mr. Dean H. Garrison, Jr., Crime Scene Technician (Retired) Forensic Services Unit Grand Rapids Police Department Grand Rapids, Michigan, U.S.A. (23 March 2021), Page 300 - 304

2 . Mr. Hayden B. Baldwin, B.S., FBINA, CSCSA, Executive Director, International Crime Scene Investigators Association, Illinois U.S.A., Instructor FBI National Academy. (23 March 2021), Page 305 - 307

3. พันตำรวจโทหญิง ปราวณา พานทอง นักวิทยาศาสตร์ (สบ.3) พิสูจน์หลักฐานจังหวัดนครสวรรค์ (วันที่ 7 สิงหาคม 2564)ม หน้า 308 - 320

4. พันตำรวจโทหญิง นิลรัตน์ นาคสุวรรณ นักวิทยาศาสตร์ (สบ.3) กลุ่มมาตรฐานสถานฝึกอบรมและวิจัยการพิสูจน์หลักฐานตำรวจ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง (วันที่ 7 สิงหาคม 2564), หน้า 308 - 320

5. พันตำรวจเอก ดร. ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง สำนักงานกงสุล (ฝ่ายตำรวจ) 高力鹏,警务领事, 泰国驻昆明总领事馆 (วันที่ 3 พฤศจิกายน 2564), หน้า 321 - 326

6. นางสาวนริศกษณ์ แพไชยภูมิ ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และเจ้าหน้าที่กองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม (วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564), หน้า 327 - 328

7. ดร.ยศพนธ์ นิติรุจิโรจน์ ผู้ช่วยคณบดี สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง Doctor of Laws (LL.D.) (International Law), Xiamen University 厦门大学 (วันที่ 14 พฤศจิกายน 2564), หน้า 329 - 333

8. นายสิทธิโชค ชัยปัญญา นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการและการพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน กลุ่มงานวิชาการและการพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (วันที่ 11 มกราคม 2565), หน้า 334 - 336

บทสัมภาษณ์

วันอังคารที่ 23 มีนาคม 2564

สัมภาษณ์เป็นหนังสือคำถาม คำตอบ ผ่านระบบอีเมล

เรื่อง : ปัญหาทางปฏิบัติและปัญหาทางกฎหมายของผู้เกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุการณ์
เสียชีวิตประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย

ผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ : Mr. Dean H. Garrison, Jr., Crime Scene Technician
(Retired) Forensic Services Unit.

Grand Rapids Police Department

Grand Rapids, Michigan, U.S.A.

Email : Gunhand@aol.com

Student: Dear Mr. Garrison, Jr.

My name is Patchara Bowornpattanakun I am a student in a master's degree program in law in Thailand (at the stage of conducting a thesis). As shown in attached documents 1-3.

I am trying to find laws that punish people who enter the scene without permission. To present in my thesis on improving the Thai law At present, there is no punishment for violators to enter the scene.

Much of the crime scenes and scientific evidence that took place in Thailand were Contaminated with footprints, fingerprints, etc., and were destroyed by reporters trying to get to the scene as close to shooting as possible, and others who entered the scene did not attention Important to maintain the condition of the crime scene. As shown in attached documents 4-6

The state's lawsuits were damaged in large numbers. And many cases were unable to know who the culprit was Because the evidence was destroyed, The victim's family could not condone the reporter who damaged the scene. Because no law in Thailand is an offense now.

But, No matter how I use keywords I can not find the law or written details of the punishment. Both imprisonment and fines for offenders at all.

So I wrote this letter. For mercy, I would like to ask only 2 issues..

- 1) In this state, If there is unauthorized entry into the scene of murder Is it illegal, Where am I supposed to find this law from the Name Act?
- 2) If the scene of the incident or scientific evidence has been contaminated or destroyed by that person. Can the family of the deceased sue for civil damages?

Mr. Garrison, Jr.: Dear Mr. Bowornpattanakun:

I am retired now, but I can answer your questions.

- 1.) In this state, If there is unauthorized entry into the scene of a murder Is it illegal, Where am I supposed to find this law from the Name Act?

After a crime is reported and the police arrive, they determine the extent of the scene (i.e. second floor apartment, a section of street, or a suite of offices), they clear away all onlookers and non-essential persons from the area, and they place "CRIME SCENE - DO NOT CROSS" yellow tape in such a way as to block all further access. Police officers are assigned to maintain the tape perimeter. The crime scene investigators, either sworn (police) or civilian, arrive and are, of course, allowed to enter the restricted area. Until they are finished, the whole crime scene belongs to them. Any person (journalist, camera crew, victim's friend or relative) who tries to trespass on the restricted area is told (by the officers guarding the perimeter) that they cannot enter. If such persons then try to enter the scene, they are violating a law commonly called INTERFERENCE WITH A POLICE OFFICER IN THE PERFORMANCE OF HIS/HER LAWFUL DUTY. Such

persons are immediately arrested and removed from the area. Some jurisdictions also make it unlawful to interfere with a civilian crime scene technician, which covers those cases wherein no sworn police officers are present; it might also be called DISOBEYING THE LAWFUL ORDER OF A POLICE OFFICER. It is good if the police can photograph the interference. The pictures you have sent show a crime scene completely out of control with nobody apparently in charge, This is a police management/supervisory problem. If no one is actually in charge, why are we paying them?

Two important things: 1.) You cannot simply put up yellow tape and expect everyone to obey the rules. Officers must watch the perimeter to maintain the scene integrity and to arrest people who try to invade the scene. 2.) In all crime scenes, especially those outdoors (on a public street), the first responding officers should make the yellow tape area as large as possible. Many times, footwear evidence, tire track impressions, and ejected cartridge cases are found quite a distance from the actual body location. Once the investigators arrive, they can determine what they need for a perimeter and make the restricted area smaller (but it is very difficult to make the area larger, once you have started too small).

One thing you have not mentioned is the preservation of hidden case facts. Look that up. Basically, it's this: a woman's body is found lying on its stomach. She has three stab wounds in her chest. The only people who should know that she died of three stab wounds to her chest are the police, the medical examiner, and the killer. Not the media and photojournalists. And not the public. It is the duty of the police agency to shield these hidden case facts.

2.) If the scene of the incident or scientific evidence has been contaminated or destroyed by that person. Can the family of the deceased sue for civil damages?

This is a civil matter, Anyone can sue anyone, of course. I cannot address this issue.

To present in my thesis In improving the Thai law At present, there is no punishment for violators to enter the scene.

I'm sure Thailand has laws about student protestors failing to obey a lawful order and laws about rioters who interfere with the police in the performance of their duties. Those same rules apply to crime scenes.

I hope this helps. Good luck with your thesis.

Dean Garrison

Student: Dear Mr. Garrison, Jr. :

I appreciate your kindness in replying to my letter, which I never thought would get merciful and caring same this.

Your letter is the most valuable message I have received from an overseas teacher. When I read the details that you provided this makes it possible to close all pending issues. Which will write a law comparison in my thesis right away.

I have never thought of any of these points. Due to the present Thai police officers are afraid to give orders to the media, reporters, and rescue volunteers at all, as journalists in Thailand can make the life of the police more prominent, And make it seem like there is no outstanding performance. Affect the migration of work positions.

The volunteers Is an important worker of the Thai police Which helps almost every police worker Especially in the work the police do not want to do, such as collecting corpses, moving decayed bodies,

This makes both agencies the most privileged personnel at the Thai crime scene.

From your pertinent and multidimensional advice. made me see how the thesis should be written.

Both in criminal law, in violation law both Thai and foreign.

Let me mention you in the chapter Acknowledgment On my thesis When finished, I request permission to notify you of the news and send you a picture of the report once more.

Please forgive me if I use weird or inappropriate writing expressions.

Thank you from the bottom of my heart.

Patchara Bowornpattanakun

Mr. Garrison, Jr.: Dear Mr. Bowornpattanakun:

I am glad that you found the information useful.

Here is a book that might be of interest.

Practical Shooting Scene Investigation.

Let me mention you in the chapter Acknowledgment On my thesis.

The citation should be:

Dean H. Garrison, Jr.

Crime Scene Technician (Retired)

Forensic Services Unit

Grand Rapids Police Department

Grand Rapids, Michigan, U.S.A.

When finished, I request permission to notify you of the news and send you a picture of the report once more.

Yes, I would like that

บทสัมภาษณ์

วันอังคารที่ 23 มีนาคม 2564

สัมภาษณ์เป็นหนังสือคำถาม คำตอบ ผ่านระบบอีเมล

เรื่อง : ปัญหาทางปฏิบัติและปัญหาทางกฎหมายของผู้เกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุการณ์
เสียชีวิตประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย

ผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์: Mr. Hayden B. Baldwin,⁵⁶⁰ B.S., FBINA, CSCSA

Executive Director

International Crime Scene Investigators Association

15774 S. LaGrange Rd., Suite 385

Orland Park, Illinois 60462-4766,

TEL: 1-708-460-8082 FAX: 1-708-460-8843

WEB: www.icsia.org E-MAIL: hbb@icsia.org

Student : Use the same interview questions as Mr. *Dean H. Garrison, Jr.*

Mr. Baldwin.: Dear Bowornpattanakun,

Our laws are different then many countries based on the Constitution of the United States. Because of that you will have to look at your countries constitution and see where a crime scene can be protected without violating the rights of the accused or victim.

⁵⁶⁰ Received a BS in Criminal Justice Management from the LaSalle University in Mandeville, LA. He graduated from the F.B.I. National Academy in 1990, Session 162nd and is Certified by the International Association for Identification as a Senior Crime Scene Analyst. He is the Past President of the Illinois Division of the I.A.I. and was the Chair for the Crime Scene Certification Committee. He also serves on several committees for the International Association for Identification, including the Instructor Certification Study Committee, and the Crime Scene Certification Board. He is a Certified Law Enforcement Instructor in Illinois, Florida, Virginia, West Virginia, Indiana, Wisconsin, Oklahoma, Texas, Connecticut, Arizona, New Mexico and Arkansas. He is also a Certified Computer Composite Artist Instructor. He is a nationally recognized expert in the recovery of human remains.

Over here, we have the right to protect evidence that can be used in court or the investigation of the crime from destruction. That is the basis for being able to protect the crime scenes. Evidence may be physical such as a footprint or it could be testimonial evidence such as crime scene reconstruction based on physical evidence. So if a scene was disturbed by others, the interpretation of the scene would also be altered.

It is a universal problem in protecting crime scenes. It was a problem 50 years ago when I started in police work and it is still a problem to control. Outdoor scenes are the worst. They are very difficult to define and control. Laws help in giving the police to use whatever means required to control and protect the crime scenes. But even with laws, the scenes can be easily contaminated or destroyed if the police are unable to identify the perimeter of the scene and provide sufficient manpower to secure the scene.

So you are looking at a two fold problem, laws to help protect the scene and agency policies that dictate how a scene (evidence) is to be protected.

I hope that helps your research into the matter.

Thanks, Hayden

Hayden B. Baldwin

hbb@feinc.net

Student : Dear Mr. Baldwin .

Thank you so much for your kind reply to my letter.

Thank you for the advice on the application of the constitution. In regard to the protection of the crime scene without violating the rights of the accused or the victim of crime. In particular, advice on crime scene issues and testimonial evidence. Made me see more points to write in my thesis.

Please forgive me if my English language is incorrectly used.

Thank you so much again for giving me mercy.

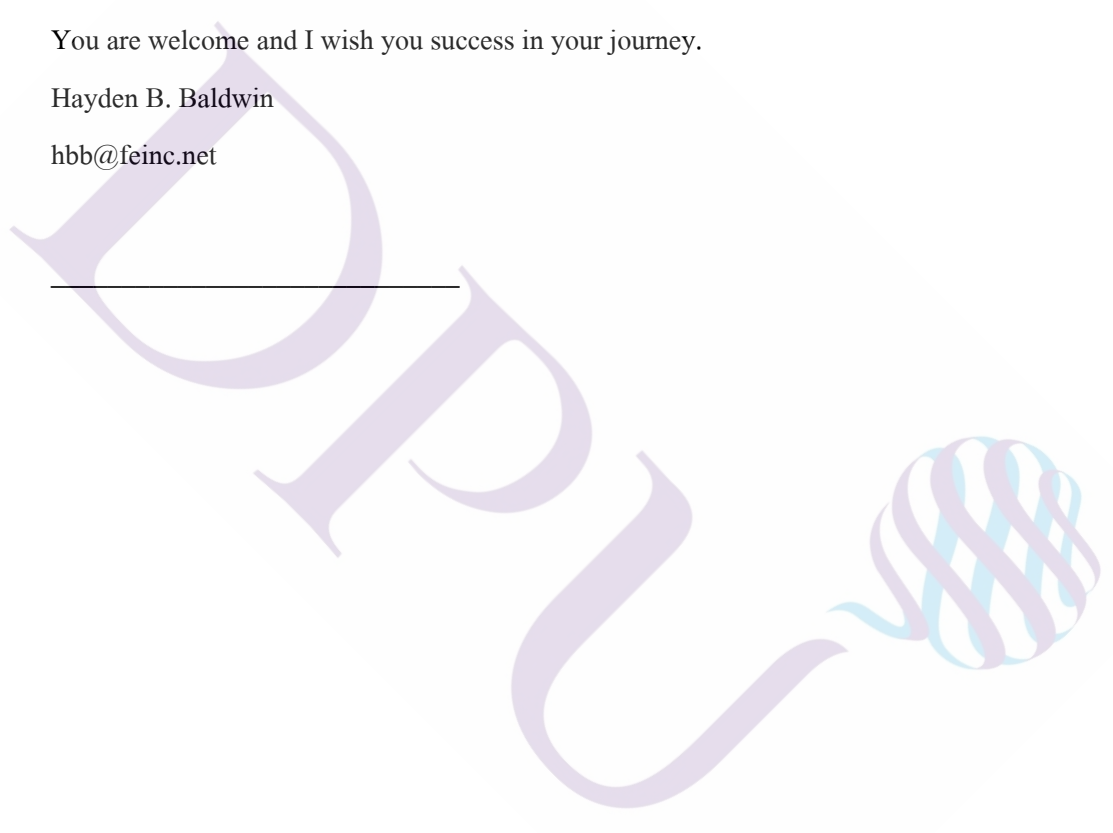
Patchara Bowornpattanakun

Mr. Baldwin.: Dear Bowornpattanakun,

You are welcome and I wish you success in your journey.

Hayden B. Baldwin

hbb@feinc.net

บทสัมภาษณ์

วันเสาร์ที่ 7 สิงหาคม 2564

มีรายงานของนักศึกษา และสัมภาษณ์ผ่านระบบ ZOOM

เรื่อง : ปัญหาทางปฏิบัติในการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์⁵⁶¹

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ให้สัมภาษณ์ :

- 1.) อาจารย์ พันตำรวจโทหญิง ปารรธนา พานทอง นักวิทยาศาสตร์ (สบ.3) พิสูจน์หลักฐานจังหวัดนครสวรรค์
- 2.) อาจารย์ พันตำรวจโทหญิง นิลรัตน์ นาคสุวรรณ นักวิทยาศาสตร์ (สบ.3) กลุ่มมาตรฐาน สถานีฝึกอบรม และวิจัยการพิสูจน์หลักฐานตำรวจ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง

หมายเหตุ : ก.) การขอสัมภาษณ์นี้ ผู้วิจัยส่งข้อมูลเบื้องต้นที่มีเฉพาะภาพ และข้อมูลเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับไทยมุง ให้กับท่านอาจารย์ทั้ง 2 พิจารณาท่านั้น ไม่มีการส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกระดับชั้นให้พิจารณาในการสัมภาษณ์ และไม่ได้แจ้งข้อมูลให้ทราบว่าจะเขียนถึงตำรวจที่มักเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ทั้งนี้เพื่อให้การสัมภาษณ์มีมาตรฐานที่สุดเท่าที่จะทำได้ และไม่เปิดเผยข้อมูลจนกว่าวิจัยเสร็จเป็นรูปเล่ม

หมายเหตุ : ข.) การสัมภาษณ์นี้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นข้อมูลที่ล่าสุด กับทั้งเพื่อเป็นการสนับสนุนด้านงานวิจัยในอนาคตสำหรับผู้สนใจต่อยอดและที่สำคัญซึ่งผู้วิจัยมุ่งหมายไว้ คือ ให้เป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์ในด้านการทำความเข้าใจภาพรวมของกระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้เสียหาย และนักกฎหมายจะต้องเกิดคำถามขึ้นในระหว่างการเตรียมคดีรวมทั้งทำให้ได้ทราบถึงวิธีปฏิบัติตั้งแต่ในระดับชั้นของการค้นหา การวิเคราะห์ การตรวจเก็บ และการส่งต่อวัตถุพยาน ว่าเริ่มจากแหล่งใด ไปสู่แหล่งใดมีพยานหลักฐานชิ้นใดบ้างที่สามารถขอหมายเรียกจากศาลเพื่อขอข้อมูล ของวัตถุพยาน ไปจนกระทั่งการขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญให้มาเป็นพยานในชั้นศาลแม้ในคดีที่เอกชนฟ้องต่อตนเอง เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาสนับสนุนคำฟ้องของตนในการดำเนินคดีกับผู้บุกรุก หรือทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งทำให้รัฐ และประชาชนได้รับความเสียหาย

⁵⁶¹ ตามหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูล และเข้าสัมภาษณ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่ นต.

1.) นักศึกษา : ในทางปฏิบัติของที่เกิดเหตุหนึ่ง ๆ ที่ในเบื้องต้นซึ่งเป็นกรณีการตายที่ยังไม่ทราบสาเหตุ และ พิสูจน์หลักฐานตำรวจ (พฐ.) ได้เข้าไปในที่เกิดเหตุหลังจากที่ พนักงานสอบสวน (พงส.) ร้องขอฯ นั้น ซึ่งโดยทั่วไปที่เกิดเหตุที่มีการตายของเพศหญิง ไม่ว่าจะเป็น หญิงสาวที่มีรูปร่างหน้าตาดี หรือ มีฐานะ หรือมีการศึกษา หรือมีอาชีพการงานที่ดี แม้กระทั่งการตายที่อยู่ในสภาพเปลือย เหล่านี้ เป็นที่ทราบกันจากภาพข่าวตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันแล้วว่า สภาพที่เกิดเหตุก่อน พฐ. จะถูกร้องขอให้เข้ามานั้น พื้นที่เกิดเหตุมักบอบช้ำจากการเหยียบย่ำ จับต้องของบุคคลต่าง ๆ มากมายอยู่ก่อนแล้ว เพราะประเทศไทยยังใช้กฎหมายที่ พฐ. ยังไม่สามารถเข้าพื้นที่เกิดเหตุใด ๆ ได้ จนกว่า พงส. จะร้องขอให้เข้ามาช่วยเหลือ

ดังนั้น ในทางปฏิบัติสถานการณ์ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันอำนาจให้สามารถเก็บตัวอย่าง วัตถุพยานจาก ญาติผู้เสียหาย ไทยมุง นักข่าว และอาสาสมัครฯ ที่เข้าไปในที่เกิดเหตุมากมายนั้นได้บ้างหรือไม่อย่างไรครับ เช่น ตัวอย่างของ เส้นผม ลายนิ้วมือ รอยเท้า ลายพื้นรองเท้า และตัวอย่าง DNA จากเหงื่อ หรือน้ำลาย ฯลฯ (ต่อไปขออนุญาตใช้คำว่าวัตถุพยานทางชีววิทยานะครับ)

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณฯ : ถามว่าในคดีของกรอบที่ถามมานั้น ขออธิบายเริ่มจากหลักเกณฑ์การทำงานก่อน กล่าวคือ พิสูจน์หลักฐานของไทยทำงานเป็นมาตรฐานเดียวกันในการเข้า และปกป้องที่เกิดเหตุ มี 13 ขั้นตอนตามรูปแบบเดียวกับของ FBI มีมาตรฐาน ISO/IEC 17020:2012 รับรอง ซึ่งหนึ่งในข้อกำหนดนั้น คือ ต้องมีการเก็บตัวอย่าง เส้นผม ลายนิ้วมือ รอยพื้นรองเท้า และ/หรือ DNA ทุกคนที่เข้าไปในที่เกิดเหตุ หรือบุคคลที่ต้องสงสัยคนใดก็สามารถเก็บได้

ส่วนทางปฏิบัติ สถานการณ์ปัจจุบัน จะอำนาจให้สามารถเก็บได้หรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับกรณีไป กฎหมายไทย และสหรัฐอเมริกา หรือในประเทศตะวันตก ก็ให้อำนาจสิทธิขาดของหน่วยพิสูจน์หลักฐานในที่เกิดเหตุแตกต่างกัน

กลับมาในประเทศไทยอำนาจสิทธิขาดในทางคดี การสืบสวนสอบสวน การวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ กฎหมายไทยนั้นให้อำนาจพนักงานสอบสวนเจ้าของคดีไว้อย่างชัดเจนใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และระเบียบ คำสั่งตำรวจ เช่น พนักงานสอบสวนต้องมาสถานที่เกิดเหตุเอง การเรียกพิสูจน์หลักฐานเข้ามาที่อยู่ในดุลพินิจของพนักงานสอบสวน พิสูจน์หลักฐานไม่สามารถเข้ามาในคดีด้วยลำพังตนเองได้หากไม่ถูกร้องขอ / เมื่อรากฐานเริ่มมาจากจุดนี้ ทางปฏิบัติพิสูจน์หลักฐานเมื่อเข้าพื้นที่เกิดเหตุแล้วไม่อาจจะเรียกบุคคลส่วนนั้น ส่วนนี้ มาตรวจเก็บตัวอย่างทางชีววิทยาต่าง ๆ ได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายใดเลยที่ให้อำนาจพิสูจน์หลักฐานกระทำเช่นนั้น ตัวอย่างใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็จะขึ้นต้นว่าให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจ...ฯลฯ และทุกอย่างก็ขึ้นอยู่กับพนักงานสอบสวน เช่น ตามมาตรา 131 หรือ มาตรา 131/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็บัญญัติคุ้มครองผู้ที่จะถูกทำการเก็บตัวอย่างด้วย ว่าต้อง

ได้รับความยินยอมจากผู้นั้นก่อน ฯลฯ การที่พิสูจน์หลักฐานจะไปร้องขอเพื่อเก็บวัตถุพยานฯ เองในสถานการณ์ปัจจุบัน ทางปฏิบัติย่อมเป็นไปได้ลำบาก เนื่องจากเราไม่ได้มีอำนาจสอบปากคำ สืบสวนสอบสวนแม้ในบริเวณที่เกิดเหตุ และหากทำเช่นนั้นเราก็มีความเสี่ยงที่จะถูกดำเนินคดีด้วยเช่นกัน อีกทั้งผู้เกี่ยวข้องก็สามารถปฏิเสธไม่ยินยอมให้ตรวจเก็บตัวอย่างก็สามารถทำได้ เพราะกฎหมายให้อำนาจไว้ในมาตราดังกล่าว แต่ทั้งนี้พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้ร้องขอให้ตรวจเก็บบุคคลใดบ้างเป็นกรณี ๆ ไป

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของลายพิมพ์นิ้วมือ 10 นิ้ว ของผู้ต้องสงสัยนั้น พนักงานสอบสวนเป็นผู้เก็บ พิสูจน์หลักฐานจะเก็บเพียงวัตถุพยานตามจุดต่าง ๆ หรือในกรณีลายนิ้วมือ ก็เป็น “ลายนิ้วมือแฝง” ที่เกิดขึ้นในที่เกิดเหตุตามจุดต่าง ๆ เท่านั้น และหากเป็นการเก็บ DNA เนื้อเยื่อ บุกระพุ้งแก้มของผู้ต้องสงสัย ที่พนักงานสอบสวนระบุชัดเจนมาให้เก็บคนใด พิสูจน์หลักฐานก็จะเลือกวิธีเก็บจากการเก็บตัวอย่างส่งตรวจ หรือ Swab เนื้อเยื่อจากกระพุ้งแก้ม

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง นิลรัตน์ฯ : เช่นเดียวกับที่อาจารย์ปรารภมาแล้ว อำนาจตรวจเก็บสิ่งต่าง ๆ ทางชีววิทยาของบุคคล โดยหลักในที่เกิดเหตุเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน โดยเฉพาะการเก็บ DNA หรือเนื้อเยื่อ สิ่งที่เป็นชีวภาพนั้น ก็เป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ต้องได้รับความยินยอมก่อน แม้เราแนะนำให้พนักงานสอบสวนเก็บผู้ที่เข้ามาในที่เกิดเหตุ บุคคลนั้นเขาก็สามารถไม่ยินยอมให้เก็บได้ แม้จะเข้าข้อสันนิษฐานทางกฎหมายใด ๆ ก็ต้องว่าไปตามชั้นศาลในกระบวนการต่อไป ประเด็นก็คือ พิสูจน์หลักฐานไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ ทั้งนี้ในทางปฏิบัติต้องการยินยอมต้องเซ็นในเอกสารด้วยว่าจะตรวจเก็บสิ่งใดไป เป็นต้น

2.) นักศึกษา : วัตถุพยานทางชีววิทยา ที่ตรวจเก็บมาจากที่เกิดเหตุ นั้น สามารถตรวจเปรียบเทียบในสารระบบตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติ Automated Fingerprint Identification System หรือ (AFIS) ได้หรือไม่ครับ ซึ่งตามที่เคยได้ฟังข้อมูลจากที่ท่านอาจารย์ปรารภแล้ว เกริ่นก่อนสัมภาษณ์ เรายังไม่สามารถแยกได้ถึงขนาด 100% ในเบื้องต้นว่าของใครเป็นของใคร เหตุเพราะไม่มีข้อมูลที่มาที่ไป เราได้แต่วิเคราะห์ความน่าจะเป็นจากสิ่งต่าง ๆ ที่พบ ฯลฯ

ดังนั้นขอถามเพิ่มเติมว่า ในที่เกิดเหตุหนึ่ง ๆ ต้องเก็บรอยเท้า หรือรอยพื้นรองเท้าจำนวนเล็กน้อยเพียงใด กับทั้งจริงหรือไม่ที่เมื่อที่เกิดเหตุถูกบุคคลมากมายเข้าไปเหยียบย่ำแล้ว เมื่อพิสูจน์หลักฐานไปถึงก็อาจเลือกที่จะไม่ตรวจเก็บรอยเท้า เนื่องจากรอยเท้า หรือรอยพื้นรองเท้าของคนร้าย (ถ้าหากมี) ก็ถูกทำลายหมดสิ้นแล้ว จากการเหยียบย่ำของบุคคลต่าง ๆ

อาจารย์ พ.ศ.ท.หญิง นิลรัตน์ : เบื้องต้นนักศึกษาต้องทราบกลุ่มงานที่รับผิดชอบการตรวจวัตถุพยานแต่ละประเภทก่อน เช่น AFIS ใช้เก็บ และเปรียบเทียบแต่ลายนิ้วมือผู้กระทำความผิดอย่างเดียวไม่สามารถเก็บหรือเปรียบเทียบ DNA ได้

อาจารย์ พ.ศ.ท.หญิง ประรณนา : กลุ่มงานตรวจลายนิ้วมือแฝง ตรวจรอยเท้าเปล่าด้วยกลุ่มงานอาชญาวิทยา ก็จะตรวจลายพื้นรองเท้าด้วย ผู้เชี่ยวชาญจะเฉพาะทาง เป็นต้น ทั้งนี้รอยเท้ามี DNA ติดอยู่ด้วยจะเห็นลายเส้นที่ฝ่าเท้าเหมือนลายนิ้วมือ และฝ่ามือที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล จึงสามารถใช้ยืนยันตัวบุคคลได้เลย ส่วนลายพื้นรองเท้า แม้ยืนยันตัวบุคคลไม่ได้ แต่สามารถทราบได้ว่า รอยรอนที่นั่นเป็นของใครในวันที่เกิดเหตุได้ และใส่มาจริงหรือไม่ มีรอยลึก รอยคำหนิ รอยเอกลักษณ์ของยี่ห้ออื่น ๆ สามารถนำมาเป็นส่วนประกอบการสืบสวนสอบสวน และนำไปสอบเพิ่มเติมต่อไปได้

ส่วนที่เกิดเหตุที่เราไปถึงเห็นคนเข้าไปมุง เข้าไปเหยียบย่ำเต็มไปหมดนั้น อย่างในภาพที่เกิดเหตุในวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาที่นำมาพรีเซนต์เมื่อภาคเช้า เราก็ไม่เลือกที่จะเก็บรอยเท้าหรือพื้นรองเท้าแล้ว เพราะเก็บมากก็จะได้รอยเท้า รอยพื้นรองเท้า ของคนอื่นมา อีกทั้งเมื่อเราเข้าที่เกิดเหตุเราก็ต้องวิเคราะห์แล้วว่า วัตถุพยานที่สำคัญ ในการที่จะเชื่อมโยง บ่งชี้ไปถึงคนร้าย โดยที่ยังไม่ปนเปื้อนมากที่สุดคืออะไร เช่น รอยเลือดที่ประตู มีลักษณะของการเดินออกไปที่ประตู ก็ชี้ชัดแล้วว่าจะนำไปสู่การหาตัวคนร้ายได้ ถ้าไม่มีเลือดก็เลือกหาลายนิ้วมือ ฯลฯ ในจุดที่นั่นจะยังไม่มีคนอื่นมาจับต้องเหยียบย่ำเลย ส่วนจุดที่คนจับเยอะเราก็ต้องเลือกจุดอื่น ไม่ได้ตรวจเก็บจุดนั้น เช่น ลูกบิดประตู ที่มีคนจับเยอะมาก ถ้าเก็บ ไปก็หาลายนิ้วมือคนร้ายไม่น่าจะได้แล้ว ทั้งนี้ทั้งนั้นก็แล้วแต่เคสไปว่าจะเก็บอะไรบ้าง ส่วนในเรื่องการเก็บรอยเท้าในพื้นที่ ๆ เห็นแล้วว่าคุณเหยียบย่ำเข้าไปเยอะเราก็เลือกที่จะไม่เก็บส่วนนั้น

อาจารย์ พ.ศ.ท.หญิง นิลรัตน์ : ไรค์จะ เลือกที่จะไม่เก็บลายพื้นรองเท้าในสถานที่ ๆ พบว่ามีบุคคลมากมายเหยียบย่ำที่เกิดเหตุแล้ว

3.) นักศึกษา : วัตถุพยานทางชีววิทยา เหล่านี้ที่เก็บมาทั้งหมด จะส่งให้ พงส. ทั้งหมดเลยหรือไม่ หรือต้องทำการคัดแยกกรับ (แก้ไขเป็นคำว่า วิเคราะห์) อย่างไรครับ ว่าส่วนไหนน่าจะเป็นวัตถุพยานที่ใช้ได้ หรือ ชิ้นไหนเป็นวัตถุพยานของบุคคลภายนอก หรือที่ถูกปนเปื้อน และวิธีการคัดออกมีหลักการทางปฏิบัติอย่างไรครับ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณฯ : ขอเริ่มที่ลายนิ้วมือ ปกติก่อนที่จะเก็บเราก็อใช้แสงส่อง ใช้แว่นขยาย เพื่อดูว่าลายเส้นสมบูรณ์เพียงพอที่จะส่งตรวจเอกลักษณ์บุคคลได้หรือไม่ ก็จะวิเคราะห์กันก่อนซึ่งโดยทั่วไป ลายนิ้วมือแผ่นนั้นก็มักจะไม่ว่างเต็มนิ้ว ทั้งนี้ก็ไม่มีกฎเกณฑ์ใดกำหนดว่าต้องเก็บกี่รอยต่อหนึ่งที่เกิดเหตุ แต่เราก็จะค้นหา และวิเคราะห์ตรวจเก็บให้ได้มากที่สุดก็เป็นการดี อีกทั้งแผ่นเก็บรอยลายนิ้วมือแผ่นใน 1 แผ่นก็สามารถเก็บได้ถึง 7-8 รอย แล้วแต่รอยนิ้วมือแผ่นว่ามาจากพื้นผิวของวัตถุพยานที่เรียบ หรือขรุขระ ก็ตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแผ่นได้คมชัดยากง่ายแตกต่างกัน

ทางปฏิบัติในที่เกิดเหตุเราก็จะได้รอยนิ้วมือแผ่นไม่มากนัก บางครั้งก็ได้เสี้ยวของนิ้ว ได้รอยฝ่ามือบ้าง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ได้มาเพียงรอยเดียวก็สามารถยืนยันตัวคนร้ายได้แล้ว โดยส่วนตัวอาจารย์ก็ปฏิบัติหน้าที่เก็บรอยนิ้วมือในที่เกิดเหตุ หากพบจุดที่วิเคราะห์แล้วว่า เป็นรอยนิ้วมือคนร้ายที่ค่อนข้างชัด แผ่นหนึ่งเก็บเน้น ๆ สองรอยก็เพียงพอในการยืนยันตัวบุคคลแล้ว กรณีนี้ก็เป็นการลดภาระของกลุ่มงานตรวจรอยนิ้วมือแผ่นด้วย เนื่องจากรอยนิ้วมือหนึ่งรอยใช้เวลานาน และพนักงานสอบสวนก็สามารถนำตัวผู้ต้องสงสัย มาพิมพ์ลายนิ้วมือ 10 นิ้วเพื่อตรวจเปรียบเทียบ หรือตรวจเปรียบเทียบลายนิ้วมือกับสารบบ AFIS ก็สามารทำได้ (โดยปัจจุบันการระบุชี้ชัดในลายนิ้วมือ ก็ตั้งแต่ 10 จุดขึ้นไปในต่างประเทศก็ใช้ตั้งแต่ 10 จุดขึ้นไปเช่นกัน เช่น 10, 12, 16 แล้วแต่กรณี)/ส่วนในด้านการส่งพนักงานสอบสวน เราเก็บมาเท่าไรเราก็ส่งหมด

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง นิลรัตน์ : อาจารย์ขอตั้งเรื่องคำเล็กน้อย นักศึกษาใช้คำว่า “คัดแยก” อาจไม่ตรงกับบริบทของลักษณะการทำงาน เราไม่อาจใช้คำว่า “คัดแยก” ในงานลักษณะนี้ได้เลย เพราะเราไม่อาจคัดแยก หรือตัดออกได้ ที่เราทำอยู่นั้นเราใช้ “การวิเคราะห์” อย่างที่อาจารย์ประรณฯ ได้อธิบายไว้ ว่าจุดนี้เราวิเคราะห์ว่าลายนิ้วมือที่เรากำลังตรวจค้น ตรวจหา ตรวจเก็บมาอยู่ในจุดสถานการณ์ที่มีความสมบูรณ์แค่ไหนเพียงไร เป็นกรณีแตกต่างกันไปในแต่ละสถานที่เกิดเหตุ และเราไม่สามารถคัดแยกได้ในตัวเองอยู่แล้วว่าลายนิ้วมือที่เราเห็น หรือตรวจเก็บมาแล้วนั้นเป็นของใครได้อย่างชัดเจนร้อยเปอร์เซ็นต์ในขณะที่กำลังตรวจเก็บอยู่นั้น แต่เราสามารถวิเคราะห์จากภาพรวม สถานการณ์ สภาพที่เกิดเหตุ หลักการ ประสพการณ์ ฯลฯ ในที่เกิดเหตุได้ว่า ในแต่ละจุดตรงจุดใดที่ยังไม่ถูกปนเปื้อน ปนเปื้อนน้อย ปนเปื้อนมาก หรือจุดใดวัตถุพยานถูกทำลายไปแล้วจากผู้เกี่ยวข้องที่มาจับมากมาย หรือจุดใดที่เป็นเส้นทางของคนร้าย จุดใดคนร้ายจะต้องสัมผัสอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หรืออาจมีการสัมผัสในการเตรียมการ หรือกำลังก่อเหตุ หรือเพื่อการหลบหนีออกจากที่เกิดเหตุ ฯลฯ เราก็วิเคราะห์ลักษณะเช่นนี้ เป็นต้น จะเห็นว่าไม่อาจใช้คำว่า “คัดแยก” ได้เลย

เนื่องจากคำว่าคัดแยกคือ การตัดบางสิ่ง ตั้งแต่สองสิ่งที่มีอยู่แล้วออกไป ด้วยเหตุผลบางประการ แต่เราไม่ได้ทำการตัดตั้งแต่ต้น

ส่วนเมื่อเราเก็บมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็ DNA ลายนิ้วมือ เมื่อมาอยู่ที่แผนตรวจเก็บลายนิ้วมือแฝงแล้ว เวลาที่เราตรวจ ตามมาตรฐาน ISO จะมีแบบฟอร์มให้บันทึกไปว่า เราได้วัตถุพยานอะไรมาบ้าง และวัตถุพยานทั้งหมดเราจะต้องส่งมอบให้พนักงานสอบสวนทั้งหมดด้วยเช่นกัน

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณนาฯ : หากในสถานที่หนึ่งเราตรวจเก็บวัตถุพยานมา 100 หรือ 1000 รายการ ก็สามารถทำได้นะคะ เช่น ผมคนที่วิ่งก็เส้นก็เก็บหมด ลายนิ้วมือเก็บทุกจุด ฯลฯ แต่นั่นก็จะผิดพลาดในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และนั่นก็ไม่ใช่การวิเคราะห์แล้ว ซึ่งหากทำเช่นนั้นทุกคดี แทนที่จะเกิดประโยชน์แต่กลับจะเกิดผลในทางลบอย่างแน่นอน ลองนึกภาพว่า เพียงคดีเดียวจะสูญเสียทรัพยากร และเวลานับนานในชั้นต่าง ๆ อย่างมหาศาลขนาดไหนถึงจะแปลผลเสร็จสิ้นในแต่ละคดี และไม่สามารถนำไปเชื่อมโยงถึงผู้กระทำคามผิดที่แท้จริงในเวลาอันรวดเร็วได้เลย จะเห็น ได้ว่าการวิเคราะห์ในชั้นตรวจเก็บนั้นสำคัญมาก และการตรวจเก็บก็กระทำโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น เช่น เส้นผมในคดีที่มีการต่อสู้กันก่อนเสียชีวิต หรือใช้ชุดทดสอบผลเบื้องต้น เราก็ยังไม่รู้ในเบื้องต้นว่าเป็นของใคร เราก็วิเคราะห์ตรวจเก็บก่อน ในคดีข่มขืน ของเหลวที่อยู่ตามพื้น อาจจะเป็นสารคัดหลั่งจากส่วนใดก็ได้ เราก็ต้องเน้นตรวจเก็บมาก่อน ก็ต้องวิเคราะห์เป็นเคสไป

4.) นักศึกษา : หลังจากทีพิสูจน์หลักฐานส่งวัตถุพยานที่ตรวจเก็บมาให้พนักงานสอบสวนหมดแล้ว ได้มีการทำสำเนาไว้บ้างหรือไม่ครับ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง นิลรัตน์ฯ : มีค่ะ ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่า สำเนาจะเป็นเรื่องของผลแล็บที่แปลมาเป็นเอกสารแล้วลักษณะนี้เท่านั้น แต่ในส่วนของวัตถุพยานที่เป็นเนื้อเยื่อ สารคัดหลั่ง DNA ไม่สามารถเก็บทำสำเนาไว้ได้โดยสภาพ เนื่องจากจะต้องเสื่อมสลายผุพังไปตามระยะเวลาและหมดไปกับการตรวจพิสูจน์ ส่วนลายนิ้วมือแฝงเมื่อเราส่งกลับคืนพนักงานสอบสวนแล้ว ตัวนี้พิสูจน์หลักฐานก็ไม่ได้ทำสำเนาไว้ และไม่สามารถทำไว้ได้โดยสภาพเช่นกัน เนื่องจากแผนตรวจเก็บลายนิ้วมือแฝงเป็นกระดาษ ถ้าเก็บทุกคน ทุกเคสจะเยอะมาก และไม่มีที่เก็บเลย แต่สำเนาลักษณะนี้หากเป็นของคนร้ายที่ก่อเหตุขึ้นมาใหม่ หรือที่เคยก่อเหตุมาก่อนแล้ว สำเนาก็จะแปรสภาพไปอยู่ในรูปแบบฐานข้อมูล AFIS ส่วน DNA ก็จะไปอยู่ในฐานข้อมูล DNA profiles แทน

5.) นักศึกษา : หมายความว่านายความสามารถขอหมายศาลไปขอผลการตรวจเก็บ วัตถุพยานต่าง ๆ จากพินิจหลักฐานได้อีกทางหนึ่ง นอกจากที่อยู่ในมือของพนักงานสอบสวนหรือ พนักงานอัยการ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณนาฯ : ก็มีอยู่บ้างที่ทางทนายหมายศาลมา ขอผลตรวจ คัด ผลแล็บ หรือใบรายงานการส่งวัตถุพยาน ใบส่งมอบวัตถุพยาน เช่นนี้ ซึ่งในใบรายงานก็จะมีระบุ วัตถุพยานทุกชิ้นที่เก็บมาตรวจวิเคราะห์ต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ และใบส่งมอบก็เป็นห่วงโซ่ของการ ครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) ซึ่งก็จะระบุรายละเอียดว่ารับมอบกันกี่ต่อ ใครบ้าง ส่ง แล็บวันไหน เมื่อไร กี่ชิ้น เวลาอะไร ใครเป็นคนรับไป ส่งต่อไปที่ใคร ใครรับคืน รับไปอย่างไร วัน ไหน ฯลฯ

6.) นักศึกษา : เคยมีหรือไม่ครับ ที่ญาติผู้ตาย หรือผู้เสียหาย หรือผู้มีส่วนได้เสียในคดี เลือกว่าจะฟ้องคดีอาญา หรือคดีแพ่งกันเอง และขอหมายศาลมาเรียกวัตถุพยานทั้งหมดที่เก็บได้จาก ที่เกิดเหตุ หรือขอหมายศาลเรียกอาจารย์ไปเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีที่ฟ้องกันเองนั้น

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณนาฯ : ก็มีอยู่ค่ะ แต่เฉพาะในกรณีของการหมายเรียกมาเป็น พยานศาล เช่น คดีจราจร ที่มอเตอร์ไซค์ 2 คัน ซึ่งขับขนาดข้างรถพ่วง ได้เฝ้าชนกันเองทำให้มี ฝ่ายหนึ่งล้มเข้าไปในล้อรถพ่วงด้านหลังฝั่งขวา พนักงานสอบสวนชี้แล้วว่า มอเตอร์ไซค์ต่างคนต่าง ประมาท ส่วนรถพ่วงไม่ผิดเนื่องจาก ผลตรวจของพินิจหลักฐานก็ไม่พบรอยครูดกลอกในส่วน ของรถพ่วง พบแต่รอยเลือดที่ล้อ เป็นลักษณะของเหตุสุดวิสัยที่รถพ่วงชนคนตาย พนักงาน สอบสวน และพนักงานอัยการ ก็ไม่ได้สั่งฟ้องรถพ่วง แต่ญาติผู้ตายก็เรียกอาจารย์เข้าไปในคดี เพื่อให้ทนายซักถามเหตุการณ์ และวัตถุพยานของคดีดังกล่าวเพื่อ ฟ้องร้องดำเนินคดีกับรถพ่วงเอง การซักถามก็เช่น แน่ใจได้อย่างไรว่าไม่มีรอยครูด ฯลฯ ซึ่งเป็นการฟ้องกันเองอีกคดีหนึ่งแยก ต่างหากจากคดีของพนักงานสอบสวน อีกเรื่องที่มีมักถูกเรียกเข้าไปเป็นพยานในศาล คือ คดีไฟไหม้ เป็นต้น แต่ในส่วนนี้อาจารย์ยังไม่เคยมีหมายศาลมาเรียกเฉพาะวัตถุพยาน

ส่วนจะหมายศาลขอมาที่พินิจหลักฐาน วัตถุพยานที่เป็นเนื้อเชื้อ สารคัดหลั่งพวกนี้ก็ คงจะมีแต่ผลรายงาน หรือ สำเนาอย่างทีกล่าวไปแล้ว เนื่องจากวัตถุพยานทางชีววิทยาเหล่านี้จะ เสื่อมสลาย หมดไปจากชั้นการตรวจของแล็บ

7.) นักศึกษา : ฐานข้อมูลประวัติอาชญากรปัจจุบัน AFIS บันทึกข้อมูลของใคร และบันทึกได้จำนวนเท่าไรครับ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณนาฯ : AFIS เป็นเครื่องตรวจลายนิ้วมือแฝง ของผู้ที่กระทำ ความผิดในคดีที่ต้องมีการประทับลายนิ้วมือในคดี หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า ผู้ที่มีประวัติอาชญากร ซึ่งปัจจุบัน ฐานข้อมูลสามารถรองรับได้ 15 - 16 ล้านคน และใกล้เต็ม 16 ล้านคนแล้ว

8.) นักศึกษา : AFIS เก็บประวัติชาวต่างชาติ ที่ทำผิดในไทยด้วย หรือไม่ครับ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณนาฯ : เก็บค่ะ เก็บชาวต่างชาติที่กระทำความผิดใน ประเทศไทย หรือแรงงานต่างชาติที่ลักลอบเข้าเมืองทั้งหมด

9.) นักศึกษา : ปัจจุบันเรามีการเก็บ DNA ของอาชญากรไว้ในฐานข้อมูลบ้างหรือไม่ครับ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณนาฯ : ปัจจุบันมีการตรวจเก็บ DNA database คือ ตัวเลข DNA ของแต่ละบุคคล หรือที่เรียกกันว่า DNA profiles ไว้ในฐานระบบ ในสมัยก่อนจะมีแค่ กอง พิสูจน์หลักฐานกลาง (พฐก.) ที่เดียวเป็นผู้เก็บ ต่อมาก็พัฒนากระจายไปสู่ภาคอื่น ๆ ก็คือตั้งแต่ กอง พิสูจน์หลักฐานกลาง, ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน (ศพฐ.) 1,2,3,4,5,9,10 เป็นต้น ส่วนศูนย์พิสูจน์หลักฐาน ภาคส่วนอื่น ๆ ที่ยังไม่มีการเก็บก็อันเนื่องจากยังขาดเรื่องบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านชีววิทยา และ เครื่องมือ อุปกรณ์ ฯลฯ จึงยังไม่ได้มีการกระจายเต็มทั้งภูมิภาคของประเทศ

ถึงอย่างไรก็ตาม เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นก็สามารถนำ DNA ต่าง ๆ ที่ตรวจพบส่ง ตรวจในภาคส่วนที่ใกล้เคียงเพื่อเปรียบเทียบได้ทั้งหมด เนื่องจากฐานข้อมูลเชื่อมถึงกัน โดยใช้เวลา เพียงวันเดียวหรือครึ่งวัน ก็สามารถรู้ผลเปรียบเทียบแล้ว

ซึ่งตอนนี้ก็มีระบบ FIDS เข้ามา เพื่อเชื่อมโยงหลักฐานทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นลายนิ้วมือ DNA หรือปลอกกระสุนปืนที่ใช้ยิงในคดีหนึ่ง ๆ เป็นภาพรวมในข้อมูลของบุคคลคนเดียว โดย ระบบนี้เข้ามาเกือบ 2 ปีแล้ว และปัจจุบันก็เกือบจะสมบูรณ์แล้ว

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง นิลรัตน์ฯ : ปัจจุบันเรายังมีโครงการใหม่ ที่เก็บในส่วนของบุคคล “กลุ่มเสี่ยง” หรือในอีกความหมาย คือ บุคคลที่ต้องสงสัยที่พนักงานสอบสวนเห็นว่ามีความเสี่ยง ที่

น่าจะก่ออาชญากรรมในอนาคต เช่น เด็กแว้นต์บางคน ที่อยู่ในกลุ่มบางกลุ่ม หรือคนที่กำลังจะออกจากเรือนจำ บุคคลพันโท เขาที่จะเรียกมาเก็บทั้ง DNA และลายนิ้วมือไว้ในฐานข้อมูลได้

ทั้งนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ เรามีฐานข้อมูลเก็บ DNA ลายพิมพ์นิ้วมือ 10 นิ้ว ฝ่ามือ ส้นมือ ของผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องขังในเรือนจำ ทัณฑสถาน และบุคคลกลุ่มเสี่ยงที่อธิบายไปแล้ว ที่เราเก็บได้แล้วก็อยู่ประมาณ 200,000 กว่ารายแล้ว เป็นข้อมูลล่าสุด ณ ปัจจุบัน

10.) นักศึกษา : ระบบฐานข้อมูลลายนิ้วมือการทำบัตรประชาชนของคนไทย และของกรมการปกครอง เวลาบุคคลสัญชาติไทยประสงค์จะซื้ออาวุธปืน จะมีการเก็บลายนิ้วมือ 10 นิ้ว ไว้เช่นกัน จุดนี้อาจารย์เห็นว่า สามารถนำลายนิ้วมือที่ตรวจเก็บได้โดยเฉพาะนิ้วชี้ และนิ้วโป้งส่งประสานเรื่องไปตรวจสอบว่าเป็นของบุคคลใดได้หรือไม่อย่างไรครับ : หากได้ เคยมีการส่งบ้างหรือไม่ : หากไม่ได้ กรมการปกครองให้เหตุผลว่าอย่างไรครับ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณนา : แม้กรมการปกครอง ในภาคส่วนการเก็บลายนิ้วมือบุคคลที่ขออนุญาตมี และใช้อาวุธปืน ตาม พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ นั้น จะต้องมีการเก็บลายนิ้วมือทั้ง 10 นิ้วก็ตามแต่อาจารย์ไม่แน่ใจว่า ลายนิ้วมืองดงกล่าวมีกฎระเบียบให้กรมการปกครองต้องลงในฐานข้อมูลอย่างไรในระบบ AFIS ด้วยหรือไม่ ทั้งนี้จากความเข้าใจน่าจะไม่ได้ลงในระบบ AFIS เนื่องจากผู้ขออนุญาตฯ ไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดใด ๆ ที่มีความจำเป็นจะต้องเก็บลงไว้ในฐานข้อมูล AFIS

อย่างไรก็ตาม กรมการปกครองได้เก็บลายนิ้วมือ 4 นิ้ว คือนิ้วโป้ง และนิ้วชี้ มือขวา และซ้ายของทุกคนไว้ในฐานข้อมูลเมื่อทำบัตรประชาชน และปัจจุบันล่าสุดนี้เท่าที่อาจารย์ทราบ กรมการปกครองได้เก็บลายนิ้วมือของ “นิ้วชี้, ซ้าย และขวา”ไว้ในแถบแม่เหล็กหลังบัตรประชาชน ซึ่งเป็นบัตรประเภทใหม่ที่ออกมาล่าสุด (ซึ่งไม่ใช่ตัวที่มีชิปด้านหน้าอย่างเดิวนะคะ)

เมื่อถามว่าทางพิสูจน์หลักฐานขอลายนิ้วมือผู้ต้องสงสัยที่ตรวจไม่พบในฐานข้อมูลประวัติอาชญากรจากกรมการปกครองเพื่อทราบบุคคลบ้างหรือไม่ นั้น ก็มีอยู่เช่นกัน แต่ทั้งนี้จะได้แต่ ลายนิ้วมือที่มาจาก นิ้วโป้งอย่างเดียว

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง นิสรรัตน์ : ส่วนใหญ่เป็นพนักงานสอบสวนเป็นคนประสาน เช่น หากเราหาในสารบบของ AFIS แล้วเราไม่เจอ และเกิดกรณีอยากจะทราบจริง ๆ ว่าเป็นใคร

พนักงานสอบสวนจะเป็นคนดำเนินการในส่วนนี้ เนื่องจากฐานข้อมูลของพิสูจน์หลักฐาน และ
กรรมการปกครองไม่เชื่อมโยงกัน

อย่างไรก็ตาม อาจขยายความอีกเล็กน้อยว่า หากพิสูจน์หลักฐานพบลายนิ้วมือเช่น นิ้วชี้
หรือ นิ้วโป้ง และพนักงานสอบสวน มีกลุ่มบุคคลต้องสงสัยอยู่ในมือซึ่งทราบชื่อนามสกุลแล้ว ก็
สามารถนำรายชื่ออื่น ๆ ไปขอลายนิ้วมือกับกรรมการปกครองได้ และส่งต่อมาให้พิสูจน์หลักฐาน กลุ่ม
งานลายนิ้วมือตรวจเปรียบเทียบกับลายนิ้วมือแฝงเพื่อตรวจเปรียบเทียบ

ยกตัวอย่างเช่น ครั้งที่อาจารย์ลงไปช่วยตอน สีนามิ เมื่อปี 2547 ก็มีญาติผู้เสียชีวิตเชื่อว่า
ผู้ตายเป็นคนในครอบครัวเขา อาจจะเสื้อผ้าหรือว่ามีสิ่งชี้เฉพาะอื่นใดก็ตาม พนักงานสอบสวนก็จะ
ทำเรื่องขอลายนิ้วมือฯ ของชื่อบุคคลที่ได้รับมาจากญาติผู้เสียชีวิต ไปที่กรรมการปกครอง กรรมการ
ปกครองก็จะส่งลายนิ้วมือของบุคคลตามรายชื่อกลับมาให้ และนำมาตรวจเปรียบเทียบกันจากที่เร
พิมพ์ได้จากศพผู้เสียชีวิต เป็นต้น

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง นิลรัตน์ฯ : สิ่งที่น่าสนใจคือ แผ่นพิมพ์มือที่ บุคคลอาชีพต่าง ๆ มา
พิมพ์ 10 นิ้วไว้เพื่อตรวจประวัติอาชญากร ก่อนไปสอบหรือสมัครตามหน่วยงานต่าง ๆ หรือแม้แต่
การพิมพ์มือเพื่อซื้ออาวุธปืน เหล่านี้ได้ทำการบันทึกในสารระบบใดไว้หรือไม่ จุดนี้น่าสนใจ เป็น
เรื่องที่นักศึกษจะต้องไปสัมภาษณ์หน่วยงานนั้น ๆ ต่อไป⁵⁶²

11.) นักศึกษา : ปัจจุบัน มีกฎ ระเบียบ ที่ใช้บังคับเป็นมาตรฐานกลางของไทย ในการ
เข้าที่เกิดเหตุ หรือ ปกป้องสถานที่เกิดเหตุ ตามที่มีการเรียนการสอนกันที่ประเทศเรานำมาจาก
หลักสูตรของ FBI และสอนอบรมในสถาบันต่าง ๆ นั้น / อยากสอบถามท่านอาจารย์ว่า มี
กฎระเบียบกลางเช่นนั้นบ้าง หรือไม่ครับ เช่น การเข้าที่เกิดเหตุต้องเข้าจำกัดกี่คน ต้องสวมสิ่ง
ป้องกันการปนเปื้อน ต้องกำหนดโซนบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นชั้น ๆ ต้องกำหนดทางเดิน ฯลฯ เช่นนี้
ครับ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง นิลรัตน์ฯ : ของหน่วยงานพิสูจน์หลักฐาน ก็จะมีคู่มือการตรวจ
สถานที่เกิดเหตุซึ่งเราก็เอามาจากคู่มือการตรวจสถานที่เกิดเหตุของ FBI ที่มี 13 ขั้นตอน และก็
ปฏิบัติตามระบบมาตรฐานสากลในการตรวจสถานที่เกิดเหตุคดีเกี่ยวกับชีวิต ทรัพย์สิน ระเบิด ทั้ง
11 หน่วย และส่วนภูมิภาคก็ได้รับ และปฏิบัติตามมาตรฐาน ISO/IEC 17020:2012 และการรับรอง

⁵⁶² ปรากฏตามบทสัมภาษณ์อาจารย์ จากกรรมการปกครองในเวลาต่อมา ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 8.

ด้านการตรวจลายพิมพ์นิ้วมือแฝง และการรับรองมาตรฐานห้องปฏิบัติการ ISO/IEC 17025:2017 ซึ่งเป็นไปตามการรับรองมาตรฐานสากล

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณนาฯ : งานที่เกิดเหตุเรามีการอบรม ตรวจสอบกันทุกปี เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน เช่น ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมในด้านบุคคล รถ อุปกรณ์ ฯลฯ ซึ่งขั้นตอนต่าง ๆ เดี่ยวอาจารย์พิมพ์ให้ไว้ นักศึกษาใช้อ้างอิงในวิทยานิพนธ์นี้ได้

การตรวจสถานที่เกิดเหตุตามหลักการของ FBI มีดังนี้

ทีมตรวจสถานที่เกิดเหตุ

1. หัวหน้าชุด (Team Leader) 2.ช่างภาพ (Photographer) 3.เจ้าหน้าที่สเก็ตซ์ภาพ (Sketcher) 4.เจ้าหน้าที่บันทึกวัตถุพยาน (Evidence Recorder) 5.เจ้าหน้าที่เก็บวัตถุพยาน (Evidence Recovery) 6.ผู้ชำนาญการพิเศษ (Specialists)

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ 13 ขั้นตอน

1. การเตรียมตัว (Preparation)
2. การเตรียมตัวเข้าสู่สถานที่เกิดเหตุ (Approach scene)
3. การรักษาความปลอดภัยและการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ (Secure & Protect)
4. การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (Initiate preliminary survey)
5. การประเมินพยานหลักฐานที่อาจพบในสถานที่เกิดเหตุ (Evaluate physical evidence possibility)
6. การเตรียมบรรยายสรุปสภาพของสถานที่เกิดเหตุ (Prepare narrative description)
7. การถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุ (Depict scene photographically)
8. การเตรียมแผนผังหรือการร่างสถานที่เกิดเหตุ (Sketch of scene)
9. การดำเนินการค้นหาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด (Conduct detailed search)
10. การบันทึกและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ (Record & collect physical evidence)
11. การดำเนินการสำรวจสถานที่เกิดเหตุขั้นสุดท้าย (Conduct final survey)
12. การถอนกำลังและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ (Release scene)
13. การออกรายงานผลการตรวจสถานที่เกิดเหตุ.

12.) นักศึกษา : ขั้นตอนเหล่านี้ไม่มีผลบังคับ หรือโทษในการไม่ปฏิบัติใช่ไหมครับ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณนาฯ : ไม่มีค่ะ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง นิลรัตน์ฯ : ใช่ค่ะ ตัวนี้คือคู่มือในการปฏิบัติงานของพิสูจน์หลักฐานตำรวจก่อนเราจะถูกขอให้ไป หรือก่อนเราไปถึงนั้น เราไม่อาจทราบอยู่แล้ว ว่าสถานที่เกิดเหตุจะถูกใครทำให้ปนเปื้อนบ้าง แต่เมื่อเราไปถึงแล้วเราก็จะกันคน กันสถานที่ตามขั้นตอนของเราที่เราฝึกมา และทำตามมาตรฐานที่กล่าวไว้ตอนต้น

13.) นักศึกษา : การตรวจ เส้นผม ลายนิ้วมือ DNA เช่น เหงื่อ น้ำลาย และรอยฟingerprint ปัจจุบันต้องขึ้นราคาคร่าว ๆ ประมาณเท่าไรครับ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณนาฯ : ต่อขึ้นต้นทุนที่รัฐต้องเสีย ค่าแล็บ วัสดุอุปกรณ์ น้ำยา ฯลฯ รวม ๆ แล้วราว ๆ ประมาณ 3000 บาท ต่อชิ้น (ประมาณนะคะ) ต้องเข้าใจจุดนี้ว่าเป็นต้นทุนส่วนที่รัฐเสียไปกับการตรวจต่อขึ้น ไม่ใช่เป็นการเรียกเก็บกับประชาชนหรือพนักงานสอบสวนนะ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง นิลรัตน์ฯ : เฉพาะการตรวจ DNA หรือวัตถุพยานทางชีวภาพ นะคะ ส่วนพวกรอยฟingerprint เป็นอีกภาคส่วนหนึ่งซึ่งอาจารย์ทั้งสองไม่มีข้อมูลตรงนี้ค่ะ

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง ประรณนาฯ : ถ้าหากสถานที่เกิดเหตุถูกปนเปื้อนมาก ตั้งแต่ชั้นพิสูจน์หลักฐานก็ทำงานลำบากมาก เพราะเก็บวัตถุพยานมาก็จะได้แต่ของคนอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง หากมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ ที่นักศึกษาพีริเซนต์ให้อาจารย์ฟังในภาคเช้าทั้งหมดนั้นเกิดขึ้นได้ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากกับทุกฝ่าย เพราะจะทำให้ผู้ที่เข้ามาในที่เกิดเหตุโดยไม่จำเป็นนั้น เกรงกลัว หรืออย่างน้อยก็ถูกคิดขึ้นมาว่าต้องเสี่ยงที่จะถูกฟ้องให้ชดใช้ค่าเสียหาย

อาจารย์ พ.ต.ท.หญิง นิลรัตน์ฯ : อาจารย์ก็เห็นว่าจุดนี้เป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุดี

หมายเหตุถึงท่านอาจารย์ฯ : ขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ประรณนาฯ และ ท่านอาจารย์นิลรัตน์ฯ ที่สละเวลาทั้งหมด ตั้งแต่การติดต่อพูดคุยเบื้องต้น การเริ่มนัด การพีริเซนต์ ทั้งรอบเช้า และสัมภาษณ์รอบหัวค่ำจนถึงดึกที่ท่านอาจารย์ทั้งสองต้องใช้ความอดทนฟังสำหรับอธิบายประเด็นต่าง ๆ และเมตตาตอบคำถามที่ค่อนข้างยาว และละเอียดอย่างมากให้กับผู้วิจัย แต่

ท่านอาจารย์ก็แสดงความใส่ใจช่วยเหลือ รวมถึงสีหน้า แววตา และความรู้สึกในการแสดงออก ตั้งแต่ครั้งแรกที่ได้สนทนากัน จนกระทั่งวันตรวจแก้คำพิมพ์ผิดพลาดของผู้วิจัยในการให้สัมภาษณ์ รวมกันแล้วสำหรับเวลาที่ท่านอาจารย์ต้องเสียไปกับการสัมภาษณ์ครั้งนี้ก็คงที่จะเกิน 10 โมงเป็นอย่างน้อย แต่ในทางกลับกัน ผู้วิจัยขอแจ้งว่า ช่วงเวลาที่ได้มีโอกาสสนทนากับท่านอาจารย์ทั้งสอง ดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยรู้สึกอบอุ่น และเป็นระยะเวลาที่มีค่าที่สุดอีกครั้งหนึ่งในชีวิตของผู้วิจัยทีเดียวครับ

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองสำหรับความเมตตาในทุกเรื่อง อีกครั้ง มา ณ ที่นี้ครับ

นายพัชร บวรพัฒนกุล
นักศึกษาผู้สัมภาษณ์ และผู้ถอดเทปคำสัมภาษณ์

บทสัมภาษณ์
วันพุธที่ 3 พฤศจิกายน 2564
สัมภาษณ์เป็นหนังสือคำถาม คำตอบ ผ่านระบบอีเมล

เรื่อง : ปัญหาทางปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุการณ์เสียชีวิต ในประเทศจีน และประเทศสหรัฐอเมริกา เปรียบเทียบกับประเทศไทย⁵⁶³

ผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ : พันตำรวจเอก ดร.ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ กงสุล (ฝ่ายตำรวจ)
 ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง สำนักงานกงสุล (ฝ่ายตำรวจ)
 Pol.Col.Siriphon Kusonsinwut (高力鹏 · 警务领事)
 Consul (Police) - Royal Thai Consulate General - Kunming
 (泰国驻昆明总领事馆)
 Crowne Plaza, 6th Fl., No.399, QingNian Rd., Wuhau District.
 皇冠假日酒店, 青年路, 昆明, 云南省, 中国。
 Kunming Yunnan Province 650011, P.R. Chiana
 E-mail: Siriphon.ku@gmail.com

หมายเหตุ : ก.) การขอสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งข้อมูลเบื้องต้นพร้อม และเฉพาะในส่วนของภาพ
 ไทยมุงให้กับท่านอาจารย์ศิริพลฯ พิจารณา ท่านอาจารย์จึงได้อนุญาตให้ส่งคำถามผ่านทางอีเมล
 กระผมไม่ได้ทบทวน คัดกรองคำถามให้ดี ทำให้คำถามยืดยาว วนไปมา ต้องกราบขอ
 อภัยท่านอาจารย์ด้วยครับ

หมายเหตุ : ข.) คุนหมิง (昆明, Kunming) มีพื้นที่ทั้งหมด 21,600 ตารางกิโลเมตร เป็นเมืองเอกและ
 เมืองที่ใหญ่ที่สุดของมณฑลยูนนาน (云南, Yunnan)⁵⁶⁴ ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2563 คุนหมิง
 มีประชากรที่มีภูมิลำเนาถาวรในเขตเมือง 5.34 ล้านคน ส่วนมณฑลยูนนาน มีพื้นที่ทั้งหมด 394,000
 ตารางกิโลเมตร ใหญ่เป็นอันดับ 8 ของจีน ในปี 2563 มีประชากร 47.21 ล้านคน⁵⁶⁵

⁵⁶³ ปรากฏตามหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูล และเข้าสัมภาษณ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่ นต.
 0405/007 <https://drive.google.com/drive/folders/1Dz655kVPOBOi08UbQnfCr3ssrJgwIen1?usp=sharing>

⁵⁶⁴ คุนหมิง, สืบค้น 15 พ.ย. 2564, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/คุนหมิง>

⁵⁶⁵ Yunnan, สืบค้น 15 พ.ย. 2564, จาก <https://thaibizchina.com/country/yunnan/>

คำถามข้อที่ 1. นักศึกษา : ปัจจุบัน อาจารย์รับตำแหน่งรองผู้บังคับการ และปฏิบัติหน้าที่ กงสุลฝ่ายตำรวจ ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง (Kunming) ตั้งแต่ปีใดครับ และจะหมดวาระการดำรงตำแหน่งกงสุลฝ่ายตำรวจฯ ในช่วงใดครับอาจารย์

อาจารย์ศิริพลฯ : รอง ผบก.ประจำ กองการต่างประเทศ ทำหน้าที่ กงสุลตำรวจ จากปี ๒๕๖๑ ถึง ๒๕๖๔ (๒๕ ก.ย.๖๑ ถึง ๒๕ ก.ย.๖๔ แต่เนื่องจากสถานการณ์โควิด จึงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่ากงสุลตำรวจคนใหม่จะเดินมาปฏิบัติงานในวันที่ ๒๕ พ.ย.๖๔)

คำถามข้อที่ 2. นักศึกษา : ในประเทศจีน โดยเฉพาะในเมืองที่อาจารย์รับตำแหน่งอยู่ หากเมื่อมีการตายเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการตายในที่สาธารณะ หรือตายในเคหสถาน คนจีน โดยเฉพาะ “นักข่าว อาสาสมัคร คนมุง” มีลักษณะพฤติกรรมในการเข้าไปในที่เกิดเหตุแบบใกล้ชิด เขี่ยขยำ บุกรุกสถานที่เกิดเหตุ มากน้อยแค่ไหนครับอาจารย์ และเป็นลักษณะเช่นเดียวกับประเทศไทยหรือไม่ครับ ขออนุญาตนำรูปภาพประกอบในวิทยานิพนธ์เล่มนี้บางส่วนที่เป็นของประเทศไทยเราให้อาจารย์ดูประกอบครับว่าเป็นการเข้าไปในลักษณะเช่นเดียวกันหรือไม่ครับ (เป็นภาพเฉพาะของไทยมุง)

อาจารย์ศิริพลฯ : การกระทำไทยมุง เกิดขึ้นตลอดเวลาไม่ว่าที่ใด รวมถึงประเทศจีน ก็มีให้เห็นบ้าง แต่เนื่องจากเหตุการณ์อาชญากรรมในประเทศจีน ค่อนข้างต่ำ เช่น ฆ่าคนตาย ในแต่ละปีก็ต่ำมาก แค่หลักหน่วย จึงเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ในลักษณะไทยมุงน้อย อย่างไรก็ตาม ตำรวจจีน มีกฎระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ และจิตวิญญาณ ที่จะต้องปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ดังนั้น ภาพตำรวจค่อนข้างดี ประชาชนเคารพเชื่อฟังตำรวจ

สำหรับตำรวจจีน มีการใช้กล้องวงจรปิดเกือบจะทั่วไป ดังนั้น ประชาชนยอมเกรงกลัวที่จะทำผิดกฎระเบียบ และตำรวจเอง ก็มีกล้องติดที่ป่าเกือบทุกคน ดังนั้น การที่ประชาชนจะกลัวการกระทำผิด และมีหลักฐานปรากฏชัดเจนทั้งภาพ และเสียง จึงเป็นเรื่องปกติ

จำนวนตำรวจจีนไม่มากนัก แต่ตำรวจจีนจะใช้การจ้าง แบบผู้ช่วยตำรวจ เช่น ที่มณฑลยูนนาน (Yunnan) นี้ มีตำรวจ ๘๐,๐๐๐ คน แต่มี ผู้ช่วยตำรวจ ประมาณ ๘๐,๐๐๐ คนเช่นกัน การปฏิบัติหน้าที่ จึงไม่จำเป็นต้องมีกุ๊ยกั หรืออะไรทำนองนั้น แต่สำหรับประเทศไทย ยังมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยภาคเอกชนเข้ามาช่วย เพราะตำรวจ และผู้ช่วยตำรวจ ที่ทำหน้าที่พนักงานสอบสวน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน มีน้อยมาก ไม่เพียงพอ แต่ตำรวจส่วนใหญ่ มีหน้าที่เป็นสายตรวจ และสาย

จรรยา ไม่ได้เข้ามาช่วยงานด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้น ถ้ากำหนดหน้าที่ให้ตำรวจสายปราบปราม จะต้องช่วยเหลือ ตามคำสั่ง พนักงานสอบสวน ก็อาจจะแก้ไขปัญหาได้

คำถามข้อที่ 3. นักศึกษา : ในประเทศไทยมีกฎหมายคุ้มครองสถานที่เกิดเหตุ ในมาตรา 150 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁵⁶⁶ แต่นำมาใช้ และมีคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องแต่เฉพาะจำเลยที่เจตนาทำลายหลักฐาน และอำพรางคดีเท่านั้น ยังไม่มีการบังคับใช้กับนักข่าว อาสาสมัคร ที่เข้าไปเกินจำนวนที่จำเป็น โดยไม่ได้รับอนุญาตอย่างแท้จริงจากเจ้าของบ้าน หรือผู้มีส่วนได้เสียในคดีที่ไม่อาจทราบได้เลยว่า บุคคลใดจำเป็นต้องเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุจริง ๆ หรือการเข้ามาในจำนวนเท่าใด จำต้องอะไร เขี่ยบย่ำตรงไหนจะเป็นการทำลายพยานหลักฐาน ทำให้ไม่สามารถสืบหาตัวคนร้ายได้ และไม่อาจทราบได้เลยว่า การแห่แหนเข้าไปเช่นนั้นจะทำให้คน และครอบครัวมีความเสี่ยงสูงมากที่จะแพ้คดีในชั้นศาล เนื่องจากหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น เช่น รอยเท้า ลายนิ้วมือ เส้นผม ขน ตามจุดต่าง ๆ ฯลฯ จะถูกปนเปื้อน และสูญสลายไปเมื่อสัมผัสซ้ำ เป็นเหตุให้พยานหลักฐานในคดีนั้นอ่อนและนายจำเลยสามารถมีช่องทางมากมายที่จะชักค้ำทำลาย

พยานหลักฐานได้หลายช่องทาง จึงเป็นจุดอ่อนสำคัญในทางปฏิบัติของประเทศไทยในขณะนี้ซึ่งกระบวนการของรัฐในแต่ละชั้น ตั้งแต่พนักงานสอบสวน พิสูจน์หลักฐานตำรวจ อัยการศาล หากคำนวณเป็นเงินที่รัฐต้องจ่ายให้ในแต่ละชั้น เวลาในแต่ละชั้นต้องเสียไปกับคดีที่ถูกบงกชสถานที่เกิดเหตุและทำให้พยานหลักฐานอ่อนลงนั้นย่อมเป็นจำนวนเงินที่มากมายมหาศาล และปัจจัยสำคัญที่สุดคือ ญาติผู้ตายมีความเสี่ยงสูงจะไม่ได้รับการเยียวยาคดีทั้งทางอาญา และทางแพ่งเลย

อาจารย์มีความเห็นในเรื่องนี้อย่างไรครับ

อาจารย์ศิริพลฯ : ปัญหาเรื่องการรักษาสถานที่เกิดเหตุนี้ เป็นปัญหาใหญ่มาก เพราะตาม ป.วิ.อาญา คนที่จะรวบรวมพยานหลักฐานได้ คือ พนักงานสอบสวนเพียงผู้เดียว และในท้องที่สถานีตำรวจ อาจจะมีหลาย ๆ เหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ทำให้พนักงานสอบสวนที่มีประมาณ ๑๐,๐๐๐ คน ทั่วประเทศไม่เพียงพอ ต้องเข้าเวรวันละ ๑ คน หรือผลัดละ คน ทำให้การไปตรวจสถานที่เกิด อาจจะมีการล่าช้าไปบ้าง การมีกฎหมาย ห้ามบุคคลเข้าไปสถานที่เกิดเหตุ อาจจะ

⁵⁶⁶ มาตรา ๑๕๐ ทวิ

“ผู้ใด กระทำการใด ๆ แก่ศพ หรือ สภาพแวดล้อม ในบริเวณที่พบศพ ก่อน การชันสูตรพลิกศพ เสร็จสิ้น ในประการที่ น่าจะทำให้ การชันสูตรพลิกศพ หรือ ผลทางคดี เปลี่ยนแปลงไป เว้นแต่ จำเป็น ต้องกระทำ เพื่อป้องกันอันตราย แก่อนามัย ของประชาชน หรือ เพื่อประโยชน์สาธารณะ อย่างอื่น ต้องระวางโทษ จำคุก...ฯลฯ”

ช่วยเหลือได้บ้าง แต่การบังคับใช้จริง อาจจะต้องเป็นการบริหารจัดการภายในสถานีดำรวจ เช่น การกำหนดให้สายตรวจจะต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุ ฯลฯ เป็นต้น

คำถามข้อที่ 4. นักศึกษา : ที่ประเทศจีน หรือ โดยเฉพาะในเมืองคุนหมิง ทางปฏิบัติมีการจำกัดจำนวนของ อาสาสมัคร นักข่าว หรือ ตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดี ให้อยู่ชั้นนอกของสถานที่เกิดเหตุที่มีการเสียชีวิต หรือ ในคดีฆาตกรรมนั้นหรือไม่ครับ

และโดยทั่วไปเข้มงวดมีประสิทธิภาพในระดับใดครับ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ที่ยังไม่มีกฎหมาย กฎ หรือมาตรฐาน อันเป็นกฎระเบียบกลางที่จะกำหนดให้ นักข่าวและอาสาสมัคร ต้องอยู่จุดไหน เข้าได้แค่ไหน ต้องได้รับอนุญาตจากใคร หรือไม่ เข้าได้กี่คนในแต่ละเคส ทั้งยังไม่มี กฎ หรือระเบียบใดที่ให้โทษแก่ผู้ฝ่าฝืนเลย แม้จะมีการจัดอบรมการเข้าพื้นที่เกิดเหตุ และรักษาวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ให้แก่มูลนิธิกู้ภัยบางแห่งบ้าง ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล แต่ก็ยังเป็นเพียงจำนวนน้อย และจำกัดจำนวน เช่น รอบละ 150 คน ใน 1 ปีจัดเพียง 4 รอบ และต้องเป็นผู้ที่ขึ้นทะเบียนมีรหัสอาสาแล้วเท่านั้น เป็นต้น (และไม่ใช่มูลนิธิกู้ภัยที่มีการจัดอบรม บางมูลนิธิไม่มีเลย)

แต่การเข้าพื้นที่เกิดเหตุในทางปฏิบัติของทุกจังหวัดในประเทศไทย เป็นลักษณะที่ แม้แต่อาสาใหม่ที่ยังไม่มีรหัส และยังไม่ถูกฝึกอบรม ก็สามารถเข้าไปในพื้นที่เกิดเหตุได้โดยอิสระ การไปถึงที่เกิดเหตุของทั้งนักข่าว และอาสาสมัครมีหลายกลุ่มดังที่เห็นในปัจจุบัน และแต่ละกลุ่มจะวนกันเข้าไปในที่เกิดเหตุแทบทุกกลุ่ม เป็นต้นครับ

อาจารย์ศิริพลฯ : ให้ลองอ่านคำตอบ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๓ ว่าตอบอย่างไร ปัญหาไม่ใช่เรื่องกฎหมายเท่านั้น แต่เป็นเรื่องบริหารจัดการ และจำนวนพนักงานสอบสวน รวมถึง ป.วิ.อาญา ที่จะต้องรอปพนักงานสอบสวนมาตรวจที่เกิดเหตุ และในทางปฏิบัติจริง ๆ พนักงานสอบสวน ก็ต้องรอ จนท. นิติวิทยาศาสตร์ ที่มีจำนวนน้อยมาก ๆ ไม่อาจจะสนับสนุนงานพนักงานได้ตลอดเวลา เช่น ในแต่ละจังหวัด อาจจะมีวิทยาการจังหวัด เพียงไม่กี่คน แต่จะต้องบริการ ตำรวจทุกอำเภอ ในท้องที่นั้น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากที่จะตรวจสถานที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็ว ฯลฯ

คำถามข้อที่ 5. นักศึกษา : จากที่อาจารย์เคยใช้ชีวิตในช่วงที่ศึกษากฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกา ⁵⁶⁷ ในสถานที่เกิดเหตุที่มีการเสียชีวิต ไม่ว่าจะเป็นอุบัติเหตุ หรือ ในคดีฆาตกรรม /

⁵⁶⁷ ปริญญาเอกทางกฎหมายอาญา (J.S.D. 2551) จาก Illinois สหรัฐอเมริกา.

ประกาศนียบัตรกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาเปรียบเทียบจาก Oxford at St. Peter College, นิติศาสตรมหาบัณฑิต (LL.M. 2548) จาก Illinois ประเทศสหรัฐอเมริกา.

บุคคลต่าง ๆ เช่น ตำรวจ อาสาสมัคร นักข่าว หรือประชาชนทั่วไป ให้ความเคารพในสถานที่เกิดเหตุฯ มากน้อยเพียงใดหรือไม่ครับ

อาจารย์ศิริพลฯ : อันนี้ ก็เห็นได้ว่า ประชาชนจะไม่เข้าไปใกล้ เขตตำรวจ อาจจะเพราะกฎหมายกำหนด และอาจจะเป็นเรื่องที่ปลูกฝังกันมาอย่างยาวนาน ที่จะมีหน้าที่แจ้งเหตุ แต่จะต้องไม่ทำลายหลักฐาน

คำถามข้อที่ 6. นักศึกษา : จากหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งงานต่าง ๆ ของอาจารย์ที่ผ่านมาตั้งแต่จบจาก โรงเรียนนายร้อยตำรวจ⁵⁶⁸ เป็นผู้ปฏิบัติงานภาคสนามตั้งแต่เป็นพนักงานสอบสวน⁵⁶⁹ และจบกฎหมายในประเทศไทยถึง 3 ฉบับ⁵⁷⁰ รัฐศาสตร์อีก 1 ฉบับ⁵⁷¹ โดยเฉพาะการเป็นกรรมการ และอนุกรรมการร่างกฎหมาย กฎ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและตำรวจ⁵⁷² ในทัศนะของอาจารย์หากจะมองว่า “การจะออกระเบียบตำรวจ ที่มีข้อกำหนดให้ตำรวจชุดแรกที่ได้ไปถึงจำต้อง “กันคน” ที่ไม่เกี่ยวข้องออกไปอย่างเคร่งครัด เช่น ตำรวจท่านอื่นที่ไม่ใช่ พงส. เจ้าของสำนวน , อาสาสมัครที่ไม่เกี่ยวข้อง , นักข่าว และ ไทยมุง ออกจากพื้นที่เกิดเหตุทันที และการเข้าพื้นที่เกิดเหตุของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องได้รับอนุญาตชัดเจนจากพนักงานสอบสวน โดยมีการกำหนดจำนวนของผู้ที่เกี่ยวข้องไว้ชัดเจนในจำนวนเท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยให้มีการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ฝ่าฝืนอย่างเคร่งครัด ” ลักษณะเช่นนี้ในอนาคตจะพอมีโอกาสเป็นไปได้หรือไม่ครับ เพื่อปกป้องคุ้มครองพยาน

นิติศาสตรมหาบัณฑิต (LL.M. 2547) จาก Indiana ประเทศสหรัฐอเมริกา.

⁵⁶⁸ นรต.รุ่นที่ 47. พ.ศ. 2537.

⁵⁶⁹ พนักงานสอบสวน สน.ลุมพินีฯ (รางวัลพนักงานสอบสวนดีเด่น กรมตำรวจ พ.ศ.2538).

⁵⁷⁰ นิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายมหาชน) พ.ศ. 2546, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เนติบัณฑิต (น.บ.ท.) สมัยที่ 53, สอบได้อันดับที่ 10, พ.ศ. 2544.

นิติศาสตรบัณฑิต (นบ.) เกียรตินิยมอันดับสอง พ.ศ. 2543, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

⁵⁷¹ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาบริหารรัฐกิจ, พ.ศ.2540, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

⁵⁷² อนุกรรมการคณะกรรมการข้าราชการตำรวจกฎหมาย (อ.ก.ตร.กฎหมาย) ปี พ.ศ. 2554-2557.

คณะกรรมการพิจารณากร่างกฎหมายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2555-2557.

อนุกรรมการฯ ที่ปรึกษากฎหมาย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2556.

อดีตอนุกรรมการ ปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554-2555.

อดีตอนุกรรมการ ประมวลงานปฏิรูประบบงานตำรวจ สำนักงานกฤษฎามนตรี พ.ศ. 2553.

อดีตอนุกรรมการฯ คณะกรรมการตำรวจ วุฒิสภา พ.ศ. 2552-2555.

ผู้กำกับ กฎหมาย ตร. (กม.) , ผกก.ฝอ.ไอเลีย (International Law Enforcement Academy).

วัตถุทางนิติวิทยาศาสตร์ไม่ให้ถูกปนเปื้อนและถูกทำลายจากการเข้าไปในลักษณะແ່ແໜ່กันของหน่วยงานต่าง ๆ ที่พากันเข้าไปเกินจำนวน โดยยังไม่มีกฎหมายที่มีสภาพบังคับเข้ามาควบคุมเลย เช่น อาสาสมัคร นิติกร ตำรวจ ไทยมุงฯ

อาจารย์ศิริพล : ที่จริง การมีระเบียบหรือกฎหมายนั้นเป็นสิ่งดี แต่ที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการที่ดีประกอบกันด้วย ตามที่ได้อธิบายทุก ๆ ข้อไปแล้ว ปัญหามากมายในทางปฏิบัติ เช่น จำนวนพนักงาน หรือแม้กระทั่ง พนักงานสอบสวนเอง ก็ไม่มีความชำนาญในการเก็บหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ หรือวิทยาการตำรวจ ก็ไม่เพียงพอ รองรับในท้องที่ ตำรวจแต่ละเขต สถานีตำรวจ เป็นต้น

นักศึกษา : กระทบขอใช้พื้นที่การสัมภาษณ์ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ กล่าวขอขอบคุณท่านอาจารย์ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ ที่เมตตาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้ ทั้งยังได้เคยเมตตากระผมออกหนังสือแนะนำ (Recommendation Letter) เพื่อใช้ในการสมัครเรียนต่อชั้นปริญญาโททางกฎหมายในประเทศจีน กับทั้งยังเคยอนุญาตให้ระบุชื่อของท่านเป็นผู้รับประกันความประพฤติหากได้เข้ารับทุน และเข้าศึกษาใน Zhengzhou University เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2563 ซึ่งในท้ายที่สุดกระผมได้รับการตอบรับเป็นหนังสือจากทางอาจารย์ที่ปรึกษา และจากทางมหาวิทยาลัยเจิ้งโจว แต่ในช่วงสุดท้ายกระผมก็ได้ปฏิเสธเงื่อนไขของการรับทุนไป เนื่องจากทราบว่าต้องเรียนออนไลน์ไม่ได้เดินทางไปประเทศจีน เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid-19

กระผมขอกราบขอขอบคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง ที่เมตตาสอบถามถึงปัญหาที่กระผมเคยต้องเผชิญตลอดมา และสนับสนุนกระผมด้านวิชาการครั้งนี้ กับทั้งการสนับสนุนด้านเอกสารสำคัญที่เคยต้องใช้ในการสมัครเรียนต่อในประเทศจีนครั้งที่ผ่านมารับ

บทสัมภาษณ์
วันพฤหัสบดีที่ 11 พฤศจิกายน 2564
สัมภาษณ์ทางการประชุมจอภาพในระบบ WEBEX

เรื่อง : สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียชีวิตที่เป็นเพศหญิงในที่เกิดเหตุ⁵⁷³

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ให้สัมภาษณ์ : ท่านอาจารย์นริลักษณ์ แพไชยภูมิ ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และเจ้าหน้าที่กองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม

หมายเหตุ : การสัมภาษณ์นี้เกิดขึ้นท้ายชั่วโมงบรรยายวิชา สิทธิในกระบวนการยุติธรรมภายใต้หลักสิทธิมนุษยชน ภายใต้การอบรมพัฒนาศักยภาพล่ามในกระบวนการยุติธรรม รุ่นที่ 7 (ภาษาจีน) ผ่านระบบออนไลน์ โปรแกรม Cisco Webex Meetings ระหว่างวันที่ 10 – 11 พฤศจิกายน 2564 เวลา 8.30 – 16.30 น. กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งผู้สัมภาษณ์ได้เป็นหนึ่งในผู้เข้าร่วมอบรมในครั้งนี้ และได้้นำประเด็นยกขึ้นถามซึ่งท่านอาจารย์นริลักษณ์ฯ มีเวลาไม่ถึง 4 นาทีก่อนที่อาจารย์จะต้องรีบเข้าประชุมชุดถัดไป จึงสามารถถามคำถามได้เพียงหนึ่งคำถาม 2 ประเด็นในมุมมองกว้างเท่านั้น และไม่สามารถอธิบายคำถามที่ละเอียดได้ เนื่องจากข้อจำกัดของเวลา

นักศึกษา : ขอเรียนถามท่านอาจารย์ดังที่รับในสถานที่เกิดเหตุของประเทศไทยในปัจจุบัน เช่น ในคดีที่ผู้หญิงถูกฆ่าในคดีที่มีการข่มขืน หรือผู้หญิงที่เสียชีวิตในเคสสถาน หรือว่าเสียชีวิตในสถานที่อื่นนั้น เราจะเห็นผู้คนมากมายเข้าไปในบ้าน เข้าไปถ่ายรูป ในสถานที่เกิดเหตุ นำรูปไปลงในโซเชียล โดยไม่เบลอบัง ลงในกลุ่มไลน์บ้าง หรือเบลอบังในข่าว ตัวอย่างเช่น ในข่าวท้องถิ่น

การเข้าไปในลักษณะนั้นทำให้เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่อง เคสสถาน หรือว่าศักดิ์ศรี ชื่อเสียงของผู้ตาย หรือไม่รับ กับทั้งเวลาเข้าไปก็จะเหยียบรอยเท้าของผู้กระทำความผิด และไปจับจุดนั้นจุดนี้ทำให้การสืบสวนสอบสวนอย่างรวดเร็ว และถูกต้องนั้นเป็นไปได้ ในการดำเนินคดีของญาติ ในการที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ต้องเสียไป..ฯ

⁵⁷³ ปรากฏตามเอกสารในภาคผนวก ค. และเสียงช่วงให้สัมภาษณ์

อาจารย์นริศกษณ์ฯ : เป็นคำถามที่ดีนะคะ ถ้าเรามองตามหลักสิทธิมนุษยชน ก็ต้องมองว่าเรื่องของ การถ่ายรูปแล้วไม่เบลอ เป็นเรื่องสำคัญมากๆ อาจารย์มองว่าเป็นเรื่องละเมิดสิทธิของผู้เสียชีวิตมาก ๆ เลย ถ้าเราไปดูในต่างประเทศจะไม่มีเลย ซึ่งต้องพูดถึงประเทศที่พัฒนาแล้วนั้นจะไม่มี การเอารูปเหยื่อหรือผู้เสียชีวิตโดยยังไม่เซ็นเซอร์ หรือว่าอะไรอย่างนั้นมาเปิดเผย ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ

ส่วนการเข้าไปแล้วอาจจะไปเหยียบย่ำรอยเท้าผู้อื่นนั้น อันนี้อาจจะไม่ใช่เรื่องของสิทธิมนุษยชน แต่เป็นเรื่องของกระบวนการที่ทำไมถึงไม่ให้คนเข้าไป ซึ่งมันก็เป็นการทำลายพยานหลักฐาน ซึ่งเป็นเรื่องการบริหารจัดการภายในของเรา ว่าทางตำรวจควรมีวิธีบริหารจัดการอย่างไร เป็นเรื่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการ แต่ในเรื่องที่เข้าไปถ่ายรูปแล้วนำไปลงในไลน์ อย่างนี้ก็ไม่ควรทำ

นักศึกษา : หากในประเด็นแรกที่ถ่ายรูปเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ญาติผู้ตายจะได้รับเงินเยียวยาแทนผู้เสียชีวิตด้วยไหมครับ

อาจารย์นริศกษณ์ฯ : ถ้าเป็นเรื่องการถ่ายรูปนั้นจะไม่เข้าเกณฑ์ของการได้รับเงินเยียวยา ซึ่งเกณฑ์ก็ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในอุปการะของผู้ถูกทำละเมิด หรือผู้เสียชีวิต เช่นเป็นญาติ หรือภริยาของผู้อุปการะที่จะได้รับเงินทดแทนจากรัฐ ส่วนการถ่ายรูปที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียชีวิตนั้น ไม่ได้อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย แต่ก็สามารถที่จะร้องเรียนได้ต่อกรรมการสิทธิมนุษยชน หรือกรมคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เพื่อให้มีข้อเสนอแนะ หรือคำเตือนไปยังหน่วยงานนั้น ๆ หรือบุคคลนั้น ๆ กรณีเช่นนี้ก็เคยมีการร้องเรียนไปที่ กสทช. ซึ่งก็จะมีมาตรการกำกับไปยังหน่วยงานสื่อ เป็นต้น ซึ่งอันนี้ก็เป็นที่ช่องทางในการร้องเรียน ส่วนการได้รับเงินเยียวยาช่วยเหลือ ค่าทำศพ ค่ารักษาพยาบาล ฯ จะเป็นไปตามตารางหลักเกณฑ์

นักศึกษา : ขอบพระคุณครับอาจารย์

อาจารย์นริศกษณ์ฯ : เป็นคำถามที่ดีมากค่ะ

บทสัมภาษณ์
วันอาทิตย์ที่ 14 พฤศจิกายน 2564
สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ผ่านระบบ WECHAT

เรื่อง : พฤติกรรมของบุคคลคนในสังคมบริเวณ โดยรอบ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อสถานที่เกิดการเสียชีวิต เมืองเซี่ยเหมิน (厦门市 - Xiamen) สาธารณรัฐประชาชนจีน (China) ⁵⁷⁴

ผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ : ท่านอาจารย์ ดร.ยศพนธ์ นิตโรจโรจน์ ผู้ช่วยคณบดี สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ⁵⁷⁵

School of Law, 2nd Floor, E2 Building

Mae Fah Luang University, 333 Moo 1

Thasud, Muang, Chiang Rai 57100 Thailand

Tel&Fax: (66) 53 916 857

Email: yodsapon.nit@mfu.ac.th

หมายเหตุ : การสัมภาษณ์นี้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นข้อมูลที่ครบถ้วนที่จะประกอบด้วย ข้อมูลด้านเอกสาร ด้านการลงพื้นที่ภาคสนามในประเทศไทย การเปรียบเทียบกฎหมาย และตัวอย่างสถานการณ์จริงในต่างประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องยากอย่างมากที่บุคคลใดจะได้มีโอกาสประสบพบเจอเหตุ การเสียชีวิตอันเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติในต่างประเทศ

⁵⁷⁴ ปรากฏตามหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูลและเข้าสัมภาษณ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ที่ นต. 0405/010 https://drive.google.com/drive/folders/1E1LztdP67J_gCu7352bVL16Aelcbq24?usp=sharing

⁵⁷⁵ - Lecturer, International Law, Civil and Criminal Procedure Law, Mae Fah Luang University, School of Law.
 - Doctor of Laws (LL.D.) (International Law), Xiamen University 2014 – 2018 .
 - Master of Laws (LL.M.) (International Law), Thammasat University 2009 – 2012.
 - Institute of Legal Education of the Thai Bar, Barrister-at-Law, 2008.
 - Lawyers Council of Thailand, Practice to Lawyer Licens, 2008.
 - Bachelor of Laws (LL.B.), Ramkhamhang University, 2004 – 2007.

อนึ่งพฤติกรรมของบุคคลในสังคมที่มีต่อเหตุการณ์หนึ่งๆ นั้น ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิด และวัฒนธรรมที่หยั่งรากลึก เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ามีกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ และการบังคับใช้อย่างจริงจังซ่อนอยู่เบื้องหลัง โดยไม่ต้องกล่าวถึงบทบังคับแห่งกฎหมายแต่อย่างใด

เมืองเซี่ยเหมิน (厦门市 - Xiamen) เป็นเมืองในมณฑลฝูเจี้ยน (福建省 – Fujian) ถูกแบ่งออกเป็นหกหัวเมือง Huli, Siming, Jimei, Tong'an, Haicang, and Xiang'an รวมแล้วทั้งหมดครอบคลุมพื้นที่ 1,700.61 ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 5.18 ล้านคน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2020⁵⁷⁶

1.) นักศึกษา : ปัจจุบันประเทศไทย เมื่อมีการเสียชีวิตเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการฆ่าตัวตาย หรือถูกฆาตกรรม หากเป็นสถานการณ์ที่ ผู้ตาย หน้าตาดี หรือเป็นคนมีชื่อเสียง หรือมีการศึกษาในมหาวิทยาลัยดัง หรือมีการศึกษาสูง หรือเป็นผู้มีฐานะ หรือแม้กระทั่งการตายที่มีลักษณะแปลกประหลาด หรือถูกฆาตกรรมที่โหดเหี้ยม โดยเฉพาะหากผู้เสียชีวิตนั้นเป็นผู้หญิงแล้ว มักจะมีกลุ่ม 1. ไทยมุงที่อยู่บริเวณนั้น 2. สื่อมวลชน 3. อาสาผู้กู้ภัยมูลนิธิต่าง ๆ และ 4. ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ที่ไม่เกี่ยวข้องในคดีโดยตรง เข้าไปในที่เกิดเหตุมากมายเกินจำนวนที่จำเป็น (ปรากฏตามภาพตัวอย่าง 4 ภาพซึ่งเป็นภาพเพียงส่วนหนึ่งในวิทยานิพนธ์เท่านั้น) ขออนุญาตเรียนถามท่านอาจารย์ดังนี้ครับ

นักศึกษา : ทราบมาว่าอาจารย์ได้ไปศึกษาที่ประเทศจีน ขออนุญาตถามถึงสาขาที่เข้าศึกษา และช่วงเวลาดังกล่าวได้ไหมครับ

อาจารย์ศพนธ์ : ไปช่วงปี 2557 – 2561 เรียนปริญญาเอกทางกฎหมาย สาขากฎหมายระหว่างประเทศ⁵⁷⁷ ที่มหาวิทยาลัยเซี่ยเหมิน (厦门大学 - Xiamen University) ที่เมืองเซี่ยเหมินครับ

⁵⁷⁶ สืบค้นเมื่อวันที่ พ.ศ. 2564, จาก <https://en.wikipedia.org/wiki/Xiamen>

⁵⁷⁷ Doctor of Laws (LL.D.) (International Law), Xiamen University 2014 – 2018 .

2.) นักศึกษา : ในช่วงที่อาจารย์กำลังศึกษาอยู่นั้น ทราบเบื้องต้นว่าเคยพบเหตุการณ์ที่ “เป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์เสียชีวิต” ด้วยตนเอง ไม่ทราบว่าสถานที่นั้น อยู่จุดไหนลักษณะอย่างไร ครับ

อาจารย์ศพนธ์: ช่วงประมาณปี 2018 (พ.ศ.2561) ระหว่างที่กำลังจะไปทานอาหารเช้า ที่โรงอาหารข้างอาคารหอพัก ได้พบเห็นศพนักศึกษาหญิงนอนคว่ำหน้าอยู่บริเวณข้างอาคารหอพัก มีเลือดออกตรงพื้นที่คว่ำหน้าอยู่ น่าจะเป็นการฆ่าตัวตายด้วยการกระโดดตึก

3.) นักศึกษา : บริเวณที่พบศพ โดยรวมนั้นเป็นอย่างไรบ้างครับ

อาจารย์ศพนธ์: : ตอนที่เห็น คือ ยังไม่มีตำรวจมา แต่ก็มีการปิดแถบกันสีเหลือง (Police line) รอบศพแล้วนะ และเพียงครูเดียวก็มีเจ้าหน้าที่ตำรวจมา ซึ่งมากัน 2 คน

4.) นักศึกษา : การกั้นพื้นที่เกิดเหตุบริเวณที่พบศพนั้น ตอนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่ถึง มีคนจีน นักศึกษาจีน บริเวณนั้นเข้าไปมุงดูใกล้ ๆ ศพ หรือใช้มือถือถ่ายภาพ คล้ายลักษณะตามที่เราเห็นในบ้านเรา และตามภาพประกอบทั้ง 4 ภาพนี้บ้างไหมครับ

อาจารย์ศพนธ์: ไม่มีใครเข้าไปในแถบกันสีเหลือง (police line) ใต้ครับ มีคนบางกลุ่มจับกลุ่มคุยกันอยู่ห่าง ๆ บางคนมีการแอบถ่ายภาพบ้าง แต่ก็เป็นการถ่ายในระยะไกล น่าจะไม่เห็นรายละเอียดอะไรมาก ผมคิดว่าคนจีนมีวัฒนธรรมที่ไม่ค่อยชอบสนใจเรื่องของคนอื่นมากนัก จึงไม่ค่อยมีคนสนใจศพมากเท่าไร

5.) นักศึกษา : เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มาแค่ 2 คนหรือครับอาจารย์ มีตำรวจชั้นผู้ใหญ่มาด้วยไหมครับ และตำรวจที่มานั้นเข้าไปภายในเขตกัน (Police line) ไหมครับ

อาจารย์ศพนธ์: : มีเอาผ้ามาคลุมศพ และยืนคุมอยู่ข้างนอกแนวกัน อาจจะมีหน่วยอื่นอย่างไรไม่ทราบ แต่ไม่มีตำรวจชั้นผู้ใหญ่มา และตำรวจที่มาก็ไม่ใช่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ครับ

6.) นักศึกษา : มีนักข่าว และเจ้าหน้าที่อาสาผู้ภัยของมูลนิธิแบบบ้านเรา เข้ามาในที่เกิดเหตุบ้างไหมครับ

อาจารย์ศพนธ์: ไม่มีเลยครับ

7.) นักศึกษา : ช่วงที่อาจารย์อยู่ประเทศจีน ได้เดินทางไปเมืองไหนบ้างครับ เนื่องจากเท่าที่ผมพอจะทราบมา คือ ตำรวจจีน ไม่พบปิ่นกันเลย แต่ประชาชนก็กลัวตำรวจมาก และปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจเคร่งครัดด้วย

อาจารย์ศพนธ์: เท่าที่พอจะจำได้ก็ ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ หนานจิง ฮองกง กวางโจว ใต้หวัน ส่วนในเรื่องตำรวจไม่พกปิ่น ไซ้ครับ ส่วนใหญ่โดยทั่วไปเลย เท่าที่อาจารย์เห็นตามเมืองต่าง ๆ ที่เคยไปมา ตำรวจจะไม่พกปิ่น และประชาชนก็เคารพกฎหมาย อาจเป็นเพราะส่วนหนึ่ง มีกล้องวงจรปิดมากตามจุดต่าง ๆ โดยเฉพาะเมืองเซี่ยเหมิน (Xiamen) ที่อาจารย์เคยอยู่ มีทั่วทุกจุดเลย

8.) นักศึกษา : จากที่อาจารย์ได้อยู่ประเทศจีนมาถึง 4 ปี และได้ไปหลายเมือง ถ้าเปรียบเทียบข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ และสื่อต่าง ๆ ของบ้านเรา โดยเฉพาะที่เป็นข่าวการเสียชีวิตหรือฆาตกรรม ที่บ้านเราเป็นลักษณะลงภาพ ข้อมูลผู้ตายค่อนข้างละเอียด สำนักข่าวท้องถิ่นบางสำนักก็ไม่มีการเบลอภาพหากมีการเปลือย และแม้มีการเบลอในสำนักข่าวหลัก แต่ก็มีการเอารูปหน้าผู้ตายตอนมีชีวิตอยู่ มาเทียบข้างภาพที่เบลอด้วย อยากทราบว่าในประเทศจีนนิยมเสนอข่าวลักษณะเดียวกันเช่นนี้บ้างไหมครับ

อาจารย์ศพนธ์: เท่าที่อาจารย์เห็นไม่มีเลย เช่น ข่าวในลักษณะเอกสาร หรือหนังสือพิมพ์ ก็จะมีล๊อคคิดไว้ในตู้เฉพาะให้คนที่สนใจเปิดอ่านได้ ในโรงอาหารที่มหาวิทยาลัยฯ ก็มี แต่จะไม่มีการนำภาพมาลงในลักษณะนั้นเลย ส่วนข่าวที่เป็นในลักษณะของสื่อโซเชียลอื่น ๆ ก็ไม่มีการลงภาพลักษณะที่กล่าวเช่นกัน

9.) นักศึกษา : สุดท้ายนี้ขอรบกวนขอพระคุณที่ท่านอาจารย์ศพนธ์ ที่เมตตาให้สัมภาษณ์ผมในครั้งนี้ครับ

อาจารย์ศพนธ์: ด้วยความยินดีครับ

นักศึกษา : ขอรบกวนขอพระคุณ ท่านอาจารย์ศพนธ์ ที่เมื่อได้ทราบว่าผู้วิจัยกำลังคิดจัด เรื่องขอความช่วยเหลือในการสัมภาษณ์ในกลุ่มนักกฎหมายไทยในประเทศจีน ซึ่งเป็นการตามหาบุคคลที่เคยพบเห็นพบเจอเหตุการณ์ฯ ด้วยตนเอง ว่าในสถานที่เกิดเหตุการณ์ตายโดยผิด

ธรรมชาติในต่างประเทศ บุคคลที่เกี่ยวข้อง และไม่เกี่ยวข้อง ตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น ๆ ลักษณะใด ซึ่งหาผู้ที่เคยพบเห็นด้วยตนเองได้ยากอย่างมาก เมื่อท่านอาจารย์ได้ทราบก็ตอบกลับอย่างรวดเร็ว และเมตตาให้สัมภาษณ์ด้วยความเป็นกันเอง กระทบขอกราบขอบพระคุณสำหรับความเมตตาที่ท่านอาจารย์ให้สัมภาษณ์ในสถานการณ์ที่เคยประสบเหตุ ในครั้งนี้เป็นอย่างสูงครับ

บทสัมภาษณ์

วันอังคารที่ 11 มกราคม 2565

สัมภาษณ์เป็นหนังสือคำถาม คำตอบ ผ่านระบบอีเมล

เรื่อง : ระบบการตรวจเก็บ และบันทึกลายนิ้วมือประชากรในระบบฐานข้อมูลปัจจุบันของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย⁵⁷⁸

ผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ : ท่านอาจารย์ สิริโชค ชัยปัญญา นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการและการพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน กลุ่มงานวิชาการและการพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12150

โทรศัพท์ 02-7917522

อีเมล sc.chaipanya@gmail.com

หมายเหตุ : ข้อมูลในบทสัมภาษณ์นี้ใช้ประกอบการหา และขอหมายเรียกพยานหลักฐาน ตามบทที่ 4 – 5 ประกอบ ข้อมูลการสัมภาษณ์ของท่านอาจารย์จากพินิจหลักฐานตำรวจ จะทำให้เห็นภาพรวมทั้งหมดทุกมิติว่าจะต้องขอสิ่งใดกับหน่วยงานไหนเพื่อนำมาใช้ดำเนินคดีในชั้นศาลกับบุคคลที่กระทำละเมิดในสถานที่เกิดเหตุ.

1. นักศึกษา : ปัจจุบันกรมการปกครองเก็บข้อมูลลายนิ้วมือ นิ้วชี้ และนิ้วหัวแม่มือ ของบุคคลไว้ ณ ปัจจุบันอยู่ที่กี่ล้านคนครับอาจารย์

อาจารย์สิริโชคฯ : นิ้วหัวแม่มือ (โป่งซ้าย-ขวา) จัดเก็บแล้ว 69,540,505 คน ในระบบสามารถจัดเก็บได้ 75 ล้านคน นิ้วชี้ จัดเก็บลงในชิป (IC Chip) บนบัตรประจำตัวประชาชนได้ 66,063,480 คน และสามารถจัดเก็บได้ไม่จำกัด

2. นักศึกษา : ฐานข้อมูลลายนิ้วมือที่บุคคลจะต้องพิมพ์ 10 นิ้ว เมื่อขอมิหรือใช้อาวุธปืน อยู่ในฐานข้อมูลด้วย หรือไม่ครับ

⁵⁷⁸ ปรากฏตามหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูล และขอเข้าสัมภาษณ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ที่ นต. 0405/007 <https://drive.google.com/drive/folders/1EG-WwW5iVUBK3OzTi4bRkr82dGZ3uG30?usp=sharing>

อาจารย์สิทธิโชค : ภายใต้นิ้วมือบุคคลที่จะต้องพิมพ์เมื่อขอมิ หรือใช้อาวุธปืน ไม่ได้จัดเก็บอยู่ในฐานข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน แต่มีหน่วยงานที่จัดเก็บ และกำกับดูแล คือ สำนักการสอบสวนและนิติการ

3. นักศึกษา : ฐานข้อมูลลายนิ้วมือดังกล่าว การที่จะดึงข้อมูลว่าเป็นลายนิ้วมือของใครตอนนี้ระบบฯ สามารถทำได้เหมือนกับฐานข้อมูลของ AFID หรือไม่ครับ

อาจารย์สิทธิโชค : หมายถึง นำลายพิมพ์นิ้วมือที่พิมพ์มาบนกระดาษ แล้วนำไปตรวจค้นหาในระบบฐานข้อมูล ระบบของกรมการปกครองเป็นระบบ ABIS (Automated Biometric Identification Systems) มีการจัดเก็บทั้งภาพใบหน้า และลายพิมพ์นิ้วมือ สามารถเปรียบเทียบแบบ 1:1 และแบบ 1:N และสามารถนำลายพิมพ์นิ้วมือจากกระดาษ มาตรวจค้นหาได้

4. นักศึกษา : การตรวจสอบค้นลายนิ้วมือของบุคคลในฐานข้อมูลของกรมการปกครอง นอกจากป้อนชื่อนามสกุลเข้าไปแล้ว ระบบปัจจุบันสามารถค้นหาจากทางอื่นได้อีก หรือไม่ครับ

อาจารย์สิทธิโชค : สามารถค้นหาได้ด้วยเลขประจำตัวประชาชน, เลขคำร้องขอมิบัตรฯ, ภาพลายพิมพ์นิ้วมือ และภาพใบหน้า

5. นักศึกษา : เคยมี เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ส่งเรื่องมาขอความร่วมมือให้ช่วยค้นหาลายนิ้วมือเพื่อทราบตัวบุคคลหรือไม่ เป็นการส่งชื่อนามสกุลมา หรือส่งมาลักษณะใด หรือไม่ครับ

อาจารย์สิทธิโชค : กรมการปกครองเราได้ให้การสนับสนุนในการช่วยเหลือหน่วยงานความมั่นคง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ในการตรวจสอบพิสูจน์ตัวบุคคล โดยเป็นการส่งภาพลายพิมพ์นิ้วมือ หรือภาพใบหน้า หรือเลขประจำตัวประชาชน หรือ ชื่อ-สกุล เพื่อตรวจสอบว่าเป็นบุคคลใด

6. นักศึกษา : เคยมีหมายศาลมาขอลายนิ้วมือของบุคคล ตามชื่อนามสกุล เพื่อประกอบการดำเนินคดีมากน้อยแค่ไหนครับ และคดีที่ขอมาส่วนใหญ่เป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา

อาจารย์สิทธิโชค : ไม่ได้เก็บข้อมูลไว้ครับ

7. นักศึกษา : ทางหน่วยงานเคยมีดำริที่จะรวมฐานข้อมูลลายนิ้วมือของ AFID (ของ พิสูจน์หลักฐาน) รวมกับฐานข้อมูลกรมการปกครอง หรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการค้นหาข้อมูล ผู้กระทำความผิดครับ

อาจารย์สิทธิโชค : ปัจจุบันยังไม่มียุทธศาสตร์ในเรื่องนี้ เนื่องจาก สำนักบริหารการทะเบียนจัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือคนไทย และคนไม่มีสัญชาติไทย ตามอำนาจหน้าที่ และเป็นฐานข้อมูล Biometric ที่มีขนาดใหญ่ มีข้อมูลทั้งภาพใบหน้า และลายพิมพ์นิ้วมือจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย ส่วนฐานข้อมูลผู้กระทำความผิดจะมีแค่บางกลุ่มคนเท่านั้น และวิธีที่ใช้ในการตรวจสอบก็แตกต่างกัน

8. นักศึกษา : ในฐานข้อมูลมีระบุไว้เพิ่มเติม หรือไม่ครับว่า บุคคลใดเคยกระทำความผิดมาก่อน

อาจารย์สิทธิโชค : ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลส่วนนี้ เพราะข้อมูลอาจจะไม่ถูกต้องเป็นปัจจุบันครับ

นักศึกษา : ขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์สิทธิโชค ชัยปัญญา ที่กรุณาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้ กับทั้งเมื่อท่านอาจารย์ฯ ทราบว่าผู้วิจัยต้องเดินทางมาไกลจากลาดพร้าว เพื่อส่งตัวอย่างคำถาม และเอกสารประกอบการสัมภาษณ์ ท่านอาจารย์ฯ จึงเมตตาบอกผู้วิจัยให้ทราบว่าเดี๋ยวอาจารย์จะพิมพ์ทั้งคำถาม รวมถึงข้อความที่จะให้สัมภาษณ์ ส่งให้ทางอีเมลให้แทนจะดีกว่าหรือไม่ เพื่อให้นักศึกษาจะได้ไม่ต้องเดินทางมาไกลอีกครั้งด้วยตนเอง

ทั้งนี้ขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ บุญยิ่ง ชั่งสัจจา ที่ได้เมตตาผู้เขียนตั้งแต่ครั้งแรกที่ส่งเอกสาร และโทรศัพท์เข้าไปสอบถาม ท่านก็ได้แนะนำ และส่งเรื่องต่อ กับทั้งได้แนะนำผู้เขียนให้สามารถติดต่อสอบถามโดยตรงกับท่านอาจารย์สิทธิโชค ฯ ซึ่งเป็นผู้ชำนาญการในด้านที่ขอสัมภาษณ์กระผมขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างสูงครับ

ภาคผนวก ค.

เอกสารหลักฐานการลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลเชิงลึกและข้อมูลในภาคสนามในการ
ทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

To whom it may concern :

This is to certify that MR PATCHARA BOWORNPAATTANAKUN
student No. 5912031084 is a graduate student in the Master of Science Program in Forensic
Science of this university.

Given on this 7th day of November 2016.

Assoc. Prof. Dr.Thira Jeatsiripongkul

Registrar

To whom it may concern :

This is to certify that MR PATCHARA BOWORNPATTANAKUN
student No. 5912031084 was a graduate student in the Faculty of Allied Health Sciences
during then academic year of 2016-2018.

Given on this 28th day of October 2020.

Chaiyong Chaktranond

Assoc. Prof. Dr. Chaiyong Chaktranond

Registrar

ISSUED VIA AUTOMATIC SYSTEM AS AN AUTHENTIC DOCUMENT

อธิบายภาพ : การเข้าอบรม และได้สัมภาษณ์ ท่านอาจารย์รัตักษณ์ แพไชยภูมิ ตามอ้างอิงเชิงจรรยาบทที่ 4-5

ภาพกลุ่มเรียนของผู้วิจัยและมือของผู้วิจัยในห้องทดลองที่ผู้วิจัยเข้าศึกษาเชิงลึกใน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาพผู้วิจัยในห้องชั้นสูตรพลิกศพ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาพผู้วิจัยในขณะลงพื้นที่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะอาสาสมัครกู้ภัยฝึกหัดเวรดึกเพื่อหาข้อมูลเชิงลึก

ภาพประกอบการเขียนกิตติกรรมประกาศ

อธิบายภาพ : ภาพท่านอาจารย์ รศ.พินิจ ทิพย์มณี อาจารย์ที่ปรึกษาของผู้วิจัยที่กำลังบรรยายวิชา กฎหมายแพ่งชั้นสูง เนื้อหาในส่วนกฎหมายละเมิด ผู้วิจัยคิดประเด็นหลักในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ จากการฟังคำบรรยายในวิชานี้ ภาพ ณ วันที่ 18 ตุลาคม 2560 ตึก 7 ห้อง 7309 มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล
ประวัติการศึกษา

พัชร บวรพัฒน์กุล
พ.ศ. 2551 นิติศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

